

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

70
1952 - 2022

SK

VÝBER NAJDÔLEŽITEJŠÍCH ROZSUDKOV

ROK 2022

ZBIERKA ZHRNUTÍ
RIADITEĽSTVA VÝSKUMU
A DOKUMENTÁCIE

Predslov	9
Kapitola 1 – Súdny dvor	10
I. Hodnoty Európskej únie.....	10
Rozsudok zo 16. februára 2022 (plénium), Maďarsko/Parlament a Rada (C-156/21, EU:C:2022:97).....	10
Rozsudok zo 16. februára 2022 (plénium), Poľsko/Parlament a Rada (C-157/21, EU:C:2022:98)	14
II. Vystúpenie členského štátu z Európskej únie	18
Rozsudok z 9. júna 2022 (veľká komora), Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques (C-673/20, EU:C:2022:449)	18
III. Základné práva	22
1. Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces	22
Rozsudok z 29. marca 2022 (veľká komora), Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235).....	22
Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Deutsche Umwelthilfe (Typové schválenie motorových vozidiel) (C-873/19, EU:C:2022:857)	25
2. Zásada <i>ne bis in idem</i>	28
Rozsudok z 22. marca 2022 (veľká komora), bpost (C-117/20, EU:C:2022:202)	28
Rozsudok z 22. marca 2022 (veľká komora), Nordzucker a i. (C-151/20, EU:C:2022:203).....	31
Rozsudok z 28. októbra 2022 (veľká komora), Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada <i>ne bis in idem</i>) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852)	33
3. Sloboda prejavu a právo na informácie.....	36
Rozsudok z 26. apríla 2022 (veľká komora), Poľsko/Parlament a Rada (C-401/19, EU:C:2022:297)..	36
4. Ochrana osobných údajov.....	39
a. Uchovávanie osobných údajov.....	39
Rozsudok z 5. apríla 2022 (veľká komora), Commissioner of An Garda Síochána a i. (C-140/20, EU:C:2022:258)	39
Rozsudok z 21. júna 2022 (veľká komora), Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491)	42
b. Spracúvanie osobných údajov vo finančnom sektore	48
Rozsudok z 20. septembra 2022 (veľká komora), VD a SR (C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703) ...	48
Rozsudok z 22. novembra 2022 (veľká komora), Luxembourg Business Registers (C-37/20 a C-601/20, EU:C:2022:912)	52
c. Žiadosť o odstránenie odkazu z vyhľadávača	55
Rozsudok z 8. decembra 2022 (veľká komora), Google (Odstránenie údajne nepresného obsahu) (C-460/20, EU:C:2022:962)	55
d. Žaloby proti spracúvaniu údajov v rozpore s GDPR.....	59
Rozsudok z 28. apríla 2022 (veľká komora), Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322)	59
IV. Občianstvo Únie	62
1. Strata európskeho občianstva z dôvodu straty štátneho občianstva členského štátu.....	62
Rozsudok z 18. januára 2022 (veľká komora), Wiener Landesregierung (Odvolanie príslubu udelenia štátneho občianstva) (C-118/20, EU:C:2022:34)	62
2. Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov	64
Rozsudok z 10. marca 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexné krytie zdravotného poistenia) (C-247/20, EU:C:2022:177).....	64
3. Odvođené právo pobytu štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie	66

	Rozsudok z 5. mája 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného príslušníka – Nedostatočné zdroje) (C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354).....	66
4.	Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti	70
	Rozsudok z 22. decembra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Žiadosť o vydanie do Bosny a Hercegoviny) (veľká komora) (C-237/21, EU:C:2022:1017)	70
V.	Inštitucionálne ustanovenia.....	73
1.	Sídlo inštitúcií, úradov a agentúr Únie	73
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Taliansko a Comune di Milano/Rada (Sídlo Európskej agentúry pre lieky) (C-59/18 a C-182/18, EU:C:2022:567).....	73
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Taliansko a Comune di Milano/Rada a Parlament (Sídlo Európskej agentúry pre lieky) (C-106/19 a C-232/19, EU:C:2022:568)	73
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Parlament/Rada (Sídlo Európskeho orgánu práce) (C-743/19, EU:C:2022:569)	73
2.	Právomoci európskych inštitúcií	77
	Rozsudok z 22. novembra 2022 (veľká komora), Komisia/Rada (Pristúpenie k Ženevskému aktu) (C-24/20, EU:C:2022:911)	77
VI.	Finančné ustanovenia	81
	Rozsudok z 8. marca 2022 (veľká komora), Komisia/Spojené kráľovstvo (Boj proti podvodom s podhodnotením) (C-213/19, EU:C:2022:167)	81
VII.	Právo Únie a vnútroštátne právo.....	85
	Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99)	85
	Rozsudok z 10. marca 2022 Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175)	87
	Rozsudok z 28. júna 2022 (veľká komora), Komisia/Španielsko (Porušenie práva Únie zákonodarcom) (C-278/20, EU:C:2022:503)	89
VIII.	Slobody pohybu.....	93
1.	Voľný pohyb pracovníkov.....	93
	Rozsudok zo 16. júna 2022, Sosiaali- ja terveystien lupal- ja valvontavirasto (Psychoterapeuti) (C-577/20, EU:C:2022:467)	93
2.	Sloboda usadiť sa.....	95
	Rozsudok zo 7. septembra 2022 (veľká komora), Cilevičs a i. (C-391/20, EU:C:2022:638)	95
IX.	Hraničné kontroly, azyl a prisťahovalectvo	97
1.	Azylová politika	97
	Rozsudok z 1. augusta 2022 (veľká komora), Bundesrepublik Deutschland (Dieťa utečencov narodené mimo hostiteľského štátu) (C-720/20, EU:C:2022:603)	97
	Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Preskúmanie zaistenia <i>ex offio</i>) (C-704/20 a C-39/21, EU:C:2022:858).....	99
2.	Hraničné kontroly	101
	Rozsudok z 26. apríla 2022 (veľká komora), Landespolizeidirektion Steiermark (Maximálna doba trvania kontroly vnútorných hraníc) (C-368/20 a C-369/20, EU:C:2022:298)	101
3.	Operácie humanitárnej pomoci na mori	104
	Rozsudok z 1. augusta 2022 (veľká komora), Sea Watch (C-14/21 a C-15/21, EU:C:2022:604).....	104
X.	Justičná spolupráca v trestných veciach.....	107
1.	Európsky zatykač	107
	Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100)	107

	Rozsudok zo 14. júla 2022, Procureur général près la cour d'appel d'Angers (C-168/21, EU:C:2022:558)	109
2.	Právo byť prítomný na súdnom konaní	111
	Rozsudok z 19. mája 2022, Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (C-569/20, EU:C:2022:401)	111
3.	Právo na tlmočenie a preklad v trestnom konaní.....	113
	Rozsudok z 1. augusta 2022, TL (Nezabezpečenie tlmočníka a prekladu) (C-242/22 PPU, EU:C:2022:611)	113
XI.	Justičná spolupráca v občianskych veciach	117
1.	Nariadenie č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.....	117
	Rozsudok z 20. júna 2022 (veľká komora), London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488)	117
2.	Nariadenie č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností	119
	Rozsudok z 1. augusta 2022, MPA (Obvyklý pobyt – Tretí štát) (C-501/20, EU:C:2022:619).....	119
3.	Nariadenie 2015/848 o insolvenčnom konaní	121
	Rozsudok z 24. marca 2022, Galapagos BidCo. (C-723/20, EU:C:2022:209)	121
XII.	Hospodárska súťaž	124
1.	Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ).....	124
	Rozsudok z 12. mája 2022, Servizio Elettrico Nazionale a i. (C-377/20, EU:C:2022:379)	124
2.	Štátna pomoc	126
	Rozsudok z 25. januára 2022 (veľká komora), Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50).....	126
	Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Fiat Chrysler Finance Europe/Komisia (C-885/19 P a C-898/19 P, EU:C:2022:859)	129
XIII.	Aproximácia právnych predpisov	132
1.	Duševné a priemyselné vlastníctvo	132
	Rozsudok z 24. marca 2022, Austro-Mechana (C-433/20, EU:C:2022:217).....	132
	Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), Louboutin (Používanie označenia, ktoré porušuje práva duševného vlastníctva, v internetovom obchode) (C-148/21 a C-184/21, EU:C:2022:1016)	133
2.	Tabakové výrobky	137
	Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Stichting Rookpreventie Jeugd a i. (C-160/20, EU:C:2022:101)	137
3.	Motorové vozidlá	140
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), GSMB Invest (C-128/20, EU:C:2022:570)	140
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Volkswagen (C-134/20, EU:C:2022:571).....	140
	Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Porsche Inter Auto a Volkswagen (C-145/20, EU:C:2022:572)	140
4.	Šírenie dôverných informácií vo finančnom sektore.....	144
	Rozsudok z 15. marca 2022 (veľká komora), Autorité des marchés financiers (C-302/20, EU:C:2022:190)	144
5.	Administratívna spolupráca v oblasti daní	147
	Rozsudok z 8. decembra 2022 (veľká komora), Orde van Vlaamse Balies a i. (C-694/20, EU:C:2022:963)	147

XIV.	Hospodárska a menová politika	151
	Rozsudok z 13. septembra 2022, Banka Slovenije (C-45/21, EU:C:2022:670)	151
XV.	Sociálna politika.....	154
1.	Organizácia pracovného času	154
	Rozsudok z 24. februára 2022, Glavna direkcija „Požarna bezpečnosť i zaštita na naselenieto“ (C-262/20, EU:C:2022:117)	154
2.	Ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov.....	156
	Rozsudok z 15. decembra 2022, TimePartner Personalmanagement (C-311/21, EU:C:2022:983)	156
3.	Účasť zamestnancov v európskej spoločnosti	158
	Rozsudok z 18. októbra 2022 (veľká komora), IG Metall a ver.di (C-677/20, EU:C:2022:800)	158
XVI.	Verejné zdravie	161
	Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), EUROAPTIEKA (C-530/20, EU:C:2022:1014)	161
XVII.	Ochrana spotrebiteľa	164
	Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394).....	164
	Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), SPV Project 1503 a i. (C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395)	164
	Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Impuls Leasing România (C-725/19, EU:C:2022:396)	164
	Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Unicaja Banco (C-869/19, EU:C:2022:397).....	164
XVIII.	Životné prostredie	168
1.	Odpad z elektrických a elektronických zariadení.....	168
	Rozsudok z 25. januára 2022 (veľká komora), VYSOČINA WIND (C-181/20, EU:C:2022:51)	168
2.	Kvalita ovzdušia.....	169
	Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (Zodpovednosť štátu za znečistenie ovzdušia) (C-61/21, EU:C:2022:1015)	169
Kapitola 2 – Všeobecný súd		172
I.	Súdna agenda Únie.....	172
1.	Zastupovanie advokátom, ktorý je oprávnený vykonávať činnosť len pred súdmi Spojeného kráľovstva	172
	Uznesenie z 20. júna 2022, Natixis/Komisia (T-449/21, EU:T:2022:394)	172
2.	Žaloba o mimozmluvnú zodpovednosť	174
	Rozsudok z 23. februára 2022, United Parcel Service/Komisia (T-834/17, EU:T:2022:144)	174
3.	Spory vyplývajúce zo zmlúv.....	178
	Rozsudok z 13. júla 2022, JF/EUCAP Somalia (T-194/20, EU:T:2022:454).....	178
II.	Inštitucionálne právo – Európska prokuratúra	181
	Rozsudok z 12. januára 2022, Verelst/Rada (T-647/20, EU:T:2022:5).....	181
III.	Hospodárska súťaž	184
1.	Kartely (článok 101 ZFEÚ)	184
	Rozsudok z 2. februára 2022, Scania a i./Komisia (T-799/17, EU:T:2022:48).....	184
2.	Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ).....	186
	Rozsudok z 19. januára 2022, Deutsche Telekom/Komisia (T-610/19, EU:T:2022:15).....	186

	Rozsudok z 26. januára 2022, Intel Corporation/Komisia (T-286/09 RENV, EU:T:2022:19).....	189
	Rozsudok z 15. júna 2022, Qualcomm/Komisia (Qualcomm – platby za exkluzivitu) (T-235/18, EU:T:2022:358).....	192
	Rozsudok zo 14. septembra 2022, Google a Alphabet/Komisia (Google Android) (T-604/18, EU:T:2022:541).....	196
3.	Prínosy v oblasti koncentrácií.....	201
	Rozsudok z 13. júla 2022, Illumina/Komisia (T-227/21, EU:T:2022:447).....	201
4.	Štátna pomoc	204
	Rozsudok zo 4. mája 2022, Wizz Air Hungary/Komisia (TAROM; pomoc na záchranu) (T-718/20, EU:T:2022:276).....	204
	Rozsudok z 18. mája 2022, Ryanair/Komisia (Condor; pomoc na záchranu) (T-577/20, EU:T:2022:301).....	207
	Rozsudok z 8. júna 2022, Spojené kráľovstvo a ITV/Komisia (T-363/19 a T-456/19, EU:T:2022:349).....	209
	Rozsudok z 30. novembra 2022, Rakúsko/Komisia (T-101/18, EU:T:2022:728)	211
IV.	Duševné vlastníctvo	214
1.	Ochranná známka Európskej únie	214
	Rozsudok z 8. júna 2022, Muschaweck/EUIPO – Conze (T-293/21, EU:T:2022:345)	214
	Rozsudok zo 6. júla 2022, Zdút/EUIPO – Nehera a i. (nehera) (T-250/21, EU:T:2022:430)	216
2.	Dizajny.....	217
	Rozsudok z 27. apríla 2022, Group Nivelles/EUIPO – Easy Sanitary Solutions (Sprchový odtokový žľab) (T-327/20, EU:T:2022:263).....	217
V.	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia.....	220
1.	Ukrajina.....	220
	Rozsudok z 27. júla 2022, RT France/Rada (T-125/22, EU:T:2022:483).....	220
2.	Sýria.....	223
	Rozsudok z 18. mája 2022, Foz/Rada (T-296/20, EU:T:2022:298)	223
3.	Konžská demokratická republika.....	225
	Rozsudok z 27. apríla 2022, Ilunga Luyoyo/Rada (T-108/21, EU:T:2022:253).....	225
4.	Boj proti terorizmu	227
	Rozsudok z 30. novembra 2022, Strana kurdských pracujúcich (PKK)/Rada (spojené veci T-148/19 a T-316/14 RENV EU:T:2022:727)	227
VI.	Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť.....	232
	Rozsudok z 22. júna 2022, Taliansko/Komisia (T-357/19, EU:T:2022:385).....	232
VII.	Ochrana osobných údajov	236
	Rozsudok z 27. apríla 2022, Veen/Europol (T-436/21, EU:T:2022:261)	236
VIII.	Verejné zdravie	238
	Rozsudok z 27. apríla 2022, Roos a i./Parlament (T-710/21, T-722/21 a T-723/21, EU:T:2022:262).....	238
	Rozsudok z 23. novembra 2022, CWS Powder Coatings/Komisia (spojené veci T-279/20, T-288/21 a T-283/20, EU:T:2022:725)	240
IX.	Energetika.....	242
	Rozsudok zo 7. septembra 2022, BNetzA/ACER (T-631/19, EU:T:2022:509).....	242
X.	Spoločná obchodná politika	245

	Rozsudok z 18. mája 2022, Uzina Metalurgica Moldoveneasca/Komisia (T-245/19, EU:T:2022:295).....	245
XI.	Hospodárska a menová politika	248
1.	Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií	248
	Rozsudok z 1. júna 2022, Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL/SRB (T-481/17, EU:T:2022:311).....	248
	Rozsudok z 1. júna 2022, Del Valle Ruíz a i./Komisia a SRB (T-510/17, EU:T:2022:312).....	248
	Rozsudok z 1. júna 2022, Eleveté Invest Group a i./Komisia a SRB (T-523/17, EU:T:2022:313)	248
	Rozsudok z 1. júna 2022, Algebris (UK) a Anchorage Capital Group/Komisia (T-570/17, EU:T:2022:314).....	248
	Rozsudok z 1. júna 2022, Aeris Invest/Komisia a SRB (T-628/17, EU:T:2022:315).....	249
2.	Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami	252
	Rozsudok z 22. júna 2022, Anglo Austrian AAB a Belegging-Maatschappij „Far-East“/ECB (T-797/19, EU:T:2022:389).....	252
	Rozsudok zo 7. decembra 2022, PNB Banka/ECB (T-275/19, EU:T:2022:781).....	255
	Rozsudok zo 7. decembra 2022, PNB Banka/ECB (T-301/19, EU:T:2022:774).....	257
	Rozsudok zo 7. decembra 2022, PNB Banka a i./ECB (T-330/19, EU:T:2022:775).....	258
XII.	Verejné obstarávanie inštitúcií Únie	260
	Rozsudok z 26. januára 2022, Leonardo/Frontex (T-849/19, EU:T:2022:28)	260
XIII.	Rozpočet Únie a subvencie	263
	Rozsudok z 29. júna 2022, LA International Cooperation/Komisia (T-609/20, EU:T:2022:407)	263
XIV.	Prístup k dokumentom inštitúcií.....	265
1.	Výnimka vzťahujúca sa na ochranu súdnych konaní	265
	Rozsudok z 12. októbra 2022, Saure/Komisia (T-524/21, EU:T:2022:632)	265
2.	Výnimka vzťahujúca sa na kontrolu, vyšetrovanie a audit.....	267
	Rozsudok z 28. septembra 2022, Agrofert/Parlament (T-174/21, EU:T:2022:586)	267
3.	Výnimka vzťahujúca sa na ochranu rozhodovacieho procesu.....	269
	Rozsudok zo 14. septembra 2022, Pollinis France/Komisia (T-371/20 a T-554/20, EU:T:2022:556).....	269
XV.	Verejná služba	273
1.	Neexistencia sporu medzi Úniou a jedným z jej zamestnancov	273
	Uznesenie z 13. júna 2022, Mendes de Almeida/Rada (T-334/21, EU:T:2022:375).....	273
2.	Príspevok na presídlenie.....	275
	Rozsudok zo 7. septembra 2022, LR/EIB (T-529/20, EU:T:2022:523).....	275
3.	Ukončenie zmluvného záväzku.....	277
	Rozsudok z 5. októbra 2022, WV/CdT (T-618/21, EU:T:2022:603).....	277
XVI.	Návrhy na nariadenie predbežného opatrenia	279
	Uznesenie z 30. marca 2022, RT France/Rada (T-125/22 R, neuvverejnené, EU:T:2022:199).....	279
	Uznesenie z 31. marca 2022, AL/Rada (T-22/22 R, neuvverejnené, EU:T:2022:200).....	281
	Uznesenie z 25. apríla 2022, HB/Komisia, T-408/21 R, neuvverejnené, EU:T:2022:241)	283
	Uznesenie z 30. mája 2022, OT/Rada (T-193/22 R, neuvverejnené, EU:T:2022:307)	285
	Uznesenie z 8. júna 2022, Maďarsko/Komisia (T-104/22 R, neuvverejnené, EU:T:2022:351)	287
	Uznesenie z 20. októbra 2022, PB/Komisia (T-407/21 R, neuvverejnené, EU:T:2022:655)	289

Predslov

Výber najdôležitejších rozsudkov je nová výročná publikácia, ktorej cieľom je zviditeľniť a sprístupniť judikatúru súdov Európskej únie. Obsahuje zbierku zhrnutí významných rozhodnutí Súdneho dvora a Všeobecného súdu Európskej únie, ktoré pripravilo Riaditeľstvo výskumu a dokumentácie.

V rámci novej politiky šírenia judikatúry je *Výber najdôležitejších rozsudkov* navrhnutý tak, aby spĺňal nové požiadavky na informovanie o súdnej činnosti a aby právnikom priblížil hlavný vývoj judikatúry za uplynulý rok.

Na základe výberu rozhodnutí Súdneho dvora a Všeobecného súdu poskytuje toto vydanie súhrnnú analýzu hlavných prínosov judikatúry z predchádzajúceho roka. Tieto sú uvedené vo forme uvedených zhrnutí zoskupených podľa tém, ktoré zodpovedajú štruktúre Zmlúv Európskej únie. Pri každom zhrnutí je uvedený hypertextový odkaz na text rozhodnutia.

Výber najdôležitejších rozsudkov, ktorý je celý k dispozícii v digitálnom formáte, bol od začiatku koncipovaný ako nástroj, ktorý sa má používať v digitálnom kontexte v rámci politiky digitalizácie inštitúcie.

Celestina Iannone

Riaditeľka

Výskum a dokumentácia

I. Hodnoty Európskej únie

Rozsudok zo 16. februára 2022 (plénium), Maďarsko/Parlament a Rada (C-156/21, [EU:C:2022:97](#))

„Žaloba o neplatnosť – Nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092 – Všeobecný režim podmienenosti na ochranu rozpočtu Európskej únie – Ochrana rozpočtu Únie v prípade porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte – Právny základ – Článok 322 ods. 1 písm. a) ZFEÚ – Údajné obchádzanie článku 7 ZEÚ a článku 269 ZFEÚ – Údajné porušenia článku 4 ods. 1, článku 5 ods. 2 a článku 13 ods. 2 ZEÚ, ako aj zásad právnej istoty, proporcionality a rovnosti členských štátov pred Zmluvami“

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady 2020/2092 zo 16. decembra 2020¹ bol zavedený „mechanizmus horizontálnej podmienenosti“, ktorý má chrániť rozpočet Európskej únie v prípade porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte. Na tento účel uvedené nariadenie umožňuje Rade Európskej únie, aby na návrh Európskej komisie za podmienok vymedzených v nariadení prijala vhodné opatrenia na ochranu, akým je pozastavenie platieb z rozpočtu Únie alebo pozastavenie schvaľovania jedného alebo viacerých programov financovaných týmto rozpočtom. Napadnuté nariadenie podmieňuje prijatie takých opatrení predložením konkrétnych dôkazov, ktoré preukazujú nielen existenciu porušenia zásad právneho štátu, ale aj jeho vplyv na plnenie rozpočtu Únie.

Napadnuté nariadenie nadväzuje na sériu iniciatív, ktoré sa týkali ochrany právneho štátu v členských štátoch všeobecne² a ich cieľom bolo odpovedať na úrovni Únie na rastúce obavy v súvislosti s dodržiavaním spoločných hodnôt Únie, ktoré sú uvedené v článku 2 ZEÚ³, zo strany viacerých členských štátov.

Maďarsko podporované Poľskou republikou⁴ podalo žalobu, ktorou sa domáhalo v prvom rade zrušenia napadnutého nariadenia a subsidiárne zrušenia určitých jeho ustanovení. Na podporu svojich návrhov v zásade tvrdilo, že nariadenie síce je formálne prezentované ako akt patriaci medzi rozpočtové pravidlá podľa článku 322 ods. 1 písm. a) ZFEÚ, v skutočnosti je však jeho cieľom sankcionovať ako také akékoľvek porušenie, ktorého sa členský štát dopustí v oblasti zásad právneho štátu, ktorých požiadavky v každom prípade nie sú dostatočne presné. Maďarsko teda túto žalobu založilo predovšetkým na nedostatku právomoci Únie na prijatie takého nariadenia, a to jednak

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433I, 2020, s. 1) (ďalej len „napadnuté nariadenie“).

² Pozri najmä oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 17. júla 2019 „Posilnenie právneho štátu v Únii Konceptia pre prijatie opatrení“, COM (2019) 343 final, ktoré nadväzovalo na oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade z 11. marca 2014 s názvom „Nový rámec EÚ na posilnenie právneho štátu“, COM (2014) 158 final.

³ Medzi základné hodnoty Únie, spoločné pre členské štáty, ktoré obsahuje článok 2 ZEÚ, patrí rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a ľudských práv v spoločnosti, ktorá sa vyznačuje pluralizmom, zákazom diskriminácie, toleranciou, spravodlivosťou, solidaritou a rovnosťou medzi ženami a mužmi.

⁴ Aj Poľská republika podala žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia nariadenia 2020/2092 (vec C-157/21).

z dôvodu nedostatku právneho základu a jednak z dôvodu obchádzania postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ, ako aj na nedodržaní požiadaviek zásady právnej istoty.

Súdny dvor, ktorý sa mal takto vyjadriť k právomociam Únie na obranu jej rozpočtu a jej finančných záujmov proti vplyvom, ktoré môžu vyplývať z porušovania hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ, dospel k záveru, že táto vec má zásadný význam, ktorý je dôvodom na jej prejednanie v pléne. Z tých istých dôvodov vyhovel návrhu Európskeho parlamentu na prejednanie veci v skrátrenom konaní. Za týchto podmienok Súdny dvor zamietol žalobu o neplatnosť podanú Maďarskom v celom rozsahu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pred preskúmaním veci samej sa Súdny dvor vyjadril k návrhu Rady nebrať do úvahy určité časti žaloby podanej Maďarskom z dôvodu, že boli založené na informáciách pochádzajúcich z dôverného stanoviska právneho servisu Rady, ktoré bolo takto zverejnené bez potrebného súhlasu. V tomto smere Súdny dvor potvrdil, že dotknutá inštitúcia v zásade môže podmieniť predloženie takého interného dokumentu v súdnom konaní predchádzajúcim udelením súhlasu. Pokiaľ sa však príslušné právne stanovisko týka legislatívneho procesu ako v prejednávanej veci, je potrebné vziať do úvahy zásadu transparentnosti, lebo zverejnenie takého stanoviska môže zvýšiť transparentnosť a otvorenosť legislatívneho procesu. Nadradený verejný záujem spojený s transparentnosťou a otvorenosťou legislatívneho procesu tak v zásade preváži nad záujmom inštitúcií, pokiaľ ide o zverejnenie interného právneho stanoviska. Keďže v prejednávanej veci Rada nepreukázala mimoriadne citlivú povahu dotknutého stanoviska ani mimoriadne širokú pôsobnosť, ktorá by prekračovala rámec príslušného legislatívneho procesu, Súdny dvor v dôsledku toho návrh Rady zamietol.

Pokiaľ ide o vec samu, Súdny dvor po prvé preskúmal žalobné dôvody uvedené na podporu hlavných návrhov na úplné zrušenie napadnutého nariadenia, založené na jednej strane na nedostatku právomoci Únie na prijatie tohto nariadenia a na druhej strane na porušení zásady právnej istoty.

Pokiaľ ide na jednej strane o právny základ napadnutého nariadenia, Súdny dvor poukázal na to, že postup stanovený v tomto nariadení sa môže uplatniť, len ak existujú primerané dôvody vychádzať nielen z toho, že v členskom štáte dochádza k porušovaniu zásad právneho štátu, ale najmä z toho, že toto porušovanie dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu jej finančných záujmov, prípadne že existuje závažné riziko takého ovplyvňovania. Okrem toho opatrenia, ktoré sa môžu prijať na základe napadnutého nariadenia, sa týkajú výlučne plnenia rozpočtu Únie a všetky sú spôsobilé obmedziť financovanie z tohto rozpočtu v závislosti od toho, aký naň má dosah také ovplyvňovanie alebo jeho závažné riziko. Cieľom napadnutého nariadenia je teda chrániť rozpočet Únie pred vplyvmi, ktoré dostatočne priamym spôsobom vyplývajú z porušovania zásad právneho štátu, a nie ukladať sankcie za také porušovanie ako také.

V odpovedi na argumentáciu Maďarska, podľa ktorej predmetom rozpočtového pravidla nemôže byť spresnenie rozsahu požiadaviek spojených s hodnotami uvedenými v článku 2 ZEÚ, Súdny dvor pripomenul, že to, že členské štáty dodržiavajú spoločné hodnoty, na ktorých je Únia založená, ktoré členské štáty určili a zdieľajú a ktoré definujú samotnú identitu Únie ako spoločného právneho poriadku týchto štátov, pričom medzi ne patrí právny štát a solidarita, je dôvodom vzájomnej dôvery medzi týmito štátmi. Keďže toto dodržiavanie je teda podmienkou toho, aby dotknutý členský štát mohol požívať všetky práva vyplývajúce z uplatňovania Zmlúv, Únia musí byť schopná obhajovať tieto hodnoty v medziach svojich právomocí.

Súdny dvor v tomto smere na jednej strane uviedol, že dodržiavanie týchto hodnôt nemožno redukovat' na povinnosť, ktorú musí splniť kandidátska krajina, aby mohla vstúpiť do Únie, a od ktorej je po vstupe do Únie oslobodená. Na druhej strane zdôraznil, že rozpočet Únie je jedným zo základných nástrojov, ktoré umožňujú konkretizovať v politikách a činnostiach Únie základnú zásadu solidarity medzi členskými štátmi, a že uplatňovanie tejto zásady prostredníctvom rozpočtu je založené na vzájomnej dôvere členských štátov v zodpovedné využívanie spoločných zdrojov zahrnutých do rozpočtu.

Správne finančné riadenie rozpočtu Únie a finančné záujmy Únie však môžu byť vážne narušené porušovaním zásad právneho štátu v členskom štáte. Tieto porušenia totiž môžu mať za následok najmä to, že nebude zaručené, že výdavky kryté z rozpočtu Únie spĺňajú všetky podmienky financovania, ktoré stanovuje právo Únie, a teda že zodpovedajú cieľom sledovaným Úniou pri financovaní takých výdavkov.

Taký „mechanizmus horizontálnej podmienenosti“, aký zavádza napadnuté nariadenie, ktorý podmieňuje získanie financovania z rozpočtu Únie tým, že členský štát dodržiava zásady právneho štátu, teda môže patriť pod právomoc stanovovať „rozpočtové pravidlá“ týkajúce sa plnenia rozpočtu Únie, ktorú Únii priznávajú Zmluvy. Súdny dvor uviedol, že neoddeliteľnou súčasťou takého mechanizmu sú ako jeho zložky ustanovenia napadnutého nariadenia, ktoré určujú tieto zásady, obsahujú zoznam prípadov, ktoré môžu naznačovať porušenie týchto zásad, spresňujú situácie alebo konanie, ktorých sa také porušenia musia týkať, a definujú povahu a rozsah opatrení na ochranu, ktoré v prípade potreby môžu byť prijaté.

Ďalej čo sa týka výhrady založenej na údajnom obchádzaní postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ, ako aj ustanovení článku 269 ZFEÚ, Súdny dvor zamietol argumentáciu Maďarska, podľa ktorej jedine postup stanovený v článku 7 ZEÚ priznáva inštitúciám Únie právomoc posudzovať a v prípade potreby sankcionovať porušenia hodnôt, ktoré obsahuje článok 2 ZEÚ, v členskom štáte. Okrem postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ totiž mnohé iné ustanovenia Zmlúv, často konkretizované rôznymi aktmi sekundárneho práva, priznávajú inštitúciám Únie právomoc skúmať, konštatovať a v prípade potreby sankcionovať porušenia hodnôt obsiahnutých v článku 2 ZEÚ, ku ktorým dôjde v členskom štáte.

Súdny dvor okrem toho poukázal na to, že cieľom postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ je umožniť Rade uložiť sankcie za závažné a pretrvávajúce porušenia každej zo spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená a ktoré určujú jej identitu, predovšetkým aby prinútila dotknutý členský štát ukončiť tieto porušenia. Naopak, cieľom napadnutého nariadenia je chrániť rozpočet Únie, a to len v prípade porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte, ktoré ovplyvňuje správne riadenie tohto rozpočtu, prípadne ak existuje závažné riziko takého ovplyvnenia. Navyše postup stanovený v článku 7 ZEÚ a postup zavedený napadnutým nariadením sa líšia z hľadiska svojho predmetu, podmienok uplatnenia, podmienok prijatia a zrušenia stanovených opatrení, ako aj ich povahy. V dôsledku toho tieto dva postupy sledujú odlišné ciele a každý z nich má úplne rozdielny predmet. Z toho ďalej vyplýva, že nemožno ani vychádzať z toho, že postup zavedený napadnutým nariadením sa usiluje obísť obmedzenie všeobecnej právomoci Súdneho dvora upravené v článku 269 ZFEÚ, lebo jeho znenie sa týka len preskúmania zákonnosti aktu prijatého Európskou radou alebo Radou podľa článku 7 ZEÚ.

Nakoniec vzhľadom na to, že napadnuté nariadenie umožňuje Komisii a Rade skúmať len situácie alebo konanie, ktoré sa dajú pripísať orgánom členského štátu a javia sa byť relevantné na účely riadneho plnenia rozpočtu Únie, právomoci zverené týmto inštitúciám uvedeným nariadením neprekračujú medze právomocí priznaných Únii.

Na druhej strane v rámci skúmania žalobného dôvodu založeného na porušení zásady právnej istoty Súdny dvor považoval za úplne nedôvodnú argumentáciu Maďarska v súvislosti s nepresnosťou, ktorou je postihnuté napadnuté nariadenie, a to jednak čo sa týka kritérií v oblasti podmienok uplatnenia postupu a jednak čo sa týka voľby a pôsobnosti opatrení, ktoré sa majú prijať. Súdny dvor v tejto súvislosti na úvod poukázal na to, že zásady uvedené v napadnutom nariadení sú ako zložky pojmu „právny štát“⁵ bohato rozvinuté v jeho judikatúre, že prameňom týchto zásad sú spoločné

⁵ Podľa článku 2 písm. a) napadnutého nariadenia pojem „právny štát“ odkazuje na „zásad[u] zákonnosti implikujúc[u] transparentný, zodpovedný, demokratický a pluralistický zákonodarný proces; zásad[u] právnej istoty; zásad[u] zákazu svojoľnosti výkonných právomocí; zásad[u] účinnej súdnej ochrany zo strany nezávislých a nestranných súdov vrátane

hodnoty, ktoré rovnako uznávajú a uplatňujú členské štáty vo vlastných právnych poriadkoch, a že vyplývajú z pojmu „právny štát“, ktorý členské štáty zdieľajú a uznávajú ako spoločnú hodnotu svojich vlastných ústavných tradícií. Súdny dvor v dôsledku toho konštatoval, že členské štáty sú schopné dostatočne presne vymedziť podstatu a požiadavky plynúce z jednotlivých týchto zásad.

Pokiaľ ide konkrétne o kritériá súvisiace s podmienkami uplatnenia postupu a o voľbu a pôsobnosť opatrení, ktoré sa majú prijať, Súdny dvor uviedol, že podľa napadnutého nariadenia je na prijatie opatrení na ochranu, ktoré stanovuje, potrebné preukázať skutočný vzťah medzi porušením zásady právneho štátu a ovplyvnením alebo závažným rizikom ovplyvnenia správneho finančného riadenia Únie alebo jej finančných záujmov a také porušenie sa musí týkať situácie alebo správania, ktoré sa dá pripísať orgánu členského štátu a je relevantné na účely riadneho plnenia rozpočtu Únie. Okrem toho poukázal na to, že pojem „závažné riziko“ je spresnený v rozpočtových právnych predpisoch Únie, a pripomenul, že opatrenia na ochranu, ktoré sa môžu prijať, musia byť prísne primerané vplyvu zisteného porušenia na rozpočet Únie. Súdny dvor sa predovšetkým domnieval, že tieto opatrenia sa môžu zamerať na činnosti a programy, ktoré nie sú dotknuté takým porušením, len v rozsahu, ktorý je prísne nevyhnutný na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v ochrane rozpočtu ako celku. Nakoniec Súdny dvor konštatoval, že Komisia musí dodržiavať prísne procesné požiadavky, ktorých splnenie podlieha preskúmaniu súdom Únie a z ktorých vyplývajú najmä viaceré konzultácie dotknutého členského štátu, a dospel k záveru, že napadnuté nariadenie spĺňa požiadavky zásady právnej istoty.

Súdny dvor po druhé preskúmal subsidiárne návrhy na čiastočné zrušenie napadnutého nariadenia. V tomto smere Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že zrušenie článku 4 ods. 1 napadnutého nariadenia by malo za následok zmenu podstaty tohto nariadenia, keďže toto ustanovenie spresňuje podmienky potrebné na to, aby bolo možné prijať opatrenia na ochranu upravené v tomto nariadení, takže návrhy na zrušenie samotného tohto ustanovenia treba považovať za neprípustné. Na druhej strane Súdny dvor považoval za nedôvodné výhrady, ktorých predmetom je séria ďalších ustanovení napadnutého nariadenia a ktoré sú založené na nedostatku právneho základu, ako aj na porušení jednak ustanovení práva Únie v oblasti deficitov verejných financií a jednak zásady právnej istoty, proporcionality a rovnosti členských štátov pred Zmluvami. Z tohto dôvodu zamietol v celom rozsahu subsidiárne návrhy, ako aj celú žalobu podanú Maďarskom.

**Rozsudok zo 16. februára 2022 (plénium), Poľsko/Parlament a Rada (C-157/21,
[EU:C:2022:98](#))**

„Žaloba o neplatnosť – Nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092 – Všeobecný režim podmienenosti na ochranu rozpočtu Európskej únie – Ochrana rozpočtu Únie v prípade porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte – Právny základ – Článok 322 ods. 1 písm. a) ZFEÚ – Článok 311 ZFEÚ – Článok 312 ZFEÚ – Údajné obchádzanie článku 7 ZEÚ a článku 269 ZFEÚ – Údajné porušenie článku 4 ods. 1, článku 5 ods. 2 a článku 13 ods. 2 ZEÚ, článku 296 druhého odseku ZFEÚ, protokolu (č. 2) o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality, ako aj zásad prenesenia právomocí, právnej istoty, proporcionality a rovnosti členských štátov pred Zmluvami – Údajné zneužitie právomocí“

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2020/2092 zo 16. decembra 2020⁶ nadväzuje na sériu iniciatív, ktoré sa týkali ochrany právneho štátu v členských štátoch všeobecne⁷ a ich cieľom bolo odpovedať na úrovni Únie na rastúce obavy v súvislosti s dodržiavaním spoločných hodnôt Únie, ktoré sú uvedené v článku 2 ZEÚ⁸, zo strany viacerých členských štátov.

Poľská republika podporovaná Maďarskom⁹ podala žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia napadnutého nariadenia. Na podporu svojich návrhov v zásade tvrdila, že nariadenie síce je formálne prezentované ako akt patriaci medzi rozpočtové pravidlá podľa článku 322 ods. 1 písm. a) ZFEÚ, v skutočnosti je však jeho cieľom sankcionovať ako také akékoľvek porušenie, ktorého sa členský štát dopustí v oblasti zásad právneho štátu, ktorých požiadavky v každom prípade nie sú dostatočne presné. Poľsko teda túto žalobu založilo predovšetkým na nedostatku právomoci Únie na prijatie takého nariadenia, a to jednak z dôvodu nedostatku právneho základu a jednak z dôvodu obchádzania postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ, ako aj na nerešpektovaní hraníc, ktoré sú vlastné právomociam Únie, a na nedodržaní zásady právnej istoty.

Súdny dvor, ktorý sa mal takto vyjadriť k právomociam Únie na obranu jej rozpočtu a jej finančných záujmov proti vplyvom, ktoré môžu vyplývať z porušovania hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ, dospel k záveru, že táto vec má zásadný význam, ktorý je dôvodom na jej prejednanie v pléne. Z tých istých dôvodov vyhovel návrhu Európskeho parlamentu na prejednanie veci v skrátenom konaní. Za týchto podmienok Súdny dvor zamietol žalobu o neplatnosť podanú Poľskom v celom rozsahu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pred preskúmaním veci samej sa Súdny dvor vyjadril k návrhu Rady nebrať do úvahy určité časti žaloby podanej Poľskom z dôvodu, že boli založené na informáciách pochádzajúcich z dôverného stanoviska právneho servisu Rady, ktoré bolo takto zverejnené bez potrebného súhlasu. V tomto smere Súdny dvor potvrdil, že dotknutá inštitúcia v zásade môže podmieniť predloženie takého interného dokumentu v súdnom konaní predchádzajúcim udelením súhlasu. Pokiaľ sa však príslušné právne stanovisko týka legislatívneho procesu ako v prejednávanej veci, je potrebné vziať do úvahy

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 4331, 2020, s. 1; ďalej len „napadnuté nariadenie“).

⁷ Pozri najmä oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 17. júla 2019 „Posilnenie právneho štátu v Únii Koncepcia pre prijatie opatrení“, COM (2019) 343 final, ktoré nadväzovalo na oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade z 11. marca 2014 s názvom „Nový rámec EÚ na posilnenie právneho štátu“, COM (2014) 158 final.

⁸ Medzi základné hodnoty Únie, spoločné pre členské štáty, ktoré obsahuje článok 2 ZEÚ, patrí rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a ľudských práv v spoločnosti, ktorá sa vyznačuje pluralizmom, zákazom diskriminácie, toleranciou, spravodlivosťou, solidaritou a rovnosťou medzi ženami a mužmi.

⁹ Aj Maďarsko podalo žalobu, ktorou sa domáhalo zrušenia nariadenia 2020/2092 (vec C-156/21).

zásadu transparentnosti, lebo zverejnenie takého stanoviska môže zvýšiť transparentnosť a otvorenosť legislatívneho procesu. Nadradený verejný záujem spojený s transparentnosťou a otvorenosťou legislatívneho procesu tak v zásade preváži nad záujmom inštitúcií, pokiaľ ide o zverejnenie interného právneho stanoviska. Keďže v prejednáwanej veci Rada nepreukázala mimoriadne citlivú povahu dotknutého stanoviska ani mimoriadne širokú pôsobnosť, ktorá by prekračovala rámec príslušného legislatívneho procesu, Súdny dvor v dôsledku toho návrh Rady zamietol.

Pokiaľ ide o vec samu, Súdny dvor po prvé spoločne preskúmal žalobné dôvody založené na tom, že Únia nemá právomoc na prijatie napadnutého nariadenia.

Pokiaľ ide v prvom rade o právny základ napadnutého nariadenia, Súdny dvor poukázal na to, že postup stanovený v tomto nariadení sa môže uplatniť, len ak existujú primerané dôvody vychádzajú nielen z toho, že v členskom štáte dochádza k porušovaniu zásad právneho štátu, ale najmä z toho, že toto porušovanie dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu jej finančných záujmov, prípadne že existuje závažné riziko takého ovplyvňovania. Okrem toho opatrenia, ktoré sa môžu prijať na základe napadnutého nariadenia, sa týkajú výlučne plnenia rozpočtu Únie a všetky sú spôsobilé obmedziť financovanie z tohto rozpočtu v závislosti od toho, aký naň má dosah také ovplyvňovanie alebo jeho závažné riziko. Cieľom napadnutého nariadenia je teda chrániť rozpočet Únie pred vplyvmi, ktoré dostatočne priamym spôsobom vyplývajú z porušovania zásad právneho štátu, a nie ukladať sankcie za také porušovanie ako také.

V odpovedi na argumentáciu Poľska, podľa ktorej predmetom rozpočtového pravidla nemôže byť spresnenie rozsahu požiadaviek spojených s hodnotami uvedenými v článku 2 ZEÚ, Súdny dvor pripomenul, že to, že členské štáty dodržiavajú spoločné hodnoty, na ktorých je Únia založená, ktoré členské štáty určili a zdieľajú a ktoré definujú samotnú identitu Únie ako spoločného právneho poriadku týchto štátov, pričom medzi ne patrí právny štát a solidarita, je dôvodom vzájomnej dôvery medzi týmito štátmi. Keďže toto dodržiavanie je teda podmienkou toho, aby dotknutý členský štát mohol požívať všetky práva vyplývajúce z uplatňovania Zmlúv, Únia musí byť schopná obhajovať tieto hodnoty v medziach svojich právomocí.

Súdny dvor v tomto smere na jednej strane uviedol, že dodržiavanie týchto hodnôt nemožno redukovať na povinnosť, ktorú musí splniť kandidátska krajina, aby mohla vstúpiť do Únie, a od ktorej je po vstupe do Únie oslobodená. Na druhej strane zdôraznil, že rozpočet Únie je jedným zo základných nástrojov, ktoré umožňujú konkretizovať v politikách a činnostiach Únie základnú zásadu solidarity medzi členskými štátmi, a že uplatňovanie tejto zásady prostredníctvom rozpočtu je založené na vzájomnej dôvere členských štátov v zodpovedné využívanie spoločných zdrojov zahrnutých do rozpočtu.

Správne finančné riadenie rozpočtu Únie a finančné záujmy Únie však môžu byť vážne narušené porušovaním zásad právneho štátu v členskom štáte. Tieto porušenia totiž môžu mať za následok najmä to, že nebude zaručené, že výdavky kryté z rozpočtu Únie spĺňajú všetky podmienky financovania, ktoré stanovuje právo Únie, a teda že zodpovedajú cieľom sledovaným Úniou pri financovaní takých výdavkov.

Taký „mechanizmus horizontálnej podmienenosti“, aký zavádza napadnuté nariadenie, ktorý podmieňuje získanie financovania z rozpočtu Únie tým, že členský štát dodržiava zásady právneho štátu, teda môže patriť pod právomoc stanovovať „rozpočtové pravidlá“ týkajúce sa plnenia rozpočtu Únie, ktorú Únii priznávajú Zmluvy. Súdny dvor uviedol, že neoddeliteľnou súčasťou takého mechanizmu sú ako jeho zložky ustanovenia napadnutého nariadenia, ktoré určujú tieto zásady, obsahujú zoznam prípadov, ktoré môžu naznačovať porušenie týchto zásad, spresňujú situácie alebo konanie, ktorých sa také porušenia musia týkať, a definujú povahu a rozsah opatrení na ochranu, ktoré v prípade potreby môžu byť prijaté.

Ďalej čo sa týka výhrady založenej na údajnom obchádzaní postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ, Súdny dvor zamietol argumentáciu Poľska, podľa ktorej jedine postup stanovený v článku 7 ZEÚ

priznáva inštitúciám Únie právomoc posudzovať a v prípade potreby sankcionovať porušenia hodnôt, ktoré obsahuje článok 2 ZEÚ, v členskom štáte. Okrem postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ totiž mnohé iné ustanovenia Zmlúv, často konkretizované rôznymi aktmi sekundárneho práva, priznávajú inštitúciám Únie právomoc skúmať, konštatovať a v prípade potreby sankcionovať porušenia hodnôt obsiahnutých v článku 2 ZEÚ, ku ktorým dôjde v členskom štáte.

Súdny dvor okrem toho poukázal na to, že cieľom postupu stanoveného v článku 7 ZEÚ je umožniť Rade uložiť sankcie za závažné a pretrvávajúce porušenia každej zo spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená a ktoré určujú jej identitu, predovšetkým aby prinútila dotknutý členský štát ukončiť tieto porušenia. Naopak, cieľom napadnutého nariadenia je chrániť rozpočet Únie, a to len v prípade porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte, ktoré ovplyvňuje správne riadenie tohto rozpočtu, prípadne ak existuje závažné riziko takého ovplyvnenia. Navyše postup stanovený v článku 7 ZEÚ a postup zavedený napadnutým nariadením sa líšia z hľadiska svojho predmetu, podmienok uplatnenia, podmienok prijatia a zrušenia stanovených opatrení, ako aj ich povahy. V dôsledku toho tieto dva postupy sledujú odlišné ciele a každý z nich má úplne rozdielny predmet. Z toho ďalej vyplýva, že nemožno ani vychádzať z toho, že postup zavedený napadnutým nariadením sa usiluje obísť obmedzenie všeobecnej právomoci Súdneho dvora upravené v článku 269 ZFEÚ, lebo jeho znenie sa týka len preskúmania zákonnosti aktu prijatého Európskou radou alebo Radou podľa článku 7 ZEÚ.

Súdny dvor po druhej preskúmal ďalšie vecné výhrady, ktoré Poľsko vznieslo voči napadnutému nariadeniu.

V rámci tohto skúmania Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že tvrdenia Poľska založené na porušení zásady prenesenia právomocí, ako aj povinnosti rešpektovať základné funkcie členských štátov, sú úplne nedôvodné. Súdny dvor totiž pripomenul, že členské štáty môžu slobodne vykonávať svoje právomoci vo všetkých oblastiach, ktoré sú im vyhradené, musia však pri ich výkone dodržiavať právo Únie. Keďže však Únia od členských štátov požaduje, aby takto dodržiavali povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, ona samotná nemá nijakú ambíciu vykonávať tieto právomoci, a teda ani ich získať pre seba.

Ďalej v rámci skúmania žalobných dôvodov založených na porušení rešpektovania národnej identity členských štátov na jednej strane a na porušení zásady právnej istoty na druhej strane Súdny dvor rovnako považoval za úplne nedôvodnú argumentáciu Poľska v súvislosti s nepresnosťou, ktorou je postihnuté napadnuté nariadenie, a to jednak čo sa týka kritérií v oblasti podmienok uplatnenia postupu a jednak čo sa týka voľby a pôsobnosti opatrení, ktoré sa majú prijať. Súdny dvor v tejto súvislosti na úvod poukázal na to, že zásady uvedené v napadnutom nariadení sú ako zložky pojmu „právny štát“¹⁰ bohato rozvinuté v jeho judikatúre, že prameňom týchto zásad sú spoločné hodnoty, ktoré rovnako uznávajú a uplatňujú členské štáty vo vlastných právnych poriadkoch, a že vyplývajú z pojmu „právny štát“, ktorý členské štáty zdieľajú a uznávajú ako spoločnú hodnotu svojich vlastných ústavných tradícií. Súdny dvor v dôsledku toho konštatoval, že členské štáty sú schopné dostatočne presne vymedziť podstatu a požiadavky plynúce z jednotlivých týchto zásad.

Pokiaľ ide konkrétne o kritériá súvisiace s podmienkami uplatnenia postupu a o voľbu a pôsobnosť opatrení, ktoré sa majú prijať, Súdny dvor uviedol, že podľa napadnutého nariadenia je na prijatie opatrení na ochranu, ktoré stanovuje, potrebné preukázať skutočný vzťah medzi porušením zásady

¹⁰ Podľa článku 2 písm. a) napadnutého nariadenia pojem „právny štát“ odkazuje na „zásad[u] zákonnosti implikujúc[u] transparentný, zodpovedný, demokratický a pluralistický zákonodarný proces; zásad[u] právnej istoty; zásad[u] zákazu svojvoľnosti výkonných právomocí; zásad[u] účinnej súdnej ochrany zo strany nezávislých a nestranných súdov vrátane prístupu k spravodlivosti, a to aj pokiaľ ide o základné práva; zásad[u] oddelenia právomocí; a zásad[u] nediskriminácie a rovnosti pred zákonom“.

právneho štátu a ovplyvnením alebo závažným rizikom ovplyvnenia správneho finančného riadenia Únie alebo jej finančných záujmov a také porušenie sa musí týkať situácie alebo správania, ktoré sa dá pripísať orgánu členského štátu a je relevantné na účely riadneho plnenia rozpočtu Únie. Okrem toho poukázal na to, že pojem „závažné riziko“ je spresnený v rozpočtových právnych predpisoch Únie, a pripomenul, že opatrenia na ochranu, ktoré sa môžu prijať, musia byť prísne primerané vplyvu zisteného porušenia na rozpočet Únie. Súdny dvor sa predovšetkým domnieval, že tieto opatrenia sa môžu zamerať na činnosti a programy, ktoré nie sú dotknuté takým porušením, len v rozsahu, ktorý je prísne nevyhnutný na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v ochrane rozpočtu ako celku. Nakoniec Súdny dvor konštatoval, že Komisia musí dodržiavať prísne procesné požiadavky, ktorých splnenie podlieha preskúmaniu súdom Únie a z ktorých vyplývajú najmä viaceré konzultácie dotknutého členského štátu, a dospel k záveru, že napadnuté nariadenie spĺňa požiadavky, ktoré vyplývajú z rešpektovania národnej identity členských štátov, ako aj zo zásady právnej istoty.

Nakoniec pokiaľ ide o to, že Poľsko vzhľadom na požiadavky zásady proporcionality spochybňuje samotnú potrebu prijať napadnuté nariadenie, Súdny dvor poukázal na to, že Poľsko nepredložilo nijaký dôkaz o tom, že normotvorca Únie prekročil širokú mieru voľnej úvahy, ktorú má v tomto smere. V dôsledku zamietnutia tejto poslednej výhrady teda mohol Súdny dvor zamietnuť žalobu v celom rozsahu.

II. Vystúpenie členského štátu z Európskej únie¹¹

Rozsudok z 9. júna 2022 (veľká komora), Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques (C-673/20, [EU:C:2022:449](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Štátny príslušník Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ktorý má bydlisko v členskom štáte – Článok 9 ZEÚ – Články 20 a 22 ZFEÚ – Právo voliť a byť volený vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte bydliska – Článok 50 ZEÚ – Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu – Dôsledky vystúpenia členského štátu z Únie – Vyškrtnutie zo zoznamov voličov v členskom štáte bydliska – Články 39 a 40 Charty základných práv Európskej únie – Platnosť rozhodnutia (EÚ) 2020/135“

EP je štátnou príslušníčkou Spojeného kráľovstva, ktorá má vo Francúzsku bydlisko od roku 1984 a po nadobudnutí platnosti Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len „dohoda o vystúpení“)¹² 1. februára 2020 bola vyškrtnutá z francúzskych zoznamov voličov.

EP toto vyškrtnutie napadla na Tribunal judiciaire d'Auch (súd v Auch, Francúzsko) a odôvodnila to tým, že už nemôže voliť ani vo Francúzsku vzhľadom na stratu svojho postavenia občianky Únie po vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie, ani v Spojenom kráľovstve, keďže v tomto štáte viac nemá právo voliť a byť volená.¹³ EP sa domnieva, že uvedená strata porušuje zásady právnej istoty a proporcionality, spôsobuje diskrimináciu občanov Únie a je tiež porušením jej slobody pohybu.

Podľa vnútroštátneho súdu uplatnenie ustanovení dohody o vystúpení na EP spôsobuje neprimeraný zásah do jej základného volebného práva. Uvedený súd v tejto súvislosti položil otázku, či sa článok 50 ZEÚ¹⁴ a dohoda o vystúpení majú vykladať v tom zmysle, že rušia európske občianstvo štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí síce naďalej podliehajú právu tohto štátu, avšak viac ako 15 rokov majú bydlisko na území iného členského štátu, a preto nemajú nijaké volebné právo. V prípade kladnej odpovede sa vnútroštátny súd pýta, do akej miery sa majú relevantné ustanovenia dohody o vystúpení¹⁵ a ZFEÚ¹⁶ považovať za ustanovenia, ktoré umožňujú týmto štátnym príslušníkom zachovať si právo na európske občianstvo, ktoré mali pred vystúpením Spojeného

¹¹ V tomto oddiele treba tiež uviesť rozsudok z 24. marca 2022, **Galapagos BidCo**. (C-723/20, [EU:C:2022:209](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele XI.3. „Nariadenie 2015/848 o insolvenčnom konaní“.

¹² Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7).

¹³ V zmysle pravidla platného v právnom poriadku Spojeného kráľovstva, podľa ktorého štátny príslušník Spojeného kráľovstva, ktorý má bydlisko v zahraničí viac ako 15 rokov, stráca právo účasti na voľbách v Spojenom kráľovstve.

¹⁴ Článok 50 ZEÚ upravuje právo a spôsob vystúpenia členského štátu z Európskej únie.

¹⁵ Články 2, 3, 10, 12 a 127 dohody o vystúpení.

¹⁶ Články 18, 20 a 21 ZFEÚ.

kráľovstva z Únie. Tento súd sa tiež pýta na platnosť dohody o vystúpení, a teda na platnosť rozhodnutia Rady 2020/135 o uzavretí tejto dohody¹⁷.

Súdny dvor vo svojom rozsudku v prvom rade rozhodol, že relevantné ustanovenia ZEÚ¹⁸ a ZFEÚ¹⁹ v spojení s dohodou o vystúpení sa majú vykladať v tom zmysle, že od vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie štátni príslušníci tohto štátu, ktorí uplatňovali svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia vyplývajúceho z tejto dohody, už nemajú postavenie občanov Únie. Konkrétne im už ani neprináleží právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska, a to ani v prípade, že zároveň v zmysle práva štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, nemôžu voliť ani vo voľbách organizovaných týmto štátom. V druhom rade Súdny dvor neidentifikoval nijakú skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť rozhodnutia 2020/135.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po prvé pripomenul, že predpokladom občianstva Únie je v zmysle článku 9 ZEÚ a článku 20 ods. 1 ZFEÚ štátna príslušnosť členského štátu, pričom medzi štátnou príslušnosťou členského štátu a nadobudnutím, a tiež udrzaním si postavenia občana Únie existuje neoddeliteľný a výlučný vzťah.

S občianstvom Únie sa spája súbor práv²⁰, najmä základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať v rámci územia členských štátov. Pokiaľ ide konkrétne o občanov Únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého štátnu príslušnosť nemajú, uvedené práva zahŕňajú právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska, pričom toto právo uznáva aj Charta základných práv Európskej únie²¹. Nijaké z týchto ustanovení však nezakotvuje uvedené právo v prospech občanov tretích štátov. Z toho vyplýva, že ak jednotlivец uplatnil v čase, keď bol štát, ktorého je štátnym príslušníkom, členským štátom, právo na voľný pohyb a pobyt na území iného členského štátu, nemôže mu to umožniť zachovať si postavenie občana Únie a všetky práva, ktoré s týmto postavením spája ZFEÚ, ak po vystúpení jeho štátu pôvodu z Únie viac nemá štátnu príslušnosť členského štátu.

Po druhé Súdny dvor pripomenul, že Spojené kráľovstvo už na základe svojho zvrchovaného rozhodnutia vystúpiť z Únie prijatého na základe článku 50 ods. 1 ZEÚ nie je od 1. februára 2020 členom Únie, takže jeho štátni príslušníci majú štátnu príslušnosť tretieho štátu, a nie členského štátu. Strata štátnej príslušnosti členského štátu pritom znamená pre každú osobu, ktorá zároveň nemá štátnu príslušnosť iného členského štátu, automatickú stratu postavenia občana Únie. Z toho vyplýva, že táto osoba viac nemá právo voliť a byť volená vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte jej bydliska.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že vzhľadom na to, že strata postavenia občana Únie je pre štátneho príslušníka Spojeného kráľovstva automatickým dôsledkom vyplývajúcim zo zvrchovaného rozhodnutia Spojeného kráľovstva vystúpiť z Únie, nie sú príslušné orgány členských štátov a ani ich

¹⁷ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2020/135 z 30. januára 2020 o uzavretí Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 1).

¹⁸ Článok 9 ZEÚ o občianstve Únie a článok 50 ZEÚ o práve a spôsobe vystúpenia členského štátu z Európskej únie.

¹⁹ Článok 20 ZFEÚ o občianstve Únie, článok 21 ZFEÚ o slobode pohybu občanov Únie a ich slobode usadiť sa a článok 22 ZFEÚ o práve občanov Únie voliť a byť volení.

²⁰ V zmysle článku 20 ods. 2 a článkov 21 a 22 ZFEÚ.

²¹ Článok 40 Charty.

súdy povinné pristúpiť k individuálnemu preskúmaniu dôsledkov, ktoré z hľadiska zásady proporcionality vyplývajú zo straty postavenia občana Únie pre dotknuté osoby.

Po tretie Súdny dvor poukázal na to, že dohoda o vystúpení neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by po vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie zachovávalo v prospech štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska.

Táto dohoda síce stanovuje zásadu pokračujúceho uplatňovania práva Únie na Spojené kráľovstvo počas prechodného obdobia, jej článok 127 ods. 1 písm. b) však výslovne na základe výnimky z uvedenej zásady vylučuje, aby sa v Spojenom kráľovstve a na jeho území uplatňovali ustanovenia ZFEÚ a Charty²² týkajúce sa práva občanov Únie voliť a byť volení do Európskeho parlamentu a do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska počas tohto obdobia. Je pravda, že toto vylúčenie výslovne uvádza Spojené kráľovstvo a „jeho územie“, pričom nie je výslovne zamerané na štátnych príslušníkov tohto štátu. Vzhľadom na článok 127 ods. 6 dohody o vstupe sa však toto vylúčenie musí chápať tak, že sa uplatňuje aj na štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí pred skončením prechodného obdobia uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte podľa práva Únie. Z toho vyplýva, že členské štáty už neboli od 1. februára 2020 povinné považovať štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva s bydliskom na ich území za štátnych príslušníkov členského štátu na účely priznania práva voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu, ako aj do orgánov samosprávy obcí.

Opačný výklad článku 127 ods. 1 písm. b) dohody o vystúpení, podľa ktorého by sa uplatnenie tejto dohody obmedzilo iba na územie Spojeného kráľovstva, a teda iba na občanov Únie s bydliskom v tomto štáte počas prechodného obdobia, by okrem toho vytvoril asymetriu medzi právami, ktoré uvedená dohoda priznáva štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva a občanom Únie. Takáto asymetria by pritom bola v rozpore s cieľom tejto dohody, ktorým je poskytnúť recipročnú ochranu občanom Únie a štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva, ktorí uplatnili svoje právo na voľný pohyb pred skončením prechodného obdobia.

Pokiaľ ide o časový úsek po skončení prechodného obdobia, Súdny dvor spresňuje, že právo štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte bydliska nespadá do pôsobnosti druhej časti dohody o vystúpení upravujúcej pravidlá, ktorých cieľom je na základe reciprocity a rovnosti chrániť po 1. januári 2021 občanov Únie a štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva²³, ktorí uplatnili svoje právo na voľný pohyb pred skončením prechodného obdobia.

Napokon článok 18 prvý odsek a článok 21 prvý odsek ZFEÚ²⁴, ktoré sa v zmysle dohody o vystúpení uplatňovali počas prechodného obdobia a po jeho skončení, nemožno vykladať v tom zmysle, že z nich pre členské štáty aj po 1. februári 2020 vyplýva povinnosť priznať štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva s bydliskom na ich území, právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí na tomto území, teda právo, ktoré priznávajú občanom Únie.

²² Článok 20 ods. 2 písm. b) a článok 22 ZFEÚ a články 39 a 40 Charty.

²³ Článok 10 písm. a) a b) dohody o vystúpení.

²⁴ Článok 18 ZFEÚ sa týka zákazu akejkoľvek diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti a článok 21 ZFEÚ sa vzťahuje na slobodu pohybu občanov Únie a na ich slobodu usadiť sa.

Nakoniec po štvrté, pokiaľ ide o platnosť rozhodnutia 2020/135, Súdny dvor rozhodol, že toto rozhodnutie nie je v rozpore s právom Únie.²⁵ Konkrétne neexistuje nijaká skutočnosť, ktorá by mohla viesť k záveru, že by Únia ako zmluvná strana dohody o vystúpení prekročila hranice svojej voľnej úvahy pri riadení vonkajších vzťahov, keď nevyžadovala zakotvenie práva voliť a byť volený vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte bydliska v prospech štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred uplynutím prechodného obdobia.

²⁵ V tomto prípade s článkom 9 ZEÚ, článkami 18, 20, 21 a 22 ZFEÚ, ako aj s článkom 40 Charty.

III. Základné práva²⁶

1. Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces²⁷

Rozsudok z 29. marca 2022 (veľká komora), Getin Noble Bank (C-132/20, [EU:C:2022:235](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Prípustnosť – Článok 267 ZFEÚ – Pojem ‚súdny orgán‘ – Článok 19 ods. 1 ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Právny štát – Účinná súdna ochrana – Zásada nezávislosti sudcov – Súd zriadený zákonom – Súdny orgán, ktorého člen bol prvýkrát vymenovaný do funkcie sudcu politickým orgánom výkonnej moci štátu s nedemokratickým režimom – Spôsob fungovania Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) – Protiústavnosť zákona, na základe ktorého bola táto Rada zložená – Možnosť kvalifikovať tento orgán ako nestranný a nezávislý súd v zmysle práva Únie“

V roku 2017 podali v Poľsku viacerí spotrebitelia na príslušný krajský súd žalobu vo veci údajne nekalej povahy podmienky uvedenej v zmluve o úvere, ktorú uzavreli s bankovou inštitúciou Getin Noble Bank. Keďže im v prvostupňovom ani v odvolacom konaní nebolo úplne vyhovené, podali kasačný opravný prostriedok na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), vnútroštátny súd.

Tento súd je na účely preskúmania prípustnosti podaného opravného prostriedku v súlade s vnútroštátnym právom povinný overiť zákonnosť zloženia senátu, ktorý vydal rozsudok napadnutý opravným prostriedkom. V tomto kontexte sa tento súd, ktorý zasadá ako samosudca, pýta na súlad zloženia odvolacieho súdu s právom Únie. Domnieva sa, že nezávislosť a nestrannosť troch sudcov odvolacieho súdu možno spochybniť z dôvodu okolností ich vymenovania do funkcie sudcu.

²⁶ V tomto oddiele treba uviesť aj tieto rozsudky: rozsudok z 9. júna 2022, *Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques* (C-673/20, [EU:C:2022:449](#)), týkajúci sa volebného práva vo voľbách do Európskeho parlamentu a v komunálnych voľbách, uvedený v oddiele II. „Vystúpenie členského štátu z Európskej únie“; rozsudky z 5. mája 2022, *Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného príslušníka Nedostatočné zdroje)* (C-451/19 a C-532/19, [EU:C:2022:354](#)), týkajúci sa rešpektovania rodinného života a práv dieťaťa, uvedený v oddiele IV.3. „Odvožené právo na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie“, a z 22. decembra 2022, *Generalstaatsanwaltschaft München (Žiadosť o vydanie do Bosny a Hercegoviny)* (C-237/21, [EU:C:2022:1017](#)), týkajúci sa ochrany v prípade vydania, uvedený v oddiele IV.4. „Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti“; rozsudok zo 7. septembra 2022, *Cilevičs a i.* (C-391/20, [EU:C:2022:638](#)), týkajúci sa kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, uvedený v oddiele VIII.2. „Sloboda usadiť sa“; rozsudok zo 14. júla 2022, *Procureur général près la cour d'appel d'Angers* (C-168/21, [EU:C:2022:558](#)), týkajúci sa zásady primeranosti trestných činov a trestov, uvedený v oddiele X.1 „Európsky zatykač“; rozsudky z 22. februára 2022, *Stichting Rookpreventie Jeugd a i.* (C-160/20, [EU:C:2022:101](#)), týkajúci sa ochrany zdravia a práv dieťaťa, uvedený v oddiele XIII.2. „Tabakové výrobky“, a z 8. decembra 2022, *Orde van Vlaamse Balies a i.* (C-694/20, [EU:C:2022:963](#)), týkajúci sa rešpektovania rodinného života, uvedený v oddiele XIII.5. „Administratívna spolupráca v oblasti daní“, ako aj rozsudok z 24. februára 2022, *Glavna direkcija „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto“* (C-262/20, [EU:C:2022:117](#)), týkajúci sa spravodlivých a rovnoprávných pracovných podmienok, uvedený v oddiele XV.1. „Organizácia pracovného času“.

²⁷ V tomto oddiele treba uviesť aj tieto rozsudky: rozsudok z 10. marca 2022, *Grossmania* (C-177/20, [EU:C:2022:175](#)), uvedený v oddiele VII. „Právo Únie a vnútroštátne právo“; rozsudok z 8. novembra 2022, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Preskúmanie zaistenia ex officio)* (C-704/20 a C-39/21, [EU:C:2022:858](#)), uvedený v oddiele IX.1. „Azylová politika“; rozsudky z 22. februára 2022, *Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač)* (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, [EU:C:2022:100](#)), uvedený v oddiele X.1. „Európsky zatykač“; z 19. mája 2022, *Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému)* (C-569/20, [EU:C:2022:401](#)), uvedený v oddiele X.2. „Právo byť prítomný na súdnom konaní“, a z 1. augusta 2022, *TL (Nezabezpečenie tlmočníka a prekladu)* (C-242/22 PPU, [EU:C:2022:611](#)), uvedený v oddiele X.3. „Právo na tlmočenie a preklad v trestnom konaní“.

Vnútroštátny súd v tejto súvislosti poukazuje po prvé na okolnosť, že jeden zo sudcov (FO) bol prvýkrát vymenovaný do tejto funkcie na základe rozhodnutia prijatého orgánom nedemokratického režimu, ktorý bol v Poľsku pri moci pred jeho pristúpením k Európskej únii, a zotrval v tejto funkcii aj po skončení tohto režimu bez toho, aby znova zložil sľub, pričom sa mu započítali roky odpracované v období, keď bol tento režim pri moci.²⁸ Po druhé dotknutí sudcovia boli vymenovaní do funkcie sudcu na odvolacom súde na návrh Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) (ďalej len „KRS“), jeden v roku 1998, keď uznesenia tohto orgánu neboli odôvodnené ani nepodliehali súdnemu preskúmaniu, a ďalší dvaja v rokoch 2012 a 2015, v období, keď podľa Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) KRS nefungovala transparentne a jej zloženie bolo v rozpore s Ústavou.

Súdny dvor svojím rozsudkom vyhláseným veľkou komorou v podstate rozhodol, že zásada účinnej súdnej ochrany, ktorá osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplýva z práva Únie²⁹, sa má vykladať v tom zmysle, že nezrovnalosti, na ktoré vnútroštátny súd poukázal v súvislosti s dotknutými sudcami odvolacieho súdu, samy osebe nemôžu vyvolať oprávnené a závažné pochybnosti osôb podliehajúcich súdnej právomoci o nezávislosti a nestrannosti týchto sudcov, a teda ani spochybníť postavenie senátu, v ktorom títo sudcovia zasadajú, ako nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor zamietol námietku neprípustnosti, podľa ktorej samosudca poľského Najvyššieho súdu, ktorý má rozhodnúť o prípustnosti opravného prostriedku podaného na tento súd, nie je oprávnený položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky vzhľadom na vady, ktorými bolo poznačené jeho vlastné vymenovanie do funkcie a ktoré spochybňujú jeho nezávislosť a nestrannosť. Pokiaľ totiž návrh na začatie prejudiciálneho konania podal vnútroštátny súd, treba vychádzať z domnienky, že spĺňa požiadavky stanovené Súdnym dvorom na to, aby predstavoval „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Takúto domnienku však možno vyvrátiť, pokiaľ by právoplatné súdne rozhodnutie vydané vnútroštátnym alebo medzinárodným súdom viedlo ku konštatovaniu, že sudca, ktorý je vnútroštátnym súdom, nemá postavenie nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom. Keďže Súdny dvor nedisponoval informáciami, ktoré by umožňovali vyvrátiť takúto domnienku, návrh na začatie prejudiciálneho konania bol teda prípustný.

Súdny dvor ďalej preskúmal obe časti položených otázok.

Prvou časťou otázok sa vnútroštátny súd pýtal, či článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty bránia tomu, aby sa senát vnútroštátneho súdu, v ktorom zasadá sudca, ktorý tak ako FO začal svoju kariéru počas komunistického režimu a zotrval vo funkcii po skončení tohto režimu, považoval za nezávislý a nestranný súd.

V tejto súvislosti Súdny dvor uznal svoju právomoc rozhodnúť o tejto otázke³⁰ a následne spresnil, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, tieto štáty musia pri

²⁸ Na túto okolnosť sa bude ďalej odkazovať ako na „okolnosti predchádzajúce pristúpeniu“.

²⁹ Zásada, na ktorú odkazuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, podľa ktorého „členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany“, a ktorá je potvrdená v článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ako aj smernicou Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288). Táto smernica v článku 7 ods. 1 a 2 potvrdzuje právo na účinný prostriedok nápravy, ktoré majú spotrebiteľia, ktorí sa cítia byť poškodení zmluvnými podmienkami.

³⁰ Podľa ustálenej judikatúry má Súdny dvor právomoc vykladať právo Únie výlučne v rozsahu jeho uplatňovania v novom členskom štáte odo dňa pristúpenia tohto štátu k Únii. Hoci sa otázka položená v prejednávanej veci týka okolností predchádzajúcich pristúpeniu Poľska k Únii, vzťahuje sa na situáciu, ktorej všetky účinky sa neprejavili pred týmto

výkone tejto právomoci dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, vrátane povinnosti zabezpečiť dodržiavanie zásady účinnej súdnej ochrany.

Pokiaľ ide o vplyv okolností predchádzajúcich pristúpeniu, na ktoré poukázal vnútroštátny súd vo vzťahu k sudcom, akým je FO, na nezávislosť a nestrannosť sudcu, Súdny dvor pripomenul, že v čase pristúpenia Poľska k Európskej únii sa usudzovalo, že jej súdny systém je v zásade v súlade s právom Únie. Okrem toho vnútroštátny súd neposkytol nijaké konkrétne vysvetlenie, ako by podmienky prvého vymenovania FO do funkcie mohli umožniť, aby bol na neho v súčasnosti vyvíjaný neprímeraný vplyv. Okolnosti sprevádzajúce jeho prvé vymenovanie teda nemožno samy osebe považovať za okolnosti, ktoré môžu vyvolať oprávnené a závažné pochybnosti osôb podliehajúcich súdnej právomoci o nezávislosti a nestrannosti tohto sudcu pri následnom výkone jeho sudcovskej funkcie.

Druhou časťou položených otázok sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, článok 47 Charty a článok 7 ods. 1 a 2 smernice 93/13 bránia tomu, aby sa senát súdu členského štátu, v ktorom zasadá sudca, ktorý bol prvýkrát vymenovaný do funkcie sudcu alebo následne pridelený na súd vyššieho stupňa buď na základe výberu ako kandidáta na funkciu sudcu orgánom zloženým na základe právnych predpisov, ktoré neskôr ústavný súd tohto členského štátu vyhlásil za protiústavné (ďalej len „prvá sporná okolnosť“), alebo na základe výberu ako kandidáta na funkciu sudcu orgánom v riadnom zložení, avšak po výberovom konaní, ktoré nebolo transparentné ani verejné a nepodliehalo súdnemu preskúmaniu (ďalej len „druhá sporná okolnosť“), považoval za nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že akékoľvek pochybenie, ku ktorému mohlo dôjsť v priebehu postupu vymenovania sudcu, nemôže spochybniť nezávislosť a nestrannosť tohto sudcu.

V prejednávanej veci, pokiaľ ide o prvú spornú okolnosť, Súdny dvor uviedol, že keď Ústavný súd vyhlásil za protiústavné zloženie KRS v podobe, akú mala v čase vymenovania zvyšných dvoch sudcov zasadaúcich s FO v senáte, ktorý vydal rozsudok napadnutý opravným prostriedkom na vnútroštátnom súde, nerozhodoval o nezávislosti tohto orgánu. Toto vyhlásenie protiústavnosti teda samo osebe nemôže viesť k spochybneniu nezávislosti tohto orgánu ani vyvolávať pochybnosti osôb podliehajúcich súdnej právomoci o nezávislosti týchto sudcov vo vzťahu k vonkajším vplyvom. Vnútroštátny súd napokon v tomto zmysle neuviedol nijakú konkrétnu skutočnosť, ktorá by mohla preukázať existenciu takýchto pochybností.

dátumom, keďže FO, ktorý bol vymenovaný do funkcie sudcu pred pristúpením, je aj v súčasnosti sudcom a vykonáva funkcie zodpovedajúce tomuto postaveniu.

Rovnaký záver treba vyvodiť aj v prípade druhej spornej okolnosti. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania totiž nevyplýva, že by KRS v podobe, v akej bola zložená po skončení nedemokratického režimu v Poľsku, nebola nezávislá od výkonnej a zákonodarnej moci.

Za týchto podmienok tieto dve okolnosti nemôžu preukázať porušenie základných pravidiel uplatniteľných v oblasti vymenovania sudcov. Vzhľadom na to, že uvádzané nezrovnalosti nevytvárajú skutočné riziko, že by výkonná moc mohla vykonávať nenáležitú diskrečnú právomoc ohrozujúcu integritu výsledku, ku ktorému vedie postup vymenovania sudcov, právo Únie nebráni tomu, aby sa senát, v ktorom zasadať dotknutí sudcovia, považoval za nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Deutsche Umwelthilfe (Typové schválenie motorových vozidiel) (C-873/19, [EU:C:2022:857](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Aarhuský dohovor – Prístup k spravodlivosti – Článok 9 ods. 3 – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 prvý odsek – Právo na účinnú súdnu ochranu – Združenie na ochranu životného prostredia – Aktívna legitimácia takéhoto združenia na napadnutie typového schválenia ES udeleného určitým vozidlám na vnútroštátnom súde – Nariadenie (ES) č. 715/2007 – Článok 5 ods. 2 písm. a) – Motorové vozidlá – Dieselový motor – Emisie znečisťujúcich látok – Ventil na recirkuláciu výfukových plynov (ventil EGR) – Zníženie emisií oxidov dusíka (Nox) obmedzené ‚teplotným intervalom‘ – Rušiace zariadenie – Povolenie na takéto zariadenie, ak je jeho potreba opodstatnená z dôvodu ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečnej prevádzky vozidla – Stav vývoja technológie“

Volkswagen AG je automobilovým výrobcom, ktorý uvádza na trh motorové vozidlá vybavené dieselovým motorom EA 189 generácie Euro 5 a disponujúce ventilom pre recirkuláciu výfukových plynov (ďalej len „ventil EGR“), ktorý je jednou z technológií používaných automobilovými výrobcami na reguláciu a zníženie emisií oxidov dusíka (NOx). Softvér, ktorý riadil fungovanie systému recirkulácie výfukových plynov, bol naprogramovaný tak, že za bežných podmienok používania sa miera recirkulácie výfukových plynov znížila. Dotknuté vozidlá tak nedodržiavali limitné hodnoty emisií NOx stanovené nariadením č. 715/2007 o typovom schválení motorových vozidiel³¹.

V rámci postupu typového schválenia ES³² pre jeden z týchto modelov vozidiel sa Kraftfahrt-Bundesamt (Spolkový úrad pre motorovú dopravu, Nemecko) (ďalej len „KBA“) domnieval, že predmetný softvér predstavuje rušiace zariadenie³³, ktoré nie je v súlade s uvedeným nariadením.³⁴

³¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1).

³² Podľa článku 3 bodu 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/46/ES z 5. septembra 2007, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá (Rámcová smernica) (Ú. v. EÚ L 263, 2007, s. 1), „typové schválenie ES“ znamená postup, ktorým členský štát osvedčuje, že typ vozidla, systému, komponentu alebo samostatnej technickej jednotky spĺňa príslušné správne ustanovenia a technické požiadavky práva Únie.

³³ V súlade s článkom 3 ods. 10 nariadenia č. 715/2007. Toto ustanovenie definuje rušiace zariadenie ako „konštrukčný prvok, ktorý sníma teplotu, rýchlosť vozidla, otáčky motora (RPM), zaradený prevodový stupeň, podtlak v sacom potrubí alebo akýkoľvek iný parameter na účely aktivácie, modulácie, zdržania alebo deaktivácie činnosti ktorejkoľvek časti systému

Volkswagen teda aktualizoval softvér tým, že ventilu EGR zadal také parametre, že čistenie výfukových plynov bolo plne účinné len vtedy, ak vonkajšia teplota bola vyššia ako 15 stupňov Celzia (ďalej len „teplotný interval“). Rozhodnutím z 20. júna 2016 (ďalej len „sporné rozhodnutie“) KBA udelil povolenie na predmetný softvér.

Deutsche Umwelthilfe, združenie na ochranu životného prostredia oprávnené podľa nemeckej právnej úpravy konať pred súdom, podalo žalobu proti spornému rozhodnutiu na Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Správny súd spolkovej krajiny Šlezvicko-Holštajnsko, Nemecko).

Tento súd uvádza, že podľa nemeckého práva Deutsche Umwelthilfe nemá aktívnu legitímáciu vo vzťahu k spornému rozhodnutiu. Kladie si však otázku, či toto združenie môže založiť takúto legitímáciu priamo na práve Únie. V prípade kladnej odpovede sa vnútroštátny súd pýta na zlučiteľnosť teplotného intervalu s nariadením č. 715/2007. Po konštatovaní, že tento teplotný interval predstavuje rušiacie zariadenie v zmysle tohto nariadenia, sa pýta, či predmetný softvér možno povoliť na základe výnimky zo zákazu takýchto zariadení stanovenej v uvedenom nariadení³⁵, ktorá vyžaduje, aby „potreba takéhoto zariadenia [bola] opodstatnená z dôvodu ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečnej prevádzky vozidla“.

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania predloženého týmto súdom sa Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vyjadril k aktívnej legitímácii združenia na ochranu životného prostredia na účely napadnutia správneho rozhodnutia, ktorým sa udeľuje povolenie, ktoré môže byť v rozpore s právom Únie, z hľadiska Aarhuského dohovoru³⁶ a práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Spresňuje tiež podmienky, za ktorých môže byť rušiacie zariadenie odôvodnené podľa nariadenia č. 715/2007.³⁷

regulácie emisií, ktorá [pričom – *neoficiálny preklad*] znižuje účinnosť systému regulácie emisií za podmienok, ktoré sa môžu odôvodnene očakávať pri bežnej prevádzke a používaní vozidla“.

³⁴ Článok 5 nariadenia č. 715/2007.

³⁵ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

³⁶ Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, podpísaný v Aarhuse 25. júna 1998 a schválený v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 (Ú. v. EÚ L 124, 2005, s. 1) (ďalej len „Aarhuský dohovor“).

³⁷ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru každá strana zabezpečí, aby mali členovia verejnosti spĺňajúci prípadné podmienky stanovené ich vnútroštátnym právom možnosť začať správne alebo súdne konanie umožňujúce napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb alebo verejných orgánov, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami vnútroštátneho práva v oblasti životného prostredia.

V tejto súvislosti Súdny dvor po prvé konštatoval, že správne rozhodnutie, ktoré sa týka typového schválenia ES vozidiel, ktoré môže byť v rozpore s nariadením č. 715/2007, patrí do vecnej pôsobnosti článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, keďže predstavuje úkon orgánu verejnej moci, o ktorom sa tvrdí, že je v rozpore s ustanoveniami vnútroštátneho práva v oblasti životného prostredia. Vzhľadom na cieľ spočívajúci v zabezpečení vysokého stupňa ochrany životného prostredia znížením emisií NOx vozidiel s dieselovým motorom je totiž nariadenie č. 715/2007 súčasťou „vnútroštátneho práva životného prostredia“ v zmysle uvedeného ustanovenia. Toto konštatovanie nie je nijako vyvrátené okolnosťou, že predmetné nariadenie bolo prijaté na základe článku 95 ES (teraz článok 114 ZFEÚ), a nie na základe osobitného právneho základu pre životné prostredie, keďže podľa článku 114 ods. 3 ZFEÚ Komisia vo svojich návrhoch opatrení na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa ochrany životného prostredia berie za základ vysokú úroveň ochrany, prihliadajúc najmä na vývoj vychádzajúci z nových vedeckých poznatkov.

Po druhé Súdny dvor zdôraznil, že združenie na ochranu životného prostredia, ktoré je oprávnené konať pred súdom, patrí do osobnej pôsobnosti článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru v rozsahu, v akom je súčasťou verejnosti uvedenej v tomto ustanovení a spĺňa prípadné podmienky uvedené vnútroštátnym právom.

Po tretie, pokiaľ ide o pojem podmienky uvedené vnútroštátnym právom v zmysle tohto ustanovenia, Súdny dvor spresnil, že hoci z článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru vyplýva, že členské štáty môžu v rámci voľnej úvahy, ktorá im je v tejto súvislosti ponechaná, stanoviť pravidlá procesného práva týkajúce sa podmienok, ktoré musia byť splnené na uplatnenie opravných prostriedkov uvedených týmto ustanovením, takéto podmienky sa týkajú iba určenia okruhu osôb, ktoré majú právo podať opravný prostriedok. Z toho vyplýva, že členské štáty nemôžu obmedziť vecnú pôsobnosť uvedeného ustanovenia tým, že z predmetu opravného prostriedku vylúčia určité kategórie ustanovení vnútroštátneho práva v oblasti životného prostredia. Okrem toho členské štáty musia dodržiavať právo na účinný prostriedok nápravy zakotvené v článku 47 Charty pri stanovení uplatniteľných procesných pravidiel a nemôžu ukladať také prísne podmienky, že pre združenia na ochranu životného prostredia by bolo nemožné napadnúť akty alebo opomenutia uvedené v Aarhuskom dohovore.³⁸ Súdny dvor z toho vyvodzuje, že článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru v spojení s článkom 47 Charty bránia tomu, aby takéto združenie nemohlo napadnúť rozhodnutie o udelení alebo zmene typového schválenia ES, ktoré môže byť v rozpore s nariadením č. 715/2007.³⁹ Znamenalo by to neodôvodnené obmedzenie práva na účinný prostriedok nápravy.

V dôsledku toho prináleží vnútroštátnemu súdu, aby podal výklad vnútroštátneho procesného práva v súlade s Aarhuským dohovorm a s právom na účinný prostriedok nápravy zakotveným v práve Únie, aby sa združeniu na ochranu životného prostredia umožnilo napadnúť takéto rozhodnutie na vnútroštátnom súde. Ak by sa konformný výklad v tomto zmysle javil ako nemožný a bez priameho účinku článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, článok 47 Charty priznáva jednotlivcom samostatne

³⁸ Článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

³⁹ Článok 5 ods. 2 nariadenia č. 715/2007.

uplatniteľné právo, takže sa naň možno odvolávať ako na obmedzenie voľnej úvahy ponechanej v tejto súvislosti členským štátom. V takom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby ponechal neuplatnené vnútroštátne ustanovenia vylučujúce združenie na ochranu životného prostredia, akým je Deutsche Umwelthilfe, z výkonu akéhokoľvek práva podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktorým sa udeľuje alebo mení typové schválenie ES, ktoré môže byť v rozpore s nariadením č. 715/2007⁴⁰.

Súdny dvor sa napokon domnieval, že použitie rušiaceho zariadenia môže byť odôvodnené potrebou ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečnej prevádzky vozidla v zmysle nariadenia č. 715/2007⁴¹ len pod podmienkou, že toto zariadenie reaguje výlučne na potrebu zabrániť bezprostrednému riziku poškodenia alebo havárie motora, spôsobenému poruchou dielu systému recirkulácie výfukových plynov, ktoré je takej závažnosti, že vytvára konkrétne nebezpečenstvo pri prevádzke vozidla vybaveného uvedeným zariadením. Okrem toho potreba takého rušiaceho zariadenia existuje len vtedy, ak v okamihu typového schválenia ES tohto zariadenia alebo vozidla, ktoré je ním vybavené, žiadne iné technické riešenie neumožňuje vyhnúť sa vyššie uvedenému riziku.

2. Zásada *ne bis in idem*

Rozsudok z 22. marca 2022 (veľká komora), bpost (C-117/20, [EU:C:2022:202](#))

*„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Poštové služby – Cenový systém prijatý poskytovateľom univerzálnej služby – Pokuta uložená vnútroštátnym poštovým regulačným orgánom – Pokuta uložená vnútroštátnym orgánom hospodárskej súťaže – Charta základných práv Európskej únie – Článok 50 – Zásada *ne bis in idem* – Existencia toho istého porušenia – Článok 52 ods. 1 – Obmedzenia zásady *ne bis in idem* – Kumulácia stíhaní a sankcií – Podmienky – Sledovanie cieľa všeobecného záujmu – Proporcionalita“*

Historický poskytovateľ poštových služieb v Belgicku, bpost SA, zaviedol od roku 2010 nový cenový systém.

Rozhodnutím z 20. júla 2011 belgický poštový regulačný orgán⁴² uložil spoločnosti bpost povinnosť zaplatiť pokutu vo výške 2,3 milióna eur za porušenie príslušnej odvetvovej právnej úpravy, keďže tento nový systém mal byť založený na neodôvodnenom rozdielnom zaobchádzaní medzi sprostredkovateľmi a priamymi zákazníkmi.

Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko) zrušil toto rozhodnutie z dôvodu, že predmetná cenová prax nebola diskriminačná. Tento rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, bol vydaný v nadväznosti na prejudiciálne konanie, v ktorom bol vydaný rozsudok z 11. februára 2015.⁴³

Medzitým belgický orgán hospodárskej súťaže rozhodnutím z 10. decembra 2012 konštatoval, že bpost sa dopustila zneužitia dominantného postavenia, zakázaného zákonom o ochrane

⁴⁰ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

⁴¹ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

⁴² Konkrétne Institut belge des services postaux et des télécommunications (Belgický inštitút pre poštové služby a telekomunikácie, Belgicko) (IBPT).

⁴³ Rozsudok z 11. februára 2015, *bpost* (C340/13, [EU:C:2015:77](#)).

hospodárskej súťaže⁴⁴, ako aj článkom 102 ZFEÚ. Toto zneužitie bolo tvorené tým, že v období od januára 2010 do júla 2011 prijala a uplatňovala nový cenový systém. Belgický orgán hospodárskej súťaže preto uložil spoločnosti bpost povinnosť zaplatiť pokutu vo výške 37 399 786 eur, vyčíslenú s prihliadnutím na pokutu, ktorú ešte predtým uložil poštový regulačný orgán.

Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel) zrušil aj toto rozhodnutie z dôvodu jeho rozporu so zásadou *ne bis in idem*. V tejto súvislosti uvedený súd usúdil, že konania vedené poštovým regulačným orgánom a orgánom hospodárskej súťaže sa týkali toho istého skutkového stavu.

Cour de cassation (Kasačný súd, Belgicko) však zrušil tento rozsudok a vrátil vec na Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel).

V rámci konania, ktoré nasledovalo po podaní tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel) rozhodol položiť Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky, ktorými sa v podstate pýta, či zásada *ne bis in idem*, ako je zakotvená v článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), bráni tomu, aby bol poskytovateľ poštových služieb sankcionovaný pokutou za porušenie práva hospodárskej súťaže Únie, ak už bolo voči nemu za ten istý skutkový stav vydané právoplatné rozhodnutie za porušenie poštovej odvetvovej právnej úpravy.

V odpovedi na tieto otázky Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore spresňuje tak rozsah, ako aj hranice ochrany poskytovanej zásadou *ne bis in idem*, zaručenej článkom 50 Charty.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na úvod pripomenul, že zásada *ne bis in idem* tak, ako je zakotvená v článku 50 Charty, zakazuje tak kumuláciu stíhaní, ako aj sankcií trestnoprávnej povahy v zmysle tohto článku za rovnaké skutky a proti tej istej osobe.

Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd potvrdil trestnoprávnú povahu konaní začatých voči spoločnosti bpost belgickým poštovým regulačným orgánom a belgickým orgánom hospodárskej súťaže, Súdny dvor následne uvádza, že uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha dvojakej podmienke, a to na jednej strane tomu, aby existovalo skoršie právoplatné rozhodnutie (podmienka „bis“), a na druhej strane tomu, aby sa na ten istý skutkový stav vzťahovalo skoršie rozhodnutie a neskoršie stíhania alebo neskoršie rozhodnutia (podmienka „idem“).

Keďže rozhodnutie belgického poštového regulačného orgánu bolo zrušené rozsudkom, ktorý nadobudol právnu silu rozhodnutej veci a podľa ktorého bolo voči spoločnosti bpost zastavené trestné stíhanie, ktoré voči nej bolo vedené na základe poštovej odvetvovej právnej úpravy, zdá sa, že konanie začaté týmto orgánom sa skončilo právoplatným rozhodnutím, v dôsledku čoho podmienka „bis“ je v prejednávanej veci splnená.

Pokiaľ ide o podmienku „idem“, relevantným kritériom na účely posúdenia, či ide o to isté porušenie, je kritérium totožnosti skutkového stavu bez ohľadu na jeho právnu kvalifikáciu vo vnútroštátnom práve alebo chránený právny záujem. V tejto súvislosti sa totožnosť skutkového stavu chápe ako súbor konkrétnych skutočností vyplývajúcich z udalostí, ktoré sú v podstate tie isté, keďže zahŕňajú toho istého pôvodcu a sú navzájom neoddeliteľne spojené v čase a priestore.

Vnútroštátnemu súdu preto prislúcha určiť, či sú skutky, ktoré boli predmetom dvoch konaní proti spoločnosti bpost, začatých v prvom prípade na základe poštovej odvetvovej právnej úpravy

⁴⁴ Loi du 10 juin 2006 sur la protection de la concurrence économique (zákon z 10. júna 2006 o ochrane hospodárskej súťaže) (Moniteur belge z 29. júna 2006, s. 32755), zosúladený kráľovským nariadením z 15. septembra 2006 (Moniteur belge z 29. septembra 2006, s. 50613).

a v druhom prípade na základe práva hospodárskej súťaže, totožné. Ak by to tak bolo, kumulácia dvoch konaní vedených proti spoločnosti bpost by predstavovala obmedzenie zásady *ne bis in idem* zaručenej článkom 50 Charty.

Takéto obmedzenie zásady *ne bis in idem* však môže byť odôvodnené na základe článku 52 ods. 1 Charty. Podľa tohto ustanovenia akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v Charte musí byť stanovené zákonom a musí rešpektovať ich podstatu. Uvedené ustanovenie navyše spresňuje, že za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že možnosť, upravená zákonom, kumulovať stíhania, vedené dvomi rozdielnymi vnútroštátnymi orgánmi, a sankcie, ktoré uložili, rešpektuje podstatu článku 50 Charty pod podmienkou, že vnútroštátna právna úprava neumožňuje stíhať a sankcionovať tie isté skutky v rámci toho istého porušenia alebo na dosiahnutie toho istého cieľa, ale stanovuje len možnosť kumulácie stíhaní a sankcií na základe odlišných právnych úprav.

Pokiaľ ide o otázku, či takáto kumulácia môže zodpovedať cieľu všeobecného záujmu uznanému Úniou, Súdny dvor konštatoval, že dve právne úpravy, na základe ktorých bolo vedené stíhanie voči spoločnosti bpost, majú legitímne ciele, ktoré sú odlišné. Zatiaľ čo cieľom poštovej odvetvovej právnej úpravy je liberalizácia vnútorného trhu poštových služieb, pravidlá týkajúce sa ochrany hospodárskej súťaže sledujú cieľ zabezpečiť neskreslenú hospodársku súťaž na vnútornom trhu. Je teda legitímne, aby členský štát s cieľom zaručiť pokračovanie procesu liberalizácie vnútorného trhu poštových služieb a pri zabezpečovaní jeho riadneho fungovania potrestal porušenia tak odvetvovej právnej úpravy, ktorej cieľom je liberalizácia dotknutého trhu, ako aj vnútroštátnych pravidiel a pravidiel Únie týkajúcich sa hospodárskej súťaže.

Pokiaľ ide o dodržiavanie zásady proporcionality, to si vyžaduje, aby kumulácia stíhaní a sankcií stanovených vnútroštátnou právnou úpravou nešla nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných touto právnou úpravou, pričom ak existuje možnosť rozhodnúť sa medzi viacerými primeranými opatreniami, je potrebné sa prikloniť k najmenej obmedzujúcemu, a spôsobené nevýhody nesmú byť neprimerané sledovaným cieľom.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že skutočnosť, že tieto dve konania sledujú odlišné ciele všeobecného záujmu, ktoré je legitímne chrániť kumulatívne, môže byť v rámci analýzy proporcionality kumulácie stíhaní a sankcií zohľadnená ako faktor, ktorý by mohol odôvodniť túto kumuláciu, pod podmienkou, že tieto konania sa dopĺňajú a že dodatočné zaťaženie, ktoré predstavuje uvedená kumulácia, by mohlo byť odôvodnené obomi sledovanými cieľmi.

Pokiaľ ide o striktnú nevyhnutnosť takejto kumulácie stíhaní a sankcií, treba posúdiť, či obvinenia vyplývajúce pre dotknuté osoby z uvedenej kumulácie sú obmedzené na to, čo je striktné nevyhnutné, a či všetky uložené sankcie zodpovedajú závažnosti spáchaných porušení. V tejto súvislosti treba preskúmať, či existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie stíhaní a sankcií, ako aj koordinácia medzi obidvomi príslušnými orgánmi, že obidve konania boli vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti a že súbor uložených sankcií zodpovedá závažnosti spáchaných porušení.

Prípadné odôvodnenie kumulácie sankcií je teda vymedzené podmienkami, ktoré v prípade, že sú splnené, smerujú najmä k obmedzeniu odlišnosti predmetných konaní z funkčného hľadiska, a teda konkrétneho dopadu, ktorý pre dotknuté osoby vyplýva z toho, že tieto konania vedené proti nim sú kumulatívne, bez spochybnenia existencie „bis“ ako takej.

**Rozsudok z 22. marca 2022 (veľká komora), Nordzucker a i. (C-151/20,
[EU:C:2022:203](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Článok 101 ZFEÚ – Kartel stíhaný dvoma vnútroštátnymi orgánmi hospodárskej súťaže – Charta základných práv Európskej únie – Článok 50 – Zásada ne bis in idem – Existencia rovnakého porušenia – Článok 52 ods. 1 – Obmedzenia zásady ne bis in idem – Podmienky – Sledovanie cieľa všeobecného záujmu – Proporcionalita“

Nordzucker AG a Südzucker AG sú dvaja nemeckí výrobcovia cukru, ktorí spolu s tretím veľkým výrobcom majú dominantné postavenie na trhu s cukrom v Nemecku. Tento trh bol tradične rozdelený do troch hlavných zemepisných oblastí, z ktorých každá je kontrolovaná jedným z týchto troch veľkých výrobcov.

Agrana Zucker GmbH (ďalej len „Agrana“), ktorá je dcérskou spoločnosťou spoločnosti Südzucker, je hlavným výrobcom cukru v Rakúsku.

Najneskôr od roku 2004 sa Nordzucker a Südzucker dohodli, že si nebudú vzájomne konkurovať prenikaním do svojich hlavných tradičných odbytových oblastí. V tomto kontexte na začiatku roku 2006 obchodný riaditeľ spoločnosti Südzucker uskutočnil telefonický rozhovor s obchodným riaditeľom spoločnosti Nordzucker, v ktorom sa sťažoval na dodávky cukru na rakúsky trh uskutočňované slovenskou dcérskou spoločnosťou spoločnosti Nordzucker, pričom mu oznámil, že tieto dodávky by mohli mať dôsledky na nemecký trh s cukrom (ďalej len „telefonický rozhovor z roku 2006“).

Nordzucker, ktorá zamýšľala využiť vnútroštátne programy zhovievavosti, následne upovedomila tak Bundeskartellamt (Spolkový protimonopolný úrad, Nemecko), ako aj Bundeswettbewerbsbehörde (Spolkový úrad pre ochranu hospodárskej súťaže, Rakúsko) o svojej účasti na kartelovej dohode na nemeckom a rakúskom trhu s cukrom. Oba tieto orgány súčasne začali vyšetrovania.

V roku 2014 nemecký orgán hospodárskej súťaže konečným rozhodnutím konštatoval, že Nordzucker, Südzucker a tretí nemecký výrobca sa zúčastnili na protisúťažnej kartelovej dohode v rozpore s článkom 101 ZFEÚ a príslušnými ustanoveniami nemeckého práva a okrem iného uložil spoločnosti Südzucker pokutu vo výške 195 500 000 eur. Toto rozhodnutie reprodukuje takisto obsah telefonického rozhovoru z roku 2006, ktorý sa týkal rakúskeho trhu s cukrom.

Na druhej strane Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko) zamietol žalobu rakúskeho orgánu hospodárskej súťaže požadujúcu jednak určenie, že Nordzucker, Südzucker, a Agrana porušili článok 101 ZFEÚ a príslušné ustanovenia rakúskeho práva a jednak uloženie spoločnosti Südzucker dvoch pokút, z ktorých jednu mala zaplatiť spoločne a nerozdielne aj Agrana.

Rakúsky orgán hospodárskej súťaže podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýtal, či zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) mu zakazuje zohľadniť telefonický rozhovor z roku 2006 v konaní, ktoré pred ním prebieha, keďže na tento rozhovor bolo výslovne poukázané v rozhodnutí nemeckého orgánu hospodárskej súťaže z roku 2014. Vnútroštátny súd sa okrem toho pýtal, či vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora sa uplatňuje zásada *ne bis in idem* na konanie o zistení porušenia, ktoré nevedie k uloženiu pokuty v dôsledku účasti podniku na vnútroštátnom programe zhovievavosti.

V odpovedi na tieto otázky Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore spresnil dosah zásady *ne bis in idem* v rámci paralelných alebo po sebe nasledujúcich konaní v práve hospodárskej súťaže, ktoré sa týkajú toho istého protisúťažného správania vo viacerých členských štátoch.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na úvod pripomenul, že zásada *ne bis in idem* tak, ako je zakotvená v článku 50 Charty, zakazuje tak kumuláciu stíhaní, ako aj sankcií trestnoprávnej povahy v zmysle tohto článku za rovnaké skutky a proti tej istej osobe.

V oblasti hospodárskej súťaže uvedená zásada konkrétne zakazuje, aby podnik bol znovu odsúdený alebo bol znovu stíhaný za protisúťažný postup, za ktorý už bol sankcionovaný, alebo v súvislosti s ktorým bolo rozhodnuté, že zaň nie je zodpovedný, a to skorším rozhodnutím, proti ktorému už nie je prípustný opravný prostriedok. Uplatnenie zásady *ne bis in idem* v rámci konaní v oblasti práva hospodárskej súťaže tak podlieha dvojitej podmienke, a to jednak podmienke, aby existovalo skoršie konečné rozhodnutie (podmienka „bis“), a jednak podmienke, aby rovnaké správanie bolo predmetom skoršieho rozhodnutia a neskorších stíhaní alebo rozhodnutí (podmienka „idem“).

Keďže rozhodnutie nemeckého orgánu hospodárskej súťaže z roku 2014 predstavuje skoršie konečné rozhodnutie, ktoré bolo vydané v nadväznosti na posúdenie veci samej, je podmienka „bis“ splnená, pokiaľ ide o konanie vedené rakúskym orgánom hospodárskej súťaže.

Pokiaľ ide o podmienku „idem“, relevantným kritériom na účely posúdenia, či ide o to isté porušenie, je kritérium totožnosti skutkového stavu bez ohľadu na jeho právnu kvalifikáciu vo vnútroštátnom práve alebo chránený právny záujem. Totožnosť protisúťažných praktík sa musí skúmať vo vzťahu k územiu a trhu s dotknutými výrobkami a vo vzťahu k obdobiu, počas ktorého mali uvedené praktiky cieľ alebo účinok vylučujúci, obmedzujúci alebo skresľujúci hospodársku súťaž.

Vnútroštátnemu súdu preto prináleží, aby na základe posúdenia všetkých relevantných okolností overil, či rozhodnutie nemeckého orgánu hospodárskej súťaže z roku 2014 konštatovalo existenciu dotknutej kartelovej dohody a sankcionovalo ju z dôvodu jej protisúťažného cieľa alebo jej protisúťažného účinku, ktorý sa týkal nielen nemeckého, ale aj rakúskeho trhu. Ak by to tak bolo, ďalšie stíhanie a prípadne ďalšie sankcie za porušenie článku 101 ZFEÚ a príslušných ustanovení rakúskeho práva z dôvodu existencie kartelu na rakúskom území by predstavovali obmedzenie základného práva zaručeného v článku 50 Charty.

Takéto obmedzenie navyše nemožno odôvodniť na základe článku 52 ods. 1 Charty. Toto ustanovenie najmä stanovuje, že akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v Charte musí skutočne zodpovedať cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo potrebe ochrany práv a slobôd iných.

Je pravda, že v rozsahu, v akom zákaz kartelových dohôd stanovený v článku 101 ZFEÚ sleduje cieľ všeobecného záujmu zabezpečiť neskreslenú hospodársku súťaž na vnútornom trhu, obmedzenie zásady *ne bis in idem* zaručenej článkom 50 Charty, ktoré vyplýva z kumulácie stíhaní a sankcií trestnoprávnej povahy uložených dvoma vnútroštátnymi orgánmi hospodárskej súťaže, možno odôvodniť na základe článku 52 ods. 1 Charty, ak tieto stíhanie a tieto sankcie sledujú doplnkové ciele, ktorých predmetom sú prípadne aj rôzne aspekty toho istého porušenia. Ak by však dva vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže stíhali a sankcionovali tie isté skutky s cieľom zabezpečiť dodržiavanie zákazu kartelových dohôd podľa článku 101 ZFEÚ a príslušných ustanovení ich vnútroštátneho práva, ktoré zakazujú kartelové dohody spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 101 ZFEÚ, tieto dva orgány by sledovali rovnaký cieľ, ktorým je zabezpečiť, aby hospodárska súťaž na vnútornom trhu nebola narušená. Takáto kumulácia stíhaní a sankcií by nezodpovedala cieľu všeobecného záujmu uznaného Úniou, takže by ju nebolo možné ani odôvodniť na základe článku 52 ods. 1 Charty.

Pokiaľ ide o konanie vedené rakúskym orgánom hospodárskej súťaže voči spoločnosti Nordzucker, Súdny dvor napokon potvrdil, že aj na takéto konanie v oblasti uplatnenia práva hospodárskej súťaže, v ktorom z dôvodu účasti spoločnosti Nordzucker na vnútroštátnom programe zhovievavosti možno konštatovať len porušenie tohto práva, možno uplatniť zásadu *ne bis in idem*.

Ako dôsledok zásady *res iudicata* má totiž zásada *ne bis in idem* za cieľ zaručiť právnu istotu a spravodlivosť zabezpečením toho, že fyzická alebo právnická osoba, ktorá bola stíhaná a prípadne potrestaná, bude mať istotu, že nebude znovu stíhaná za rovnaký čin. Z toho vyplýva, že začatie trestného stíhania môže ako také spadať do pôsobnosti zásady *ne bis in idem* bez ohľadu na to, či takéto stíhanie skutočne povedie k uloženiu sankcie.

Rozsudok z 28. októbra 2022 (veľká komora), Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*) (C-435/22 PPU, [EU:C:2022:852](#))

*„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Súdna spolupráca v trestných veciach – Charta základných práv Európskej únie – Článok 50 – Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda – Článok 54 – Zásada *ne bis in idem* – Dohoda o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými – Vydanie štátneho príslušníka tretieho štátu do Spojených štátov amerických podľa bilaterálnej dohody uzatvorenej členským štátom – Štátny príslušník, ktorý bol právoplatne odsúdený za tie isté skutky a odpýkal si celý trest v inom členskom štáte“*

HF, srbský štátny príslušník, bol v januári 2022 predbežne zadržaný v Nemecku na základe červeného obežníka vydaného Medzinárodnou organizáciou kriminálnej polície (Interpol) na žiadosť orgánov Spojených štátov amerických. Spojené štáty chcú dosiahnuť vydanie HF na účely trestného stíhania za trestné činy pozostávajúce zo spolčenia na účely účasti na kriminálne ovplyvnených korupčných organizáciách a spolčenia na účely spáchania bankového podvodu a podvodu prostredníctvom telekomunikačných zariadení, spáchané medzi septembrom 2008 a decembrom 2013. HF v momente svojho zadržania uviedol, že mal bydlisko v Slovinsku, a predložil najmä slovinské povolenie na pobyt, ktorého lehota platnosti uplynula v novembri 2019.

Dotknutá osoba už bola odsúdená v Slovinsku rozsudkom, ktorý sa stal právoplatným v roku 2012, za tie isté skutky, ako sú skutky uvedené v žiadosti o vydanie, pokiaľ ide o trestné činy spáchané do júna 2010. Okrem toho si už v celom rozsahu odpýkala svoj trest.

Oberlandesgericht München (Vyšší krajský súd Mníchov, Nemecko), ktorý má rozhodnúť o žiadosti o vydanie HF, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku o tom, či mu zásada *ne bis in idem* ukladá povinnosť odmietnuť toto vydanie za trestné činy, o ktorých bolo právoplatne rozhodnuté v Slovinsku. Táto zásada, ktorá je zakotvená tak v článku 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda (ďalej len „DVSD“)⁴⁵, ako aj v článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), najmä zakazuje, aby osoba, ktorá už bola právoplatne odsúdená v jednom členskom štáte, bola za ten istý trestný čin znovu stíhaná v inom členskom štáte. Vnútroštátny súd sa v tomto kontexte tiež pýta, či zmluva o vydávaní uzatvorená medzi Nemeckom a USA⁴⁶, v rozsahu, v akom umožňuje odmietnuť vydanie z dôvodu zásady *ne bis in idem* iba v prípade odsúdenia v dožiadanom štáte (v danom prípade v Nemecku), môže mať vplyv na uplatňovanie tejto zásady v spore vo veci samej.

⁴⁵ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9), zmenený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 610/2013 z 26. júna 2013.

⁴⁶ Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (dohoda o vydávaní osôb medzi Spolkovou republikou Nemecko a Spojenými štátmi americkými) z 20. júna 1978 (BGBl. 1980 II, s. 647) (ďalej len „dohoda o vydávaní medzi Nemeckom a USA“).

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore svojím rozsudkom vydaným v rámci nalievavého prejudiciálneho konania rozhodol, že článok 54 DVSD v spojení s článkom 50 Charty bráni orgánom členského štátu vydať štátneho príslušníka tretieho štátu do iného tretieho štátu, pokiaľ bol tento štátny príslušník právoplatne odsúdený v inom členskom štáte za tie isté skutky, ako sú tie, ktoré sú uvedené v žiadosti o vydanie, a odpýkal si uložený trest. Skutočnosť, že žiadosť o vydanie sa zakladá na bilaterálnej dohode o vydávaní obmedzujúcej dosah zásady *ne bis in idem* na rozsudky vynesené v dožiadanom členskom štáte, nie je v tejto súvislosti relevantná.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade, pokiaľ ide o otázku, či pojem „osoba“, uvedený v článku 54 DVSD, zahŕňa štátneho príslušníka tretieho štátu, Súdny dvor predovšetkým uviedol, že tento článok zaručuje ochranu zásady *ne bis in idem* v prípade, že osoba už bola členským štátom právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby. Znenie tohto ustanovenia tak nestanovuje podmienku týkajúcu sa toho, či daná osoba má občianstvo členského štátu. Kontext tohto článku podporuje tento výklad. Ani článok 50 Charty⁴⁷, v spojení s ktorým treba vykladať článok 54 DVSD, totiž nestanovuje vzťah s občianstvom Únie. Napokon cieľ sledovaný týmto ustanovením, teda najmä zabezpečiť právnu istotu prostredníctvom rešpektovania rozhodnutí verejných orgánov, ktoré nadobudli právoplatnosť, ako aj spravodlivosť, podporujú výklad, podľa ktorého toto ustanovenie nie je obmedzené len na občanov členského štátu. Súdny dvor v tejto súvislosti tiež zdôraznil, že z článku 54 DVSD nijako nevyplýva, že požívanie základného práva, ktoré je v ňom stanovené, je v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín podmienené dodržiavaním podmienok týkajúcich sa legálnosti ich pobytu alebo požívania práva voľného pohybu v rámci schengenského priestoru. V prejednávanej veci treba teda dotknutú osobu považovať nezávisle na legálnosti jej pobytu za osobu, ktorá patrí do pôsobnosti článku 54 DVSD.

V druhom rade Súdny dvor konštatoval, že Dohoda o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými (ďalej len „dohoda medzi EÚ a USA“)⁴⁸, ktorá sa uplatňuje na vzťahy existujúce medzi členskými štátmi a týmto tretím štátom v oblasti vydávania, je uplatniteľná na spor vo veci samej, keďže žiadosť o vydanie bola na základe dohody o vydávaní medzi Nemeckom a USA, podaná po vstupe tejto dohody medzi EÚ a USA do platnosti. Hoci je pravda, že táto posledná uvedená dohoda výslovne nestanovuje, že uplatniteľnosť zásady *ne bis in idem* môže dovoliť členskému štátu odmietnuť vydanie, ktoré požadujú Spojené štáty americké, jej článok 17 ods. 2⁴⁹, ktorý v zásade umožňuje, aby členský štát zakázal vydanie osôb, ktoré už boli právoplatne odsúdené alebo oslobodené spod obžaloby za ten istý trestný čin, ako je ten, ktorý je uvedený v žiadosti o vydanie, však predstavuje samostatný a subsidiárny právny základ pre uplatňovanie tejto zásady, pokiaľ uplatniteľná bilaterálna dohoda neumožňuje vyriešiť túto otázku. Dohoda o vydávaní medzi Nemeckom a USA jasne upravuje otázku vznesenú v spore vo veci samej, keďže nepredpokladá, že vydanie možno odmietnuť, ak bola stíhaná osoba právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby za trestný čin, ktorý je uvedený v žiadosti o vydanie, príslušnými orgánmi iného štátu ako

⁴⁷ Tento článok 50 Charty stanovuje, že „nikoho“ nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.

⁴⁸ Dohoda o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými z 25. júna 2003 (Ú. v. ES L 181, 2003, s. 27; Mim. vyd. 19/006, s. 161).

⁴⁹ Článok 17 tejto dohody medzi EÚ a USA s názvom „Nemožnosť odchýlenia sa“ v odseku 2 stanovuje, že „ak ústavné zásady dožiadaného štátu alebo konečné súdne rozhodnutia záväzné pre dožiadaný štát môžu predstavovať prekážku pre splnenie jeho záväzku extradície a riešenie záležitosti nie je ustanovené v tejto dohode alebo v platnej bilaterálnej zmluve, uskutočnia sa medzi dožiadaným a žiadajúcim štátom konzultácie“.

dožiadaného štátu⁵⁰. Súdny dvor však v tomto smere pripomenul, že ako vyžaduje zásada prednosti, vnútroštátnemu súdu prináleží zabezpečiť plný účinok článku 54 DVSD a článku 50 Charty v spore vo veci samej, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní každé ustanovenie dohody o vydávaní medzi Nemeckom a USA, ktoré je nezlučiteľné so zásadou *ne bis in idem* zakotvenou v týchto článkoch. Ak sú ustanovenia dohody o vydávaní medzi Nemeckom a USA týkajúce sa uplatňovania zásady *ne bis in idem* vylúčené z dôvodu ich rozporu s právom Únie, táto dohoda už neumožňuje vyriešiť otázku vydávania vznesenú v spore vo veci samej, takže uplatňovanie tejto zásady môže byť založené na samostatnom a subsidiárnom právnom základe, ktorý predstavuje článok 17 ods. 2 dohody medzi EÚ a USA.

Napokon, hoci vnútroštátny súd konštatoval, že článok 351 ods. 1 ZFEÚ⁵¹ nie je *a priori* uplatniteľný v spore vo veci samej z hľadiska dátumu uzatvorenia dohody o vydávaní medzi Nemeckom a USA, pýtal sa, či toto ustanovenie netreba vykladať široko, ako vzťahujúce sa tiež na dohody uzatvorené členským štátom po 1. januári 1958 alebo po dátume jeho pristúpenia, ale pred dátumom, kedy Únia získala právomoc v oblasti, ktorej sa tieto dohody týkajú. Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil – pripomínajúc najmä, že výnimky treba vykladať striktné, aby všeobecné pravidlá neboli zbavené svojho zmyslu – že toto derogačné ustanovenie sa má vykladať tak, že sa týka iba dohôd uzatvorených do 1. januára 1958, alebo pre pristupujúce štáty do dátumu ich pristúpenia, takže nie je uplatniteľné na dohodu o vydávaní medzi Nemeckom a USA.

⁵⁰ Podľa článku 8 tejto dohody o vydávaní medzi Nemeckom a USA sa vydanie nepovolí, ak už príslušné orgány dožiadaného štátu právoplatne oslobodili alebo odsúdili stíhanú osobu za trestný čin, za ktorý sa žiada o vydanie. Toto ustanovenie však nepredpokladá túto možnosť v prípade právoplatného rozsudku vyneseného v inom štáte.

⁵¹ Podľa tohto ustanovenia „ustanovenia zmlúv neovplyvnia práva a povinnosti vyplývajúce z dohôd uzavretých pred 1. januárom 1958 alebo pre pristupujúce štáty pred dňom ich prístupu medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi na jednej strane a jedným alebo viacerými tretími krajinami na strane druhej“.

3. Sloboda prejavu a právo na informácie⁵²

Rozsudok z 26. apríla 2022 (veľká komora), Poľsko/Parlament a Rada (C-401/19, [EU:C:2022:297](#))

„Žaloba o neplatnosť – Smernica (EÚ) 2019/790 – Článok 17 ods. 4 písm. b) a článok 17 ods. 4 písm. c) na konci – Článok 11 a článok 17 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie – Sloboda prejavu a právo na informácie – Ochrana duševného vlastníctva – Povinnosti uložené poskytovateľom online služieb zdieľania obsahu – Predchádzajúca automatická kontrola (filtrovanie) obsahu, ktorý používatelia sprístupňujú na internete“

Smernica 2019/790 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu⁵³ zaviedla nový mechanizmus osobitnej zodpovednosti poskytovateľov online služieb zdieľania obsahu (ďalej len „poskytovatelia“). Článok 17 tejto smernice stanovuje zásadu, podľa ktorej sú poskytovatelia priamo zodpovední, ak sú diela a iné predmety ochrany protiprávne nahraté užívateľmi ich služieb. Dotknutí poskytovatelia však môžu byť oslobodení od tejto zodpovednosti. Na tento účel sú najmä povinní v súlade s ustanoveniami tohto článku⁵⁴ aktívne dohliadať na obsah nahratý užívateľmi, aby zabránili sprístupneniu predmetov ochrany, ktoré nositelia práv nechcú sprístupniť na týchto službách.

Poľská republika podala žalobu, ktorou sa domáhala v prvom rade zrušenia písmena b) a písmena c) na konci článku 17 ods. 4 smernice 2019/790 a subsidiárne zrušenia tohto článku v celom rozsahu. V podstate tvrdila, že tieto ustanovenia ukladajú poskytovateľom povinnosť vykonávať preventívne monitorovanie akéhokoľvek obsahu, ktorý chcú ich používatelia sprístupniť na internete prostredníctvom nástrojov automatického filtrovania bez toho, aby stanovili záruky zabezpečujúce dodržiavanie práva na slobodu prejavu a na informácie.⁵⁵

Súdny dvor rozhodujúci vo veľkej komore po prvýkrát rozhodoval o výklade smernice 2019/790. Žalobu Poľska zamietol a rozhodol, že povinnosť poskytovateľov, ktorú stanovuje táto smernica a ktorá spočíva v predchádzajúcej automatickej kontrole obsahu sprístupneného užívateľmi, je spojená s primeranými zárukami na zabezpečenie dodržiavania práva týchto používateľov na slobodu prejavu a na informácie, ako aj primeranej rovnováhy medzi týmito právami a právom duševného vlastníctva.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pri skúmaní prípustnosti žaloby Súdny dvor najprv konštatoval, že písmeno b) a písmeno c) na konci článku 17 ods. 4 smernice 2019/790 nemožno oddeliť od zvyšku tohto článku a že návrhy smerujúce len k zrušeniu týchto ustanovení sú teda neprípustné. Článok 17 totiž zavádza vo vzťahu k poskytovateľom nový režim zodpovednosti, ktorého jednotlivé ustanovenia tvoria celok a ich cieľom je vytvoriť rovnováhu medzi právami a záujmami týchto poskytovateľov, právami a záujmami

⁵² V tomto oddiele by sa mal uviesť aj rozsudok z 15. marca 2022, *Autorité des marchés financiers* (C-302/20, [EU:C:2022:190](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele XIII.4. „Šírenie dôverných informácií vo finančnom sektore“.

⁵³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 2019, s. 92).

⁵⁴ Pozri článok 17 ods. 4 písm. b) a článok 17 ods. 4 písm. c) na konci smernice 2019/790.

⁵⁵ Ako je zaručené v článku 11 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

užívateľov ich služieb a právami a záujmami nositeľov práv. V dôsledku toho by takéto čiastočné zrušenie zmenilo podstatu uvedeného článku.

Pokiaľ ide o vec samu, Súdny dvor ďalej skúmal jediný žalobný dôvod Poľska založený na obmedzení výkonu práva na slobodu prejavu a na informácie, vyplývajúcom z režimu zodpovednosti zavedeného článkom 17 smernice 2019/790. Na úvod Súdny dvor pripomenul, že na zdieľanie informácií na internete prostredníctvom online platforiem na zdieľanie obsahu sa vzťahuje článok 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článok 11 Charty. Konštatoval, že títo poskytovatelia musia s cieľom vyhnúť sa tomu, aby boli zodpovední v prípade, keď používatelia nahrávajú nezákonný obsah na ich platformách, pre ktoré poskytovatelia nemajú povolenie od nositeľov práv, preukázať, že spĺňajú všetky podmienky oslobodenia stanovené v článku 17 ods. 4 písm. b) a článku 17 ods. 4 písm. c) smernice 2019/790, a to, že:

- vynaložili najlepšiu snahu na získanie takéhoto povolenia [písmeno a)] a
- urýchlene konali s cieľom ukončiť na svojich platformách konkrétne porušenia autorského práva po tom, čo k nim došlo, a nositelia práv ich dostatočne odôvodneným spôsobom oznámili [písmeno c)] a
- vynaložili ešte po prijatí takéhoto oznámenia alebo v prípade, že im nositelia práv poskytli relevantné a potrebné informácie predtým, ako došlo k porušeniu autorského práva, „v súlade s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore... najlepšiu snahu“, aby zabránili vzniku alebo opakovaniu takýchto porušení [písmená b) a c)].

Tieto posledné uvedené povinnosti preto *de facto* požadujú od týchto poskytovateľov, aby vykonali predchádzajúcu kontrolu obsahu, ktorý používatelia chcú na svojich platformách nahráť, pokiaľ získali od nositeľov práv informácie alebo oznámenia stanovené v tomto článku 17 ods. 4 písm. b) a c) tejto smernice. Na tento účel sú poskytovatelia povinní využívať automatické nástroje na rozpoznávanie a filtrovanie. Takáto predchádzajúca kontrola a filtrovanie pritom môžu viesť k obmedzeniu dôležitého prostriedku online šírenia obsahu, a tak predstavovať obmedzenie práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného článkom 11 Charty. Okrem toho toto obmedzenie možno pripísať normotvorcovi Únie, keďže je priamym dôsledkom uvedeného osobitného režimu zodpovednosti. Súdny dvor preto dospel k záveru, že tento režim zahŕňa obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu a na informácie dotknutých používateľov.

Napokon, pokiaľ ide o otázku, či je predmetné obmedzenie odôvodnené vzhľadom na článok 52 ods. 1 Charty, Súdny dvor na jednej strane uviedol, že toto obmedzenie je stanovené zákonom, keďže vyplýva z povinností uložených poskytovateľom týchto služieb ustanovením aktu Únie, konkrétne článkom 17 ods. 4 písm. b) a článku 17 ods. 4 písm. c) na konci smernice 2019/790, a rešpektuje podstatu práva používateľov internetu na slobodu prejavu a na informácie. Na druhej strane v rámci preskúmania proporcionality Súdny dvor konštatoval, že uvedené obmedzenie zodpovedá potrebe ochrany duševného vlastníctva zaručenej v článku 17 ods. 2 Charty, že sa zdá byť nevyhnutné na uspokojenie tejto potreby a že povinnosti uložené poskytovateľom neprimerane neobmedzujú právo používateľov na slobodu prejavu a na informácie.

Po prvé normotvorca Únie totiž stanovil jasné a presné obmedzenie opatrení, ktoré možno prijať pri vykonávaní týchto povinností, pričom vylúčil najmä opatrenia filtrujúce a blokujúce oprávnený obsah počas nahrávania. Po druhé smernica 2019/790 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby používatelia boli oprávnení nahrávať a sprístupňovať obsah, ktorí vytvorili, na osobitný účel citácie, kritiky, zhrnutia, karikatúry, paródie alebo pastiša. Okrem toho poskytovatelia musia informovať svojich používateľov, že môžu používať diela a iné predmety ochrany na základe výnimiek alebo

obmedzení autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom stanovených v práve Únie.⁵⁶ Po tretie zodpovednosť poskytovateľov môže byť vyvodená iba pod podmienkou, že im dotknutí nositelia práv poskytnú relevantné a potrebné informácie týkajúce sa dotknutého obsahu. Po štvrté článok 17 tejto smernice, ktorého uplatnenie nezakladá žiadnu všeobecnú povinnosť monitorovať, znamená, že poskytovatelia nemôžu byť povinní predchádzať nahrávaniu a sprístupneniu obsahu verejnosti, ktorého konštatovanie neoprávnenej povahy by si vyžadovalo z ich strany samostatné posúdenie obsahu.⁵⁷ V tejto súvislosti je možné, že dostupnosť nepovoleného obsahu možno vylúčiť len na základe oznámenia nositeľov práv. Po piate smernica 2019/790 zavádza viaceré procesné záruky, najmä možnosť používateľov podať sťažnosť, ak sa domnievajú, že prístup k obsahu, ktorý nahrali, bol neoprávnene znemožnený, ako aj prístup k mimosúdnyh mechanizmom nápravy a účinným súdnym prostriedkom nápravy.⁵⁸ Po šieste táto smernica poveruje Európsku komisiu, aby zorganizovala dialóg medzi zainteresovanými stranami s cieľom preskúmať najlepšie postupy spolupráce medzi poskytovateľmi a nositeľmi práv, ako aj vydať usmernenia týkajúce sa uplatnenia tohto režimu.⁵⁹

Súdny dvor preto dospel k záveru, že povinnosť poskytovateľov kontrolovať obsah, ktorý si užívatelia želajú nahráť na svojich platformách pred ich šírením na verejnosti, ktorá vyplýva z osobitného režimu zodpovednosti zavedeného článkom 17 ods. 4 smernice 2019/790, bola normotvorcom Únie zabezpečená primeranými zárukami, aby sa zabezpečilo dodržiavanie práva na slobodu prejavu a na informácie používateľov, ako aj primeraná rovnováha medzi týmto právom na jednej strane a právom duševného vlastníctva na strane druhej. Členským štátom pri preberaní článku 17 tejto smernice prináleží dbať na to, aby vychádzali z výkladu tohto ustanovenia, ktorý umožňuje zabezpečiť primeranú rovnováhu medzi rôznymi základnými právami chránenými Chartou. Ďalej je úlohou orgánov a súdov členských štátov pri vykonávaní opatrení na prebratie tohto článku nielen vykladať ich vnútroštátne právo v súlade s týmto ustanovením, ale aj dohliadať na to, aby nevychádzali z výkladu tohto ustanovenia, ktorý by bol v rozpore s uvedenými základnými právami alebo s inými všeobecnými zásadami práva Únie, ako je zásada proporcionality.

⁵⁶ Článok 17 ods. 7 a 9 smernice 2019/790.

⁵⁷ Článok 17 ods. 8 smernice 2019/790.

⁵⁸ Článok 17 ods. 9 prvý a druhý pododsek smernice 2019/790.

⁵⁹ Článok 17 ods. 10 smernice 2019/790.

4. Ochrana osobných údajov

a. Uchovávanie osobných údajov

Rozsudok z 5. apríla 2022 (veľká komora), Commissioner of An Garda Síochána a i. (C-140/20, [EU:C:2022:258](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spracovávanie osobných údajov v sektore elektronických komunikácií – Dôvernosc správy – Poskytovatelia elektronických komunikačných služieb – Všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe – Prístup k uchovávaným údajom – Následné súdne preskúmanie – Smernica 2002/58/ES – Článok 15 ods. 1 – Charta základných práv Európskej únie – Články 7, 8 a 11, ako aj článok 52 ods. 1 – Možnosť vnútroštátneho súdu obmedziť časové účinky vyhlásenia neplatnosti vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je nezlučiteľná s právom Únie – Vylúčenie“

V posledných rokoch Súdny dvor v niekoľkých rozsudkoch rozhodol o uchovávaní a prístupe k osobným údajom v oblasti elektronických komunikácií.⁶⁰

Konkrétne dvoma rozsudkami vydanými veľkou komorou 6. októbra 2020⁶¹ Súdny dvor potvrdil svoju judikatúru vyplývajúcu z rozsudku *Tele2 Sverige*, pokiaľ ide o neprimeranosť všeobecného a nediferencovaného uchovávania údajov o prenose dát a polohe. Súdny dvor tiež spresnil najmä rozsah právomocí, ktoré smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“ priznáva členským štátom v oblasti uchovávania takýchto údajov na účely ochrany národnej bezpečnosti a boja proti trestnej činnosti.

V predjednávanej veci Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko) predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania v rámci občianskoprávneho konania začatého na návrh osoby odsúdennej na doživotie za vraždu spáchanú v Írsku. Táto osoba spochybnila zlučiteľnosť niektorých ustanovení vnútroštátneho zákona o uchovávaní údajov vytvorených v súvislosti s elektronickými komunikáciami, s právom Únie.⁶² Na základe tohto zákona⁶³ boli údaje o prenose dát a polohe týkajúce sa telefonických

⁶⁰ V rozsudku z 8. apríla 2014, *Digital Rights Ireland a i.* (C-293/12 a C-594/12, [EU:C:2014:238](#)), Súdny dvor vyhlásil smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 54) za neplatnú z dôvodu, že zásah do práv na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov uznaných Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorý predstavovala všeobecná povinnosť uchovávať údaje o prenose dát a polohe stanovená v tejto smernici, nebol obmedzený na to, čo je striktné nevyhnutné. Ďalej v rozsudku z 21. decembra 2016, *Tele2 Sverige a Watson a i.* (C-203/15 a C-698/15, [EU:C:2016:970](#)), Súdny dvor rozhodol, že článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúcej sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514) (ďalej len „smernica o súkromí a elektronických komunikáciách“), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 337, 2009, s. 11), bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe na účely boja proti trestnej činnosti. Napokon v rozsudku z 2. októbra 2018, *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)), Súdny dvor podal výklad toho istého článku 15 ods. 1 vo veci týkajúcej sa prístupu orgánov verejnej moci k údajom o občianskej totožnosti užívateľov elektronických komunikačných prostriedkov.

⁶¹ Rozsudky zo 6. októbra 2020, *Privacy International* (C-623/17, [EU:C:2020:790](#)), a *La Quadrature du Net a i.* (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, [EU:C:2020:791](#)).

⁶² Communication (Retention of Data) Act 2011 [zákon o komunikáciách (uchovávaní údajov)]. Tento zákon bol prijatý s cieľom prebrať do írskeho právneho poriadku smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 54).

hovorov obvineného uchovávané poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb a sprístupnené policajným orgánom. Pochybnosti, ktoré vyjadril vnútroštátny súd, sa týkali najmä zlučiteľnosti systému všeobecného a nediferencovaného uchovávania týchto údajov v súvislosti s bojom proti závažnej trestnej činnosti so smernicou „o súkromí a elektronických komunikáciách“⁶⁴ v spojení s Chartou⁶⁵.

Vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou Súdny dvor potvrdil judikatúru vyplývajúcu z rozsudku La Quadrature du Net a i., pričom spresnil jej význam, keď pripomenul, že všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe týkajúcich sa elektronických komunikácií nie je povolené na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť. Potvrdil tiež judikatúru vyplývajúcu z rozsudku Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronických komunikácií)⁶⁶, najmä pokiaľ ide o povinnosť podmieniť prístup príslušných vnútroštátnych orgánov k uvedeným uchovávaným údajom predchádzajúcim preskúmaním buď súdom, alebo správnym orgánom, ktorý je vo vzťahu k príslušníkovi polície nezávislý.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade rozhodol, že smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“ v spojení s Chartou bráni legislatívnym opatreniam, ktoré na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť preventívne stanovujú všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe. S prihliadnutím jednak na odrádzajúci účinok na výkon základných práv⁶⁷, ktorý môže vyplývať z tohto uchovávania, a jednak na závažnosť zásahu, ktorý spôsobí, by takéto uchovávanie malo byť v systéme vytvorenom touto smernicou výnimkou, a nie pravidlom, aby sa takéto údaje nemohli systematicky a nepretržite uchovávať. Trestnú činnosť, a to ani obzvlášť závažnú, nemožno prirovnáť k hrozbe pre národnú bezpečnosť, keďže takéto prirovnanie by mohlo zaviesť kategóriu nachádzajúcu sa na rozhraní národnej bezpečnosti a verejnej bezpečnosti s cieľom uplatniť na verejnú bezpečnosť požiadavky, ktoré sú spojené s národnou bezpečnosťou.

⁶³ Tento zákon povoľuje z dôvodov, ktoré idú nad rámec dôvodov spojených s ochranou národnej bezpečnosti, preventívne, všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe všetkých účastníkov na obdobie dvoch rokov.

⁶⁴ Konkrétnejšie článok 15 ods. 1 smernice 2002/58.

⁶⁵ Najmä články 7, 8, 11 a článok 52 ods.1 Charty.

⁶⁶ Rozsudok z 2. marca 2021, *Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronických komunikácií)* (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)).

⁶⁷ Zakotvené v článkoch 7 až 11 Charty.

Naopak smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“ v spojení s Chartou nebráni legislatívnym opatreniam, ktoré na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť stanovujú cieľené uchovávanie údajov o prenose dát a polohe, ktoré je vymedzené na základe objektívnych a nediskriminačných faktorov, podľa kategórií dotknutých osôb alebo prostredníctvom geografického kritéria, na časovo obmedzené obdobie, ktoré je striktné nevyhnutné, s možnosťou jeho predĺženia. Dodal, že takéto opatrenie na uchovávanie zamerané na miesta alebo infraštruktúry pravidelne navštevované veľkým počtom osôb, alebo na strategické miesta, akými sú letiská, stanice, námorné prístavy alebo oblasti platenia mýta, umožňuje príslušným orgánom získať informácie o prítomnosti osôb používajúcich prostriedok elektronickej komunikácie na týchto miestach alebo v týchto zemepisných oblastiach, a vyvodíť z toho – na účely boja proti závažnej trestnej činnosti – závery o ich prítomnosti a činnosti na uvedených miestach alebo v uvedených zemepisných oblastiach. V každom prípade prípadná existencia ťažkostí pri presnej definícii prípadov a podmienok, za ktorých možno vykonávať cieľené uchovávanie údajov, nemôže odôvodniť to, aby členské štáty stanovili všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe.

Táto smernica v spojení s Chartou nebráni ani legislatívnym opatreniam, ktoré na tie isté účely stanovujú všeobecné a nediferencované uchovávanie IP adries pridelených zdroju spojenia na časovo obmedzené obdobie, ktoré je striktné nevyhnutné, ako aj údajov týkajúcich sa občianskej totožnosti užívateľov elektronických komunikácií. Pokiaľ ide o tento posledný aspekt, Súdny dvor konkrétnejšie spresnil, že ani smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“, ani nijaký iný akt práva Únie nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorej predmetom je boj proti závažnej trestnej činnosti, podľa ktorej je získanie prostriedku elektronickej komunikácie, akým je predplatená SIM karta, podmienené overením úradných dokladov preukazujúcich občiansku totožnosť kupujúceho a zaznamenaním informácií, ktoré z toho vyplývajú, predávajúcim, pričom predávajúci má prípadne povinnosť sprístupniť tieto informácie príslušným vnútroštátnym orgánom.

To isté platí pre legislatívne opatrenia, ktoré opäť na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť stanovujú možnosť prikázať prostredníctvom rozhodnutia príslušného orgánu, ktoré podlieha účinnému súdnemu preskúmaniu, poskytovateľom elektronických komunikačných služieb, aby urýchlene uchovali („quick freeze“) na potrebný čas údaje o prenose dát a polohe, ktoré majú k dispozícii. Iba boj proti závažnej trestnej činnosti a *a fortiori* ochrana národnej bezpečnosti totiž môžu odôvodniť takéto uchovávanie pod podmienkou, že toto opatrenie, ako aj prístup k uchovávaným údajom neprekračujú rámec toho, čo je striktné nevyhnutné. Súdny dvor pripomenul, že takéto opatrenie na rýchle uchovanie sa môže rozšíriť na údaje o prenose dát a polohe týkajúce sa iných osôb, než sú osoby podozrivé z plánovania alebo spáchania závažného trestného činu alebo narušenia v oblasti národnej bezpečnosti, pokiaľ tieto údaje môžu na základe objektívnych a nediskriminačných faktorov prispieť k objasneniu takéhoto trestného činu alebo narušenia v oblasti národnej bezpečnosti, ako sú napríklad údaje týkajúce sa obete tohto činu, ako aj osôb z jej spoločenského alebo profesijného okolia.

Súdny dvor však ďalej uviedol, že všetky vyššie uvedené legislatívne opatrenia musia prostredníctvom jasných a presných pravidiel zabezpečiť, že uchovávanie dotknutých údajov podlieha dodržiavaniu príslušných hmotnoprávných a procesných podmienok a že dotknuté osoby majú účinné záruky proti rizikám zneužitia. Jednotlivé opatrenia na uchovávanie údajov o prenose dát a polohe sa môžu podľa voľby vnútroštátneho zákonodarcu a pri dodržaní rámca toho, čo je striktné nevyhnutné, uplatniť spoločne.

Okrem toho Súdny dvor spresnil, že ak by sa na účely boja proti závažnej trestnej činnosti umožnil prístup k takýmto údajom uchovávaným všeobecným a nediferencovaným spôsobom s cieľom čeliť vážnej hrozbe pre národnú bezpečnosť, bolo by to v rozpore s hierarchiou cieľov všeobecného

záujmu, ktoré môžu odôvodniť opatrenie prijaté na základe smernice „o súkromí a elektronických komunikáciách“⁶⁸. To by totiž znamenalo, že by sa prístup mohol odôvodniť menej dôležitým cieľom, ako je cieľ, ktorý odôvodňuje uchovávanie, a to ochranou národnej bezpečnosti, čím by hrozilo, že zákaz všeobecného a nediferencovaného uchovávania na účely boja proti závažnej trestnej činnosti bude zbavený akéhokoľvek potrebného účinku.

Po druhé Súdny dvor rozhodol, že smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“ v spojení s Chartou bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej centralizované spracúvanie žiadostí polície o prístup k údajom uchovávaným poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb v súvislosti s vyšetrovaním a stíhaním závažných trestných činov, prináleží príslušníkovi polície, a to aj v prípade, že mu pomáha jednotka zriadená v rámci polície, ktorá má pri výkone svojich úloh určitú mieru autonómie a ktorej rozhodnutia môžu byť následne predmetom súdneho preskúmania. Na jednej strane totiž takýto príslušník polície nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, ktoré musí spĺňať správny orgán vykonávajúci predchádzajúce preskúmanie žiadostí o prístup k údajom pochádzajúcich od príslušných vnútroštátnych orgánov, keďže vo vzťahu k týmto orgánom nemá postavenie tretej osoby. Na druhej strane hoci rozhodnutie takéhoto policajného príslušníka môže byť predmetom následného súdneho preskúmania, toto preskúmanie nemôže nahradiť nezávislé a, s výnimkou riadne odôvodneného naliehavého prípadu, predchádzajúce preskúmanie.

Napokon po tretie Súdny dvor potvrdil svoju judikatúru, podľa ktorej právo Únie bráni tomu, aby vnútroštátny súd obmedzil časové účinky vyhlásenia neplatnosti, ktoré mu prislúcha urobiť podľa vnútroštátneho práva, vo vzťahu k vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytovateľom elektronických komunikačných služieb ukladá povinnosť všeobecného a nediferencovaného uchovávania údajov o prenose dát a polohe, z dôvodu, že táto právna úprava je nezlučiteľná so smernicou „o súkromí a elektronických komunikáciách“. Súdny dvor však pripomenul, že prípustnosť dôkazov získaných prostredníctvom takéhoto uchovávania patrí v súlade so zásadou procesnej autonómie členských štátov do pôsobnosti vnútroštátneho práva za predpokladu, že sú dodržané najmä zásady ekvivalencie a efektivity.

Rozsudok z 21. júna 2022 (veľká komora), Ligue des droits humains (C-817/19, [EU:C:2022:491](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spracúvanie osobných údajov – Údaje z osobného záznamu o cestujúcich (PNR) – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 2 ods. 2 písm. d) – Pôsobnosť – Smernica (EÚ) 2016/681 – Využívanie údajov z PNR cestujúcich na letoch prevádzkovaných medzi Úniou a tretími krajinami – Možnosť začlenenia údajov o cestujúcich na letoch prevádzkovaných v rámci Únie – Operácie automatizovaného spracúvania týchto údajov – Doba uchovávania – Boj proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti – Platnosť – Charta základných práv Európskej únie – Články 7, 8, 21 a článok 52 ods. 1 – Vnútroštátna právna úprava rozširujúca uplatňovanie systému PNR na iné druhy dopravy prevádzkované v rámci Únie – Sloboda pohybu v rámci Únie – Charta základných práv – Článok 45“

⁶⁸ Táto hierarchia je zakotvená v judikatúre Súdneho dvora, a najmä v rozsudku zo 6. októbra 2020, *La Quadrature du Net a i.* (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), body 135 a 136. Podľa tejto hierarchie má boj proti závažnej trestnej činnosti menší význam ako ochrana národnej bezpečnosti.

Údaje z PNR („Passenger Name Record“) sú informácie z rezervácií, ktoré leteckí dopravcovia uchovávajú v ich rezervačných systémoch a systémoch kontroly odletov. Smernica PNR⁶⁹ ukladá týmto dopravcom povinnosť poskytnúť údaje každého cestujúceho, ktorý využíva let mimo EÚ prevádzkovaný medzi treťou krajinou a Európskou úniou, útvaru informácií o cestujúcich (ďalej len „PIU“) v členskom štáte priletu alebo odletu dotknutého letu na účely boja proti terorizmu a závažnej trestnej činnosti. Takto prenesené údaje z PNR sú totiž predmetom predbežného posúdenia zo strany PIU⁷⁰ a následne sa uchovávajú na účely prípadného neskoršieho posúdenia príslušnými orgánmi dotknutého členského štátu alebo iného členského štátu. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že budú uplatňovať túto smernicu aj na lety vnútri EÚ.⁷¹

Neziskové združenie Ligue des droits humains (Liga pre ľudské práva) podalo na Cour constitutionnelle (Ústavný súd, Belgicko) žalobu o neplatnosť zákona z 25. decembra 2016⁷², ktorým sa do belgického práva preberá tak smernica PNR, ako aj smernica API⁷³. Podľa žalobcu tento zákon porušuje právo na rešpektovanie súkromného života a ochranu osobných údajov. Kritizuje jednak veľmi širokú povahu údajov z PNR a jednak všeobecnú povahu zhromažďovania, prenosu a spracúvania týchto údajov. Podľa neho zákon tiež narušuje voľný pohyb osôb tým, že nepriamo obnovuje hraničné kontroly rozšírením systému PNR na lety vnútri EÚ a na dopravu inými prostriedkami v rámci Únie.

V tomto kontexte sa belgický Cour constitutionnelle (Ústavný súd) obrátil na Súdny dvor s desiatimi prejudiciálnymi otázkami, ktoré sa týkali najmä platnosti a výkladu smernice PNR, ako aj uplatniteľnosti GDPR.⁷⁴

Tieto otázky viedli Súdny dvor k tomu, aby sa opätovne zaoberal spracúvaním údajov z PNR z hľadiska základných práv na rešpektovanie súkromného života a ochranu osobných údajov⁷⁵ zakotvených v Charte základných práv Európskej únie⁷⁶. Súdny dvor rozsudkom vydaným veľkou komorou potvrdil

⁶⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/681 z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 132) (ďalej len „smernica PNR“).

⁷⁰ Cieľom predbežného posúdenia je identifikovať osoby, ktoré by mali príslušné orgány ďalej preskúmať vzhľadom na to, že by sa mohli podieľať na teroristických trestných činoch alebo závažnej trestnej činnosti. Vykonáva sa systematicky a prostredníctvom automatizovaných prostriedkov tak, že údaje z PNR sa porovnávajú s databázami, „ktoré sú relevantné“, alebo sa spracúvajú na základe vopred stanovených kritérií v súlade s článkom 6 ods. 2 písm. a) a článkom 6 ods. 3 smernice PNR.

⁷¹ Využívajú tak možnosť stanovenú v článku 2 smernice PNR.

⁷² Loi du 25 décembre 2016 relative au traitement des données des passagers (zákon z 25. decembra 2016 o spracúvaní údajov o cestujúcich) (*Moniteur belge* z 25. januára 2017, s. 12905).

⁷³ Smernica Rady 2004/82/ES z 29. apríla 2004 o povinnosti dopravcov oznamovať údaje o cestujúcich (Ú. v. EÚ L 261, 2004, s. 24; Mim. vyd. 19/007, s. 74) (ďalej len „smernica API“). Táto smernica na účely zlepšenia hraničných kontrol a boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu upravuje prenos vopred poskytovaných informácií o cestujúcich (ako sú napríklad číslo a typ použitého cestovného dokladu alebo štátna príslušnosť) leteckými dopravcami príslušným vnútroštátnym orgánom.

⁷⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1) (ďalej len „GDPR“).

⁷⁵ Ďalej len „základné práva zaručené článkami 7 a 8 Charty“. Súdny dvor už skúmal zlučiteľnosť systému zhromažďovania a spracúvania údajov z PNR, na ktorý sa vzťahoval návrh Dohody medzi Kanadou a Európskou úniou o prenose a spracúvaní údajov z osobného záznamu o cestujúcom [stanovisko 1/15 (**Dohoda PNR medzi EÚ a Kanadou**) z 26. júla 2017 ([EU:C:2017:592](#))] s týmito právami.

⁷⁶ Ďalej len „Charta“.

platnosť smernice PNR v rozsahu, v akom ju možno vykladať v súlade s Chartou, a poskytol objasnenia týkajúce sa výkladu niektorých jej ustanovení.⁷⁷

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po tom, čo spresnil, na ktoré z operácií spracúvania osobných údajov stanovených vnútroštátnou právnou úpravou, ktorej cieľom je, ako v prejednávanej veci, prebrať tak smernicu API, ako aj smernicu PNR, sa vzťahujú všeobecné pravidlá nariadenia GDPR⁷⁸, overil platnosť smernice PNR.

- **O platnosti smernice PNR**

Vo svojom rozsudku Súdny dvor rozhodol, že keďže výklad ustanovení smernice PNR s ohľadom na články 7, 8 a 21, ako aj článok 52 ods. 1 Charty⁷⁹, podaný Súdnym dvorom zabezpečuje súlad tejto smernice s týmito článkami, preskúmanie položených otázok neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť uvedenej smernice.

Na úvod pripomenul, že akt Únie sa má vykladať, pokiaľ je to možné, spôsobom, ktorý nespochybňuje jeho platnosť, a v súlade s celým primárnym právom a najmä s ustanoveniami Charty, pričom členské štáty tak musia dbať na to, aby nevychádzali z výkladu tejto smernice, ktorý by bol v rozpore so základnými právami alebo s inými všeobecnými zásadami práva Únie. Pokiaľ ide o smernicu PNR, Súdny dvor spresnil, že mnohé jej odôvodnenia a ustanovenia si vyžadujú takýto konformný výklad, pričom zdôrazňujú význam, ktorý normotvorca Únie prikladá s odkazom na vysokú úroveň ochrany údajov plnému dodržiavaniu základných práv zakotvených v Charte.

Súdny dvor konštatoval, že smernica PNR nepochybnne prináša vážne zásahy do práv zaručených v článkoch 7 a 8 Charty, najmä v rozsahu, v akom sa snaží zaviesť nepretržitý, necielený a systematický režim dohľadu vrátane automatizovaného posudzovania osobných údajov všetkých osôb, ktoré využívajú služby leteckej dopravy. Pripomenul, že možnosť členských štátov odôvodniť takýto zásah sa musí posudzovať prostredníctvom merania jeho závažnosti a overenia, či je dôležitosť sledovaného cieľa všeobecného záujmu priamo úmerná takejto závažnosti.

Súdny dvor dospel k záveru, že prenos, spracúvanie a uchovávanie údajov z PNR podľa tejto smernice možno považovať za obmedzené na to, čo je striktné nevyhnutné na účely boja proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti, za predpokladu, že právomoci stanovené v uvedenej smernici sa vykladajú reštriktívne. V tejto súvislosti rozsudok vydaný v tento deň okrem iného spresnil, že:

⁷⁷ Konkrétne článku 2 („Uplatňovanie [smernice] na lety vnútri EÚ“), článku 6 („Spracúvanie údajov PNR“) a článku 12 („Doba uchovávania údajov a depersonalizácia“) smernice PNR.

⁷⁸ Súdny dvor spresnil, že GDPR sa vzťahuje na operácie spracúvania osobných údajov stanovené takouto právnou úpravou, pokiaľ ide na jednej strane o operácie spracúvania údajov vykonávané súkromnými subjektmi a na druhej strane o operácie spracúvania údajov vykonávané príslušnými orgánmi, ktoré spadajú výlučne alebo okrem iného do pôsobnosti smernice API. Naproti tomu GDPR sa nevzťahuje na operácie spracúvania údajov stanovené takouto právnou úpravou, ktoré spadajú len do pôsobnosti smernice PNR a ktoré vykonáva PIU alebo príslušné orgány na účely boja proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti.

⁷⁹ Podľa tohto ustanovenia akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd priznaných v tejto Charte musí byť ustanovené zákonom a musí rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Navyše možno pri dodržaní zásady proporcionality tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

- Systém zavedený smernicou PNR sa musí vzťahovať len na jasne identifikovateľné a obmedzené informácie v rubrikách uvedených v prílohe I tejto smernice, ktoré súvisia s uskutočneným letom a dotknutým cestujúcim, čo v prípade niektorých rubrik tejto prílohy znamená, že sa tento systém vzťahuje len na údaje, ktoré sú v nich výslovne uvedené.⁸⁰
- Uplatňovanie systému zavedeného smernicou PNR sa musí obmedziť na teroristické trestné činy a závažné formy trestnej činnosti, ktoré majú prinajmenšom nepriamo objektívnu súvislosť s leteckou prepravou cestujúcich. Pokiaľ ide o tieto formy, uplatňovanie tohto systému nemožno rozšíriť na trestné činy, ktoré síce spĺňajú kritérium stanovené v tejto smernici týkajúce sa hranice závažnosti a sú uvedené v jej prílohe II, ale vzhľadom na osobitosti vnútroštátneho trestnoprávneho systému patria medzi bežnú trestnú činnosť.
- Prípadné rozšírenie uplatnenia smernice PNR na všetky lety vnútri EÚ alebo ich častí, o čom môže členský štát rozhodnúť využitím možnosti stanovenej v tejto smernici, sa musí obmedziť na to, čo je striktné nevyhnutné. Na tento účel musí toto uplatnenie podliehať účinnému preskúmaniu súdom alebo nezávislým správny orgánom, ktorého rozhodnutie má záväzný účinok. V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že:
 - Len v situácii, keď uvedený členský štát zistí, že existujú dostatočne konkrétne okolnosti na vyvodenie záveru, že čelí teroristickej hrozbe, ktorá sa javí ako skutočná a aktuálna alebo predvídateľná, neprekračuje uplatňovanie tejto smernice na všetky lety vnútri EÚ, ktoré do uvedeného členského štátu prilietajú alebo z neho odlietajú, časovo obmedzené na nevyhnutnú potrebu, ale s možnosťou predĺženia, rámec toho, čo je striktné nevyhnutné.⁸¹
 - V prípade neexistencie takejto teroristickej hrozby sa uplatňovanie uvedenej smernice nemôže rozšíriť na všetky lety vnútri EÚ, ale musí sa obmedziť na lety vnútri EÚ týkajúce sa najmä určitých leteckých spojení alebo schém cestovania či dokonca niektorých letísk, v súvislosti s ktorými podľa posúdenia dotknutého členského štátu existujú informácie, ktoré môžu odôvodniť takéto uplatňovanie. Striktná nevyhnutnosť tohto uplatňovania na takto vybrané lety vnútri EÚ sa musí pravidelne prehodnocovať vzhľadom na zmeny podmienok, ktoré odôvodnili ich výber.
- Na účely predbežného posúdenia údajov z PNR, ktorého cieľom je identifikácia osôb, v prípade ktorých sa vyžaduje ďalšie preskúmanie pred ich príchodom alebo odchodom a ktoré sa najskôr vykonáva prostredníctvom operácií automatizovaného spracúvania, môže PIU na jednej strane tieto údaje kontrolovať len v databázach týkajúcich sa hľadaných osôb alebo vecí, alebo osôb alebo vecí, na ktoré bol vydaný zápis.⁸² Tieto databázy musia byť nediskriminačné a príslušné orgány ich musia využívať v súvislosti s bojom proti teroristickým trestným činom a závažnej

⁸⁰ Predovšetkým teda „informácie o všetkých spôsoboch platby vrátane fakturačnej adresy“ (rubrika 6 prílohy) musia byť obmedzené na spôsoby platby a fakturáciu letenky, s vylúčením akýchkoľvek ďalších informácií, ktoré s letom priamo nesúvisia, a „všeobecné poznámky“ (rubrika 12) sa môžu vzťahovať len na informácie výslovne uvedené v tejto rubrike, ktoré sa týkajú maloletých cestujúcich.

⁸¹ Už samotná existencia takejto hrozby totiž môže vytvárať spojitost medzi prenosom a spracúvaním dotknutých údajov na jednej strane a bojom proti terorizmu na strane druhej. Stanovenie uplatňovania smernice PNR na všetky lety vnútri EÚ s odletom alebo príchodom do dotknutého členského štátu na obmedzené obdobie preto neprekračuje rámec toho, čo je striktné nevyhnutné, pričom rozhodnutie stanovujúce toto uplatňovanie musí byť možné preskúmať zo strany súdu alebo nezávislého správneho orgánu.

⁸² Ide o databázy hľadaných osôb alebo vecí, alebo osôb alebo vecí, na ktoré bol vydaný zápis, v zmysle článku 6 ods. 3 písm. a) smernice PNR. Naproti tomu analýzy vychádzajúce z rôznych databáz môžu mať podobu získavania údajov („data Mining“) a môžu viesť k neprimeranému využívaniu týchto údajov, a tým poskytnúť prostriedky na vytvorenie presného profilu dotknutých osôb len preto, lebo tieto osoby majú v úmysle cestovať lietadlom.

trestnej činnosti, ktoré majú prinajmenšom nepriamo objektívnu súvislosť s leteckou prepravou cestujúcich. Pokiaľ ide na druhej strane o predbežné posúdenie na základe vopred stanovených kritérií, PIU nemôže používať technológie umelej inteligencie v rámci systémov strojového učenia („machine learning“), ktoré sú schopné bez ľudského zásahu a kontroly meniť proces posudzovania a najmä kritériá posudzovania, na ktorých je založený výsledok uplatňovania tohto procesu, ako aj zváženie týchto kritérií. Uvedené kritériá musia byť určované tak, aby sa ich uplatňovanie špecificky zameriavalo na osoby, v súvislosti s ktorými existuje dôvodné podozrenie z účasti na teroristických trestných činoch alebo závažnej trestnej činnosti, a musia zohľadňovať skutočnosti svedčiace tak „v prospech“ ako aj „v neprospech“, bez toho, aby viedli k priamej alebo nepriamej diskriminácii.⁸³

- Vzhľadom na mieru odchýlky spojenú s takýmto operáciami automatizovaného spracúvania údajov z PNR a pomerne veľký počet „falošne pozitívnych“ výsledkov, ktoré vyplynuli z ich uplatňovania v rokoch 2018 a 2019, vhodnosť systému zavedeného smernicou PNR na dosiahnutie sledovaných cieľov závisí najmä od riadneho fungovania overovania pozitívnych výsledkov získaných v rámci týchto operácií spracúvania, ktoré PIU následne vykonáva prostredníctvom neautomatizovaných prostriedkov. V tejto súvislosti musia členské štáty stanoviť jasné a presné pravidlá, ktoré môžu usmerniť a vymedziť analýzu vykonanú zástupcami PIU zodpovednými za toto individuálne preskúmanie, s cieľom zaručiť plné dodržiavanie základných práv zakotvených v článkoch 7, 8 a 21 Charty a najmä zabezpečiť jednotný administratívny postup v rámci PIU, ktorý rešpektuje zásadu nediskriminácie. Musia najmä zabezpečiť, že PIU stanoví objektívne kritériá preskúmania, ktoré umožnia jeho zástupcom overiť na jednej strane, či a v akom rozsahu sa pozitívna zhoda („hit“) skutočne týka jednotlivca, ktorý môže byť zapojený do teroristických trestných činov alebo závažnej trestnej činnosti, a na druhej strane nediskriminačnú povahu operácií automatizovaného spracúvania. V tejto súvislosti Súdny dvor tiež zdôraznil, že príslušné orgány musia zabezpečiť, aby dotknutá osoba bola schopná pochopiť fungovanie vopred stanovených kritérií posúdenia a programov uplatňujúcich tieto kritériá tak, aby sa mohla s plnou znalosťou veci rozhodnúť, či uplatní alebo neuplatní svoje právo na súdny prostriedok nápravy. Rovnako v rámci takéhoto opravného prostriedku musí mať súd zodpovedný za preskúmanie zákonnosti rozhodnutia prijatého príslušnými orgánmi, a s výnimkou prípadov ohrozenia bezpečnosti štátu aj samotná dotknutá osoba, možnosť oboznámiť sa so všetkými dôvodmi a dôkazmi, na základe ktorých bolo toto rozhodnutie prijaté, vrátane vopred stanovených kritérií posúdenia a fungovania programov uplatňujúcich tieto kritériá.
- Následné oznamovanie a posudzovanie údajov z PNR, t. j. po prilete alebo odlete dotknutej osoby, sa môže vykonať len na základe nových okolností a objektívnych skutočností, ktoré buď vyvolávajú dôvodné podozrenie z účasti tejto osoby na závažných formách trestnej činnosti, ktoré majú prinajmenšom nepriamo objektívnu súvislosť s leteckou prepravou cestujúcich, alebo na základe ktorých sa možno domnievať, že tieto údaje môžu v konkrétnom prípade účinne prispieť k boju proti teroristickým trestným činom s takou súvislosťou. Sprístupnenie údajov z PNR na účely takéhoto následného posúdenia musí v zásade podliehať, s výnimkou náležite odôvodnených naliehavých prípadov, predchádzajúcemu preskúmaniu buď zo strany súdu, alebo nezávislého správneho orgánu na základe odôvodnenej žiadosti príslušných orgánov bez ohľadu na to, či bola

⁸³ Vopred stanovené kritériá musia byť ciele, primerané a konkrétne a musia sa pravidelne preskúmať (článok 6 ods. 4 smernice PNR). Predbežné posúdenie na základe vopred určených kritérií sa musí vykonávať nediskriminačným spôsobom. Podľa článku 6 ods. 4 štvrtej vety smernice PNR sa kritériá v žiadnom prípade nezakladajú na rasovom alebo etnickom pôvode osoby, jej politickom zmýšľaní, náboženskom vyznaní či filozofickom presvedčení, členstve v odborových organizáciách, zdraví, sexuálnom živote alebo sexuálnej orientácii.

táto žiadosť podaná pred uplynutím obdobia šiestich mesiacov po prenose týchto údajov útvaru PIU alebo po nej.⁸⁴

- **O výklade smernice PNR**

Po tom, čo Súdny dvor potvrdil platnosť smernice PNR, poskytol dodatočné spresnenia týkajúce sa výkladu tejto smernice. Po prvé uviedol, že smernica vymenúva ciele sledované spracúvaním údajov z PNR taxatívnym spôsobom. Táto smernica preto bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá povoľuje spracúvanie údajov z PNR na iné účely, než je boj proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti. Vnútroštátna právna úprava, ktorá navyše pripúšťa ako účel spracúvania údajov z PNR monitorovanie činností, na ktoré sa zameriavajú spravodajské a bezpečnostné služby, môže teda porušovať taxatívnu povahu tohto výpočtu. Podobne systém zriadený smernicou PNR nemožno uplatniť na účely zlepšenia kontroly hraníc a boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu.⁸⁵ Z toho tiež vyplýva, že údaje z PNR nemožno uchovávať v jednej databáze, do ktorej je možné nahliadať na dosiahnutie týchto, ako aj iných účelov.

Po druhé Súdny dvor objasnil pojem nezávislý vnútroštátny orgán, ktorý je príslušný overiť, či sú splnené podmienky sprístupnenia údajov z PNR na účely ich následného posúdenia a schváliť takéto sprístupnenie. Konkrétne orgán zriadený ako PIU sa nemôže považovať za takýto orgán, pretože nemá postavenie tretej osoby vo vzťahu k orgánu, ktorý žiada o prístup k údajom. Keďže členmi jeho personálu môžu byť vyslaní zástupcovia orgánov oprávnených požiadať o takýto prístup, PIU sa zdá byť nevyhnutne prepojený s týmito orgánmi. Smernica PNR preto bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej orgán zriadený ako útvar PIU má tiež postavenie príslušného vnútroštátneho orgánu oprávneného schváliť sprístupnenie údajov z PNR po uplynutí obdobia šiestich mesiacov po prenose týchto údajov PIU.

Po tretie, pokiaľ ide o dobu uchovávania údajov z PNR, Súdny dvor rozhodol, že článok 12 smernice PNR v spojení s článkami 7, 8 a článkom 52 ods. 1 Charty bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje všeobecnú dobu uchovávania týchto údajov v dĺžke piatich rokov, ktorá sa uplatňuje bez rozdielu na všetkých cestujúcich v leteckej doprave.

Podľa Súdneho dvora sa totiž nezdá, že po uplynutí počiatočnej doby uchovávania v dĺžke šiestich mesiacov sa uchovávanie údajov PNR obmedzuje len na to, čo je striktne nevyhnutné, pokiaľ ide o cestujúcich v leteckej doprave, v prípade ktorých ani predbežné posúdenie, ani prípadné overenia vykonané počas počiatočného šesťmesačného obdobia uchovávania, ani žiadna iná okolnosť neodhalili existenciu objektívnych skutočností – ako napríklad skutočnosť, že údaje z PNR dotknutých cestujúcich viedli k pozitívnej zhode overenej v rámci predbežného posúdenia – ktoré by mohli preukázať riziko v oblasti teroristických trestných činov alebo závažnej trestnej činnosti, ktoré majú prinajmenšom nepriamo objektívnu súvislosť s leteckou cestou týchto cestujúcich. Naproti tomu konštatoval, že uchovávanie údajov z PNR všetkých cestujúcich v leteckej doprave, na ktorých sa vzťahuje systém zavedený touto smernicou, počas počiatočnej doby šiestich mesiacov sa v zásade nezdá byť nad rámec toho, čo je striktne nevyhnutné.

Po štvrté Súdny dvor poskytol usmernenia týkajúce sa možného uplatnenia smernice PNR na účely boja proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti aj na iné druhy prepravy cestujúcich v rámci Únie. Smernica v spojení s článkom 3 ods. 2 ZEÚ, článkom 67 ods. 2 ZFEÚ

⁸⁴ Podľa článku 12 ods. 1 a 3 smernice PNR je takéto preskúmanie výslovne stanovené len v prípade žiadostí o sprístupnenie údajov z PNR podaných po uplynutí obdobia šiestich mesiacov po prenose týchto údajov PIU.

⁸⁵ Ide o účel smernice API.

a článkom 45 Charty pritom bráni systému prenosu a spracovania údajov z PNR pri všetkej doprave uskutočňovanej inými prostriedkami v rámci Únie v prípade neexistencie skutočnej a aktuálnej alebo predvídateľnej teroristickej hrozby, ktorej by čelil dotknutý členský štát. V takejto situácii, rovnako ako pri letoch vnútri EÚ, sa uplatňovanie systému zavedeného smernicou PNR musí obmedziť na údaje z PNR pri doprave, ktorá sa týka najmä určitých spojení alebo schém cestovania či dokonca niektorých staníc alebo námorných prístavov, v súvislosti s ktorými existujú informácie, ktoré môžu odôvodniť takéto uplatňovanie. Je úlohou dotknutého členského štátu, aby určil dopravu, v súvislosti s ktorou existujú takéto informácie, a aby toto uplatňovanie pravidelne prehodnocoval so zreteľom na zmeny podmienok, ktoré odôvodnili jej výber.

b. Spracúvanie osobných údajov vo finančnom sektore

Rozsudok z 20. septembra 2022 (veľká komora), VD a SR (C-339/20 a C-397/20, [EU:C:2022:703](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Jednotný trh pre finančné služby – Zneužívanie trhu – Obchodovanie s využitím dôverných informácií – Smernica 2003/6/ES – Článok 12 ods. 2 písm. a) a d) – Nariadenie (EÚ) č. 596/2014 – Článok 23 ods. 2 písm. g) a h) – Právomoci dohľadu a vyšetrovania Úradu pre finančné trhy (AMF) – Cieľ všeobecného záujmu chrániť integritu finančných trhov Európskej únie a dôveru verejnosti vo finančné nástroje – Možnosť AMF získať záznamy o prenose dát od prevádzkovateľa elektronických komunikačných služieb – Spracovávanie osobných údajov v sektore elektronických komunikácií – Smernica 2002/58/ES – Článok 15 ods. 1 – Charta základných práv Európskej únie – Články 7, 8 a 11, ako aj článok 52 ods. 1 – Dôvernosť komunikácie – Obmedzenia – Právna úprava stanovujúca všeobecné a nediferencované uchovávanie prevádzkových údajov poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb – Možnosť vnútroštátneho súdu obmedziť časové účinky vyhlásenia neplatnosti týkajúceho sa vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú nezlučiteľné s právom Únie – Vylúčenie“

V nadväznosti na vyšetrovanie Autorité des marchés financiers (Úrad pre finančné trhy, Francúzsko)⁸⁶ (ďalej len „AMF“) sa začali trestné konania proti VD a SR, dvom fyzickým osobám obvineným z trestných činov obchodovania s využitím dôverných informácií, navádzania na obchodovanie s využitím dôverných informácií, spolupáchateľstva pri trestnom čine, korupcie a legalizácie príjmov z trestnej činnosti. V rámci tohto vyšetrovania AMF použil osobné údaje pochádzajúce z telefonických hovorov VD a SR, vytvorených na základe code des postes et des communications électroniques (Zákonník pôšt a elektronických komunikácií)⁸⁷ v súvislosti s poskytovaním elektronických komunikačných služieb.

VD a SR sa v rozsahu, v akom sa ich obvinenie zakladalo na údajoch o prenose dát poskytnutých zo strany AMF, obrátili na Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž, Francúzsko) so žalobou, pričom uviedli najmä žalobný dôvod založený v podstate na porušení článku 15 ods. 1 smernice „o súkromí a elektronických komunikáciách“⁸⁸ v spojení s článkami 7, 8 a 11, ako aj článkom 52 ods. 1 Charty

⁸⁶ Vyšetrovanie vedené podľa článku L.621-10 code monétaire et financier (Menový a finančný zákonník) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej.

⁸⁷ Presnejšie, na základe článku L.34-1 code des postes et des communications électroniques (Zákonník pôšt a elektronických komunikácií) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej.

⁸⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. EÚ L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 337, 2009, s. 11).

základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Konkrétnejšie, opierajúc sa o judikatúru vyplývajúcu z rozsudku *Tele2 Sverige a Watson a i.*⁸⁹, VD a SR namietali proti skutočnosti, že AMF pri zhromažďovaní uvedených údajov vychádzal z predmetnej vnútroštátnej úpravy, pretože tieto ustanovenia neboli podľa nich jednak v súlade s právom Únie, keďže stanovovali všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o pripojení, a jednak nestanovovali žiadne obmedzenia právomoci vyšetrovateľov AMF získať prístup k uchovávaným údajom.

Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž) dvoma rozsudkami z 20. decembra 2018 a zo 7. marca 2019 zamietol odvolania VD a SR. Na účely zamietnutia vyššie uvedeného žalobného dôvodu sa súd rozhodujúci vo veciach samých opieral najmä o skutočnosť, že nariadenie o zneužívaní trhu⁹⁰ umožňuje príslušným orgánom v rozsahu, v akom to vnútroštátne právo povoľuje, ponechať existujúce záznamy o prenose dát, ktoré majú prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb, ak existujú dôvody domnievať sa, že došlo k porušeniu zákazu obchodovania s využitím dôverných informácií, a ak sa takéto záznamy môžu ukázať ako relevantné na účel vyšetrovania týkajúceho sa tohto porušenia.

VD a SR teda podali v týchto veciach kasačný opravný prostriedok na Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

V tejto súvislosti sa tento súd pýtal na zosúladenie článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách vo svetle Charty s požiadavkami článku 12 ods. 2 písm. a) a d) smernice o zneužívaní trhu⁹¹ a článku 23 ods. 2 písm. g) a h) nariadenia o zneužívaní trhu. Táto otázka má svoj pôvod v legislatívnych opatreniach, o ktoré ide vo veci samej, ktoré preventívne stanovujú, aby prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb všeobecne a nediferencovane uchovávali údaje o prenose dát počas jedného roka odo dňa ich zaznamenania na účely boja proti trestným činom spočívajúcim v zneužívaní trhu, medzi ktoré patrí obchodovanie s využitím dôverných informácií. V prípade, že by Súdny dvor dospel k záveru, že právna úprava týkajúca sa uchovávania údajov o pripojení, o ktorú ide vo veci samej, nie je v súlade s právom Únie, vnútroštátny súd položil otázku dočasného zachovania účinkov tejto právnej úpravy s cieľom vyhnúť sa právnej neistote a umožniť, aby sa predtým zhromaždené a uchovávané údaje použili na odhaľovanie a stíhanie obchodovania s využitím dôverných informácií.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku rozhodol, že všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát počas jedného roka odo dňa ich preventívneho zaznamenania prevádzkovateľmi elektronických komunikačných služieb nie je povolené na účely boja proti trestným činom spočívajúcim v zneužívaní trhu. Okrem toho potvrdil svoju judikatúru, podľa ktorej právo Únie bráni tomu, aby vnútroštátny súd časovo obmedzil účinky vyhlásenia neplatnosti, ktoré mu prináleží, pokiaľ ide o ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú nezlučiteľné s právom Únie.

⁸⁹ Rozsudok z 21. decembra 2016, *Tele2 Sverige a Watson a i.* (C-203/15 a C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

⁹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 596/2014 zo 16. apríla 2014 o zneužívaní trhu (nariadenie o zneužívaní trhu) a o zrušení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES a smerníc Komisie 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 1).

⁹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2003 o obchodovaní s využitím dôverných informácií a o manipulácii s trhom (zneužívanie trhu) (Ú. v. EÚ L 96, 2003, s. 16; Mim. vyd. 06/004, s. 367).

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že na účely výkladu ustanovenia práva Únie treba zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou, a najmä vývoj tejto právnej úpravy.

Pokiaľ ide o znenie ustanovení uvedených v prejudiciálnych otázkach, Súdny dvor konštatoval, že zatiaľ čo článok 12 ods. 2 písm. d) smernice „o zneužívaní trhu“ odkazuje na právomoc AMF „žiadať existujúce telefónne záznamy a záznamy o prenose údajov“, článok 23 ods. 2 písm. g) a h) nariadenia „o zneužívaní trhu“ odkazuje na právomoc tohto orgánu požadovať jednak „záznamy o prenose údajov, ktoré má k dispozícii investičná spoločnosť, úverová inštitúcia alebo finančná inštitúcia“ a jednak „ak to umožňuje vnútroštátne právo, existujúce záznamy o prenose údajov, ktoré má telekomunikačný operátor“. Podľa Súdneho dvora zo znenia týchto ustanovení jednoznačne vyplýva, že tieto ustanovenia iba vymedzujú právomoc AMF „požadovať“ údaje, ktorými disponujú títo prevádzkovatelia, čo zodpovedá prístupu k týmto údajom. Okrem toho z odkazu na „existujúce“ záznamy ako na „uchovávané“ uvedenými prevádzkovateľmi vyplýva, že normotvorca Únie nemal v úmysle upraviť možnosť vnútroštátneho zákonodarcu zaviesť povinnosť uchovávať takéto záznamy. Podľa Súdneho dvora je tento výklad okrem toho podporený tak kontextom, do ktorého patria uvedené ustanovenia, ako aj cieľmi sledovanými právnou úpravou, ktorej súčasťou sú tieto ustanovenia.

Pokiaľ ide o kontext, do ktorého patria ustanovenia, na ktoré sa vzťahujú prejudiciálne otázky, Súdny dvor poznamenal, že hoci podľa smernice „o zneužívaní trhu“⁹² a nariadenia „o zneužívaní trhu“⁹³ normotvorca Únie mal v úmysle uložiť členským štátom povinnosť prijať požadované opatrenia na zabezpečenie toho, aby príslušné finančné orgány mali k dispozícii všetky nástroje, právomoci a zdroje potrebné na to, aby sa tieto informácie poskytli, ako aj právomoci v oblasti dohľadu a vyšetrovania potrebné na zabezpečenie účinného plnenia ich úloh, tieto ustanovenia nehovoria nič o tom, či členské štáty môžu na tieto účely uložiť prevádzkovateľom elektronických komunikačných služieb povinnosť uchovávať údaje o prenose dát všeobecným a nediferencovaným spôsobom, ani o podmienkach, za ktorých musia títo prevádzkovatelia uchovávať takéto údaje na účely ich prípadného odovzdania príslušným orgánom.

Pokiaľ ide o ciele sledované predmetnou právnou úpravou, Súdny dvor uviedol, že zo smernice „o zneužívaní trhu“⁹⁴, ako aj z nariadenia „o zneužívaní trhu“⁹⁵ vyplýva, že tieto nástroje majú za cieľ zabezpečiť integritu finančných trhov Únie a posilniť dôveru investorov v tieto trhy, pričom ide o dôveru, ktorá je založená najmä na skutočnosti, že títo investori majú rovnaké postavenie a sú chránení proti neoprávnenému používaniu dôverných informácií. Zákaz obchodovania s využitím dôverných informácií uvedený v týchto nástrojoch⁹⁶ má za cieľ zaručiť rovnosť zmluvných partnerov v burzovej transakcii tým, že sa zabráni tomu, aby jeden z nich, ktorý má dôvernú informáciu a z tohto dôvodu sa ocitol vo výhodnej situácii v porovnaní s ostatnými investormi, z nej ťažil na úkor tých, ktorí o nej nevedia. Hoci podľa nariadenia „o zneužívaní trhu“⁹⁷ záznamy údajov o pripojení predstavujú

⁹² Článok 12 ods. 1 smernice 2003/6.

⁹³ Článok 23 ods. 3 nariadenia č. 596/2014 v spojení s odôvodnením 62 tohto nariadenia.

⁹⁴ Odôvodnenia 2 a 12 smernice 2003/6.

⁹⁵ Článok 1 nariadenia č. 596/2014 v spojení s jeho odôvodneniami 2 a 24.

⁹⁶ Článok 2 ods. 1 smernice 2003/6 a článok 8 ods. 1 nariadenia č. 596/2014.

⁹⁷ Odôvodnenie 62 nariadenia č. 596/2014.

podstatný a niekedy jediný dôkaz, ktorý umožňuje odhaliť a preukázať existenciu obchodovania s využitím dôverných informácií alebo manipulácie s trhom, nič to nemení na tom, že toto nariadenie sa týka len záznamov, ktoré „majú“ prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb, ako aj právomoci príslušného finančného orgánu „požadovať existujúce“ údaje od týchto prevádzkovateľov. Z tohto znenia teda vôbec nevyplýva, že normotvorca Únie mal ním v úmysle priznať členským štátom právomoc uložiť prevádzkovateľom elektronických komunikačných služieb všeobecnú povinnosť uchovávať údaje. Z toho vyplýva, že ani smernicu, ani nariadenie „o zneužívaní trhu“ nemožno vykladať tak, že by mohli predstavovať právny základ všeobecnej povinnosti uchovávať záznamy o prevádzkových údajoch, ktoré majú prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb, na účely výkonu právomocí udelených príslušnému finančnému orgánu na základe týchto aktov.

Súdny dvor ďalej pripomenul, že smernica „o súkromí a elektronických komunikáciách“ predstavuje referenčný akt v oblasti uchovávania a všeobecnejšie spracovania osobných údajov v sektore elektronických komunikácií, takže výklad týkajúci sa tejto smernice sa vzťahuje aj na záznamy prevádzkových údajov, ktoré majú prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb, ktoré môžu príslušné finančné orgány od týchto prevádzkovateľov požadovať v zmysle smernice „o zneužívaní trhu“⁹⁸ a nariadenia „o zneužívaní trhu“⁹⁹. Posúdenie zákonnosti spracovania záznamov, ktoré majú prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb¹⁰⁰, sa musí uskutočniť so zreteľom na podmienky stanovené v smernici „o súkromí a elektronických komunikáciách“, ako aj na výklad tejto smernice obsiahnutý v judikatúre Súdneho dvora.

Súdny dvor tak rozhodol, že smernica a nariadenie „o zneužívaní trhu“ v spojení so smernicou „o súkromí a elektronických komunikáciách“ a s prihliadnutím na Chartu bránia legislatívnym opatreniam, ktoré na preventívne účely stanovujú, aby prevádzkovatelia elektronických komunikačných služieb všeobecne a nediferencovane dočasne uchovávali údaje o prenose dát, teda na jeden rok odo dňa ich zaznamenania, na účely boja proti trestným činom spočívajúcim v zneužívaní trhu, medzi ktoré patrí obchodovanie s využitím dôverných informácií.

Súdny dvor napokon potvrdil svoju judikatúru, podľa ktorej právo Únie bráni tomu, aby vnútroštátny súd obmedzil časové účinky vyhlásenia neplatnosti podľa vnútroštátneho práva vo vzťahu k vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré na jednej strane ukladajú prevádzkovateľom elektronických komunikačných služieb povinnosť všeobecného a nediferencovaného uchovávania prevádzkových údajov a na druhej strane umožňujú poskytnutie takých údajov príslušnému finančnému orgánu bez predchádzajúceho súhlasu súdu alebo nezávislého správneho orgánu, z dôvodu nezlučiteľnosti týchto právnych predpisov so smernicou „o súkromí a elektronických komunikáciách“ v spojení s Chartou. Súdny dvor však pripomenul, že prípustnosť dôkazov získaných prostredníctvom takéhoto uchovávania patrí v súlade so zásadou procesnej autonómie členských štátov do pôsobnosti vnútroštátneho práva za predpokladu, že sú dodržané najmä zásady ekvivalencie a efektivity. Táto posledná uvedená zásada vyžaduje, aby vnútroštátny trestný súd v rámci trestného konania vedeného proti osobám podozrivým z trestnej činnosti vylúčil informácie a dôkazy získané prostredníctvom všeobecného a nediferencovaného uchovávania, ktoré je nezlučiteľné s právom Únie, ak dotknuté osoby nie sú schopné účinne sa vyjadriť k týmto informáciám a dôkazom, ktoré pochádzajú z oblasti mimo znalostí súdu a ktoré môžu mať podstatný vplyv na posúdenie skutkového stavu.

⁹⁸ Článok 11 smernice 2003/6.

⁹⁹ Článok 22 nariadenia č. 596/2014.

¹⁰⁰ V zmysle článku 12 ods. 2 písm. d) smernice 2003/6 a článku 23 ods. 2 písm. g) a h) nariadenia č. 596/2014.

**Rozsudok z 22. novembra 2022 (veľká komora), Luxembourg Business
Registers (C-37/20 a C-601/20, [EU:C:2022:912](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Predchádzanie využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu – Smernica (EÚ) 2018/843, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 – Zmena článku 30 ods. 5 prvého pododseku písm. c) tejto poslednej uvedenej smernice – Prístup kohokoľvek zo širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod – Platnosť – Články 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie – Rešpektovanie súkromného a rodinného života – Ochrana osobných údajov“

Na účely boja a predchádzania praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu smernica proti praniu špinavých peňazí¹⁰¹ ukladá členským štátom povinnosť viesť register obsahujúci informácie o konečných užívateľoch výhod¹⁰² podnikateľských subjektov a iných právnych subjektov, ktoré boli zaregistrované na ich území. V nadväznosti na zmenu tejto smernice smernicou 2018/843¹⁰³ musia byť niektoré z týchto informácií prístupné v každom prípade komukoľvek zo širokej verejnosti. V súlade s takto zmenenou smernicou proti praniu špinavých peňazí (ďalej len „zmenená smernica proti praniu špinavých peňazí“) luxemburská právna úprava¹⁰⁴ zriadila Register konečných užívateľov výhod (ďalej len „RKUV“) určený na uchovanie a sprístupnenie celého radu informácií o konečných užívateľoch výhod zaregistrovaných subjektov, ku ktorým má ktokoľvek povolený prístup.

V tejto súvislosti boli na Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Okresný súd Luxemburg) podané dve žaloby, a to WM a spoločnosťou Sovim SA, ktoré spochybnili zamietnutie, zo strany Luxembourg Business Registers, správcu RKUV, ich žiadostí o zabránenie prístupu širokej verejnosti k informáciám týkajúcim sa v prvom prípade WM ako konečného užívateľa výhod občianskoprávnej realitnej spoločnosti a v druhom prípade konečného užívateľa výhod, teda spoločnosti Sovim SA. V rámci týchto dvoch vecí Tribunal d'Arrondissement de Luxembourg (Okresný súd Luxemburg) položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa platnosti ustanovení práva Únie, ktorými sa zavádza systém verejného prístupu k informáciám týkajúcim sa konečných užívateľov výhod.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku konštatoval neplatnosť smernice 2018/843 v rozsahu, v akom táto smernica zmenila smernicu proti praniu špinavých peňazí v tom zmysle, že členské štáty musia zabezpečiť, aby informácie o konečných užívateľoch výhod a iných právnych subjektoch, ktoré boli zaregistrované na ich území, boli v každom prípade prístupné komukoľvek zo širokej verejnosti.¹⁰⁵

¹⁰¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 73) (ďalej len „smernica proti praniu špinavých peňazí“).

¹⁰² Podľa článku 3 bodu 6 smernice proti praniu špinavých peňazí sú konečnými užívateľmi výhod akékoľvek fyzické osoby, ktoré skutočne ovládajú alebo vykonávajú kontrolu nad klientom, a/alebo fyzická(é) osoba(y), v mene ktorej(ých) sa transakcia alebo činnosť vykonáva.

¹⁰³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 2018, 43).

¹⁰⁴ Zákon z 13. januára 2019 o zriadení Registra konečných užívateľov výhod (*Mémorial A* 2019, č. 15).

¹⁰⁵ Neplatnosť článku 1 bodu 15 písm. c) smernice 2018/843, ktorou sa mení článok 30 ods. 5 prvý pododsek písm. c) smernice proti praniu špinavých peňazí.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že prístup širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod stanovený zmenenou smernicou proti praniu špinavých peňazí predstavuje vážny zásah do základných práv na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov, ktoré sú zakotvené v článkoch 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

V tejto súvislosti Súdny dvor poznamenal, že vzhľadom na to, že dotknuté údaje obsahujú informácie o identifikovaných fyzických osobách, konkrétne o konečných užívateľoch výhod podnikateľských subjektov a iných právnych subjektov zaregistrovaných na území členských štátov, prístup kohokoľvek zo širokej verejnosti k týmto údajom má vplyv na základné právo na rešpektovanie súkromného života. Okrem toho ich sprístupnenie širokej verejnosti predstavuje spracovanie osobných údajov. Dodal, že takéto sprístupnenie širokej verejnosti predstavuje zásah do dvoch vyššie uvedených základných práv, bez ohľadu na ďalšie použitie poskytnutých informácií.¹⁰⁶

Pokiaľ ide o závažnosť tohto zásahu, Súdny dvor uviedol, že v rozsahu, v akom sa informácie sprístupnené širokej verejnosti týkajú totožnosti konečného užívateľa výhod, ako aj povahy a rozsahu jeho skutočných podielov v podnikateľských subjektoch alebo iných právnych subjektoch, je pravdepodobné, že umožnia profilovanie určitých osobných identifikačných údajov, stavu majetku dotknutej osoby, ako aj konkrétnych hospodárskych odvetví, krajín a podnikov, do ktorých táto osoba investovala. Tieto informácie sú navyše prístupné potenciálne neobmedzenému počtu osôb, a preto takéto spracovanie osobných údajov môže tiež umožniť, aby osoby, ktoré sa z dôvodov, ktoré nesúvisia s cieľom sledovaným týmto opatrením, chcú informovať najmä o materiálnej a finančnej situácii konečného užívateľa výhod, mali voľný prístup k uvedeným informáciám. Táto možnosť sa zdá o to jednoduchšia, ak údaje možno vyhľadať na internete. Okrem toho potenciálne dôsledky pre dotknuté osoby vyplývajúce z prípadného zneužitia ich údajov zhoršuje skutočnosť, že po sprístupnení širokej verejnosti tieto údaje môžu byť nielen voľne prístupné, ale aj uchovávané a šírené, a že sa pre tieto osoby stáva ešte ťažšie, dokonca až iluzórne účinne sa brániť proti zneužitiu.

V druhom rade Súdny dvor v rámci preskúmania odôvodnenia predmetného zásahu po prvé poznamenal, že v prejednávanej veci je dodržaná zásada zákonnosti. Treba totiž uviesť, že obmedzenie výkonu vyššie spomenutých základných práv, ktoré vyplýva z prístupu širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod, je stanovené legislatívnym aktom, konkrétne zmenenou smernicou proti praniu špinavých peňazí. Okrem toho táto smernica na jednej strane spresňuje, že tieto informácie musia byť primerané, presné a aktuálne, a výslovne vymenúva niektoré údaje, ku ktorým musí mať široká verejnosť umožnený prístup. Na druhej strane stanovuje podmienky, za ktorých môžu členské štáty stanoviť výnimky z takéhoto prístupu.

Po druhé spresnil, že predmetný zásah neohrozuje podstatu základných práv zaručených článkami 7 a 8 Charty. Hoci je pravda, že zmenená smernica proti praniu špinavých peňazí neobsahuje taxatívny výpočet údajov, ku ktorým musí byť komukoľvek zo širokej verejnosti povolený prístup, a že členské štáty môžu poskytnúť prístup k dodatočným informáciám, nič to nemení na tom, že jedine primerané informácie o konečných užívateľoch výhod a o držaných podieloch môžu byť získavané, uchovávané a v dôsledku toho potenciálne sprístupňované verejnosti, čo vylučuje najmä informácie, ktoré nemajú primeraný vzťah s cieľmi zmenenej smernice proti praniu špinavých peňazí. Nezdá sa však, že by sprístupnenie širokej verejnosti informácií, ktoré majú takýto vzťah, nejakým spôsobom ohrozilo podstatu uvedených základných práv.

¹⁰⁶ Rozsudok z 21. júna 2022, *Ligue des droits humains* (C-817/19, [EU:C:2022:491](#), bod 96 a citovaná judikatúra).

Po tretie Súdny dvor zdôraznil, že normotvorca Únie tým, že upravil prístup širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod, chce zabrániť praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu tak, že prostredníctvom zvýšenej transparentnosti vytvorí prostredie, v ktorom bude menej pravdepodobné, že sa použije na tieto účely, čo predstavuje cieľ všeobecného záujmu, ktorý môže odôvodniť zásahy, hoci aj závažné, do základných práv zakotvených v článkoch 7 a 8 Charty.

Po štvrté v rámci preskúmania spôsobilej, nevyhnutnej a primeranej povahy predmetného zásahu Súdny dvor konštatoval, že je pravda, že prístup širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod môže prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa.

Domnieval sa však, že tento zásah nemožno považovať za obmedzený na to, čo je striktné nevyhnutné. Na jednej strane striktnú nevyhnutnosť uvedeného zásahu nemožno preukázať na základe skutočnosti, že kritérium „legitímneho záujmu“, ktoré malo byť podľa smernice proti praniu špinavých peňazí v znení pred jej zmenou smernicou 2018/843 k dispozícii komukoľvek, kto chce mať prístup k informáciám o konečných užívateľoch výhod, bolo ťažko uplatniteľné a že jeho uplatnenie mohlo viesť k svojvoľným rozhodnutiam. Prípadná existencia ťažkostí s presným vymedzením predpokladov a podmienok, za ktorých môže mať verejnosť prístup k informáciám o konečných užívateľoch výhod, nemôže odôvodniť to, aby normotvorca Únie stanovil prístup širokej verejnosti k týmto informáciám

Okrem toho vysvetlenia uvedené v smernici 2018/843 tiež nemôžu preukázať striktnú nevyhnutnosť predmetného zásahu.¹⁰⁷ V rozsahu, v akom podľa týchto vysvetlení prístup širokej verejnosti k informáciám o konečných užívateľoch výhod má za cieľ umožniť väčšiu kontrolu informácií občianskou spoločnosťou, najmä zo strany tlače alebo organizácií občianskej spoločnosti, Súdny dvor uviedol, že tak tlač, ako aj organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa spájajú s predchádzaním a bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, majú legitímny záujem na prístupe k dotknutým informáciám. To isté platí pre osoby, ktoré chcú poznať totožnosť konečných užívateľov výhod podnikateľských subjektov alebo iných právnych subjektov z dôvodu, že môžu s nimi uzavrieť transakcie, alebo aj pre finančné inštitúcie a orgány podieľajúce sa na boji proti porušeniam v oblasti prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

Okrem toho predmetný zásah tiež nie je primeraný. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že hmotnoprávne pravidlá upravujúce tento zásah nezodpovedajú požiadavke jasnosti a presnosti. Zmenená smernica proti praniu špinavých peňazí stanovuje prístup kohokoľvek zo širokej verejnosti „aspoň“ k údajom, ktoré sú v nej uvedené, a umožňuje členským štátom prístup k dodatočným informáciám, ktoré zahŕňajú „aspoň“ dátum narodenia alebo kontaktné údaje dotknutého konečného užívateľa výhod. Použitím výrazu „aspoň“ táto smernica umožňuje sprístupniť verejnosti údaje, ktoré nie sú dostatočne definované ani identifikovateľné.

Okrem toho, pokiaľ ide o vyváženie závažnosti tohto zásahu s významom sledovaného cieľa všeobecného záujmu, Súdny dvor uznal, že tento cieľ môže vzhľadom na svoj význam odôvodniť zásahy, a to aj závažné, do základných práv zakotvených v článkoch 7 a 8 Charty.

Na jednej strane však boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu je predovšetkým záležitosťou orgánov verejnej moci, ako aj subjektov, akými sú úverové alebo finančné inštitúcie, ktoré z dôvodu svojej činnosti podliehajú osobitným povinnostiam v tejto oblasti. Z tohto dôvodu zmenená smernica proti praniu špinavých peňazí stanovuje, že informácie o konečných užívateľoch výhod musia byť prístupné v každom prípade príslušným orgánom a finančným spravodajským jednotkám,

¹⁰⁷ Týka sa to vysvetlení uvedených v odôvodnení 30 smernice 2018/843.

a to bez obmedzenia, ako aj povinným subjektom, v rámci povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.¹⁰⁸

Na druhej strane v porovnaní s predchádzajúcim režimom, ktorý okrem prístupu príslušných orgánov a určitých subjektov k informáciám o konečných užívateľoch výhod stanovoval aj prístup každej osoby alebo organizácie, ktorá môže preukázať legitímny záujem, režim zavedený smernicou 2018/843 predstavuje podstatne závažnejší zásah do základných práv zaručených článkami 7 a 8 Charty, bez toho, aby toto zhoršenie mohlo byť vyvážené prípadnými výhodami, ktoré by mohli vyplynúť z tohto posledného uvedeného režimu v porovnaní s prvým, pokiaľ ide o boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

c. Žiadosť o odstránenie odkazu z vyhľadávača

Rozsudok z 8. decembra 2022 (veľká komora), Google (Odstránenie údajne nepresného obsahu) (C-460/20, [EU:C:2022:962](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov – Smernica 95/46/ES – Článok 12 písm. b) – Článok 14 prvý odsek písm. a) – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 17 ods. 3 písm. a) – Poskytovateľ internetového vyhľadávača – Vyhľadávanie uskutočnené na základe zadania mena osoby – Zobrazenie odkazu na články obsahujúce údaje nesprávne informácie v zozname výsledkov vyhľadávania – Zobrazenie fotografií ilustrujúcich tieto články v zozname výsledkov vyhľadávania obrázkov vo forme miniatúr („thumbnails“) – Žiadosť o odstránenie odkazu adresovaná poskytovateľovi vyhľadávača – Vyváženie základných práv – Články 7, 8, 11 a 16 Charty základných práv Európskej únie – Povinnosti a zodpovednosť poskytovateľa vyhľadávača pri vybavovaní žiadosti o odstránenie odkazu – Dôkazné bremeno, ktoré znáša žiadateľ o odstránenie odkazu“

Žalobcovia vo veci samej, TU, ktorý zastáva vedúce pozície a vlastní obchodné podiely v rôznych spoločnostiach, a RE, ktorá bola jeho družkou a až do mája 2015 prokuristkou jednej z týchto spoločností, boli predmetom troch článkov uverejnených v roku 2015 na internetovej stránke spoločnosťou G LLC, prevádzkovateľom tejto internetovej stránky. Tieto články, z ktorých jeden bol ilustrovaný štyrmi fotografiami, na ktorých figurujú žalobcovia a ktoré vyvolávajú dojem, že žalobcovia vedú luxusný život, kriticky prezentovali investičný model viacerých ich spoločností. Prístup k týmto článkom bol možný na základe zadania krstných mien a priezvisk žalobcov do vyhľadávača prevádzkovaného spoločnosťou Google LLC (ďalej len „Google“), a to tak samostatne, ako aj v spojení s niektorými názvami spoločností. Zoznam výsledkov odkazoval na tieto články prostredníctvom odkazu, ako aj na fotografie zobrazené vo forme miniatúr („thumbnails“).

Žalobcovia vo veci samej požiadali Google ako prevádzkovateľa osobných údajov, ktorých spracovanie sa uskutočňuje prostredníctvom jeho vyhľadávača, jednak o odstránenie odkazov na predmetné články zo zoznamu výsledkov vyhľadávania z dôvodu, že obsahujú nesprávne tvrdenia a hanlivé názory, a jednak o odstránenie miniatúr zo zoznamu výsledkov vyhľadávania. Google odmietla tejto žiadosti vyhovieť.

Žalobcovia vo veci samej, ktorých návrhy boli zamietnuté tak v konaní na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní, podali na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) opravný prostriedok „Revision“, v rámci ktorého sa Bundesgerichtshof obrátil na Súdny dvor s návrhom na

¹⁰⁸ Článok 30 ods. 5 prvý pododsek písm. a) a b) zmenenej smernice proti praniu špinavých peňazí.

začatie prejudiciálneho konania, pokiaľ ide o výklad všeobecného nariadenia o ochrane údajov¹⁰⁹ a smernice 95/46¹¹⁰.

Súdny dvor svojím rozsudkom, ktorý bol vydaný vo veľkej komore, rozvinul svoju judikatúru týkajúcu sa podmienok, ktoré sa uplatňujú na žiadosti o odstránenie odkazu adresované poskytovateľovi vyhľadávača, na základe pravidiel vzťahujúcich sa na ochranu osobných údajov.¹¹¹ Konkrétne preskúmal jednak rozsah povinností a zodpovednosti, ktoré prináležia poskytovateľovi vyhľadávača pri vybavovaní žiadosti o odstránenie obsahu, ktorá je založená na údajnej nesprávnosti informácií uvedených v obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, a jednak dôkazné bremeno, ktoré musí znášať dotknutá osoba, pokiaľ ide o túto nesprávnosť. Okrem toho sa vyjadril k potrebe toho, aby sa na účely preskúmania žiadosti o odstránenie fotografií zobrazených vo forme miniatúr v zozname výsledkov vyhľadávania obrázkov zohľadnil pôvodný kontext uverejnenia týchto fotografií na internete.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade rozhodol, že v rámci vyváženia, ktoré treba vykonať medzi právami na ochranu súkromia a ochranu osobných údajov na jednej strane a právom na slobodu prejavu¹¹² a na informácie na druhej strane, na účely preskúmania žiadosti o odstránenie odkazu, ktorá je adresovaná poskytovateľovi vyhľadávača a v ktorej sa žiada, aby sa zo zoznamu výsledkov vyhľadávania odstránil odkaz vedúci k obsahu zahŕňajúcemu údajne nesprávne informácie, toto odstránenie odkazu nepodlieha podmienke, aby otázka správnosti obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, bola vyriešená aspoň predbežne v rámci žaloby podanej žiadateľom poskytovateľovi obsahu.

Hneď na úvod Súdny dvor na účely preskúmania, za akých podmienok je poskytovateľ vyhľadávača povinný vyhovieť žiadosti o to, aby sa odstránil, a teda vymazal zo zoznamu výsledkov zobrazovaného v nadväznosti na vyhľadávanie uskutočnené na základe zadania mena dotknutej osoby, odkaz na internetovú stránku, na ktorej sú uvedené tvrdenia, ktoré táto osoba považuje za nesprávne, okrem iného pripomenul toto:

- keďže činnosť vyhľadávača môže popri činnosti editorov internetových stránok významne ovplyvniť základné práva na ochranu súkromia a ochranu osobných údajov, poskytovateľ tohto vyhľadávača ako osoba, ktorá určuje ciele a prostriedky tejto činnosti, musí v rámci svojich zodpovedností, kompetencií a možností zaručiť, aby záruky stanovené smernicou 95/46 a všeobecným nariadením o ochrane údajov mohli mať plný účinok a aby účinná a úplná ochrana dotknutých osôb mohla byť skutočne dosiahnutá,
- keď je poskytovateľovi vyhľadávača predložená žiadosť o odstránenie odkazu, tento poskytovateľ musí overiť, či je zahrnutie odkazu na predmetnú internetovú stránku do zoznamu výsledkov potrebné pre výkon práva na informácie, chráneného v rámci práva na slobodu prejavu a na informácie, v prípade tých používateľov internetu, ktorí by potenciálne mohli mať záujem o prístup na túto internetovú stránku prostredníctvom takéhoto vyhľadávania,

¹⁰⁹ Článok 17 ods. 3 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1).

¹¹⁰ Článok 12 písm. b) a článok 14 prvý odsek písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 1995, s. 31).

¹¹¹ Rozsudky z 13. mája 2014, *Google Spain a Google* (C-131/12, [EU:C:2014:317](#)), ako aj z 24. septembra 2019, *GC a i. (Odstránenie odkazu na citlivé údaje)* (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)), a *Google (Územná pôsobnosť odstránenia odkazov)* (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)).

¹¹² Základné práva zaručené článkami 7, 8 a 11 Charty základných práv Európskej únie.

- všeobecné nariadenie o ochrane údajov výslovne zakotvuje požiadavku vyváženia medzi základnými právami na ochranu súkromia a ochranu osobných údajov na jednej strane a základným právom na informácie na druhej strane.

Súdny dvor predovšetkým poukazuje na to, že hoci práva dotknutej osoby na ochranu súkromia a ochranu osobných údajov vo všeobecnosti prevažujú nad legitímnym záujmom používateľov internetu na tom, aby mali k predmetnej informácii prístup, táto rovnováha môže závisieť od relevantných okolností každého jednotlivého prípadu, predovšetkým od povahy tejto informácie a od jej citlivosti pre súkromie dotknutej osoby, ako aj od záujmu verejnosti disponovať uvedenou informáciou, ktorý sa môže líšiť najmä v závislosti od úlohy, ktorú táto osoba zohráva vo verejnom živote.

Otázka správnosti alebo nesprávnosti obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, je tiež relevantnou skutočnosťou v rámci tohto posúdenia. Za určitých okolností tak právo na informácie používateľov internetu a právo na slobodu prejavu poskytovateľa obsahu môžu prevážiť nad právami na ochranu súkromia a na ochranu osobných údajov, najmä ak dotknutá osoba zohráva úlohu vo verejnom živote. Tento vzťah sa však obracia v prípade, že sa aspoň časť informácií, ktoré sú uvedené v žiadosti o odstránenie odkazu a ktorých dôležitosť nie je s ohľadom na celý obsah zanedbateľná, ukáže byť nesprávnou. V takomto prípade by totiž právo šíriť informácie a právo dostávať informácie nebolo možné zohľadňovať, pretože tieto nemôžu zahŕňať aj právo na šírenie takýchto informácií a na prístup k nim.

Ďalej, pokiaľ ide po prvé o povinnosti týkajúcej sa zistenia správnosti alebo nesprávnosti informácií uvedených v obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, Súdny dvor spresnil, že osoba, ktorá žiada o odstránenie odkazu z dôvodu nesprávnosti takýchto informácií, je povinná preukázať zjavnú nesprávnosť týchto informácií, alebo prinajmenšom časti týchto informácií, ktorých dôležitosť nie je s ohľadom na celý obsah zanedbateľná. S cieľom zabrániť tomu, aby táto osoba znášala nadmerné bremeno, ktoré by mohlo narušiť potrebný účinok práva na odstránenie odkazu, však tejto osobe prináleží poskytnúť iba také dôkazy, pri ktorých je od nej vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci možné primerane požadovať, aby ich zisťovala. Tejto osobe v zásade nemôže byť už v štádiu pred podaním žaloby uložená povinnosť, aby na podporu svojej žiadosti o odstránenie odkazu predložila súdne rozhodnutie vydané proti editorovi internetovej stránky, a to ani v podobe rozhodnutia vydaného v konaní o nariadení predbežného opatrenia.

Po druhé, pokiaľ ide o povinnosti a zodpovednosť poskytovateľa vyhľadávača, Súdny dvor zdôraznil, že tento sa na účely overenia toho, či v nadväznosti na žiadosť o odstránenie odkazu môže byť obsah naďalej zahrnutý v zozname výsledkov vyhľadávania uskutočneného prostredníctvom jeho vyhľadávača, musí opierať o všetky práva a záujmy, o ktoré ide, ako aj o všetky okolnosti prejednávanej veci. Tento poskytovateľ však nemôže byť povinný vyšetrovať skutkové okolnosti a na tento účel zorganizovať kontradiktórnu výmenu názorov s poskytovateľom obsahu s cieľom získať chýbajúce informácie o správnosti obsahu, na ktorý je zriadený odkaz. Povinnosť prispieť k preukázaniu správnosti alebo nesprávnosti obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, by tohto poskytovateľa zaťažovala bremenom presahujúcim to, čo od neho možno rozumne očakávať vzhľadom na jeho zodpovednosť, právomoci a možnosti. Toto riešenie by tak so sebou prinášalo vážne riziko toho, že na obsahy, ktoré zodpovedajú legitímnej a prevažujúcej potrebe poskytovať informácie verejnosti, budú zrušené odkazy, a že sa tak sťažuje ich vyhľadávanie na internete. Existovalo by tak skutočné riziko odradzujúceho účinku na výkon slobody prejavu a práva na informácie, ak by takýto poskytovateľ kvázi systematicky odstraňoval takéto odkazy s cieľom vyhnúť sa tomu, že by musel znášať bremeno vyšetrovania relevantných skutkových okolností na účely stanovenia správnosti alebo nesprávnosti obsahu, na ktorý je zriadený odkaz.

Preto v prípade, že žiadateľ o odstránenie odkazu predloží dôkazy preukazujúce zjavnú nesprávnosť informácií uvedených v obsahu, na ktorý je zriadený odkaz, alebo prinajmenšom časti týchto informácií, ktorých dôležitosť nie je s ohľadom na celý tento obsah zanedbateľná, poskytovateľ vyhľadávača je povinný tejto žiadosti vyhovieť. To isté platí v prípade, že tento žiadateľ predloží súdne rozhodnutie prijaté proti editorovi internetovej stránky, ktoré je založené na konštatovaní, že

informácie nachádzajúce sa v obsahu, na ktorý je zriadený odkaz a ktorých dôležitosť nie je s ohľadom na celý tento obsah zanedbateľná, sú prinajmenšom na prvý pohľad nesprávne. Naopak v prípade, že sa nesprávnosť takýchto informácií nezdá byť zjavnou so zreteľom na dôkazy poskytnuté žiadateľom, takejto žiadosti o odstránenie odkazu nie je poskytovateľ vyhľadávača pri neexistencii takéhoto súdneho rozhodnutia povinný vyhovieť. Pokiaľ predmetné informácie môžu prispieť k diskusii vo verejnom záujme, je potrebné so zreteľom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu priznať právu na slobodu prejavu a na informácie osobitný význam.

Napokon Súdny dvor dodal, že pokiaľ poskytovateľ vyhľadávača žiadosti o odstránenie odkazu nevyhovie, dotknutá osoba musí mať možnosť sa obrátiť na dozorný orgán alebo súdny orgán, aby tento uskutočnil nevyhnutné overenia a nariadil tomuto prevádzkovateľovi prijať potrebné opatrenia. V tejto súvislosti práve predovšetkým súdne orgány musia zabezpečiť zvažovanie protichodných záujmov, pretože tieto sú najpovolanejšie na vykonanie komplexného a dôkladného vyváženía, ktoré zohľadňuje všetky kritériá a všetky skutočnosti stanovené príslušnou judikatúrou.

Súdny dvor v druhom rade rozhodol, že v rámci vyváženía medzi vyššie uvedenými základnými právami je na účely preskúmania žiadosti o odstránenie odkazu, ktorou sa žiada, aby sa z výsledkov vyhľadávania obrázkov, uskutočneného na základe zadania mena fyzickej osoby, odstránili fotografie zobrazené vo forme miniatúr, na ktorých táto osoba figuruje, potrebné zohľadniť informatívnu hodnotu týchto fotografií bez ohľadu na pôvodný kontext ich uverejnenia na internetovej stránke, z ktorej sú vyňaté. Treba však prihliadnuť na všetky textové prvky, ktoré sú priamo pripojené k zobrazeniu týchto fotografií vo výsledkoch vyhľadávania a ktoré sú spôsobilé objasniť informačnú hodnotu týchto fotografií.

Pri tom, ako Súdny dvor dospel k tomuto záveru, zdôraznil, že vyhľadávanie obrázkov uskutočnené prostredníctvom internetového vyhľadávača na základe zadania mena osoby podlieha rovnakým zásadám, ako sú zásady uplatniteľné na vyhľadávanie internetových stránok a informácií, ktoré sú na nich obsiahnuté. Súdny dvor uviedol, že zobrazovanie fotografií dotknutej osoby vo forme miniatúr v nadväznosti na vyhľadávanie prostredníctvom zadania mena je takej povahy, že môže predstavovať mimoriadne významný zásah do práv na ochranu súkromia a osobných údajov tejto osoby.

Preto v prípade, že je poskytovateľovi vyhľadávača predložená žiadosť o odstránenie odkazu, ktorou sa žiada, aby sa z výsledkov vyhľadávania obrázkov vykonaného na základe zadania mena osoby odstránili fotografie zobrazené vo forme miniatúr, na ktorých táto osoba figuruje, daný poskytovateľ musí overiť, či je zobrazenie predmetných fotografií nevyhnutné na výkon práva na informácie používateľov internetu, ktorí majú potenciálne záujem o prístup k týmto fotografiám prostredníctvom takéhoto vyhľadávania.

Keďže pritom vyhľadávač zobrazuje fotografie dotknutej osoby mimo kontextu, v ktorom sú uverejnené na internetovej stránke, na ktorú je zriadený odkaz, a to najčastejšie na účely ilustrácie textových prvkov, ktoré táto stránka obsahuje, treba stanoviť, či sa tento kontext napriek tomu musí zohľadniť pri vyvažovaní protichodných práv a záujmov, ktoré sa má vykonať. V tomto rámci otázka, či má uvedené posúdenie zahŕňať aj obsah internetovej stránky, na ktorej sa nachádza fotografia, o ktorej odstránenie zobrazovania vo forme miniatúry sa žiada, závisí od predmetu a povahy predmetného spracúvania.

Pokiaľ ide po prvé o predmet daného spracúvania, Súdny dvor poznamenal, že uverejnenie fotografií ako neverbálneho prostriedku komunikácie môže mať na používateľov internetu výraznejší efekt ako uverejnenia textov. Fotografie sú totiž ako také dôležitým prostriedkom na pritiahnutie pozornosti používateľov internetu a môžu vzbudiť záujem o prístup k článkom, ktoré ilustrujú. Predovšetkým z dôvodu tej skutočnosti, že fotografie je často možné interpretovať viacerými spôsobmi, pritom ich zobrazenie v zozname výsledkov vyhľadávania ako miniatúr môže spôsobiť obzvlášť závažný zásah do práva dotknutej osoby na ochranu jej podobizne, čo treba v rámci vyvažovania protichodných práv a záujmov vziať do úvahy. Je potrebné uskutočniť osobitné vyváženie podľa toho, či ide na jednej strane o články opatrené fotografiami, ktoré uverejnil editor internetovej stránky a ktoré v prípade, že sú vložené do ich pôvodného kontextu, ilustrujú informácie poskytnuté v týchto článkoch a názory,

ktoré sú v nich vyjadrené, a na druhej strane o fotografie zobrazené vo forme miniatúr v zozname výsledkov zo strany poskytovateľa vyhľadávača mimo rámca kontextu, v ktorom boli tieto fotografie uverejnené na pôvodnej internetovej stránke.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že nielenže sa dôvod odôvodňujúci uverejnenie osobných údajov na internetovej stránke nevyhnutne nemusí prekryvať s dôvodom, ktorý sa vzťahuje na činnosť vyhľadávača, ale že aj v takom prípade sa výsledok vyváženia dotknutých práv a záujmov, ktoré sa má vykonať, môže líšiť v závislosti od toho, či ide o spracovanie uskutočnené poskytovateľom vyhľadávača alebo spracovanie uskutočnené editorom tejto internetovej stránky. Na jednej strane legitímne záujmy odôvodňujúce tieto spracovania môžu byť odlišné a na druhej strane dôsledky, ktoré majú uvedené spracovania na dotknutú osobu a najmä na jeho súkromný život, nevyhnutne nie sú rovnaké.¹¹³

Pokiaľ ide po druhé o povahu spracovania uskutočneného poskytovateľom vyhľadávača, Súdny dvor konštatoval, že tým, že poskytovateľ vyhľadávača vyhľadá fotografie fyzických osôb uverejnené na internete a zobrazí ich oddelene vo výsledkoch vyhľadávania obrázkov vo forme miniatúr, ponúka službu, ktorá zahŕňa spracovanie osobných údajov, ktoré je autonómne a samostatné vo vzťahu ku spracovaniu zo strany editora internetovej stránky, z ktorej sú fotografie vyňaté, ako aj ku spracovaniu, za ktoré tento poskytovateľ rovnako zodpovedá, týkajúcemu sa uvedenia odkazu na túto stránku.

V dôsledku uvedeného je nevyhnutné vykonať autonómne posúdenie činnosti poskytovateľa vyhľadávača spočívajúcej v zobrazení výsledkov vyhľadávania obrázkov vo forme miniatúr, pretože dodatočné porušenie základných práv, ktoré vyplýva z takejto činnosti, môže byť mimoriadne intenzívne z toho dôvodu, že pri vyhľadávaní prostredníctvom mena dochádza ku zhromaždeniu všetkých informácií týkajúcich sa dotknutej osoby, ktoré sa nachádzajú na internete. V rámci tohto autonómneho posúdenia treba zohľadniť skutočnosť, že toto zobrazenie predstavuje samo osebe výsledok, ktorý používateľ internetu hľadá, a to bez ohľadu na jeho následné rozhodnutie navštíviť či nenavštíviť pôvodnú internetovú stránku.

Súdny dvor však poznamenal, že takéto špecifické zváženie, ktoré zohľadňuje autonómnu povahu spracovania, ktoré uskutočňuje poskytovateľ vyhľadávača, nemá vplyv na prípadnú relevantnosť textových prvkov, ktoré môžu byť priamo pripojené k zobrazeniu fotografie v zozname výsledkov vyhľadávania, keďže takéto prvky sú spôsobilé objasniť informačnú hodnotu tejto fotografie pre verejnosť, a teda mať vplyv na vyváženie práv a záujmov, o aké ide.

d. Žaloby proti spracúvaniu údajov v rozpore s GDPR

Rozsudok z 28. apríla 2022 (veľká komora), Meta Platforms Ireland (C-319/20, [EU:C:2022:322](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 80 – Zastupovanie dotknutých osôb neziskovým združením – Žaloba alebo iný úkon v zastúpení podané združením na ochranu záujmov spotrebiteľov bez poverenia a nezávisle od porušenia konkrétnych práv dotknutej osoby – Žaloba alebo iný úkon založené na zákaze nekalých obchodných praktík, porušení zákona v oblasti ochrany spotrebiteľov alebo zákaze používania neúčinných všeobecných obchodných podmienok“

¹¹³ Pozri rozsudok **Google Spain a Google**, bod 86.

Meta platforms Ireland spravuje ponuku služieb internetovej sociálnej siete Facebook a je prevádzkovateľom spracovávajúcim osobné údaje používateľov tejto siete v Únii. Internetová platforma Facebook na internetovej adrese www.facebook.de obsahuje priestor nazvaný „App-Zentrum“ (Centrum aplikácií), v ktorom Meta platforms Ireland poskytuje používateľom bezplatné hry poskytované tretími osobami. Pri nahliadnutí do niektorých z týchto hier dostane používateľ upozornenie, že použitie danej aplikácie umožňuje spoločnosti poskytujúcej hry získať určitý počet osobných údajov, a povoľuje jej v jeho mene zverejniť určité informácie. Používaním tejto aplikácie prijíma jej všeobecné podmienky a jej politiku v oblasti ochrany údajov. Okrem toho je najmä v prípade jednej hry používateľ informovaný, že aplikácia je oprávnená uverejniť v jeho mene fotografie a iné informácie.

Nemecká spolková únia spotrebiteľských centier a združení¹¹⁴ usúdila, že informácie poskytnuté dotknutými hrami v Centre aplikácií sú nekalé. Spolková únia preto ako subjekt, ktorý má aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o zdržanie sa porušovania právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľov¹¹⁵, podala proti spoločnosti Meta platforms Ireland žalobu o zdržanie sa konania. Táto žaloba bola podaná bez toho, aby došlo ku konkrétnemu porušeniu práva dotknutej osoby na ochranu údajov a bez poverenia takejto osoby. Proti rozhodnutiu, ktorým sa vyhovel tejto žalobe, podala Meta platforms Ireland odvolanie a po zamietnutí tohto odvolania následne podala opravný prostriedok na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko). Keďže tento súd mal pochybnosti o prípustnosti žaloby Spolkovej únie a najmä o jej aktívnej legitimácii na podanie žaloby proti spoločnosti Meta Platforms Ireland, obrátil sa na Súdny dvor.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že článok 80 ods. 2 všeobecného nariadenia o ochrane údajov¹¹⁶ nebráni tomu, aby združenie na ochranu záujmov spotrebiteľov mohlo podať v prípade neexistencie poverenia, ktoré by mu bolo udelené na tento účel a nezávisle od porušenia konkrétnych práv dotknutých osôb, žalobu na súd proti predpokladanému pôvodcovi zásahu do ochrany osobných údajov, s poukázaním na porušenie zákazu nekalých obchodných praktík, zákona v oblasti ochrany spotrebiteľov alebo zákazu používania neúčinných všeobecných obchodných podmienok. Takáto žaloba je možná, pokiaľ predmetné spracovanie údajov môže ovplyvniť práva, ktoré identifikovaným alebo identifikovateľným fyzickým osobám vyplývajú z GDPR.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najskôr pripomenul, že hoci cieľom GDPR¹¹⁷ je zabezpečiť v zásade úplnú harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa ochrany osobných údajov, článok 80 ods. 2 tohto nariadenia patrí medzi ustanovenia, ktoré členským štátom ponechávajú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o spôsob, akým sa môžu tieto ustanovenia vykonávať.¹¹⁸ Preto na to, aby bolo možné vykonať

¹¹⁴ Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (ďalej len „Spolková únia“).

¹¹⁵ Podľa nemeckého práva zákony o ochrane spotrebiteľov zahŕňajú aj pravidlá upravujúce prípustnosť zberu alebo spracovávanía alebo používania osobných údajov spotrebiteľa podnikom alebo podnikateľom.

¹¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1) (ďalej len „GDPR“). Podľa článku 80 ods. 2 „členské štáty môžu stanoviť, že akýkoľvek subjekt, organizácia alebo združenie uvedené v odseku 1 tohto článku má v tomto členskom štáte nezávisle od poverenia dotknutej osoby právo podať sťažnosť dotknutému dozornému orgánu, ktorý je príslušný podľa článku 77, a uplatňovať práva uvedené v článkoch 78 a 79, ak sa domnieva, že boli porušené práva dotknutej osoby uvedené v tomto nariadení v dôsledku spracúvania [osobných údajov, ktoré sa jej týkajú]“.

¹¹⁷ Ako vyplýva z článku 1 ods. 1 v spojení s odôvodneniami 9, 10 a 13 tohto nariadenia.

¹¹⁸ Uplatnením „ustanovení o otvorení“.

žalobu alebo iný úkon v zastúpení bez poverenia v oblasti ochrany osobných údajov upravený v tomto ustanovení, musia členské štáty využiť možnosť zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve tento spôsob zastúpenia dotknutých osôb, ktorú im ponúka toto ustanovenie. Pri využití tejto možnosti však členské štáty musia používať svoju voľnú úvahu za podmienok a v medziach stanovených v GDPR a prijímať právne predpisy spôsobom, ktorý nezasahuje do obsahu a cieľov tohto nariadenia.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že článok 80 ods. 2 nariadenia GDPR spolu s tým, že otvára členským štátom možnosť upraviť mechanizmus žalôb alebo iných úkonov v zastúpení proti predpokladanému pôvodcovi zásahu do ochrany osobných údajov, stanovuje určité požiadavky, ktoré treba dodržať. Po prvé sa tak aktívna legitimácia priznáva subjektu, organizácii alebo združeniu, ktoré spĺňajú kritériá uvedené v článku 80 ods. 1 GDPR.¹¹⁹ Na združenie na ochranu záujmov spotrebiteľov, akým je Spolková únia, ktoré sleduje cieľ verejného záujmu spočívajúci v zabezpečení práv a slobôd dotknutých osôb v ich postavení spotrebiteľov, sa môže tento pojem vzťahovať, keďže uskutočnenie takéhoto cieľa môže súvisieť s ochranou ich osobných údajov. Po druhé výkon uvedenej žaloby alebo iného úkonu v zastúpení predpokladá, že predmetný subjekt sa bez ohľadu na akékoľvek poverenie, ktoré mu bolo udelené, domnieva, že boli porušené práva, ktoré dotknutej osobe vyplývajú z GDPR, v dôsledku spracúvania jej osobných údajov.

Na jednej strane tak výkon žaloby alebo iného úkonu v zastúpení¹²⁰ nevyžaduje, aby predmetný subjekt vopred individuálne identifikoval osobu, ktorá je osobitne dotknutá spracovaním údajov, ktoré je údajne v rozpore s ustanoveniami GDPR. Na tento účel môže byť označenie kategórie alebo skupiny osôb dotknutých takýmto spracovaním tiež dostatočné.¹²¹

Na druhej strane výkon takejto žaloby alebo iného úkonu v zastúpení nevyžaduje existenciu konkrétneho porušenia práv, ktoré osobe vyplývajú z GDPR. Na to, aby sa určitému subjektu priznala aktívna legitimácia, totiž stačí uviesť, že dotknuté spracovanie údajov môže mať vplyv na práva, ktoré identifikovaným alebo identifikovateľným fyzickým osobám vyplývajú z uvedeného nariadenia, pričom nie je potrebné preukázať skutočnú ujmu, ktorú dotknutá osoba utrpela v určitej situácii v dôsledku zásahu do jej práv. Preto vzhľadom na cieľ, ktorý sleduje GDPR, skutočnosť, že združenia na ochranu záujmov spotrebiteľov, akým je Spolková únia, sú prostredníctvom mechanizmu žaloby alebo iných úkonov v zastúpení oprávnené podať žaloby na zdržanie sa spracovávania, ktoré je v rozpore s ustanoveniami GDPR, a to nezávisle od porušenia práv osoby individuálne a konkrétne dotknutej týmto porušením, nepochybne prispieva k posilneniu práv dotknutých osôb a k tomu, aby bola týmto osobám zabezpečená vysoká úroveň ochrany.

Súdny dvor napokon spresnil, že porušenie pravidla týkajúceho sa ochrany osobných údajov môže zároveň viesť k porušeniu pravidiel týkajúcich sa ochrany spotrebiteľov alebo nekalých obchodných praktík. GDPR¹²² totiž umožňuje členským štátom využiť svoju možnosť stanoviť, že združenia na ochranu záujmov spotrebiteľov sú oprávnené konať proti porušeniam práv stanovených v GDPR prostredníctvom pravidiel, ktorých cieľom je chrániť spotrebiteľov alebo bojovať proti nekalým obchodným praktikám.

¹¹⁹ Najmä v článku 80 ods. 1 GDPR. Toto ustanovenie odkazuje na „neziskový subjekt, organizáciu alebo združenie, ktoré boli riadne zriadené v súlade s právom členského štátu, ktorých ciele podľa stanov sú vo verejnom záujme a ktoré pôsobia v oblasti ochrany práv a slobôd dotknutých osôb, pokiaľ ide o ochranu ich osobných údajov“.

¹²⁰ Podľa článku 80 ods. 2 GDPR.

¹²¹ Najmä vzhľadom na dosah pojmu „dotknutá osoba“ upraveného v článku 4 bode 1 GDPR, ktorý sa vzťahuje tak na „identifikovanú“, ako aj „identifikovateľnú fyzickú osobu“.

¹²² Najmä článok 80 ods. 2 GDPR.

IV. Občianstvo Únie¹²³

1. Strata európskeho občianstva z dôvodu straty štátneho občianstva členského štátu

Rozsudok z 18. januára 2022 (veľká komora), Wiener Landesregierung (Odvolanie príslubu udelenia štátneho občianstva) (C-118/20, [EU:C:2022:34](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Články 20 a 21 ZFEÚ – Pôsobnosť – Vzdanie sa štátneho občianstva členského štátu s cieľom nadobudnúť štátne občianstvo iného členského štátu v súlade s príslubom tohto štátu udeliť dotknutej osobe občianstvo – Odvolanie tohto príslubu z dôvodov verejného poriadku alebo verejnej bezpečnosti – Zásada proporcionality – Situácia osoby bez štátneho občianstva“

JY, v tom čase estónska štátna príslušníčka s trvalým pobytom v Rakúsku, požiadala v roku 2008 o priznanie rakúskeho štátneho občianstva. Rozhodnutím z 11. marca 2014 jej príslušný rakúsky správny orgán¹²⁴ prisľúbil, že toto štátne občianstvo jej bude udelené, ak v lehote dvoch rokov preukáže, že bola prepustená zo štátneho zväzku s Estónskom. JY predložila v stanovenej lehote potvrdenie, že 27. augusta 2015 bol jej zväzok štátneho občianstva Estónska zrušený. JY je od tohto dňa osobou bez štátnej príslušnosti.

Rozhodnutím zo 6. júla 2017 rakúsky správny orgán, ktorý sa stal príslušným na posúdenie žiadosti¹²⁵, zrušil rozhodnutie z 11. marca 2014 v súlade s vnútroštátnym právom a zamietol žiadosť JY o udelenie rakúskeho štátneho občianstva. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia tento orgán uviedol, že JY už nespĺňa podmienky na udelenie štátneho občianstva stanovené vnútroštátnym právom. JY sa totiž po tom, čo jej bol poskytnutý prisľub udelenia rakúskeho štátneho občianstva, dopustila dvoch závažných správnych deliktov spočívajúcich v neumiestnení nálepky technickej kontroly na vozidlo a vedení motorového vozidla pod vplyvom alkoholu. Bola tiež zodpovedná za osem správnych deliktov spáchaných pred udelením tohto príslubu.

Keďže jej žaloba proti uvedenému rozhodnutiu bola zamietnutá, JY podala opravný prostriedok „Revision“ na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko). Tento súd uvádzal, že vzhľadom na správne delikty, ktorých sa JY dopustila predtým a po tom, čo jej bolo prisľúbené rakúske štátne občianstvo, boli podľa rakúskeho práva splnené podmienky na odvolanie tohto príslubu. Kládol si však otázku, či sa na situáciu JY vzťahuje právo Únie a či na účely prijatia svojho rozhodnutia o odvolaní príslubu udelenia štátneho občianstva, ktoré bráni JY v tom, aby znovu nadobudla občianstvo Únie, musí príslušný správny orgán dodržať toto právo, najmä zásadu proporcionality zakotvenú týmto právom, vzhľadom na dôsledky takéhoto rozhodnutia na situáciu dotknutej osoby.

Za týchto podmienok sa vnútroštátny súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie. Súdny dvor vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou vykladal

¹²³ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 9. júna 2022, *Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques* (C-673/20, [EU:C:2022:449](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele II. „Vystúpenie členského štátu z Európskej únie“.

¹²⁴ Niederösterreichische Landesregierung (vláda Spolkovej krajiny Dolné Rakúsko, Rakúsko).

¹²⁵ Wiener Landesregierung (vláda Spolkovej krajiny Viedeň, Rakúsko).

článok 20 ZFEÚ v rámci svojej judikatúry¹²⁶ týkajúcej sa povinností členských štátov v oblasti nadobúdania a straty štátneho občianstva z hľadiska práva Únie.

Posúdenie Súdny dvorom

V prvom rade Súdny dvor rozhodol, že situácia osoby, ktorá sa vzhľadom na to, že má štátne občianstvo len jedného členského štátu, vzdá tohto štátneho občianstva a z tohto dôvodu stratí občianstvo Únie, s cieľom nadobudnúť štátne občianstvo iného členského štátu v nadväznosti na prísľub udelenia tohto štátneho občianstva orgánmi tohto posledného uvedeného členského štátu, patrí svojou povahou a dôsledkami do práva Únie, ak je tento prísľub odvolaný s tým dôsledkom, že tejto osobe sa znemožní opätovné nadobudnutie občianstva Únie.

V tejto súvislosti Súdny dvor najprv konštatoval, že po odvolaní uvedeného prísľubu sa JY stala osobou bez štátnej príslušnosti a stratila občianstvo Únie. Vzhľadom na to, že žiadosť o zrušenie zväzku štátneho občianstva s jej členským štátom pôvodu bola podaná v rámci konania o udelení štátneho občianstva smerujúceho k nadobudnutiu rakúskeho štátneho občianstva a je dôsledkom toho, že JY vzhľadom na tento prísľub vyhovel požiadavkám spojeným s týmto konaním, nemožno ju považovať za osobu, ktorá sa dobrovoľne vzdala občianstva Únie. Naopak, keďže od hostiteľského členského štátu dostala prísľub, že jej bude udelené jeho štátne občianstvo, cieľom žiadosti o prepustenie zo štátneho zväzku bolo umožniť jej splniť podmienku nadobudnutia tohto štátneho občianstva a po jeho nadobudnutí naďalej požívať postavenie občana Únie a s tým spojené práva.

Ak v rámci konania o udelení štátneho občianstva príslušné orgány hostiteľského členského štátu odvolajú prísľub udelenia štátneho občianstva, dotknutá osoba, ktorá bola štátnym príslušníkom len jedného iného členského štátu a vzdala sa svojho pôvodného občianstva, aby splnila požiadavky spojené s týmto konaním, sa nachádza v situácii, v ktorej sa nemôže naďalej dovolávať svojich práv vyplývajúcich z jej postavenia občana Únie. Takéto konanie ako celok ovplyvňuje postavenie priznané štátnym príslušníkom členských štátov článkom 20 ZFEÚ. Môže totiž viesť k tomu, že osoba v situácii JY stratí všetky práva spojené s týmto postavením, hoci v čase začatia tohto konania bola táto osoba štátnou príslušníčkou členského štátu, a teda aj občanom Únie.

Súdny dvor napokon uviedol, že JY ako estónska štátna príslušníčka využila svoju slobodu pohybu a pobytu tým, že sa usadila v Rakúsku, kde býva už niekoľko rokov, a zdôraznil, že logika postupnej integrácie do spoločnosti hostiteľského členského štátu, ktorú článok 21 ods. 1 ZFEÚ podporuje, vyžaduje, aby situácia občana Únie, ktorému boli priznané práva na základe uvedeného ustanovenia z dôvodu výkonu jeho práva na voľný pohyb v rámci Únie a ktorému hrozí nielen strata možnosti využívania týchto práv, ale aj strata samotného postavenia občana Únie, hoci sa prostredníctvom postupu nadobudnutia štátneho občianstva v hostiteľskom členskom štáte snažil o užšie začlenenie do jeho spoločnosti, patrí do pôsobnosti ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa občianstva Únie.

V druhom rade Súdny dvor vykladal článok 20 ZFEÚ v tom zmysle, že príslušné vnútroštátne orgány a sudy hostiteľského členského štátu sú povinné overiť, či rozhodnutie odvolať prísľub, ktoré pre dotknutú osobu znamená trvalú stratu občianstva Únie, je zlučiteľné so zásadou proporcionality vzhľadom na dôsledky, ktoré má na situáciu tejto osoby. Táto požiadavka zlučiteľnosti so zásadou proporcionality nie je splnená, pokiaľ je toto rozhodnutie odôvodnené spáchaním správnych deliktov v rozpore so zákonom o cestnej premávke, za ktoré sa podľa platného vnútroštátneho práva ukladá len peňažná pokuta.

¹²⁶ Vychádzajúcej z rozsudkov z 2. marca 2010, *Rottmann* (C-135/08, [EU:C:2010:104](#)), a z 12. marca 2019, *Tjebbes a i.* (C-221/17, [EU:C:2019:189](#)).

Predtým, než dospel k tomuto záveru, Súdny dvor uviedol, že ak v rámci konania o udelení štátneho občianstva začatého v členskom štáte tento členský štát vyžaduje, aby sa občan Únie vzdal štátneho občianstva členského štátu pôvodu, výkon a potrebný účinok práv, ktoré pre tohto občana vyplývajú z článku 20 ZFEÚ, vyžaduje, aby nikdy nebol vystavený takejto strate základného postavenia občana Únie len z dôvodu uskutočnenia tohto konania. Akákoľvek strata tohto postavenia, hoci aj dočasná, totiž znamená, že dotknutá osoba je počas neobmedzeného obdobia zbavená možnosti požívať všetky práva, ktoré jej toto postavenie priznáva.

Z toho vyplýva, že ak štátny príslušník členského štátu podá žiadosť o zrušenie svojho štátneho občianstva, aby mohol nadobudnúť štátne občianstvo iného členského štátu, a teda aj naďalej požívať postavenie občana Únie, členský štát pôvodu by nemal na základe prísľubu udelenia štátneho občianstva od tohto druhého členského štátu prijať konečné rozhodnutie o odňatí štátneho občianstva bez toho, aby sa uistil, že uvedená osoba skutočne nadobudla nové štátne občianstvo.

Keď dotknutá osoba už dočasne stratila občianstvo Únie z dôvodu, že členský štát pôvodu jej v rámci konania o udelení štátneho občianstva odňal svoje štátne občianstvo predtým, než skutočne nadobudla štátne občianstvo hostiteľského členského štátu, má preto povinnosť zabezpečiť potrebný účinok článku 20 ZFEÚ predovšetkým tento posledný uvedený členský štát. Táto povinnosť platí najmä vtedy, ak rozhodnutie o odvolaní prísľubu udelenia štátneho občianstva môže mať za následok trvalú stratu občianstva Únie. Takéto rozhodnutie teda možno prijať len na základe legitímnych dôvodov a pri dodržaní zásady proporcionality.

Preskúmanie proporcionality si vyžaduje najmä overiť, či je takéto rozhodnutie odôvodnené vzhľadom na závažnosť porušenia, ktorého sa dotknutá osoba dopustila. Pokiaľ ide o JY, porušenia, ktorých sa dopustila pred udelením prísľubu, nepredstavovali prekážku pre jeho udelenie, takže ich už nemožno zohľadniť ako základ pre rozhodnutie o odvolaní prísľubu. Pokiaľ ide o porušenia, ktorých sa dopustila po tom, čo jej bol prísľub udelený, vzhľadom na ich povahu a závažnosť, ako aj požiadavku reštriktívneho výkladu pojmov „verejný poriadok“ a „verejná bezpečnosť“, sa nezdá, že by JY predstavovala skutočnú, existujúcu a dostatočne vážnu hrozbu ovplyvňujúcu jeden zo základných záujmov spoločnosti alebo zásah do rakúskej verejnej bezpečnosti. Porušenia zákona o cestnej premávke, ktoré možno postihovať len peňažnými pokutami, nemôžu preukázať, že zodpovedná osoba predstavuje hrozbu pre verejný poriadok a verejnú bezpečnosť, ktorá by mohla odôvodniť trvalú stratu občianstva Únie.

2. Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov

Rozsudok z 10. marca 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexné krytie zdravotného poistenia) (C-247/20, [EU:C:2022:177](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov – Článok 21 ZFEÚ – Smernica 2004/38/ES – Článok 7 ods. 1 písm. b) a článok 16 – Dieťa, ktoré je štátnym príslušníkom jedného členského štátu a zdržiava sa v inom členskom štáte – Odvodené právo na pobyt rodiča, ktorý sa o toto dieťa skutočne stará – Požiadavka komplexného krytia zdravotného poistenia – Dieťa s právom na trvalý pobyt počas časti dotknutých období“

VI a jej manžel sú pakistanskí štátni príslušníci, ktorí bývajú spolu s deťmi v Severnom Írsku (Spojené kráľovstvo). Ich syn, narodený v roku 2004, írskej štátnej príslušnosti, získal právo na trvalý pobyt v Spojenom kráľovstve z dôvodu svojho legálneho pobytu počas nepretržitého obdobia piatich rokov.

Hoci VI, ktorá sa najprv starala o ich deti, pracuje a podlieha dani iba od apríla 2016, jej manžel pracoval a podliehal dani počas všetkých období, o ktoré ide vo veci samej, pričom obaja manželia majú dostatočné príjmy na zabezpečenie svojej rodiny.

Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (Daňová a colná správa, Spojené kráľovstvo) dospela k záveru, že od mája do augusta 2006 a od augusta 2014 do septembra 2016 VI nemala komplexné krytie zdravotného poistenia, a preto nemala právo na pobyt v Spojenom kráľovstve a z tohto dôvodu za tieto dve obdobia nemala nárok ani na daňový bonus na nezaopatrené dieťa, ani na rodinné prídavky.

V konaní o dvoch žalobách týkajúcich sa týchto nárokov sa Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Odvolací súd Severného Írska pre veci sociálneho zabezpečenia, Spojené kráľovstvo) pýta Súdneho dvora, v akom rozsahu bola požiadavka mať komplexné zdravotné poistenie v hostiteľskom členskom štáte, stanovená v článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38¹²⁷, uplatniteľná na VI a jej syna počas dotknutých období, a prípadne, či bezplatné poistenie v systéme verejného zdravotného poistenia, ktorým disponovali, bolo dostatočné na splnenie tejto požiadavky.

Súdny dvor rozhodol, že článok 21 ZFEÚ, ktorý zakotvuje slobodu pohybu a pobytu občanov Únie a článok 16 ods. 1 smernice 2004/38, ktorý upravuje nadobudnutie práva na trvalý pobyt, sa majú vykladať v tom zmysle, že ani dieťa, občan Únie, ktoré nadobudlo právo na trvalý pobyt, ani rodič, ktorý sa oňho skutočne stará, nie sú povinní mať komplexné krytie zdravotného poistenia v zmysle článku 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, aby si zachovali svoje právo na pobyt v hostiteľskom štáte. Naopak, pokiaľ ide o obdobia pred nadobudnutím práva na trvalý pobyt dieťaťa, občana Únie, v hostiteľskom štáte, tak toto dieťa, pokiaľ sa pre neho žiada právo na pobyt na základe tohto článku 7 ods. 1 písm. b), ako aj rodič, ktorý sa oňho skutočne stará, musia mať komplexné krytie zdravotného poistenia v zmysle uvedenej smernice.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide na jednej strane o obdobia nasledujúce po tom, čo dieťa, občan Únie, nadobudlo právo na trvalý pobyt po tom, čo sa legálne zdržiavalo na území hostiteľského členského štátu počas nepretržitého obdobia piatich rokov, Súdny dvor zdôraznil, že toto právo už nepodlieha¹²⁸ podmienkam, a to mať pre seba a svoju rodinu dostatočné zdroje, ako aj komplexné krytie zdravotného poistenia, ktoré sa uplatňujú pred nadobudnutím takéhoto práva na trvalý pobyt.¹²⁹

Pokiaľ ide o rodiča, štátneho príslušníka tretieho štátu, ktorý skutočne zabezpečuje starostlivosť o toto dieťa, Súdny dvor konštatuje, že tento rodič nie je „rodinným príslušníkom“ v zmysle smernice 2004/38, a teda nemôže z nej vyvodzovať¹³⁰ právo na trvalý pobyt v hostiteľskom členskom štáte, pokiaľ je uvedené dieťa v starostlivosti svojho rodiča. Pojem „rodinný príslušník“ v zmysle tejto

¹²⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46). Článok 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice stanovuje, že všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte.

¹²⁸ Podľa článku 16 ods. 1 poslednej vety smernice 2004/38.

¹²⁹ Pozri najmä článok 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38.

¹³⁰ Článok 16 ods. 2 smernice 2004/38 stanovuje, že sa uplatňuje tiež na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a legálne sa zdržiavali s občanom Únie v hostiteľskom členskom štáte počas nepretržitého obdobia piatich rokov.

smernice je totiž obmedzený¹³¹, pokiaľ ide o príbuzných po vzostupnej línii občana Únie, na „závislých“ priamych príbuzných po vzostupnej línii tohto občana.

Na základe toho právo na trvalý pobyt v hostiteľskom členskom štáte, ktoré právo Únie priznáva maloletému štátnemu príslušníkovi iného členského štátu, sa musí na účely zabezpečenia účinnosti tohto práva na pobyt považovať za také, ktoré podľa článku 21 ZFEÚ nevyhnutne zahŕňa právo rodiča, ktorý sa o tohto maloletého občana Únie skutočne stará, zdržiavať sa s ním v hostiteľskom členskom štáte, a to bez ohľadu na štátnu príslušnosť tohto rodiča. Z toho vyplýva, že neuplatniteľnosť podmienok uvedených najmä v článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 v nadväznosti na nadobudnutie práva na trvalý pobyt uvedeným maloletým podľa článku 16 ods. 1 tejto smernice sa podľa článku 21 ZFEÚ vzťahuje aj na tohto rodiča.

Na druhej strane, pokiaľ ide o obdobia po tom, čo dieťa, občan Únie, nadobudlo právo na trvalý pobyt v hostiteľskom štáte, zo znenia článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38, ako aj zo všeobecnej štruktúry a účelu tejto smernice vyplýva, že nielen občan Únie, ale aj jeho rodinní príslušníci, ktorí s ním bývajú v hostiteľskom štáte, ako aj rodič, ktorý sa skutočne stará o takéto dieťa, musia mať komplexné krytie zdravotného poistenia.

V tejto súvislosti z tohto článku v spojení s odôvodnením 10 a článkom 14 ods. 2 tej istej smernice vyplýva, že počas celého pobytu na území hostiteľského členského štátu dlhšieho ako tri mesiace a kratšieho ako päť rokov musí mať ekonomicky aktívny občan Únie najmä pre seba a svojich rodinných príslušníkov komplexné zdravotné poistenie, aby sa nestali neprimeranou záťažou pre verejné financie tohto členského štátu. V prípade dieťaťa, ktoré je občanom Únie a býva v hostiteľskom štáte s rodičom, ktorý sa oňho skutočne stará, je táto požiadavka splnená, pokiaľ má toto dieťa komplexné krytie zdravotného poistenia, ktoré sa vzťahuje na jeho rodiča, ako aj v opačnom prípade, keď má tento rodič také poistenie, ktoré sa vzťahuje na dieťa.

V prípade maloletého občana Únie, ktorého jeden z rodičov, štátny príslušník tretieho štátu, pracoval a počas dotknutého obdobia podliehal dani v hostiteľskom členskom štáte, by bolo neprimerané odmietnuť tomuto dieťaťu a rodičovi, ktorý sa oňho skutočne stará, právo na pobyt len z toho dôvodu, že počas tohto obdobia boli bezplatne poistení v systéme verejného zdravotného poistenia hostiteľského štátu. Nemožno sa totiž domnievať, že toto bezplatné poistenie predstavuje za takýchto podmienok, o ktoré ide v prejednávanej veci, neprimeranú záťaž pre verejné financie uvedeného štátu.

3. Odvožené právo pobytu štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie

Rozsudok z 5. mája 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného príslušníka – Nedostatočné zdroje) (C-451/19 a C-532/19, [EU:C:2022:354](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 20 ZFEÚ – Občianstvo Európskej únie – Občan Únie, ktorý nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb – Žiadosť o povolenie na pobyt rodinného príslušníka, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny – Zamietnutie – Povinnosť občana Únie mať dostatočné zdroje –

¹³¹ Podľa článku 2 bodu 2 smernice 2004/38.

XU je dieťa narodené vo Venezuele venezuelskej matke, ktorá ho má v osobnej starostlivosti. XU žije v Španielsku spolu so svojou matkou a španielskym štátnym príslušníkom, s ktorým matka uzavrela manželstvo, ako aj s dieťaťom so španielskou štátnou príslušnosťou, ktoré sa narodilo z ich zväzku. QP, peruánsky štátny príslušník, uzavrel manželstvo so španielskou štátnou príslušníčkou, s ktorou má dieťa, ktoré je španielskym štátnym príslušníkom. Tak XU, ako aj QP sú rodinnými príslušníkmi občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom štátu, v ktorom majú bydlisko, a ktorý nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb v inom členskom štáte.

XU a QP boli zamietnuté žiadosti o udelenie povolenia na pobyt rodinného príslušníka občana Európskej únie¹³² z dôvodu, že tento občan nemá dostatočné finančné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov.¹³³ Príslušný správny orgán, ktorým bol Subdelegación del Gobierno en Toledo (zastúpenie vlády v Toledu, Španielsko), bral do úvahy výlučne ekonomickú situáciu nevlastného otca v prípade XU a manželky v prípade QP.

Po tom, čo bolo vyhovené žalobám smerujúcim proti týmto zamietavým rozhodnutiam, podal správny orgán proti rozsudkom vydaným v týchto veciach odvolanie na vnútroštátny súd, ktorý podal návrhy na začatie prejudiciálneho konania.

Tento súd sa pýta na zlučiteľnosť praxe spočívajúcej v automatickom odmietnutí zlúčenia rodiny štátneho príslušníka tretej krajiny so španielskym štátnym príslušníkom, ktorý nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb, len z dôvodu ekonomickej situácie tohto španielskeho štátneho príslušníka, s právom Únie.¹³⁴ Takáto prax by mohla viesť k tomu, že tento štátny príslušník bude nútený opustiť územie Únie. Podľa uvedeného súdu by to tak mohlo byť v oboch veciach vzhľadom na povinnosť žiť spolu uloženú španielskou právnou úpravou uplatniteľnou na manželstvo.¹³⁵

Vo svojom rozsudku Súdny dvor v podstate rozhodol, že právo Únie bráni tomu, aby členský štát zamietol žiadosť o zlúčenie rodiny, ktorú podal v prospech štátneho príslušníka tretej krajiny rodinný príslušník občana Únie, ktorý má štátnu príslušnosť tohto členského štátu a ktorý nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb, a to len z dôvodu, že tento občan Únie nemá pre seba a tohto rodinného príslušníka dostatočné finančné zdroje, bez toho, aby sa preskúmalo, či medzi uvedeným občanom Únie a uvedeným rodinným príslušníkom existuje taký vzťah závislosti, že v prípade odmietnutia priznania odvodeného práva na pobyt tomuto rodinnému príslušníkovi by bol tento občan Únie nútený opustiť územie Európskej únie ako celok a bol by tak zbavený účinného využívania podstaty práv, ktoré mu priznáva jeho postavenie občana Únie. Súdny dvor ďalej poskytol viacero spresnení na účely posúdenia, či v každom jednotlivom prípade existuje vzťah závislosti, ktorý by mohol odôvodňovať priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny na základe práva Únie.

¹³² V prejednávanej veci v prípade XU jeho nevlastný otec a v prípade QP jeho manželka.

¹³³ Aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci Španielska, ako to stanovuje španielska právna úprava.

¹³⁴ Článok 20 ZFEÚ týkajúci sa občianstva Únie.

¹³⁵ Vo veci C-532/19 by odmietnutie udeliť právo na pobyt v prospech QP nútilo jeho manželku opustiť územie Únie. Vo veci C-451/19 by odmietnutie udeliť právo na pobyt v prospech XU viedlo k tomu, že XU a jeho matka by opustili územie Únie, čo by malo za následok, že by toto územie opustil nielen jej manžel, ale aj maloleté dieťa, štátny príslušník, narodený z ich zväzku.

Posúdenie Súdny dvorom

Pokiaľ ide o zlúčenie rodiny a požiadavku dostatočných finančných zdrojov, Súdny dvor na úvod pripomenul, že právo Únie sa v zásade neuplatňuje na žiadosť o zlúčenie rodiny štátneho príslušníka tretej krajiny s jeho rodinným príslušníkom, štátnym príslušníkom členského štátu, ktorý nikdy nevykonával svoje právo na voľný pohyb, a že preto v zásade nebráni právnej úprave členského štátu, podľa ktorej takéto zlúčenie rodiny podlieha podmienke dostatočných zdrojov. Systematické ukladanie takejto podmienky bez akejkoľvek výnimky však môže odopierať odvodené právo na pobyt, ktoré musí byť vo veľmi osobitných situáciách priznané podľa článku 20 ZFEÚ štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom občana Únie, najmä ak by odopretie takéhoto práva ukladalo uvedenému občanovi povinnosť opustiť územie Únie, čím by bol zbavený účinného vyživania podstaty práv, ktoré mu priznáva jeho postavenie občana Únie. Tak je to vtedy, keď medzi týmto štátnym príslušníkom tretej krajiny a občanom Únie, ktorý je jeho rodinným príslušníkom, existuje taký vzťah závislosti, ktorého dôsledkom je, že občan Únie je nútený sprevádzať dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny a opustiť územie Únie ako celok.

Pokiaľ ide o existenciu vzťahu závislosti vo veci C-532/19, Súdny dvor v prvom rade spresnil, že vzťah závislosti, ktorý môže odôvodniť priznanie odvodeného práva na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, neexistuje len z dôvodu, že štátna príslušníčka členského štátu, ktorá je plnoletá a nikdy nevyužila svoje právo na voľný pohyb, a jej manžel, plnoletý štátny príslušník tretej krajiny, sú povinní žiť spolu podľa práva členského štátu, ktorého je občianka Únie štátnym príslušníkom a v ktorom bolo toto manželstvo uzavreté.

Súdny dvor v druhom rade skúmal, či takýto vzťah závislosti môže existovať, ak tento štátny príslušník a jeho manželka, štátna príslušníčka členského štátu, ktorá nikdy nevyužila svoje právo na voľný pohyb, sú rodičmi maloletého štátneho príslušníka toho istého štátu, ktorý nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb v rámci Únie.

Na účely posúdenia rizika, či by dotknuté dieťa, ktoré je občanom Únie, bolo nútené opustiť územie Únie v prípade, že by jeho rodičovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, bolo odopreté odvodené právo na pobyt v dotknutom členskom štáte, prináleží určiť, či tento rodič vykonáva skutočnú rodičovskú starostlivosť a či existuje skutočný vzťah závislosti medzi nimi pri zohľadnení práva na rešpektovanie rodinného života¹³⁶ a povinnosti zohľadniť najlepší záujem dieťaťa.¹³⁷

Okolnosť, že druhý rodič, pokiaľ je občanom Únie, je skutočne schopný a pripravený vykonávať každodennú a efektívnu starostlivosť o dieťa, sama osebe nie je dostatočná na to, aby bolo možné konštatovať, že medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a dieťaťom neexistuje taký vzťah závislosti, aby bolo toto dieťa nútené opustiť územie Únie v prípade, že by bolo tomuto štátnemu príslušníkovi tretej krajiny odopreté právo na pobyt. Takéto konštatovanie sa totiž musí v najlepšom záujme dotknutého dieťaťa zakladať na zohľadnení všetkých okolností prejednávanej veci.¹³⁸

To, či rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, žije s maloletým dieťaťom, ktoré je občanom Únie, je síce relevantným faktorom na účely stanovenia existencie vzťahu závislosti medzi nimi, ale

¹³⁶ Formulované v článku 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

¹³⁷ Uznatý v článku 24 ods. 2 Charty a zahrňujúci právo tohto dieťaťa na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s jeho obidvoma rodičmi, ktoré je zakotvené v článku 24 ods. 3 Charty.

¹³⁸ Najmä veku dieťaťa, jeho fyzického a emočného vývoja, úrovne jeho citovej väzby tak s rodičom, ktorý je občanom Únie, ako aj s rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a tiež rizika, ktoré by odlúčenie od tohto rodiča znamenalo pre citovú rovnováhu tohto dieťaťa.

nepredstavuje nevyhnutnú podmienku. Navyše pokiaľ maloletý občan Únie trvale žije so svojimi dvoma rodičmi a pokiaľ teda starostlivosť o toto dieťa, ako aj zákonnú, emocionálnu a finančnú starostlivosť oň denne zdieľajú obaja jeho rodičia, možno vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že existuje vzťah závislosti medzi týmto maloletým občanom Únie a jeho rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tohto tretieho štátu, a to bez ohľadu na to, či druhý rodič tohto dieťaťa má ako štátny príslušník členského štátu, na ktorého území má táto rodina bydlisko, bezpodmienečné právo zostať na území tohto členského štátu.

Pokiaľ ide o existenciu vzťahu závislosti v rámci veci C-451/19, Súdny dvor v prvom rade zdôraznil, že vzhľadom na to, že odvodené právo na pobyt, ktoré možno priznať štátnemu príslušníkovi tretej krajiny na základe článku 20 ZFEÚ, má subsidiárny rozsah, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby najmä preskúmal, či XU, ktorý bol v čase zamietnutia žiadosti o povolenie na pobyt maloletý a ktorého matka, štátna príslušníčka tretej krajiny, má právo na pobyt na španielskom území, nemohol mať k tomuto dátumu právo na pobyt na španielskom území na základe smernice 2003/86¹³⁹.

V druhom rade vychádzajúc z predpokladu, že XU nemá žiadne právo na pobyt na základe ustanovenia sekundárneho práva Únie alebo vnútroštátneho práva, Súdny dvor skúmal, či článok 20 ZFEÚ umožňuje priznanie odvodeného práva na pobyt v prospech tohto štátneho príslušníka tretej krajiny.

V tejto súvislosti je potrebné určiť, či k dátumu zamietnutia žiadosti XU o udelenie povolenia na pobyt by jeho nútený odchod mohol v skutočnosti viesť k tomu, že jeho matka by musela opustiť územie Únie z dôvodu vzťahu závislosti, ktorý existuje medzi nimi, a či v prípade kladnej odpovede by v dôsledku odchodu matky XU bolo jej maloleté dieťa, ktoré je občanom Únie, v skutočnosti tiež nútené opustiť územie Únie z dôvodu vzťahu závislosti existujúceho medzi týmto občanom Únie a jeho matkou.

Posúdenie existencie vzťahu závislosti medzi rodičom a jeho dieťaťom, ktorí sú obaja štátnymi príslušníkmi tretej krajiny, na účely uplatnenia článku 20 ZFEÚ sa musí vykonať s prihliadnutím mutatis mutandis na kritériá uvedené vyššie. Pokiaľ maloletému dieťaťu, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, je odmietnuté udelenie povolenia na pobyt a pokiaľ je tak vystavené riziku, že bude nútené opustiť územie Únie, okolnosť, že jeho ďalší rodič môže skutočne prevziať starostlivosť o túto maloletú osobu z hľadiska zákonného, finančného a citového, a to tiež vo jeho krajine pôvodu, predstavuje v tejto súvislosti relevantnú skutočnosť, ale sama osebe nepostačuje na vyvodenie záveru, že rodič, štátny príslušník tretej krajiny, žijúci na území uvedeného členského štátu by v skutočnosti nebol nútený opustiť územie Únie.

Ak by v čase zamietnutia žiadosti XU o udelenie povolenia na pobyt mohol nútený odchod XU zo španielskeho územia prakticky nútiť nielen jeho matku, štátnu príslušníčku tretej krajiny, ale aj jej druhé dieťa, občana Únie, opustiť územie Únie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, odvodené právo na pobyt by muselo byť priznané jeho nevlastnému bratovi, XU, na základe článku 20 ZFEÚ, aby tento občan nebol zbavený účinného využívania podstaty práv, ktoré mu priznáva jeho postavenie.

¹³⁹ Smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224), článok 4 ods. 1 písm. c). Aj keď táto smernica stanovuje, že sa nevzťahuje na rodinných príslušníkov občana Únie, nič to nemení na tom, že vzhľadom na jej cieľ, ktorým je podporovať zlúčenie rodiny, a ochranu, ktorú táto smernica zamýšľa priznať štátnym príslušníkom tretích krajín, najmä maloletým osobám, uplatnenie tejto smernice v prospech maloletého štátneho príslušníka tretej krajiny nie je možné vylúčiť len z toho dôvodu, že jeho rodič, štátny príslušník tretej krajiny, je súčasne rodičom občana Únie narodeného zo zväzku so štátnym príslušníkom členského štátu.

4. Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti

Rozsudok z 22. decembra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München
(Žiadosť o vydanie do Bosny a Hercegoviny) (veľká komora) (C-237/21,
[EU:C:2022:1017](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Európskej únie – Články 18 a 21 ZFEÚ – Žiadosť tretieho štátu adresovaná členskému štátu o vydanie občana Únie, štátneho príslušníka iného členského štátu, ktorý uplatnil svoje právo na voľný pohyb v prvom z týchto členských štátov – Žiadosť podaná na účely výkonu trestu odňatia slobody – Zákaz vydávania osôb vzťahujúci sa iba na vlastných štátnych príslušníkov – Obmedzenie voľného pohybu – Odôvodnenie založené na zabránení beztrestnosti – Proporcionalita“

S. M., ktorý má chorvátsku, bosniansku a srbskú štátnu príslušnosť, žije od roku 2017 v Nemecku, kde aj od roku 2020 pracuje. Orgány Bosny a Hercegoviny požiadali v novembri 2020 Spolkovú republiku Nemecko, aby vydala S. M. na účely výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu uložil bosnianský súd.

Generalstaatsanwaltschaft München (Generálna prokuratúra Mníchov, Nemecko) s odkazom na rozsudok *Raugevicius*¹⁴⁰ navrhla vyhlásiť vydanie S. M. za neprípustné.

Podľa Oberlandesgericht München (Vyšší krajský súd Mníchov, Nemecko), ktorý je vnútroštátnym súdom, dôvodnosť tohto návrhu závisí od toho, či sa majú články 18 a 21 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bránia vydaniu občana Európskej únie aj v prípade, ak je dožiadaný členský štát¹⁴¹ povinný pristúpiť k jeho vydaniu z hľadiska medzinárodných zmlúv.

Táto otázka nebola v rozsudku *Raugevicius* zodpovedaná, pretože vo veci, v ktorej bol tento rozsudok vyhlásený, bol dožiadaný členský štát, vzhľadom na uplatniteľné medzinárodné zmluvy, oprávnený nevydať dotknutého litovského štátneho príslušníka mimo Úniu. V tomto prípade však Nemecko je povinné vydať S. M. do Bosny a Hercegoviny podľa Európskeho dohovoru o vydávaní podpísaného 13. decembra 1957 v Paríži. Podľa článku 1 tohto dohovoru sú totiž Nemecko a Bosna a Hercegovina vzájomne povinní vydať si osoby vyžiadané súdnymi orgánmi dožadujúceho štátu na účely výkonu trestu. V tejto súvislosti vyhlásenie Nemecka podľa článku 6 uvedeného dohovoru týkajúce sa ochrany proti vydaniu jeho „štátnych príslušníkov“ obmedzuje tento pojem len na osoby s nemeckou štátnou príslušnosťou.

Súdny dvor sa teda v rozsudku *Raugevicius* nezaoberal otázkou, či potreba prijať menej obmedzujúce opatrenia než vydanie môže znamenať, že dožiadaný členský štát porušuje svoje povinnosti vyplývajúce z medzinárodného práva.

Vnútroštátny súd preto žiadal Súdny dvor o výklad článkov 18 a 21 ZFEÚ. V podstate sa pýtal, či uvedené články bránia tomu, aby členský štát v prípade žiadosti o vydanie podanej tretím štátom na

¹⁴⁰ V rozsudku z 13. novembra 2018, *Raugevicius* (C-247/17, [EU:C:2018:898](#), ďalej len „rozsudok *Raugevicius*“), Súdny dvor vyložil článok 18 ZFEÚ (ktorý obsahuje zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti) a článok 21 ZFEÚ (ktorý v odseku 1 zaručuje právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov) v tom zmysle, že v prípade žiadosti tretieho štátu o vydanie občana Únie, ktorý využil svoje právo na voľný pohyb, na účely výkonu trestu odňatia slobody, dožiadaný členský štát, ktorého vnútroštátne právo zakazuje vydávanie vlastných štátnych príslušníkov mimo Únie na účely výkonu trestu a stanovuje možnosť vykonať takýto trest uložený v zahraničí na jeho území, je povinný zabezpečiť pre občana Únie, ktorý má trvalý pobyt na jeho území, rovnaké zaobchádzanie, ako vyhradzuje v oblasti vydávania svojim vlastným štátnym príslušníkom (bod 50 a výrok).

¹⁴¹ Členský štát, ktorému bola predložená žiadosť o vydanie.

účely výkonu trestu odňatia slobody štátneho príslušníka iného členského štátu s trvalým pobytom v prvom členskom štáte, ktorého vnútroštátne právo zakazuje len vydávanie vlastných štátnych príslušníkov z Únie a stanovuje možnosť výkonu tohto trestu na jeho území za predpokladu, že s tým tretí štát súhlasí, vydal tohto občana Únie v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodného dohovoru, keďže bez takéhoto súhlasu nemôže účinne zabezpečiť výkon tohto trestu.

Súdny dvor vo svojom rozsudku odpovedal, že články 18 a 21 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že:

- ukladajú členskému štátu, aby sa za takýchto okolností aktívne usiloval o súhlas tretieho štátu, ktorý podal žiadosť o vydanie, s tým, že trest štátneho príslušníka iného členského štátu s trvalým pobytom v dožiadanom členskom štáte bude vykonaný na území tohto štátu, pričom má využiť všetky mechanizmy spolupráce a pomoci v trestných veciach, ktoré má k dispozícii v rámci svojich vzťahov s týmto tretím štátom,
- ak sa takýto súhlas nedosiahne, nebránia tomu, aby za takýchto okolností dožiadaný členský štát pristúpil k vydaniu tohto občana Únie v súlade s povinnosťami, ktoré má podľa medzinárodného dohovoru, pokiaľ toto vydanie neporušuje práva zaručené Chartou základných práv Európskej únie.¹⁴²

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor pripomenul, že v rozsudku *Raugevicius*, ktorý sa rovnako ako vec sama týkal žiadosti o vydanie podanej tretím štátom, ktorý s Úniou neuzavrel dohodu o vydávaní, rozhodol, že hoci v prípade neexistencie pravidiel práva Únie upravujúcich vydávanie štátnych príslušníkov členských štátov do tretích štátov, sú členské štáty oprávnené prijať takéto pravidlá, zároveň sú povinné vykonávať túto právomoc v súlade s právom Únie, predovšetkým s článkami 18 a 21 ods. 1 ZFEÚ.

S. M. ako chorvátsky štátny príslušník zdržiavajúci sa legálne v Nemecku má preto ako občan Únie právo odvolávať sa na článok 21 ods. 1 ZFEÚ a spadá do pôsobnosti Zmlúv v zmysle článku 18 ZFEÚ. Okolnosť, že má tiež štátnu príslušnosť tretieho štátu, ktorý žiadosť o vydanie podal, mu nemôže zabrániť, aby uplatnil svoje práva a slobody vyplývajúce z jeho postavenia občana Únie, najmä práva a slobody zaručené článkami 18 a 21 ZFEÚ.

V druhom rade Súdny dvor poukazoval na to, že pravidlá členského štátu týkajúce sa vydávania osôb, ktoré tak ako vo veci samej zavádzajú rozdielne zaobchádzanie podľa toho, či je vyžiadaná osoba štátnym príslušníkom tohto členského štátu alebo štátnym príslušníkom iného členského štátu, môžu ovplyvniť slobodu pohybu a pobytu štátnych príslušníkov iných členských štátov, ktorí sa legálne zdržiavajú na území dožiadaného členského štátu, keďže vedú k tomu, že sa im neposkytuje ochrana pred vydaním, ktorú požívajú len štátni príslušníci tohto členského štátu.

Z toho vyplýva, že v situácii, o akú ide vo veci samej, vedie rozdielne zaobchádzanie, ktoré spočíva v umožnení vydania štátneho príslušníka iného členského štátu, než je dožiadaný členský štát, k obmedzeniu vyššie uvedenej slobody, ktoré možno odôvodniť iba vtedy, ak sa opiera o objektívne dôvody a je primerané cieľu legitímne sledovanému vnútroštátnym právom.

Legitímny cieľ spočívajúci v zabránení beztretnosti osôb, ktoré spáchali trestný čin, umožňuje odôvodniť opatrenie obmedzujúce slobodu, akú upravuje článok 21 ZFEÚ, za predpokladu, že toto

¹⁴² Ďalej len „Charta“.

opatrenie je nevyhnutné na ochranu záujmov, ktoré má zaručiť, a že tieto ciele nemôžu byť dosiahnuté menej obmedzujúcimi opatreniami.

V prípade žiadosti o vydanie na účely výkonu trestu odňatia slobody je možnosť výkonu trestu, ktorý je predmetom žiadosti o vydanie, na území dožiadaného členského štátu, ak takáto možnosť v práve dožiadaného členského štátu existuje, opatrením, ktoré môže byť alternatívou vydania, a menej zasahuje do výkonu práva na voľný pohyb a pobyt občana Únie s trvalým pobytom v tomto členskom štáte. Podľa článkov 18 a 21 ZFEÚ by preto taký štátny príslušník iného členského štátu, ktorý má trvalý pobyt v dožiadanom členskom štáte mal mať možnosť vykonať svoj trest na území tohto členského štátu za rovnakých podmienok ako jeho štátni príslušníci tohto štátu.

V treťom rade však Súdny dvor zdôraznil, že judikatúra vyplývajúca z rozsudku Raugevicius nezakotvila automatické a absolútne právo občanov Únie, aby neboli vydaní mimo územia Únie. Súdny dvor tiež spresnil, že ak vnútroštátna norma, ktorá tak ako vo veci samej zavádza rozdielne zaobchádzanie medzi štátnymi príslušníkmi dožiadaného členského štátu a občanmi Únie, ktorí v ňom majú trvalé bydlisko, a zakazuje len vydanie prvých uvedených, má tento členský štát povinnosť aktívne zisťovať existenciu alternatívy vydania, ktorá menej zasahuje do výkonu práv a slobôd vyplývajúcich pre týchto občanov z článkov 18 a 21 ZFEÚ, ak sa na nich vzťahuje žiadosť o vydanie podaná tretím štátom.

Ak teda uplatnenie takejto alternatívy vydania spočíva v tom, že občania Únie, ktorí majú trvalé bydlisko v dožiadanom členskom štáte, môžu vykonať svoj trest v tomto členskom štáte za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci uvedeného členského štátu, ale toto uplatnenie je podmienené získaním súhlasu tretieho štátu, ktorý podal žiadosť o vydanie, články 18 a 21 ZFEÚ ukladajú dožiadanému členskému štátu, aby sa aktívne pokúšal získať súhlas tohto tretieho štátu a použil na to všetky mechanizmy spolupráce a pomoci v trestných veciach, ktoré má k dispozícii v rámci svojich vzťahov s uvedeným tretím štátom.

Ak tretí štát súhlasí s tým, aby bol trest vykonaný na území dožiadaného členského štátu, tento členský štát môže umožniť občanovi Únie, na ktorého sa žiadosť o vydanie vzťahuje, pričom má na tomto území trvalý pobyt, aby tam vykonal trest uložený v treťom štáte, ktorý podal žiadosť o vydanie, a zabezpečiť tak rovnaké zaobchádzanie, aké vyhradzuje svojim vlastným štátnym príslušníkom.

V takom prípade by uplatnenie tejto alternatívy vydania mohlo tiež umožniť dožiadanému členskému štátu vykonávať svoje právomoci v súlade so zmluvnými povinnosťami, ktoré ho viažu s uvedeným tretím štátom. Súhlas tohto tretieho štátu s výkonom celého trestu, uvedeného v žiadosti o vydanie, na území dožiadaného členského štátu totiž môže spôsobiť, že vyhovenie tejto žiadosti viac nebude potrebné.

Ak naopak tento tretí štát nesúhlasí, alternatívne opatrenie k vydaniu požadované článkami 18 a 21 ZFEÚ by nebolo možné uplatniť. V takom prípade môže tento členský štát pristúpiť k vydaniu dotknutej osoby v súlade s povinnosťami, ktoré má podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, keďže odmietnutie takéhoto vydania by v tomto prípade neumožňovalo zabrániť riziku beztrestnosti tejto osoby.

Keďže v takomto prípade predstavuje vydanie dotknutej osoby z hľadiska tohto cieľa nevyhnutné a primerané opatrenie, obmedzenie práva pohybu a pobytu vyplývajúce z vydania na účely výkonu trestu je odôvodnené. Dožiadaný členský štát však musí overiť, či toto vydanie nie je v rozpore s ochranou zaručenou v článku 19 ods. 2 Charty, pred vážnym rizikom, že dotknutá osoba bude v treťom štáte, ktorý žiadosť o vydanie podal, vystavená trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

V. Inštitucionálne ustanovenia

1. Sídlo inštitúcií, úradov a agentúr Únie

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Taliansko a Comune di Milano/Rada (Sídlo Európskej agentúry pre lieky) (C-59/18 a C-182/18, [EU:C:2022:567](#))

„Žaloba o neplatnosť – Inštitucionálne právo – Orgány, úrady a agentúry Európskej únie – Európska agentúra pre lieky (EMA) – Právomoc v oblasti umiestnenia sídla – Článok 341 ZFEÚ – Pôsobnosť – Rozhodnutie prijaté zástupcami vlád členských štátov popri zasadnutí Rady – Právomoc Súdneho dvora podľa článku 263 ZFEÚ – Autor a právna povaha aktu – Neexistencia záväzných účinkov v právnom poriadku Únie“

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Taliansko a Comune di Milano/Rada a Parlament (Sídlo Európskej agentúry pre lieky) (C-106/19 a C-232/19, [EU:C:2022:568](#))

„Žaloba o neplatnosť – Inštitucionálne právo – Nariadenie (EÚ) 2018/1718 – Umiestnenie sídla Európskej agentúry pre lieky (EMA) v Amsterdame (Holandsko) – Článok 263 ZFEÚ – Prípustnosť – Záujem na podaní žaloby – Aktívna legitimácia – Priama a osobná dotknutosť – Rozhodnutie prijaté zástupcami vlád členských štátov popri zasadnutí Rady s cieľom umiestniť sídlo agentúry Európskej únie – Neexistencia záväzných účinkov v právnom poriadku Únie – Právomoci Parlamentu“

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Parlament/Rada (Sídlo Európskeho orgánu práce) (C-743/19, [EU:C:2022:569](#))

„Žaloba o neplatnosť – Inštitucionálne právo – Orgány, úrady a agentúry Európskej únie – Európsky orgán práce (ELA) – Právomoc v oblasti umiestnenia sídla – Článok 341 ZFEÚ – Pôsobnosť – Rozhodnutie prijaté zástupcami vlád členských štátov v rámci zasadnutí Rady – Právomoc Súdneho dvora podľa článku 263 ZFEÚ – Autor a právna povaha aktu – Neexistencia záväzných účinkov v právnom poriadku Únie“

Na Súdny dvor bolo podaných päť žalôb o neplatnosť rôznych aktov prijatých jednak zástupcami vlád členských štátov a jednak Radou a Európskym parlamentom vo veci určenia sídla dvoch európskych agentúr.

Talianska republika a Comune di Milano (mesto Miláno, Taliansko) podali dve žaloby, a to jednak proti Rade na účely zrušenia rozhodnutia z 20. novembra 2017¹⁴³, ktoré prijali zástupcovia vlád členských štátov (spojené veci C-59/18 a C-182/18), a jednak proti Parlamentu a Rade na účely zrušenia nariadenia (EÚ) 2018/1718¹⁴⁴ (spojené veci C-106/19 a C-232/19) v súvislosti s určením mesta

¹⁴³ Rozhodnutie prijaté popri zasadnutí Rady, ktorým sa stanovuje, že novým sídlom Európskej agentúry pre lieky (EMA) bude Amsterdam (ďalej len „rozhodnutie o umiestnení sídla EMA“).

¹⁴⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1718 zo 14. novembra 2018, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 726/2004, pokiaľ ide o umiestnenie sídla Európskej agentúry pre lieky (Ú. v. EÚ L 291, 2018, s. 3) (ďalej len „napadnuté nariadenie“).

Amsterdam (Holandsko) ako nového sídla Európskej agentúry pre lieky (EMA) po Brexite. Ďalšiu žalobu podal Parlament proti Rade, pričom sa domáhal zrušenia rozhodnutia z 13. júna 2019¹⁴⁵, ktoré bolo prijaté na základe spoločnej dohody medzi zástupcami vlád členských štátov a ktorým sa určuje sídlo Európskeho orgánu práce (ELA) v Bratislave (Slovensko) (vec C-743/19).

Vo veciach týkajúcich sa sídla EMA hlavy štátov alebo predsedovia vlád v nadväznosti na Brexit schválili konanie na účely prijatia rozhodnutia o premiestnení uvedeného sídla, ktoré dovtedy bolo v Londýne (Spojené kráľovstvo). Na konci tohto konania zvíťazila ponuka Holandska nad ponukou Talianska (Miláno). V dôsledku toho v ten istý deň zástupcovia vlád členských štátov rozhodnutím z 20. novembra 2017 určili popri zasadnutí Rady mesto Amsterdam za nové sídlo EMA. Toto určenie bolo potvrdené napadnutým nariadením prijatým po skončení riadneho legislatívneho postupu zahŕňajúceho účasť Parlamentu. Taliansko a mesto Miláno však tvrdili, že rozhodnutie, ktorým sa stanovuje nové sídlo EMA v rozsahu, v akom sa týka určenia sídla agentúry Únie, a nie inštitúcie Únie, patrí do výlučnej právomoci Únie a v skutočnosti musí byť pripísané Rade. V dôsledku toho napadli zákonnosť tohto rozhodnutia ako základu napadnutého nariadenia, pričom tiež tvrdili, že Parlament pri prijímaní tohto nariadenia v plnom rozsahu nevykonal svoje zákonodarné právomoci.

Vo veci týkajúcej sa sídla ELA zástupcovia vlád členských štátov schválili na základe vzájomnej dohody postup a kritériá pre rozhodovanie o sídle tejto agentúry. Na základe tohto postupu prijali popri zasadnutí Rady rozhodnutie o umiestnení sídla ELA v Bratislave. Parlament tvrdil, že skutočným autorom tohto rozhodnutia bola Rada a že keďže ide o právne záväzný akt Únie, je napadnuteľný na Súdnom dvore v rámci žaloby o neplatnosť.

Troma rozsudkami vyhlásenými veľkou komorou Súdny dvor rozvinul svoju judikatúru týkajúcu sa právneho rámca uplatniteľného na umiestnenie sídla orgánov, úradov a agentúr Únie. Okrem iného rozhodol, že rozhodnutia o umiestnení nového sídla EMA a sídla ELA sú aktmi politickej povahy prijatými len členskými štátmi v tomto postavení, a nie v postavení členov Rady, takže tieto akty nepodliehajú preskúmaniu zákonnosti podľa článku 263 ZFEÚ. Tieto rozhodnutia podľa neho nemožno prirovnať k rozhodnutiam prijatým podľa článku 341 ZFEÚ¹⁴⁶, ktorý sa týka len určenia sídla inštitúcií Únie.¹⁴⁷ Preto toto ustanovenie nemôže predstavovať právny základ uvedených rozhodnutí.

Posúdenie Súdny dvorom

- **O prípustnosti žaloby podanej regionálnym alebo miestnym subjektom proti nariadeniu o umiestnení sídla orgánu, úradu alebo agentúry Únie (spojené veci C-106/19 a C-232/19)**

Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že žalobu regionálneho subjektu nemožno považovať za žalobu členského štátu v zmysle článku 263 ZFEÚ, pričom v dôsledku toho takýto subjekt musí preukázať tak záujem na konaní, ako aj aktívnu legitímáciu. Súdny dvor najprv konštatoval, že mesto Miláno odôvodnilo svoj záujem na konaní, keďže prípadné zrušenie napadnutého nariadenia by viedlo k obnoveniu legislatívneho procesu smerujúceho k určeniu sídla EMA, v ktorom bolo toto mesto uchádzačom, a následne rozhodol, že tento subjekt je priamo a osobne dotknutý týmto nariadením, a teda má aktívnu legitímáciu navrhovať jeho zrušenie. V tejto súvislosti jednak konštatoval, že tento

¹⁴⁵ Rozhodnutie prijaté vzájomnou dohodou medzi zástupcami vlád členských štátov (EÚ) 2019/1199 z 13. júna 2019 o umiestnení sídla Európskeho orgánu práce (Ú. v. EÚ L 189, 2019, s. 68) (ďalej len „rozhodnutie o umiestnení sídla ELA“).

¹⁴⁶ Článok 341 ZFEÚ stanovuje, že „sídlo orgánov [inštitúcií] Únie sa určí po vzájomnej dohode vlád členských štátov“.

¹⁴⁷ Tak ako sú uvedené v článku 13 ods. 1 ZEÚ.

regulačný akt neponecháva žiaden priestor na voľnú úvahu jeho adresátom, a jednak, že mesto Miláno sa konkrétne zúčastnilo na výberovom konaní sídla EMA, čím sa ocitlo v situácii, ktorá ho individualizovala obdobným spôsobom, akoby išlo o adresáta aktu.

- **O právomoci Súdneho dvora rozhodovať o rozhodnutiach členských štátov v oblasti umiestnenia sídla orgánu, úradu alebo agentúry Únie (spojené veci C-59/18 a C-182/18 a vec C-743/19)**

Súdny dvor na úvod pripomenul, že v rámci žaloby o neplatnosť má súd Únie právomoc preskúmať iba zákonnosť aktov, ktoré možno pripísať inštitúciám, orgánom, úradom a agentúram Únie. Akty prijaté zástupcami vlád členských štátov, ktorí konajú v postavení zástupcov svojich vlád, a teda kolektívne vykonávajú právomoci členských štátov, teda nepodliehajú súdnemu preskúmaniu súdom Únie, okrem prípadu, keď predmetný akt vzhľadom na svoj obsah a okolnosti, za ktorých bol prijatý, v skutočnosti predstavuje rozhodnutie Rady. Súdny dvor preto spresnil, že rozhodnutia o určení nového sídla EMA a sídla ELA možno posudzovať len z hľadiska právneho rámca uplatniteľného na umiestnenie sídla orgánov, úradov a agentúr Únie.

V tejto súvislosti v rámci analýzy znenia a kontextu, ako aj teleologickej analýzy preskúmal, či sa možno na článok 341 ZFEÚ platne odvolávať ako na základ týchto rozhodnutí.¹⁴⁸

Súdny dvor v prvom rade zdôraznil, že znenie článku 341 ZFEÚ sa formálne vzťahuje len na „orgány [inštitúcie] Únie“.

V druhom rade, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí toto ustanovenie, osobitne dospel k záveru, že sa nemožno úspešne dovolávať širokého výkladu tohto pojmu, ktorý mu prisúdil v oblasti nezmluvnej zodpovednosti¹⁴⁹, na účely analogického vymedzenia pôsobnosti tohto ustanovenia. Okrem toho Súdny dvor uviedol, že predchádzajúca inštitucionálna prax, na ktorú sa odvolávala Rada, podľa ktorej boli sídla orgánov, úradov a agentúr Únie určované len na základe politickej voľby uskutočnenej výlučne zástupcami vlád členských štátov, nie je ani zďaleka všeobecná, nie je inštitucionálne uznávaná a v každom prípade nemôže vytvoriť precedens záväzný pre inštitúcie.

V treťom rade, pokiaľ ide o cieľ článku 341 ZFEÚ, Súdny dvor spresnil, že tento cieľ spočíva v zachovaní rozhodovacej právomoci členských štátov pri umiestnení sídla inštitúcií Únie. Ďalej uviedol, že zriadenie orgánov, úradov a agentúr Únie vyplýva z aktu sekundárneho práva prijatého na základe hmotnoprávných ustanovení, ktorými sa vykonáva politika Únie, v rámci ktorej príslušný orgán, úrad alebo agentúra koná. Rozhodnutie týkajúce sa umiestnenia ich sídla je pritom neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o ich zriadení. Normotvorca Únie má preto v zásade výlučnú právomoc určiť sídlo orgánu, úradu alebo agentúry Únie, a to rovnako, ako má právomoc vymedziť jej právomoci a organizáciu. Napokon Súdny dvor zdôraznil, že skutočnosť, že rozhodnutie o umiestnení sídla orgánu alebo organizácie Únie môže mať významný politický rozmer, nebráni tomu, aby normotvorca Únie mohol prijať toto rozhodnutie v súlade s postupmi stanovenými v relevantných hmotnoprávných ustanoveniach Zmlúv.

Vzhľadom na vyššie uvedené Súdny dvor dospel k záveru, že článok 341 ZFEÚ nemožno vykladať tak, že upravuje určenie miesta sídla takého orgánu, úradu alebo agentúry Únie, akou je EMA alebo ELA, pričom právomoc rozhodovať o umiestnení sídla tejto agentúry neprináleží členským štátom, ale normotvorcovi Únie v súlade s riadnym legislatívnym postupom.

¹⁴⁸ Súdny dvor podal vo veci samej podobné odôvodnenie aj v spojených veciach C-106/19 a C-232/19.

¹⁴⁹ Podľa článku 340 druhého odseku ZFEÚ.

Súdny dvor ďalej preskúmal svoju právomoc rozhodovať o platnosti rozhodnutí o umiestnení nového sídla EMA a sídla ELA podľa článku 263 ZFEÚ. V tejto súvislosti pripomenul, že relevantným kritériom na vylúčenie právomoci súdov Únie rozhodovať o žalobe podanej proti aktom prijatým zástupcami vlád členských štátov, je výlučne kritérium týkajúce sa ich autora bez ohľadu na ich záväzné právne účinky. Rozšírenie pojmu napadnuteľný akt podľa článku 263 ZFEÚ na akty prijaté členskými štátmi, hoci aj vzájomnou dohodou, by podľa neho znamenalo priznanie priameho preskúmania aktov členských štátov súdom Únie, a teda obchádzanie právnych prostriedkov osobitne ustanovených v prípade nesplnenia záväzkov, ktoré im vyplývajú zo Zmlúv.

Napokon Súdny dvor spresnil, že prináleží normotvorcovi Únie, aby z dôvodov právnej istoty a účinnej súdnej ochrany prijal akt Únie, ktorým sa schváli politické rozhodnutie prijaté členskými štátmi alebo sa od neho naopak odchýli. Keďže uvedený akt musí nevyhnutne predchádzať akémukoľvek opatreniu na konkrétnu realizáciu nového umiestnenia sídla dotknutej agentúry, iba takýto akt normotvorcu Únie môže mať záväzné právne účinky podľa práva Únie.

Súdny dvor dospel k záveru, že rozhodnutia zástupcov vlád členských štátov o umiestnení nového sídla EMA a sídla ELA (spojené veci C-59/18 a C-182/18 a vec C-743/19) nie sú aktmi Rady, ale aktmi politickej povahy bez záväzných právnych účinkov prijatými kolektívne členskými štátmi, takže tieto rozhodnutia nemôžu byť predmetom žaloby o neplatnosť podľa článku 263 ZFEÚ. V dôsledku toho zamietol uvedené žaloby ako smerujúce proti aktom, ktorých zákonnosť nemá právomoc preskúmať.

- **O platnosti legislatívneho aktu o umiestnení sídla orgánu, úradu a agentúry Únie (spojené veci C-106/19 a C-232/19)**

Pokiaľ ide o napadnuté nariadenie, ktorým Rada a Parlament prostredníctvom riadneho legislatívneho postupu potvrdili rozhodnutie zástupcov vlád členských štátov o určení nového sídla EMA, Súdny dvor pripomenul, že určenie jeho obsahu prináleží výlučne týmto inštitúciám na základe zásad zverenia právomocí a inštitucionálnej rovnováhy zakotvených v Zmluve o EÚ.¹⁵⁰ V tejto súvislosti zdôraznil, že tomuto rozhodnutiu nemožno pripísať žiadnu záväznú povahu, ktorá by mohla obmedziť voľnú úvahu normotvorcu Únie. Uvedené rozhodnutie má teda hodnotu aktu politickej spolupráce, ktorý v žiadnom prípade nezasahuje do právomocí zverených inštitúciám Únie v rámci riadneho legislatívneho postupu. Neúčastť Parlamentu na postupe, ktorý viedol k uvedenému rozhodnutiu, teda v žiadnom prípade nepredstavuje porušenie ani obchádzanie právomocí tejto inštitúcie ako spolunormotvorcu a politický vplyv uvedeného rozhodnutia na legislatívnu právomoc Parlamentu a Rady nemôže predstavovať dôvod na zrušenie napadnutého nariadenia Súdnym dvorom. Keďže rozhodnutie z 20. novembra 2017 nemá v práve Únie záväzné právne účinky, Súdny dvor dospel k záveru, že toto rozhodnutie nemôže predstavovať právny základ napadnutého nariadenia, takže zákonnosť tohto nariadenia nemôže byť dotknutá prípadnými nezrovnalosťami, ku ktorým došlo v súvislosti s prijatím uvedeného rozhodnutia.

¹⁵⁰ Článok 13 ods. 2 ZEÚ.

2. Právomoci európskych inštitúcií

Rozsudok z 22. novembra 2022 (veľká komora), Komisia/Rada (Pristúpenie k Ženevskému aktu) (C-24/20, [EU:C:2022:911](#))

„Žaloba o neplatnosť – Rozhodnutie (EÚ) 2019/1754 – Pristúpenie Európskej únie k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach – Článok 3 ods. 1 ZFEÚ – Výlučná právomoc Únie – Článok 207 ZFEÚ – Spoločná obchodná politika – Obchodné aspekty duševného vlastníctva – Článok 218 ods. 6 ZFEÚ – Právo iniciatívy Európskej komisie – Zmena návrhu Komisie Radou Európskej únie – Článok 293 ods. 1 ZFEÚ – Uplatniteľnosť – Článok 4 ods. 3, článok 13 ods. 2 a článok 17 ods. 2 ZEU – Článok 2 ods. 1 ZFEÚ – Zásady prenesenia právomocí, inštitucionálnej rovnováhy a lojálnej spolupráce“

Rozhodnutím 2019/1754¹⁵¹ Rada Európskej únie schválila pristúpenie Európskej únie k Ženevskému aktu¹⁵² Lisabonskej dohody¹⁵³ o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach.

Lisabonská dohoda predstavuje osobitnú dohodu v zmysle Parížskeho dohovoru na ochranu priemyslového vlastníctva¹⁵⁴, ku ktorej môže pristúpiť každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru. Sedem členských štátov Únie sú jej zmluvnými stranami. V súlade s touto dohodou štáty, na ktoré sa uplatňuje, tvoria Osobitnú úniu v rámci Únie na ochranu priemyselného vlastníctva založenej Parížskym dohovorom. Ženevský akt umožnil Únii stať sa členom tejto Osobitnej únie rovnako ako štátom, ktoré sú zmluvnými stranami Lisabonskej dohody, hoci táto dohoda umožňovala len pristúpenie štátov.

Pristúpenie Únie k Ženevskému aktu bolo v mene Únie schválené na základe článku 1 napadnutého rozhodnutia. Články 2 a 5 tohto rozhodnutia stanovujú praktické podmienky tohto pristúpenia. Článok 3 napadnutého rozhodnutia oprávňuje členské štáty, ktoré si to želajú, ratifikovať Ženevský akt alebo k nemu pristúpiť. Pokiaľ ide o článok 4 tohto rozhodnutia, obsahuje spresnenia v súvislosti so zastupovaním Únie a členských štátov, ktoré ratifikujú Ženevský akt alebo k nemu pristúpia v rámci Osobitnej únie, ako aj so zodpovednosťou Únie v oblasti výkonu práv a plnenia povinností Únie a týchto členských štátov vyplývajúcich z uvedeného aktu.

Komisia podala žalobu s návrhom na čiastočné zrušenie napadnutého rozhodnutia, konkrétne jeho článku 3 a článku 4, v rozsahu, v akom tento posledný uvedený článok obsahuje odkazy na členské štáty. Vytýkala Rade, že zmenila jej návrh¹⁵⁵, keď doplnila ustanovenie, ktoré oprávňuje členské štáty, ktoré si to želajú, ratifikovať Ženevský akt alebo k nemu pristúpiť. Návrh Komisie predložený na

¹⁵¹ Rozhodnutie Rady zo 7. októbra 2019 o pristúpení Európskej únie k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o ochrane označení pôvodu a zemepisných označení (Ú. v. EÚ L 271, 2019, s. 12) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

¹⁵² Ženevský akt Lisabonskej dohody o ochrane označení pôvodu a zemepisných označení (Ú. v. EÚ L 271, 2019, s. 15) (ďalej len „Ženevský akt“).

¹⁵³ Lisabonská dohoda o ochrane označení pôvodu a ich medzinárodného zápisu bola podpísaná 31. októbra 1958, revidovaná v Štokholme 14. júla 1967 a zmenená 28. septembra 1979 (Zbierka dohovorov Organizácie Spojených národov, zv. 828, č. 13172, s. 205) (ďalej len „Lisabonská dohoda“).

¹⁵⁴ Parížsky dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva bol podpísaný v Paríži 20. marca 1883, naposledy revidovaný v Štokholme 14. júla 1967 a zmenený 28. septembra 1979 (Zbierka dohovorov Organizácie Spojených národov, zv. 828, č. 11851, s. 305).

¹⁵⁵ Návrh Komisie z 27. júla 2018 rozhodnutia Rady o pristúpení Európskej únie k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o ochrane označení pôvodu a zemepisných označení [dokument COM(2018) 350 final].

základe ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa vykonávania spoločnej obchodnej politiky¹⁵⁶ a postupu prijímania rozhodnutia o uzavretí medzinárodnej dohody v tejto oblasti¹⁵⁷ vzhľadom na výlučnú právomoc Únie stanovoval, že iba Únia pristúpi k Ženevskému aktu.

Súdny dvor rozhodujúci vo veľkej komore sa vyjadril k prípustnosti žaloby vzhľadom na kritériá autora napadnutého aktu a oddeliteľnosť ostatných častí aktu od prvkov, ktorých zrušenie sa navrhuje. Okrem toho v rámci preskúmania hlavného žalobného dôvodu, ktorému Súdny dvor vyhovel, sa Súdny dvor vyjadruje k právomoci prijímať právne záväzné akty, ako je pristúpenie k medzinárodnej dohode priznanej členským štátom Radou v oblasti patriacej do výlučnej právomoci Únie. Súdny dvor čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie, pričom konštatoval, že bolo prijaté v rozpore s článkom 293 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 13 ods. 2 ZEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor hneď na úvod odmietol tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého je žaloba neprípustná z dôvodu, že smeruje len proti Rade a nie aj proti Európskemu parlamentu. Konštatoval, že podľa článku 218 ods. 6 ZFEÚ je Rada bez ohľadu na predchádzajúce schválenie Európskym parlamentom oprávnená prijať rozhodnutie o uzavretí medzinárodnej dohody. Napadnuté rozhodnutie teda z právneho hľadiska správne podpísal len predseda Rady, a tak tento podpis identifikuje autora tohto rozhodnutia, proti ktorému mala žaloba smerovať.

Súdny dvor ďalej zamietol námietku neprípustnosti vznesenú Radou, ktorá tvrdila, že ustanovenia napadnutého rozhodnutia, ktorých zrušenie Komisia navrhuje, nemožno oddeliť od ostatných častí tohto rozhodnutia, a preto jeho čiastočné zrušenie nie je možné.

Za týchto okolností Súdny dvor pripomenul, že preskúmanie oddeliteľnosti sporných ustanovení si vyžaduje preskúmanie rozsahu pôsobnosti týchto ustanovení, aby bolo možné posúdiť, či sa ich zrušením zmení zmysel a podstata napadnutého rozhodnutia. V tejto súvislosti konštatoval, že podstata napadnutého rozhodnutia spočíva v pristúpení Únie k Ženevskému aktu schválenému v mene Únie podľa článku 1 uvedeného rozhodnutia. Ustanovenia Komisie, ktorých zrušenie Komisia navrhuje, však majú umožniť členským štátom, ktoré si to želajú, ratifikovať Ženevský akt alebo k nemu pristúpiť popri únii. Súdny dvor pritom uviedol, že ani situácia, v ktorej by ani jeden členský štát nevyužil túto možnosť, ani dôsledky, ktoré by z toho vyplývali, by neovplyvnili právny dosah článku 1 napadnutého rozhodnutia ani nespochybnili pristúpenie Únie k Ženevskému aktu. Súdny dvor spresnil, že skutočnosť, že Komisia navrhla dočasné zachovanie účinkov častí napadnutého rozhodnutia, ktorých zrušenie navrhuje, pokiaľ ide o členské štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Lisabonskej dohody, odo dňa vyhlásenia rozsudku, ktorý sa má prijať, nemá nijaký vplyv na oddeliteľnosť ustanovení napadnutého rozhodnutia, ktorých zrušenie sa navrhuje.

Pokiaľ ide o vec samu, Súdny dvor preskúmal hlavný žalobný dôvod založený na tvrdení, že Rada tým, že zmenila návrh Komisie vloženie ustanovenia, ktoré oprávňuje členské štáty, ktoré ho chcú ratifikovať alebo k nemu pristúpiť, konala mimo akejkoľvek iniciatívy Komisie, čím porušila článok 218 ods. 6 a článok 293 ods. 1 ZFEÚ, a narušila inštitucionálnu rovnováhu vyplývajúcu z článku 13 ods. 2 ZEÚ.

Súdny dvor v prvom rade dospel k záveru, že článok 293 ods. 1 ZFEÚ je uplatniteľný, ak Rada na návrh Komisie konajúcej ako ňou poverený vyjednávač na základe článku 218 ods. 3 ZFEÚ prijme rozhodnutie o uzavretí medzinárodnej dohody podľa článku 218 ods. 6 ZFEÚ.

¹⁵⁶ Článok 207 ZFEÚ.

¹⁵⁷ Článok 218 ods. 6 písm. a) ZFEÚ.

V druhom rade Súdny dvor skúmal tvrdenie založené na porušení článku 293 ods. 1 ZFEÚ.

Na tieto účely predovšetkým pripomenul, že toto ustanovenie sa má vykladať v súlade so zásadou inštitucionálnej rovnováhy, ktorou sa vyznačuje inštitucionálna štruktúra Únie, z ktorej vyplýva, že každá inštitúcia vykonáva svoje právomoci v súlade s právomocami ostatných inštitúcií, ako aj so zásadou lojálnej spolupráce.¹⁵⁸ V tomto kontexte sa iné akty Únie ako legislatívne, akým je napadnuté rozhodnutie týkajúce sa uzavretia dotknutej medzinárodnej dohody, prijímajú na návrh Komisie. Komisia na základe tejto právomoci iniciatívy podporuje všeobecný záujem Únie a na tieto účely prijíma vhodné iniciatívy. Článok 293 ZFEÚ tým, že stanovuje jednak právomoc zmeniť a doplniť návrh Rady jednomyselne, okrem výnimočných prípadov, a jednak právomoc Komisie zmeniť svoj návrh, kým Rada nerozhodla, zaručuje dodržiavanie zásady inštitucionálnej rovnováhy medzi právomocami Komisie a právomocami Rady. Právomoc Rady zmeniť a doplniť návrh teda nemôže byť rozšírená tak, aby jej umožňovala skresliť návrh Komisie v takom zmysle, ktorý by bránil dosiahnutiu sledovaných cieľov a zbavoval ho dôvodu jeho existencie.

Súdny dvor teda následne overoval, či zmena vykonaná Radou skreslila predmet alebo účel návrhu Komisie v takom zmysle, ktorý by bránil dosiahnutiu cieľov sledovaných Komisiou.

V tejto súvislosti pripomenul, že predmetom uvedeného návrhu bolo len pristúpenie Únie k Ženevskému aktu a jeho účelom bolo umožniť Únii správne vykonávať svoju výlučnú právomoc v oblasti, na ktorú sa vzťahuje tento akt, konkrétne v spoločnej obchodnej politike založenej na jednotných zásadách a vykonávanej v rámci zásad a cieľov vonkajšej činnosti Únie, čo je právomoc, do ktorej patrí dojednanie Ženevského aktu.

Súdny dvor navyše spresnil, že ak Zmluvy priznávajú Únii výlučnú právomoc v určitej oblasti, len Únia môže vykonávať legislatívnu činnosť a prijímať právne záväzné akty, okrem prípadu, že na to splnomocní členské štáty.¹⁵⁹ Okrem toho zásada prenesenia právomocí, ako aj inštitucionálny rámec definovaný v Zmluve o EÚ s cieľom umožniť Únii výkon právomocí, ktoré jej boli Zmluvami zverené, predstavujú špecifické znaky Únie a jej práva týkajúce sa inštitucionálnej štruktúry Únie.

Súdny dvor pritom konštatoval, že Rada tým, že sa rozhodla priznať členským štátom oprávnenie ratifikovať Ženevský akt alebo k nemu pristúpiť, vyjadrila alternatívnu politickú voľbu k návrhu Komisie, ktorá ovplyvňuje spôsob výkonu výlučnej právomoci Únie, hoci takáto voľba patrí do posúdenia všeobecného záujmu Únie Komisiou, pričom toto posúdenie je neoddeliteľne späté s právomocou iniciatívy Komisie.

Súdny dvor na základe toho dospel k záveru, že toto oprávnenie udelené Radou skresľuje predmet a účel návrhu Komisie tým, že vyjadruje jej politické rozhodnutie umožniť Únii, aby sama pristúpila k Ženevskému aktu, a teda vykonávať svoju výlučnú právomoc v oblasti, na ktorú sa vzťahuje uvedený akt.

Okrem toho dodal, že tento záver nemôže byť spochybnený okolnosťou, že povolenie stanovené v článku 3 napadnutého rozhodnutia sa udelí pod podmienkou „v plnom súlade s výlučnou právomocou [Únie]“ a že v súlade s článkom 4 tohto rozhodnutia na zabezpečenie jednoty medzinárodného zastúpenia Únie a jej členských štátov Rada zverila Komisii zastúpenie Únie, ako aj zastupovanie každého členského štátu, ktorý chce využiť toto povolenie. Napriek tomuto rámcu totiž uvedené štáty uplatnením tohto povolenia budú ako nezávislé subjekty medzinárodného práva popri Únii vykonávať jej výlučnú právomoc, čím jej zabránia, aby túto právomoc vykonávala sama.

¹⁵⁸ Zásady uvedené v článku 13. ods. 2 ZEÚ.

¹⁵⁹ Článok 2 ods. 1 ZFEÚ.

Napokon tvrdenia týkajúce sa potreby zabezpečiť, aby Únia mala hlasovacie práva v Zhromaždení Osobitnej únie, a zachovať právo prednosti a kontinuitu ochrany označení pôvodu zapísaných na základe Lisabonskej dohody v siedmich členských štátoch, ktoré už boli zmluvnými stranami tejto dohody, nemôže odôvodňovať pozmeňujúci a doplňujúci návrh Rady. Súdny dvor rozhodol, že prípadné ťažkosti, s ktorými by sa Únia mohla stretnúť na medzinárodnej úrovni pri výkone svojich výlučných právomocí, alebo dôsledky tohto výkonu na medzinárodné záväzky členských štátov, nemôžu ako také oprávňovať Radu vykonať zmenu návrhu Komisie do takej miery, aby skreslila jeho predmet alebo účel, keďže by porušila zásadu inštitucionálnej rovnováhy, ktorej dodržiavanie má zabezpečiť článok 293 ZFEÚ.

VI. Finančné ustanovenia

Rozsudok z 8. marca 2022 (veľká komora), Komisia/Spojené kráľovstvo (Boj proti podvodom s podhodnotením) (C-213/19, [EU:C:2022:167](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Článok 310 ods. 6 a článok 325 ZFEÚ – Vlastné zdroje – Clo – Daň z pridanej hodnoty (DPH) – Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – Zásada efektivity – Povinnosť členských štátov sprístupniť Európskej komisii vlastné zdroje – Finančná zodpovednosť členských štátov v prípade strát vlastných zdrojov – Dovoz textilných výrobkov a obuvi z Číny – Rozsiahle a systematické podvody – Organizovaná trestná činnosť – Miznúci dovozcovia – Colná hodnota – Podhodnotenie – Základ dane pre DPH – Absencia systematických colných kontrol založených na analýze rizika a vykonaných pred prepustením dotknutého tovaru – Absencia systematického poskytovania záruk – Metóda použitá na odhad výšky strát tradičných vlastných zdrojov v súvislosti s dotknutými dovozmi, ktoré predstavujú významné riziko podhodnotenia – Štatistická metóda založená na priemerných cenách stanovených na úrovni Únie – Prípustnosť“

Európska únia zrušila od 1. januára 2005 všetky kvóty uplatniteľné na dovoz textilných a odevných výrobkov pochádzajúcich najmä z Číny.

V rokoch 2007, 2009 a 2015 Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) zaslal členským štátom správy vzájomnej pomoci s cieľom informovať ich okrem iného o riziku extrémneho podhodnocovania dovozov textilných výrobkov a obuvi pochádzajúcich z Číny, ktoré boli uskutočnené „schránkovými firmami“ registrovanými výlučne s cieľom vytvoriť zdieľanie legálnosti podvodnej operácie. OLAF vyzval všetky členské štáty, aby monitorovali svoje dovozy takýchto výrobkov, vykonávali primerané colné kontroly a prijali vhodné ochranné opatrenia v prípade podozrenia na umelo nízke fakturované ceny.

Na tieto účely OLAF vyvinul nástroj na hodnotenie rizík založený na údajoch na úrovni Únie. Tento nástroj, ktorý sa opiera o výpočet priemeru stanoveného na základe „prepočítaných priemerných cien“, sa používa ako rizikový profil alebo prahová hodnota umožňujúca colným orgánom členských štátov odhaliť obzvlášť nízke hodnoty deklarované pri dovoze, a teda dovozy predstavujúce významné riziko podhodnotenia.

V rokoch 2011 a 2014 sa Spojené kráľovstvo zúčastnilo na monitorovacích operáciách vedených Komisiou a OLAF-om, ktorých cieľom bolo čeliť určitým rizikám podvodov s podhodnotením, neuplatňovalo však „najnižšie prijateľné ceny“ vypočítané podľa metódy OLAF-u, či dokonca nevykonalo dodatočné platobné výmery vydané jeho orgánmi po takomto uplatnení.

Počas viacerých dvojstranných stretnutí OLAF odporúčal, aby príslušné britské orgány používali ukazovatele rizika na úrovni Únie, akými sú „najnižšie prijateľné ceny“. Podľa OLAF-u sa výrazne zvýšili podvodné dovozy do Spojeného kráľovstva z dôvodu nevhodných kontrol vykonávaných colnými orgánmi tohto štátu, čo podporilo presun podvodných operácií z iných členských štátov do Spojeného kráľovstva. Tento štát sa však podľa OLAF-u neriadil jeho odporúčaniami a namiesto toho prepustil dotknuté výrobky do voľného obehu na vnútornom trhu bez vykonania primeraných colných kontrol, takže podstatná časť splatného cla nebola vybraná ani sprístupnená Európskej komisii.

V dôsledku toho, keďže sa Komisia domnievala, že Spojené kráľovstvo nezapísalo do účtovnej evidencie správne sumy cla a nesprístupnilo Komisii správne sumy tradičných vlastných zdrojov a vlastných zdrojov pochádzajúcich z dane z pridanej hodnoty (DPH) v súvislosti s niektorými dovozmi textilných výrobkov a obuvi z Číny, podala žalobu, ktorou sa domáhala určenia, že tento štát si nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z právnej úpravy Únie týkajúcej sa kontroly a dohľadu v oblasti vyberania vlastných zdrojov, colného práva a DPH.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku čiastočne vyhovel žalobe Komisie a v podstate rozhodol, že Spojené kráľovstvo si nesplnilo svoje povinnosti podľa práva Únie tým, že

neuplatnilo účinné opatrenia colnej kontroly a nezapísalo do účtovnej evidencie správne sumy cla, a v dôsledku toho nesprístupnilo Komisii správnu sumu tradičných vlastných zdrojov v súvislosti s niektorými dovozmi textilných výrobkov a obuvi z Číny¹⁶⁰, ako aj tým, že neposkytlo Komisii všetky informácie potrebné na výpočet súm dlžného cla a vlastných zdrojov.¹⁶¹

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na úvod zamietol všetky námietky neprípustnosti vznesené Spojeným kráľovstvom, ktoré sa týkali najmä porušenia zásady ochrany legitímnej dôvery zo strany Komisie z dôvodu niektorých vyhlásení zástupcov Komisie alebo OLAF-u počas stretnutí s jeho správnym orgánom v súvislosti s opatreniami prijatými týmto štátom na boj proti predmetným podvodom s podhodnotením.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že nikto sa nemôže dovolávať porušenia zásady ochrany legitímnej dôvery, pokiaľ mu neboli poskytnuté ubezpečenia, ktoré by u neho vyvolali dôvodné očakávania. Aj keby takéto očakávania vznikli, členský štát sa nemôže dovolávať tejto zásady s cieľom brániť objektívnemu konštatovaniu Súdneho dvora, že tento členský štát si nesplnil povinnosti, ktoré mu ukladá Zmluva o FEÚ.

Pokiaľ ide o vec samu, v prvom rade na to, aby Súdny dvor vyhovel žalobnému dôvodu týkajúcemu sa nesplnenia povinností uložených právom Únie v oblasti ochrany finančných záujmov Únie a boja proti podvodom, ako aj povinností vyplývajúcich z colných predpisov Únie, v prvom rade zdôraznil povinnosti dosiahnuť presne vymedzený výsledok, ktoré členským štátom vyplývajú z článku 325 ods. 1 ZFEÚ. S cieľom bojovať proti porušeniam, ktoré môžu brániť účinnému a úplnému výberu tradičných vlastných zdrojov pozostávajúcich z cla a v dôsledku toho poškodiť finančné záujmy Únie, musia členské štáty stanoviť uplatnenie nielen primeraných sankcií, a najmä trestných sankcií v prípadoch závažného podvodu alebo inej závažnej protiprávnej činnosti, ale aj účinných a odradzujúcich opatrení colnej kontroly. Povahu opatrení colnej kontroly, ktoré majú členské štáty prijať, aby splnili požiadavky, ktoré im ukladá toto ustanovenie, nemožno určiť abstraktne a staticky, keďže táto závisí od charakteristických znakov tohto podvodu alebo tejto inej protiprávnej činnosti, ktoré sa môžu postupom času meniť.

Preto hoci článok 325 ods. 1 ZFEÚ priznáva členským štátom určitú voľnosť a slobodu výberu, pokiaľ ide o opatrenia colnej kontroly, v prejednávanej veci vzhľadom na osobitosti predmetných podvodov s podhodnotením systém colných kontrol zavedený Spojeným kráľovstvom na boj proti uvedeným podvodom, keďže bol až na niekoľko výnimiek obmedzený na dodatočné vyberanie cla, zjavne nerešpektoval zásadu efektivity zakotvenú v článku 325 ods. 1 ZFEÚ. Okrem toho Súdny dvor uznal, že spoločné kritériá rizika odporúčané OLAF-om a Komisiou členským štátom, ktoré tvoria súčasť spoločného rámca riadenia rizika, nie sú záväzné. Článok 325 ods. 1 a 3 ZFEÚ však predpokladá úzku spoluprácu jednak medzi členskými štátmi a Úniou a jednak medzi samotnými členskými štátmi, ktoré sú preto povinné tieto kritériá náležite zohľadniť, či dokonca sa nimi riadiť v prípade, že nevytvorili vnútroštátne kritériá, ktoré by boli aspoň také účinné ako tie, ktoré odporúča Únia.

¹⁶⁰ Toto nesplnenie povinností sa týka povinností, ktoré Spojenému kráľovstvu vyplývali najmä z článku 310 ods. 6 a článku 325 ZFEÚ, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex (Ú. v. EÚ L 269, 2013, s. 1), nariadenia Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307) a smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme [DPH] (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

¹⁶¹ Konkrétne si Spojené kráľovstvo nesplnilo svoje povinnosti vyplývajúce z článku 4 ods. 3 ZEÚ (zásada lojálnej spolupráce) tým, že neposkytlo Komisii všetky potrebné informácie na stanovenie výšky strát tradičných vlastných zdrojov a nesprístupnilo požadovaný obsah odôvodnenia rozhodnutí, ktoré viedli ku zrušeniu stanovených colných dlhov.

Podľa colných predpisov Únie v spojení s článkom 325 ZFEÚ bolo teda Spojené kráľovstvo prinajmenšom povinné pri vymedzení systému analýzy a riadenia rizík počas obdobia porušovania náležite zohľadniť rizikové profily a druhy colných kontrol, ktoré mu OLAF a Komisia odporúčali. Za týchto okolností v rámci colných kontrol vykonávaných pred prepustením tovaru do voľného obehu Spojené kráľovstvo nemohlo až do zavedenia jeho údajne efektívnejších rizikových prahových hodnôt odmietiť použitie akéhokoľvek rizikového profilu, ktorý by umožňoval pred colným vybavením predmetného tovaru identifikovať dovozy za veľmi nízku cenu predstavujúce významné riziko podhodnotenia. Súdny dvor spresňuje, že v kontexte masívnych podvodov s podhodnotením, o aké ide v prejednávanej veci, si účinná ochrana finančných záujmov Únie vyžadovala nielen vytvorenie rizikového profilu, ale aj systematické požadovanie poskytnutia záruk v súvislosti s predmetnými dovozmi. V prejednávanej veci pritom Spojené kráľovstvo požadovalo poskytnutie záruk len veľmi výnimočne, pričom tieto záruky boli navyše vrátené po zrušení platobných výmerov, ktoré sa na ne vzťahovali. Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že Spojené kráľovstvo tým, že vypočítalo výšku cla na základe nesprávnych hodnôt, pretože boli zjavne príliš nízke, a následne zapísalo tieto sumy cla do účtovnej evidencie, v rozpore s colnými predpismi Únie fakticky nezapísalo do účtovnej evidencie dlžné clo v plnej výške.

V druhom rade na to, aby Súdny dvor čiastočne vyhovel žalobnému dôvodu týkajúcemu sa nesplnenia povinností uložených právom Únie v oblasti sprístupnenia tradičných vlastných zdrojov pozostávajúcich z cla, najskôr pripomenul, že členské štáty sú povinné stanoviť nárok Únie na vlastné zdroje hneď potom, ako môžu colné orgány vypočítať výšku nárokov z colného dlhu a určiť dlžníka, a následne sprístupniť Komisii vlastné zdroje Únie, pričom prijímú všetky opatrenia, ktoré sú v tomto smere potrebné. Správa systému vlastných zdrojov Únie je teda zverená členským štátom a patrí výlučne do ich zodpovednosti. Priama súvislosť medzi výberom príjmov pochádzajúcich z cla a sprístupnením zodpovedajúcich vlastných zdrojov Komisii zaväzuje členské štáty chrániť finančné záujmy Únie a prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie efektívneho a úplného výberu tohto cla.

V prejednávanej veci Súdny dvor konštatoval porušenie článku 325 ods. 1 ZFEÚ a colných predpisov Únie v rozsahu, v akom Spojené kráľovstvo neprijalo počas obdobia porušovania opatrenia takej povahy, aby zabezpečili správne stanovenie colných hodnôt predmetných dovozov, akými sú kontroly vykonávané pred colným vybavením tovaru a povinnosť poskytnúť záruky za dovozy predstavujúce významné riziko podhodnotenia. Colné dlhy tak tento štát vypočítal na základe nepresných hodnôt a v dôsledku nevhodnosti vykonaných kontrol neboli Komisii sprístupnené všetky vlastné zdroje týkajúce sa dotknutých dovozov. Spojené kráľovstvo tým, že neoverilo správnosť hodnôt predmetného tovaru deklarovaných v súlade s pravidlami práva Únie pred jeho prepustením do voľného obehu, vytvorilo nezvratnú situáciu, ktorá viedla k výrazným stratám vlastných zdrojov Únie, za ktoré tento štát musí niesť zodpovednosť.

Súdny dvor ďalej vyhovel výhrade Komisie, podľa ktorej Spojené kráľovstvo porušilo colné predpisy Únie tým, že Komisii nesprístupnilo tradičné vlastné zdroje splatné v súvislosti s dovozmi, na ktoré sa vzťahovala spoločná colná operácia nazvaná „Snake“ koordinovaná OLAF-om. Dodatočné clo požadované v platobných výmeroch vydaných Spojeným kráľovstvom bolo totiž zapísané do účtovnej evidencie, oznámené dlžníkom a zapísané na príslušný účet v súlade s právom Únie. V čase, keď uvedené nároky ešte neboli vybrané a nebola za ne poskytnutá žiadna záruka, sa však Spojené kráľovstvo rozhodlo zrušiť tieto výmery a odstrániť príslušné sumy z účtu.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa colných predpisov Únie sú členské štáty povinné prijať všetky potrebné opatrenia na to, aby sumy zodpovedajúce stanoveným nárokom boli sprístupnené Komisii. V prejednávanej veci je pritom výpočet týchto súm poznačený administratívnou chybou colných orgánov Spojeného kráľovstva, ktoré boli povinné opraviť túto chybu určením novej colnej hodnoty na základe jednej z metód stanovených na tento účel colnými predpismi Únie. Tento záver platí aj pre ich rozhodnutie opätovne nevydať uvedené stanoviská po ich oprave. V tejto súvislosti za uplatňovanie colných predpisov Únie členskými štátmi nesú výlučnú zodpovednosť tieto štáty a Spojené kráľovstvo tým, že sa rozhodlo zrušiť vyššie uvedené platobné výmery namiesto ich opätovného vydania po tom, čo vykoná opravu pomocou výpočtov v súlade s colnými predpismi Únie, neprijalo v rozpore s týmito predpismi potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, že stanovené sumy

budú sprístupnené Komisii. Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že Spojené kráľovstvo nedodržalo postup stanovený colnými predpismi Únie, aby mohlo byť oslobodené od povinnosti sprístupniť Komisii dotknuté sumy. Na účely zamietnutia dôvodov uvádzaných Spojeným kráľovstvom, ktorých cieľom bolo zbaviť ho povinnosti sprístupniť Komisii vlastné zdroje odvodené od cla stanoveného vo vyššie uvedených platobných výmerov a ktoré vychádzali zo skutočnosti, že dlžníkmi tohto cla boli miznúce alebo platobne neschopné spoločnosti, Súdny dvor uviedol, že ak sa tieto clá ukázali byť nevyhnutné od dotknutých spoločností, stalo sa tak v dôsledku dvojitej administratívnej chyby, ktorú možno pripísať colným orgánom tohto štátu. Napokon Súdny dvor konštatoval, že tento štát si nesplnil ani svoju vedľajšiu povinnosť zaplatiť úroky z omeškania súvisiace s vlastnými zdrojmi, ktoré neboli sprístupnené Komisii.

Pokiaľ ide o otázku, či si Spojené kráľovstvo konkrétnejšie nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z práva Únie v oblasti vlastných zdrojov tým, že neprístupnilo Komisii tradičné vlastné zdroje do výšky konkrétnej sumy stanovenej za každý rok obdobia porušovania, teda v celkovej sume 2 679 637 088,86 eura, Súdny dvor konštatoval, že je vo výlučnej právomoci a zodpovednosti členských štátov zabezpečiť, aby hodnoty deklarované na colné účely boli stanovené v súlade s pravidlami colných predpisov Únie týkajúcimi sa určenia colnej hodnoty. V prejednávanej veci keďže colné orgány Spojeného kráľovstva neprijali vhodné opatrenia dostatočne systematicky, veľké množstvá tovaru pri zjavne podhodnotených dovozoch boli prepustené do voľného obehu a už nebolo možné ich stiahnuť na účely fyzických kontrol. Keďže táto nečinnosť znemožnila určiť colnú hodnotu na základe jednej z metód stanovených colnými predpismi Únie, Komisia správne použila na toto určenie iné metódy. Súdny dvor tiež konštatoval, že Komisia mohla oprávnené využiť možnosť, ktorá je vlastná systému vlastných zdrojov Únie, predložiť Súdnemu dvoru na posúdenie v rámci žaloby o nesplnenie povinnosti tento spor medzi ňou a Spojeným kráľovstvom, pokiaľ ide o povinnosť tohto štátu sprístupniť určitú sumu vlastných zdrojov tejto inštitúcii.

Napokon pokiaľ ide o vyčíslenie strát vlastných zdrojov, Súdny dvor spresnil, že v situácii, keď nemožnosť vykonať overenia bola nevyhnutným dôsledkom opomenutia colných orgánov vykonať kontroly zamerané na overenie skutočnej hodnoty tovaru, použitie metódy založenej na štatistických údajoch namiesto metódy určenia colnej hodnoty dotknutého tovaru na základe priamych dôkazov je prípustné. Preskúmanie vykonané Súdnym dvorom v rámci tohto konania sa preto predovšetkým zameralo na overenie toho, či bola táto metóda odôvodnená vzhľadom na osobitné okolnosti prejednávanej veci a či bola dostatočne presná a spoľahlivá. V tejto súvislosti Súdny dvor čiastočne odmietol výpočet Komisie, keď rozhodol, že z dôvodu nesúlady medzi návrhmi žaloby a jej odôvodnením, ako aj z toho vyplývajúcich značných pochybností o správnosti súm vlastných zdrojov, ktoré Komisia požadovala, táto inštitúcia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala ich celkovú výšku. Vzhľadom na osobitosti prejednávanej veci však Súdny dvor schválil metódu, ktorú Komisia použila na odhad výšky strát tradičných vlastných zdrojov pre určitú časť obdobia porušovania, keďže sa táto metóda ukázala ako dostatočne presná a spoľahlivá na to, aby nevedla k zjavnému nadhodnoteniu výšky uvedených strát. Súdny dvor ďalej spresnil, že mu neprináleží, aby nahradil výpočet Komisie vlastným výpočtom presných súm tradičných vlastných zdrojov, ktoré má Spojené kráľovstvo zaplatiť. Môže totiž buď vyhovieť návrhom obsiahnutým v žalobných návrhoch alebo ich zamietnuť, a to čiastočne alebo v celom rozsahu, ale neprináleží mu meniť rozsah týchto návrhov. Komisii naopak prináleží, aby opätovne vypočítala straty vlastných zdrojov Únie, ktoré sa majú zaplatiť, pričom zohľadní poznatky z rozsudku Súdneho dvora týkajúce sa výšky strát a hodnoty, ktorá sa im má pripísať.

VII. Právo Únie a vnútroštátne právo

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), RS (Účinnok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právny štát – Nezávislosť súdnictva – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Prednosť práva Únie – Neexistencia právomoci vnútroštátneho súdu preskúmať súlad s právom Únie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je podľa rozhodnutia Ústavného súdu dotknutého členského štátu v súlade s ústavou – Disciplinárne stíhanie“

Súdny dvor mal rozhodnúť o zásade nezávislosti sudcov upravenej v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ v spojení najmä so zásadou prednosti práva Únie v kontexte, v ktorom všeobecný súd členského štátu nie je podľa vnútroštátneho práva oprávnený skúmať súlad s právom Únie vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorej súlade s ústavou rozhodol Ústavný súd tohto členského štátu, a vnútroštátnemu sudcovi hrozí disciplinárne konanie a disciplinárne sankcie, pokiaľ takéto skúmanie vykoná.

V prejednávanej veci bol RS odsúdený v trestnom konaní v Rumunsku. Jeho manželka teda podala trestné oznámenie okrem iného proti viacerým predstaviteľom justície za trestné činy, ktorých sa údajne dopustili v rámci uvedeného trestného konania. Následne RS podal na Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko) sťažnosť, ktorou vytýkal prieťahy v trestných konaniach začatých po tomto oznámení.

Odvolací súd Craiova sa domnieval, že na to, aby rozhodol o tejto sťažnosti, je potrebné posúdiť, či je v súlade s právom Únie¹⁶² vnútroštátna právna úprava, ktorou sa zriadil špecializovaný odbor prokuratúry poverenej vyšetrovaním trestných činov v rámci justície – takéto vyšetrovanie začalo vo veci samej. Vzhľadom na nález Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko)¹⁶³, vydaný po rozsudku Súdneho dvora vo veci Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i.¹⁶⁴, však Odvolací súd Craiova nie je podľa vnútroštátneho práva oprávnený vykonať takéto preskúmanie súladu. Ústavný súd totiž vo svojom rozsudku zamietol ako nedôvodnú námietku rozporu s ústavou vznesenú voči viacerým ustanoveniam tejto právnej úpravy, pričom zdôraznil, že pokiaľ konštatuje súlad vnútroštátnej právnej úpravy s ustanovením ústavy, ktoré vyžaduje dodržiavanie zásady prednosti práva Únie¹⁶⁵, všeobecný súd nie je oprávnený skúmať súlad tejto vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie.

V tomto kontexte Odvolací súd Craiova rozhodol obrátiť sa na Súdny dvor, aby mu v podstate objasnil, či právo Únie bráni tomu, aby vnútroštátny všeobecný súd nemal právo preskúmať súlad právnej

¹⁶² Konkrétne článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a príloha rozhodnutia Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56).

¹⁶³ Rozsudok č. 390/2021 z 8. júna 2021.

¹⁶⁴ Rozsudok z 18. mája 2021, *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, [EU:C:2021:393](#)), v ktorom Súdny dvor okrem iného rozhodol, že právna úprava dotknutá vo veci samej je v rozpore s právom Únie, ak vytvorenie takéhoto špecializovaného odboru nie je odôvodnené objektívnymi a skutočnými požiadavkami súvisiacimi s riadnym výkonom spravodlivosti a nie je spojené s osobitými zárukami stanovenými Súdny dvorom (pozri bod 5 výroku tohto rozsudku).

¹⁶⁵ Vo svojom rozsudku č. 390/2021 Ústavný súd rozhodol, že právna úprava dotknutá vo veci samej je v súlade s článkom 148 Constituția României (rumunská Ústava).

úpravy s právom Únie za takých okolností, o aké ide vo veci samej, a v ktorej sa proti sudcom zasadaajúcim v takomto súde môžu uplatniť disciplinárne sankcie z dôvodu vykonania takéhoto preskúmania.

Súdny dvor (veľká komora) rozhodol, že takáto vnútroštátna právna úprava alebo prax je v rozpore s právom Únie.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor konštatoval, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ nebráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá stanovuje, že všeobecné súdy členského štátu sú podľa vnútroštátneho ústavného práva viazané rozhodnutím Ústavného súdu tohto členského štátu, ktorým sa rozhodlo o súlade vnútroštátnej právnej úpravy s ústavou uvedeného štátu, pod podmienkou, že vnútroštátne právo zaručuje nezávislosť tohto Ústavného súdu najmä od zákonodarnej a výkonnej moci. Neplatí to však v prípade, keď uplatnenie takejto právnej úpravy alebo takejto praxe vedie k zbaveniu týchto všeobecných súdov akejkoľvek právomoci posúdiť súlad s právom Únie vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorej takýto Ústavný súd rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením stanovujúcim prednosť práva Únie.

Ďalej Súdny dvor zdôraznil, že dodržiavanie povinnosti, ktorá zaväzuje vnútroštátny súd plne uplatňovať všetky ustanovenia práva Únie s priamym účinkom, je potrebné najmä na zaručenie rovnosti členských štátov pred Zmluvami, čo vylučuje možnosť uplatniť voči právnemu poriadku Únie jednostranné opatrenie akéhokoľvek druhu, a je vyjadrením zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ktorá vyžaduje neuplatnenie akéhokoľvek vnútroštátneho ustanovenia, ktoré by prípadne bolo v rozpore s právom Únie, bez ohľadu na to, či bolo prijaté pred pravidlom práva Únie s priamym účinkom alebo po ňom.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že na jednej strane už rozhodol, že predmetná právna úprava patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928¹⁶⁶ a že v dôsledku toho musí dodržiavať požiadavky vyplývajúce z práva Únie, predovšetkým z článku 2 a článku 19 ods. 1 ZEÚ.¹⁶⁷ Na druhej strane tak článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ¹⁶⁸, ako aj osobitné referenčné kritériá v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii uvedené v prílohe rozhodnutia 2006/928 sú formulované jasne a presne a nie sú spojené so žiadnou podmienkou, takže majú priamy účinok.¹⁶⁹ Z toho vyplýva, že ak nie je možný výklad vnútroštátnych ustanovení v súlade s uvedeným ustanovením alebo uvedenými cieľmi, musia rumunské všeobecné súdy z vlastnej iniciatívy upustiť od uplatnenia týchto vnútroštátnych ustanovení.

Z tohto hľadiska Súdny dvor poukázal na to, že rumunské všeobecné súdy v zásade majú právomoc posúdiť súlad vnútroštátnych právnych ustanovení s týmito ustanoveniami práva Únie bez potreby obrátiť sa na tento účel na Ústavný súd. Táto právomoc im však neprináleží, ak Ústavný súd rozhodol, že tieto vnútroštátne právne ustanovenia sú v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením stanovujúcim prednosť práva Únie, pretože dané súdy sú povinné zohľadniť takýto nález. Takýto vnútroštátny predpis alebo vnútroštátna prax by teda mohli znemožniť plnú účinnosť dotknutých

¹⁶⁶ Z hľadiska článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 2 a článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ, článku 267 ZFEÚ, ako aj zásady prednosti práva Únie.

¹⁶⁷ Pozri poznámku pod čiarou 1, v ktorej je kompletný odkaz na rozhodnutie 2006/928.

¹⁶⁸ Rozsudok *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” a i.*, už citovaný, body 183 a 184.

¹⁶⁹ Rozsudok *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” a i.*, už citovaný, body 249 a 250, a rozsudok z 21. decembra 2021, *Euro Box Promotion a i.* (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, [EU:C:2021:1034](#), bod 253).

noriem práva Únie, keď by všeobecnému súdu, ktorý má zaručiť uplatnenie práva Únie, bránili v samostatnom posúdení súladu týchto právnych ustanovení s týmto právom.

Navyše uplatnenie takéhoto vnútroštátneho predpisu alebo takejto vnútroštátnej praxe by ohrozovalo účinnosť spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenú mechanizmom návrhu na začatie prejudiciálneho konania tým, že by všeobecný súd rozhodujúci vo veci odrádzalo od podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru s cieľom dosiahnuť súlad s nálezmi Ústavného súdu dotknutého členského štátu.

Súdny dvor zdôraznil, že tieto závery platia ešte viac v situácii, v ktorej nález Ústavného súdu dotknutého členského štátu odmieta vyhovieť rozsudku vydanému Súdnym dvorom v prejudiciálnom konaní, odvolávajúc sa najmä na ústavnú identitu tohto členského štátu a na úvahu, že Súdny dvor prekročil svoju právomoc. Súdny dvor poukázal na to, že podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ sa možno naň obrátiť, aby overil, či povinnosť vyplývajúca z práva Únie neporušuje národnú identitu členského štátu. Naopak predmetom, ani účinkom tohto ustanovenia nie je povoliť Ústavnému súdu členského štátu, aby v rozpore s povinnosťami, ktoré mu vyplývajú z práva Únie, odmietol uplatniť normu práva Únie z dôvodu, že táto norma porušuje vnútroštátnym Ústavným súdom definovanú národnú identitu dotknutého členského štátu. Ak sa teda Ústavný súd členského štátu domnieva, že ustanovenie sekundárneho práva, tak ako ho vykladá Súdny dvor, porušuje povinnosť rešpektovať národnú identitu tohto členského štátu, musí predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania, aby Súdny dvor posúdil platnosť tohto ustanovenia z hľadiska článku 4 ods. 2 ZEÚ, pretože len Súdny dvor má právomoc vyhlásiť akt Únie za neplatný.

Okrem toho Súdny dvor uviedol, že vzhľadom na to, že má výlučnú právomoc poskytovať konečný výklad práva Únie, Ústavný súd členského štátu nemôže na základe vlastného výkladu ustanovení práva Únie platne rozhodnúť, že Súdny dvor vydal rozsudok nad rámec jemu zverenej právomoci a z tohto dôvodu odmietnuť, aby sa vyhovel rozsudku vydanému Súdnym dvorom v prejudiciálnom konaní.

Okrem toho na základe svojej skoršej judikatúry¹⁷⁰ Súdny dvor spresňuje, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bránia takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré umožňujú disciplinárne stíhanie vnútroštátneho sudcu z dôvodu akéhokoľvek nerešpektovania nálezov vnútroštátneho Ústavného súdu a najmä za odmietnutie uplatniť nález Ústavného súdu, ktorým odmietol vyhovieť rozsudku Súdneho dvora vydanému v prejudiciálnom konaní.

Rozsudok z 10. marca 2022 Grossmania (C-177/20, [EU:C:2022:175](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zásady práva Únie – Prednosť – Priamy účinok – Lojálna spolupráca – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Článok 63 ZFEÚ – Povinnosti členského štátu vyplývajúce z rozsudku vydaného v konaní o prejudiciálnej otázke – Výklad pravidla práva Únie Súdnym dvorom v rozsudku vydanom v konaní o prejudiciálnej otázke – Povinnosť zabezpečiť plný účinok práva Únie – Povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je v rozpore s právom Únie, tak ako ho vykladá Súdny dvor – Správne rozhodnutie, ktoré sa stalo právoplatným v prípade, že proti nemu nie je podaný opravný prostriedok na súd – Zásady ekvivalencie a efektivity – Zodpovednosť členského štátu“

„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft (ďalej len „Grossmania“), obchodná spoločnosť so sídlom v Maďarsku, ktorej spoločníkmi sú však štátni príslušníci iných členských štátov,

¹⁷⁰ Rozsudok *Euro Box Promotion a i.*, už citovaný.

bola držiteľom práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov v Maďarsku. Dňa 1. mája 2014 boli jej práva vymazané z katastra nehnuteľností na základe maďarskej právnej úpravy, ktorá k tomuto dňu stanovuje zánik práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov, ktoré boli predtým zriadené na základe zmluvy medzi osobami, ktoré nie sú v blízkom príbuzenskom vzťahu, *ex lege*. V roku 2018 Súdny dvor vo svojom rozsudku SEGRO a Horváth¹⁷¹ rozhodol, že voľný pohyb kapitálu v zmysle článku 63 ZFEÚ bráni takejto vnútroštátnej právnej úprave. V nadväznosti na tento rozsudok požiadala Grossmania príslušné orgány o opätovný zápis svojich práv na užívanie pozemkov. Jej žiadosť však bola zamietnutá.

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Győr, Maďarsko), ktorý mal posúdiť zákonnosť tohto zamietnutia opätovného zápisu, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa rozsahu záväzných účinkov rozsudkov Súdného dvora vydaných v prejudiciálnom konaní. Podľa tohto súdu totiž z rozsudku Súdného dvora SEGRO a Horváth vyplýva, že maďarská právna úprava, na ktorej bolo založené zamietnutie žiadosti spoločnosti Grossmania, je v rozpore s právom Únie. Na rozdiel od situácií, v ktorých bol vydaný tento rozsudok, však Grossmania pred súdom nespochybnila výmaz svojich práv na užívanie. Uvedený súd sa preto pýta, či vzhľadom na rozsudok SEGRO a Horváth napriek tomu môže vylúčiť uplatnenie dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy z dôvodu jej rozporu s právom Únie a uložiť príslušným orgánom povinnosť opätovne zapísať vymazané práva na užívanie.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil povinnosti členských štátov, najmä vnútroštátnych súdov, vyplývajúce z rozsudku vydaného v prejudiciálnom konaní z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore s právom Únie v prípade právoplatného rozhodnutia vykonávajúcего túto právnu úpravu, ako aj opatrení, ktoré tieto štáty musia prijať na odstránenie protiprávných následkov vyvolaných tou istou právnou úpravou.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv pripomenul, že ak jeho judikatúra poskytla jasnú odpoveď na otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, musí vnútroštátny súd urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad uplatnený. Na základe zásady prednosti práva Únie musí vnútroštátny súd upustiť od uplatnenia akejkoľvek vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie, ktoré má priamy účinok, pokiaľ ho nemôže vykladať v súlade s týmto právom. Tento priamy účinok je priznaný najmä článku 63 ZFEÚ, ktorý zakotvuje voľný pohyb kapitálu. Keďže z rozsudku SEGRO a Horváth vyplýva, že dotknutá maďarská právna úprava je nezlučiteľná s článkom 63 ZFEÚ, vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe o neplatnosť rozhodnutia založeného na tejto právnej úprave, je povinný zabezpečiť plný účinok uvedeného článku a neuplatniť uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že na základe zásad efektivity a lojálnej spolupráce vyplývajúcich z článku 4 ods. 3 ZEÚ môžu osobitné okolnosti uložiť vnútroštátnemu správnomu orgánu povinnosť opätovne preskúmať konečné rozhodnutie. V tomto kontexte treba nájsť rovnováhu medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou zákonnosti z hľadiska práva Únie. Táto posledná uvedená požiadavka má v prejednávanej veci veľký význam vzhľadom na veľmi rozsiahle nepriaznivé dôsledky spôsobené dotknutou vnútroštátnou právnou úpravou a výmazom práv na užívanie, ktorými sa táto právna úprava vykonáva. Ako totiž vyplýva aj z rozsudku Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov)¹⁷², táto právna úprava predstavuje zjavné a závažné porušenie základnej slobody stanovenej v článku 63 ZFEÚ a zároveň práva vlastníť majetok zaručeného článkom 17 ods. 1 Charty

¹⁷¹ Rozsudok zo 6. marca 2018, **SEGRO a Horváth** (C-52/16 a C-113/16, [EU:C:2018:157](#)).

¹⁷² Rozsudok z 21. mája 2019, **Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov)** (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)).

základných práv Európskej únie, keďže toto porušenie sa dotýkalo viac ako 5 000 štátnych príslušníkov iných členských štátov než Maďarska.

V dôsledku toho, keďže vnútroštátna právna úprava môže okrem iného viesť k nejasnostiam, pokiaľ ide o nevyhnutnosť napadnúť rozhodnutia o výmaze prijaté na jej základe, požiadavka právnej istoty nemôže prípadne odôvodniť nemožnosť stanovenú v maďarskom práve napadnúť na súde, v rámci žaloby proti zamietnutiu žiadosti o opätovný zápis práv na užívanie, výmaz týchto práv, ktorý sa medzičasom stal právoplatným. Vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, musí teda vylúčiť túto nemožnosť z dôvodu, že je v rozpore so zásadami efektivity a lojálnej spolupráce.

Napokon sa Súdny dvor domnieval, že ak v práve Únie neexistujú osobitné pravidlá týkajúce sa spôsobov odstránenia protiprávných následkov porušenia článku 63 ZFEÚ za okolností prejednávanej veci, opatrenia na zabezpečenie dodržiavania práva Únie môžu spočívať najmä v opätovnom zápise nezákonne zrušených práv na užívanie do katastra nehnuteľností. Vnútroštátny súd však musí vzhľadom na právny a skutkový stav existujúci v čase vydania rozhodnutia overiť, či je potrebné nariadiť takýto opätovný zápis príslušnému orgánu alebo či tomu bránia objektívne a legitímne prekážky, ako je nadobudnutie pozemkov, na ktoré sa vzťahujú tieto práva na užívanie, novým vlastníkom v dobrej viere. Ak by sa takýto opätovný zápis ukázal ako nemožný, bolo by na odstránenie protiprávných následkov porušenia práva Únie nevyhnutné priznať bývalým držiteľom zrušených práv na užívanie náhradu, ktorá by bola spôsobilá nahradiť hospodársku stratu vyplývajúcu zo zrušenia týchto práv.

Okrem toho bez ohľadu na vyššie uvedené opatrenia úplná účinnosť práva Únie znamená, že jednotlivci poškodení porušením tohto práva majú na základe zásady zodpovednosti štátu za škody spôsobené takým porušením aj právo na náhradu škody v súlade s podmienkami stanovenými judikatúrou Súdného dvora, ktoré sa v prejednávanej veci zdajú byť splnené.

Rozsudok z 28. júna 2022 (veľká komora), Komisia/Španielsko (Porušenie práva Únie zákonodarcom) (C-278/20, [EU:C:2022:503](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Zodpovednosť členských štátov za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie – Porušenie práva Únie pripísateľné vnútroštátnemu zákonodarcovi – Porušenie ústavy členského štátu pripísateľné vnútroštátnemu zákonodarcovi – Zásady ekvivalencie a efektivity“

Zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému Zmlúv.¹⁷³ Táto zásada platí bez ohľadu na orgán členského štátu, ktorého konanie alebo opomenutie je dôvodom tohto porušenia.¹⁷⁴ Pokiaľ sú splnené tri podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom¹⁷⁵, títo jednotlivci majú právo na náhradu na základe práva Únie.¹⁷⁶ Štát však musí napraviť následky spôsobenej škody podľa

¹⁷³ Rozsudky z 26. januára 2010, *Transportes Urbanos y Servicios Generales* (C-118/08, [EU:C:2010:39](#), bod 29 a citovaná judikatúra), ako aj z 18. januára 2022, *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, [EU:C:2022:33](#), bod 42 a citovaná judikatúra).

¹⁷⁴ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. marca 1996, *Brasserie du pêcheur a Factortame* (C-46/93 a C-48/93, [EU:C:1996:79](#), body 32 a 36), ako aj z 25. novembra 2010, *Fuß* (C-429/09, [EU:C:2010:717](#), bod 46 a citovaná judikatúra).

¹⁷⁵ Tri podmienky sú tieto: porušená právna norma Únie musí mať za cieľ priznať jednotlivcom práva, porušenie tejto normy musí byť dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom musí existovať priama príčinná súvislosť.

¹⁷⁶ Rozsudky z 26. januára 2010, *Transportes Urbanos y Servicios Generales* (C-118/08, [EU:C:2010:39](#), bod 30 a citovaná judikatúra), ako aj z 18. januára 2022, *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, [EU:C:2022:33](#), bod 44 a citovaná judikatúra).

vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).¹⁷⁷

Tieto dve zásady sú jadrom prejednávanej veci, v ktorej Európska komisia podala žalobu o nesplnenie povinnosti proti Španielskemu kráľovstvu. V nadväznosti na sťažnosti podané jednotlivcami Komisia začala postup EU Pilot¹⁷⁸ proti tomuto členskému štátu. Tento postup sa týkal niektorých vnútroštátnych ustanovení, ktoré spájali režim zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenia práva Únie s režimom zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenia Ústavy Španielska.¹⁷⁹ Keďže tento postup bol neúspešný, bol skončený a Komisia začala konanie o porušení voči Španielskemu kráľovstvu.

Svojou žalobou Komisia navrhla, aby Súdny dvor určil, že Španielske kráľovstvo si tým, že prijalo a ponechalo v účinnosti tieto vnútroštátne ustanovenia, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo zásad efektivity a ekvivalencie.

Súdny dvor v rozhodovacom zložení veľkej komory čiastočne vyhovel žalobe Komisie a konštatoval, že Španielske kráľovstvo si tým, že prijalo a ponechalo v účinnosti sporné rozhodnutia, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo zásady efektivity, keďže tieto ustanovenia podmieňujú náhradu škody spôsobenej jednotlivcom španielskym zákonodarcom z dôvodu porušenia práva Únie:

- podmienkou, že existuje rozhodnutie Súdneho dvora, ktorým sa vyhlasuje nezlučiteľnosť uplatňovanej normy s právnou silou zákona, s právom Únie,
- podmienkou, že poškodený jednotlivec dosiahol na akomkoľvek súde právoplatné rozhodnutie o zamietnutí žaloby podanej proti správneho aktu, ktorým bola spôsobená škoda, bez toho, aby sa stanovila výnimka pre prípady, v ktorých škoda vyplýva priamo z aktu alebo opomenutia zákonodarcu, ktoré je v rozpore s právom Únie, bez toho, aby existoval napadnuteľný správny akt,
- premlčacou lehotou jedného roka od uverejnenia rozhodnutia Súdneho dvora, ktorým sa vyhlasuje nezlučiteľnosť uplatňovanej normy s právnou silou zákona s právom Únie, v *Úradnom vestníku Európskej únie*, bez toho, aby sa to vzťahovalo na prípady, v ktorých takéto rozhodnutie neexistuje, a
- podmienkou, že nahradiť možno iba tie škody, ktoré vznikli v období piatich rokov pred dátumom tohto uverejnenia, pokiaľ v tomto rozhodnutí nie je stanovené inak.

Posúdenie Súdny dvorom

Pokiaľ ide o prvú výhradu založenú na porušení zásady efektivity, Súdny dvor jej čiastočne vyhovel.

¹⁷⁷ Rozsudky z 26. januára 2010, *Transportes Urbanos y Servicios Generales* (C-118/08, [EU:C:2010:39](#), bod 31 a citovaná judikatúra), ako aj zo 4. októbra 2018, *Kantarev* (C-571/16, [EU:C:2018:807](#), bod 123).

¹⁷⁸ Systém, ktorý Komisia použila v skorom štádiu s cieľom objasniť alebo vyriešiť problémy s cieľom vyhnúť sa, pokiaľ je to možné, začatiu konania o nesplnení povinnosti proti dotknutému členskému štátu.

¹⁷⁹ Článok 32 ods. 3 až 6 a článok 34 ods. 1 druhý pododsek Ley 40/2015 de Régimen Jurídico del Sector Público (zákon č. 40/2015 o právnom režime verejného sektora) z 1. októbra 2015 (BOE č. 236 z 2. októbra 2015, s. 89411), ako aj článok 67 ods. 1 tretí pododsek Ley 39/2015 del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas (zákon č. 39/2015 o všeobecnom správnom konaní na orgánoch verejnej správy) z 1. októbra 2015 (BOE č. 236 z 2. októbra 2015, s. 89343).

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že podmienenie náhrady škody, ktorú členský štát spôsobil jednotlivcovi porušením práva Únie, zo strany tohto členského štátu, požiadavkou, aby Súdny dvor najprv konštatoval nesplnenie povinností vyplývajúcich z práva Únie, ktoré možno pripísať tomuto členskému štátu, je v rozpore so zásadou efektivity tohto práva. Rovnako náhrada škody spôsobená porušením práva Únie členským štátom nepodlieha požiadavke, podľa ktorej existencia takého porušenia musí vyplývať z rozsudku Súdneho dvora v prejudiciálnom konaní. V dôsledku toho na účely konštatovania dôvodnosti tvrdení Komisie nie je potrebné určiť, či sporné ustanovenia vyžadujú, aby bolo vyhlásené rozhodnutie Súdneho dvora konštatujúce nesplnenie jednej z povinností Španielskym kráľovstvom, ktoré mu vyplývajú z práva Únie, alebo či treba tieto ustanovenia chápať tak, že odkazujú na každé rozhodnutie Súdneho dvora, z ktorého možno vyvodiť záver o nezlučiteľnosti aktu s právom Únie alebo o opomenutí španielskeho zákonodarcu. Náhrada škody spôsobenej členským štátom, vrátane vnútroštátneho zákonodarcu, z dôvodu porušenia práva Únie nemôže byť v žiadnom prípade, pokiaľ nie je porušená zásada efektivity, podmienená predchádzajúcim vydaním takéhoto rozhodnutia Súdneho dvora.

V nadväznosti na to Súdny dvor konštatoval, že hoci právo Únie nebráni použitiu vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorej jednotlivcovi nemôže byť nahradená škoda, ktorej vzniku nepredišiel využitím opravného prostriedku, je to tak len pod podmienkou, že použitie tohto opravného prostriedku nespôsobuje neprimerané ťažkosti alebo že ho možno od poškodeného primerane požadovať. Táto podmienka nie je spornými ustanoveniami splnená, keďže tieto podmieňujú náhradu škody spôsobenej jednotlivcom zo strany zákonodarcu podmienkou, že poškodený jednotlivec dosiahol na akomkoľvek súde právoplatné rozhodnutie o zamietnutí žaloby podanej proti správne mu aktu, ktorý spôsobil škodu, bez stanovenia výnimky pre prípady, v ktorých škoda vyplýva priamo z aktu alebo opomenutia zákonodarcu, ktoré je v rozpore s právom Únie, bez toho, aby existoval napadnuteľný správny akt. Súdny dvor navyše uviedol, že požiadavka, aby sa poškodený jednotlivec od štádia predchádzajúceho žalobe proti správne mu aktu, ktorý viedol ku vzniku škody, dovoľával porušenia práva Únie, ktoré bolo následne uznané, pod hrozbou nemožnosti získať náhradu utrpenej škody, môže predstavovať nadmernú procesnú komplikáciu, ktorá je v rozpore so zásadou efektivity. V takom štádiu totiž môže byť mimoriadne ťažké, ba dokonca nemožné predvídať, aké porušenie práva Únie bude nakoniec uznané Súdnym dvorom. Súdny dvor však odmietol argumentáciu Komisie v rozsahu, v akom Komisia tvrdí, že v rámci takejto žaloby by sa dalo účinne odvolávať len na ustanovenia práva Únie, ktoré majú priamy účinok.

Napokon podľa sporných ustanovení jednak premlčacia lehota na podanie žaloby o určenie zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenia práva Únie, ktoré mu možno pripísať, začína plynúť odo dňa uverejnenia rozhodnutia Súdneho dvora konštatujúceho nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z práva Únie zo strany Španielskeho kráľovstva v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo z ktorého vyplýva nezlučiteľnosť aktu alebo opomenutia zákonodarcu, ktoré viedlo ku vzniku tejto škody, s právom Únie, a jednak môže byť predmetom náhrady škody vzniknutej len počas piatich rokov predchádzajúcich tomuto dátumu. V tejto súvislosti Súdny dvor na jednej strane konštatoval, že uverejnenie takéhoto rozhodnutia v úradnom vestníku nemôže bez toho, aby bola porušená zásada efektivity, predstavovať jediný možný začiatok plynutia tejto premlčacej lehoty, keďže náhrada škody spôsobenej porušením práva Únie nemôže podliehať podmienke existencie takéhoto rozhodnutia Súdneho dvora, a prípady, v ktorých takéto rozhodnutie neexistuje, by neboli pokryté. Na druhej strane Súdny dvor pripomenul, že v prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právne mu poriadku každého členského štátu určiť rozsah náhrady škody, ako aj pravidlá týkajúce sa posúdenia škôd spôsobených porušením práva Únie. Vnútroštátne právne úpravy stanovujúce kritériá umožňujúce určiť tento rozsah, ako aj uvedené pravidlá však musia dodržiavať najmä zásadu efektivity, a teda umožniť náhradu škody, ktorá je primeraná utrpenej škode v tom zmysle, že musí umožniť v plnom rozsahu nahradiť skutočne vzniknutú škodu, čo napadnuté ustanovenia v každom prípade neumožňujú.

Pri skúmaní druhej výhrady založenej na porušení zásady ekvivalencie sa Súdny dvor domnieval, že táto vychádzala z nesprávneho výkladu jeho judikatúry, a preto musí byť zamietnutá ako nedôvodná.

Súdny dvor pripomenul, že zásada ekvivalencie má za cieľ upraviť procesnú autonómiu, ktorou disponujú členské štáty pri vykonávaní práva Únie a pokiaľ toto právo neuvádza ustanovenie v tejto oblasti. Uvedená zásada sa preto v oblasti zodpovednosti štátu za porušenia práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, má uplatniť len vtedy, ak je táto zodpovednosť založená na práve Únie. V prejednávanej veci sa Komisia prostredníctvom druhej výhrady nesnaží spochybniť podmienky, za ktorých sa v Španielsku uplatňuje zásada zodpovednosti štátu za porušenia práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, ale samotné podmienky vzniku zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenia práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, tak ako sú definované v španielskom práve, ktoré verne odráža podmienky stanovené v judikatúre Súdneho dvora. Preto aj za predpokladu, že podmienky vzniku zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenia práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, by boli menej priaznivé ako podmienky vzniku zodpovednosti štátu ako zákonodarcu za porušenie ústavy, zásada ekvivalencie sa na takýto prípad neuplatní.

Súdny dvor už spresnil, že hoci členské štáty môžu ustanoviť, že ich zodpovednosť vzniká pri menej prísnych podmienkach, než sú podmienky stanovené Súdnym dvorom, táto zodpovednosť sa musí považovať za založenú nie na základe práva Únie, ale vnútroštátneho práva.

VIII. Slobody pohybu

1. Voľný pohyb pracovníkov

Rozsudok zo 16. júna 2022, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Psychoterapeuti) (C-577/20, [EU:C:2022:467](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Uznávanie odborných kvalifikácií – Smernica 2005/36/ES – Článok 2 – Rozsah pôsobnosti – Článok 13 ods. 2 – Regulované povolania – Podmienky získania práva na prístup k titulu psychoterapeut v členskom štáte na základe diplomu v odbore psychoterapia vydaného univerzitou so sídlom v inom členskom štáte – Články 45 a 49 ZFEÚ – Voľný pohyb a sloboda usadiť sa – Posúdenie rovnocennosti predmetného vzdelania – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Zásada lojálnej spolupráce medzi členskými štátmi – Spochybnenie úrovne vedomostí a kvalifikácie, ktorú možno predpokladať na základe diplomu vydaného v inom členskom štáte, zo strany hostiteľského členského štátu – Podmienky“

A, fínska štátna príslušníčka, absolvovala vzdelávanie v odbore psychológia organizované vo Fínsku a vo fínskom jazyku univerzitou Spojeného kráľovstva v spolupráci s fínskou spoločnosťou a po jeho skončení v novembri 2017 jej táto univerzita udelila univerzitný diplom. Následne požiadala Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (orgán zodpovedný za vydávanie povolení a dohľad v oblasti sociálneho zabezpečenia a zdravia, Fínsko) (ďalej len „Valvira“) o právo používať profesijný titul psychoterapeut, ktorý je chránený fínskou právnou úpravou. V priebehu toho istého roka kontaktovali Valvira bývalí účastníci tohto vzdelávania, ktorí upozornili na možné nedostatky jeho skutočného obsahu.

V roku 2018 zamietol Valvira žiadosť A, pričom sa domnieval, že sa nemôže uistiť, že toto vzdelávanie spĺňa požiadavky uplatniteľné na vzdelávanie psychoterapeuta vo Fínsku. V apríli 2019 Helsingin hallinto-oikeus (Správny súd Helsinky, Fínsko) zamietol žalobu, ktorú podala A proti tomuto rozhodnutiu, pričom potvrdil výklad, ktorý podal Valvira.

Následne podala A odvolanie na Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko). Tento súd uvádzal, že povolanie psychoterapeuta nie je v Spojenom kráľovstve regulované a že dotknutá osoba, ktorá nevykonávala povolanie psychoterapeuta v inom členskom štáte, v ktorom povolanie nie je regulované, ako to vyžaduje článok 13 ods. 2 smernice 2005/36¹⁸⁰, sa nemôže domáhať práva na prístup k tomuto povolaniu vo Fínsku na základe tejto smernice. Kládol si však otázku, či sa má situácia A preskúmať aj z hľadiska zásad voľného pohybu pracovníkov¹⁸¹ a slobody usadiť sa¹⁸², a ak áno, či príslušný orgán hostiteľského členského štátu môže v rámci skúmania rovnocennosti vedomostí a kvalifikácie vychádzať z iných informácií, než sú informácie poskytnuté univerzitou, ktorá vydala dotknutý diplom.

Súdny dvor na prvú z týchto otázok odpovedal kladne, pričom vyjadril názor, že žiadosť o prístup k regulovanému povolaniu, podaná za takých podmienok, o aké ide v prejednávanej veci, sa má posudzovať s ohľadom na články 45 alebo 49 ZFEÚ. Okrem toho rozhodol, že príslušný orgán hostiteľského členského štátu, ktorému bola takáto žiadosť predložená, je povinný považovať diplom

¹⁸⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, 2005, s. 22).

¹⁸¹ Zásada voľného pohybu pracovníkov je upravená v článku 45 ZFEÚ.

¹⁸² Zásada slobody usadiť sa je upravená v článku 49 ZFEÚ.

vydaný orgánom iného členského štátu za vierohodný. Iba ak má tento orgán vážne pochybnosti založené na určitých konkrétnych skutočnostiach, ktorých rozsah Súdny dvor spresnil, môže požiadať vydávajúci orgán, aby opätovne preskúmal dôvodnosť vydania tohto diplomu, a prípadne ho odobral. Ak by tento diplom nebol odobratý, orgán hostiteľského členského štátu môže spochybniť dôvodnosť vydania uvedeného diplomu len vo výnimočných prípadoch, ak okolnosti prípadu zjavne poukazujú na chýbajúcu vierohodnosť dotknutého diplomu.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor spresnil, že predmetná situácia patrí do pôsobnosti smernice 2005/36, keďže dotknutý doklad o formálnej kvalifikácii bol vydaný v inom členskom štáte, než je hostiteľský členský štát. Zdá sa však, že dotknutá osoba nespĺňa požiadavku stanovenú v článku 13 ods. 2 smernice 2005/36, a to takú, aby vykonávala povolanie psychoterapeuta počas minimálneho obdobia uvedeného v tomto ustanovení, takže sa nemôže odvolávať na žiadny systém uznávania odborných kvalifikácií zavedený touto smernicou.

Pri posudzovaní situácie A s ohľadom na články 45 a 49 ZFEÚ Súdny dvor pripomenul, že z vytvorenia voľného pohybu osôb vyplýva, že členské štáty nemôžu odprieť svojim štátnym príslušníkom, ktorí získali odbornú kvalifikáciu v inom členskom štáte, využitie slobôd, ktoré tieto dve ustanovenia priznávajú. Okrem toho sú orgány členského štátu, ktoré rozhodujú o žiadosti o povolenie na výkon regulovaného povolania, povinné zohľadniť všetky diplomy, osvedčenia a iné doklady o formálnej kvalifikácii, ako aj relevantnú prax dotknutej osoby, a to porovnaním vedomostí, ktoré potvrdzujú tieto doklady, a tejto praxe na jednej strane s vedomosťami a kvalifikáciami požadovanými vnútroštátnou právnou úpravou na druhej strane. Keďže táto zásada je vlastná základným slobodám zakotveným v Zmluve o FEÚ, prijatie smerníc týkajúcich sa vzájomného uznávania diplomov, ktorých súčasťou je smernica 2005/36, nemôže mať za cieľ sťaženie uznávania diplomov, osvedčení a iných dokladov v situáciách, na ktoré sa tieto smernice nevzťahujú. V situácii, v ktorej sa nemožno odvolávať na nijaký zo systémov uznávania odborných kvalifikácií zavedených smernicou 2005/36, si musí dotknutý hostiteľský členský štát plniť svoje povinnosti v oblasti uznávania odborných kvalifikácií s ohľadom na články 45 a 49 ZFEÚ.

V druhom rade Súdny dvor uviedol, že vyššie uvedené porovnávacie preskúmanie rôznych dokladov o formálnej kvalifikácii a skúseností musí umožniť orgánom hostiteľského členského štátu objektívne overiť, či zahraničný diplom osvedčuje, pokiaľ ide o jeho držiteľa, vedomosti a kvalifikáciu, ak nie zhodné, tak prinajmenšom rovnocenné s tými, ktoré osvedčuje vnútroštátny diplom. Toto posudzovanie rovnocennosti cudzieho diplomu sa musí uskutočňovať výlučne vzhľadom na úroveň vedomostí a kvalifikácie, ktorú možno predpokladať u držiteľa tohto diplomu, vzhľadom na povahu a trvanie štúdií a praktickú odbornú prípravu, na ktoré sa diplom vzťahuje. Keďže toto porovnanie predpokladá vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi vo vydávaní dokladov, orgán hostiteľského členského štátu je v zásade povinný považovať diplom vydaný orgánom iného členského štátu za vierohodný. Iba v prípade, ak má vážne pochybnosti založené na konkrétnych skutočnostiach tvoriacich ucelený súbor indícií, ktoré nasvedčujú, že diplom, na ktorý sa tento žiadateľ odvoláva, neodráža úroveň vedomostí a kvalifikácie, ktorú u neho možno predpokladať, môže tento orgán požiadať vydávajúci orgán, aby na základe týchto skutočností preskúmal dôvodnosť vydania tohto diplomu, pričom v prípade potreby ho musí tento posledný uvedený orgán odobrať. Medzi uvedené konkrétne skutočnosti môžu patriť najmä informácie poskytnuté inými osobami, než sú organizátori dotknutého vzdelávania. Ak vydávajúci orgán na základe uvedených skutočností opätovne preskúmal dôvodnosť vydania tohto diplomu bez toho, aby ho odobral, orgán hostiteľského členského štátu môže spochybniť dôvodnosť vydania uvedeného diplomu len vo výnimočných prípadoch, ak okolnosti prípadu zjavne poukazujú na chýbajúcu vierohodnosť uvedeného diplomu.

2. Sloboda usadiť sa¹⁸³

Rozsudok zo 7. septembra 2022 (veľká komora), Cilevičs a i. (C-391/20, [EU:C:2022:638](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 49 ZFEÚ – Sloboda usadiť sa – Obmedzenie – Odôvodnenie – Organizácia vzdelávacieho systému – Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania – Povinnosť poskytovať vzdelávacie programy v úradnom jazyku dotknutého členského štátu – Článok 4 ods. 2 ZEÚ – Národná identita členského štátu – Ochrana a podpora úradného jazyka členského štátu – Zásada proporcionality“

Dvadsať poslancov Latvias Republikas Saeima (Parlament, Lotyšsko) podalo na Latvias Republikas Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) žalobu s návrhom na preskúmanie ústavnosti niektorých ustanovení lotyšského zákona o inštitúciách vysokoškolského vzdelávania.

Cieľom tohto zákona, v znení zmien z roku 2018, je podpora úradného jazyka Lotyšskej republiky tým, že ukladá inštitúciám vysokoškolského vzdelávania povinnosť poskytovať svoje vzdelávacie programy v tomto jazyku. Uvedený zákon však stanovuje štyri výnimky z tejto povinnosti. Po prvé vzdelávacie programy absolvované v Lotyšsku zahraničnými študentmi a vzdelávacie programy organizované v rámci spolupráce dohodnutej v programoch Európskej únie a v medzinárodných dohodách sa môžu poskytovať v úradných jazykoch Únie. Po druhé vzdelávacie programy môže byť poskytnutý v úradných jazykoch Únie, ale len do výšky pätiny počtu kreditov. Po tretie programy štúdia jazykov a kultúry, ako aj jazykové programy môžu byť poskytované v cudzom jazyku. Po štvrté a v poslednom rade spoločné vzdelávacie programy možno poskytovať v úradných jazykoch Únie.

Okrem toho lotyšský zákon o inštitúciách vysokoškolského vzdelávania nie je uplatniteľný na dve súkromné inštitúcie, na ktoré sa naďalej vzťahujú osobitné zákony a môžu pokračovať v ponúkaní vzdelávacích programov v iných úradných jazykoch Únie.

Svojou žalobou žalobcovia najmä tvrdili, že zákon tým, že vytvára prekážku vstupu na trh vysokoškolského vzdelávania, ako aj bráni štátnym príslušníkom a podnikom z iných členských štátov poskytovať služby vysokoškolského vzdelávania v cudzích jazykoch, zasahuje najmä do slobody usadiť sa zaručenej článkom 49 ZFEÚ.

Lotyšský ústavný súd mal pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či právna úprava členského štátu, ktorá v oblasti vysokoškolského vzdelávania, vrátane súkromného vysokoškolského vzdelávania, vyžaduje používanie úradného jazyka tohto členského štátu, pričom stanovuje určité výnimky z tejto povinnosti, predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa. Preto rozhodol položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, aby mohol rozhodnúť o zlučiteľnosti zákona o inštitúciách vysokoškolského vzdelávania s právom Únie.

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku konštatoval, že článok 49 ZFEÚ nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá v zásade ukladá inštitúciám vysokoškolského vzdelávania povinnosť poskytovať svoje vzdelávacie programy výlučne v úradnom jazyku tohto členského štátu. Takáto právna úprava však musí byť odôvodnená dôvodmi súvisiacimi s ochranou národnej identity tohto členského štátu, teda musí byť nevyhnutná a primeraná ochrane legitímne sledovaného cieľa.

¹⁸³ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok zo 16. júna 2022, *Sosiaali- ja terveystien loppa- ja valvontavirasto (Psychotherapeuti)* (C-577/20, [EU:C:2022:467](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele VIII.1. „Voľný pohyb pracovníkov“.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na úvod pripomenul, že v súlade s článkom 6 ZFEÚ má Únia právomoc vykonávať činnosti na podporu, koordináciu alebo doplnenie činnosti členských štátov najmä v oblasti vzdelávania. Hoci právo Únie nezasahuje do tejto právomoci členských štátov, pokiaľ ide jednak o obsah výučby a organizáciu vzdelávacieho systému, ako aj ich kultúrnu a jazykovú rozmanitosť, a jednak o obsah a organizáciu odborného vzdelávania, členské štáty musia pri výkone uvedenej právomoci dodržiavať právo Únie, najmä pokiaľ ide o ustanovenia týkajúce sa slobody usadiť sa.

Súdny dvor v prejednávanej veci uviedol, že aj keď sa štátni príslušníci iných členských štátov môžu usadiť v Lotyšsku a poskytovať programy vysokoškolského vzdelávania, je takáto možnosť v zásade podmienená povinnosťou poskytnúť tieto programy len v úradnom jazyku tohto členského štátu. Takáto povinnosť môže urobiť pre týchto štátnych príslušníkov menej atraktívnym ich usadenie sa v Lotyšsku, a teda predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa.

Podľa schémy svojej ustálenej judikatúry Súdny dvor následne preskúmal existenciu odôvodnenia zisteného obmedzenia a overil dodržanie zásady proporcionality. Pokiaľ ide o existenciu naliehavého dôvodu všeobecného záujmu, predmetná povinnosť smeruje k ochrane a podpore používania úradného jazyka Lotyšskej republiky, čo predstavuje legitímny cieľ, ktorý v zásade odôvodňuje obmedzenie slobody usadiť sa. Podľa článku 3 ods. 3 štvrtého pododseku ZEÚ, ako aj článku 22 Charty základných práv Európskej únie totiž Únia rešpektuje svoju bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť. V súlade s článkom 4 ods. 2 ZEÚ Únia rešpektuje aj národnú identitu svojich členských štátov, ktorej súčasťou je aj ochrana úradného jazyka dotknutého členského štátu. Treba uznať význam, ktorý má výučba na dosiahnutie tohto cieľa.

Pokiaľ ide o primeranosť zisteného obmedzenia, toto obmedzenie musí byť v prvom rade vhodné na zabezpečenie dosiahnutia legitímneho cieľa sledovaného dotknutou právnou úpravou. Na tieto účely možno túto právnú úpravu považovať za spôsobilú zaručiť cieľ ochrany a podpory lotyšského jazyka len vtedy, ak skutočne zodpovedá záujmu na jeho dosiahnutí a uplatňuje sa koherentne a systematicky. Vzhľadom na svoju obmedzenú pôsobnosť výnimky z dotknutej povinnosti, najmä pokiaľ ide o dve inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, ktorých fungovanie je upravené osobitnými zákonmi, svojou povahou nebránia dosiahnutiu uvedeného cieľa. Tým, že niektorým inštitúciám vysokoškolského vzdelávania umožňujú využívať odchylný režim, sú súčasťou osobitnej logiky medzinárodnej spolupráce, a preto nemôžu dotknutú právnú úpravu zbaviť koherencie.

V druhom rade obmedzenie nemôže ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa. Členské štáty tak môžu v zásade zaviesť povinnosť používať svoj úradný jazyk v rámci vzdelávacích programov, pokiaľ je takáto povinnosť spojená s výnimkami, ktoré zabezpečia, že v rámci univerzitného vzdelávania sa môže používať iný jazyk než úradný jazyk. V prejednávanej veci by takéto výnimky mali na to, aby sa nešlo nad rámec toho, čo je nevyhnutné na tieto účely, umožniť používanie iného jazyka než lotyšského jazyka, prinajmenšom pokiaľ ide o vzdelávanie poskytované v rámci európskej alebo medzinárodnej spolupráce a vzdelávanie súvisiace s kultúrou a inými jazykmi než lotyština.

IX. Hraničné kontroly, azyl a prisťahovalectvo

1. Azylová politika

Rozsudok z 1. augusta 2022 (veľká komora), Bundesrepublik Deutschland (Dieťa utečencov narodené mimo hostiteľského štátu) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná azylová politika – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 (Dublin III) – Žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná maloletou osobou v členskom štáte jej narodenia – Rodičia tejto maloletej osoby, ktorým bolo predtým priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte – Článok 3 ods. 2 – Článok 9 – Článok 20 ods. 3 – Smernica 2013/32/EÚ – Článok 33 ods. 2 písm. a) – Prípustnosť žiadosti o medzinárodnú ochranu a zodpovednosť za jej posúdenie“

Žalobkyňa, štátna príslušníčka Ruskej federácie, sa narodila v Nemecku v roku 2015. V marci 2012 bolo jej rodičom a jej piatim súrodencom, tiež ruskej štátnej príslušnosti, priznané postavenie utečenca v Poľsku. V decembri 2012 odišli z Poľska do Nemecka, kde podali žiadosti o medzinárodnú ochranu. Poľská republika odmietla vyhovieť dožiadaniu nemeckých orgánov o prevzatie týchto osôb, a to z dôvodu, že už požívajú medzinárodnú ochranu na jej území. Následne nemecké orgány zamietli žiadosti o medzinárodnú ochranu ako neprípustné z dôvodu postavenia utečenca, ktoré už týmto osobám bolo priznané v Poľsku. Rodina žalobkyne sa však naďalej zdržiavala na území Nemecka.

V marci 2018 podala žalobkyňa na nemecké orgány žiadosť o medzinárodnú ochranu. Táto žiadosť bola zamietnutá ako neprípustná okrem iného na základe nariadenia Dublin III¹⁸⁴.

Vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti tomuto zamietavému rozhodnutiu, mal pochybnosti vo vzťahu k otázke, či Spolková republika Nemecko je členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti žalobkyne, a v prípade kladnej odpovede, či je tento členský štát oprávnený túto žiadosť zamietnuť ako neprípustnú na základe smernice „o konaniach“¹⁸⁵.

Konkrétnejšie sa tento súd zamýšľal nad analogickým uplatnením určitých ustanovení nariadenia Dublin III a smernice „o konaniach“ na situáciu žalobkyne. V tejto súvislosti sa jednak pýtal, či – s cieľom zamedziť sekundárnej migrácii – sa článok 20 ods. 3 nariadenia Dublin III týkajúci sa okrem iného situácie detí narodených po príchode žiadateľa o medzinárodnú ochranu¹⁸⁶ uplatňuje na

¹⁸⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31) (ďalej len „nariadenie Dublin III“).

¹⁸⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60) (ďalej len „smernica o „konaniach““).

¹⁸⁶ Podľa tohto ustanovenia, ktoré sa týka postupu na prevzatie, je postavenie maloletej osoby, ktorá sprevádza žiadateľa o medzinárodnú ochranu a ktorá spĺňa definíciu rodinného príslušníka, neoddeliteľné od postavenia jeho rodinného príslušníka a zaoberá sa ním členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti uvedeného rodinného príslušníka o medzinárodnú ochranu, aj keď táto maloletá osoba nie je samostatným žiadateľom, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby. Rovnaký postup sa vzťahuje na deti narodené po tom, čo žiadateľ pricestoval na územie členských štátov, bez toho, aby bolo potrebné začať nový postup vo veci ich prevzatia.

žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú maloletou osobou v členskom štáte jej narodenia, pokiaľ jej rodičia už požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte. Po druhé sa pýtal, či sa článok 33 ods. 2 písm. a) smernice „o konaniach“¹⁸⁷ uplatňuje na maloletú osobu, ktorej rodičia požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte, no ktorá ju samotná nepožíva.

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore odpovedal na tieto otázky záporne. Vo svojom rozsudku objasnil rozsah nariadenia Dublin III a smernice „o konaniach“ v rámci sekundárnej migrácie rodín, ktoré už požívajú medzinárodnú ochranu v jednom členskom štáte, do iného členského štátu, kde sa narodilo ďalšie dieťa.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor konštatoval, že článok 20 ods. 3 nariadenia Dublin III sa analogicky neuplatňuje na situáciu, keď maloletá osoba a jej rodičia podajú žiadosti o medzinárodnú ochranu v členskom štáte, v ktorom sa toto dieťa narodilo, pričom rodičia už požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte. Jednak totiž toto ustanovenie predpokladá, že rodinní príslušníci maloletej osoby majú stále postavenie „žiadateľa“, takže neupravuje situáciu dieťaťa, ktoré sa narodilo po tom, čo jeho rodinní príslušníci získali medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom sa dieťa narodilo a v ktorom býva so svojou rodinou. Po druhé postavenie maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci sú žiadateľmi o medzinárodnú ochranu, a postavenie maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci už požívajú takúto ochranu, nie sú porovnateľné v kontexte režimu zavedeného nariadením Dublin III. Pojmy „žiadateľ“¹⁸⁸ a „osoba požívajúca medzinárodnú ochranu“¹⁸⁹ sa totiž vzťahujú na rozdielne právne postavenia, ktoré sú upravené odlišnými ustanoveniami tohto nariadenia. V dôsledku uvedeného by analogické uplatnenie článku 20 ods. 3 na situáciu maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci už požívajú medzinárodnú ochranu, pripravilo tak túto maloletú osobu, ako aj členský štát, ktorý túto ochranu jeho rodinným príslušníkom poskytol, o uplatnenie mechanizmov stanovených týmto nariadením. Toto by malo za dôsledok predovšetkým to, že by takáto maloletá osoba mohla byť predmetom rozhodnutia o odovzdaní bez toho, aby sa vo vzťahu k nej začal postup vo veci jej prevzatia.

Okrem toho nariadenie Dublin III stanovuje osobitné pravidlá v prípade, keď je konanie, ktoré bolo začaté vo vzťahu k rodinným príslušníkom žiadateľa, ukončené a keď už týmito osobám ako osobám požívajúcim medzinárodnú ochranu bolo povolené zdržiavať sa v členskom štáte. Konkrétnejšie jeho článok 9 stanovuje, že v takejto situácii je tento členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu pod podmienkou, že dotknuté osoby vyjadrili svoje želanie písomne. Je pravda, že táto podmienka vylučuje uplatnenie článku 9 v prípade, že vyjadrenie takéhoto želania neexistuje. Táto situácia môže nastať najmä vtedy, keď je žiadosť o medzinárodnú ochranu dotknutej maloletej osoby podaná v nadväznosti na nelegálnu sekundárnu migráciu jej rodiny z prvého členského štátu do členského štátu, v ktorom je táto žiadosť podaná. Táto okolnosť však nič nemení na skutočnosti, že normotvorca Únie stanovil v tomto článku ustanovenie, ktoré sa vzťahuje práve na uvedenú situáciu. Okrem toho vzhľadom na jasné znenie článku 9 sa od tejto požiadavky písomného prejavu želania nemožno odchýliť.

Za týchto okolností v situácii, v ktorej dotknuté osoby písomne nevyjadrili želanie, aby členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu dieťaťa bol ten členský štát,

¹⁸⁷ Podľa tohto ustanovenia môžu členské štáty považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú, ak iný členský štát poskytol medzinárodnú ochranu.

¹⁸⁸ V zmysle článku 2 bodu c) nariadenia Dublin III.

¹⁸⁹ V zmysle článku 2 bodu f) nariadenia Dublin III.

v ktorom bol rodinným príslušníkom tejto osoby povolený pobyt ako osobám požívajúcim medzinárodnú ochranu, sa určenie zodpovedného členského štátu vykoná na základe článku 3 ods. 2 nariadenia Dublin III.¹⁹⁰

V druhom rade Súdny dvor konštatoval, že článok 33 ods. 2 písm. a) smernice „o konaniach“ sa analogicky neuplatňuje na žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú maloletou osobou v členskom štáte, pokiaľ nie samotná táto maloletá osoba, ale jej rodičia požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomína, že táto smernica taxatívne vymenúva situácie, v ktorých členské štáty môžu považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú. Okrem toho má ustanovenie upravujúce tieto dôvody neprípustnosti povahu výnimky vo vzťahu k povinnosti členských štátov preskúmať z vecného hľadiska všetky žiadosti o medzinárodnú ochranu. Z taxatívnej povahy tohto ustanovenia a z toho, že má toto ustanovenie povahu výnimky, vyplýva, že sa má vykladať reštriktívne, a teda ho nemožno uplatniť na situáciu, ktorá nezodpovedá jeho zneniu. Jeho pôsobnosť *ratione personae* sa preto nemôže vzťahovať aj na žiadateľa o medzinárodnú ochranu, ktorý sám takúto ochranu nepožíva.

Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Preskúmanie zaistenia ex offio) (C-704/20 a C-39/21, [EU:C:2022:858](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Zaistenie štátnych príslušníkov tretích krajín – Základné právo na slobodu – Článok 6 Charty základných práv Európskej únie – Podmienky zákonnosti zaistenia – Smernica 2008/115/ES – Článok 15 – Smernica 2013/33/EÚ – Článok 9 – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Článok 28 – Preskúmanie zákonnosti zaistenia a zachovania opatrenia spočívajúceho v zaistení – Preskúmanie ex offio – Základné právo na účinné súdne preskúmanie – Článok 47 Charty základných práv“

B, C a X, traja štátni príslušníci tretích krajín, boli v Holandsku zaistení v rámci konaní na účely posúdenia žiadosti o medzinárodnú ochranu, odovzdania do členského štátu, ktorý je zodpovedný za takéto posúdenie a návratu spojeného s neoprávneným zdržívaním sa na holandskom území.

Dotknuté osoby napadli na súde opatrenia spočívajúce v zaistení alebo pokračovaní v zaistení, ktoré boli voči nim prijaté. Vnútroštátne súdy, ktoré rozhodujú v prvom alebo druhom stupni, sa pýtali na rozsah preskúmania zákonnosti dotknutých opatrení.

Akékoľvek opatrenie spočívajúce v zaistení stanovené právom Únie – t. j. smernicou „o prijímaní“¹⁹¹, nariadením Dublin III¹⁹² a smernicou „o návrate“¹⁹³ – totiž v Holandsku spadá pod správne procesné

¹⁹⁰ Podľa tohto ustanovenia, keď nie je možné určiť žiaden zodpovedný členský štát na základe kritérií uvedených v nariadení Dublin III, je za posúdenie tejto žiadosti zodpovedný prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná.

¹⁹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 96) (ďalej len „smernica „o prijímaní““).

¹⁹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31) (ďalej len „nariadenie Dublin III“).

¹⁹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržávajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98) (ďalej len „smernica „o návrate““).

právo, ktoré v zásade neumožňuje súdom preskúmať *ex offio*, či dotknuté opatrenie spočívajúce v zaistení spĺňa podmienku zákonnosti, ktorej porušenia sa dotknutá osoba nedovoľovala.

Vnútroštátne súdy však spochybňovali súlad takejto situácie s právom Únie, a najmä so základnými právami na slobodu a na účinný prostriedok nápravy¹⁹⁴. V dôsledku toho sa obrátili na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, či im právo Únie ukladá povinnosť preskúmať *ex offio* všetky podmienky, ktoré musí spĺňať opatrenie spočívajúce v zaistení, aby bolo zákonné, vrátane tých, ktorých porušenie dotknutá osoba nenamietala.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že podľa smernice „o návrate“¹⁹⁵, smernice „o prijímaní“¹⁹⁶ a nariadenia Dublin III¹⁹⁷ v spojení s Chartou¹⁹⁸ preskúmanie dodržiavania podmienok zákonnosti zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, ktoré vyplývajú z práva Únie, súdnym orgánom, musí viesť tento orgán k tomu, že na základe skutočností uvedených v spise, ktoré mu boli oznámené, a tak ako boli doplnené alebo objasnené počas kontradiktórneho konania pred ním, prihliadne *ex offio* na prípadné nedodržanie podmienky zákonnosti, na ktoré sa dotknutá osoba neodvolala.

Posúdenie Súdnym dvorom

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade spresnil, že zaistenie, ktoré predstavuje vážny zásah do práva na slobodu, možno nariadiť alebo predĺžiť len pri dodržaní všeobecných a abstraktných pravidiel, ktoré stanovujú podmienky a postupy. Tieto pravidlá obsiahnuté v aktoch práva Únie¹⁹⁹ na jednej strane a v ustanoveniach vnútroštátneho práva, ktorými sa tieto pravidlá vykonávajú na druhej strane, predstavujú normy, ktoré určujú podmienky zákonnosti zaistenia, a to aj z hľadiska práva na slobodu. Podľa týchto noriem, ak sa ukáže, že podmienky zákonnosti zaistenia neboli alebo už nie sú splnené, dotknutá osoba musí byť bezodkladne prepustená.

Pokiaľ ide v druhom rade o právo štátnych príslušníkov tretích krajín zaistených členským štátom na účinnú súdnu ochranu, Súdny dvor uviedol, že podľa relevantných pravidiel práva Únie²⁰⁰ musí každý členský štát v prípade, že zaistenie bolo nariadené správnym orgánom, zabezpečiť „urýchlené“ súdne preskúmanie zákonnosti zaistenia, a to buď *ex offio* alebo na žiadosť dotknutej osoby. Pokiaľ ide o zachovanie opatrenia spočívajúceho v zaistení, toto isté právo²⁰¹ vyžaduje, aby sa preskúmanie alebo pravidelná kontrola uskutočnili „v primeraných časových intervaloch“ a týkali sa toho, či sú splnené podmienky zákonnosti zaistenia. Keďže právo Únie bez výnimky vyžaduje, aby sa preskúmanie splnenia podmienok zákonnosti zaistenia uskutočňovalo „v primeraných časových

¹⁹⁴ Ako je zakotvené v článku 6 a článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

¹⁹⁵ Článok 15 ods. 2 a 3 smernice „o návrate“.

¹⁹⁶ Článok 9 ods. 3 a 5 smernice „o prijímaní“.

¹⁹⁷ Článok 28 ods. 4 nariadenia Dublin III.

¹⁹⁸ Články 6 a 47 Charty.

¹⁹⁹ Pozri článok 15 ods. 1, článok 15 ods. 2 druhý pododsek, článok 15 ods. 4, 5 a 6 smernice „o návrate“, článok 8 ods. 2 a 3 a článok 9 ods. 1, 2 a 4 smernice „o prijímaní“, ako aj článok 28 ods. 2, 3 a 4 nariadenia Dublin III.

²⁰⁰ Pozri článok 15 ods. 2 tretí pododsek smernice „o návrate“ a článok 9 ods. 3 smernice „o prijímaní“, ktorý sa na základe článku 28 ods. 4 nariadenia Dublin III uplatňuje aj v rámci konaní o odovzdaní upravených týmto nariadením.

²⁰¹ Článok 15 ods. 3 smernice „o návrate“ a článok 9 ods. 5 smernice „o prijímaní“, ktorý sa na základe článku 28 ods. 4 nariadenia Dublin III uplatňuje aj v rámci konaní o odovzdaní upravených týmto nariadením.

intervaloch“, príslušný súdny orgán je povinný vykonať uvedené preskúmanie *ex offio*, aj keď o to dotknutá osoba nepožiadala.

Normotvorca Únie sa teda neobmedzil na stanovenie spoločných hmotnoprávných noriem, ale zaviedol aj spoločné procesné normy, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby v každom členskom štáte existoval režim, ktorý umožňuje príslušnému súdnemu orgánu, aby prípadne po preskúmaní *ex offio* prepustil dotknutú osobu hneď po tom, čo sa ukáže, že jej zaistenie nie je alebo už nie je zákonné.

Na to, aby takýto režim ochrany účinne zaručoval dodržiavanie prísnych podmienok, ktorým musí zodpovedať zákonnosť opatrenia spočívajúceho v zaistení, musí byť príslušný súdny orgán schopný rozhodnúť o všetkých skutkových a právnych okolnostiach, ktoré sú relevantné na overenie tejto zákonnosti. Na tento účel musí mať možnosť zohľadniť jednak skutkové okolnosti a dôkazy uvedené správnym orgánom, ktorý nariadil prvotné zaistenie, a jednak skutočnosti, dôkazy a pripomienky, ktoré mu prípadne predloží dotknutá osoba. Okrem toho musí byť schopný zistiť si akúkoľvek inú skutočnosť relevantnú na účely jeho rozhodnutia tým, že prijme na základe svojho vnútroštátneho práva procesné opatrenia, ktoré považuje za potrebné.

Na základe týchto okolností musí tento orgán prípadne prihliadnuť na nesplnenie podmienky zákonnosti vyplývajúcej z práva Únie, a to aj v prípade, že toto nesplnenie nebolo dotknutou osobou namietané. Táto povinnosť nemá vplyv na povinnosť vyzvať každého účastníka konania, aby sa vyjadril k tejto podmienke v súlade so zásadou kontradiktórnosti.

2. Hraničné kontroly

Rozsudok z 26. apríla 2022 (veľká komora), Landespolizeidirektion Steiermark (Maximálna doba trvania kontroly vnútorných hraníc) (C-368/20 a C-369/20, [EU:C:2022:298](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Voľný pohyb osôb – Nariadenie (EÚ) 2016/399 – Kódex schengenských hraníc – Článok 25 ods. 4 – Dočasné obnovenie kontroly vnútorných hraníc na maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca viacero po sebe nasledujúcich období kontrol vedúcich k prekročeniu tejto doby – Nesúlad takejto právnej úpravy s článkom 25 ods. 4 Kódexu schengenských hraníc v prípade, keď sa po sebe nasledujúce obdobia zakladajú na tej istej hrozbe alebo hrozbách – Vnútroštátna právna úprava ukladajúca povinnosť predložiť cestovný pas alebo preukaz totožnosti pri kontrole vnútornej hranice pod hrozbou sankcie – Nesúlad takejto povinnosti s článkom 25 ods. 4 Kódexu schengenských hraníc, ak je samotná kontrola v rozpore s týmto ustanovením“

Od septembra 2015 do novembra 2021 Rakúska republika niekoľkokrát obnovila kontrolu na svojich hraniciach s Maďarskom a Slovinskom. Na účely odôvodnenia obnovenia uvedenej kontroly tento členský štát vychádzal z rôznych ustanovení Kódexu schengenských hraníc²⁰². Predovšetkým od 11. novembra 2017 vychádzal z článku 25 tohto kódexu, nazvanom „Všeobecný rámec pre dočasné obnovenie kontroly vnútorných hraníc“, ktorý stanovuje možnosť členského štátu obnoviť kontroly

²⁰² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 2016, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 (Ú. v. EÚ L 251, 2016, s. 1). Toto nariadenie nahradilo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1).

svojich vnútorných hraníc v prípade závažného ohrozenia jeho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti a maximálne obdobia, na ktoré môže byť takáto kontrola obnovená.

V auguste 2019 bol NW pri príchode zo Slovinska podrobený hraničnej kontrole na hraničnom priechode Spielfeld (Rakúsko). Keďže odmietol predložiť svoj cestovný pas, bol uznaný vinným z toho, že prekročil rakúsku hranicu bez platného cestovného dokladu, a bola mu uložená pokuta. V novembri 2019 bol NW podrobený inej hraničnej kontrole na tom istom hraničnom priechode. Na vnútroštátnom súde napadol zákonnosť týchto dvoch kontrol.

Vnútroštátny súd sa pýtal na zlučiteľnosť kontrol, ktorým bol NW podrobený, ako aj sankcie, ktorá mu bola uložená, s právom Únie. V čase, keď boli prijaté napadnuté opatrenia kontroly, obnovenie kontroly Rakúskom na jeho hranici so Slovinskom už totiž v dôsledku kumulovaného účinku uplatňovania po sebe nasledujúcich období kontrol prekročilo maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov stanovenú v článku 25 Kódexu schengenských hraníc.

Vo svojom rozsudku Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že Kódex schengenských hraníc bráni tomu, aby členský štát dočasne obnovil kontrolu vnútorných hraníc založenú na závažnom ohrození jeho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti, pokiaľ jej trvanie presahuje maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov a neexistuje nové ohrozenie, ktoré by odôvodňovalo nové uplatnenie období stanovených v kódexe. Tomuto kódexu odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorou členský štát pod hrozbou sankcie ukladá osobe povinnosť, aby pri vstupe na územie tohto členského štátu cez vnútornú hranicu predložila cestovný pas alebo preukaz totožnosti, pokiaľ je obnovenie kontroly vnútorných hraníc, v rámci ktorej je táto povinnosť uložená, v rozpore s uvedeným kódexom.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o dočasné obnovenie kontroly na vnútorných hraniciach členským štátom založené na závažnom ohrození jeho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti,²⁰³ Súdny dvor najprv pripomenul, že pri výklade ustanovenia práva Únie je potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.

Pokiaľ ide najprv o znenie článku 25 Kódexu schengenských hraníc, Súdny dvor poznamenal, že výraz „nesmie prekročiť šesť mesiacov“, vedie k vylúčeniu akejkoľvek možnosti prekročiť túto dobu.

Pokiaľ ide ďalej o kontext, do ktorého patrí článok 25 tohto kódexu, Súdny dvor po prvé poznamenal, že toto ustanovenie jasne a presne stanovuje maximálne doby tak pre počiatočné obnovenie kontroly vnútorných hraníc, ako aj pre akékoľvek predĺženie tejto kontroly, vrátane maximálnej celkovej doby uplatniteľnej na takúto kontrolu. Po druhé uvedené ustanovenie predstavuje výnimku zo zásady, podľa ktorej vnútorné hranice možno prekračovať kdekoľvek bez toho, aby sa vykonávala kontrola osôb, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.²⁰⁴ Keďže výnimky z voľného pohybu osôb sa majú vykladať reštriktívne, obnovenie kontroly vnútorných hraníc by malo zostať výnimočné a malo by k nemu dôjsť len ako k poslednej možnosti. Tento reštriktívny výklad teda svedčí v neprospech výkladu článku 25 uvedeného kódexu, podľa ktorého pretrvávajúce pôvodne zisteného ohrozenia²⁰⁵ postačuje na odôvodnenie obnovenia tejto kontroly aj po uplynutí maximálnej doby šiestich mesiacov

²⁰³ Súdny dvor konkrétne skúmal články 25 a 27 Kódexu schengenských hraníc. Článok 27 tohto kódexu stanovuje postup pri dočasnom obnovení kontroly vnútorných hraníc podľa článku 25 uvedeného kódexu.

²⁰⁴ Pozri v tomto zmysle článok 22 Kódexu schengenských hraníc, ako aj článok 3 ods. 2 ZEÚ a článok 67 ods. 2 ZFEÚ.

²⁰⁵ Aj keď sa posudzuje s ohľadom na nové skutočnosti, alebo opätovné posúdenie nevyhnutnosti a primeranosti kontroly, ktorá bola zavedená ako reakcia na toto ohrozenie.

stanovenej v tomto ustanovení. Takýto výklad by totiž v praxi umožnil toto obnovenie z dôvodu toho istého ohrozenia na neobmedzenú dobu, čím by bola porušená samotná zásada neexistencie kontroly na vnútorných hraniciach. Po tretie by výkladom článku 25 Kódexu schengenských hraníc v tom zmysle, že v prípade závažného ohrozenia môže členský štát prekročiť celkovú dobu šiestich mesiacov stanovenú pre kontrolu vnútorných hraníc, stratilo zmysel rozlišovanie, ktoré vykonal normotvorca Únie medzi kontrolami vnútorných hraníc, ktoré boli obnovené podľa tohto článku, a kontrolami, ktoré boli obnovené na základe článku 29 tohto kódexu,²⁰⁶ v prípade ktorých maximálna celková doba obnovenia kontroly vnútorných hraníc nesmie prekročiť dva roky.²⁰⁷

Napokon Súdny dvor zdôraznil, že cieľ sledovaný pravidlom týkajúcim sa maximálnej celkovej doby šiestich mesiacov nadväzuje na tento všeobecný cieľ, ktorý spočíva v zosúladiení zásady voľného pohybu so záujmom členských štátov zabezpečiť bezpečnosť svojich území. Hoci je v tejto súvislosti pravda, že závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti členského štátu v priestore bez kontroly vnútorných hraníc nie je nevyhnutne časovo obmedzené, normotvorca Únie sa domnieval, že obdobie šiestich mesiacov je dostatočné na to, aby dotknutý členský štát prijal opatrenia umožňujúce reagovať na takéto ohrozenie a zároveň po uplynutí tohto obdobia šiestich mesiacov zachoval zásadu voľného pohybu.

V dôsledku toho sa Súdny dvor domnieval, že uvedená maximálna celková doba šiestich mesiacov má kogentný charakter, takže akákoľvek kontrola vnútorných hraníc, ktorá bola obnovená na základe článku 25 po uplynutí tejto doby, je nezlučiteľná s Kódexom schengenských hraníc. Takéto obdobie však možno znovu uplatniť len v prípade, ak dotknutý členský štát preukáže existenciu nového závažného ohrozenia ovplyvňujúceho jeho verejný poriadok alebo vnútornú bezpečnosť. Na účely posúdenia, či je dané ohrozenie nové v porovnaní s pôvodne zisteným ohrozením, treba poukázať na okolnosti, ktoré viedli k potrebe obnoviť kontrolu vnútorných hraníc, ako aj na okolnosti a udalosti, ktoré predstavujú závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti dotknutého členského štátu.²⁰⁸

Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že článok 72 ZFEÚ²⁰⁹ neumožňuje, aby členský štát s cieľom reagovať na takéto ohrozenie obnovil dočasné kontroly vnútorných hraníc založené na článkoch 25 a 27 Kódexu schengenských hraníc na obdobie, ktoré presahuje celkovú maximálnu dobu šiestich mesiacov. Vzhľadom na zásadný význam, ktorý má voľný pohyb osôb medzi cieľmi Únie, a na podrobný spôsob, akým normotvorca Únie upravil možnosť členských štátov zasahovať do tejto slobody prostredníctvom dočasného obnovenia kontrol vnútorných hraníc, totiž tento normotvorca pri stanovení tohto pravidla týkajúceho sa maximálnej celkovej doby šiestich mesiacov náležite zohľadnil výkon zodpovednosti, ktorú majú členské štáty v oblasti verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti.

²⁰⁶ Ak výnimočné okolnosti ohrozujú celkové fungovanie priestoru bez kontroly vnútorných hraníc, článok 29 kódexu stanovuje možnosť členských štátov obnoviť kontroly vnútorných hraníc na základe odporúčania Rady.

²⁰⁷ Súdny dvor však spresnil, že obnovenie kontrol vnútorných hraníc podľa článku 29 kódexu na dobu maximálne dvoch rokov nebráni dotknutému členskému štátu v tom, aby v prípade, že dôjde k novému závažnému ohrozeniu jeho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti bezprostredne po uplynutí týchto dvoch rokov, obnovil kontroly podľa článku 25 tohto kódexu na dobu v trvaní maximálne šiestich mesiacov za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v tomto poslednom uvedenom ustanovení.

²⁰⁸ Článok 27 ods. 1 písm. a) Kódexu schengenských hraníc.

²⁰⁹ Toto ustanovenie stanovuje, že hlavou V Zmluvy o FEÚ nie je dotknutý výkon právomocí členských štátov vo veci udržiavania verejného poriadku a zabezpečovania vnútornej bezpečnosti.

3. Operácie humanitárnej pomoci na mori

Rozsudok z 1. augusta 2022 (veľká komora), Sea Watch (C-14/21 a C-15/21, [EU:C:2022:604](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Činnosť pátrania a záchrany osôb v nebezpečenstve alebo v núdzi na mori, vykonávaná mimovládnu humanitárnu organizáciou (MVO) – Režim uplatniteľný na lode – Smernica 2009/16/ES – Dohovor Organizácie spojených národov o morskom práve – Medzinárodný dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori – Príslušnosť a právomoci vlajkového štátu a prístavného štátu – Inšpekcia a zadržanie lodí“

Sea Watch je nezisková humanitárna organizácia so sídlom v Berlíne (Nemecko). Vykonáva pátracie a záchranné činnosti týkajúce sa osôb, ktoré sa nachádzajú v nebezpečenstve alebo v núdzi v Stredozemnom mori pomocou lodí, ktoré vlastní a zároveň prevádzkuje. Medzi týmito loďami sa nachádzajú predovšetkým lode s názvami „Sea Watch 3“ a „Sea Watch 4“ (ďalej len „dotknuté lode“), ktoré sa plavia pod nemeckou vlajkou a ktoré boli certifikované v Nemecku ako „všeobecné nákladné – viacúčelové lode“.

Počas leta 2020, po pátracích a záchranných operáciách v medzinárodných vodách Stredozemného mora a následnom preložení a vylovení zachránených osôb v prístavoch v Palerme (Taliansko) a Port-Empedocle (Taliansko), do ktorých boli dotknuté lode nasmerované na výzvu talianskych orgánov, boli na týchto lodiach vykonané inšpekcie prístavnými úradmi týchto dvoch miest, ktoré následne nariadili ich zadržanie. Tieto prístavné úrady sa totiž domnievali, že dotknuté lode sa zapojili do pátracej a záchrannej činnosti na mori, hoci neboli na túto činnosť certifikované a že z tohto dôvodu prijali na palubu vyšší počet osôb než mali povolené. Prístavné úrady navyše zdôraznili určitý počet technických a prevádzkových nedostatkov, z ktorých niektoré bolo treba podľa nich považovať za vytvárajúce jasné riziko pre bezpečnosť, zdravie alebo životné prostredie a za tak závažné, že odôvodňovali zadržanie týchto lodí.

Po zadržaní dotknutých lodí Sea Watch podala na Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionálny správny súd pre Sicíliu, Taliansko) dve žaloby na zrušenie príkazov na zadržanie a inšpekčných správ, ktoré im predchádzali. Na podporu týchto žalôb v podstate tvrdila, že prístavné úrady, od ktorých pochádzajú tieto opatrenia, prekročili právomoci priznané prístavnému štátu tak, ako vyplývajú zo smernice 2009/16²¹⁰, vykladanej s prihliadnutím na relevantné pravidlá medzinárodného práva, a že inšpekcie nimi vykonané predstavovali v skutočnosti nepriamy prostriedok na zmarenie pátracích a záchranných operácií na mori, ktorým sa venuje.

V tejto súvislosti sa Regionálny správny súd pre Sicíliu domnieval, že spory, ktoré mu boli predložené, nastoľujú dôležité a bezprecedentné otázky týkajúce sa právneho rámca a režimu, ktoré sa uplatňujú na lode prevádzkované mimovládnymi humanitárnymi organizáciami na výkon systematickej činnosti pátrania a záchrany osôb v nebezpečenstve alebo núdzi na mori (ďalej len „súkromné lode humanitárnej pomoci“).

²¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/16/ES z 23. apríla 2009 o štátnej prístavnej kontrole (Ú. v. EÚ L 131, 2009, s. 57), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2110 z 15. novembra 2017 (Ú. v. EÚ L 315, 2017, s. 61).

Súdny dvor vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou po prvýkrát vykladal smernicu 2009/16, okrem iného s prihliadnutím na Dohovor Organizácie spojených národov o morskom práve²¹¹ a Dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori²¹². Rozhodol, že táto smernica sa vzťahuje aj na lode, ktoré vykonávajú systematickú činnosť pátrania a záchrany osôb v nebezpečenstve alebo núdzi na mori a že vnútroštátna právna úprava preberajúca uvedenú smernicu nemôže obmedziť svoju uplatniteľnosť iba na lode používané na účely komerčnej činnosti. Súdny dvor navyše spresnil rozsah a podmienky vykonávania kontrolných právomocí, ktoré môže vykonávať prístavný štát, ako aj právomoci vykonať inšpekcie a zadržať lode.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o uplatniteľnosť smernice 2009/16, Súdny dvor rozhodol, že táto smernica sa uplatňuje na lode, ktoré aj keď sú vlajkovým štátom klasifikované a certifikované ako nákladné lode, sú v praxi humanitárnou organizáciou systematicky používané na účely nekomerčnej činnosti v oblasti pátrania a záchrany osôb v nebezpečenstve alebo v núdzi na mori. Uvedená smernica sa totiž uplatňuje po prvé na každé námorné plavidlo, ktoré sa plaví pod inou vlajkou ako vlajkou prístavného štátu,²¹³ s výnimkou osobitných kategórií lodí, ktoré sú výslovne vylúčené z jej pôsobnosti.²¹⁴ Treba sa domnievať, že tieto kategórie, ktoré takto predstavujú výnimky, majú taxatívnu povahu a treba ich vykladať reštriktívne. Z tohto hľadiska okolností, že skutočná činnosť lode sa nezhoduje s činnosťou, na ktorú bola klasifikovaná a certifikovaná, nemá vplyv na uplatniteľnosť smernice, rovnako ako ani okolnosť, či je táto skutočná činnosť komerčná alebo nekomerčná. Smernica 2009/16 sa po druhé uplatňuje na takúto loď, keď sa nachádza najmä v prístave alebo na kotvisku členského štátu, aby tam vykonala prepojenie medzi loďou a prístavom.²¹⁵

So zreteľom na tento výklad Súdny dvor zdôraznil, že smernica 2009/16 bráni tomu, aby vnútroštátna právna úprava zabezpečujúca jej prebratie do vnútroštátneho práva obmedzila svoju uplatniteľnosť iba na lode, ktoré sú používané na účely komerčnej činnosti. Predovšetkým na všetky lode, ktoré môžu patriť do pôsobnosti tejto smernice, vrátane súkromných lodí humanitárnej pomoci, musí byť možné uplatniť mechanizmus kontroly, inšpekcie a zadržania upravený smernicou.

Pokiaľ ide o podmienky vykonávania mechanizmu kontroly, inšpekcie a zadržania²¹⁶ vo vzťahu k lodiam podliehajúcim jurisdikcii prístavného členského štátu, a konkrétnejšie súkromným lodiam humanitárnej pomoci, Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že smernica 2009/16 sa má vykladať s prihliadnutím na dohovor o morskom práve a dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori. Z toho predovšetkým vyplýva, že v prípade, keď kapitán lode plviacej sa pod vlajkou zmluvného štátu dohovoru o bezpečnosti ľudského života na mori splnil povinnosť námornej pomoci zakotvenú dohovorom o morskom práve, ani pobrežný štát, ktorý je tiež zmluvnou stranou prvého z týchto dvoch dohovorov, ani štát vlajky, nemôžu využiť svoje právomoci kontroly dodržiavania pravidiel

²¹¹ Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve, uzavretý v Montego Bay 10. decembra 1982 (*Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, zv. 1833, 1834 a 1835, s. 3) (ďalej len „dohovor o morskom práve“), ktorý nadobudol platnosť 16. novembra 1994. Jeho uzavretie bolo v mene Európskeho spoločenstva schválené rozhodnutím Rady 98/392/ES z 23. marca 1998 (Ú. v. ES L 179, 1998, s. 1; Mim. vyd. 04/003, s. 260).

²¹² Medzinárodný dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori, uzavretý v Londýne 1. novembra 1974 (*Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, zv. 1185, č. 18961, s. 3) (ďalej len „dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori“).

²¹³ Článok 3 ods. 1 prvý pododsek smernice 2009/16.

²¹⁴ Článok 3 ods. 4 smernice 2009/16.

²¹⁵ Článok 3 ods. 1 prvý pododsek smernice 2009/16.

²¹⁶ Články 11 až 13 a 19 smernice 2009/16.

bezpečnosti na mori, aby overili, či prítomnosť osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc, na palube môže viesť k tomu, že dotknuté plavidlo nerešpektuje akúkoľvek požiadavku uvedeného dohovoru.²¹⁷

V druhom rade Súdny dvor rozhodol, že prístavný štát môže vykonať dodatočnú inšpekciu lodí, ktoré vykonávajú systematickú pátracu a záchranú činnosť a ktoré sa nachádzajú v niektorom z jeho prístavov alebo vo vodách spadajúcich pod jeho jurisdikciu po tom, čo vstúpili do týchto vôd a boli ukončené všetky operácie týkajúce sa preloženia alebo vylodenia osôb, ktorým sa ich kapitán rozhodol poskytnúť pomoc, keď tento štát na základe podrobných právnych a skutkových okolností preukázal, že existujú spoľahlivé nepriame dôkazy, ktoré so zreteľom na relevantné právne ustanovenia a s prihliadnutím na konkrétne podmienky prevádzkovania týchto lodí môžu svedčiť o nebezpečenstve pre zdravie, bezpečnosť, pracovné podmienky na palube alebo životné prostredie²¹⁸. V prípade žaloby tak dodržanie týchto požiadaviek môže preskúmať vnútroštátny súd. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol faktory, ktoré možno zohľadniť na účely tohto preskúmania, a to činnosť, na ktorú sa daná loď používa v praxi, prípadný rozdiel medzi touto činnosťou a činnosťou, na ktorú bola táto loď certifikovaná a vybavená, frekvencia vykonávania uvedenej činnosti a vybavenie uvedenej lode vzhľadom na očakávaný, ale aj skutočný počet osôb na palube. Súdny dvor dodal, že takto vymedzená inšpekcia dotknutej lode prístavným štátom je súčasťou rámca stanoveného dohovorom o morskom práve a dohovorom o bezpečnosti ľudského života na mori.

V treťom rade Súdny dvor uviedol, že pri podrobnejších inšpekciách²¹⁹ má prístavný štát právomoc zohľadniť skutočnosť, že lode, ktoré boli vlajkovým štátom klasifikované a certifikované ako nákladné lode, sú v praxi používané na účely systematickej činnosti pátrania a záchrany osôb v nebezpečenstve alebo v núdzi na mori v rámci kontroly, ktorá má na základe podrobných právnych a skutkových okolností posúdiť existenciu nebezpečenstva pre osoby, majetok alebo životné prostredie so zreteľom na relevantné požiadavky medzinárodného práva a práva Únie a s prihliadnutím na podmienky prevádzkovania týchto lodí. Podmieniť takto kontrolu, ktorú môže vykonať prístavný štát, existenciou jasných dôvodov domnievať sa, že loď alebo jej vybavenie nerešpektuje pravidlo, podľa ktorého musí byť loď udržiavaná v podmienkach, ktoré môžu zabezpečiť, že zostane spôsobilá na plavbu na mori bez ohrozenia lode alebo osôb na palube, je v súlade s pravidlami medzinárodného práva, ktoré upravujú rozdelenie právomocí medzi tento štát a vlajkový štát. Naproti tomu prístavný štát nemá právomoc vyžadovať dôkaz, že uvedené lode majú iné osvedčenia než osvedčenia vydané vlajkovým štátom alebo že spĺňajú všetky požiadavky, ktoré sa vzťahujú na inú klasifikáciu. To by totiž spochybnilo spôsob, akým vlajkový štát vykonal svoju právomoc v oblasti udelenia jeho štátnej príslušnosti lodiam, ako aj ich klasifikácie a certifikácie.

Vo štvrtom a poslednom rade Súdny dvor rozhodol, že prístavný štát môže zadržať loď iba vtedy, keď nedostatky potvrdené alebo odhalené podrobnejšou inšpekciou jednak predstavujú jasné riziko pre bezpečnosť, zdravie alebo životné prostredie a jednak samostatne alebo spolu robia dotknutú loď neschopnú plavby na mori za podmienok spôsobilých zaručiť bezpečnosť na mori. Tento štát môže navyše na nápravu zistených nedostatkov uložiť nápravné opatrenia určené v oblasti bezpečnosti, prevencie znečisťovania, ako aj životných a pracovných podmienok na palube, ak sú odôvodnené. Takéto nápravné opatrenia však musia byť v každom jednotlivom prípade vhodné, nevyhnutné a primerané na tento účel. Okrem toho pri ich prijatí a vykonaní musí prístavný štát spolupracovať s vlajkovým štátom pri rešpektovaní príslušných právomocí týchto dvoch štátov a v prípade, ak je aj vlajkový štát členským štátom, pri rešpektovaní zásady lojálnej spolupráce.

²¹⁷ Článok IV písm. b) dohovoru o bezpečnosti ľudského života na mori.

²¹⁸ Článok 11 písm. b) smernice 2009/16 v spojení s prílohou I časťou II tejto smernice.

²¹⁹ Článok 13 smernice 2009/16.

X. Justičná spolupráca v trestných veciach²²⁰

1. Európsky zatykač

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, [EU:C:2022:100](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Článok 1 ods. 3 – Postupy odovzdávania medzi členskými štátmi – Podmienky vykonania – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 druhý odsek – Základné právo na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom – Systémové alebo všeobecné nedostatky – Preskúmanie v dvoch etapách – Kritériá uplatnenia – Povinnosť súdneho orgánu vykonávajúceho zatykač konkrétne a presne overiť, či existujú závažné dôvody domnievať sa, že v prípade odovzdania osoby, na ktorú bol vydaný európsky zatykač, dôjde k porušeniu jej základného práva na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom“

Poľské súdy vydali v apríli 2021 dva európske zatykače (ďalej len „EZ“)²²¹ na dvoch poľských štátnych príslušníkoch, a to jednak na účely výkonu trestu odňatia slobody a jednak na účely vedenia trestného stíhania. Keďže dotknuté osoby nachádzajúce sa v Holandsku nesúhlasili s ich odovzdaním, na Rechtbank Amsterdam (Súd prvého stupňa Amsterdam, Holandsko) boli podané návrhy na vykonanie týchto EZ.

Tento súd vyjadril pochybnosti, pokiaľ ide o jeho povinnosť vyhovieť týmto návrhom. V tejto súvislosti uviedol, že od roku 2017 v Poľsku existujú systémové alebo všeobecné nedostatky ovplyvňujúce základné právo na spravodlivý proces²²² a osobitne právo na súd zriadený zákonom, pričom tieto nedostatky vyplývajú okrem iného zo skutočnosti, že poľskí sudcovia sú menovaní na návrh orgánu Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) (ďalej len „KRS“). Podľa rozhodnutia, ktoré v roku 2020 prijal Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), KRS už nie je od nadobudnutia účinnosti zákona o súdnej reforme 17. januára 2018 nezávislým orgánom.²²³ Vnútroštátny súd sa domnieva, že keďže na trestnom konaní, ktoré viedlo k odsúdeniu jednej z dvoch dotknutých osôb, sa mohli zúčastniť sudcovia vymenovaní na návrh KRS alebo by takýmto sudcom mohlo byť zverené prejednanie trestnej veci druhej dotknutej osoby, existuje skutočné riziko, že v prípade odovzdania týchto osôb dôjde k porušeniu ich práva na súd zriadený zákonom.

²²⁰ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 28. októbra 2022, *Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada ne bis in idem)* (C-435/22 PPU, [EU:C:2022:852](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele VIII.1. „Zásada ne bis in idem“.

²²¹ V zmysle rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV) (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

²²² Toto právo je zaručené v článku 47 druhom odseku Charty základných práv Európskej únie.

²²³ Vnútroštátny súd v tomto zmysle odkazuje aj na rozsudok z 15. júla 2021, *Komisja/Polsko (Disciplinárny režim sudcov)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#), body 108 a 110).

Za týchto podmienok sa tento súd opýtal Súdneho dvora, či je preskúmanie v dvoch etapách,²²⁴ ktoré Súdny dvor stanovil v súvislosti s odovzdaním na základe EZ, vzhľadom na záruky nezávislosti a nestrannosti, ktoré sú súčasťou základného práva na spravodlivý proces, uplatniteľné v prípade, keď ide o záruku súdu zriadeného zákonom, ktorá je tiež súčasťou tohto základného práva.

Súdny dvor, ktorý zasadal vo veľkej komore a rozhodoval v naliehavom prejudiciálnom konaní, odpovedal kladne a spresnil podmienky uplatnenia tohto preskúmania.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor rozhodol, že ak súdny orgán vykonávajúci zatykač, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, na ktorú bol vydaný EZ, disponuje informáciami preukazujúcimi existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci členského štátu vydávajúceho zatykač, a to pokiaľ ide okrem iného o postup vymenovania členov súdnej moci, odovzdanie osoby môže na základe rámcového rozhodnutia 2002/584²²⁵ odmietnuť len vtedy, ak konštatuje, že vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu existujú závažné dôvody domnievať sa, že došlo k porušeniu základného práva dotknutej osoby na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom alebo že hrozí jeho porušenie v prípade odovzdania.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že právo na prejednanie veci súdom „zriadeným zákonom“ zahŕňa zo svojej samotnej podstaty aj proces vymenovania sudcov. V rámci prvej etapy preskúmania, ktorá sa týka posúdenia existencie skutočného rizika porušenia základného práva na spravodlivý proces, súvisiaceho najmä s nedodržaním požiadavky na súd zriadený zákonom, musí súdny orgán vykonávajúci zatykač vykonať celkové posúdenie založené na všetkých objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných dôkazoch týkajúcich sa fungovania súdneho systému v členskom štáte vydávajúcom zatykač a osobitne všeobecného rámca menovania sudcov v tomto členskom štáte. Takéto dôkazy predstavujú informácie uvedené v odôvodnenom návrhu predloženom Rade zo strany Komisie na základe článku 7 ods. 1 ZEÚ, vyššie uvedené uznesenie, ktoré vydal Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ako aj relevantná judikatúra Súdneho dvora²²⁶ a Európskeho súdu pre ľudské práva²²⁷. Naopak skutočnosť, že orgán, akým je KRS, ktorý sa zúčastňuje na procese menovania sudcov, je prevažne zložený z členov zastupujúcich zákonodarnú alebo výkonnú moc alebo nimi vybraných, nemôže byť dostatočným dôvodom na odmietnutie odovzdania.

V rámci druhej etapy uvedeného preskúmania prináleží osobe, na ktorú bol vydaný EZ, aby uviedla konkrétne skutočnosti, na základe ktorých je možné domnievať sa, že systémové alebo všeobecné

²²⁴ V rámci prvej etapy tohto preskúmania musí súdny orgán vykonávajúci zatykač posúdiť skutočné riziko porušenia základných práv vzhľadom na všeobecnú situáciu v členskom štáte, ktorý vydal zatykač; v rámci druhej etapy musí tento orgán konkrétne a presne overiť, či vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci existuje skutočné riziko porušenia základného práva vyžiadanej osoby. Pozri rozsudky z 25. júla 2018, *Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému)* (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#)), a zo 17. decembra 2020, *Openbaar Ministerie (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač)* (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, [EU:C:2020:1033](#)).

²²⁵ Pozri v tomto zmysle článok 1 ods. 2 a 3 rámcového rozhodnutia 2002/584, podľa ktorého jednak členské štáty vykonávajú každý EZ na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia, a jednak uvedené rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 ZEÚ.

²²⁶ Rozsudky z 19. novembra 2019, *A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu)* (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, [EU:C:2019:982](#)); z 2. marca 2021, *A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie)* (C-824/18, [EU:C:2021:153](#)); z 15. júla 2021, *Komisja/Polśko (Disciplinárny režim sudcov)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#)), ako aj zo 6. októbra 2021, *W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie)* (C-487/19, [EU:C:2021:798](#)).

²²⁷ Rozsudok ESLP, 22. júla 2021, *Reczkowicz v. Poľsko*, CE:ECHR:2021:0722JUD, 004344719.

nedostatky súdneho systému mali konkrétny vplyv na prejednanie jej trestnej veci alebo môžu mať takýto vplyv v prípade odovzdania. Tieto informácie môžu byť prípadne doplnené informáciami poskytnutými súdnym orgánom vydávajúcim zatykač.

V tejto súvislosti, pokiaľ ide po prvé o EZ vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s pozbavením osobnej slobody, súdny orgán vykonávajúci zatykač musí zohľadniť skutočnosti týkajúce sa zostavenia rozhodovacieho zloženia, ktoré rozhodovalo o trestnej veci, alebo akejkoľvek inej okolnosti relevantnej pre posúdenie nezávislosti a nestrannosti tohto rozhodovacieho zloženia. Na odmietnutie odovzdania nestačí, aby jeden alebo viac sudcov, ktorí sa zúčastnili tohto konania, boli vymenovaní na návrh orgánu, akým je KRS. Okrem toho je potrebné, aby dotknutá osoba predložila dôkazy týkajúce sa okrem iného postupu vymenovania dotknutých sudcov a ich prípadného pridelenia, ktoré podľa nej vedú ku konštatovaniu, že zostavenie tohto rozhodovacieho zloženia mohlo ovplyvniť jej základné právo na spravodlivý proces. Okrem toho je potrebné zohľadniť prípadnú existenciu možnosti dotknutej osoby požiadať o vylúčenie členov rozhodovacieho zloženia z dôvodov týkajúcich sa porušenia jej základného práva na spravodlivý proces, prípadné uplatnenie tejto možnosti touto osobou, ako aj dôsledky vyplývajúce z jej žiadosti o takéto vylúčenie.

Po druhé, ak bol vydaný EZ na účely vedenia trestného stíhania, súdny orgán vykonávajúci zatykač musí zohľadniť skutočnosti týkajúce sa osobnej situácie dotknutej osoby, povahy trestného činu, v súvislosti s ktorým je táto osoba stíhaná, skutkového kontextu, do ktorého zapadá EZ, alebo akejkoľvek inej okolnosti relevantnej pre posúdenie nezávislosti a nestrannosti rozhodovacieho zloženia, ktoré bude pravdepodobne rozhodovať v konaní týkajúcom sa tejto osoby. Takéto skutočnosti sa môžu týkať aj vyhlásení orgánov verejnej moci, ktoré by mohli mať vplyv na konkrétny prípad. Naopak okolnosť, že totožnosť sudcov, ktorí budú prípadne rozhodovať o veci dotknutej osoby, nie je v čase rozhodnutia o odovzdaní známa, alebo ak ich totožnosť je známa, skutočnosť, že títo sudcovia boli vymenovaní na návrh takého orgánu, akým je KRS, nemôže stačiť na odmietnutie tohto odovzdania.

Rozsudok zo 14. júla 2022, Procureur général près la cour d'appel d'Angers (C-168/21, [EU:C:2022:558](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v trestných veciach – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Článok 2 ods. 4 – Podmienka obojstrannej trestnosti skutku – Článok 4 bod 1 – Dôvod na nepovinné nevykonanie európskeho zatykača – Preskúmanie vykonávajúcim súdnym orgánom – Skutki, z ktorých len niektoré sú trestné podľa práva vykonávajúceho členského štátu – Článok 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie – Zásada primeranosti trestných činov a trestov“

V júni 2016 talianske súdne orgány vydali na KL európsky zatykač (EZ) na účely výkonu trestu odňatia slobody v trvaní dvanásť rokov a šesť mesiacov. Tento trest zodpovedal úhrnnému trestu za štyri trestné činy, okrem iného trestný čin označený ako „ničenie a rabovanie“. Cour d'appel d'Angers (Odvolací súd Angers, Francúzsko) odmietol odovzdať KL s odôvodnením, že dva zo skutkov, ktoré tvoria posledný uvedený trestný čin, vo Francúzsku nie sú trestné. Vnútroštátny súd, ktorý prejednával kasačný opravný prostriedok podaný proti tomuto zamietavému rozhodnutiu, v tomto smere uviedol, že znaky skutkovej podstaty trestného činu „ničenia a rabovania“ sú v dotknutých dvoch členských štátoch rozdielne, keďže podľa talianskeho práva sa tento trestný čin týka viacnásobného ničenia a znehodnocovania v masovom rozsahu, ktoré spôsobuje najmä narušenie verejného poriadku, zatiaľ

čo podľa francúzskeho práva nie je ohrozenie verejného poriadku hromadným ničením hnutelného alebo nehnuteľného majetku osobitne trestné.

Vnútroštátny súd si preto kládol otázku, či je v prejednávanej veci dodržaná podmienka obojstrannej trestnosti skutku, upravená v rámcovom rozhodnutí 2002/584²²⁸, ktorej splneniu podlieha odovzdanie KL. Pokiaľ táto podmienka nebráni odovzdaniu KL, podľa vnútroštátneho súdu treba odpovedať na otázku, či je za takých okolností potrebné odmietnuť vykonať EZ vzhľadom na zásadu primeranosti trestov, zakotvenú v článku 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie.²²⁹ V dôsledku toho uvedený súd položil Súdnemu dvoru tieto otázky.

Súdny dvor rozhodol, že podmienka obojstrannej trestnosti skutku, stanovená v rámcovom rozhodnutí 2002/584²³⁰, je splnená v situácii, keď bol EZ vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody uloženého za skutky, ktoré v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, tvoria jediný trestný čin, pri ktorom je potrebné, aby tieto skutky zasahovali do právneho záujmu chráneného v tomto členskom štáte, a uvedené skutky predstavujú trestný čin aj podľa práva vykonávajúceho členského štátu, no narušenie tohto chráneného právneho záujmu nie je znakom jeho skutkovej podstaty. Súdny dvor ďalej konštatoval, že vzhľadom na túto podmienku a zásadu primeranosti trestov vykonávajúci súdny orgán nemôže odmietnuť vykonať EZ vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody, ak bol tento trest v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, vyžiadanej osobe uložený za spáchanie jediného trestného činu tvoreného viacerými skutkami, z ktorých len niektoré sú trestné vo vykonávajúcom členskom štáte.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé, pokiaľ ide o pôsobnosť podmienky obojstrannej trestnosti skutku, Súdny dvor v prvom rade uviedol, že nevyhnutnou a dostatočnou podmienkou na účely posúdenia obojstrannej trestnosti je to, či skutky, ktoré viedli k vydaniu EZ, predstavujú trestné činy aj podľa práva vykonávajúceho členského štátu. Nevyžaduje sa teda, aby boli trestné činy v oboch týchto členských štátoch zhodné. Z toho vyplýva, že pri posudzovaní tejto podmienky na účely určenia, či existuje dôvod na nevykonanie EZ²³¹, je úlohou vykonávajúceho súdneho orgánu overiť, či skutkové okolnosti trestného činu, v súvislosti s ktorým bol vydaný tento EZ, by samy osebe boli takisto trestné podľa práva vykonávajúceho členského štátu, ak by nastali na jeho území.

Súdny dvor ďalej konštatoval, že ako výnimku z pravidla, podľa ktorého musí byť EZ vykonaný, treba dôvod na nepovinné nevykonanie EZ, ktorým je podmienka obojstrannej trestnosti skutku, vykladať reštriktívne, a teda nemôže byť vykladaný spôsobom, ktorý by viedol k znemožneniu cieľa spočívajúceho v uľahčení a urýchlčení odovzdávania osôb medzi súdnymi orgánmi. Výklad, podľa ktorého si táto podmienka vyžaduje úplnú zhodu medzi znakmi skutkovej podstaty trestného činu podľa práva členského štátu, ktorý vydal zatykač, a znakmi skutkovej podstaty trestného činu podľa práva vykonávajúceho členského štátu, ako aj pokiaľ ide o právny záujem chránený právnymi

²²⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené a doplnené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“). Podmienka obojstrannej trestnosti skutku je upravená v článku 2 ods. 4 tohto rámcového rozhodnutia.

²²⁹ Podľa tejto zásady prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná vo vzťahu k trestnému činu.

²³⁰ Pozri článok 2 ods. 4 tohto rámcového rozhodnutia, podľa ktorého je možné poradiť odovzdanie osoby tejto podmienke v prípade iných trestných činov, než sú uvedené v odseku 2 tohto článku, a jeho článok 4 bod 1, podľa ktorého vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať EZ, pokiaľ v niektorom z prípadov upravených v článku 2 ods. 4 skutok, na základe ktorého bol EZ vydaný, nie je trestný podľa práva vykonávajúceho členského štátu.

²³¹ Pozri článok 4 bod 1 rámcového rozhodnutia 2002/584.

poriadkami týchto dvoch členských štátov, by však narušil účinnosť postupu odovzdávania osôb. Vzhľadom na minimálnu harmonizáciu v oblasti trestného práva na úrovni Únie totiž taká dokonalá zhoda nemusí nastať pri veľkom počte trestných činov. Vyššie uvedený výklad by v dôsledku toho výrazne obmedzil situácie, v ktorých by mohla byť splnená táto podmienka, čo by ohrozilo cieľ sledovaný rámcovým rozhodnutím 2002/584. Navyše by tento výklad nebol ani v súlade s cieľom bojovať proti beztrestnosti vyžiadanej osoby, ktorá sa nachádza na inom území, než je územie, na ktorom spáchala trestný čin.

Po druhé Súdny dvor v prvom rade poukázal na to, že skutočnosť, že len niektoré zo skutkov tvoriacich trestný čin v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, sú trestné aj podľa práva vykonávajúceho členského štátu, neznamená, že vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať EZ, lebo v opačnom prípade by sa dôvod na nevykonanie, ktorý súvisí s podmienkou obojstrannej trestnosti skutku, rozšíril na tie zo skutkov, ktoré predstavujú trestný čin podľa práva vykonávajúceho členského štátu, a teda nepatria do pôsobnosti tohto dôvodu. Rámcové rozhodnutie 2002/584²³² nestanovuje podmienku, podľa ktorej vyžiadanej osobe nebude v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, uložený trest za tie zo skutkov, ktoré nepredstavujú trestný čin vo vykonávajúcom členskom štáte. Vykonanie EZ však možno podriaďiť iba jednej z podmienok taxatívne stanovených v tomto rámcovom rozhodnutí.

Okrem toho Súdny dvor uviedol, že výklad podmienky obojstrannej trestnosti skutku v tom zmysle, že vykonanie EZ by mohlo byť zamietnuté z dôvodu, že niektoré zo skutkov, ktoré sú trestné v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, nepredstavujú trestný čin vo vykonávajúcom členskom štáte, by bránil účinnému odovzdaniu dotknutej osoby a viedol by k jej beztrestnosti v súvislosti so všetkými dotknutými skutkami. Za takých okolností je teda uvedená podmienka splnená. Nakoniec Súdny dvor uviedol, že vykonávajúcemu súdnemu orgánu v rámci posudzovania tejto podmienky neprináleží skúmať trest uložený v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, z hľadiska zásady primeranosti trestov.

2. Právo byť prítomný na súdnom konaní

Rozsudok z 19. mája 2022, Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (C-569/20, [EU:C:2022:401](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica (EÚ) 2016/343 – Článok 8 – Právo byť prítomný na súdnom konaní – Informovanie o súdnom konaní – Nemožnosť nájsť obvinenú osobu napriek primeranému úsiliu vynaloženému príslušnými orgánmi – Možnosť súdneho konania a odsúdenia v neprítomnosti – Článok 9 – Právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok umožňujúci nové posúdenie skutkovej podstaty veci“

V Bulharsku sa začalo trestné stíhanie proti IR, obvinenému z účasti na organizovanej zločineckej skupine, ktorá páchala daňové trestné činy, za ktoré je možné uložiť tresty odňatia slobody. Prvá obžaloba mu bola doručená osobne a IR uviedol adresu, na ktorej ho bolo možné kontaktovať. V čase začatia fázy konania, ktorou je konanie pred súdom, ho však nebolo možné nájsť, takže Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) (ďalej len „vnútroštátny súd“) ho nemohol predvolať na pojednávanie. Obhajca ustanovený *ex offio* týmto súdom sa s ním navyše neskontoval. Okrem toho, keďže obžaloba doručená IR obsahovala vadu, bola zrušená a konanie bolo ukončené. Po vyhotovení novej obžaloby a opätovnom začatí konania bol IR opäť hľadaný, ale nepodarilo sa ho

²³² Pozri článok 5 rámcového rozhodnutia 2002/584, ktorý upravuje podmienky, ktorým môže právo vykonávajúceho členského štátu podriaďiť vykonanie EZ.

nájsť. Vnútroštátny súd z toho napokon vyvodil, že IR bol na úteku a za týchto okolností možno vec rozhodnúť v jeho neprítomnosti.

Na to, aby bola dotknutá osoba riadne informovaná o procesných zárukách, ktoré má k dispozícii, sa však vnútroštátny súd pýtal, pod ktorú z hypotéz stanovených smernicou 2016/343²³³ spadá situácia IR, ktorý po tom, čo mu bola doručená prvá obžaloba, a pred začatím tej fázy trestného konania, ktorou je konanie pred súdom, ušiel.²³⁴

Súdny dvor odpovedal, že články 8 a 9 smernice 2016/343 sa majú vykladať v tom zmysle, že obvinená osoba, ktorú sa príslušným vnútroštátnym orgánom napriek ich primeranému úsiliu nepodarilo nájsť a ktorej tieto orgány v dôsledku tohto neposkytli informácie týkajúce sa konania proti nej, môže byť súdená a prípadne odsúdená v jej neprítomnosti. V takom prípade však táto osoba musí mať v zásade po oznámení tohto odsudzujúceho rozsudku možnosť priamo využiť právo priznané touto smernicou na obnovu konania alebo na prístup k rovnocennému opravnému prostriedku, ktorý by viedol k novému preskúmaniu skutkovej podstaty veci v jej prítomnosti. Súdny dvor však spresnil, že toto právo možno uvedenej osobe odoprieť, ak na základe presných a objektívnych skutočností vyplýva, že táto osoba získala dostatočné informácie na to, aby vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, a ktorá úmyselne a s cieľom vyhnúť sa spravodlivosti zabránila orgánom, aby ju o tomto konaní oficiálne informovali.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor predovšetkým pripomenul, že článok 8 ods. 4 a článok 9 smernice 2016/343, ktoré sa týkajú rozsahu a pôsobnosti práva na nové súdne konanie, treba považovať za ustanovenia s priamym účinkom. Toto právo je vyhradené osobám, ktorých konanie sa vedie v neprítomnosti, aj keď nie sú splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 tejto smernice. Na druhej strane možnosť, ktorú členským štátom ponúka smernica 2016/343, aby v prípade, že sú splnené podmienky stanovené jej článku 8 ods. 2, uskutočnili súdne konanie v neprítomnosti a vykonali rozhodnutie bez stanovenia práva na nové súdne konanie, vychádza z predpokladu, že dotknutá osoba sa po tom, čo bola riadne informovaná, dobrovoľne a jednoznačne vzdala práva byť prítomný na súdnom konaní.

Tento výklad zaručuje rešpektovanie účelu smernice 2016/343, ktorým je posilnenie práva na spravodlivý proces v trestnom konaní tak, aby sa zvýšila vzájomná dôvera členských štátov vo svoje systémy trestného súdnictva, ako aj zabezpečiť dodržiavanie práva na obhajobu a zároveň zabrániť tomu, aby osoba, ktorá sa napriek tomu, že bola informovaná o súdnom konaní, jednoznačne vzdala účasti na ňom, mohla po odsúdení v jej neprítomnosti žiadať o nové súdne konanie a tým neoprávnene brániť účinnému trestnému stíhaniu a riadnemu výkonu spravodlivosti. Pokiaľ ide o informovanie o súdnom konaní a dôsledkoch neúčasti na konaní, Súdny dvor spresnil, že prináleží

²³³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1).

²³⁴ Konkrétnejšie článok 8 smernice 2016/343 sa týka práva byť prítomný na súdnom konaní. Podľa odseku 2 tohto článku členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine dotknutej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak dotknutá osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch jej neúčasti, alebo ak dotknutú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje obhajca, ktorého splnomocnila alebo ktorého ustanovil štát. Podľa článku 8 ods. 4 tejto smernice ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti dotknutej osoby, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v uvedenom odseku 2, pretože ju nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu napriek tomu stanoviť, že rozhodnutie sa môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú dotknuté osoby informované o tomto rozhodnutí, najmä pri zadržení, boli tiež informované o možnosti napadnúť toto rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9 uvedenej smernice. Konkrétnejšie podľa tohto článku 9 musia mať podozrivé alebo obvinené osoby právo na nové súdne konanie, ak neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 tejto smernice.

danému vnútroštátnemu súdu, aby overil, či bol dotknutej osobe vydaný úradný dokument, ktorý jednoznačne uvádza dátum a miesto konania, a v prípade, že nie je zastúpená splnomocneným obhajcom, dôsledky prípadnej neúčasti na súdnom konaní. Okrem toho prináleží tomuto súdu overiť, či tento dokument bol oznámený včas, aby sa dotknutá osoba mohla účinne pripraviť na svoju obhajobu, ak sa rozhodne zúčastniť sa na súdnom konaní.

Pokiaľ ide konkrétnejšie o obvinené osoby, ktoré sú na úteku, Súdny dvor konštatoval, že smernica 2016/343 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje právo na nové súdne konanie len z dôvodu, že dotknutá osoba je na úteku a orgánom sa ju nepodarilo nájsť. Len ak existujú presné a objektívne skutočnosti o tom, že dotknutá osoba, hoci bola oficiálne informovaná o tom, že je obvinená zo spáchania trestného činu, a teda vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, sa úmyselne vyhýba oficiálnemu získaniu informácií týkajúcich sa dátumu a miesta súdneho konania, možno sa domnievať, že táto osoba bola o súdnom konaní informovaná a že sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala svojho práva byť prítomný na konaní, čo je situácia, ktorá spadá pod hypotézu stanovenú v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343.²³⁵ Existenciu takýchto presných a objektívnych skutočností možno konštatovať napríklad vtedy, keď uvedená osoba úmyselne poskytla vnútroštátnym orgánom príslušným v trestných veciach nesprávnu adresu alebo sa už nenachádza na adrese, ktorú poskytla. Okrem toho na to, aby bolo možné zvážiť, či informácie, ktoré boli dotknutej osobe poskytnuté, boli postačujúce, je potrebné venovať osobitnú pozornosť jednak snahe orgánov verejnej moci informovať dotknutú osobu a jednak snahe dotknutej osoby získať uvedené informácie.

Súdny dvor tiež spresnil, že tento výklad rešpektuje právo na spravodlivý proces zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie a v článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Právo na tlmočenie a preklad v trestnom konaní

Rozsudok z 1. augusta 2022, TL (Nezabezpečenie tlmočníka a prekladu) (C-242/22 PPU, [EU:C:2022:611](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica 2010/64/EÚ – Právo na tlmočenie a preklad – Článok 2 ods. 1 a článok 3 ods. 1 – Pojem „základný dokument“ – Smernica 2012/13/EÚ – Právo na informácie v trestnom konaní – Článok 3 ods. 1 písm. d) – Pôsobnosť – Neprebratie do vnútroštátneho práva – Priamy účinok – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 a článok 48 ods. 2 – Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd – Článok 6 – Odsúdenie na trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom trestu spojeným s probačným dohľadom – Nesplnenie povinností vyplývajúcich z režimu probačného dohľadu – Nezabezpečenie prekladu základného dokumentu a neprítomnosť tlmočníka pri jeho vyhotovení – Zrušenie odkladu výkonu trestu – Nepreloženie procesných úkonov týkajúcich sa tohto zrušenia – Dôsledky pre platnosť uvedeného zrušenia – Procesná vada sankcionovaná relatívnou neplatnosťou“

TL, štátny príslušník Moldavska, ktorý neovláda portugalský jazyk, bol v roku 2019 v Portugalsku odsúdený na trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom spojeným s probačným dohľadom. TL sa pri vznesení obvinenia proti nemu podrobil donucovaciemu opatreniu stanovenému v portugalskom Trestnom poriadku, ktoré spočíva vo vyhlásení o totožnosti a pobyte (ďalej len

²³⁵ S výhradou osobitných potrieb zraniteľných osôb uvedených v odôvodneniach 42 a 43 smernice 2016/343.

„VTP“)²³⁶ a s ktorým sa spája súbor povinností, vrátane povinnosti oznámiť orgánom každú zmenu miesta pobytu. TL nemal pri vyhotovení VTP k dispozícii tlmočníka ani mu tento dokument nebol predložený do jazyka, ktorým hovorí alebo ktorému rozumie. Na účely výkonu režimu probačného dohľadu sa príslušné orgány neúspešne pokúsili zastihnúť TL na adrese uvedenej vo VTP.

Súd, ktorý odsúdil TL, vydal 7. januára 2021 uznesenie, ktorým ho predvolal, aby bol vypočutý v súvislosti s nesplnením povinností vyplývajúcich z režimu probačného dohľadu. Toto uznesenie bolo doručované v portugálčine na adrese uvedenej vo VTP.

Keďže TL sa v uvedený deň nedostavil, tento súd uznesením z 9. júna 2021 zrušil odklad výkonu trestu odňatia slobody. Toto uznesenie bolo tiež doručené v portugálčine na adrese uvedenej vo VTP. TL bol následne zatknutý na inej adrese a uväznený na účely výkonu trestu, ktorý mu bol uložený.

TL podal v novembri 2021 návrh, ktorým navrhol vyhlásiť VTP, ako aj uznesenia týkajúce sa zrušenia odkladu výkonu trestu za neplatné. Uviedol, že z dôvodu zmeny bydliska nebolo možné zastihnúť ho na adrese, ktorá bola uvedená vo VTP. Uviedol, že túto zmenu neoznámil, lebo nevedel, že má povinnosť urobiť to, keďže pri vyhotovení VTP nemal k dispozícii tlmočníka a tento dokument mu tiež nebol preložený do jazyka, ktorým hovorí alebo ktorému rozumie. Okrem toho uviedol, že uznesenie zo 7. januára 2021 ani uznesenie z 9. júna 2021 neboli preložené do takého jazyka.

Prvostupňový súd zamietol tento návrh z dôvodu, že hoci tieto procesné vady týkajúce sa prekladu a tlmočenia boli preukázané, boli napravené, keďže TL ich nenamietal v stanovených lehotách.²³⁷ Vnútroštátny súd, na ktorom bolo podané odvolanie proti tomuto rozhodnutiu, mal pochybnosti o súlade tohto procesného ustanovenia najmä so smernicami 2010/64²³⁸ a 2012/13²³⁹.

Súdny dvor v rámci naliehavého prejudiciálneho konania rozhodol, že tieto smernice v spojení so základnými právami na spravodlivý proces a na rešpektovanie práva na obhajobu,²⁴⁰ ako aj so zásadou efektivity bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej musí porušenie práv na informácie, tlmočenie a preklad stanovených v týchto smerniciach uplatniť nositeľ týchto práv v stanovenej prekluzívnej lehote, keď táto lehota začína plynúť ešte predtým, než bola dotknutá osoba v jazyku, ktorým hovorí alebo ktorému rozumie, informovaná jednak o existencii a rozsahu svojho práva na tlmočenie a preklad a jednak o existencii a obsahu predmetného základného dokumentu, ako aj o účinkoch, ktoré sú s ním spojené.

²³⁶ VTP sa vyhotoví v prípade každého obvineného. Obsahuje miesto pobytu, miesto výkonu práce alebo inú adresu bydliska obvineného a je v ňom uvedené, že obvinenému boli poskytnuté určité informácie a bol poučený o určitých povinnostiach, ako je povinnosť nezmeniť miesto pobytu bez oznámenia svojej novej adresy.

²³⁷ Podľa článku 120 Código do Processo Penal (Trestný poriadok) treba neplatnosť, akou je neplatnosť súvisiaca s neustanovením tlmočníka, namietat v stanovenej prekluzívnej lehote. V prípade neplatnosti úkonu, pri ktorom je dotknutá osoba prítomná, treba konkrétne neplatnosť namietat pred dokončením tohto úkonu. Podľa portugalskej vlády sa tento článok vzťahuje aj na uplatnenie vád založených na porušení práva na preklad základných dokumentov v trestnom konaní.

²³⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 280, 2010, s. 1).

²³⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1).

²⁴⁰ Ktoré sú zaručené v článku 47 a v článku 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor vykonal preskúmanie so zreteľom na článok 2 ods. 1²⁴¹ a článok 3 ods. 1²⁴² smernice 2010/64, ako aj článok 3 ods. 1 písm. d)²⁴³ smernice 2012/13 v spojení s článkom 47 a článkom 48 ods. 2 Charty. Tieto ustanovenia totiž konkretizujú základné práva na spravodlivý proces a na rešpektovanie práva na obhajobu.

V prvom rade aj v prípade, ak by tieto ustanovenia neboli prebraté alebo boli neúplne prebraté do vnútroštátneho právneho poriadku, jednotlivci sa môžu dovolávať práv, ktoré z nich vyplývajú, keďže tieto ustanovenia majú priamy účinok. Tieto ustanovenia totiž presne a bezpodmienečne stanovujú obsah a rozsah práv, ktoré má každá podozrivá alebo obvinená osoba, na zabezpečenie tlmočníka a prekladu základných dokumentov, ako aj na informovanie o týchto právach.

V druhom rade, pokiaľ ide o prípadné porušenie týchto ustanovení v prejednávanej veci, Súdny dvor konštatoval, že tri predmetné procesné akty, konkrétne VTP, uznesenie o predvolaní zo 7. januára 2021 a uznesenie o zrušení odkladu výkonu trestu z 9. júna 2021, patria do pôsobnosti smerníc 2010/64 a 2012/13 a predstavujú základné dokumenty, ktorých preklad sa mal zabezpečiť. Zásadný význam mal najmä preklad VTP do jazyka, ktorému TL rozumie alebo ktorým hovorí, keďže porušenia povinností stanovených v tomto dokumente nepriamo spôsobili zrušenie odkladu výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený.

V tejto súvislosti je uplatnenie týchto smerníc na procesný akt, od obsahu ktorého závisí, či sa rozhodnutie o odklade výkonu trestu odňatia slobody ponechá v platnosti alebo zruší, nevyhnutné so zreteľom na cieľ týchto smerníc, ktorým je zaručiť rešpektovanie práva na spravodlivý proces, ktoré je zakotvené v článku 47 Charty, a práva na obhajobu, ktoré je zaručené v článku 48 ods. 2 Charty. Tieto základné práva by totiž boli porušené, ak by sa osoba, ktorá bola odsúdená na trest odňatia slobody s podmieneným odkladom – z dôvodu nepreloženia takého aktu alebo neprítomnosti tlmočníka pri jeho vyhotovení –, nedozvedela o dôsledkoch, ktoré jej hrozia v prípade nesplnenia povinností, ktoré jej vyplývajú z tohto aktu.

V treťom rade, pokiaľ ide o dôsledky porušenia predmetných práv, smernice 2010/64 a 2012/13 neupravujú podmienky súvisiace s výkonom práv, ktoré stanovujú. Tieto podmienky preto patria do pôsobnosti vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov na základe zásady ich procesnej autonómie, pokiaľ rešpektujú zásadu ekvivalencie a zásadu efektivity.

Čo sa týka zásady efektivity, podmienky stanovené vnútroštátnym právom nemôžu ohroziť cieľ sledovaný týmito smernicami. Po prvé povinnosť informovať podozrivé a obvinené osoby o ich právach na tlmočenie a preklad má pritom zásadný význam pre účinné zabezpečenie týchto práv. Bez tejto informácie by sa totiž dotknutá osoba nemohla dozvedieť o existencii a rozsahu týchto práv ani sa domáhať ich rešpektovania. Ak by sa teda vyžadovalo, aby osoba, ktorej sa týka trestné konanie vedené v jazyku, ktorým táto osoba nehovorí alebo ktorému nerozumie, v určitej prekluzívnej lehote namietala, že nebola informovaná o svojich právach na tlmočenie a preklad, malo by to za následok,

²⁴¹ Podľa tohto ustanovenia musia členské štáty zabezpečiť, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré nehovoria jazykom príslušného trestného konania alebo mu nerozumejú, bezodkladne poskytlo tlmočenie počas trestného konania pred vyšetrovacími a justičnými orgánmi.

²⁴² Podľa tohto ustanovenia členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré nerozumejú jazyku dotknutého trestného konania, v primeranom čase poskytol písomný preklad všetkých dokumentov, ktoré sú základné na zabezpečenie toho, aby boli schopné uplatniť svoje právo na obhajobu a zaručenie spravodlivého procesu.

²⁴³ Podľa tohto ustanovenia musia členské štáty zabezpečiť, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám poskytli bezodkladne informácie o ich práve na tlmočenie a preklad s cieľom umožniť jeho účinné uplatňovanie.

že právo na informácie by bolo zbavené svojej podstaty, a teda by boli ohrozené práva tejto osoby na spravodlivý proces a na rešpektovanie práva na obhajobu. To isté musí platiť aj pre práva na tlmočenie a preklad, ak dotknutá osoba nebola informovaná o existencii a rozsahu týchto práv.

Po druhé, aj keď dotknutá osoba skutočne dostala takú informáciu včas, navyše je potrebné, aby vedela o existencii a obsahu predmetného základného dokumentu, ako aj o účinkoch, ktoré sú s ním spojené, aby bola schopná namietat porušenie svojho práva na preklad tohto dokumentu alebo svojho práva na tlmočenie pri jeho vyhotovení.

Zásada efektivity by preto bola porušená, ak by lehota, v ktorej treba podľa vnútroštátneho procesného ustanovenia namietat porušenie práv priznaných smernicami 2010/64 a 2012/13, začala plynúť ešte predtým, než bola dotknutá osoba v jazyku, ktorým hovorí alebo ktorému rozumie, informovaná jednak o existencii a rozsahu svojho práva na tlmočenie a preklad a jednak o existencii a obsahu predmetného základného dokumentu, ako aj o účinkoch, ktoré sú s ním spojené.

XI. Justičná spolupráca v občianskych veciach

1. Nariadenie č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

Rozsudok z 20. júna 2022 (veľká komora), London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, [EU:C:2022:488](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach – Nariadenie (ES) č. 44/2001 – Uznatie rozsudku vydaného v inom členskom štáte – Dôvody neuznania – Článok 34 bod 3 – Rozsudok nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v konaní medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie – Podmienky – Súlad skoršieho rozsudku vydaného v zmysle rozhodcovského rozhodnutia s ustanoveniami a základnými cieľmi nariadenia (ES) č. 44/2001 – Článok 34 bod 1 – Uznatie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie – Podmienky“

V nadväznosti na potopenie ropného tankera *Prestige* pri pobreží Španielska v roku 2002, ktoré spôsobilo značné škody na životnom prostredí, bolo v Španielsku začaté vyšetrovanie v trestnej veci vedené okrem iného proti kapitánovi tejto lode.

Viacero právnických osôb vrátane Španielska podalo v rámci tohto konania občianskoprávne žaloby proti kapitánovi a vlastníkom lode *Prestige* a proti London P&I Club ako poisťovateľovi lode a jej vlastníkov. Španielske súdy vyhlásili všetkých týchto žalovaných za zodpovedných za škodu. Exekučným príkazom z 1. marca 2019 Audiencia Provincial de A Coruña (Provinčný súd La Coruña, Španielsko) stanovil čiastky, ktoré boli jednotliví žalobcovia vrátane Španielska oprávnení požadovať od príslušných žalovaných.

Po podaní uvedených občianskoprávných žalôb na španielskych súdoch London P&I Club začal rozhodcovské konanie v Spojenom kráľovstve, ktorým sa domáhal určenia, že na základe rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poisťnej zmluve uzatvorenej s vlastními lode *Prestige* je Španielske kráľovstvo povinné uplatniť svoje nároky v tomto rozhodcovskom konaní a nie v Španielsku a že v každom prípade London P&I Club ako poisťovateľ nemôže mať voči Španielskemu kráľovstvu zodpovednosť za tieto nároky. Poistná zmluva stanovovala, že v súlade s doložkou „pay to be paid“ (zaplať, aby bolo zaplatené) predtým, ako môže poistený získať náhradu od poisťovateľa, musí najprv zaplatiť dlžnú náhradu škody poškodenému. Rozhodcovský súd vyhovel tomuto návrhu, pričom sa domnieval, že na zmluvu sa má uplatniť anglické právo. Dňa 22. októbra 2013 High Court of Justice²⁴⁴, na ktorý London P&I Club podal žiadosť v súlade s vnútroštátnym zákonom o rozhodcovskom konaní²⁴⁵, udelil súhlas na výkon rozhodcovského rozhodnutia v Spojenom kráľovstve a v ten istý deň vydal rozsudok v zmysle uvedeného rozhodcovského rozhodnutia. Odvolanie Španielskeho kráľovstva proti tomuto rozhodnutiu bolo zamietnuté.

Španielske kráľovstvo následne na základe článku 33 nariadenia č. 44/2001²⁴⁶ podalo návrh na uznanie exekučného príkazu Audiencia Provincial de A Coruña (Provinčný súd La Coruña) z 1. marca

²⁴⁴ High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie Queen's Bench (Obchodný súd), Spojené kráľovstvo] (ďalej len „High Court of Justice“).

²⁴⁵ Arbitration Act 1996 (zákon z roku 1996 o rozhodcovskom konaní).

²⁴⁶ Nariadenie (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2019 a jeho návrhu bolo vyhovené. London P&I Club však podal proti tomuto uznaniu odvolanie na High Court of Justice.

Súdny dvor, na ktorý High Court of Justice podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, spresnil okrem iného podmienky, za akých rozsudok vydaný súdom členského štátu v zmysle rozhodcovského rozhodnutia môže predstavovať rozsudok v zmysle článku 34 bodu 3 nariadenia č. 44/2001²⁴⁷, ktorý môže v tomto členskom štáte brániť uznaniu rozsudku vydaného súdom v inom členskom štáte.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor sa domnieval, že na rozsudok vydaný v zmysle rozhodcovského rozhodnutia sa vzťahuje vylúčenie rozhodcovského konania stanovené v nariadení č. 44/2001²⁴⁸ a nemôže byť predmetom vzájomného uznávania medzi členskými štátmi a pohybovať sa v súdnom priestore Únie v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia.

Takýto rozsudok však možno kvalifikovať ako rozsudok v zmysle článku 34 bodu 3 tohto nariadenia, ktorý môže v členskom štáte, v ktorom bol vydaný, brániť uznaniu rozsudku vydaného v inom členskom štáte, ak sú tieto dva rozsudky nezlučiteľné. Pojem „rozsudok“ je v nariadení č. 44/2001 definovaný široko. Okrem toho článok 34 bod 3 tohto nariadenia sleduje osobitný cieľ, ktorým je chrániť integritu vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu a zabezpečiť, aby v ňom nebola narušená zásada právneho štátu povinnosťou uznať rozsudok vydaný v inom členskom štáte, ktorý je nezlučiteľný s rozhodnutím vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi konania jeho vlastnými súdmi.

Inak je to však v prípade, ak by rozhodcovské rozhodnutie, v zmysle ktorého bol tento rozsudok vydaný, bolo prijaté za okolností, ktoré by neumožnili prijať súdne rozhodnutie patriace do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 v súlade s ustanoveniami a základnými cieľmi tohto nariadenia.

Všetky ciele sledované týmto nariadením sa odrážajú v zásadách, na ktorých je založená súdna spolupráca v občianskych veciach v rámci Európskej únie, medzi ktoré patria najmä zásady právnej istoty pre osoby podliehajúce súdnej právomoci, riadneho výkonu spravodlivosti, minimalizácie rizika súbežných konaní a vzájomnej dôvery vo výkon súdnictva. Okrem toho vzájomná dôvera vo výkon súdnictva v Únii, na ktorej sú založené pravidlá uznávania rozsudkov stanovené v tomto nariadení, sa nevzťahuje na rozhodnutia vydané rozhodcovskými súdmi alebo na súdne rozhodnutia vydané v ich zmysle.

Súdny dvor konštatoval, že obsah rozhodcovského rozhodnutia dotknutého vo veci samej by nemohol byť predmetom súdneho rozhodnutia patriaceho do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 bez toho, aby boli porušené dve základné pravidlá tohto nariadenia, ktoré sa týkajú relatívneho účinku rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poisťnej zmluve a prekážky začatej veci.

Pokiaľ ide o relatívny účinok rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poisťnej zmluve, doložku o voľbe právomoci dojednanú medzi poisťiteľom a poisťníkom nemožno uplatniť voči poškodenému, ktorému vznikla škoda krytá poistením a ktorý, ak mu to umožňuje vnútroštátne právo, chce podať priamu žalobu z titulu mimozmluvnej zodpovednosti proti poisťiteľovi na súde miesta, kde došlo ku škode, alebo na súde miesta, kde má bydlisko. V dôsledku toho súd iný ako ten, ktorý už rozhoduje o tejto priamej žalobe, by nemal vyhlásiť, že má právomoc na základe takejto rozhodcovskej doložky, aby sa

²⁴⁷ Podľa článku 34 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 sa rozsudok neuzná, ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie.

²⁴⁸ Článok 1 ods. 2 písm. d) nariadenia č. 44/2001.

zaručil cieľ sledovaný nariadením č. 44/2001, ktorý spočíva v ochrane poškodených voči dotknutému poisťiteľovi. Tento cieľ by bol pritom ohrozený, keby sa rozsudok vydaný v zmysle rozhodcovského rozhodnutia, ktorým rozhodcovský súd vyhlásil, že má právomoc na základe takejto rozhodcovskej doložky obsiahnutej v dotknutej poisťnej zmluve, mohol považovať za „rozsudok vydaný v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie“, v zmysle článku 34 bodu 3 nariadenia č. 44/2001.

Pokiaľ ide o prekážku začatej veci, okolnosti charakterizujúce obe predmetné konania v Španielsku a v Spojenom kráľovstve predstavujú práve tú situáciu, v ktorej každý iný súd než súd, ktorý začal konať ako prvý, musí aj bez návrhu prerušiť konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý, a potom, keď sa potvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý, odmietnuť vykonávať svoju právomoc v prospech tohto súdu.²⁴⁹ Ku dňu začatia rozhodcovského konania už prebiehalo konanie na španielskych súdoch. Tieto konania mali rovnakých účastníkov, najmä Španielsko a London P&I Club, a občianskoprávne žaloby podané na španielskych súdoch už boli oznámené poisťovateľovi London P&I Club. Okrem toho tieto konania mali rovnaký dôvod a rovnaký predmet, a to prípadnú zodpovednosť poisťovateľa London P&I Club voči Španielsku. Súdnny dvor teda konštatuje, že súdu, ktorému bola vec predložená s cieľom vydať rozsudok v zmysle rozhodcovského rozhodnutia, prináležalo overiť súlad s ustanoveniami a základnými cieľmi nariadenia č. 44/2001, aby sa zabránilo obchádzaniu týchto ustanovení a cieľov. Dokončenie rozhodcovského konania v rozpore tak s relatívnym účinkom rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poisťnej zmluve, ako aj s pravidlami prekážky začatej veci predstavuje takéto obchádzanie. Keďže dotknuté súdy Spojeného kráľovstva nevykonali takéto overenie, rozsudok vydaný v zmysle rozhodcovského rozhodnutia nemôže v spore vo veci samej brániť uznaniu rozsudku vydaného v inom členskom štáte.

Súdnemu dvoru bola tiež položená otázka, či za okolností, o aké ide vo veci samej, môže prípadne prekážka uznania exekučného príkazu z 1. marca 2019 v Spojenom kráľovstve vyplývať z článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001²⁵⁰. Súdnny dvor rozhodol, že toto ustanovenie neumožňuje odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku z iného členského štátu z dôvodu jeho rozporu s verejným poriadkom na základe toho, že je v rozpore so zásadou právnej sily rozhodnutej veci, ktorú nadobudol rozsudok vydaný v zmysle rozhodcovského rozhodnutia. Normotvorca Únie upravil otázku právnej sily rozhodnutej veci, ktorú nadobudol skorší rozsudok, prostredníctvom článku 34 bodov 3 a 4 tohto nariadenia taxatívnym spôsobom.

2. Nariadenie č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností

Rozsudok z 1. augusta 2022, MPA (Obvyklý pobyt – Tretí štát) (C-501/20, [EU:C:2022:619](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností – Nariadenie (ES) č. 2201/2003 – Články 3, 6 až 8 a 14 – Pojem ‚obvyklý pobyt‘ – Právomoc, uznávanie, výkon rozhodnutí a spolupráca vo veciach vyživovacej povinnosti – Nariadenie (ES) č. 4/2009 – Články 3 a 7 –

²⁴⁹ V súlade s článkom 27 nariadenia č. 44/2001.

²⁵⁰ V súlade s týmto ustanovením sa rozsudok neuzná, ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie.

V roku 2015 sa dvaja zmluvní zamestnanci Európskej komisie, ktorí predtým bývali v Guineji-Bissau, presťahovali do Toga so svojimi maloletými deťmi z dôvodu ich pridelenia k delegácii Európskej únie v tomto treťom štáte. Keďže matka má španielsku štátnu príslušnosť a otec má portugalskú štátnu príslušnosť, ich deti narodené v Španielsku majú dvojakú, teda španielsku a portugalskú štátnu príslušnosť. Od faktickej rozluky tohto páru v roku 2018 býva matka s deťmi naďalej v bydlisku manželov v Togu a otec býva v hoteli v tom istom štáte.

V roku 2019 matka podala na španielsky súd návrh na rozvod, ku ktorému boli okrem iného pripojené návrhy týkajúce sa určenia režimu a spôsobu starostlivosti o deti a výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k nim, ako aj priznania výživného na deti. Tento súd však vyhlásil, že nemá územnú právomoc, pretože účastníci konania nemali v Španielsku obvyklý pobyt.

Audiencia Provincial de Barcelona (Provinčný súd Barcelona, Španielsko), na ktorý podala matka odvolanie, rozhodol položiť Súdnemu dvoru viaceré prejudiciálne otázky, aby mohol vzhľadom na osobitnú situáciu manželov a ich detí rozhodnúť o právomoci španielskych súdov podľa nariadení č. 2201/2003²⁵¹ a 4/2009²⁵².

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil prvky relevantné na účely určenia obvyklého pobytu účastníkov konania, ktorý sa uvádza ako kritérium právomoci v uvedených nariadeniach. Taktiež objasnil podmienky, za ktorých konajúci súd môže uznať svoju právomoc rozhodovať vo veciach rozvodu, rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti, ak za normálnych okolností nemá právomoc žiadny súd členského štátu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pojem „obvyklý pobyt“ manželov, ktorý sa nachádza v alternatívnych kritériách na určenie právomoci stanovených v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, treba vykladať autonómne a jednotne. Vyznačuje sa nielen vôľou dotknutej osoby vytvoriť si obvyklé centrum svojho života na konkrétnom mieste, ale aj dostatočne stabilnou prítomnosťou na území dotknutého členského štátu. Rovnaká definícia platí tiež pre pojem „obvyklý pobyt“ vo veciach vyživovacej povinnosti v zmysle kritérií právomoci podľa článku 3 písm. a) a b) nariadenia č. 4/2009, pričom tento pojem sa musí riadiť rovnakými zásadami a vyznačovať rovnakými prvkami ako v Haagskom protokole o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Postavenie dotknutých manželov ako zmluvných zamestnancov Únie, ktorí sú pridelení k jej delegácii v treťom štáte a o ktorých sa tvrdí, ako je to v prejednávanej veci, že majú v tomto treťom štáte diplomatický štatút, nemôže mať vplyv na výklad pojmu „obvyklý pobyt“ v zmysle vyššie uvedených ustanovení.

Pokiaľ ide o obvyklý pobyt dieťaťa v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 vo veciach rodičovských práv a povinností, tento pojem je tiež autonómnym pojmom. Vyžaduje si prinajmenšom fyzickú prítomnosť v danom členskom štáte, ktorá nemá dočasný alebo príležitostný charakter a ktorá odzrkadľuje istú mieru začlenenia tohto dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. V tejto súvislosti väzba založená na štátnej príslušnosti matky a jej bydlisku pred uzavretím manželstva

²⁵¹ Nariadenie Rady z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

²⁵² Nariadenie Rady z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1).

v členskom štáte súdu, ktorý koná vo veciach rodičovských práv a povinností, je na účely uznania právomoci tohto súdu irelevantná, zatiaľ čo okolnosť, že maloleté deti sa narodili v tomto členskom štáte a majú štátnu príslušnosť tohto členského štátu, nie je postačujúca.

Tento výklad pojmu „obvyklý pobyt“ by mohol viesť k tomu, že vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci žiadny súd členského štátu nebude mať na základe všeobecných pravidiel právomoci podľa nariadenia č. 2201/2003 právomoc rozhodovať o návrhu na zrušenie manželského zväzku a vo veciach rodičovských práv a povinností. V takom prípade by články 7 a 14 tohto nariadenia mohli oprávňovať konajúci súd, aby uplatnil na jednu aj druhú oblasť pravidiel právomoci podľa vnútroštátneho práva, avšak v inom rozsahu. V manželských veciach je takáto zostatková právomoc konajúceho súdu členského štátu vylúčená, ak je odporca štátnym príslušníkom iného členského štátu, čo však nebráni právomoci súdov tohto posledného uvedeného členského štátu podľa jeho vnútroštátneho práva. Naproti tomu vo veciach rodičovských práv a povinností skutočnosť, že odporca je štátnym príslušníkom iného členského štátu, nebráni tomu, aby konajúci súd členského štátu uznal svoju právomoc.

Iný rámec je stanovený vo veciach vyživovacej povinnosti, pokiaľ všetci účastníci sporu nemajú obvyklý pobyt v niektorom členskom štáte. V tomto prípade článok 7 nariadenia č. 4/2009 stanovuje štyri kumulatívne podmienky na to, aby súd členského štátu mohol výnimočne konštatovať svoju právomoc na základe stavu nevyhnutnosti (*forum necessitatis*). Po prvé musí konajúci súd overiť, že žiadny súd členského štátu nemá právomoc podľa článkov 3 až 6 nariadenia č. 4/2009. Po druhé predmetný spor musí mať úzku väzbu s tretím štátom, čo je prípad, keď všetci účastníci konania majú obvyklý pobyt v tomto treťom štáte. Po tretie si podmienka, aby predmetné konanie nebolo možné účinne začať či uskutočniť, alebo bolo úplne nemožné v treťom štáte, vyžaduje, aby bol prístup k spravodlivosti v treťom štáte vzhľadom na konkrétny prípad právne alebo fakticky sťažený, a to najmä uplatňovaním procesných podmienok, ktoré sú diskriminačné alebo v rozpore so spravodlivým procesom. Napokon spor musí mať dostatočnú väzbu s členským štátom konajúceho súdu, ktorá môže byť založená okrem iného na štátnej príslušnosti jedného z účastníkov konania.

3. Nariadenie 2015/848 o insolvenčnom konaní

Rozsudok z 24. marca 2022, Galapagos BidCo. (C-723/20, [EU:C:2022:209](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) 2015/848 – Insolvenčné konanie – Článok 3 ods. 1 – Medzinárodná právomoc – Premiestnenie centra hlavných záujmov dlžníka do iného členského štátu po podaní žiadosti o začatie hlavného insolvenčného konania“

Galapagos, holdingová spoločnosť s registrovaným sídlom v Luxemburgu, premiestnila v júni 2019 svoju centrálnu správu do Farehamu (Spojené kráľovstvo). Jej riaditelia 22. augusta 2019 požiadali britský súd²⁵³ o začatie insolvenčného konania. Nasledujúci deň boli títo riaditelia nahradení novým riaditeľom, ktorý zriadil pre Galapagos kanceláriu v Düsseldorfe (Nemecko), a neúspešne sa snažil o späťvzatie tejto žiadosti.

Následne Galapagos podala ďalšiu žiadosť o začatie insolvenčného konania, tentoraz na Amtsgericht Düsseldorf (Okresný súd Düsseldorf, Nemecko), ktorý túto žiadosť vyhlásil za neprípustnú z dôvodu,

²⁵³ V prejednávanej veci High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division (Business and Property Courts, Insolvency and Companies list) [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie Chancery (obchodné a majetkové súdy, register insolventnosti a spoločností), Spojené kráľovstvo].

že tento súd nemá medzinárodnú právomoc. Na ten istý súd bola znovu podaná žiadosť o začatie insolvenčného konania, ktorú v tomto prípade podali ďalšie dve spoločnosti v postavení veriteľov spoločnosti Galapagos. Na základe tejto žiadosti Amtsgericht Düsseldorf (Okresný súd Düsseldorf) vymenoval predbežného správcu konkurznej podstaty a nariadil predbežné opatrenia, pričom vychádzal z predpokladu, že centrum hlavných záujmov spoločnosti Galapagos sa v čase podania tejto žiadosti nachádzalo v Düsseldorfe.

Galapagos BidCo., ktorá je dcérskou spoločnosťou a zároveň veriteľkou spoločnosti Galapagos, podala na Landgericht Düsseldorf (Krajinský súd Düsseldorf, Nemecko) okamžitú sťažnosť s cieľom dosiahnuť zrušenie uznesenia Amtsgericht Düsseldorf (Okresný súd Düsseldorf) pre nedostatok medzinárodnej právomoci nemeckého súdu. Po zamietnutí sťažnosti sa Galapagos BidCo. obrátila na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Tento súd uvádzal, že rozhodnutie o oprávnom prostriedku, ktorý prejednáva, závisí od výkladu nariadenia 2015/848²⁵⁴, a najmä jeho článku týkajúceho sa pravidiel medzinárodnej právomoci súdov členských štátov na rozhodovanie v insolvenčných konaniach.²⁵⁵ Vnútroštátny súd spresnil, že ku dňu podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor britský súd ešte stále nerozhodol o prvej žiadosti, a preto sa pýtal predovšetkým na zachovanie výlučnej právomoci súdu členského štátu, ktorý pôvodne začal konať vo veci o žiadosti o začatie insolvenčného konania, v prípade premiestnenia centra hlavných záujmov dlžníka do iného členského štátu po podaní tejto žiadosti, ale ešte predtým, než tento súd o nej rozhodne.

Vo svojom rozsudku Súdny dvor vykladal nariadenie 2015/848 v tom zmysle, že súd členského štátu, na ktorý bola podaná žiadosť o začatie hlavného insolvenčného konania, si zachováva výlučnú právomoc na začatie takeého konania, ak sa centrum hlavných záujmov dlžníka premiestni do iného členského štátu po podaní takejto žiadosti, ale predtým, ako o nej tento súd rozhodne. V dôsledku toho, v rozsahu, v akom je nariadenie naďalej uplatniteľné na prvú žiadosť, súd iného členského štátu, ktorý neskôr začal konať o žiadosti podanej na ten istý účel, v zásade nemôže vyhlásiť, že má právomoc začať hlavné insolvenčné konanie, pokiaľ prvý súd nerozhodol a neodmietol svoju právomoc.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor v súvislosti s medzinárodnou právomocou súdov členských štátov na rozhodovanie o insolvenčných konaniach uviedol, že nariadenie 2015/848, uplatniteľné na vec samu, rovnakým znením sleduje rovnaké ciele ako predchádzajúce nariadenie č. 1346/2000²⁵⁶. Z tohto dôvodu judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa výkladu pravidiel stanovených nariadením č. 1346/2000 v oblasti medzinárodnej právomoci zostáva naďalej relevantná na účely výkladu zodpovedajúceho článku nariadenia 2015/848, ktorého sa týka návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Výlučná právomoc, ktorú uvedené nariadenia priznávajú súdom členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka, teda naďalej zostáva v rukách týchto súdov, pokiaľ tento dlžník premiestni centrum svojich hlavných záujmov na územie iného členského štátu po podaní

²⁵⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19).

²⁵⁵ Článok 3 ods. 1 nariadenia 2015/848. Toto ustanovenie v podstate stanovuje, že právomoc začať insolvenčné konanie majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka.

²⁵⁶ Nariadenie Rady z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191), zrušené nariadením 2015/848.

návrhu, ale pred rozhodnutím o začatí konania. Súdny dvor dospel k tomuto konštatovaniu s odkazom na úvahy uvedené vo svojej skoršej judikatúre.²⁵⁷

Súdny dvor následne skúmal dôsledky tohto zachovania právomoci súdu členského štátu, ktorý pôvodne začal konať vo veci, na právomoc súdov iného členského štátu rozhodovať o nových žiadostiach o začatie hlavného insolvenčného konania. Konštatoval, že z nariadenia 2015/848 vyplýva, že možno začať iba jedno hlavné konanie a že toto konanie vyvoláva účinky vo všetkých členských štátoch, v ktorých sa toto nariadenie uplatňuje. Navyše prináleží súdu, ktorý začal konať ako prvý, aby bez návrhu preskúmal, či má právomoc, a aby na tento účel overil, či sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza na území členského štátu, na ktorý bola podaná takáto žiadosť. Ak toto preskúmanie povedie k zápornej odpovedi, súd, ktorý začal konať ako prvý, nesmie začať hlavné insolvenčné konanie. Naopak, ak preskúmanie potvrdí jeho právomoc, každé rozhodnutie o začatí insolvenčného konania vynesené týmto súdom sa v súlade so zásadou vzájomnej dôvery uznáva vo všetkých ostatných členských štátoch od chvíle, keď nadobudne účinnosť v štáte, v ktorom sa konanie začne. Súdny týchto posledných uvedených členských štátov preto v zásade nemôžu vyhlásiť, že majú právomoc začať takéto konanie, pokiaľ prvý súd nerozhodol a neodmietol svoju právomoc.

Ak je však súdom, ktorý začal konať ako prvý, britský súd a ak po uplynutí prechodného obdobia stanoveného v dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu²⁵⁸ tento súd nevydal rozhodnutie, potom súd členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov spoločnosti Galapagos, už nie je podľa nariadenia 2015/848 povinný zdržať sa vyhlásenia, že má právomoc začať takéto konanie.

²⁵⁷ Rozsudok zo 17. januára 2006, *Staubitz-Schreiber* (C-1/04, [EU:C:2006:39](#)).

²⁵⁸ Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7.

XII. Hospodárska súťaž²⁵⁹

1. Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)²⁶⁰

Rozsudok z 12. mája 2022, Servizio Elettrico Nazionale a i. (C-377/20, [EU:C:2022:379](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Dominantné postavenie – Zneužitie – Článok 102 ZFEÚ – Vplyv praktiky na blahobyt spotrebiteľov a na štruktúru trhu – Zneužívajúce konanie spočívajúce vo vylúčení z trhu – Spôsobilosť praktiky vyvolať účinok vylúčenia z trhu – Použitie iných prostriedkov než tých, ktoré patria do rámca hospodárskej súťaže na základe výkonnosti – Nemožnosť hypotetického rovnako efektívneho konkurenta replikovať konanie – Existencia protisúťažného úmyslu – Otvorenie trhu s predajom elektrickej energie hospodárskej súťaži – Prenos obchodne citlivých informácií v rámci skupiny spoločností s cieľom udržať si na trhu dominantné postavenie vychádzajúce zo skoršieho zákonného monopolu – Pripísateľnosť správania dcérskej spoločnosti materskej spoločnosti“

Prejednávaná vec patrí do kontextu postupnej liberalizácie trhu s predajom elektrickej energie v Taliansku.

Hoci si od 1. júla 2007 všetci užívatelia talianskej elektrizačnej sústavy, vrátane domácností a malých a stredných podnikov, môžu vybrať svojho dodávateľa, spočiatku sa rozlišovalo medzi oprávnenými zákazníkmi, ktorí si na voľnom trhu mohli vybrať iného dodávateľa, a zákazníkmi na chránenom trhu, pozostávajúcimi z jednotlivcov a malých podnikov, ktorí naďalej podliehali regulovanému režimu, konkrétne „servizio di maggior tutela“ (služba lepšej ochrany), ktorý okrem iného poskytoval osobitnú ochranu v oblasti cien. Až následne boli zákazníci na chránenom trhu oprávnení vstúpiť na voľný trh.

Na účely liberalizácie trhu spoločnosť ENEL – podnik, ktorý bol doposiaľ vertikálne integrovaný a ktorý mal monopol na výrobu elektrickej energie v Taliansku a pôsobil v oblasti jej distribúcie – podliehala postupu oddelenia distribučných a predajných činností, ako aj ochranných známk (unbundling). Na konci tohto postupu boli jednotlivé fázy procesu distribúcie pridelené rôznym dcérskym spoločnostiam. Spoločnosť E-Distribuzione tak bola poverená službou distribúcie, spoločnosť Enel Energia bola poverená dodávaním elektrickej energie na voľný trh a spoločnosť Servizio Elettrico Nazionale (ďalej len „SEN“) bola poverená riadením služby lepšej ochrany.

Na základe prešetrovania, ktoré vykonal Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (AGCM) v postavení vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, prijal tento úrad 20. decembra 2018 rozhodnutie, v ktorom konštatoval, že SEN a Enel Energia sa pod koordináciou ich materskej spoločnosti ENEL dopustili od januára 2012 do mája 2017 zneužitia dominantného postavenia v rozpore s článkom 102 ZFEÚ, a v dôsledku toho im uložil spoločne a nerozdielne pokutu vo výške viac ako 93 miliónov eur. Vytýkané správanie spočívalo vo vykonávaní stratégie vylúčenia z trhu s cieľom presunúť zákazníkov spoločnosti SEN, historického prevádzkovateľa chráneného trhu, do spoločnosti Enel Energia, ktorá pôsobí na voľnom trhu, aby sa tak zmiernilo riziko hromadného odchodu zákazníkov spoločnosti SEN k novým dodávateľom pri následnom otvorení dotknutého trhu hospodárskej súťaži. Podľa rozhodnutia AGCM SEN na tento účel okrem iného vyzvala zákazníkov na

²⁵⁹ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 22. marca 2022, **Nordzucker a i.** (C-151/20, [EU:C:2022:203](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.2. „Zásada *ne bis in idem*“.

²⁶⁰ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 22. marca 2022, **bpost** (C-117/20, [EU:C:2022:202](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.2. „Zásada *ne bis in idem*“.

chránenom trhu, aby udelili súhlas so zasielaním obchodných ponúk týkajúcich sa voľného trhu za podmienok, ktoré boli pre ponuky konkurentov skupiny ENEL diskriminačné.

V rámci plnenia povinností vyplývajúcich zo súdnych rozhodnutí, ktoré boli vydané v konaní na prvom stupni na základe žalôb, ktoré proti rozhodnutiu AGCM podali ENEL a jej dve dcérske spoločnosti, bola výška pokuty znížená približne na 27,5 milióna eur. Tieto spoločnosti podali odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá položila Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa výkladu a uplatňovania článku 102 ZFEÚ v oblasti vylučovacích praktík.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil, za akých podmienok možno správanie podniku považovať na základe jeho protisúťažných účinkov za konanie, ktoré predstavuje zneužitie dominantného postavenia, pokiaľ takéto správanie spočíva vo využívaní zdrojov alebo prostriedkov vlastných držiteľovi takéhoto postavenia v kontexte liberalizácie trhu. Súdny dvor pri tejto príležitosti vymedzil relevantné kritériá posúdenia a rozsah dôkazného bremena dotknutého vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, ktorý prijal rozhodnutie na základe článku 102 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

V odpovedi na otázky týkajúce sa záujmu chráneného článkom 102 ZFEÚ Súdny dvor v prvom rade spresnil, aké okolnosti charakterizujú zneužívanie dominantného postavenia. Na tento účel poznamenal, že blahobyť spotrebiteľov, tak sprostredkovateľov, ako aj konečných spotrebiteľov, sa musí považovať za konečný cieľ, ktorý odôvodňuje zásah práva hospodárskej súťaže na účely potrestania zneužitia dominantného postavenia na vnútornom trhu alebo na jeho podstatnej časti. Orgán hospodárskej súťaže teda unesie svoje dôkazné bremeno, ak preukáže, že konanie podniku v dominantnom postavení môže prostredníctvom použitia iných zdrojov alebo prostriedkov než sú tie, ktorými sa riadi bežná hospodárska súťaž, narušiť účinnú štruktúru efektívnej hospodárskej súťaže bez toho, aby bolo potrebné, aby preukázal, že uvedené konanie môže okrem iného spôsobiť priamu ujmu spotrebiteľom. Dotknutý dominantný podnik sa však môže vyhnúť zákazu uvedenému v článku 102 ZFEÚ tým, že preukáže, že účinok vylúčenia, ktorý môže vyplývať z predmetného konania, je vyvážený alebo dokonca prekonaný pozitívnymi účinkami vo vzťahu ku spotrebiteľom.

Súdny dvor ďalej pripomenul, že zneužívajúcu povahu správania podniku v dominantnom postavení možno konštatovať len vtedy, ak sa preukáže, že môže obmedziť hospodársku súťaž a – v prejednávanej veci – vyvolať vytýkané účinky vylúčenia z trhu. Naproti tomu táto kvalifikácia nevyžaduje preukázanie, že sa dosiahol predpokladaný výsledok takéhoto správania smerujúceho k vylúčeniu konkurentov tohto podniku z dotknutého trhu. Za týchto podmienok sa tak dôkaz predložený podnikom v dominantnom postavení o neexistencii konkrétnych účinkov vylúčenia nemôže sám osebe považovať za dostatočný na vylúčenie uplatnenia článku 102 ZFEÚ. Naopak, táto skutočnosť môže predstavovať nepriamy dôkaz o nespôsobilosti predmetného správania vyvolať uvádzané účinky vylúčenia, pokiaľ je podporený ďalšími dôkazmi, ktoré majú túto nespôsobilosť preukázať.

Pokiaľ ide v druhom rade o pochybnosti vnútroštátneho súdu v súvislosti so zohľadnením prípadného úmyslu dotknutého podniku, Súdny dvor pripomenul, že existencia zneužívajúceho konania spočívajúceho vo vylúčení z trhu podnikom v dominantnom postavení sa má posudzovať na základe spôsobilosti tejto praktiky vyvolať protisúťažné účinky. Z toho vyplýva, že orgán hospodárskej súťaže nie je povinný preukázať úmysel dotknutého podniku vylúčiť svojich konkurentov prostredníctvom použitia iných prostriedkov alebo zdrojov, než sú tie, ktorými sa riadi hospodárska súťaž na základe výkonnosti. Súdny dvor pritom spresnil, že dôkaz o takomto úmysle však predstavuje skutkovú okolnosť, ktorú možno zohľadniť na účely určenia zneužitia dominantného postavenia.

V treťom rade Súdny dvor poskytol výkladové prvky, ktoré vnútroštátny súd požadoval na účely uplatnenia článku 102 ZFEÚ, aby v rámci konania podniku v dominantnom postavení, spočívajúcich vo využívaní zdrojov alebo prostriedkov vlastných držiteľovi takéhoto postavenia, ktoré je prípustné mimo rámec práva hospodárskej súťaže, určil tie, na ktoré by sa zákaz uvedený v tomto článku

nemusel vzťahovať, ak by boli súčasťou bežnej hospodárskej súťaže, a tie, ktoré by sa naopak mali považovať za „zneužívajúce“ v zmysle tohto ustanovenia.

V tejto súvislosti Súdny dvor najskôr pripomenul, že zneužívajúca povaha týchto konaní predpokladá, že mali spôsobilosť vyvolať účinky vylúčenia z trhu opísané v napadnutom rozhodnutí. Podniky v dominantnom postavení sa síce bez ohľadu na príčiny takéhoto postavenia môžu brániť proti svojim konkurentom, ale musia tak urobiť použitím prostriedkov, ktoré patria do rámca „bežnej“ hospodárskej súťaže, teda založenej na výkonnosti. Konanie, ktoré nemôže vykonávať hypotetický konkurent, ktorý je na predmetnom trhu rovnako efektívny, keďže spočíva vo využívaní zdrojov a prostriedkov vlastných držiteľovi dominantného postavenia, nemožno považovať za konanie, ktoré je súčasťou hospodárskej súťaže založenej na výkonnosti. Za týchto podmienok platí, že ak podnik stratí zákonný monopol, ktorý predtým mal na trhu, musí sa počas celej fázy liberalizácie tohto trhu zdržať používania prostriedkov, ktorými disponoval v rámci svojho bývalého monopolu a ktoré z tohto dôvodu nie sú dostupné jeho konkurentom, s cieľom udržať si tak dominantné postavenie na novo liberalizovanom predmetnom trhu inak ako na základe vlastnej výkonnosti.

Takéto konanie sa však môže vyhnúť zákazu uvedenému v článku 102 ZFEÚ, pokiaľ dotknutý podnik v dominantnom postavení preukáže, že predmetné konanie bolo buď objektívne odôvodnené okolnosťami, ktoré sú mimo jeho vplyvu, a primerané tomuto odôvodneniu, alebo že bolo vyvážené či dokonca prekonané výhodami z hľadiska efektívnosti, z ktorých majú prospech aj spotrebitelia.

Napokon vo štvrtom rade Súdny dvor na žiadosť vnútroštátneho súdu, aby spresnil podmienky, za ktorých možno zodpovednosť za správanie dcérskej spoločnosti pripísať jej materskej spoločnosti, rozhodol, že ak je dominantné postavenie zneužívané jednou alebo viacerými dcérskymi spoločnosťami patriacimi do jednej hospodárskej jednotky, existencia tejto jednotky postačuje na vyvodenie záveru, že za toto zneužitie je tiež zodpovedná materská spoločnosť. Je nevyhnutné predpokladať, že takáto jednotka existuje, ak v čase skutkových okolností aspoň takmer celé základné imanie týchto dcérskych spoločností priamo alebo nepriamo vlastnila materská spoločnosť. Za takýchto okolností nie je orgán hospodárskej súťaže povinný predložiť akýkoľvek dodatočný dôkaz, pokiaľ materská spoločnosť nepreukáže, že nemala právomoc vymedziť správanie svojich dcérskych spoločností, keďže tieto dcérske spoločnosti konali samostatne.

2. Štátna pomoc

Rozsudok z 25. januára 2022 (veľká komora), Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, [EU:C:2022:50](#))

„Odvolanie – Štátna pomoc – Články 107 a 108 ZFEÚ – Bilaterálna investičná zmluva – Rozhodcovská doložka – Rumunsko – Pristúpenie k Európskej únii – Zrušenie schémy daňových stimulov pred pristúpením – Rozhodcovský rozsudok priznávajúci platbu náhrady škody po pristúpení – Rozhodnutie Európskej komisie, ktorým sa táto platba vyhlasuje za štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom a nariaďuje sa jej vymáhanie – Právomoc Komisie – Uplatnenie práva Únie ratione temporis – Určenie dátumu, ku ktorému sa príjemcovi priznáva právo na získanie pomoci – Článok 19 ZEÚ – Články 267 a 344 ZFEÚ – Autonómia práva Únie“

Dňa 29. mája 2002 Švédsko a Rumunsko uzavreli bilaterálnu investičnú zmluvu o podpore a vzájomnej ochrane investícií (ďalej len „BIZ“), ktorej článok 2 ods. 3 stanovuje, že každá zmluvná strana zabezpečí investíciám investorov druhej zmluvnej strany nestranné a spravodlivé zaobchádzanie. BIZ okrem toho stanovuje, že spory medzi investormi a signatárskymi krajinami sa riešia rozhodcovským súdom.

V roku 2005 rumunská vláda v rámci rokovaní o pristúpení Rumunska k Európskej únii zrušila vnútroštátnu schému daňových stimulov v prospech niektorých investorov zo znevýhodnených regiónov (ďalej len „schéma daňových stimulov“).

Keďže sa viacerí švédski investori domnievali, že Rumunsko tým, že zrušilo schému daňových stimulov, porušilo svoju povinnosť zabezpečiť nestranné a spravodlivé zaobchádzanie s ich investíciami v súlade s BIZ, požiadali o zriadenie rozhodcovského súdu s cieľom získať náhradu spôsobenej škody. Rozhodcovským rozsudkom z 11. decembra 2013 rozhodcovský súd uložil Rumunsku povinnosť zaplatiť uvedeným investorom náhradu škody približne vo výške 178 miliónov eur.

Napriek rôznym výzvam Európskej komisie, pokiaľ ide o nevyhnutnosť dodržiavať v danej veci pravidlá a postupy uplatniteľné v oblasti štátnej pomoci, rumunské orgány zaplatili náhradu škody, ktorú rozhodcovský súd priznal švédskym investorom.

Rozhodnutím z 30. marca 2015 (ďalej len „sporné rozhodnutie“)²⁶¹ Komisia kvalifikovala zaplatenie tejto náhrady ako štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom, zakázala jej poskytovanie a nariadila vymáhanie už vyplatených súm.

Všeobecný súd, ktorý rozhodoval o viacerých žalobách, zrušil toto rozhodnutie²⁶² v podstate z dôvodu, že Komisia retroaktívne uplatnila svoje právomoci na skutkové okolnosti, ktoré nastali pred pristúpením Rumunska k Únii 1. januára 2007. Všeobecný súd totiž vychádzal z predpokladu, že Rumunsko poskytlo uvedenú pomoc ku dňu zrušenia schémy daňových stimulov, teda v roku 2005.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore zrušil tento rozsudok Všeobecného súdu a potvrdil právomoc Komisie prijať sporné rozhodnutie, pričom vrátil vec Všeobecnému súdu, aby rozhodol o žalobných dôvodoch a tvrdeniach, ktoré mu boli predložené, pokiaľ ide o dôvodnosť tohto rozhodnutia.

Posúdenie Súdnym dvorom

Keďže Komisia nadobudla na základe článku 108 ZFEÚ právomoc preskúmať opatrenia pomoci prijaté Rumunskom po jeho pristúpení k Únii, Súdny dvor pripomenul, že štátnu pomoc treba považovať za poskytnutú v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ k dátumu, ku ktorému sa príjemcovi priznáva právo na jej získanie na základe uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy. Rozhodujúca skutočnosť na určenie tohto dátumu spočíva v tom, že príjemcovia nadobudli určité právo na získanie predmetnej pomoci, a v súvisiacom záväzku štátu poskytnúť túto pomoc. Práve k tomuto okamihu totiž takéto opatrenie môže spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže, ktoré môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

V prejednávanej veci Súdny dvor konštatoval, že právo na náhradu škody, na ktorú poukazujú švédski investori, hoci má svoj pôvod v údajnom zrušení schémy daňových stimulov Rumunskom v rozpore s BIZ, bolo priznané až rozhodcovským rozsudkom z 11. decembra 2013, ktorým bola konštatovaná nielen existencia tohto práva, ale bola vyčíslená aj jeho výška. Až po skončení rozhodcovského konania totiž títo investori mohli dosiahnuť skutočné zaplatenie náhrady škody, aj keď jeho cieľom bolo čiastočne nahradiť škodu, ktorá im údajne vznikla v období pred pristúpením Rumunska k Únii.

²⁶¹ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 o štátnej pomoci SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), ktorú poskytlo Rumunsko – Rozhodcovský rozsudok z 11. decembra 2013, Micula/Rumunsko (Ú. v. EÚ L 232, 2015, s. 43).

²⁶² Rozsudok Všeobecného súdu z 18. júna 2019, *European Food a i./Komisia* (T-624/15, T-694/15 a T-704/15, [EU:T:2019:423](#)).

Vzhľadom na skutočnosť, že predmetné opatrenie pomoci bolo poskytnuté po pristúpení Rumunska k Únii, sa tak Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia nemala právomoc *ratione temporis* prijať sporné rozhodnutie na základe článku 108 ZFEÚ.

Súdny dvor spresnil, že otázka, či náhrada škody priznaná rozhodcovským rozsudkom môže predstavovať štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, nepatrí do jeho právomoci v rámci odvolania, keďže nebola preskúmaná Všeobecným súdom. Právomoc Komisie podľa článku 108 ZFEÚ však nemôže v žiadnom prípade závisieť od výsledku preskúmania tejto otázky, keďže preventívna kontrola vykonávaná Komisiou podľa tohto ustanovenia má okrem iného určiť, či predmetná náhrada predstavuje štátnu pomoc alebo nie.

Súdny dvor napokon konštatoval, že Všeobecný súd sa tiež dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že rozsudok Súdneho dvora vo veci *Achmea*²⁶³ nie je v prejednávanej veci relevantný.

V rozsudku *Achmea* Súdny dvor rozhodol, že článkom 267 a 344 ZFEÚ odporuje medzinárodná dohoda uzavretá medzi dvomi členskými štátmi, na základe ktorej investor jedného z týchto členských štátov môže v prípade sporu týkajúceho sa investícií v druhom členskom štáte začať konanie proti tomuto druhému členskému štátu na rozhodcovskom súde, ktorého právomoc sa tento členský štát zaviazal akceptovať. Uzavretím takejto dohody totiž členské štáty súhlasia s tým, že z právomoci vlastných súdov, a teda zo systému súdnych opravných prostriedkov, ktoré majú podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, budú vyňaté spory, ktoré by sa mohli týkať uplatňovania alebo výkladu tohto práva.

V prejednávanej veci je pritom nesporné, že náhrada škody požadovaná švédskymi investormi sa týkala aj škôd, ktoré údajne vznikli po pristúpení Rumunska k Únii, od ktorého sa na tento členský štát uplatňuje právo Únie, najmä články 107 a 108 ZFEÚ. V tomto rozsahu spor predložený rozhodcovskému súdu nemožno považovať za spor, ktorý sa vo všetkých svojich aspektoch obmedzuje na obdobie, počas ktorého Rumunsko, ktoré ešte nepristúpilo k Únii, nebolo zatiaľ viazané pravidlami a zásadami vyplývajúcimi z rozsudku *Achmea*. Okrem toho je nesporné, že tento rozhodcovský súd nepatrí do súdneho systému Únie, keďže uvedený súd nepatrí do systému opravných prostriedkov, ktoré majú podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ členské štáty ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie.

Za týchto podmienok sa súhlas Rumunska so systémom rozhodcovských konaní stanoveným v BIZ stal po pristúpení tohto členského štátu k Únii bezpredmetným.

Vzhľadom na všetky tieto úvahy Súdny dvor zrušil rozsudok, ktorý je predmetom odvolania, a vrátil vec Všeobecnému súdu, aby rozhodol o žalobných dôvodoch a tvrdeniach, ktoré mu boli predložené a ktoré sa týkajú dôvodnosti sporného rozhodnutia, a to najmä otázky, či opatrenie, ktorého sa týka toto rozhodnutie, spĺňa z hmotnoprávneho hľadiska podmienky stanovené v článku 107 ods. 1 ZFEÚ.²⁶⁴

²⁶³ Rozsudok zo 6. marca 2018, *Achmea* (C-284/16, [EU:C:2018:158](#)).

²⁶⁴ Pozri aj uznesenie z 21. septembra 2022, *Romatsa* (C-333/19, [EU:C:2022:749](#)), v ktorom bol na Súdny dvor podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa rozsahu pôsobnosti toho istého rozhodcovského rozsudku z 11. decembra 2013, ktorý bol predmetom rozhodnutia Komisie (EÚ) 2015/1470. V tomto uznesení Súdny dvor rozhodol, že právo Únie, najmä články 267 a 344 ZFEÚ, sa má vykladať v tom zmysle, že súd členského štátu, na ktorý bol podaný návrh na výkon rozhodcovského rozsudku, ktorý bol predmetom rozhodnutia Komisie (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 o štátnej pomoci SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), ktorú poskytlo Rumunsko – Rozhodcovský rozsudok z 11. decembra 2013, Micula/Rumunsko –, je povinný tento rozsudok zrušiť, a preto nemôže v žiadnom prípade pristúpiť k jeho výkonu, aby umožnil oprávneným osobám získať zaplatenie náhrady škody, ktorú im priznáva.

Rozsudok z 8. novembra 2022 (veľká komora), Fiat Chrysler Finance Europe/Komisia (C-885/19 P a C-898/19 P, [EU:C:2022:859](#))

„Odvolanie – Štátna pomoc – Pomoc poskytnutá Luxemburským veľkovojsvodstvom – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje nezlučiteľnosť pomoci s vnútorným trhom a jej neoprávnenosť a nariaďuje sa jej vrátenie – Záväzný daňový stanovisko (tax ruling) – Výhoda – Selektívna povaha – Princíp nezávislého vzťahu – Referenčný rámec – Uplatniteľné vnútroštátne právo – Takzvané „bežné“ zdanenie“

Spoločnosť Fiat Chrysler Finance Europe, predtým nazývaná Fiat Finance and Trade Ltd (ďalej len „FFT“), je súčasťou automobilovej skupiny Fiat/Chrysler a poskytuje pokladničné služby a služby financovania spoločnostiam tejto skupiny so sídlom v Európe. FFT, ktorá má sídlo v Luxemburskom veľkovojsvodstve, požiadala luxemburské daňové orgány o schválenie dohody o transferovom oceňovaní. V nadväznosti na túto žiadosť luxemburské orgány vydali záväzný daňový stanovisko, ktoré potvrdzovalo metódu určenia zisku spoločnosti FFT ako integrovanej spoločnosti za služby poskytnuté ostatným spoločnostiam v rámci skupiny Fiat/Chrysler, čo spoločnosti FFT umožňovalo ročne určovať výšku svojho zisku zdaniteľného daňou z príjmov právnických osôb v Luxemburskom veľkovojsvodstve.

Komisia v rozhodnutí z 21. októbra 2015²⁶⁵ (ďalej len „sporné rozhodnutie“) konštatovala, že toto záväzný daňový stanovisko predstavuje prevádzkovú pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ZFEÚ. Okrem toho konštatovala, že Luxemburské veľkovojsvodstvo jej neoznámilo zámer predmetného záväzného daňového stanoviska, a teda nedodržalo povinnosť pozastavenia stanovenú v článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Komisia tak nariadila vrátenie tejto pomoci, ktorá je protiprávna a nezlučiteľná s vnútorným trhom.

Luxemburské veľkovojsvodstvo a FFT podali žaloby o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu. Všeobecný súd tým, že zamietol tieto žaloby²⁶⁶, predovšetkým potvrdil prístup Komisie, podľa ktorého v prípade daňového systému sledujúceho cieľ zdanenia ziskov všetkých spoločností rezidentov, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú integrované, je uplatnenie princípu nezávislého vzťahu na účely uplatnenia článku 107 ods. 1 ZFEÚ odôvodnené bez ohľadu na začlenenie tohto princípu do vnútroštátneho práva.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore, ktorý prejednával dve odvolania, ktoré tentoraz podali FFT a Írsko, zrušil rozsudok Všeobecného súdu a následne s konečnou platnosťou rozhodol aj o zrušení sporného rozhodnutia. V tejto súvislosti Komisia uvádzala nové spresnenia, pokiaľ ide o to, či záväzný daňový stanoviská vydané daňovými orgánmi členských štátov, ktoré potvrdzujú metódy stanovenia transferových cien, môžu predstavovať štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že v rámci analýzy daňových opatrení z hľadiska práva Európskej únie v oblasti štátnej pomoci si preskúmanie podmienky selektívnej výhody vyžaduje v prvom rade určiť referenčný systém, teda „bežný“ daňový systém uplatniteľný v dotknutom členskom štáte, a následne preukázať, že predmetné daňové opatrenie sa odchyľuje od tohto referenčného systému,

²⁶⁵ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/2326 z 21. októbra 2015 o štátnej pomoci SA.38375 (2014/C ex 2014/NN), ktorú poskytlo Luxembursko spoločnosti Fiat (Ú. v. EÚ L 351, 2016, s. 1).

²⁶⁶ Rozsudok z 24. septembra 2019, **Luxembursko a Fiat Chrysler Finance Europe/Komisia** (T-755/15 a T-759/15, [EÚ:T:2019:670](#)).

pretože zavádza rozdiely medzi hospodárskymi subjektmi, ktoré sa vzhľadom na cieľ sledovaný spoločným daňovým systémom nachádzajú v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii, bez toho, aby vzhľadom na povahu a štruktúru dotknutého systému existovali dôvody na takéto rozlišovanie.

Presnejšie, určenie referenčného systému, ktoré sa musí vykonať po kontradiktórnom prejednaní s dotknutým členským štátom, musí vyplývať z objektívneho preskúmania obsahu, vzťahu a konkrétnych účinkov noriem uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva a mimo oblastí, ktoré boli harmonizované v práve Únie, sa musí vykonať, podobne ako v prípade priamych daní, výlučne na základe vnútroštátneho práva uplatniteľného v dotknutom členskom štáte. Je to totiž práve dotknutý členský štát, ktorý prostredníctvom svojich vlastných právomocí v oblasti priamych daní a pri rešpektovaní svojej daňovej autonómie určuje charakteristiky dane, ktoré v zásade vymedzujú referenčný systém alebo „bežný“ daňový režim, z hľadiska ktorého treba analyzovať podmienku týkajúcu sa selektívnosti. Platí to teda najmä pre určenie základu dane a zdaniteľnej udalosti.

Práve s ohľadom na tieto úvahy Súdny dvor skúmal, či sa Všeobecný súd v prejednávanej veci tým, že potvrdil metodiku Komisie, dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri stanovení referenčného systému.

Súdny dvor po prvé spresnil, že otázka, či Všeobecný súd primerane vymedzil relevantný referenčný systém a v širšom zmysle správne uplatnil princíp nezávislého vzťahu, je otázkou právnej kvalifikácie vnútroštátneho práva, ktorá môže byť predmetom preskúmania Súdnym dvorom v štádiu odvolania.

Súdny dvor po druhej konštatoval, že pri vymedzení referenčného systému na účely určenia, či dotknuté záväzné daňové stanovisko poskytuje svojmu príjemcovi selektívnu výhodu, Komisia nevykonala porovnanie so systémom zdaňovania, ktorý sa bežne uplatňuje v dotknutom členskom štáte, po objektívnom preskúmaní obsahu, vzťahu a konkrétnych účinkov noriem uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva tohto štátu. Uplatnila totiž princíp nezávislého vzťahu, ktorý je odlišný od princípu stanoveného v luxemburskom práve, tým, že sa obmedzila na identifikáciu abstraktného vyjadrenia tohto princípu v rámci cieľa, ktorý sleduje všeobecný systém dane z príjmov právnických osôb v Luxembursku, a na preskúmanie dotknutého záväzného daňového stanoviska bez toho, aby zohľadnila spôsob, akým je uvedený princíp konkrétne začlenený do tohto práva, najmä pokiaľ ide o integrované spoločnosti.

Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa tým, že schválil takýto prístup, dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri uplatnení článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a ďalej tým, že pripustil, že Komisia sa môže odvolávať na pravidlá, ktoré nie sú súčasťou luxemburského práva, porušil ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa prijímania opatrení Európskej únie na aproximáciu právnych predpisov členských štátov v oblasti priamych daní, najmä článok 114 ods. 2 ZFEÚ a článok 115 ZFEÚ.

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade zdôraznil, že v prípade neexistencie harmonizácie v tejto oblasti patrí prípadné stanovenie metód a kritérií, ktoré umožňujú určiť výsledok „nezávislého vzťahu“, do voľnej úvahy členských štátov. Z toho vyplýva, že na účely analýzy toho, či sa konkrétne transakcie majú skúmať z hľadiska princípu nezávislého vzťahu, a prípadne, či sa transferové ceny, ktoré tvoria základ zdaniteľného príjmu daňovníka a jeho rozdelenia medzi dotknuté štáty, odchyľujú alebo neodchyľujú od výsledku nezávislého vzťahu, sú relevantné len vnútroštátne ustanovenia.

Súdny dvor následne poznamenal, že Luxemburské veľkovoľvodstvo stanovilo osobitné pravidlá na určenie nezávislej trhovej odmeny, pokiaľ ide o také finančné spoločnosti skupiny, ako je FFT, ktoré však Komisia nezohľadnila pri analýze referenčného systému a v širšom zmysle existencie selektívnej výhody poskytnutej spoločnosti FFT.

Nakoniec Súdny dvor spresnil, že na rozdiel od úvah Všeobecného súdu v prvostupňovom konaní, rozsudok *Belgicko a Forum 187/Komisija*²⁶⁷ nepodporuje stanovisko, podľa ktorého sa princíp nezávislého vzťahu uplatňuje, ak je účelom vnútroštátneho daňového práva zdaníť integrované spoločnosti a samostatné spoločnosti rovnakým spôsobom, bez ohľadu na to, či a akým spôsobom je tento princíp do tohto práva začlenený. V tejto veci totiž Súdny dvor dospel k záveru, že je potrebné uplatniť princíp nezávislého vzťahu práve vzhľadom na pravidlá zdaňovania uvedené v príslušnom vnútroštátnom práve, konkrétne v belgickom práve.

Vzhľadom na už vyššie uvedené Súdny dvor napadnutý rozsudok zrušil, konštatoval, že súdne konanie umožňuje vydať rozhodnutie vo veci, a pri rozhodovaní vo veci zrušil sporné rozhodnutie, keďže pochybenie, ktorého sa Komisia dopustila pri určení pravidiel, ktoré sa skutočne uplatňujú podľa príslušného vnútroštátneho práva, a teda pri identifikácii takzvaného „bežného“ zdanenia, vzhľadom na ktoré sa malo posudzovať dotknuté záväzné daňové stanovisko, nevyhnutne spôsobuje vadu celého odôvodnenia týkajúceho sa existencie selektívnej výhody. Súdny dvor predovšetkým konštatoval, že zrušenie rozsudku Všeobecného súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, ktorého sa tento posledný uvedený súd dopustil, nemožno vylúčiť z dôvodu, že Komisia do tohto rozhodnutia subsidiárne zahrnula aj úvahy založené na článku 164 ods. 3 luxemburského Daňového zákonníka a príslušnom obežníku č. 164/2. Súdny dvor totiž rozhodol, že tieto úvahy len odkazujú na hlavnú analýzu Komisie týkajúcu sa správneho uplatňovania referenčného systému, takže len zdanlivo napravujú pochybenie Komisie pri určovaní referenčného systému, ktorý mal byť základom jej analýzy existencie selektívnej výhody.

²⁶⁷ Rozsudok z 22. júna 2006, *Belgicko a Forum 187/Komisija* (C-182/03 a C-217/03, [EU:C:2006:416](#)).

XIII. Aproximácia právnych predpisov

1. Duševné a priemyselné vlastníctvo²⁶⁸

Rozsudok z 24. marca 2022, Austro-Mechana (C-433/20, [EU:C:2022:217](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zosúladenie niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti – Smernica 2001/29/ES – Článok 2 – Rozmnožovanie – Článok 5 ods. 2 písm. b) – Výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie – Pojem ‚akékoľvek médium‘ – Servery patriace tretím osobám sprístupnené fyzickým osobám na súkromné použitie – Primeraná kompenzácia – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neukladá poskytovateľom služieb cloud computingu povinnosť zaplatiť poplatok za rozmnoženinu na súkromné použitie“

Austro-Mechana²⁶⁹ je organizácia kolektívnej správy autorských práv, ktorá spravuje zákonné nároky na odmenu, ktorá má byť vyplatená podľa výnimky pre rozmnoženinu na súkromné použitie.²⁷⁰ Posledná uvedená organizácia podala na Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) žalobu na zaplatenie tejto odmeny proti spoločnosti Strato AG, poskytovateľovi služby ukladania dát v cloude. Tento súd zamietol žalobu na základe toho, že Strato nesprístupňuje svojim zákazníkom pamäťové médiá, ale poskytuje im službu online úložného priestoru.

Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, položil Súdnu dvoru otázku, či sa na ukladanie obsahu v rámci cloud computingu vzťahuje výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie stanovená v článku 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29²⁷¹.

Súdny dvor rozhodol, že výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie sa vzťahuje na rozmnoženiny diel na serveri, na ktorom poskytovateľ služieb cloud computingu sprístupňuje používateľovi úložný priestor. Členské štáty však nemajú povinnosť uložiť poskytovateľom služieb cloud computingu zaplatiť primeranú kompenzáciu podľa tejto výnimky, pokiaľ je vyplatenie primeranej kompenzácie v prospech nositeľov práv upravené iným spôsobom.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé smernica 2001/29 stanovuje, že výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie sa vzťahuje na rozmnoženiny vyhotovené na akomkoľvek médiu.²⁷² Súdny dvor rozhodol o uplatniteľnosti tejto výnimky na rozmnoženiny diel v cloude.

²⁶⁸ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 26. apríla 2022, **Poľsko/Parlament a Rada** (C-401/19, [EU:C:2022:297](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.3. „Sloboda prejavu a právo na informácie“

²⁶⁹ Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch- musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH.

²⁷⁰ Výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie je výnimkou z výlučného práva autorov udeliť súhlas alebo zakázať rozmnožovanie ich diel. Týka sa rozmnoženín vyhotovených na akomkoľvek médiu vykonanému fyzickou osobou pre súkromné použitie a s cieľom, ktorý nie je priamo ani nepriamo komerčný.

²⁷¹ Členské štáty môžu zaviesť takú výnimku podľa článku 5 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230). V takom prípade sa tieto štáty musia ubezpečiť, že nositelia práv dostanú primeranú kompenzáciu.

²⁷² Článok 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29.

Pokiaľ ide o pojem „rozmnožovanie“, Súdny dvor spresnil, že vyhotovenie záložnej kópie diela v úložnom priestore v cloude predstavuje vyhotovenie rozmnoženiny tohto diela. Nahratie (upload) diela do cloudu totiž spočíva v uložení jeho rozmnoženiny.

V súvislosti s výrazom „akékoľvek médium“ Súdny dvor uviedol, že zahŕňa všetky médiá, na ktorých môže byť chránené dielo rozmnožované, vrátane serverov, ktoré sa používajú v rámci cloud computingu. V tejto súvislosti nie je rozhodujúce, že server patrí tretej osobe. Výnimka pre rozmnoženinu na súkromné použitie sa teda môže uplatniť na rozmnoženiny vyhotovené fyzickou osobou pomocou zariadenia patriaceho tretej osobe. Okrem toho jedným z cieľov smernice 2001/29 je zabrániť tomu, aby sa ochrana autorského práva v Únii stala prekonanou alebo zastaranou z dôvodu technologického vývoja. Tento cieľ by bol ohrozený, ak by sa výnimky a obmedzenia ochrany autorského práva vykladali tak, že by vylučovali digitálne médiá a služby cloud computingu.

Pojem „akékoľvek médium“ preto zahŕňa server, na ktorom poskytovateľ služieb cloud computingu sprístupnil používateľovi úložný priestor.

Po druhé Súdny dvor rozhodol o tom, či poskytovatelia služieb cloud computingu sú povinní zaplatiť primeranú kompenzáciu, a v podstate dospel k záveru, že za súčasného stavu práva Únie povinnosť platby tejto kompenzácie spadá do miery voľnej úvahy priznanej vnútroštátnemu zákonodarcovi na účely vymedzenia rôznych prvkov systému primeranej kompenzácie.

V tejto súvislosti pripomenul, že členské štáty, ktoré uplatňujú výnimku pre rozmnoženinu na súkromné použitie, sú povinné zabezpečiť systém primeranej kompenzácie určený na odškodnenie nositeľov práv.

Pokiaľ ide o osobu povinnú zaplatiť primeranú kompenzáciu, je v zásade na osobe, ktorá vyhotoví rozmnoženinu na súkromné použitie, teda na osobe používajúcej služby úložného priestoru v rámci cloud computingu, aby financovala tieto náklady.

V prípade praktických ťažkostí spojených s identifikáciou konečných používateľov členské štáty však môžu zaviesť povinnosť platby poplatku za rozmnoženinu na súkromné použitie, ktorá zaťaží výrobcu alebo dovozcu serverov, prostredníctvom ktorých sa ponúkajú služby cloud computingu súkromným osobám. Tento poplatok sa ekonomicky prenesie na kupujúceho takýchto serverov a v konečnom dôsledku ho bude znášať súkromný používateľ, ktorý tieto zariadenia používa alebo ktorému sa poskytuje služba vyhotovovania rozmnoženín.

Pri stanovovaní poplatku za rozmnoženinu na súkromné použitie môžu členské štáty zohľadniť skutočnosť, že niektoré zariadenia a médiá sa môžu používať na vyhotovenie rozmnoženín na súkromné použitie v rámci cloud computingu. Musia však zabezpečiť, aby takto zaplatený poplatok, pokiaľ sa týka viacerých zariadení a médií v rámci jednotného postupu vyhotovovania rozmnoženiny na súkromné použitie, nepresiahol možnú ujmu spôsobenú nositeľom práv.

Smernica 2001/29 teda nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytovateľom služieb ukladania dát v rámci cloud computingu neukladá povinnosť zaplatiť primeranú kompenzáciu, pokiaľ táto právna úprava stanovuje zaplatenie primeranej kompenzácie iným spôsobom.

Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), Louboutin (Používanie označenia, ktoré porušuje práva duševného vlastníctva, v internetovom obchode) (C-148/21 a C-184/21, [EU:C:2022:1016](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochranná známka Európskej únie – Nariadenie (EÚ) 2017/1001 – Článok 9 ods. 2 písm. a) – Práva z ochrannej známky Európskej únie – Pojem ‚používanie‘ – Prevádzkovateľ internetových stránok online predaja zahŕňajúcich online trhovisko – Reklamy zverejňované na tomto trhovisku predávajúcimi v postavení tretích osôb, ktorí v týchto reklamách používajú označenie

*zhodné s ochrannou známkou inej osoby pre tovary zhodné s tými, pre ktoré bola táto ochranná známka zapísaná – Vnímanie tohto označenia ako integrálnej súčasti obchodnej komunikácie tohto prevádzkovateľa
– Spôsob prezentácie reklám, ktorý neumožňuje jednoznačne rozlišovať medzi ponukami uvedeného prevádzkovateľa a ponukami predávajúcich v postavení tretích osôb“*

Francúzsky návrhár luxusnej obuvi a kabeliek pán Louboutin si od roku 2016 zaregistroval červenú farbu, ktorá sa používa na vonkajšej podrážke topánky na vysokom podpätku, ako ochrannú známku Európskej únie.

Spoločnosť Amazon prevádzkuje internetové stránky, na ktorých sa online predávajú rôzne tovary, ktoré ponúka, a to priamo, v jej mene a na jej účet, a nepriamo, tým, že poskytuje online trhovisko predávajúcim v postavení tretích osôb. Tento prevádzkovateľ ponúka predávajúcim v postavení tretích osôb aj ďalšie služby v oblasti skladovania a zasielania ich tovarov.

Pán Louboutin konštatoval, že na týchto internetových stránkach sa pravidelne objavujú reklamy na topánky s červenými podrážkami, ktoré sa podľa jeho názoru týkajú tovarov, s ktorých uvedením do obehu nesúhlasil. Namietajúc porušenie výlučných práv z predmetnej ochrannej známky, tak podal proti spoločnosti Amazon dve žaloby pre porušenie práv duševného vlastníctva, na Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Oblasťný súd Luxemburg, Luxembursko)²⁷³ a Tribunal de l'entreprise francophone de Bruxelles (Frankofónny obchodný súd Brusel, Belgicko)²⁷⁴.

Každý z týchto súdov sa potom rozhodol položiť Súdnemu dvoru niekoľko prejudiciálnych otázok.

V podstate sa Súdneho dvora pýtali, či sa má nariadenie o ochrannej známke Európskej únie²⁷⁵ vykladať v tom zmysle, že prevádzkovateľa internetových stránok online predaja, ktoré okrem vlastných ponúk na predaj od tohto prevádzkovateľa zahŕňajú aj online trhovisko, možno považovať za osobu, ktorá sama používa označenie zhodné s ochrannou známkou Európskej únie inej osoby pre tovary zhodné s tými, pre ktoré je táto ochranná známka zapísaná, ak predávajúci v postavení tretích osôb ponúkajú na tomto trhovisku bez súhlasu majiteľa uvedenej ochrannej známky na predaj takéto tovary označené týmto označením.

Konkrétne sa pýtali, či je v tejto súvislosti relevantné, že tento prevádzkovateľ používa jednotnú prezentáciu ponúk uverejnených na svojich internetových stránkach, pričom sa súčasne zobrazujú reklamy na tovary, ktoré predáva vo svojom mene a na svoj účet, a reklamy na tovary, ktoré na tomto trhovisku ponúkajú predávajúci v postavení tretích osôb, že vo všetkých týchto reklamách uvádza svoje logo renomovaného distribútora a že predávajúcim v postavení tretích osôb ponúka v rámci uvádzania na trh ich tovarov doplnkové služby spočívajúce v podpore pri prezentácii ich reklám, ako aj pri skladovaní a zasielaní tovarov ponúkaných na tom istom trhovisku. V tejto súvislosti sa vnútroštátne súdy pýtali aj na to, či sa má prípadne zohľadniť vnímanie používateľov predmetných internetových stránok.

Súdny dvor mal v zložení veľkej komory možnosť poskytnúť dôležité objasnenia v otázke priamej zodpovednosti prevádzkovateľa internetových stránok online predaja zahŕňajúcich online internetové trhovisko za porušenie práv majiteľa ochrannej známky Európskej únie, ktoré vyplýva z toho, že

²⁷³ Vec C-148/21.

²⁷⁴ Vec C-184/21.

²⁷⁵ Presnejšie povedané článok 9 ods. 2 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 154, 2017, s. 1).

označenie zhodné s touto ochrannou známkou sa objavuje v reklamách predávajúcich v postavení tretích osôb na tomto trhovisku.

Posúdenie Súdnym dvorom

Treba pripomenúť, že podľa nariadenia o ochrannej známke Únie udeľuje zápis ochrannej známky Európskej únie jej majiteľovi právo zakázať akejkoľvek tretej osobe používať v obchodnom styku označenie zhodné s touto ochrannou známkou pre tovary alebo služby zhodné s tými, pre ktoré je zapísaná.

Súdny dvor hneď na úvod poznamenal, že pojem „používanie“ nie je v nariadení o ochrannej známke Únie vymedzený. S týmto výrazom je však na jednej strane spojené aktívne správanie a priame alebo nepriame ovládanie aktu, ktorý predstavuje použitie. Iba tretia osoba, ktorá akt takto ovláda, môže účinne zastaviť používanie ochrannej známky bez súhlasu jej majiteľa.

Pri používaní označenia zhodného s ochrannou známkou, ktorej majiteľom je tretia osoba, alebo podobného takejto ochrannej známke sa predpokladá prinajmenšom to, že táto osoba používa označenie v rámci svojej vlastnej obchodnej komunikácie. Osoba tak môže umožniť svojim zákazníkom používať označenia zhodné s ochrannými známkami alebo podobné takýmto ochranným známkam bez toho, aby sama uvedené označenia používala. Súdny dvor tak v súvislosti s prevádzkovateľom online trhoviska dospel k záveru, že používanie označení, ktoré sú zhodné s ochrannými známkami alebo podobné takýmto ochranným známkam, v ponukách na predaj zobrazovaných na tomto trhovisku uskutočňujú iba predajcovia, ktorí sú zákazníkmi tohto prevádzkovateľa, a nie on, keďže on toto označenie vo svojej vlastnej obchodnej komunikácii nepoužíva.

Súdny dvor však konštatoval, že vo svojej predchádzajúcej judikatúre neriešil problematiku vplyvu skutočnosti, že predmetné internetové stránky online predaja zahŕňajú okrem online trhoviska aj ponuky na predaj od samotného prevádzkovateľa tejto stránky, zatiaľ čo prejednávané veci sa týkajú práve tohto vplyvu. V prejednáwanej veci sa teda vnútroštátny súd pýta, či prevádzkovateľ internetovej predajnej stránky, ktorej súčasťou je online trhovisko, akým je Amazon, používa vo svojej vlastnej obchodnej komunikácii okrem tretieho predajcu aj označenie zhodné s ochrannou známkou inej osoby pre tovary zhodné s tými, pre ktoré je táto ochranná známka zapísaná, takže by mohol byť zodpovedný za porušenie práv majiteľa tejto ochrannej známky, keď tento tretí predajca ponúka takéto tovary s týmto označením na predaj na tomto trhovisku.

Súdny dvor konštatoval, že táto otázka vzniká bez ohľadu na to, že úlohu takéhoto prevádzkovateľa možno prípadne preskúmať aj z hľadiska iných právnych noriem a že hoci posúdenie takéhoto použitia prevádzkovateľom je v konečnom dôsledku vecou vnútroštátneho súdu, Súdny dvor môže poskytnúť prvky výkladu podľa práva Únie, ktoré môžu byť v tomto ohľade užitočné.

Pokiaľ ide v tomto ohľade o obchodnú komunikáciu Súdny dvor spresnil, že s použitím označenia zhodného s ochrannou známkou inej osoby prevádzkovateľom internetových stránok zahŕňajúcich online trhovisko v jeho vlastnej obchodnej komunikácii sa predpokladá, že sa označenie tretím osobám javí ako integrálna súčasť tejto komunikácie, a teda ako súčasť jeho činnosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že v situácii, keď poskytovateľ služby používa označenie zhodné s ochrannou známkou inej osoby alebo podobné takejto ochrannej známke na propagáciu tovarov, ktoré jeden z jeho zákazníkov uvádza na trh prostredníctvom tejto služby, tento poskytovateľ sám toto označenie používa, ak ho používa takým spôsobom, že existuje väzba medzi týmto označením a službami poskytovanými uvedeným poskytovateľom.

Súdny dvor teda už dospel k záveru, že takýto poskytovateľ sám označenie zhodné s ochrannou známkou inej osoby alebo podobné takejto ochrannej známke nepoužíva, ak služba poskytovaná týmto poskytovateľom nie je porovnateľná so službou určenou na podporu uvádzania tovarov označených týmto označením na trh a nezahŕňa vytvorenie väzby medzi touto službou a uvedeným

označením, keďže predmetný poskytovateľ služieb nie je spotrebiteľovi zrejmý, čo vylučuje akúkoľvek spojitosť medzi jeho službami a predmetným označením.

Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že takáto väzba existuje, ak prevádzkovateľ online trhoviska používa službu indexácie stránok na internete a kľúčové slovo zhodné s ochrannou známkou inej osoby na propagáciu tovarov tejto ochrannej známky, ktoré ponúkajú na predaj jeho zákazníci na jeho online trhovisku. Takáto reklama totiž v používateľoch internetu, ktorí hľadajú toto kľúčové slovo, vytvára zjavnú spojitosť medzi týmito značkovými tovarmi a možnosťou ich nákupu prostredníctvom uvedeného trhoviska. Z tohto dôvodu je majiteľ tejto ochrannej známky oprávnený zakázať tomuto prevádzkovateľovi takéto používanie, ak táto reklama porušuje právo k ochrannej známke z dôvodu, že neumožňuje (alebo umožňuje len s ťažkosťami) bežne informovanému a primerane pozornému používateľovi internetu overiť, či tieto tovary pochádzajú od majiteľa tejto ochrannej známky alebo od podniku, ktorý je s ním hospodársky prepojený, alebo naopak od tretej osoby.

Súdny dvor z toho vyvodil, že na účely určenia, či prevádzkovateľ internetových stránok online predaja zahŕňajúcich online trhovisko sám používa označenie zhodné s ochrannou známkou inej osoby v reklame na tovary ponúkané predávajúcimi v postavení tretích osôb na tomto trhovisku, je potrebné posúdiť, či by bežne informovaný a primerane pozorný používateľ týchto internetových stránok zistil väzbu medzi službami tohto prevádzkovateľa a predmetným označením.

Z tohto hľadiska je na posúdenie toho, či reklamu uverejnenú na uvedenom online trhovisku predávajúcim v postavení tretej osoby, v ktorej sa používa označenie zhodné s ochrannou známkou inej osoby, možno považovať za súčasť obchodnej komunikácie prevádzkovateľa týchto internetových stránok, je potrebné overiť, či môže vytvoriť väzbu medzi ním ponúkanými službami a predmetným označením z dôvodu, že by sa používateľ mohol domnievať, že to prevádzkovateľ vo vlastnom mene a na vlastný účet uvádza na trh tovar, pre ktorý je použité predmetné označenie.

Súdny dvor zdôraznil, že v rámci tohto celkového posúdenia okolností prejednávanej veci má osobitný význam spôsob, akým sú reklamy prezentované, jednotlivo aj ako celok, na predmetných internetových stránkach, ako aj povaha a rozsah služieb poskytovaných ich prevádzkovateľom.

Pokiaľ ide po prvé o spôsob prezentácie reklám, právo Únie vyžaduje transparentné zobrazovanie reklám na internete, aby bežne informovaný a primerane pozorný používateľ mohol ľahko rozlíšiť medzi ponukami prevádzkovateľa internetových stránok a ponukami predávajúcich v postavení tretích osôb pôsobiacich na online trhovisku. Súdny dvor sa však domnieval, že jednotný spôsob prezentácie uverejnených ponúk, ktorý používa prevádzkovateľ, pričom zobrazuje svoje vlastné reklamy a reklamy predávajúcich v postavení tretích osôb súčasne a uvádza svoje vlastné logo renomovaného distribútora na svojich internetových stránkach aj vo všetkých reklamách, môže takéto rozlíšenie sťažiť, a teda vyvolať dojem, že práve prevádzkovateľ vo svojom mene a na svoj účet uvádza na trh tovary ponúkané na predaj týmito predávajúcimi v postavení tretích osôb.

Po druhé aj povaha a rozsah služieb poskytovaných prevádzkovateľom online trhoviska predávajúcim, najmä tých, ktoré spočívajú v skladovaní, zasielaní a riadení vracania týchto tovarov, môžu u informovaného a primerane pozorného používateľa vyvolať dojem, že tieto tovary uvádza na trh prevádzkovateľ, a tak v očiach týchto používateľov vytvoriť väzbu medzi týmito službami a označeniami, ktoré sa objavujú na tomto tovare a v reklamách predajcov v postavení tretích osôb.

Súdny dvor napokon rozhodol, že prevádzkovateľa internetových stránok online predaja, ktoré okrem jeho vlastných ponúk na predaj zahŕňajú aj internetové trhovisko, možno považovať za osobu, ktorá sama používa označenie zhodné s ochrannou známkou Európskej únie inej osoby pre tovary, ktoré sú zhodné s tovarmi, pre ktoré je táto ochranná známka zapísaná, ak predávajúci v postavení tretích osôb ponúkajú bez súhlasu majiteľa uvedenej ochrannej známky také tovary, ktoré sú označené týmito označením, na predaj na tomto trhovisku, ak sa v mysli bežne informovaného a primerane pozorného používateľa tejto stránky vytvorí väzba medzi službami tohto prevádzkovateľa a predmetným označením, k čomu dochádza najmä vtedy, keď vzhľadom na všetky prvky charakterizujúce danú situáciu môže takýto používateľ nadobudnúť dojem, že práve prevádzkovateľ

sám vo vlastnom mene a na vlastný účet uvádza na trh tovary označené týmto označením. Súdny dvor dodal, že v tomto ohľade sú relevantné skutkové okolnosti:

- že tento prevádzkovateľ používa jednotný spôsob prezentácie ponúk uverejnených na svojich internetových stránkach, pričom súčasne zobrazuje reklamy týkajúce sa tovarov, ktoré predáva vo svojom mene a na svoj účet, a reklamy týkajúce sa výrobkov, ktoré na uvedenom trhovisku ponúkajú predajcovia v postavení tretích osôb,
- že vo všetkých týchto reklamách zobrazuje svoje vlastné logo renomovaného distribútora,
- a že v rámci uvádzania tovaru označeného predmetným označením na trh ponúka predávajúcim v postavení tretích osôb doplnkové služby spočívajúce najmä v skladovaní a zasielaní týchto tovarov.

2. Tabakové výrobky

Rozsudok z 22. februára 2022 (veľká komora), Stichting Rookpreventie Jeugd a i. (C-160/20, [EU:C:2022:101](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2014/40/EÚ – Výroba, prezentácia a predaj tabakových výrobkov – Výrobky, ktoré nedodržia maximálne úrovne emisií – Zákaz uvádzania na trh – Metóda merania – Cigarety s filtrom s malými ventilačnými otvormi – Meranie emisií na základe noriem ISO – Normy neuverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie – Súlad s požiadavkami na uverejnenie podľa článku 297 ods. 1 ZFEÚ v spojení so zásadou právnej istoty – Súlad so zásadou transparentnosti“

V júli a auguste 2018 podala Stichting Rookpreventie Jeugd (Nadácia pre prevenciu užívania tabaku medzi mladými ľuďmi, Holandsko) a štrnásť ďalších subjektov (ďalej len „žalobcovia“) na Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (Úrad pre kontrolu potravín a spotrebiteľských výrobkov, Holandsko) návrh na vydanie príkazu. Žalobcovia požiadali tento úrad, aby na jednej strane zabezpečil, že cigarety s filtrom ponúkané spotrebiteľom v Holandsku, pokiaľ sa používajú v súlade s ich účelom, nebudú prekračovať maximálne úrovne emisie dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého, stanovené v smernici 2014/40²⁷⁶, a na druhej strane, aby zaviazal výrobcov, dovozcov a distribútorov tabakových výrobkov stiahnuť z trhu cigarety s filtrom, ktoré prekračujú tieto úrovne emisie.

Rozhodnutie o zamietnutí tohto návrhu žalobcovia napadli správnym opravným prostriedkom predloženým štátnemu tajomníkovi. Po zamietnutí tohto opravného prostriedku žalobcovia podali žalobu na Rechtbank Rotterdam (súd v Rotterdame, Holandsko). Žalobcovia uviedli, že článok 4 ods. 1 smernice 2014/40²⁷⁷ nevyžaduje použitie určitej metódy merania úrovni emisie a že najmä z rozličných štúdií vyplýva, že pri určovaní presných úrovni emisie z cigariet s filtrom používaných v súlade s ich stanoveným účelom by sa mala využívať iná metóda merania (tzv. „Canadian Intense“).

²⁷⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES (Ú. v. EÚ L 127, 2014, s. 1). Článok 3 ods. 1 tejto smernice stanovuje maximálne úrovne emisie dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého z cigariet uvádzaných na trh alebo vyrábaných v členských štátoch (ďalej len „maximálne úrovne emisie stanovené smernicou 2014/20“).

²⁷⁷ Článok 4 ods. 1 smernice 2014/40 stanovuje, že „hodnoty emisií dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého z cigariet sa merajú podľa normy ISO 4387 pre decht, normy ISO 10315 pre nikotín a normy ISO 8454 pre oxid uhoľnatý. Presnosť meraní dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého sa určuje podľa normy ISO 8243“.

Súd v Rotterdame podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa najmä platnosti článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na zásadu transparentnosti,²⁷⁸ na viacero ustanovení práva Únie,²⁷⁹ ako aj na rámcový dohovor Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku.²⁸⁰

Rozsudkom vydaným veľkou komorou Súdny dvor potvrdil platnosť tohto ustanovenia, pričom sa domnieval, že toto ustanovenie je v súlade okrem iného so zásadami a ustanoveniami práva Únie a medzinárodného práva, ktoré sa uvádzajú v tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.²⁸¹

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po prvé konštatoval, že v súlade s článkom 4 ods. 1 smernice 2014/40 sa maximálne úrovne emisie z cigariet určených na uvedenie na trh alebo vyrobených v členských štátoch, ktoré sú stanovené touto smernicou, musia merať podľa metód merania vyplývajúcich z noriem ISO, na ktoré odkazuje toto ustanovenie. Toto ustanovenie totiž kogentne odkazuje na tieto normy a nespomína žiadnu inú metódu merania.

Po druhé Súdny dvor skúmal najprv platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na zásadu transparentnosti. V tejto súvislosti zdôraznil, že hoci toto ustanovenie odkazuje na normy ISO, ktoré neboli uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*, nestanovuje žiadne obmedzenie prístupu k týmto normám, a to ani podmienením tohto prístupu podaním žiadosti podľa ustanovení o prístupe verejnosti k dokumentom európskych inštitúcií.²⁸² Pokiaľ ide ďalej o platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na nariadenie č. 216/2013²⁸³, Súdny dvor poznamenal, že vnútornú zákonnosť tejto smernice nemožno podľa judikatúry preskúmať z hľadiska tohto nariadenia. Pokiaľ ide napokon o platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na článok 297 ods. 1 ZFEÚ²⁸⁴ v spojení so zásadou právnej istoty, Súdny dvor zdôraznil, že normotvorca Únie vzhľadom na širokú mieru voľnej úvahy, ktorú má pri výkone právomocí, ktoré mu boli zverené, ak jeho konanie zahŕňa rozhodnutia politického, hospodárskeho alebo sociálneho charakteru a ak má vykonať komplexné posúdenia a hodnotenia, je oprávnený odkázať v aktoch, ktoré prijíma, na technické normy vypracované normalizačným orgánom, akým je Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO).

Súdny dvor však spresnil, že zásada právnej istoty vyžaduje, aby bol odkaz na takéto normy jasný, presný a predvídateľný, pokiaľ ide o účinky, s cieľom umožniť dotknutým osobám orientáciu v situáciách a právnych vzťahoch v pôsobnosti právneho poriadku Únie. V prejednáwanej veci sa Súdny dvor domnieval, že vzhľadom na to, že odkaz v článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 na normy ISO

²⁷⁸ Zakotvená v článku 1 druhom odseku a článku 10 treťom odseku ZEÚ, v článku 15 ods. 1 a článku 298 ods. 1 ZFEÚ, ako aj v článku 42 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

²⁷⁹ Článok 114 ods. 3 a článok 297 ods. 1 ZFEÚ, nariadenie Rady (EÚ) č. 216/2013 zo 7. marca 2013 o elektronickom uverejňovaní *Úradného vestníka Európskej únie* (Ú. v. EÚ L 69, 2013, s. 1), a články 24 a 35 Charty.

²⁸⁰ Rámcový dohovor Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (ďalej len „RDKT“), uzavretý 21. mája 2003 v Ženeve, ktorého zmluvnými stranami sú Európska únia a jej členské štáty.

²⁸¹ Najmä článok 5 ods. 3 RDKT.

²⁸² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

²⁸³ Nariadenie (ES) č. 216/2013 stanovuje najmä pravidlá týkajúce sa uverejňovania právnych aktov Únie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

²⁸⁴ Podľa tohto ustanovenia „legislatívne akty sa uverejňujú v *Úradnom vestníku Európskej únie*. Nadobúdajú účinnosť dňom, ktorý je v nich stanovený alebo, ak takýto deň nie je stanovený, dvadsiatym dňom po ich uverejnení“.

je v súlade s touto požiadavkou a že táto smernica bola uverejnená v *Úradnom vestníku Európskej únie*, samotná skutočnosť, že toto ustanovenie odkazuje na normy ISO, ktoré v tomto štádiu ešte neboli takýmto spôsobom uverejnené, nemôže spochybniť platnosť uvedeného ustanovenia.

Pokiaľ ide o uplatniteľnosť noriem ISO voči jednotlivcom, Súdny dvor pripomenul, že podľa zásady právnej istoty možno tieto normy vyhlásené legislatívnym aktom Únie za záväzné uplatňovať voči jednotlivcom vo všeobecnosti len vtedy, ak tieto normy boli uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*. V prípade, ak uvedené normy, na ktoré odkazuje článok 4 ods. 1 smernice 2014/20, neboli uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*, jednotlivci nemajú možnosť poznať metódy merania úrovni emisie z cigariet stanovených touto smernicou. Naproti tomu, pokiaľ ide o uplatniteľnosť noriem ISO voči podnikom, Súdny dvor konštatuje, že pokiaľ tieto podniky majú prostredníctvom vnútroštátnych normalizačných orgánov prístup k oficiálnemu a autentickému zneniu noriem, na ktoré odkazuje článok 4 ods. 1 smernice 2014/40, uvedené normy možno voči nim uplatňovať.

Po tretie, pokiaľ ide o platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na článok 5 ods. 3 RDKT²⁸⁵, Súdny dvor zdôraznil, že toto posledné ustanovenie nezakazuje akúkoľvek účasť tabakového priemyslu na vytváraní a uplatňovaní predpisov na kontrolu tabaku, ale má za cieľ len zabrániť tomu, aby politika kontroly tabaku zmluvných strán tohto dohovoru nebola ovplyvňovaná záujmami tabakového priemyslu. Z toho dôvodu len samotná účasť tabakového priemyslu na vypracovaní sporných noriem ISO nemôže spochybniť platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40.

Po štvrté, pokiaľ ide o platnosť článku 4 ods. 1 smernice 2014/40 s ohľadom na požiadavku vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia²⁸⁶, ako aj na články 24 a 35 Charty²⁸⁷, Súdny dvor zdôraznil, že platnosť tohto ustanovenia smernice 2014/40 nemôže byť posudzovaná na základe štúdií, ktoré uvádza vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Tieto štúdie totiž pochádzajú z obdobia po 3. apríli 2014, t. j. po dátume prijatia tejto smernice.

Po piate a napokon Súdny dvor spresnil charakteristiky, ktoré musí mať metóda merania emisie z cigariet, ktorá má byť použitá, na účely overenia dodržania maximálnych úrovni emisií stanovených smernicou 2014/40, za predpokladu, že odkaz v článku 4 ods. 1 tejto smernice na normy ISO nemožno uplatňovať voči jednotlivcom. Súdny dvor konštatoval, že táto metóda musí v súlade s vedeckým a technickým vývojom alebo medzinárodne uznávanými normami byť vhodná na meranie úrovni uvoľnených emisií, pokiaľ sa cigarety používajú v súlade s ich účelom a musí ako základ zohľadňovať vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia, najmä pokiaľ ide o mladých ľudí. Presnosť meraní získaných touto metódou musia overovať laboratória schválené a monitorované príslušnými orgánmi členských štátov podľa článku 4 ods. 2 smernice 2014/40. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či metódy skutočne používané pri meraní úrovni emisie sú v súlade so smernicou 2014/40, bez ohľadu na jej článok 4 ods. 1.

²⁸⁵ Toto ustanovenie stanovuje, že pri vytyčovaní a uplatňovaní svojej zdravotníckej politiky vo vzťahu ku kontrole tabaku zmluvné strany tohto dohovoru konajú tak, aby chránili túto politiku pred záujmami tabakového priemyslu v súlade s vnútroštátnym právom.

²⁸⁶ Stanovená najmä v článku 114 ods. 3 ZFEÚ.

²⁸⁷ Článok 24 Charty sa týka práv dieťaťa. Článok 35 Charty sa týka ochrany zdravia.

3. Motorové vozidlá²⁸⁸

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), GSMB Invest (C-128/20, [EU:C:2022:570](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Nariadenie (ES) č. 715/2007 – Typové schvaľovanie motorových vozidiel – Článok 3 bod 10 – Článok 5 ods. 1 a 2 – Rušiace zariadenie – Motorové vozidlá – Dieselový motor – Emisie znečisťujúcich látok – Systém regulácie emisií – Softvér začlenený do riadiacej jednotky motora – Ventil pre recirkuláciu výfukových plynov (ventil EGR) – Zníženie emisií oxidu dusíka (NOx) obmedzené ‚teplotným oknom‘ – Zákaz používania rušiacich zariadení, ktoré znižujú účinnosť systémov regulácie emisií – Článok 5 ods. 2 písm. a) – Výnimka z tohto zákazu“

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Volkswagen (C-134/20, [EU:C:2022:571](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Nariadenie (ES) č. 715/2007 – Typové schvaľovanie motorových vozidiel – Článok 3 bod 10 – Článok 5 ods. 1 a 2 – Rušiace zariadenie – Motorové vozidlá – Dieselový motor – Emisie znečisťujúcich látok – Systém regulácie emisií – Softvér začlenený do riadiacej jednotky motora – Ventil pre recirkuláciu výfukových plynov (ventil EGR) – Zníženie emisií oxidu dusíka (NOx) obmedzené ‚teplotným oknom‘ – Zákaz používania rušiacich zariadení, ktoré znižujú účinnosť systémov regulácie emisií – Článok 5 ods. 2 písm. a) – Výnimka z tohto zákazu – Smernica 1999/44/ES – Predaj spotrebného tovaru a záruky na spotrebný tovar – Článok 3 ods. 2 – Zariadenie nainštalované v rámci opravy vozidla“

Rozsudok zo 14. júla 2022 (veľká komora), Porsche Inter Auto a Volkswagen (C-145/20, [EU:C:2022:572](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Nariadenie (ES) č. 715/2007 – Typové schvaľovanie motorových vozidiel – Článok 5 ods. 2 – Rušiace zariadenie – Motorové vozidlá – Dieselový motor – Systém regulácie emisií – Softvér začlenený do riadiacej jednotky motora – Ventil pre recirkuláciu výfukových plynov (ventil EGR) – Zníženie emisií oxidu dusíka (NOx) obmedzené ‚teplotným oknom‘ – Zákaz používania rušiacich zariadení, ktoré znižujú účinnosť systémov regulácie emisií – Článok 5 ods. 2 písm. a) – Výnimka z tohto zákazu – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 1999/44/ES – Predaj spotrebného tovaru a záruky na spotrebný tovar – Článok 2 ods. 2 písm. d) – Pojem ‚tovar, ktorý má kvalitu a prevedenie, ktoré je bežné pri tovare rovnakého druhu a ktoré môže spotrebiteľ racionálne očakávať pri danom type tovaru‘ – Vozidlo, na ktoré sa vzťahuje typové schválenie ES – Článok 3 ods. 6 – Pojem ‚málo významný nesúlad‘“

Cieľ zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia v rámci Európskej únie sa prejavuje najmä prijatím opatrení na zníženie emisií znečisťujúcich látok. V tomto zmysle sú motorové vozidlá predmetom čoraz prísnejšej právnej úpravy, najmä po prijatí nariadenia č. 715/2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.²⁸⁹ Cieľom tohto nariadenia je najmä výrazne znížiť emisie oxidu

²⁸⁸ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 8. novembra 2022, *Deutsche Umwelthilfe (Typové schválenie motorových vozidiel)* (C-873/19, [EU:C:2022:857](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.1. „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“.

²⁸⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1).

dusíka (NOx) z dieselových vozidiel, aby sa zlepšila kvalita ovzdušia a aby sa dodržali limitné hodnoty znečistenia.

Tri prejednávané veci sa týkali nákupu vozidiel vybavených softvérom začleneným do riadiacej jednotky motora, ktorý mimo určitých teplotných podmienok a po prekročení konkrétnej nadmorskej výšky znižuje účinnosť systému recirkulácie výfukových plynov (EGR), čo vedie k prekročeniu hodnôt emisných limitov NOx stanovených v nariadení č. 715/2007.

Po aktualizácii softvéru začleneného do riadiacej jednotky motora sa čistenie výfukových plynov totiž vypína pri vonkajšej teplote nižšej ako 15 stupňov Celzia a vonkajšej teplote vyššej ako 33 stupňov Celzia, ako aj v nadmorskej výške viac ako 1 000 metrov. To znamená, že čistenie výfukových plynov bolo plne účinné len vtedy, ak sa vonkajšia teplota pohybovala medzi 15 a 33 stupňami Celzia („teplotné okno“).

Tieto tri veci nadväzovali na rozsudok zo 17. decembra 2020, CLCV a i. (Rušiace zariadenie na dieselových motoroch) (ďalej len „rozsudok CLCV“)²⁹⁰, v súvislosti s ktorým Súdny dvor po prvýkrát vyložil pojem „rušiace zariadenie“ v zmysle nariadenia č. 715/2007²⁹¹ a určil, do akej miery je takéto zariadenie zakázané vzhľadom na ustanovenie tohto nariadenia²⁹², ktoré stanovuje výnimky zo zákazu rušiaceho zariadenia, medzi ktoré patrí potreba ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečná prevádzka vozidla.

Práve v tomto kontexte sa tri rakúske vnútroštátne súdy pýtali Súdneho dvora, či taký softvér, o aký ide vo veci samej, predstavuje „rušiace zariadenie“ v zmysle nariadenia č. 715/2007. V prípade kladnej odpovede sa tieto súdy pýtali, či tento softvér možno povoliť na základe výnimky zo zákazu takýchto zariadení založenej na potrebe ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a na bezpečnej prevádzke vozidla. Napokon v prípade, že uvedený softvér nie je povolený, sa uvedené súdy pýtali, či jeho používanie môže viesť k zrušeniu predaja z dôvodu nesúlady vozidla so zmluvou na základe smernice o predaji a zárukách na spotrebný tovar.²⁹³

Tromi rozsudkami vyhlásenými veľkou komorou Súdny dvor najprv rozhodol, že predmetný softvér znižuje účinnosť systému regulácie emisií pri bežnej prevádzke a používaní vozidiel, a teda je „rušiacim zariadením“ v zmysle nariadenia č. 715/2007. Ďalej konštatoval, že na rušiace zariadenie, ktoré slúži hlavne na ochranu dielov, ako sú ventil EGR, chladič EGR a filter pevných častíc, sa nevzťahuje výnimka zo zákazu takýchto zariadení. Ďalej spresnil podmienky, za ktorých sa na rušiace zariadenie vzťahuje alebo nevzťahuje výnimka na základe potreby chrániť motor pred poškodením alebo nehodou a bezpečnej prevádzky vozidla. Napokon Súdny dvor uviedol, že vozidlo vybavené takým zariadením nie je v súlade s kúpnu zmluvou v zmysle smernice o predaji a zárukách na spotrebný tovar, aj keď sa naň vzťahuje platné typové schválenie ES, a že vadu, ktorú má, nemožno považovať za „málo významnú“, čo by v zásade vylučovalo možnosť kupujúceho odstúpiť od zmluvy.

²⁹⁰ Rozsudok zo 17. decembra 2020, **CLCV a i. (Rušiace zariadenie na dieselových motoroch)** (C-693/18, [EU:C:2020:1040](#)).

²⁹¹ V súlade s článkom 3 ods. 10 nariadenia č. 715/2007. Toto ustanovenie definuje rušiace zariadenie ako „konštrukčný prvok, ktorý sníma teplotu, rýchlosť vozidla, otáčky motora (RPM), zaradený prevodový stupeň, podtlak v sacom potrubí alebo akýkoľvek iný parameter na účely aktivácie, modulácie, zdržania alebo deaktivácie činnosti ktorejkoľvek časti systému regulácie emisií, ktorá [pričom – *neoficiálny preklad*] znižuje účinnosť systému regulácie emisií za podmienok, ktoré sa môžu odôvodnene očakávať pri bežnej prevádzke a používaní vozidla“.

²⁹² Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

²⁹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, 1999, s. 12; Mim. vyd. 15/004, s. 223) (ďalej len „smernica o predaji a zárukách na spotrebný tovar“).

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé Súdny dvor na účely určenia, či predmetný softvér predstavuje „rušiace zariadenie“ v zmysle nariadenia č. 715/2007, vyložil pojem „bežná prevádzka a... používanie“ vozidla.

V tejto súvislosti konštatoval, že nielen zo znenia ustanovenia nariadenia č. 715/2007, ktoré vymedzuje takéto zariadenie,²⁹⁴ ale aj z kontextu, do ktorého toto ustanovenie patrí, ako aj z cieľa sledovaného týmto nariadením vyplýva, že tento pojem odkazuje na používanie vozidla za bežných podmienok premávky, teda nielen na jeho používanie za podmienok stanovených pre test typového schvaľovania, ktorý sa uplatňuje v čase skutkových okolností sporu vo veci samej. Tento pojem tak odkazuje na používanie tohto vozidla v skutočnej premávke, ktorá obvykle existuje na území Únie. Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že, ako bolo rozhodnuté v rozsudku CLCV, zabudovanie zariadenia, ktoré by umožnilo zabezpečiť dodržiavanie limitných hodnôt emisií stanovených v uvedenom nariadení len vo fáze testu typového schvaľovania, hoci táto testovacia fáza neodzrkadľuje bežné podmienky používania vozidla, by bolo v rozpore s povinnosťou zabezpečiť skutočné obmedzenie emisií za takýchto podmienok používania. To isté platí, pokiaľ ide o zabudovanie zariadenia, ktoré umožňuje zabezpečiť toto dodržiavanie iba v rámci teplotného okna, ktoré napriek tomu, že pokrýva podmienky, za ktorých prebieha test typového schvaľovania, nezodpovedá bežným podmienkam premávky.

Za týchto okolností Súdny dvor konštatoval, že taký softvér, o aký ide vo veci samej, ktorý zabezpečuje dodržiavanie hodnôt emisných limitov stanovených v nariadení č. 715/2007 len vtedy, ak sa vonkajšia teplota pohybuje v teplotnom okne, znižuje účinnosť systému regulácie emisií za podmienok, ktoré možno odôvodnene očakávať pri bežnej prevádzke a používaní vozidla v zmysle nariadenia č. 715/2007. Tento softvér teda predstavuje „rušiace zariadenie“ v zmysle tohto nariadenia.²⁹⁵

Súdny dvor po druhé preskúmal otázku, či na také zariadenie, o aké ide vo veci samej, sa môže vzťahovať výnimka zo zákazu používania rušiacich zariadení, ktorá sa týka potreby ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii, a z dôvodu bezpečnej prevádzky vozidla, ktorú stanovuje nariadenie č. 715/2007²⁹⁶, keďže toto zariadenie prispieva k ochrane dielov, akými sú ventil EGR, chladič EGR a filter pevných častíc.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že nariadenie č. 715/2007 stanovuje výnimky zo zákazu používania rušiaceho zariadenia, najmä ak „je potreba zariadenia opodstatnená z dôvodu ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečnej prevádzky vozidla“. Pokiaľ ide v prvom rade o pojem „motor“, Súdny dvor zdôraznil, že právo Únie²⁹⁷ jasne rozlišuje medzi na jednej strane motorom, na ktorý sa vzťahuje táto výnimka, a na druhej strane parametrami systému regulácie znečistenia, ktoré zahŕňajú filtre pevných častíc a EGR. V dôsledku toho ventil EGR, chladič EGR a filtre pevných častíc predstavujú samostatné zložky motora. Pokiaľ ide ďalej o pojmy „havária“ a „poškodenie“, Súdny dvor konštatoval, že zanášanie a starnutie motora nemožno považovať za „haváriu“ alebo „poškodenie“ v zmysle nariadenia č. 715/2007²⁹⁸, keďže tieto udalosti sú v zásade

²⁹⁴ Článok 3 bod 10 nariadenia č. 715/2007.

²⁹⁵ Článok 3 bod 10 nariadenia č. 715/2007.

²⁹⁶ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

²⁹⁷ Nariadenie Komisie (EHS) č. 692/2008 z 18. júla 2008, ktorým sa vykonáva, mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 (Ú. v. ES L 199, 2008, s. 1), zmenené nariadením Komisie (EÚ) č. 566/2011 z 8. júna 2011 (Ú. v. EÚ L 158, 2011, s. 1), príloha I.

²⁹⁸ Článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 715/2007.

predvídateľné a inherentné bežnému fungovaniu vozidla. Podľa Súdneho dvora použitie rušiaceho zariadenia podľa nariadenia č. 715/2007 teda môže odôvodniť len bezprostredné riziko poškodenia alebo havárie predstavujúce konkrétne nebezpečenstvo pri prevádzke vozidla.

Vzhľadom na skutočnosť, že výnimka zo zákazu používania rušiaceho zariadenia sa má vykladať reštriktívne, Súdny dvor konštatoval, že „potreba“ takého zariadenia v zmysle nariadenia č. 715/2007 existuje len vtedy, ak v okamihu typového schválenia ES tohto zariadenia alebo vozidla, ktoré je ním vybavené, neexistuje žiadne iné technické riešenie, ktoré umožňuje vyhnúť sa bezprostrednému riziku poškodenia alebo havárie motora, ktoré by vyvolalo konkrétne nebezpečenstvo pri prevádzke vozidla.

Súdny dvor v dôsledku toho rozhodol, že na rušiacie zariadenie, ktoré zaručuje dodržiavanie hodnôt emisných limitov stanovených v nariadení č. 715/2007 len v rámci teplotného okna, sa nemôže vzťahovať výnimka zo zákazu používania takých zariadení stanoveného v tomto ustanovení iba z dôvodu, že toto zariadenie slúži na ochranu dielov, akými sú ventil EGR, chladič EGR a filter pevných častíc. Inak je to však v prípade, ak sa preukáže, že uvedené zariadenie reaguje výlučne na potrebu zabrániť bezprostrednému riziku poškodenia alebo havárie motora spôsobenému poruchou jedného z týchto dielov, ktorá je takej závažnosti, že predstavuje konkrétne nebezpečenstvo pri prevádzke vozidla vybaveného takýmto zariadením. Výnimka stanovená v nariadení č. 715/2007 sa v každom prípade nemôže vzťahovať na rušiacie zariadenie, ktoré by za bežných dopravných podmienok malo fungovať väčšinu roka, aby bol motor chránený pred poškodením alebo haváriou a aby bola zabezpečená bezpečná prevádzka vozidla.

Súdny dvor okrem toho spresnil, že okolnosť, že rušiacie zariadenie v zmysle nariadenia č. 715/2007 bolo zabudované po uvedení vozidla do prevádzky pri oprave²⁹⁹, nie je relevantná na účely posúdenia, či je používanie tohto zariadenia zakázané na základe tohto nariadenia.³⁰⁰

Súdny dvor sa napokon po tretie zaoberal otázkou, či používanie zakázaného softvéru môže viesť k zrušeniu predaja z dôvodu nesúlady vozidla so zmluvou na základe smernice o predaji a zárukách na spotrebný tovar.

Súdny dvor v tejto súvislosti na jednej strane uviedol, že vozidlá patriace do pôsobnosti smernice 2007/46³⁰¹ musia byť predmetom typového schválenia ES, a na druhej strane, že toto schválenie možno udeliť len vtedy, ak predmetný typ vozidla spĺňa ustanovenia nariadenia č. 715/2007, najmä ustanovenia týkajúce sa emisií znečisťujúcich látok. Okrem toho podľa smernice 2007/46³⁰² výrobca v postavení držiteľa typového schválenia ES vozidla vydá osvedčenie o zhode, ktoré musí sprevádzať každé vozidlo, či už dokončené, nedokončené alebo dokončované, ktoré je vyrobené v súlade so schváleným typom vozidla. Toto osvedčenie je povinné na účely registrácie a predaja alebo uvedenia vozidla do prevádzky.³⁰³ Ak spotrebiteľ nadobudne vozidlo patriace do série schváleného typu vozidla, a teda spolu s osvedčením o zhode, môže rozumne očakávať, že bude v prípade tohto vozidla dodržané nariadenie č. 715/2007, a to aj v prípade neexistencie osobitných zmluvných ustanovení.

²⁹⁹ V zmysle článku 3 ods. 2 smernice 1999/44.

³⁰⁰ Článok 5 ods. 2 nariadenia č. 715/2007.

³⁰¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 5. septembra 2007, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá (rámcová smernica) (Ú. v. EÚ L 263, 2007, s. 1), zmenená nariadením Komisie (EÚ) č. 1229/2012 z 10. decembra 2012 (Ú. v. EÚ L 353, 2012, s. 1).

³⁰² Podľa článku 18 ods. 1 smernice 2007/46.

³⁰³ Podľa článku 26 ods. 1 smernice 2007/46.

V dôsledku toho Súdny dvor usúdil, že motorové vozidlo, ktoré patrí do pôsobnosti nariadenia č. 715/2007 „nemá kvalitu, ktorá je bežná pri tovare rovnakého druhu a ktorú môže spotrebiteľ racionálne očakávať“ v zmysle smernice o predaji a zárukách na spotrebný tovar,³⁰⁴ ak toto vozidlo síce má platné typové schválenie ES a môže sa používať v cestnej premávke, je však vybavené rušiacim zariadením, ktorého použitie je zakázané na základe nariadenia č. 715/2007.³⁰⁵

Súdny dvor napokon spresnil, že nesúlad spočíva v tom, že sa v dotknutom vozidle nachádza rušiacie zariadenie, ktorého používanie je zakázané nariadením č. 715/2007, nemožno kvalifikovať ako „málo významný“³⁰⁶, hoci by spotrebiteľ toto vozidlo kúpil, aj keby vedel o existencii a spôsobe fungovania tohto zariadenia.

4. Šírenie dôverných informácií vo finančnom sektore³⁰⁷

Rozsudok z 15. marca 2022 (veľká komora), Autorité des marchés financiers (C-302/20, [EU:C:2022:190](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Jednotný trh pre finančné služby – Zneužívanie trhu – Smernice 2003/6/ES a 2003/124/ES – ‚Dôverná informácia‘ – Pojem – ‚Presná‘ informácia – Informácia týkajúca sa pripravovaného uverejnenia novinového článku sprostredkovanávajúceho nepotvrdenú informáciu týkajúcu sa emitenta finančných nástrojov – Neoprávnenosť zverejnenia dôvernej informácie – Výnimky – Nariadenie (EÚ) č. 596/2014 – Článok 10 – Zverejnenie dôvernej informácie v rámci normálneho výkonu povolania – Článok 21 – Zverejnenie dôvernej informácie na účely žurnalistiky – Sloboda tlače a sloboda prejavu – Poskytnutie informácie o pripravovanom uverejnení novinového článku novinárom obvyklému zdroju“

Pán A vykonával počas mnohých rokov povolanie novinára v rôznych britských denníkoch, naposledy v denníku Daily Mail. V rámci svojej činnosti písal články, v ktorých informoval o trhových fámach, pričom dva z týchto článkov sa týkali cenných papieroch prijatých na obchodovanie na burze Euronext a boli uverejnené na internetovej stránke denníku Daily Mail.

Prvý z jeho článkov písal o možnej ponuke spoločnosti LVMH na prevzatie akcií spoločnosti Hermès. Nasledujúci deň po tomto uverejnení sa kurz týchto akcií počas burzovej seansy zvýšil. Druhý z jeho článkov uvádzal, že akcie spoločnosti Maurel & Prom môžu byť predmetom ponuky na prevzatie. V nadväznosti na to v deň nasledujúci po uverejnení tohto článku kurz týchto akcií do uzávierky burzy významne stúpol.

V rámci vyšetrovania vedeného zo strany Autorité des marchés financiers (Úrad pre finančné trhy, Francúzsko) (ďalej len „AMF“) sa zistilo, že krátko pred uverejnením týchto dvoch sporných článkov boli zadané príkazy na nákup akcií spoločností Hermès a Maurel & Prom rezidentmi Spojeného kráľovstva, ktorí svoje pozície po uverejnení týchto článkov uzatvorili. Keďže sankčný výbor AMF vytýkal pánovi A, že poskytol dvom osobám dôvernú informáciu týkajúcu sa pripravovaného

³⁰⁴ Článok 2 ods. 2 písm. d) smernice 1999/44.

³⁰⁵ Článok 5 ods. 2 nariadenia č. 715/2007.

³⁰⁶ Podľa článku 3 ods. 6 smernice 1999/44.

³⁰⁷ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 20. septembra 2022, **VD a SR** (C-339/20 a C-397/20, [EU:C:2022:703](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.4.b. „Spracúvanie osobných údajov vo finančnom sektore“.

uverejnenia článkov sprostredkovávajúcich nepotvrdené informácie o predložení ponúk na prevzatie vyššie uvedených spoločností, uložil mu peňažnú sankciu vo výške 40 000 eur.

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku vydanom veľkou komorou vyjadril k pojmu „dôverná informácia“ v zmysle smerníc o obchodovaní s využitím dôverných informácií a o manipulácii s trhom³⁰⁸, pokiaľ ide o informáciu týkajúcu sa pripravovaného uverejnenia novinového článku, ktorý sprostredkúva nepravdivú trhovú informáciu týkajúcu sa emitenta finančných nástrojov, najmä pokiaľ ide o požiadavku presnosti, ktorá sa vyžaduje na kvalifikáciu dôvernej informácie. Spresňuje tiež podmienky, za ktorých sa sprístupnenie takýchto informácií novinárom jednému z jeho bežných informačných zdrojov môže považovať za sprístupnenie na účely žurnalistiky a oprávnené v zmysle nariadenia o zneužívaní trhu.³⁰⁹

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade, pokiaľ ide o požiadavku presnosti nevyhnutnej na to, aby sa informácia považovala za dôvernú informáciu, Súdny dvor uviedol, že informácia sa považuje za presnú, ak z preskúmania vykonaného v každom jednotlivom prípade vyplýva, že uvádza udalosť, v prípade ktorej je odôvodnené očakávať, že nastane a ak je dostatočne presná na to, aby mohla viesť záveru o možnom vplyve tejto udalosti na ceny dotknutých finančných nástrojov. Okrem toho túto povahu v zásade nemožno vylúčiť len na základe skutočnosti, že informácia patrí do určitej kategórie osobitných informácií, ako sú informácie týkajúce sa pripravovaného uverejnenia článku týkajúceho sa nepravdivej trhovej informácie. V tejto súvislosti vzhľadom na to, že nepotvrdená informácia sa vyznačuje určitou mierou neistoty, treba zohľadniť najmä stupeň presnosti obsahu uvedenej nepotvrdennej informácie, ako aj vierohodnosť zdroja, ktorý ju sprostredkováva. Rovnako všeobecná známosť novinára, ktorý podpísal novinové články, ako aj tlačového orgánu, ktorý zabezpečil uverejnenie týchto článkov, možno podľa okolností prejednávanej veci považovať za rozhodujúce, keďže tieto skutočnosti umožňujú posúdiť vierohodnosť dotknutých nepotvrdených informácií.

Informácia týkajúca sa pripravovaného uverejnenia novinového článku sprostredkovávajúceho nepotvrdenú trhovú informáciu týkajúcu sa emitenta finančných nástrojov teda môže predstavovať „presnú“ informáciu. Zmienka v tomto novinovom článku o cene, za ktorú sa cenné papiere tohto emitenta budú dať kúpiť v súvislosti s možnou ponukou na prevzatie, ako aj totožnosť novinára, ktorý tento článok podpísal, a tlačového orgánu zodpovedného za jeho uverejnenie, sú relevantné pre posúdenie tejto povahy, pokiaľ boli tieto údaje oznámené pred týmto uverejnením. Pokiaľ ide o skutočný vplyv tohto uverejnenia na cenu cenných papierov, ktorých sa týka, hoci môže predstavovať *ex post* dôkaz o presnosti uvedenej informácie, nemôže bez preskúmania iných skutočností známych alebo zverejnených pred uvedeným uverejnením stačiť sám osebe na preukázanie takejto presnosti.

Ďalej pokiaľ ide o poskytnutie dôverných informácií novinárom jednému z jeho bežných zdrojov informácií, Súdny dvor zdôraznil, že výraz „na účely žurnalistiky“³¹⁰ sa týka nielen zverejnení informácií

³⁰⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES z 28. januára 2003 o obchodovaní s využitím dôverných informácií a o manipulácii s trhom (zneužívanie trhu) (Ú. v. EÚ L 96, 2003, s. 16; Mim. vyd. 06/004, s. 367), článok 1 bod 1; smernica Komisie 2003/124/ES z 22. decembra 2003, ktorou sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES, pokiaľ ide o vymedzenie a zverejňovanie dôverných informácií a vymedzenie manipulácie s trhom (Ú. v. EÚ L 339, 2003, s. 70; Mim. vyd. 06/006, s. 348), článok 1 ods. 1.

³⁰⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 596/2014 zo 16. apríla 2014 o zneužívaní trhu (nariadenie o zneužívaní trhu) a o zrušení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES a smerníc Komisie 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 1).

³¹⁰ Článok 21 nariadenia č. 596/2014.

uverejnením informácií, ale aj zverejnení, ktoré sú súčasťou procesu, ktorý vedie k takémuto uverejneniu. Na účely zohľadnenia významu, ktorý má v každej demokratickej spoločnosti sloboda tlače a sloboda prejavu, ktoré sú zakotvené v článku 11 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), treba tieto pojmy vykladať extenzívne. Preto zverejnenie uskutočnené v rámci prípravných investigatívnych prác súvisiacich s uverejnením uskutočnených novinárom môže predstavovať zverejnenie informácií na účely žurnalistiky.

V dôsledku toho poskytnutie informácie novinárom jednému z jeho obvyklých informačných zdrojov o pripravovanom uverejnení novinového článku, pod ktorým je podpísaný a ktorý sprostredkúva trhovú fámu, sa uskutočňuje „na účely žurnalistiky“, ak je toto poskytnutie nevyhnutné na umožnenie výkonu novinárskej činnosti, ktorá zahŕňa prípravné investigatívne práce súvisiace s uverejnením.

Napokon Súdny dvor zdôraznil, že ustanovenie nariadenia o zneužívaní trhu týkajúce sa zverejňovania alebo šírenia informácií v médiách³¹¹ nepredstavuje samostatný základ, ktorý by sa odchyľoval od ustanovenia tohto nariadenia týkajúceho sa neoprávneného zverejňovania dôverných informácií,³¹² na určenie oprávnenosti alebo neoprávnenosti zverejnenia dôverných informácií na účely žurnalistiky. Výnimka zo zákazu poskytnutia takýchto informácií ustanovená v tomto druhom ustanovení sa však má vykladať tak, aby sa zachoval potrebný účinok prvého uvedeného ustanovenia vzhľadom na jeho účel, ktorým je rešpektovanie slobody tlače a slobody prejavu v iných médiách zaručených najmä v článku 11 Charty. Zverejnenie dôvernej informácie novinárom je teda oprávnené, ak je považované za nevyhnutné na výkon jeho povolania a za predpokladu dodržania zásady proporcionality. Posúdenie nevyhnutnosti a primeranosti takéhoto zverejnenia musí byť v súlade s požiadavkami stanovenými Chartou.³¹³

Preto pokiaľ ide v prvom rade o požiadavku, podľa ktorej takéto zverejnenie musí byť nevyhnutné na vykonávanie novinárskej činnosti, treba preskúmať, či toto zverejnenie išlo nad rámec toho, čo bolo nevyhnutné na overenie informácií obsiahnutých v spornej publikácii. Konkrétne, pokiaľ ide o overenie skutočnosti týkajúcej sa nepotvrdenej trhovej informácie, je potrebné preskúmať, či novinár musel poskytnúť tretej osobe okrem obsahu samotnej dotknutej nepotvrdennej informácie aj osobitnú informáciu týkajúcu sa pripravovaného uverejnenia článku sprostredkovávajúceho túto nepotvrdenú informáciu.

V druhom rade s cieľom určiť, či je takéto zverejnenie primerané, je potrebné zohľadniť predovšetkým potenciálne odrádzajúci účinok zákazu takéhoto zverejnenia na výkon novinárskej činnosti vrátane prípravnej investigatívnej činnosti, ako aj overiť, či novinár vykonaním predmetného zverejnenia konal v súlade s pravidlami a kódexmi upravujúcimi jeho povolanie.³¹⁴ Treba tiež zohľadniť negatívne účinky zverejnenia dotknutých dôverných informácií na integritu finančných trhov. Najmä v rozsahu, v akom sa po tomto zverejnení uskutočnilo obchodovanie s využitím dôverných informácií, to pravdepodobne viedlo k finančným stratám ostatných investorov a v strednodobom horizonte k strate dôvery vo finančné trhy.

Z toho vyplýva, že zverejnenie dôverných informácií sa netýka len súkromných záujmov niektorých investorov, ale vo všeobecnosti aj verejného záujmu na zabezpečení úplnej a riadnej transparentnosti trhu s cieľom chrániť jeho integritu a zaručiť dôveru všetkých investorov. Vnútroštátnemu súdu preto

³¹¹ Článok 21 nariadenia č. 596/2014.

³¹² Článok 10 nariadenia č. 596/2014.

³¹³ Článok 52 ods. 1 Charty.

³¹⁴ Článok 21 nariadenia č. 596/2014.

prináležalo zohľadniť aj skutočnosť, že verejný záujem, ktorý mohol byť sledovaný takýmto zverejnením, bráni nielen súkromným záujmom, ale aj záujmu rovnakej povahy.

5. Administratívna spolupráca v oblasti daní

Rozsudok z 8. decembra 2022 (veľká komora), Orde van Vlaamse Balies a i. (C-694/20, [EU:C:2022:963](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Administratívna spolupráca v oblasti daní – Povinná automatická výmena informácií v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu – Smernica 2011/16, zmenená smernicou (EÚ) 2018/822 – Článok 8ab ods. 5 – Platnosť – Profesionálne tajomstvo advokáta – Oslobodenie od povinnosti oznamovania informácií v prospech advokáta sprostredkovateľa, ktorý podlieha profesionálnemu tajomstvu – Povinnosť tohto advokáta sprostredkovateľa oznámiť každému ďalšiemu sprostredkovateľovi, ktorý nie je jeho klientom, povinnosti oznamovania, ktoré mu prislúchajú – Články 7 a 47 Charty základných práv Európskej únie“

Pokiaľ ide o administratívnu spoluprácu vnútroštátnych daňových orgánov členských štátov, zmena smernice 2011/16³¹⁵ smernicou 2018/822 zaviedla ohlasovaciu povinnosť voči príslušným orgánom, ktorá prislúcha sprostredkovateľom zapojeným do cezhraničných opatrení potenciálne agresívneho daňového plánovania.³¹⁶ Tejto povinnosti oznamovania informácií podliehajú všetci, ktorí sú zapojení do navrhovania, ponúkania na trhu, organizovania alebo riadenia implementácie takýchto opatrení, ako aj všetci, ktorí pri tom poskytujú pomoc alebo poradenstvo, a ak také osoby nie sú, samotného daňovníka.

Podľa iného ustanovenia zmenenej smernice 2011/16³¹⁷ môže každý členský štát prijať opatrenia potrebné na to, aby sa sprostredkovateľom, ktorí sú viazaní profesionálnym tajomstvom a ktorí sú zapojení do týchto opatrení, priznalo právo byť oslobodení od povinnosti oznamovania informácií, ak by táto povinnosť bola v rozpore s uvedeným profesionálnym tajomstvom uplatniteľným podľa vnútroštátneho práva. Za takýchto okolností dotknutý členský štát dbá o to, aby títo sprostredkovatelia mali povinnosť bezodkladne informovať každého iného sprostredkovateľa, alebo ak taký sprostredkovateľ neexistuje, príslušného daňovníka, o povinnostiach oznamovania informácií, ktoré im prislúchajú. Sprostredkovatelia viazaní profesionálnym tajomstvom však môžu byť oprávnení na výnimku z povinnosti oznamovania informácií len v rozsahu príslušných vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými je vymedzené ich povolanie.

S cieľom splniť požiadavky zavedené smernicou 2018/822 a zabezpečiť, aby profesionálne tajomstvo nebránilo potrebným oznámeniam informácií, ustanovenia flámskej právnej úpravy o administratívnej spolupráci v oblasti daní, ktorými sa preberá uvedená smernica, stanovujú najmä, že sprostredkovateľ, ak je viazaný profesionálnym tajomstvom, musí v písomnej podobe a s odôvodnením informovať ďalšieho sprostredkovateľa alebo ďalších sprostredkovateľov, že nemôže splniť povinnosť

³¹⁵ Smernica Rady z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS (Ú. v. EÚ L 64, 2011, s. 1), zmenená smernicou Rady (EÚ) 2018/822 z 25. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu (Ú. v. EÚ L 139, 2018, s. 1) (ďalej len „zmenená smernica 2011/16“).

³¹⁶ Článok 8ab ods. 1 zmenenej smernice 2011/16, ako bol vložený smernicou 2018/822.

³¹⁷ Článok 8ab ods. 5 zmenenej smernice 2011/16, ako bol vložený smernicou 2018/822.

oznamovania informácií, čím automaticky prenesie túto povinnosť na iného sprostredkovateľa alebo iných sprostredkovateľov.

Orde van Vlaamse Balies (Flámska advokátska komora), Belgian Association of Tax Lawyers³¹⁸, ako aj traja advokáti napadli túto povinnosť oznamovania informácií uloženú advokátovi konajúcemu ako sprostredkovateľ. Túto informačnú povinnosť v podstate nie je možné splniť bez toho, aby došlo k porušeniu profesijného tajomstva, ktorým sú advokáti viazaní. Navyše uvedená povinnosť oznamovania informácií nie je potrebná, keďže klient, ktorý je alebo nie je zastúpený advokátom, môže sám upovedomiť ostatných sprostredkovateľov a požiadať ich, aby si splnili svoju povinnosť oznamovania informácií. Žalobcovia tak podali na Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko) žaloby o pozastavenie účinnosti dotknutých ustanovení vnútroštátneho práva, ako aj o ich úplné alebo čiastočné zrušenie.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora na platnosť ustanovenia zmenenej smernice 2011/16³¹⁹ o oznamovacej povinnosti.

Súdny dvor zasadaajúci v rozhodovacom zložení veľkej komory svojím rozsudkom rozhodol, že toto ustanovenie je neplatné vzhľadom na článok 7 Charty základných práv Európskej únie³²⁰, v rozsahu, v akom jeho uplatnenie členskými štátmi má za následok, že advokátovi, ktorý koná ako sprostredkovateľ, keď je tento zbavený povinnosti oznamovania informácií z dôvodu profesijného tajomstva, ktorým je viazaný, sa ukladá oznámiť bezodkladne každému inému sprostredkovateľovi, ktorý nie je jeho klientom, povinnosti oznámenia informácií, ktoré mu prislúchajú podľa tohto ustanovenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na úvod spresnil, že otázka sa týka platnosti povinnosti oznamovania informácií stanovenej zmenenou smernicou 2011/16 z hľadiska článkov 7 a 47 Charty len v rozsahu, v akom musí byť oznámenie vykonané advokátom konajúcim ako sprostredkovateľ inému sprostredkovateľovi, ktorý nie je jeho klientom. Ak oznámenie vykonáva advokát-sprostredkovateľ svojmu klientovi, či už ide o iného sprostredkovateľa, alebo dotknutého daňovníka, toto oznámenie nemôže spochybniť dodržiavanie dotknutých práv a slobôd zaručených Chartou.

Na preskúmanie platnosti povinnosti oznamovania informácií Súdny dvor vykladal článok 7 Charty s prihliadnutím na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa zodpovedajúceho ustanovenia, a to článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach.³²¹ Podľa tejto judikatúry tento posledný uvedený článok chráni dôvernú komunikáciu medzi jednotlivcami a priznáva posilnenú ochranu komunikácii medzi advokátmi a ich klientmi. Súdny dvor z toho vyvodil, že článok 7 Charty zaručuje nielen činnosť obhajoby, ale aj tajnosť právneho poradenstva, a to tak vo vzťahu k jeho obsahu, ako aj k jeho existencii. Preto okrem výnimočných situácií musia mať osoby, ktoré sa radia s advokátom, legitímnu dôveru v skutočnosť, že ich advokát bez ich súhlasu nesprístupní nikomu to, že sa s ním radili.

Táto ochrana poskytnutá profesijnému tajomstvu advokátov je odôvodnená skutočnosťou, že advokátom je zverená základná úloha v demokratickej spoločnosti, a to obrana osôb podliehajúcich

³¹⁸ Profesionálne združenie advokátov.

³¹⁹ Článok 8ab ods. 5 zmenenej smernice 2011/16.

³²⁰ Ďalej len „Charta“.

³²¹ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme 4. novembra 1950.

súdnej právomoci. Táto úloha si vyžaduje, aby každá osoba podliehajúca súdnej právomoci mala možnosť obrátiť sa slobodne na svojho advokáta s cieľom získať nezávislé právne stanoviská, spoliehajúc sa na jeho lojalnosť.

Povinnosť, ktorá je výslovne stanovená v zmenenej smernici 2011/16 pre advokáta-sprostredkovateľa, ktorý je oslobodený od povinnosti oznamovania informácií, bezodkladne oznámiť ostatným sprostredkovateľom, ktorí nie sú jeho klientmi, povinnosti oznamovania informácií, ktoré im prislúchajú, nevyhnutne znamená, že títo sprostredkovatelia získajú vedomosť o totožnosti oznamujúceho advokáta-sprostredkovateľa, o jeho posúdení, podľa ktorého dotknuté opatrenie podlieha oznamovaniu, ako aj o skutočnosti, že bol v súvislosti s ním konzultovaný. Súdny dvor konštatoval, že to prináša zásah do práva na rešpektovanie komunikácie medzi advokátmi a ich klientmi zaručeného v článku 7 Charty. Okrem toho táto oznamovacia povinnosť nepriamo spôsobuje iný zásah do toho istého práva, ktorý vyplýva z toho, že takto oboznámení sprostredkovatelia-tretie osoby oznámia daňovej správe totožnosť a konzultácie s advokátom-sprostredkovateľom.

V súvislosti s prípadným odôvodnením týchto zásahov Súdny dvor pripomenul, že právo na rešpektovanie komunikácie medzi advokátmi a ich klientmi môže byť obmedzené, pokiaľ sú tieto obmedzenia stanovené zákonom, rešpektujú podstatu uvedených práv a – za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality – sú nevyhnutné a skutočne zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo potrebe chrániť práva a slobody iných.

V prejednávanej veci Súdny dvor konštatoval, že je splnená tak zásada zákonnosti, ako aj rešpektovanie podstaty práva na rešpektovanie komunikácie medzi advokátmi a ich klientmi.

Pokiaľ ide o primeranosť zásahu, Súdny dvor pripomenul, že zmena vykonaná v roku 2018 v smernici 2011/16 patrí do rámca medzinárodnej spolupráce v oblasti daní, ktorej cieľom je prispieť k predchádzaniu riziku daňových únikov a daňových podvodov, čo predstavuje cieľ všeobecného záujmu uznaný Úniou.

Aj keby však povinnosť oznamovania informácií prislúchajúca advokátovi viazanému profesijným tajomstvom skutočne mohla prispievať k boju proti agresívnemu daňovému plánovaniu a predchádzaniu riziku daňových únikov a daňových podvodov, nie je potrebná na dosiahnutie týchto cieľov, a najmä na zabezpečenie toho, aby informácie o cezhraničných opatreniach boli zaslané príslušným orgánom. Všetci sprostredkovatelia sú v zásade povinní odovzdať týmto orgánom uvedené informácie. Žiadny sprostredkovateľ nemôže účinne tvrdiť, že nevedel o povinnosti podať informácie, jasne uvedenej v smernici, ktorej podlieha priamo a osobne.

Okrem toho, keďže každý sprostredkovateľ je zbavený povinnosti oznamovania informácií, iba ak môže preukázať, že táto povinnosť už bola splnená iným sprostredkovateľom, nie je potrebné sa obávať, že sprostredkovatelia sa bez overenia spoľahnú na to, že advokát-sprostredkovateľ vykoná požadované oznámenie informácií. Smernica navyše tým, že stanovuje, že profesijné tajomstvo môže viesť k oslobodeniu od povinnosti oznamovania informácií, robí z advokáta-sprostredkovateľa osobu, od ktorej ostatní sprostredkovatelia nemôžu *a priori* očakávať žiadnu iniciatívu, ktorá by ich mohla zbaviť ich vlastných povinností oznamovania informácií.

Pokiaľ ide o sprístupnenie totožnosti a konzultácie advokáta-sprostredkovateľa daňovej správe zo strany oboznámených sprostredkovateľov-tretích osôb, toto sprístupnenie sa tiež nezdá byť nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľov smernice. Povinnosť oznamovania informácií, ktorú majú ostatní sprostredkovatelia nepodliehajúci profesijnému tajomstvu, a v prípade neexistencie takýchto sprostredkovateľov povinnosť dotknutého daňovníka v zásade zaručujú, že daňová správa bude informovaná. Okrem toho daňová správa môže po tom, čo dostane takúto informáciu, požiadať o doplňujúce informácie priamo dotknutého daňovníka, ktorý sa potom bude môcť obrátiť na svojho advokáta so žiadosťou o pomoc, alebo vykonať kontrolu daňovej situácie tohto daňovníka.

Súdny dvor teda rozhodol, že povinnosť oznamovania informácií stanovená smernicou Únie porušuje právo na rešpektovanie komunikácie medzi advokátom a jeho klientom zaručené v článku 7 Charty,

keďže stanovuje, že advokát-sprostredkovateľ, ktorý podlieha profesijnému tajomstvu, je povinný oznámiť každému inému sprostredkovateľovi, ktorý nie je jeho klientom, povinnosť oznámiť informácie, ktorá mu prislúcha.

Okrem toho Súdny dvor vylúčil uplatniteľnosť článku 47 Charty v prejednávanej veci, keďže Charta predpokladá súvislosť so súdnym konaním. Takáto súvislosť však v prejednávanej veci chýba, keďže povinnosť oznamovania informácií vzniká v skoršom štádiu, najneskôr vtedy, keď je cezhraničné opatrenie podliehajúce oznamovaniu finalizované a pripravené na realizáciu, teda mimo rámca súdneho konania alebo jeho prípravy. Preto, keď sa informačná povinnosť advokáta-sprostredkovateľa, ktorý je viazaný profesijným tajomstvom nahrádza povinnosťou oznamovania informácií, nedochádza k zásahu do práva na spravodlivý proces zaručeného v článku 47 Charty.

XIV. Hospodárska a menová politika

Rozsudok z 13. septembra 2022, Banka Slovenije (C-45/21, [EU:C:2022:670](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Európsky systém centrálnych bánk – Národná centrálna banka – Smernica 2001/24/ES – Reorganizácia a likvidácia úverových inštitúcií – Náhrada ujmy vyplývajúcej z prijatia reorganizačných opatrení – Článok 123 ZFEÚ a článok 21.1 protokolu (č. 4) o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky – Zákaz menového financovania členských štátov eurozóny – Článok 130 ZFEÚ a článok 7 tohto protokolu – Nezávislosť – Sprístupnenie dôverných informácií“

V dôsledku svetovej finančnej krízy vnútroštátne právne predpisy umožnili Banka Slovenije (Slovinská centrálna banka) zrušiť niektoré finančné nástroje v prípade, že úverovej inštitúcii hrozí vyhlásenie konkurzu a ohrozuje finančný systém ako celok.³²² Následne zákon zaviedol dva odlišné a alternatívne režimy zodpovednosti tejto centrálnej banky za škody spôsobené bývalým držiteľom zrušených finančných nástrojov.

Na jednej strane táto zodpovednosť v zásade môže vzniknúť, ak sa preukáže, že zrušenie finančného nástroja nepredstavuje nevyhnutné opatrenie alebo že nebola dodržaná zásada, že žiadny veriteľ nesmie byť znevýhodnený viac ako v prípade vyhlásenia konkurzu. Slovinská centrálna banka sa však môže zbaviť svojej zodpovednosti tým, že preukáže, že ona alebo osoby, ktoré sú oprávnené konať v jej mene, konali s náležitou starostlivosťou. Na druhej strane fyzické osoby, ktoré boli predtým držiteľmi zrušeného finančného nástroja a ktorých ročné príjmy sú nižšie ako určitá hranica, môžu od Slovinskej centrálnej banky získať paušálnu náhradu škody.

Zákon stanovuje, že pokrytie nákladov vyplývajúcich z uplatnenia týchto režimov zodpovednosti sa financuje po prvé čerpaním osobitných rezerv, do ktorých sú alokované zisky dosiahnuté Slovinskou centrálnou bankou od 1. januára 2019, po druhé čerpaním jej všeobecných rezerv až do výšky 50 % a po tretie čerpaním úverov od slovinských orgánov.

Slovinská centrálna banka podala na Ustavno sodišče (Ústavný súd, Slovinsko) žiadosť o preskúmanie ústavnosti tohto zákona, pričom okrem iného poukázala na nezlučiteľnosť režimov zodpovednosti, ktoré zavádza, s právom Únie. V tomto kontexte sa tento súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku najmä o zlučiteľnosti týchto režimov s dvoma základnými zásadami upravujúcimi činnosť Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), a to zákazom menového financovania³²³ a zásadou nezávislosti centrálnych bánk.³²⁴

Súdny dvor vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou rozhodol, že zákaz menového financovania nebráni režimu zodpovednosti spojenému s nedodržaním pravidiel upravujúcich výkon funkcie, ktorá jej bola zverená vnútroštátnym právom, za predpokladu, že centrálna banka je zodpovedná len vtedy, ak ona sama alebo osoby, ktoré boli oprávnené konať v jej mene, závažným

³²² Ide o reorganizačné opatrenia v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES zo 4. apríla 2001 o reorganizácii a likvidácii úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 125, 2001, s. 15; Mim. vyd. 06/004, s. 15). Súdny dvor už dvakrát rozhodol v súvislosti s týmito slovinskými reorganizačnými opatreniami a ich vykonávaním, ale v otázkach veľmi odlišných od tých, o ktoré ide v prejednáwanej veci [rozsudky z 19. júla 2016, *Kotnik a i.* (C-526/14, [EU:C:2016:570](#)), ako aj zo 17. decembra 2020, *Komisija/Slovinsko (Archívy ECB)* (C 316/19, [EU:C:2020:1030](#))].

³²³ Stanovený v článku 123 ZFEÚ a článku 21 protokolu (č. 4) o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky (ďalej len „protokol o ESCB a ECB“).

³²⁴ Vyplývajúcou z článku 130 ZFEÚ a článku 7 protokolu o ESCB a ECB.

spôsobom porušili svoju povinnosť náležitej starostlivosti. Naopak, tento zákaz bráni režimu, v ktorom vznikla zodpovednosť centrálnej banky len z dôvodu zrušenia finančných nástrojov. Okrem toho zásada nezávislosti bráni režimu zodpovednosti, ktorý by mohol znamenať, že národná centrálna banka je zodpovedná vo výške, ktorá môže ohroziť jej schopnosť účinne plniť svoje úlohy a ktorá je financovaná vyššie uvedeným spôsobom.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor skúmal zlučiteľnosť režimov zodpovednosti, o aké ide v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, so zákazom menového financovania. V tejto súvislosti hneď na začiatku poznamenal, že vykonávanie reorganizačných opatrení úverových inštitúcií v zmysle smernice 2001/24 nepredstavuje úlohu, ktorá prináleží ESCB vo všeobecnosti alebo osobitne národným centrálnym bankám. ESCB totiž v práve Únie predstavuje originálnu právnu konštrukciu, ktorá spája a umožňuje úzku spoluprácu národných inštitúcií, konkrétne národných centrálnych bánk, a inštitúcie Únie, konkrétne Európskej centrálnej banky. V tomto vysoko integrovanom systéme, kde sú národnými orgánmi a zároveň orgánmi pôsobiacimi v rámci ESCB, môžu národné centrálné banky vykonávať aj iné funkcie ako tie, ktoré sú uvedené v protokole o ESCB a ECB.³²⁵ Tieto funkcie však vykonávajú na vlastnú zodpovednosť, pričom konkrétne podmienky tejto zodpovednosti sú určené podľa vnútroštátneho práva. Preto je úlohou dotknutého členského štátu vymedziť podmienky, za ktorých môže byť jeho centrálna banka zodpovedná za vykonanie reorganizačného opatrenia v zmysle smernice 2001/24 v prípade, že táto centrálna banka bola určená ako príslušný orgán na vykonanie takéhoto opatrenia. Pri výkone tejto právomoci sú však členské štáty povinné dodržiavať povinnosti vyplývajúce z práva Únie.

V tejto súvislosti právo Únie zakazuje národným centrálnym bankám akékoľvek financovanie záväzkov verejného sektora voči tretím osobám.

Vznik zodpovednosti národnej centrálnej banky, pokiaľ táto banka porušila pravidlá upravujúce výkon funkcie, ktorá jej bola priznaná vnútroštátnym právom, teda nemožno v zásade považovať za záväzok, z ktorého vyplýva financovanie záväzkov verejného sektora voči tretím osobám. V takom prípade je totiž odškodnenie poškodených tretích osôb dôsledkom konania centrálnej banky, a nie prevzatím už existujúceho záväzku iných orgánov verejnej moci voči tretím osobám. Okrem toho takéto financovanie zvyčajne nevyplýva priamo z opatrení prijatých týmito inými verejnými orgánmi, a preto v zásade týmto orgánom neumožňuje uskutočňovať výdavky a vyhýbať sa pri tom motivácii dodržiavať zdravú rozpočtovú politiku.³²⁶ Vzhľadom na vysoký stupeň zložitosti a naliehavosti vykonávania reorganizačných opatrení v zmysle smernice 2004/21 však takáto zodpovednosť nemôže vzniknúť bez toho, aby sa vyžadovalo, že porušenie povinnosti náležitej starostlivosti zo strany centrálnej banky je závažné.

Naopak, režim zodpovednosti, ktorý sa uplatňuje len preto, že národná centrálna banka plnila funkciu, ktorá jej bola zverená vnútroštátnym právom, aj keď plne dodržala pravidlá, ktoré sa na ňu vzťahujú, zahŕňa financovanie záväzku verejného sektora voči tretím osobám. Hoci je totiž možné, aby vnútroštátny zákonodarca zaručil kompenzáciu za nevyhnutné dôsledky rozhodnutí prijatých jeho centrálnou bankou v súlade s rozhodnutiami tohto zákonodarcu, treba poznamenať, že tým zavádza povinnosť platiť, ktorá má priamy pôvod v jeho politických rozhodnutiach, a nie v spôsobe, akým centrálna banka dotknutého členského štátu vykonáva svoje funkcie. Vyplatenie takejto náhrady zo svojich vlastných zdrojov zo strany centrálnej banky preto treba chápať tak, že vedie túto banku

³²⁵ V súlade s článkom 14.4 protokolu o ESCB a ECB.

³²⁶ Na rozdiel od cieľa článku 123 ods. 1 ZFEÚ.

k tomu, že namiesto iných orgánov verejnej moci zabezpečuje financovanie záväzkov verejného sektora podľa vnútroštátnej právnej úpravy, čo je v rozpore s právom Únie.

Po druhé Súdny dvor objasnil rozsah pôsobnosti zásady nezávislosti národných centrálnych bánk v prípade ich zodpovednosti za sumu vo výške, ktorá môže ovplyvniť ich schopnosť účinne vykonávať svoje úlohy. Je pravda, že zavedenie režimu zodpovednosti v rámci výkonu funkcie, ktorá im bola zverená vnútroštátnym právom, nie je samo osebe nezlučiteľné s nezávislosťou centrálnych bánk. Vnútroštátne pravidlá zavedené na tento účel však nemôžu postaviť dotknutú centrálnu banku do situácie, ktorá by akýmkoľvek spôsobom ohrozila jej schopnosť nezávisle plniť úlohu, ktorá patrí do ESCB.

Na to, aby sa národné centrálné banky mohli podieľať na jednej zo základných úloh ESCB, a to na vykonávaní menovej politiky Únie, sa však tvorba rezerv javí ako nevyhnutná. V tomto kontexte čerpanie sumy zo všeobecných rezerv národnej centrálnej banky vo výške, ktorá by mohla ovplyvniť jej schopnosť účinne plniť úlohy ESCB, v kombinácii s neschopnosťou autonómne doplniť tieto rezervy v dôsledku systematického pridelovania všetkých jej ziskov na úhradu škody, ktorú spôsobila, môže dostať túto centrálnu banku do situácie závislosti od politických orgánov, čo je v rozpore s právom Únie. Ide najmä o prípady, keď je národná centrálna banka zo zákona povinná požičať si od iných orgánov verejnej moci vo svojom členskom štáte, keď sa vyčerpajú zdroje financovania súvisiace s rezervami.

Právna úprava, o akú ide vo veci samej, má presne tieto vlastnosti a stavia centrálnu banku do situácie, keď je potenciálne vystavená politickým tlakom, zatiaľ čo cieľom článku 130 ZFEÚ a článku 7 protokolu o ESCB a ECB je naopak chrániť ESCB pred akýmkoľvek politickým tlakom, aby mohol účinne uskutočňovať ciele, ktoré sa viažu na jeho úlohy, prostredníctvom nezávislého výkonu osobitných právomocí, ktoré má v tejto súvislosti na základe primárneho práva.

1. Organizácia pracovného času

Rozsudok z 24. februára 2022, Glavna direkcija „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto“ (C-262/20, [EU:C:2022:117](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Organizácia pracovného času – Smernica 2003/88/ES – Článok 8 – Článok 12 písm. a) – Články 20 a 31 Charty základných práv Európskej únie – Skrátenie bežnej dĺžky nočnej práce v porovnaní s bežnou dĺžkou dennej práce – Pracovníci vo verejnom a súkromnom sektore – Rovnosť zaobchádzania“

VB, zamestnanec hasičskej služby generálneho riaditeľstva pre požiaru a civilnú ochranu bulharského ministerstva vnútra vykonával nočnú prácu počas viacerých rokov. Keďže VB sa domnieval, že mal nárok na valorizáciu nočného pracovného času tak, že sedem hodín nočného pracovného času by zodpovedalo ôsmim hodinám denného pracovného času, VB podal svojmu zamestnávateľovi žiadosť o odmenu za prácu nadčas.

Jeho žiadosť bola zamietnutá z dôvodu, že žiadne platné ustanovenie neukladá zamestnancom ministerstva vnútra povinnosť prepočítat nočný pracovný čas na denný pracovný čas. Bežná dĺžka nočnej práce v rozsahu siedmich hodín v týždni s piatimi pracovnými dňami, stanovená v bulharskom Zákonníku práce pre pracovníkov v súkromnom sektore, sa totiž na uvedených zamestnancov neuplatňuje. Zákon o ministerstve vnútra definuje len čas nočnej práce a stanovuje len to, že priemerná pracovná doba uvedených zamestnancov nesmie presiahnuť osem hodín za obdobie dvadsaťštyri hodín, pričom však nespresňuje bežnú a maximálnu dĺžku nočnej práce. VB napadol uvedené zamietnutie na Rajonen säd Lukovit (Okresný súd Lukovit, Bulharsko).

Súdny dvor, na ktorý tento súd podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pretože sa domnieval, že bežná dĺžka nočnej práce zamestnancov ministerstva vnútra má byť sedem hodín, aby sa s týmito zamestnancami nezaobchádzalo menej priaznivo ako s ostatnými pracovníkmi, spresnil povinnosti členských štátov týkajúce sa opatrení na ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov v noci, ktoré sa majú prijať podľa smernice 2003/88³²⁸, a vyjadril sa k zlučiteľnosti predmetnej bulharskej právnej úpravy so zásadou rovnosti zaobchádzania, zakotvenou v článku 20 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), s právom všetkých pracovníkov na spravodlivé a primerané pracovné podmienky stanoveným v článku 31 Charty.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o vzťah medzi bežnou dĺžkou nočnej práce a bežnou dĺžkou dennej práce, Súdny dvor v prvom rade uviedol, že v žiadnom ustanovení tejto smernice sa nenachádza údaj v tejto súvislosti. Táto smernica totiž stanovuje len minimálne požiadavky, ktoré zahŕňajú maximálnu dĺžku nočnej práce v dobe dvadsaťštyri hodín.³²⁹ Okrem toho smernica stanovuje povinnosť prijať nevyhnutné

³²⁷ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 10. marca 2022, *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexné krytie zdravotného poistenia)* (C-247/20, [EU:C:2022:177](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele IV.2. „Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov“.

³²⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. ES L 299, 2003, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381).

³²⁹ Článok 8 písm. b) smernice 2003/88.

opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby pracovníkom v noci bola poskytnutá ochrana primeraná povahe ich práce,³³⁰ pričom ponecháva určitú mieru voľnej úvahy členským štátom v tejto súvislosti.

Článok 8 a článok 12 písm. a) smernice 2003/88 preto neukladajú povinnosť prijať vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá stanovuje, že bežný pracovný čas nočnej práce pre pracovníkov vo verejnom sektore, akými sú policajti a hasiči, je kratší ako bežný denný pracovný čas stanovený pre týchto pracovníkov.

Členské štáty však musia zabezpečiť, aby sa na takýchto pracovníkov vzťahovali iné ochranné opatrenia v oblasti pracovného času, mzdy, náhrad alebo podobných výhod, ktoré umožňujú nahradiť osobitnú náročnosť spojenú s nočnou prácou, ktorú vykonávajú. Aj keď totiž skrátenie bežnej dĺžky nočnej práce v porovnaní s bežnou dĺžkou dennej práce môže predstavovať vhodné riešenie na zabezpečenie ochrany zdravia a bezpečnosti dotknutých pracovníkov, toto skrátenie nie je jediným možným riešením.

Po tom, čo konštatoval, že ustanovenia bulharského Zákonníka práce a zákona o ministerstve vnútra predstavujú vykonanie smernice 2003/88, a preto patria do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor rozhodol o otázke zlučiteľnosti tejto právnej úpravy s Chartou.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že články 20 a 31 Charty nebránia tomu, aby sa bežná dĺžka nočnej práce, ktorú právne predpisy členského štátu stanovili pre pracovníkov v súkromnom sektore na sedem hodín, nevzťahovala na pracovníkov vo verejnom sektore, vrátane policajtov a hasičov, ak je takýto rozdiel v zaobchádzaní založený na objektívnom a primeranom kritériu, to znamená, ak je v súlade s právne prípustným cieľom sledovaným uvedenými právnymi predpismi a je primeraný tomuto cieľu.

Súdny dvor v prvom rade uviedol, že vnútroštátnemu súdu prináleží identifikovať kategórie osôb nachádzajúcich sa v porovnateľných situáciách a porovnať ich osobitným a konkrétnym spôsobom, a to aj pokiaľ ide o podmienky nočnej práce. V prejednáwanej veci pritom vnútroštátny súd analyzoval abstraktné kategórie pracovníkov, ako je kategória pracovníkov v súkromnom sektore, na ktorých sa vzťahuje režim upravený Zákonníkom práce, a kategóriu pracovníkov vo verejnom sektore, akými sú zamestnanci ministerstva vnútra, na ktorých sa nevťahuje tento režim.

Pokiaľ ide o odôvodnenie prípadného rozdielného zaobchádzania, Súdny dvor uviedol, že neexistenciu mechanizmu prepočtu nočného pracovného času na denný pracovný čas pre zamestnancov ministerstva vnútra nemožno odôvodniť len rozpočtovým hľadiskom bez ďalších úvah politickej, sociálnej alebo demografickej povahy.

Rozdielne zaobchádzanie zavedené ustanoveniami vnútroštátneho práva v oblasti nočnej práce s rôznymi kategóriami pracovníkov, ktorí sa nachádzajú v porovnateľných situáciách, by bolo, pokiaľ nie je založené na takomto objektívnom a primeranom kritériu, nezlučiteľné s právom Únie a prípadne by vnútroštátnemu súdu ukladalo povinnosť vykladať vnútroštátne právo s čo najväčším možným ohľadom na znenie a účel dotknutého ustanovenia primárneho práva, pričom sa zohľadní vnútroštátne právo ako celok a uplatnia sa výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť plnú účinnosť tohto ustanovenia a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným týmto ustanovením.

³³⁰ Článok 12 písm. a) smernice 2003/88.

2. Ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov

Rozsudok z 15. decembra 2022, TimePartner Personalmanagement (C-311/21, [EU:C:2022:983](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zamestnanosť a sociálna politika – Dočasná agentúrna práca – Smernica 2008/104/ES – Článok 5 – Zásada rovnosti zaobchádzania – Nevyhnutnosť zaručiť v prípade výnimky z tejto zásady všeobecnú ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov – Kolektívna zmluva stanovujúca nižšiu mzdu, než je mzda pracovníkov zamestnaných priamo užívateľským podnikom – Účinná súdna ochrana – Súdna preskúmanie“

V období od januára do apríla 2017 TimePartner Personalmanagement GmbH, agentúra dočasného zamestnávania, zamestnávala CM ako dočasnú agentúrnu pracovníčku na základe zmluvy na dobu určitú. Počas trvania svojho pridelenia bola CM pridelená ako spracovateľka objednávok do užívateľského podniku v odvetví maloobchodnej distribúcie.

Za túto prácu poberala hodinovú mzdu vo výške 9,23 eura brutto v súlade s kolektívnou zmluvou dočasných agentúrnych pracovníkov uzatvorenou medzi dvoma odborovými organizáciami, ktorých členmi boli TimePartner Personalmanagement GmbH a CM.

Táto kolektívna zmluva sa odchyľuje od zásady rovnosti zaobchádzania uznanej v nemeckom práve³³¹ tým, že pre dočasných agentúrnych pracovníkov stanovuje nižšiu mzdu, než je mzda priznaná pracovníkom užívateľského podniku na základe podmienok kolektívnej zmluvy zamestnancov v maloobchode v spolkovej krajine Bavorsko (Nemecko), a to hodinovú mzdu vo výške 13,64 eura brutto.

CM podala na Arbeitsgericht Würzburg (Pracovný súd Würzburg, Nemecko) žalobu, ktorou sa domáhala zaplataenia dodatočnej mzdy vo výške 1 296,72 eura, ktorá zodpovedá rozdielu v plate medzi dočasnými agentúrnymi pracovníkmi a porovnateľnými pracovníkmi prijatými priamo užívateľským podnikom. V tejto súvislosti sa dovoľáva porušenia zásady rovnosti zaobchádzania s dočasnými agentúrnymi pracovníkmi, ktorá je zakotvená v článku 5 smernice 2008/104³³². Po zamietnutí tejto žaloby na prvom stupni a v odvolacom konaní podala CM opravný prostriedok „Revision“ na Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovný súd, Nemecko), ktorý Súdnemu dvoru predložil päť prejudiciálnych otázok týkajúcich sa výkladu tohto ustanovenia.

Súdny dvor definoval podmienky, ktoré musí spĺňať kolektívna zmluva uzavretá sociálnymi partnermi na to, aby sa mohla odchyliť od zásady rovnosti zaobchádzania s dočasnými agentúrnymi pracovníkmi na základe článku 5 ods. 3 smernice 2008/104³³³. Spresnil najmä rozsah pojmu „všeobecná ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov“, ktorú musia kolektívne zmluvy na základe tohto ustanovenia zaručiť, a poskytol kritériá umožňujúce posúdiť, či táto všeobecná ochrana bola skutočne zaručená.

³³¹ Na obdobie od januára do marca 2017 v § 10 ods. 4 prvej vete Arbeitnehmerüberlassungsgesetz (zákon o dočasnom pridelení zamestnancov) z 3. februára 1995 (BGBl. 1995 I, s. 158) v znení účinnom do 31. marca 2017 a pokiaľ ide o apríl 2017 v § 8 ods. 1 toho istého zákona v znení účinnom od 1. apríla 2017.

³³² Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 19. novembra 2008 o dočasnej agentúrnej práci (Ú. v. EÚ L 327, 2008, s. 9).

³³³ Tento odsek 3 dáva členským štátom možnosť, aby sociálnym partnerom umožnili ponechanie alebo uzatvorenie kolektívnych zmlúv, ktoré povoľujú rozdielne zaobchádzanie v oblasti základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania dočasných agentúrnych pracovníkov pod podmienkou, že je zaručená všeobecná ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov.

Súdny dvor tiež dospel k záveru, že takéto kolektívne zmluvy musia môcť byť predmetom účinného súdneho preskúmania.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po pripomenutí dvojakeho cieľa smernice 2008/104, ktorým je zabezpečiť ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov a rešpektovanie rozmanitosti pracovných trhov, spresnil, že článok 5 ods. 3 tejto smernice svojím odkazom na pojem „všeobecná ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov“ nevyžaduje, aby sa zohľadnila úroveň ochrany, ktorá je špecifická pre dočasných agentúrnych pracovníkov a ktorá presahuje úroveň ochrany stanovenú pre pracovníkov vo všeobecnosti vnútroštátnym právom a právom Únie týkajúcim sa základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania.

Ak však sociálni partneri prostredníctvom kolektívnej zmluvy umožnia rozdielne zaobchádzanie v oblasti základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania v neprospech dočasných agentúrnych pracovníkov, musí táto kolektívna zmluva s cieľom zaručiť všeobecnú ochranu dotknutých dočasných agentúrnych pracovníkov poskytnúť týmto dočasným agentúrnym pracovníkom ako protihodnotu výhody v oblasti základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania,³³⁴ ktoré môžu kompenzovať rozdielne zaobchádzanie, ktorému sú vystavení.

Všeobecná ochrana dočasných agentúrnych pracovníkov by bola totiž nevyhnutne nižšia, ak by sa takáto kolektívna zmluva vo vzťahu k týmto pracovníkom obmedzovala na zníženie jednej alebo viacerých z uvedených základných podmienok.

Navyše ustanovenie o výnimke upravené v článku 5 ods. 3 smernice 2008/104 ukladá overiť dodržanie povinnosti zabezpečiť všeobecnú ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov konkrétne vykonaním porovnania, pre dané pracovné miesto, základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania uplatniteľných na porovnateľných pracovníkov priamo zamestnaných užívateľskými podnikmi s podmienkami uplatniteľnými na dočasných agentúrnych pracovníkov, aby bolo možné určiť, či kompenzačné výhody poskytnuté v súvislosti s týmito základnými podmienkami umožňujú kompenzovať účinky rozdielného zaobchádzania.

Táto povinnosť zabezpečiť všeobecnú ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov nevyžaduje, aby mal dotknutý dočasný agentúrny pracovník uzavretú pracovnú zmluvu s agentúrou dočasného zamestnávania na dobu neurčitú, keďže článok 5 ods. 3 smernice 2008/104 umožňuje odchyliť sa od zásady rovnosti zaobchádzania vo vzťahu ku každému dočasnému agentúrnemu pracovníkovi bez ohľadu na to, či je doba trvania jeho pracovnej zmluvy s agentúrou dočasného zamestnávania určitá alebo neurčitá.

Okrem toho uvedená povinnosť nevyžaduje, aby členské štáty podrobne stanovili podmienky a kritériá, ktoré musia kolektívne zmluvy spĺňať.

Z toho vyplýva, že napriek tomu, že sociálni partneri disponujú širokou mierou voľnej úvahy v rámci rokovania o kolektívnych zmluvách a ich uzatváraní, musia konať tak, aby dodržiavali právo Únie vo všeobecnosti a osobitne smernicu 2008/104.

Hoci ustanovenia tejto smernice členským štátom neukladajú povinnosť prijať určitú právnu úpravu, ktorá má zabezpečiť všeobecnú ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov v zmysle jej článku 5

³³⁴ Základné pracovné podmienky a podmienky zamestnávania sú definované v článku 3 ods. 1 písm. f) smernice 2008/104. Ide o podmienky týkajúce sa dĺžky pracovného času, nadčasov, prestávok, odpočinku, práce v noci, dovolenky a sviatkov, ako aj mzdy.

ods. 3, nič to nemení na tom, že členské štáty vrátane ich súdov musia dbať na to, aby kolektívne zmluvy povoľujúce rozdielne zaobchádzanie v oblasti základných pracovných podmienok a podmienok zamestnávania zabezpečovali najmä všeobecnú ochranu dočasných agentúrnych pracovníkov.

Tieto kolektívne zmluvy tak musia môcť byť predmetom účinného súdneho preskúmania s cieľom overiť, či sociálni partneri splnili svoju povinnosť zabezpečiť všeobecnú ochranu týchto pracovníkov.

3. Účasť zamestnancov v európskej spoločnosti

Rozsudok z 18. októbra 2022 (veľká komora), IG Metall a ver.di (C-677/20, [EU:C:2022:800](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Európska spoločnosť – Smernica 2001/86/ES – Účasť zamestnancov na rozhodovaní v európskej spoločnosti – Článok 4 ods. 4 – Európska spoločnosť zriadená transformáciou – Obsah dojednanej dohody – Voľby zástupcov zamestnancov ako členov dozornej rady – Volebný postup, pri ktorom sa má o zástupcov odborových zväzov hlasovať oddelene“

SAP, akciová spoločnosť založená podľa nemeckého práva, mala pred svojou transformáciou na európsku spoločnosť (SE) v roku 2014 dozornú radu zloženú, v súlade s nemeckým právom³³⁵, z členov zastupujúcich akcionárov a zamestnancov. Medzi zástupcov zamestnancov patrili zástupcovia navrhnutí odborovými zväzmi, ktorí boli volení hlasovaním oddeleným od hlasovania zavedeného pre voľbu ostatných členov dozornej rady zastupujúcich zamestnancov.³³⁶ Dohoda o podmienkach účasti zamestnancov na riadení SAP, ktorá bola transformovaná na SE, však stanovuje odlišné pravidlá pre prípad zriadenia dozornej rady s obmedzeným počtom členov. V tomto prípade môžu odborové zväzy navrhovať kandidátov na časť miest pripadajúcich na Spolkovú republiku Nemecko a volených zamestnancami zamestnanými v Nemecku, avšak pre voľbu týchto kandidátov nie je stanovené oddelené hlasovanie.

Neexistenciu takéhoto oddeleného hlasovania napadli na súde dve odborové organizácie, a to Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) a ver.di. Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft. Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovný súd, Nemecko), na ktorý bol podaný kasačný opravný prostriedok, sa rozhodol požiadať Súdny dvor o výklad smernice 2001/86³³⁷. Podľa vnútroštátneho súdu dotknutá dohoda nespĺňala požiadavky vyplývajúce z nemeckého práva.³³⁸ Kládol si však otázku,

³³⁵ § 7 Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (zákon o účasti zamestnancov na riadení) zo 4. mája 1976 (BGBl. 1976 I, s. 1153) v znení zákona z 24. apríla 2015 (BGBl. 2015 I, s. 642) (ďalej len „MitbestG“).

³³⁶ Podľa § 16 ods. 1 MitbestG členov dozornej rady poverených zastupovaním odborových zväzov volia zástupcovia tajným hlasovaním a pri dodržaní zásad pomerného zastúpenia.

³³⁷ Smernica Rady z 8. októbra 2001, ktorou sa dopĺňajú stanovy európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení (Ú. v. ES L 294, 2001, s. 22; Mim. vyd. 06/004, s. 272).

³³⁸ Ide najmä o § 21 ods. 6 Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (zákon o účasti zamestnancov na riadení európskej spoločnosti) z 22. decembra 2004 (BGBl. 2004 I, s. 3675, 3686) v znení účinnom od 1. marca 2020, podľa ktorého musí dohoda o spolurozhodovaní v prípade SE zriadenej transformáciou zabezpečovať aspoň tú istú úroveň všetkých prvkov účasti zamestnancov na riadení, ako sú prvky existujúce v spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE.

či článok 4 ods. 4 smernice 2001/86³³⁹ nestanovuje nižšiu úroveň ochrany, než aká je stanovená v nemeckom práve a ktorá by bola prípadne záväzná pre všetky členské štáty, pričom v takom prípade by mal vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom Únie.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že dohoda o podmienkach účasti zamestnancov na riadení, uplatniteľná na SE zriadenú transformáciou, ako je uvedená v tomto poslednom uvedenom ustanovení, musí stanoviť oddelené hlasovanie na účely zvolenia, do funkcií zástupcov zamestnancov v dozornej rade SE, určitého podielu kandidátov navrhnutých odborovými organizáciami, pokiaľ platné právne predpisy vyžadujú takéto oddelené hlasovanie o zložení dozornej rady spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE. Pri tomto hlasovaní sa musí dodržať rovnaké zaobchádzanie so zamestnancami tejto SE, jej dcérskych spoločností a prevádzkarní, ako aj s odborovými zväzmi, ktoré sú v nich zastúpené.

Posúdenie Súdnym dvorom

V tejto veci Súdny dvor najprv vykonal doslovný výklad článku 4 ods. 4 smernice 2001/86, z ktorého vyvodil, že normotvorca Únie v súvislosti s definíciou zástupcov zamestnancov a úrovne ich účasti na riadení, ktorá musí byť zachovaná, odkázal na vnútroštátne právne predpisy a/alebo prax členského štátu sídla spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE.

Pokiaľ teda ide konkrétne o spolurozhodovanie zástupcov zamestnancov, určenie osôb oprávnených zastupovať zamestnancov, ako aj určenie prvkov charakteristických pre spolurozhodovanie umožňujúce uvedeným zástupcom ovplyvňovať rozhodnutia, ktoré sa majú v spoločnosti prijať, si vyžaduje odkaz na posúdenia vykonané v tomto ohľade vnútroštátnym zákonodarcom a na príslušnú vnútroštátnu prax.

Preto ak procesný prvok stanovený vnútroštátnou právnou úpravou, akým je samostatné hlasovanie o kandidátoch navrhnutých odborovými zväzmi, predstavuje charakteristický prvok vnútroštátneho systému účasti zástupcov zamestnancov a má kogentnú povahu, musí sa tento prvok zohľadniť na účely dohody o účasti na riadení uvedenej v článku 4 ods. 4 smernice 2001/86.

Podľa Súdneho dvora je doslovný výklad potvrdený kontextom, do ktorého patrí toto ustanovenie. Normotvorca Únie mal totiž v úmysle vyhradiť SE zriadenej transformáciou osobitné zaobchádzanie, aby nedošlo k zásahu do práv týkajúcich sa účasti na riadení, ktoré podľa vnútroštátnych právnych predpisov a/alebo praxe prislúchajú zamestnancom spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE.

Súdny dvor sa domnieval, že tento výklad smernice 2001/86 je tiež v súlade s jej cieľom. Ako teda vyplýva z tejto smernice,³⁴⁰ zabezpečenie nadobudnutých práv týkajúcich sa účasti na riadení, ktorého sa domáha normotvorca Únie, sa týka nielen zachovania práv nadobudnutých zamestnancami spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE, ale aj rozšírenia týchto práv na všetkých zamestnancov SE, a to aj v prípade, že by vnútroštátne právne predpisy nestanovili nič v tomto zmysle.

Podľa Súdneho dvora má teda tento výklad oporu aj v histórii vzniku smernice 2001/86. Z nej totiž vyplýva, že režim uplatniteľný na SE zriaďované transformáciou predstavoval pri rokovaní hlavný problém. Až po začlenení ustanovenia prevzatého do článku 4 ods. 4 uvedenej smernice, ktoré sa konkrétne vzťahuje na SE zriadené transformáciou a ktoré má zabrániť obmedzeniu úrovne účasti

³³⁹ Článok 4 ods. 4 smernice 2001/86, ktorý sa týka obsahu dohody o podmienkach účasti zamestnancov v rámci SE, stanovuje, že dohoda o účasti na riadení musí v prípade SE zriadenej transformáciou zabezpečovať aspoň tú istú úroveň všetkých prvkov účasti zamestnancov na riadení, ako sú prvky existujúce v spoločnosti, ktorá sa má transformovať na SE.

³⁴⁰ Najmä v odôvodnení 18 tejto smernice, ktorá okrem iného stanovuje, že základnou zásadou a uvedeným cieľom tejto smernice je zabezpečiť nadobudnuté práva zamestnancov, pokiaľ ide o spolurozhodovanie.

súčasných zamestnancov na riadení spoločnosti, ktorá sa má transformovať, mohol proces prijímania tejto smernice pokračovať.

Súdny dvor nakoniec spresnil, že právo navrhnúť určitý podiel kandidátov vo voľbách zástupcov zamestnancov v dozornej rade SE zriadenej transformáciou, akou je SAP, nemôže byť vyhradené len nemeckým odborovým zväzom, ale musí byť rozšírené na všetky odborové zväzy zastúpené v SE, jej dcérskych spoločnostiach a prevádzkarňach, aby tak v súvislosti s uvedeným právom bola zabezpečená rovnosť medzi týmito odborovými zväzmi.

Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), EUROAPTIEKA (C-530/20, [EU:C:2022:1014](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Humánne lieky – Smernica 2001/83/ES – Článok 86 ods. 1 – Pojem ‚reklama liekov‘ – Článok 87 ods. 3 – Racionálne používanie liekov – Článok 90 – Zakázané reklamné prvky – Reklama liekov, ktoré nie sú viazané na lekársky predpis, ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia – Reklama prostredníctvom ceny – Reklama na akciové ponuky – Reklama na kombinované predaje – Zákaz“

„EUROAPTIEKA“ SIA je spoločnosť, ktorá vykonáva farmaceutickú činnosť v Lotyšsku. EUROAPTIEKA je súčasťou skupiny, ktorá vlastní sieť lekární a spoločností, ktoré v tejto krajine distribuujú lieky. V roku 2016 Veselības inspekcijas Zāļu kontroles nodaļa (Inšpektorát verejného zdravia, sekcia kontroly liekov, Lotyšsko) zakázal spoločnosti EUROAPTIEKA šíriť reklamu týkajúcu sa predajnej akcie, ktorá ponúkala 15 % zľavu z kúpnej ceny akéhokoľvek lieku pri kúpe aspoň troch výrobkov. Toto rozhodnutie bolo prijaté na základe vnútroštátneho ustanovenia, ktoré zakazuje zahrnúť do reklamy liekov, ktoré nie sú viazané na lekársky predpis ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia, adresovanej pre širokú verejnosť, informácie, ktoré podnecujú k nákupu lieku, pričom odôvodňujú potrebu takej kúpy cenou lieku, oznamujú osobitný predaj alebo uvádzajú, že sa liek predáva ako balenie spolu s inými liekmi (aj za zníženú cenu) alebo výrobkami³⁴¹.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko), na ktorý v roku 2020 EUROAPTIEKA podala žalobu, položil Súdneho dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu smernice 2001/83³⁴².

Súdny dvor v rozhodovacom zložení veľkej komory svojím rozsudkom spresnil rozsah pojmu „reklama liekov“ v zmysle tejto smernice, najmä pokiaľ ide o obsah vo vzťahu nie k určitému lieku, ale k neurčitým liekom. Okrem toho sa vyslovil k zlučiteľnosti vnútroštátneho ustanovenia, ktoré stanovuje zákazy, o aké ide vo veci samej, s uvedenou smernicou, najmä k tomu, či tieto zákazy majú za cieľ podporovať racionálne používanie liekov v zmysle tej istej smernice.

Posúdenie Súdny dvorom

V prvom rade Súdny dvor rozhodol, že rozširovanie informácií, ktoré nabádajú k nákupu liekov tým, že potrebu takéhoto nákupu odôvodňujú prostredníctvom ich ceny, oznamovaním osobitných predajných akcií alebo uvádzaním toho, že tieto lieky sa predávajú s inými liekmi, v rámci toho za zníženú cenu, alebo s inými výrobkami, patrí pod pojem „reklama liekov“ v zmysle smernice 2001/83 aj vtedy, ak sa tieto informácie netýkajú určitého lieku, ale neurčených liekov.

Na úvod z hľadiska doslovného znenia Súdny dvor pripomenul, že článok 86 ods. 1 tejto smernice, ktorý obsahuje pojem „reklama liekov“, systematicky odkazuje na „lieky“ v množnom čísle. Okrem

³⁴¹ Bod 18.12 Ministru kabineta noteikumi Nr. 378 „Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot āršiem bezmaksas zāļu paraugus“ (nariadenie Rady ministrov č. 378 „o postupoch týkajúcich sa reklamy liekov a postupoch, podľa ktorých môže výrobca liekov poskytnúť lekárom bezplatné vzorky liekov“) zo 17. mája 2011 (*Latvijas Vēstnesis*, 2011, č. 78).

³⁴² Konkrétnejšie ide o článok 86 ods. 1, článok 87 ods. 3 a článok 90 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/83/ES zo 6. novembra 2001, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánných liekoch (Ú. v. ES L 311, 2001, s. 67; Mim. vyd. 13/027, s. 69), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/27/ES z 31. marca 2004 (Ú. v. EÚ L 136, 2004, s. 34; Mim. vyd. 13/034, s. 262).

toho toto ustanovenie definuje tento pojem veľmi široko ako zahŕňajúci „akúkoľvek formu“ podomového oboznamovania, agitačnú činnosť alebo podnecovanie vrátane najmä „reklamy liekov u širokej verejnosti“.

Ďalej z hľadiska kontextu Súdny dvor uviedol, že ustanovenia hlavy VIII smernice 2001/83, ktorej súčasťou je článok 86, stanovujú všeobecné a základné pravidlá týkajúce sa reklamy liekov, a preto sa majú uplatňovať na akékoľvek konanie smerujúce k podpore predpisovania, vydávania, predaja alebo spotreby liekov.

Nakoniec, pokiaľ ide o ciele, ktoré sleduje smernica 2001/83, Súdny dvor sa domnieval, že základný cieľ ochrany verejného zdravia sledovaný touto smernicou, by bol značne ohrozený, ak by činnosť podomového oboznamovania, agitačná činnosť alebo podnecovanie smerujúce k podpore predpisovania, vydávania, predaja alebo spotreby liekov bez odkazu na konkrétny liek nemala spadať pod pojem „reklama liekov“, a preto by sa na ňu nemali vzťahovať zákazy, podmienky a obmedzenia stanovené touto smernicou v oblasti reklamy.

V rozsahu, v akom sa totiž reklama na neurčené lieky, akou je reklama na celú triedu liekov určených na liečbu tej istej choroby, môže týkať aj liekov viazaných na lekársky predpis alebo uhrádzaných na základe zdravotného poistenia, vylúčenie takejto reklamy z pôsobnosti ustanovení smernice 2001/83 v oblasti reklamy by viedlo k tomu, že zákazy stanovené touto smernicou³⁴³, by boli vo veľkej miere zbavené potrebného účinku, keďže by z týchto zákazov vylúčilo akúkoľvek reklamu, ktorá nie je osobitne zameraná na liek patriaci do tejto skupiny.

Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že reklama vykonaná vo vzťahu k neurčenému súboru liekov, ktoré nie sú viazané na lekársky predpis ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia, môže byť z rovnakého dôvodu ako reklama na jediný konkrétny liek neprimeraná a neuvážená, a preto môže poškodzovať verejné zdravie tým, že nabáda spotrebiteľov k iracionálnemu používaniu predmetných liekov alebo k ich nadmernej spotrebe.

Súdny dvor dospel k záveru, že bez ohľadu na to, čo bolo uvedené v rozsudku A (Reklama a online predaj liekov)³⁴⁴, ako aj v rozsudku DocMorris³⁴⁵, pojem „reklama liekov“ uvedený v smernici 2001/83 sa vzťahuje na akúkoľvek formu podomového oboznamovania, agitačnej činnosti alebo podnecovania smerujúceho k podpore predpisovania, vydávania, predaja alebo spotreby určitého lieku alebo neurčených liekov.

Súdny dvor dodal, že vzhľadom na to, že účel správy je základnou charakteristickou črtou tohto pojmu a určujúcim prvkom na odlíšenie reklamy od jednoduchej informácie, a keďže sa zdá, že činnosti šírenia informácií upravené vnútroštátnym ustanovením, o aké ide vo veci samej, majú takýto propagačný účel, na tieto činnosti sa vzťahuje uvedený pojem.

V druhom rade Súdny dvor rozhodol, že ustanovenia smernice 2001/83³⁴⁶ nebránia vnútroštátnemu ustanoveniu ukladajúcemu obmedzenia, ktoré nie sú stanovené touto smernicou, ale ktoré zodpovedajú základnému cieľu ochrany verejného zdravia, ktorý uvedená smernica sleduje tým, že zakazuje zahrnúť do reklamy pre širokú verejnosť na lieky, ktoré nie sú viazané na lekársky predpis ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia, informácie, ktoré nabádajú k nákupu liekov tým, že

³⁴³ Článok 88 ods. 1 písm. a) a článok 88 ods. 3 smernice 2001/83.

³⁴⁴ Rozsudok z 1. októbra 2020, **A (Reklama a online predaj liekov)** (C-649/18, [EU:C:2020:764](#), bod 50).

³⁴⁵ Rozsudok z 15. júla 2021, **DocMorris** (C-190/20, [EU:C:2021:609](#), bod 20).

³⁴⁶ Presnejšie článok 87 ods. 3 a článok 90 smernice 2001/83.

potrebu takéhoto nákupu odôvodňujú prostredníctvom ceny týchto liekov, oznamovaním osobitných predajných akcií alebo uvádzaním toho, že predmetné lieky sa predávajú s inými liekmi, v rámci toho za zníženú cenu, alebo s inými výrobkami.

Na podporu tohto výkladu Súdny dvor po prvé pripomenul, že pokiaľ ide o vzťah medzi požiadavkou, aby táto reklama podporovala racionálne používanie liekov,³⁴⁷ a obmedzeniami uvedenými v smernici 2001/83 vo forme zoznamu zakázaných reklamných prvkov,³⁴⁸ skutočnosť, že táto smernica neobsahuje osobitné pravidlá týkajúce sa určitého reklamného prvku, nebráni tomu, aby s cieľom zabrániť akejkoľvek nadmernej a neuváženej reklame liekov, ktorá by mohla ovplyvniť verejné zdravie, členské štáty zakázali³⁴⁹ takýto prvok v rozsahu, v akom by tento prvok podporoval iracionálne používanie liekov.

V dôsledku toho a aj keď smernica 2001/83 povoľuje reklamu liekov, ktoré nie sú viazané na lekárske predpis, členské štáty musia s cieľom predchádzať vzniku rizík pre verejné zdravie v súlade so základným cieľom ochrany verejného zdravia tejto smernice, zakázať zahrnutie prvkov, ktoré sú spôsobilé podporiť iracionálne používanie liekov, do reklamy pre širokú verejnosť na lieky, ktoré nie sú viazané na lekárske predpis, ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia.

Po druhé, pokiaľ ide o otázku, či je to tak v prípade prvkov, na ktoré sa vzťahujú zákazy, o aké ide vo veci samej, Súdny dvor uviedol, že pokiaľ ide o lieky, ktoré nie sú viazané na lekárske predpis, ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia, často je bežné, že konečný spotrebiteľ sám bez pomoci lekára posudzuje užitočnosť alebo potrebu kúpiť takéto lieky. Tento spotrebiteľ však nevyhnutne nedisponuje osobitnými a objektívnymi poznatkami, ktoré by mu umožnili posúdiť ich terapeutickú hodnotu. Reklama teda môže mať zvlášť významný vplyv na posúdenie a výber vykonaný uvedeným spotrebiteľom, a to tak pokiaľ ide o kvalitu lieku, ako aj o množstvo, ktoré sa má kúpiť.

V tomto kontexte reklamné prvky, ako sú prvky uvádzané vnútroštátnym ustanovením, o aké ide vo veci samej, môžu nabádať spotrebiteľov k nákupu liekov, ktoré nie sú viazané na lekárske predpis ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia, v závislosti od hospodárskeho kritéria spojeného s cenou týchto liekov, a preto môžu týchto spotrebiteľov viesť k tomu, aby uvedené lieky kupovali a používali bez objektívneho posúdenia založeného na ich terapeutických vlastnostiach a na konkrétnych zdravotných potrebách.

Podľa Súdneho dvora reklama, ktorá spotrebiteľa zbavuje objektívneho posúdenia potreby použiť liek, podporuje iracionálne a nadmerné užívanie tohto lieku. Takéto iracionálne a nadmerné používanie liekov môže vyplývať aj z reklamy, ktorá podobne ako reklama týkajúca sa akciových ponúk alebo kombinovaného predaja liekov a iných výrobkov, prirovnáva lieky k iným spotrebným výrobkom, ktoré sú vo všeobecnosti predmetom zliav a zníženia cien spojených s prekročením určitej úrovne výdavkov.

Súdny dvor dospel k záveru, že v rozsahu, v akom zakazuje šírenie reklamných prvkov, ktoré podporujú iracionálne a nadmerné používanie liekov, ktoré nie sú viazané na lekárske predpis ani uhrádzané na základe zdravotného poistenia – bez toho, aby bola dotknutá možnosť lekární poskytovať zľavy a zníženia cien pri predaji týchto liekov a iných zdravotníckych výrobkov – vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, zodpovedá základnému cieľu ochrany verejného zdravia, a teda je v súlade so smernicou 2001/83.

³⁴⁷ Požiadavka uvedená v článku 87 ods. 3 smernice 2001/83.

³⁴⁸ Obmedzenia uvedené v článku 90 smernice 2001/83.

³⁴⁹ Na základe článku 87 ods. 3 smernice 2001/83.

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Ibercaja Banco (C-600/19, [EU:C:2022:394](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zásada ekvivalencie – Zásada efektivity – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zataženej hypotékou – Nekalá povaha podmienky stanovujúcej nominálnu sadzbu úrokov z omeškania a podmienky predčasnej splatnosti uvedenej v zmluve o úvere – Právna sila rozhodnutej veci a preklúzia – Strata možnosti namietat' nekalú povahu zmluvnej podmienky pred súdom – Kontrolná právomoc vnútroštátneho súdu ex offio“

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), SPV Project 1503 a i. (C-693/19 a C-831/19, [EU:C:2022:395](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zásada ekvivalencie – Zásada efektivity – Konanie o platobnom rozkaze a exekučné konanie voči tretím osobám – Právna sila rozhodnutej veci, ktorá sa implicitne vzťahuje na platnosť podmienok exekučného titulu – Právomoc súdu rozhodujúceho o nariadení výkonu rozhodnutia preskúmať ex offio prípadnú nekalú povahu podmienky“

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Impuls Leasing România (C-725/19, [EU:C:2022:396](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zásada ekvivalencie – Zásada efektivity – Exekučné konanie na základe lízingovej zmluvy, ktorá je exekučným titulom – Námiетка proti exekúcii – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o tejto námietke overiť nekalú povahu podmienok exekučného titulu – Právomoc súdu rozhodujúceho o výkone exekučného titulu preskúmať ex offio prípadnú nekalú povahu podmienky – Existencia opravného prostriedku podľa všeobecného práva umožňujúca preskúmanie nekalej povahy uvedených podmienok – Požiadavka zloženia zábezpeky na odklad exekúcie“

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Unicaja Banco (C-869/19, [EU:C:2022:397](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zásada ekvivalencie – Zásada efektivity – Hypotekárna zmluva – Nekalá povaha podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu v tejto zmluve – Vnútroštátne pravidlá týkajúce sa odvolacieho súdneho konania – Časové obmedzenie účinkov konštatovania neplatnosti nekalej podmienky – Vrátenie – Právomoc preskúmania ex offio vnútroštátnym odvolacím súdom“

Súdnemu dvoru bolo predložených päť návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podali španielske súdy (Ibercaja Banco, C-600/19, a Unicaja Banco, C-869/19), taliansky súd (SPV Project

³⁵⁰ V tomto oddiele treba uviesť aj rozsudok z 28. apríla 2022, **Meta Platforms Ireland** (C-319/20, [EU:C:2022:322](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele III.4.d. „Žaloby proti spracúvaniu údajov v rozpore s GDPR“.

1503, C-693/19 a C-831/19) a rumunský súd (Impuls Leasing România, C-725/19), ktoré sa všetky týkali výkladu smernice o nekalých podmienkach³⁵¹.

Tieto návrhy patria do rámca konaní rozdielnej povahy. Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci Ibercaja Banco súvisí s konaním o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, v ktorom spotrebiteľ nepodal žiadnu námietku a vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorá je zaťažená hypotékou, už bolo prevedené na tretiu osobu. Vo veci Unicaja Banco bol návrh podaný v odvolacom konaní začatom v nadväznosti na rozsudok Gutiérrez Naranjo a i.³⁵². Návrhy v spojených veciach SPV Project 1503 sa týkajú konaní o výkone rozhodnutia založených na exekučných tituloch, ktoré nadobudli právnu silu rozhodnutej veci. Napokon návrh vo veci Impuls Leasing România súvisí s konaním o nútenom výkone vedeným na základe zmluvy o lízingu, ktorá je exekučným titulom.

Súdny dvor svojimi štyrmi rozsudkami vyhlásenými veľkou komorou rozvil svoju judikatúru týkajúcu sa povinnosti a právomoci vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu zmluvných podmienok podľa smernice o nekalých podmienkach. V tejto súvislosti spresnil vzťah medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a preklúziou na jednej strane a súdnym preskúmaním nekalých podmienok na druhej strane. Súdny dvor sa navyše vyjadril k rozsahu tohto preskúmania v zrýchlených konaniach o vymáhaní dlhov spotrebiteľov, ako aj k vzťahu medzi niektorými procesnými zásadami zakotvenými vo vnútroštátnych právnych poriadkoch v oblasti odvolania a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu zmluvných podmienok.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor spresnil súvislosť medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a právomocou súdu rozhodujúceho o výkone rozhodnutia preskúmať *ex offio* v rámci konania o platobnom rozkaze nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá je základom tohto platobného rozkazu.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že smernica o nekalých podmienkach³⁵³ bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade, že dlžník nepodal odpor proti platobnému rozkazu, súd rozhodujúci o výkone rozhodnutia nemôže skúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tvoriacich základ tohto rozkazu z dôvodu, že právna sila rozhodnutej veci tohto platobného rozkazu sa implicitne vzťahuje na platnosť týchto podmienok. Konkrétnejšie, právna úprava, podľa ktorej sa *ex offio* preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok považuje za uskutočnené a pokryté právnou silou rozhodnutej veci, a to aj v prípade neexistencie akéhokoľvek odôvodnenia v rozhodnutí o platobnom rozkaze na tento účel, môže zbaviť obsahu povinnosť vnútroštátneho súdu vykonať *ex offio* preskúmanie prípadnej nekalej povahy týchto podmienok. V takom prípade požiadavka účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia mohol posúdiť, a to aj po prvýkrát, prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok, na základe ktorých bol vydaný platobný rozkaz. Skutočnosť, že ku dňu nadobudnutia právoplatnosti platobného rozkazu dlžník nevedel o tom, že ho možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tejto smernice, nie je v tejto súvislosti relevantná.

³⁵¹ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288) (ďalej len „smernica o nekalých podmienkach“).

³⁵² Rozsudok z 21. decembra 2016, **Gutiérrez Naranjo a i.** (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, [EU:C:2016:980](#)). V tomto rozsudku Súdny dvor v podstate rozhodol, že judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), ktorá stanovuje časové obmedzenie pre vrátenie súm, ktoré spotrebiteľia neoprávnene zaplatili bankám, na základe nekalej podmienky známej pod názvom „podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu“, je v rozpore s článkom 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach, a teda že spotrebiteľia majú na základe tohto ustanovenia právo na vrátenie týchto súm v celom rozsahu.

³⁵³ Najmä článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice.

V druhom rade sa Súdny dvor zaoberal vzťahom medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci, preklúziou a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu zmluvnej podmienky v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou.

Na jednej strane Súdny dvor uviedol, že smernica o nekalých podmienkach³⁵⁴ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy uvedených zmluvných podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní. Tento výklad smernice je uplatniteľný, ak uvedené podmienky boli predmetom preskúmania *ex offio* v čase začatia konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou bez toho, aby toto preskúmanie bolo výslovne uvedené alebo odôvodnené v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, a bez toho, aby toto rozhodnutie uvádzalo, že takéto preskúmanie už viac nemožno spochybníť, ak nebola podaná námietka. Keďže totiž nebol informovaný o existencii *ex offio* preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, spotrebiteľ nemohol posúdiť s úplnou znalosťou veci nevyhnutnosť podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok. Účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok pritom nemožno zaručiť, ak by sa právna sila rozhodnutej veci vzťahovala aj na súdne rozhodnutia, v ktorých sa takéto preskúmanie neuvádza.

Na druhej strane Súdny dvor naopak považoval za zlučiteľnú s touto smernicou³⁵⁵ vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu konajúcemu *ex offio* alebo na návrh spotrebiteľa, preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok po tom, ako bolo vykonané hypotekárne záložné právo, nehnuteľnosť zaťažená hypotékou bola predaná a vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti bolo prevedené na tretiu osobu. Tento záver však podlieha podmienke, že spotrebiteľ, ktorého majetok zaťažený hypotékou bol predaný, môže uplatňovať svoje práva v neskoršom konaní s cieľom získať náhradu finančnej ujmy vyplývajúcej z uplatnenia nekalých zmluvných podmienok.

V treťom rade Súdny dvor skúmal vzťah medzi niektorými vnútroštátnymi procesnými zásadami upravujúcimi odvolacie konanie, akými sú dispozičná zásada, zásada koherentnosti a zákaz *reformatio in peius*, a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu zmluvnej podmienky.

V tejto súvislosti sa domnieval, že smernica o nekalých podmienkach³⁵⁶ bráni uplatneniu takých vnútroštátnych procesných zásad, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorý časovo obmedzuje vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže *ex offio* vzniesť žalobný dôvod založený na porušení ustanovenia tejto smernice a nariadiť úplné vrátenie uvedených súm, pokiaľ nenapadnutie tohto časového obmedzenia dotknutým spotrebiteľom nemožno pripísať úplnej nečinnosti z jeho strany. Pokiaľ ide o vec samu, ktorú prejednáva vnútroštátny súd, Súdny dvor spresňuje, že nepodanie odvolania dotknutým spotrebiteľom v primeranej lehote môže byť pripísané skutočnosti, že lehota na podanie odvolania už uplynula v okamihu vyhlásenia rozsudku Gutiérrez Naranjo a i., ktorým Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna judikatúra, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky spojené s určením nekalej povahy zmluvnej podmienky, je nezlučiteľná s uvedenou smernicou. Preto vo veci samej dotknutý spotrebiteľ nepreukázal úplnú nečinnosť tým, že nepodal odvolanie. Za týchto okolností uplatnenie vnútroštátnych procesných zásad, ktoré ho zbavujú prostriedkov umožňujúcich

³⁵⁴ Tamže.

³⁵⁵ Tamže.

³⁵⁶ Najmä článok 6 ods. 1 tejto smernice.

mu uplatniť si svoje práva na základe smernice o nekalých podmienkach, je v rozpore so zásadou efektivity, keďže môže spôsobiť nemožnosť alebo nadmerné sťaženie ochrany týchto práv.

Vo štvrtom a poslednom rade sa Súdny dvor zaoberal právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu podmienok exekučného titulu, keď rozhoduje o námietke proti vykonaniu tohto titulu.

V tejto súvislosti rozhodol, že smernica o nekalých podmienkach³⁵⁷ a zásada efektivity bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o návrhu na výkon pohľadávky, ktorý rozhoduje o námietke proti tomuto výkonu, posúdiť *ex offio* alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy, ktorá predstavuje exekučný titul, keďže súd rozhodujúci vo veci samej, na ktorý možno podať samostatnú žalobu podľa všeobecného práva, ktorou sa má preskúmať prípadná nekalá povaha podmienok takej zmluvy, môže prerušiť konanie o výkone rozhodnutia, kým sa nevysloví k meritu veci, len prostredníctvom zaplatenia zábezpeky, napríklad vypočítanej na základe hodnoty predmetu žaloby, vo výške, ktorá môže odrádzať spotrebiteľa od podania a trvania na takejto žalobe. Pokiaľ ide o túto zábezpeku, Súdny dvor spresnil, že trovy, ktoré by vznikli v súdnom konaní vo vzťahu k sume sporného dlhu, by nemali spotrebiteľa odrádzať od podania návrhu na súd. Je však pravdepodobné, že dlžník v omeškaní s platením nemá k dispozícii finančné prostriedky potrebné na zloženie požadovanej zábezpeky. To platí o to viac, ak hodnota podaných žalôb značne prevyšuje celkovú hodnotu zmluvy, ako to zrejme bolo v prípade žaloby vo veci samej.

³⁵⁷ Najmä článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice.

1. Odpad z elektrických a elektronických zariadení

Rozsudok z 25. januára 2022 (veľká komora), **VYSOČINA WIND** (C-181/20, [EU:C:2022:51](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2012/19/EÚ – Odpad z elektrických a elektronických zariadení – Povinnosť financovať náklady na nakladanie s odpadom z fotovoltických panelov – Retroaktívny účinok – Zásada právnej istoty – Nesprávne prebratie smernice – Zodpovednosť členského štátu“

Vysočina Wind je česká spoločnosť, ktorá prevádzkuje solárnu elektrárňu, ktorá je vybavená fotovoltickými panelmi uvedenými na trh po 13. auguste 2005.

V súlade s povinnosťou stanovenou českým zákonom č. 185/2001 o odpadoch (ďalej len „zákon o odpadoch“)³⁵⁹ sa táto spoločnosť podieľala na financovaní nákladov na nakladanie s odpadom z fotovoltických panelov a z tohto dôvodu zaplatila v rokoch 2015 a 2016 príspevky.

Keďže Vysočina Wind sa domnievala, že táto povinnosť platiť príspevky vyplývala z nesprávneho prebratia smernice 2012/19 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ)³⁶⁰ a zaplatenie týchto príspevkov predstavovalo škodu, podala na české súdy žalobu o náhradu škody proti Českej republike. V tejto súvislosti Vysočina Wind uviedla, že ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré stanovuje povinnosť platiť príspevky pre užívateľov fotovoltických panelov, je v rozpore s článkom 13 ods. 1 smernice o OEEZ, ktorý ukladá výrobcovi elektrických a elektronických zariadení, a nie ich užívateľom, povinnosť financovať náklady súvisiace s nakladaním s odpadom z vybavenia uvedeného na trh po 13. auguste 2005.

Keďže žalobe, ktorú Vysočina Wind podala, bolo vyhovené tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní, Česká republika podala kasačný opravný prostriedok na Nejvyšší soud (Česká republika).

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vyjadril jednak k výkladu a platnosti článku 13 ods. 1 smernice o OEEZ a jednak spresnil podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Únie v súvislosti s prebratím smernice.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor tým, že pristúpil k doslovnému výkladu smernice o OEEZ, v prvom rade potvrdil, že fotovoltické panely sú elektrickými a elektronickými zariadeniami v zmysle tejto smernice, takže v súlade s článkom 13 ods. 1 tejto smernice musí financovanie nákladov súvisiacich s nakladaním

³⁵⁸ V tomto oddiele treba uviesť aj tieto rozsudky: rozsudky zo 14. júla 2022, **GSMB Invest** (C-128/20, [EU:C:2022:570](#)); zo 14. júla 2022, **Volkswagen** (C-134/20, [EU:C:2022:571](#)), a zo 14. júla 2022, **Porsche Inter Auto a Volkswagen** (C-145/20, [EU:C:2022:572](#)), uvedené v oddiele XIII.3. „Motorové vozidlá“, ako aj rozsudok z 8. novembra 2022, **Deutsche Umwelthilfe (Typové schválenie motorových vozidiel)** (C-873/19, [EU:C:2022:857](#)), uvedený v oddiele III.1. „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“.

³⁵⁹ § 37p zákona č. 185/2001 Sb., o odpadoch a o zmene niektorých ďalších zákonů.

³⁶⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ zo 4. júla 2012 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (Ú. v. EÚ L 197, 2012, s. 38) (ďalej len „smernica o OEEZ“).

s odpadom pochádzajúcim z týchto panelov uvedených na trh od 13. augusta 2012, teda odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto smernice, zaťažovať výrobcov uvedených panelov, a nie ich užívateľov, ako to stanovuje česká právna úprava.

V druhom rade Súdny dvor skúmal platnosť článku 13 ods. 1 smernice o OEEZ v rozsahu, v akom sa toto ustanovenie uplatňuje na fotovoltické panely uvedené na trh po 13. auguste 2005, teda pred dátumom nadobudnutia účinnosti tejto smernice.

V tejto súvislosti Súdny dvor najprv pripomenul, že hoci zásada právnej istoty bráni uplatneniu nového právneho pravidla na situáciu, ktorá nastala pred nadobudnutím jeho účinnosti, z judikatúry tiež vyplýva, že nové právne pravidlo sa okamžite uplatní na budúce účinky situácie, ktorá vznikla za účinnosti predchádzajúceho predpisu, ako aj na nové právne situácie.

Súdny dvor tak overil, či uplatnenie právneho pravidla uvedeného v článku 13 ods. 1 smernice o OEEZ, podľa ktorého sú výrobcovia, a nie užívatelia, povinní zabezpečiť financovanie nákladov súvisiacich s nakladaním s odpadom z fotovoltických panelov uvedených na trh po 13. auguste 2005, ak sa tieto panely stali alebo stanú odpadom odo dňa nadobudnutia účinnosti smernice, má vplyv na situáciu, ktorá existovala pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice, alebo naopak, má upraviť budúce účinky situácie, ktorá vznikla pred týmto nadobudnutím účinnosti.

Keďže však právna úprava Únie, ktorá existovala pred prijatím smernice o OEEZ, ponechávala členským štátom možnosť nechať znášať náklady na nakladanie s odpadom z fotovoltických panelov buď súčasným alebo predchádzajúcim držiteľom odpadov, alebo výrobcom alebo distribútorom panelov, smernica o OEEZ mala vplyv na situácie vzniknuté pred nadobudnutím jej účinnosti v členských štátoch, ktoré sa rozhodli uložiť tieto náklady užívateľom fotovoltických panelov, a nie výrobcom týchto panelov, čo bol prípad aj Českej republiky.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že nové právne pravidlo, ktoré sa uplatňuje na situácie nadobudnuté predtým, však nemožno považovať za pravidlo, ktoré je v súlade so zásadou zákazu retroaktivity právnych aktov, pokiaľ *a posteriori* a nepredvídateľne mení rozdelenie nákladov, ktorých vzniku sa už nemožno vyhnúť. V prejednávanej veci však výrobcovia fotovoltických panelov neboli schopní pri navrhovaní panelov predvídať, že budú neskôr povinní zabezpečiť financovanie nákladov súvisiacich s nakladaním s odpadom pochádzajúcim z týchto panelov.

Vzhľadom na tieto úvahy Súdny dvor vyhlásil článok 13 ods. 1 smernice o OEEZ za neplatný v rozsahu, v akom toto ustanovenie ukladá výrobcom povinnosť financovať náklady spojené s nakladaním s odpadom pochádzajúcim z fotovoltických panelov uvedených na trh medzi 13. augustom 2005 a 13. augustom 2012.

V treťom rade Súdny dvor potvrdil, že začlenenie ustanovenia do zákona o odpadoch, ktorým sa zavádza povinnosť užívateľov platiť príspevky na nakladanie s odpadom z fotovoltických panelov, ktoré je v rozpore so smernicou o OEEZ viac ako mesiac pred prijatím tejto smernice, nepredstavuje samo osebe porušenie práva Únie Českou republikou, keďže dosiahnutie výsledku stanoveného touto smernicou nemožno považovať za vážne ohrozené skôr, ako sa táto smernica stane súčasťou právneho poriadku Únie.

2. Kvalita ovzdušia

**Rozsudok z 22. decembra 2022 (veľká komora), Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (Zodpovednosť štátu za znečistenie ovzdušia)
(C-61/21, [EU:C:2022:1015](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernice 80/779/EHS, 85/203/EHS, 96/62/ES, 1999/30/ES a 2008/50/ES – Kvalita ovzdušia – Limitné hodnoty stanovené pre mikročastice (PM10) a pre oxid dusičitý (NO₂) – Prekročenie – Plány kvality ovzdušia – Škoda spôsobená jednotlivcovi zhoršením ovzdušia v dôsledku prekročenia týchto limitných hodnôt – Zodpovednosť dotknutého členského štátu – Podmienky vzniku tejto zodpovednosti – Požiadavka, aby právna norma Únie, ktorá bola porušená, mala za cieľ priznať práva poškodeným jednotlivcom – Neexistencia“

Žalobou podanou na Tribunal administratif de Cergy Pontoise (Správny súd Cergy Pontoise, Francúzsko) sa JP, ktorý má bydlisko v aglomerácii Paríža, domáhal predovšetkým náhrady škody od Francúzskej republiky súvisiacej so zhoršením jeho zdravotného stavu v dôsledku zhoršenia kvality okolitého ovzdušia v tejto aglomerácii. K tomuto zhoršeniu došlo dôsledkom prekročenia limitných hodnôt koncentrácie oxidu dusičitého (NO₂) a mikročastíc (PM10), stanovených smernicou 2008/50 o kvalite okolitého ovzdušia³⁶¹, z dôvodu porušenia povinností zo strany francúzskych orgánov, ktoré im vyplývajú z článkov 13³⁶² a 23³⁶³ tejto smernice.

Vzhľadom na to, že jeho žaloba bola zamietnutá v podstate z dôvodu, že ustanovenia smernice 2008/50 o kvalite okolitého ovzdušia, na ktoré odkazoval, nepriznávajú jednotlivcom žiadne právo na náhradu prípadnej škody spôsobenej z dôvodu zhoršenia kvality ovzdušia, JP podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Cour administrative d'appel de Versailles (Odvolací správny súd Versailles, Francúzsko).

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore, na ktorý sa tento odvolací súd obrátil s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, spresnil podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu za škody spôsobené jednotlivcovi zhoršením ovzdušia v dôsledku prekročenia limitných hodnôt škodlivých látok v okolitom ovzduší.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor predovšetkým uviedol, že smernica 2008/50 o kvalite okolitého ovzdušia, na ktorú sa JP odvoláva, nadobudla účinnosť 11. júna 2008, teda sčasti po vzniku škôd na jeho zdravotnom stave, ktoré mu boli údajne spôsobené a ktoré mali začať v roku 2003. Na účely preskúmania prípadnej zodpovednosti Francúzskej republiky za predmetnú škodu teda Súdny dvor považoval za vhodné prihliadnuť nielen na relevantné ustanovenia tejto smernice, ale tiež na ustanovenia smerníc, ktoré jej predchádzali³⁶⁴ a stanovovali analogické požiadavky.

³⁶¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 152, 2008, s. 1).

³⁶² Článok 13 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že „členské štáty zabezpečia, aby úrovne oxidu siričitého, PM10, olova a oxidu uhoľnatého v okolitom ovzduší neprekročili na území ich zón a aglomerácií limitné hodnoty stanovené v prílohe XI“ a „pokiaľ ide o oxid dusičitý a benzén, limitné hodnoty určené v prílohe XI sa nesmú od dátumov v nej stanovených prekročiť“.

³⁶³ Článok 23 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že „ak v daných zónach alebo aglomeráciách prekročia úrovne znečisťujúcich látok v okolitom ovzduší akúkoľvek limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu vrátane akejkoľvek príslušnej medze tolerancie, zabezpečia členské štáty vypracovanie plánov kvality ovzdušia pre tieto zóny a aglomerácie s cieľom dosiahnuť príslušnú limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu určenú v prílohách XI a XIV“.

³⁶⁴ A to články 3 a 7 smernice Rady 80/779/EHS z 15. júla 1980 o limitných hodnotách pre kvalitu ovzdušia a smerných hodnotách oxidu siričitého a rozptýlených častíc (Ú. v. ES L 229, 1980, s. 30; Mim. vyd. 15/001, s. 142), články 3 a 7 smernice Rady 85/203/EHS zo 7. marca 1985 o normách kvality ovzdušia pre oxid dusičitý (Ú. v. ES L 87, 1985, s. 1; Mim. vyd. 15/001, s. 239), články 7 a 8 smernice Rady 96/62/ES z 27. septembra 1996 o posudzovaní a riadení kvality okolitého ovzdušia (Ú. v. ES L 296, 1996, s. 55; Mim. vyd. 015/003, s. 95), ako aj článok 4 ods. 1 a článok 5 ods. 1 smernice Rady 1999/30/ES z 22. apríla 1999 o limitných hodnotách oxidu siričitého, oxidu dusičitého a oxidov dusíka, tuhých znečisťujúcich látok a olova v okolitom ovzduší (Ú. v. ES L 163, 1999, s. 41; Mim. vyd. 015/004, s. 164).

Súdny dvor ďalej pripomenul, že vznik zodpovednosti štátu za škodu uplatňovanú jednotlivcami predpokladá splnenie troch kumulatívnych podmienok, a síce, že porušená právna norma Únie má za cieľ priznať týmto jednotlivcom práva, že porušenie tejto normy je dostatočne závažné a že medzi týmto porušením a škodou spôsobenou týmto jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.

Pokiaľ ide o prvú podmienku týkajúcu sa toho, že porušená právna norma má za cieľ priznať práva jednotlivcom, tieto práva vznikajú nielen vtedy, keď ich výslovne priznávajú ustanovenia práva Únie, ale aj z dôvodu pozitívnych či negatívnych povinností, ktoré tieto ustanovenia riadne vymedzeným spôsobom ukladajú tak jednotlivcom, ako aj členským štátom alebo inštitúciám Únie. Porušenie týchto povinností členským štátom totiž môže brániť dotknutým jednotlivcom vo výkone práv, ktoré im boli implicitne priznané predmetnými ustanoveniami, a tým zmeniť právne postavenie, ktoré majú tieto ustanovenia vytvoriť pre týchto jednotlivcov. To je dôvod, pre ktorý plná účinnosť týchto noriem a ochrana práv, ktoré tieto normy priznávajú, vyžadujú, aby jednotlivci mali možnosť získať náhradu škody, a to nezávisle od otázky, či dotknuté ustanovenia majú priamy účinok, keďže to nie je nevyhnutné, ani samo osebe dostatočné na účely splnenia tejto prvej podmienky.

Pokiaľ ide o prejednávanú vec, článok 13 ods. 1 a článok 23 ods. 1 smernice 2008/50 o kvalite okolitého ovzdušia, podobne ako analogické ustanovenia predchádzajúcich smerníc ukladajú členským štátom v podstate na jednej strane povinnosť zabezpečiť, aby predovšetkým úrovne NO₂ a PM₁₀ neprekročili na ich príslušných územiach a od určitých dátumov limitné hodnoty stanovené týmito smernicami, a na druhej strane povinnosť prijať vhodné opatrenia na nápravu prípadných prekročení týchto hodnôt, najmä v rámci plánov kvality ovzdušia. Vyplýva z toho, že tieto ustanovenia stanovujú dosť jasné a presné povinnosti, pokiaľ ide o výsledok, ktorý majú členské štáty zabezpečiť. Tieto povinnosti však sledujú všeobecný cieľ ochrany zdravia ľudí a životného prostredia ako celku a neumožňujú dospieť k záveru, že implicitne priznávajú jednotlivcom práva, ktorých porušenie by mohlo viesť ku vzniku zodpovednosti členského štátu za škodu, ktorá im bola spôsobená. Tieto povinnosti však sledujú všeobecný cieľ ochrany ľudského zdravia a životného prostredia ako celku a nemožno ich považovať za implicitne priznávajúce individuálne práva jednotlivcom, ktorých porušenie by mohlo viesť k zodpovednosti členského štátu za škody im spôsobené. Prvá z troch podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu, podmienok, ktoré sú kumulatívne, preto nie je splnená.

Toto konštatovanie nemôže zmeniť možnosť priznanú jednotlivcom judikatúrou Súdneho dvora vymôcť od vnútroštátnych orgánov, a to prípadne aj prostredníctvom žaloby na príslušnom súde, aby bol prijatý plán kvality ovzdušia v prípade prekročenia limitných hodnôt stanovených v smernici 2008/50, ako aj v predchádzajúcich smerniciach. Táto možnosť vyplývajúca predovšetkým zo zásady účinnosti práva Únie, ku ktorej môžu dotknutí jednotlivci prispieť začatím správnych alebo súdnych konaní z dôvodu ich osobitnej situácie, však neznamená, že povinnosti vyplývajúce z článku 13 ods. 1 a z článku 23 ods. 1 smernice 2008/50, ako aj z analogických ustanovení predchádzajúcich smerníc mali za cieľ priznať dotknutým osobám individuálne práva v zmysle prvej z troch vyššie uvedených podmienok.

Vzhľadom na všetky tieto úvahy Súdny dvor dospel k záveru, že článok 13 ods. 1 a článok 23 ods. 1 smernice 2008/50 o kvalite okolitého ovzdušia, ako aj analogické ustanovenia predchádzajúcich smerníc sa majú vykladať v tom zmysle, že nemajú za cieľ priznať jednotlivcom individuálne práva, ktoré by mohli založiť ich nárok na náhradu škody voči členskému štátu na základe zásady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré je mu pripísateľné.

Kapitola 2 – Všeobecný súd

I. Súdna agenda Únie

1. Zastupovanie advokátom, ktorý je oprávnený vykonávať činnosť len pred súdmi Spojeného kráľovstva

Uznesenie z 20. júna 2022, Natixis/Komisia (T-449/21, [EU:T:2022:394](#))

„Žaloba o neplatnosť – Prekážka konania – Neexistencia zastúpenia advokátom oprávneným vykonávať svoju činnosť len na súdoch Spojeného kráľovstva v jednej zo situácií taxatívne stanovených v článku 91 ods. 2 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie a Euratomu – Neexistencia zastúpenia advokátom, ktorý má oprávnenie vystupovať pred súdom členského štátu alebo iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP – Článok 19 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie“

Žalobou podanou 30. júla 2021 podala spoločnosť Natixis návrh na zrušenie rozhodnutia Európskej komisie z 20. mája 2021 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore³⁶⁵ v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne. Žalobkyňa uviedla, že ju zastupujú okrem iného dvaja barristri a dvaja solicitori oprávnení vykonávať svoju činnosť na súdoch Spojeného kráľovstva.

Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie³⁶⁶ stanovuje prechodné obdobie, ktoré sa skončilo 31. decembra 2020.

Všeobecný súd svojím uznesením zamietol návrh žalobkyne na uznanie barristra a solicitora za jej zástupcov. Tento prípad tak poskytuje Všeobecnému súdu príležitosť preskúmať rôzne dokumenty a ustanovenia, ktoré sa musia zohľadniť pri určovaní, či advokát, ktorý má oprávnenie vystupovať len pred súdmi Spojeného kráľovstva, môže zastupovať účastníka konania pred Všeobecným súdom.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd pripomenul, že podľa článku 19 tretieho a štvrtého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie môže účastníka konania pred súdmi Únie zastupovať alebo mu pomáhať len advokát, ktorý má oprávnenie vystupovať pred súdom členského štátu alebo iného zmluvného štátu Dohody o EHP.³⁶⁷ Pokiaľ však ide o konkrétny prípad advokátov, ktorí majú oprávnenie vystupovať len pred súdmi Spojeného kráľovstva, je potrebné najprv zohľadniť prípadne príslušné ustanovenia medzinárodných dohôd, ktoré zaväzujú Spojené kráľovstvo a Úniu, konkrétne dohody o vystúpení a dohody o obchode a spolupráci³⁶⁸.

³⁶⁵ Dohoda o Európskom hospodárskom priestore ((Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3) (ďalej len „dohoda o EHP“).

³⁶⁶ Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ, L 29, 2020, s. 7) (ďalej len „dohoda o vystúpení“).

³⁶⁷ Článok 19 štvrtý pododsek Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

³⁶⁸ Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej (Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 10) (ďalej len „dohoda o obchode a spolupráci“).

V tejto súvislosti dohoda o vystúpení stanovuje obmedzený zoznam okolností, za ktorých môže advokát, ktorý má oprávnenie vystupovať pred súdmi Spojeného kráľovstva, zastupovať účastníka konania alebo mu pomáhať pred súdmi Únie.³⁶⁹ Podľa súčasného rozdelenia právomoci medzi Súdny dvorom a Všeobecným súdom môže takýto advokát, ktorý zastupoval účastníka konania k 31. decembru 2020, naďalej zastupovať alebo pomáhať tomuto účastníkovi konania v konaní pred Všeobecným súdom.³⁷⁰ Takýto advokát môže tiež zastupovať účastníka konania pred Všeobecným súdom alebo mu pomáhať v konaní o žalobe o neplatnosť podanej proti rozhodnutiam prijatým inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie pred 31. decembrom 2020, ktoré sú určené Spojenému kráľovstvu alebo fyzickým alebo právnickým osobám s bydliskom alebo sídlom v Spojenom kráľovstve.³⁷¹ To isté platí pre takéto rozhodnutia prijaté po 31. decembri 2020, najmä v konaniach podľa článkov 101 alebo 102 ZFEÚ, ktoré sa začali pred 31. decembrom 2020 a sú určené Spojenému kráľovstvu alebo fyzickým alebo právnickým osobám s bydliskom alebo sídlom v Spojenom kráľovstve. Napokon, advokát, ktorý má oprávnenie vystupovať pred súdmi Spojeného kráľovstva, môže zastupovať alebo pomáhať tomuto štátu pred Všeobecným súdom³⁷² v konaní, v ktorom sa tento štát rozhodol vstúpiť do konania.³⁷³

V prejednávanej veci Všeobecný súd konštatoval, že predmetná žaloba nespadá pod žiadnu z vyššie uvedených taxatívne vymedzených hypotéz stanovených v dohode o vystúpení. Žalobkyňou je spoločnosť založená podľa francúzskeho práva a usadená vo Francúzsku. Skutočnosť, že ostatné spoločnosti, ktorým je sporné rozhodnutie určené, sú usadené v Spojenom kráľovstve, je v tejto súvislosti irelevantná. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry rozhodnutie prijaté Komisiou na základe článku 101 ZFEÚ, hoci je vypracované a uverejnené vo forme jedného rozhodnutia, musí byť považované za súbor jednotlivých rozhodnutí, v ktorých sa v prípade každej spoločnosti, ktorej je rozhodnutie určené, konštatuje porušenie alebo porušenia, za ktoré je zodpovedná, a v prípade potreby sa jej ukladá pokuta. Okrem toho, pokiaľ ide o tvrdenie žalobkyne, že je „usadená“ v Spojenom kráľovstve ako „overseas company“, z dokumentov, ktoré predložila, vyplýva, že je v tomto štáte len registrovaná, a nie usadená. Všeobecný súd tiež poznamenáva, že právo na zastupovanie alebo pomoc, ktoré dohoda o vystúpení³⁷⁴ priznáva advokátom, ktorí majú oprávnenie vystupovať pred súdmi Spojeného kráľovstva, sa uplatňuje len v rámci správneho konania³⁷⁵ s výnimkou akéhokoľvek následného súdneho konania.³⁷⁶

Po druhé Všeobecný súd uviedol, že žalobkyňa sa nemôže odvolávať ani na dohodu o obchode a spolupráci medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom. Táto dohoda nestanovuje,³⁷⁷ že zmluvná strana tejto dohody môže poveriť advokáta druhej zmluvnej strany tejto dohody, aby na jej území poskytoval právne služby týkajúce sa práva Únie, na ktoré sa vzťahuje článok 101 ZFEÚ, alebo aby poskytoval

³⁶⁹ Články 87, 90 až 92 v spojení s článkom 95 dohody o vystúpení.

³⁷⁰ V súlade s článkom 91 ods. 1 dohody o vystúpení.

³⁷¹ V súlade s článkom 91 ods. 2 prvou vetou dohody o vystúpení v spojení s článkom 95 ods. 1 a 3 tejto dohody.

³⁷² V súlade s článkom 91 ods. 2 druhou vetou dohody o vystúpení, vykladaný v súlade s jeho článkom 90.

³⁷³ Podľa článku 90 druhého odseku písm. c) dohody o vystúpení.

³⁷⁴ Článok 94 ods. 2 dohody o vystúpení.

³⁷⁵ Uvedené v článkoch 92 a 93 dohody o vystúpení.

³⁷⁶ Stanovené v článku 91 dohody o vystúpení.

³⁷⁷ Článok 193 písm. a) a g) dohody o obchode a spolupráci.

právne zastupovanie okrem iného pred súdmi a inými riadne zriadenými verejnými súdmi zmluvnej strany tejto dohody vrátane Všeobecného súdu.

Po tretie a napokon Všeobecný súd konštatoval, že žaloba bola podaná 30. júla 2021, t. j. po uplynutí prechodného obdobia, ku ktorému došlo 31. decembra 2020, počas ktorého sa právo Únie naďalej uplatňovalo v Spojenom kráľovstve a na jeho území napriek jeho postaveniu tretieho štátu. V dôsledku toho sa otázka, či advokáti, ktorí majú oprávnenie vystupovať len pred súdmi Spojeného kráľovstva, ktorých splnomocnila žalobkyňa, by sa mali považovať za oprávnených vystupovať pred súdom členského štátu alebo iného zmluvného štátu Dohody o EHP,³⁷⁸ už nemožno skúmať z hľadiska ustanovení alebo aktov práva Únie.³⁷⁹ Takéto preskúmanie sa preto musí vykonať s ohľadom na prípadnú osobitnú právnu úpravu členského štátu, ktorou sa týmto advokátom jednostranne udeľuje oprávnenie vystupovať pred jeho súdmi, čo v tomto prípade vo Francúzsku neexistuje.

2. Žaloba o mimozmluvnú zodpovednosť

Rozsudok z 23. februára 2022, *United Parcel Service/Komisia* (T-834/17, [EU:T:2022:144](#))

„Mimozmluvná zodpovednosť – Hospodárska súťaž – Trh medzinárodných služieb expresného doručovania malých balíkov v rámci EHP – Koncentrácia – Rozhodnutie, ktorým sa koncentrácia vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Zrušenie rozhodnutia rozsudkom Všeobecného súdu – Právo na obhajobu – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorá priznáva práva jednotlivcom – Príčinná súvislosť“

Rozhodnutím z 30. januára 2013 (ďalej len „sporné rozhodnutie“)³⁸⁰ Európska komisia vyhlásila oznámenú koncentráciu medzi *United Parcel Service, Inc.* (ďalej len „UPS“) a *TNT Express NV* (ďalej len „TNT“), dvomi spoločnosťami pôsobiacimi na trhoch medzinárodných služieb expresného doručovania malých balíkov, za nezlučiteľnú s vnútorným trhom.

Napriek verejnému vyhláseniu, že sa upúšťa od tejto koncentrácie, UPS podalo na Všeobecný súd žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia. Rozsudkom zo 7. marca 2017³⁸¹ Všeobecný súd vyhovel tejto žalobe a rozsudkom zo 16. januára 2019³⁸² Súdny dvor zamietol odvolanie, ktoré proti tomuto rozsudku podala Komisia.

³⁷⁸ Článok 19 štvrtý pododsek Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

³⁷⁹ Vráťane tých, ktoré sa vzťahujú na povolanie advokáta, ako je smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu povolania advokáta v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, 1998, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83), alebo smernica Rady 77/249/EHS z 22. marca 1977 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby (Ú. v. ES L 78, 1977, s. 17; Mim. vyd. 06/001, s. 52).

³⁸⁰ Rozhodnutie C(2013) 431, ktorým sa koncentrácia vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom a fungovaním Dohody o EHP (vec COMP/M.6570 – UPS/TNT Express).

³⁸¹ Rozsudok zo 7. marca 2017, *United Parcel Service/Komisia* (T-194/13, [EU:T:2017:144](#)).

³⁸² Rozsudok zo 16. januára 2019, *Komisia/United Parcel Service* (C 265/17 P, [EU:C:2019:23](#)).

Medzičasom Komisia vyhlásila za zlučiteľnú s vnútorným trhom oznámenú koncentráciu medzi spoločnosťami TNT a FedEx Corp. (ďalej len „FedEx“), konkurentom spoločnosti UPS.³⁸³

Koncom roku 2017 UPS podala žalobu o náhradu škody proti Komisii, ktorou požadovala náhradu hospodárskej ujmy údajne utrpenej z dôvodu nezákonnosti sporného rozhodnutia.³⁸⁴ V roku 2018 žalobu o náhradu škody okrem toho podali spoločnosti ASL Aviation Holdings DAC a ASL Airlines (Ireland) Ltd (ďalej spoločne len „spoločnosti ASL“), ktoré pred prijatím sporného rozhodnutia uzavreli so spoločnosťou TNT obchodné dohody, ktoré sa mali vykonať po schválení koncentrácie medzi spoločnosťami UPS a TNT.³⁸⁵

Tieto dve žaloby o náhradu škody siedma rozšírená komora Všeobecného súdu zamietla.

Posúdenie Všeobecným súdom

- **Zamietnutie žaloby o náhradu škody, ktorú podala UPS (vec T-834/17)**

Svojou žalobou o náhradu škody UPS uplatňovala, že prijatím sporného rozhodnutia sa Komisia dopustila dostatočne závažného porušenia práva Únie, ktoré môže viesť ku vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie. Podľa spoločnosti UPS Komisia po prvé porušila jej procesné práva počas správneho konania, po druhé porušila povinnosť odôvodnenia a po tretie sa dopustila chýb týkajúcich sa vecného posúdenia oznámenej koncentrácie.

Na úvod Všeobecný súd pripomenul, že vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie predpokladá splnenie troch kumulatívnych podmienok, a to dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorá priznáva práva jednotlivcom, vzniku škody, ako aj existencie priamej príčinnej súvislosti medzi porušením a utrpenou škodou.

Pokiaľ ide po prvé o údajné nerešpektovanie procesných práv spoločnosti UPS v správnom konaní, UPS Komisii vytýkala jednak, že neoznámila konečnú verziu ekonometrického modelu, ktorý slúžil na analýzu účinkov oznámenej koncentrácie na ceny, ani kritériá hodnotenia nárastu efektívnosti, vyplývajúceho z tejto koncentrácie. Na druhej strane UPS sa domnievala, že Komisia porušila jej právo na prístup k vysvetleniam, ktoré poskytla FedEx počas správneho konania.

Pokiaľ ide o neoznámenie poslednej verzie ekonometrického modelu použitého Komisiou, Všeobecný súd poznamenal, že podľa uplatniteľnej právnej úpravy bola Komisia skutočne povinná oznámiť túto poslednú verziu spoločnosti UPS. Keďže v tomto bode Komisia disponovala podstatne obmedzenejšou mierou voľnej úvahy, či dokonca žiadnou, dopustila sa dostatočne závažného porušenia práva spoločnosti UPS na obhajobu, keď jej opomenula tento model oznámiť. Vzhľadom na judikatúru v oblasti rešpektovania práva na obhajobu a rozsudok Súdneho dvora zo 16. januára 2019 toto porušenie práv spoločnosti UPS okrem toho nebolo ospravedlniteľné z dôvodu údajnej nejasnosti práva Únie, ako to uvádzala Komisia.

Všeobecný súd odmietol tiež tvrdenie Komisie na obranu založené na skutočnosti, že aktualizácii ekonometrického modelu predchádzalo veľa korešpondencie so spoločnosťou UPS. Opomenutím

³⁸³ Rozhodnutie z 8. januára 2016, ktorým sa koncentrácia vyhlasuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom a s uplatňovaním Dohody o EHP (vec M.7630 – FedEx/TNT Express), ktorej zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* (Ú. v. EÚ C 450, 2016, s. 12).

³⁸⁴ Vec T-834/17, *United Parcel Service/Komisia*.

³⁸⁵ Vec T-540/18, *ASL Aviation Holdings a ASL Airlines (Ireland)/Komisia*.

oznámiť konečnú verziu ekonometrického modelu sa Komisia nielen vyhla procesnej podmienke určenej na zaručenie zákonnosti konania o kontrole koncentrácií Únie, ako aj jeho spravodlivej povahy, ale okrem toho postavila UPS do situácie, ktorá jej neumožňovala pochopiť časť dôvodov sporného rozhodnutia.

Naopak, pokiaľ ide o neoznámenie kritérií hodnotenia nárastu efektívnosti vyplývajúceho z oznámenej koncentrácie spoločnosti UPS, Všeobecný súd poznamenal, že žiadne ustanovenie práva Únie uplatniteľné na kontrolu koncentrácií neukladá Komisii abstraktným spôsobom vopred definovať osobitné kritériá, na základe ktorých zamýšľa pripustiť, že nárast efektívnosti možno považovať za preukázateľný. Za týchto podmienok argumentácia spoločnosti UPS, ktorej cieľom je preukázať, že Komisia bola povinná oznámiť jej špecifické kritériá a prahové hodnoty pre dokazovanie, ktoré zamýšľala uplatniť, aby určila, či bol každý uvádzaný nárast efektívnosti preukázateľný, je z právneho hľadiska nedôvodná.

Všeobecný súd okrem toho odmietol argumentáciu, podľa ktorej Komisia porušila právo spoločnosti UPS na prístup k určitým dokumentom, ktoré Komisii predložila FedEx počas správneho konania. Keďže totiž UPS neuplatnila svoje právo na prístup včas a vo forme stanovenej uplatniteľnou právnou úpravou (nepredloženie žiadosti vyšetrovateľovi), nespĺňa podmienky na získanie náhrady údajnej ujmy vyplývajúcej z porušenia uvedených práv.

Pokiaľ ide po druhé o údajné porušenie povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, Všeobecný súd pripomenul, že nedostatočné odôvodnenie aktu Únie v zásade nemôže viesť ku vzniku zodpovednosti Únie.

Po tretie, pokiaľ ide o tvrdenie spoločnosti UPS založené na pochybeniach týkajúcich sa vecného posúdenia oznámenej koncentrácie, hoci Všeobecný súd potvrdil, že Komisia sa dopustila určitých pochybení, poznamenáva, že tieto pochybenia nepredstavujú dostatočne závažné porušenia práva Únie na to, aby mohli zakladať mimozmluvnú zodpovednosť Únie. V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že hoci Komisia v rozpore so svojimi vlastnými pravidlami (Pravidlá najlepšieho postupu pri predkladaní ekonomických dôkazov) použila ekonometrický model, ktorý sa podstatne odchyľoval od obvyklej praxe v ekonometrii, pri definícii uvedeného modelu disponovala značnou mierou voľnej úvahy. Okrem toho pri vykonaní svojej analýzy účinkov oznámenej koncentrácie sa Komisia neopierala výlučne len o uvedený ekonometrický model, ale vykonala tiež všeobecnú analýzu vlastností predmetného trhu s poukázaním na povahu a charakteristiky uvedeného trhu a dôsledky vyplývajúce zo zamýšľanej koncentrácie.

V poslednom rade Všeobecný súd prijal záver, že UPS nepreukázala existenciu zjavných a závažných pochybení v rámci posúdenia overiteľnosti nárastu efektívnosti alebo konkurenčnej situácie spoločnosti FedEx v projekte koncentrácie, ani v žiadnom nepriamom dôkaze, ktorý by mohol odhaľovať nerovnosť zaobchádzania medzi rozhodnutím týkajúcim sa koncentrácie medzi spoločnosťami FedEx a TNT a sporným rozhodnutím.

Po tom, čo takto určil, že dostatočne závažné porušenie procesných práv spoločnosti UPS v správnom konaní sa obmedzovalo na neoznámenie poslednej verzie ekonometrického modelu použitého Komisiou na analýzu účinkov oznámenej koncentrácie na ceny, Všeobecný súd v nadväznosti na to skúmal existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi touto nezákonnosťou a ujmou, ktorej sa dovoľávala UPS, a to po prvé trov spojených s účasťou na konaní o kontrole oznámenej koncentrácie medzi spoločnosťami FedEx a TNT, po druhé zaplata odstupného spoločnosti TNT v nadväznosti na odstúpenie od zmluvy o zlúčení uzavretej so spoločnosťou TNT a po tretie ušlého zisku vyplývajúceho z nemožnosti vykonať túto dohodu o zlúčení.

Pokiaľ ide na úvod o trovy spojené s účasťou spoločnosti UPS na konaní o kontrole oznámenej koncentrácie medzi spoločnosťami FedEx a TNT, Všeobecný súd konštatoval, že táto účasť vyplývala zjavne zo slobodnej voľby spoločnosti UPS. Porušenie procesných práv spoločnosti UPS v konaní o kontrole koncentrácie medzi ňou a spoločnosťou TNT preto nemožno považovať za rozhodujúci dôvod trov spojených s jej účasťou na konaní o kontrole koncentrácie medzi spoločnosťami FedEx

a TNT. Rovnako vzhľadom na to, že zaplataenie odstúpného spoločnosti TNT má svoj pôvod v zmluvnej povinnosti vyplývajúcej z podmienok dohody o fúzii uzavretej medzi spoločnosťami UPS a TNT, nezákonnosti, ktoré obsahuje sporné rozhodnutie, nemôžu predstavovať rozhodujúcu príčinu zaplataenia tohto odstúpného spoločnosti TNT.

Pokiaľ ide nakoniec o údajný ušlý zisk, ktorý utrpela UPS, Všeobecný súd poznamenal, že nemožno predpokladať, že pri neexistencii porušenia procesných práv spoločnosti UPS v konaní o kontrole koncentrácie medzi ňou a spoločnosťou TNT by táto koncentrácia bola vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Okrem toho UPS nepreukázala, ani nepredložila dôkazy umožňujúce Všeobecnému súdu prijať záver, že pri neexistencii tohto porušenia by Komisia vyhlásila uvedenú koncentráciu za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Okrem toho vzdanie sa plánovanej koncentrácie zo strany spoločnosti UPS už od vyhlásenia sporného rozhodnutia malo za účinok prerušenie akejkoľvek priamej príčinnej súvislosti medzi konštatovanou nezákonnosťou a údajnou ujmom.

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd prijal záver, že UPS nepreukázala, že porušenie jej procesných práv v konaní o kontrole koncentrácie medzi ňou a spoločnosťou TNT predstavovalo rozhodujúcu príčinu uvádzaných škôd. Zamietol teda jej žalobu o náhradu škody v celom jej rozsahu.

- **Zamietnutie žaloby o náhradu škody, ktorú podali ASL (vec T-540/18)**

Žaloba o náhradu škody, ktorú podali ASL, mala za účel získať náhradu údajného ušlého zisku vyplývajúceho z nemožnosti vykonať obchodné dohody uzavreté so spoločnosťou TNT z dôvodu sporného rozhodnutia. Na podporu tejto žaloby sa ASL dovoľávali porušenia ich základných práv a práv spoločnosti UPS zo strany Komisie, ako aj existencie závažných a zjavných pochybení v posúdení oznámenej koncentrácie medzi spoločnosťami UPS a TNT zo strany Komisie.

Po prvé Všeobecný súd konštatoval, že ASL sa nemohli dovoľávať porušenia práv spoločnosti UPS v rámci konania o kontrole koncentrácie medzi touto spoločnosťou a spoločnosťou TNT ako základu ich vlastnej žiadosti o náhradu škody. Podľa ustálenej judikatúry Všeobecného súdu je nevyhnutné, aby ochrana, ktorú poskytuje pravidlo uvedené na podporu žaloby na náhradu škody, bola účinná, pokiaľ ide o osobu, ktorá sa jej dovoľáva, a teda aby táto osoba patrila medzi osoby, ktorým predmetná norma priznáva práva.

Po druhé Všeobecný súd zamietol ako nedôvodné tvrdenie spoločností ASL založené na skutočnosti, že Komisia porušila v rámci konania o kontrole koncentrácie medzi spoločnosťami UPS a TNT ich základné práva a najmä ich právo na dobrú správu vecí verejných zakotvené v bode 41 Charty základných práv Európskej únie. V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že keďže ASL sa slobodne rozhodli nezúčastniť na tomto konaní, nemohli uplatňovať údajné porušenie ich základných práv v kontexte tohto konania zo strany Komisie.

Po tretie Všeobecný súd zamietol ako neprípustný žalobný dôvod založený na existencii závažných a zjavných pochybení, ktorých sa Komisia dopustila pri posúdení koncentrácie medzi spoločnosťami UPS a TNT, vzhľadom na to, že spoločnosti ASL sa v tejto súvislosti obmedzili na odkaz na žalobu, ktorú podala UPS vo veci T-834/17.

Vzhľadom na tieto úvahy Všeobecný súd s konštatovaním, že ASL nepreukázali existenciu dostatočne závažných porušení práva Únie, ktoré by sporné rozhodnutie obsahovalo, zamietol ich žalobu ako nedôvodnú.

3. Spory vyplývajúce zo zmlúv

Rozsudok z 13. júla 2022, JF/EUCAP Somalia (T-194/20, [EU:T:2022:454](#)).

„Arbitrážna doložka – Medzinárodný zmluvný zamestnanec EUCAP Somálsko – Misia spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky – Neobnovenie pracovnej zmluvy po vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie – Právo byť vypočítaný – Rovnosť zaobchádzania – Zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti – Prechodné obdobie stanovené v dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie – Žaloba o neplatnosť – Žaloba o náhradu škody – Akty neoddeliteľné od zmluvy – Neprípustnosť“

Žalobca, JF, štátny príslušník Spojeného kráľovstva, podpísal niekoľko opakovane uzatvorených pracovných zmlúv s EUCAP Somalia, misiou Únie, ktorej úlohou je pomáhať Somálsku pri budovaní jeho kapacít v oblasti námornej bezpečnosti³⁸⁶, na základe ktorých bol zamestnaný ako medzinárodný zmluvný zamestnanec.

Jeho posledná pracovná zmluva, ktorej platnosť skončila 31. januára 2020, stanovovala, že túto zmluvu možno ukončiť pred uplynutím doby, na ktorú bola uzatvorená, v prípade, že Spojené kráľovstvo prestane byť členom Európskej únie.

Oznámením z 18. januára 2020 vedúci misie EUCAP Somalia informoval medzinárodných zmluvných zamestnancov tejto misie, ktorí boli štátnymi príslušníkmi Spojeného kráľovstva, vrátane žalobcu, že z dôvodu pravdepodobného vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie k 31. januáru 2020 budú ich pracovné zmluvy ukončené k tomuto dňu. Následne listom z 29. januára 2020 potvrdil JF, že jeho zmluva nebude obnovená nad rámec dohodnutej doby trvania a bude ukončená 31. januára 2020 v dôsledku vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie.

JF sa svojou žalobou domáha v prvom rade na základe článkov 263 a 268 ZFEÚ zrušenia oznámenia z 18. januára 2020 a listu z 29. januára 2020 (ďalej spoločne len „napadnuté akty“) a náhrady škody, ktorá mu údajne vznikla v dôsledku týchto aktov z titulu mimozmluvnej zodpovednosti misie EUCAP Somalia, a subsidiárne na základe článku 272 ZFEÚ vyhlásenia napadnutých aktov za protiprávne a tiež náhrady tej istej škody z titulu zmluvnej zodpovednosti tejto misie.

Všeobecný súd svojím rozsudkom vydaným v rozšírenej komore zamietol žalobu JF v celom rozsahu. Pri tejto príležitosti doplnil judikatúru tým, že rozhodol najmä o prípustnosti a povahe žaloby a o možnosti neurčiť za určitých podmienok rozhodné právo pre riešenie sporu v zmluvných veciach. Preskúmal tiež žalobné dôvody založené na porušení práva Únie v kontexte takéhoto zmluvného sporu a spresnil uplatnenie zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v prejednávanej veci.

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide o prípustnosť žaloby, po prvé Všeobecný súd zamietol ako neprípustný návrh na zrušenie napadnutých aktov na základe článku 263 ZFEÚ. V tejto súvislosti najmä uviedol, že podmienky zamestnávania a práva a povinnosti medzinárodného personálu misie EUCAP Somalia sú vymedzené zmluvou, takže pracovný pomer medzi žalobcom a misiou EUCAP Somalia mal zmluvnú povahu. Všeobecný súd ďalej konštatoval, že napadnutými aktmi vedúci misie EUCAP Somalia potvrdil žalobcovi dátum ukončenia jeho zmluvy k dátumu stanovenému v tejto zmluve, a to v nadväznosti na

³⁸⁶ Misia EUCAP Somalia bola zriadená rozhodnutím Rady 2012/389/SZBP zo 16. júla 2012 o misii Európskej únie na budovanie kapacít v Somálsku (EUCAP Somalia) (Ú. v. EÚ L 187, 2012, s. 40), zmeneným rozhodnutím Rady (SZBP) 2018/1942 z 10. decembra 2018 (Ú. v. EÚ L 314, 2018, s. 56).

vystúpenie Spojeného kráľovstva z Únie, ktoré bolo zmluvným dôvodom na ukončenie zmluvy. Všeobecný súd dospel k záveru, že tieto akty nemajú vyvolávať záväzné právne účinky, ktoré nepatria do zmluvného vzťahu medzi žalobcom a misiou EUCAP Somalia a zahŕňajú výkon verejných právomocí touto misiou. Tieto akty majú teda zmluvnú povahu a ich zrušenia sa nemožno domáhať na základe článku 263 ZFEÚ.

Po druhé Všeobecný súd zamietol ako neprípustný návrh na náhradu škody z titulu mimozmluvnej zodpovednosti Únie za konanie misie EUCAP Somalia, založený na článku 268 ZFEÚ. Tento návrh patrí do skutočného zmluvného rámca, takže spadá do rozsahu zmluvnej zodpovednosti Únie.

Po tretie Všeobecný súd konštatoval, že prejednávaná žaloba je prípustná v rozsahu, v akom sa subsidiárne zakladá na článku 272 ZFEÚ. Uviedol, že žalobca sa na podporu svojich žalobných návrhov na základe tohto ustanovenia dovoláva pravidiel, ktoré je administratíva Únie povinná dodržiavať v zmluvnom rámci, keďže uvádza najmä žalobné dôvody založené na porušení práva byť vypočutý a zásad rovnosti zaobchádzania a zákazu diskriminácie,³⁸⁷ ako aj žalobný dôvod založený na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery, ktorá predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie. V dôsledku toho nemožno žalobcovi brániť v tom, aby sa na podporu svojich návrhov dovolával porušenia týchto zásad, z dôvodu, že sa môže platne dovolávať iba nesplnenia ustanovení svojej zmluvy alebo porušenia práva uplatniteľného na túto zmluvu,³⁸⁸ inak by bola porušená zásada účinnej súdnej ochrany.

Pokiaľ ide o rozhodné právo, Súdny dvor pripomenul zásadu, podľa ktorej sa zmluvná zodpovednosť Únie spravuje právom, ktorým sa spravuje príslušná zmluva.³⁸⁹ Domnieval sa však, že nie je potrebné určiť vnútroštátne právo rozhodné pre prejednávaný spor, ktorý je možné vyriešiť na základe dotknutej zmluvy, štandardizovaných operačných postupov misie EUCAP Somalia, na ktoré táto zmluva odkazuje, ako aj Charty a všeobecných zásad práva Únie. V tomto kontexte Všeobecný súd predovšetkým poznamenal, že žalobca na podporu svojich subsidiárnych návrhov založených na článku 272 ZFEÚ uvádzal výlučne žalobné dôvody založené na porušení práva Únie, najmä všeobecných zásad tohto práva a Charty. Okrem toho sa nezdalo, že by na vyriešenie tohto sporu bolo potrebné uplatniť kogentné ustanovenia vnútroštátneho práva.

Vo veci samej Všeobecný súd po prvé konštatoval, že pokiaľ ide o porušenie práva byť vypočutý, z ustanovení dotknutej zmluvy ani zo štandardizovaných operačných postupov misie EUCAP Somalia, na ktoré táto zmluva odkazuje, nevyplýva, že vedúci misie EUCAP Somalia bol povinný vypočuť JF pred vydaním oznámenia z 18. januára 2020. Všeobecný súd sa ďalej domnieval, že rozhodnutie EUCAP Somalia nevyužiť možnosť obnovenia zmluvy žalobcu, ako vyplýva z napadnutých aktov, nebolo opatrením prijatým voči žalobcovi, ktoré by sa ho nepriaznivo dotýkalo v zmysle článku 41 ods. 2 písm. a) Charty. Z práva byť vypočutý zaručeného týmto ustanovením teda nevyplývala misii EUCAP Somalia povinnosť vypočuť žalobcu pred vypracovaním oznámenia z 18. januára 2020. Okrem toho Všeobecný súd v kontexte žaloby zmluvnej povahy uviedol, že aj za predpokladu, že by žalobca mal právo byť vypočutý pred vypracovaním uvedeného oznámenia, tento postup by nemohol viesť k inému výsledku, ak by mal možnosť využiť toto právo.

Po druhé, pokiaľ ide o údajnú diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, Všeobecný súd uviedol, že žalobca ako štátny príslušník členského štátu, ktorý začal konanie o vystúpení z Únie, sa objektívne nenachádzal v situácii porovnateľnej so situáciou medzinárodných zmluvných zamestnancov misie

³⁸⁷ Zaručené článkom 41 ods. 2 písm. a) a článkami 20 a 21 Charty základných práv Európskej (ďalej len „Charta“).

³⁸⁸ V zmysle rozsudku zo 16. júla 2020, **ADR Center/Komisía** (C 584/17 P, [EU:C:2020:576](#), body 85 až 89).

³⁸⁹ Článok 340 prvý odsek ZFEÚ.

EUCAP Somalia, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu, takže vedúci tejto misie mohol rozhodnúť o neobnovení jeho pracovnej zmluvy po 31. januári 2020 bez toho, aby to predstavovalo diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti.

Po tretie a napokon, pokiaľ ide o údajné porušenie dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie a Euratomu³⁹⁰ napadnutými aktmi, Všeobecný súd v kontexte žaloby zmluvnej povahy poznamenal, že ustanovenia tejto dohody relevantné v prejednávanej veci upravujú podmienky, za akých sa právo Únie uplatňuje na Spojené kráľovstvo počas prechodného obdobia, a teda predstavujú hmotnoprávne predpisy. Keďže sa však tieto predpisy nevzťahujú na právne situácie vzniknuté pred dátumom nadobudnutia platnosti uvedenej dohody a vzhľadom na to, že napadnuté akty predchádzajú tomuto dátumu, takéto porušenie nemožno konštatovať.

³⁹⁰ Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7), ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2020.

II. Inštitucionálne právo – Európska prokuratúra

Rozsudok z 12. januára 2022, Verelst/Rada (T-647/20, [EU:T:2022:5](#))

„Inštitucionálne právo – Posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry – Nariadenie (EÚ) 2017/1939 – Vymenovanie európskych prokurátorov Európskej prokuratúry – Vymenovanie jedného z kandidátov navrhnutých Belgickom – Pravidlá vymenovania európskych prokurátorov“

Dňa 12. októbra 2017 Rada Európskej únie prijala nariadenie 2017/1939, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry³⁹¹. Týmto nariadením sa zriaďuje Európska prokuratúra ako orgán Európskej únie a stanovujú sa pravidlá jej fungovania.

V súlade s článkom 16 ods. 1 nariadenia 2017/1939 má každý členský štát, ktorý sa zúčastňuje na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry, nominovať troch kandidátov na pozíciu európskeho prokurátora. Článok 16 ods. 2 tohto nariadenia stanovuje, že Rada po doručení odôvodneného stanoviska výberovej komisie, ktorá je poverená vypracovaním užšieho zoznamu kandidátov na pozíciu hlavného európskeho prokurátora,³⁹² vyberie a vymenuje jedného z kandidátov do funkcie európskeho prokurátora za daný členský štát, a že ak výberová komisia zistí, že kandidát nespĺňa podmienky, ktoré sa požadujú na výkon povinností európskeho prokurátora, jej stanovisko je pre Radu záväzné. Podľa článku 16 ods. 3 uvedeného nariadenia Rada sa jednoduchou väčšinou uznáva o výbere a vymenovaní európskych prokurátorov na funkčné obdobie šiestich rokov, ktoré nie je obnoviteľné, a na konci šesťročného funkčného obdobia môže rozhodnúť o jeho predĺžení o najviac tri roky.

V súlade s článkom 14 ods. 3 nariadenia 2017/1939 Rada stanoví pravidlá fungovania výberovej komisie a prijme rozhodnutie, ktorým vymenuje jej členov na návrh Európskej komisie. Dňa 13. júla 2018 prijala Rada vykonávacie rozhodnutie 2018/1696 o pravidlách fungovania tejto výberovej komisie.³⁹³ Konkrétne podľa bodu VII.2 tretieho odseku týchto pravidiel nachádzajúcich sa v prílohe „výberová komisia určí poradie kandidátov podľa ich kvalifikácie a skúseností“, pričom toto poradie „zohľadňuje preferenciu výberovej komisie a pre... Radu nie je záväzné“.

Na účely nominovania troch kandidátov na pozíciu európskeho prokurátora podľa nariadenia 2017/1939 uverejnili belgické orgány 25. januára 2019 výzvu na podávanie prihlášok, na ktorú odpovedalo šesť uchádzačov vrátane žalobcu, pána Jeana-Michela Verelsta, ktorý od roku 2010 vykonáva funkciu zástupcu procureur du Roi de Bruxelles (kráľovský prokurátor v Bruseli, Belgicko) so špecializáciou na daňovú oblasť.

Po skončení jednotlivých fáz výberového konania upraveného nariadením 2017/1939 Rada prijala 27. júla 2020 vykonávacie rozhodnutie 2020/1117, ktorým sa vymenúvajú európski prokurátori Európskej prokuratúry a ktorým bol vymenovaný aj pán Yves van den Berge s účinnosťou od 29. júla

³⁹¹ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 2017, s. 1).

³⁹² Podľa článku 14 ods. 3 nariadenia 2017/1939.

³⁹³ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2018/1696 z 13. júla 2018 o pravidlách fungovania výberovej komisie podľa článku 14 ods. 3 nariadenia 2017/1939 (Ú. v. EÚ L 282, 2018, s. 8).

2020.³⁹⁴ Listom zo 7. októbra 2020 Rada oznámila žalobcovi, ako aj všetkým ostatným neúspešným uchádzačom toto rozhodnutie a príslušné informácie týkajúce sa dôvodov, ktoré viedli k jej rozhodnutiu vymenovať iného kandidáta, v tomto prípade pána van den Bergeho.

Žalobca tak požiadal Radu, aby mu zaslala všetky dokumenty súvisiace s priebehom výberového konania, ktoré sa ho týkajú. Následne podal žalobu o neplatnosť uvedeného rozhodnutia v rozsahu, v akom sa týka vymenovania pána van den Bergeho za európskeho prokurátora Európskej prokuratúry a zamietnutia kandidatúry žalobcu.

Všeobecný súd svojím rozsudkom žalobu podanú žalobcom zamietol. Po prvýkrát skúma zákonnosť vykonávacieho rozhodnutia 2020/1117, ktorým sa vymenúvajú európski prokurátori Európskej prokuratúry, ktoré bolo prijaté na základe nariadenia 2017/1939.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade skúmal otázku, či sa Rada mohla odchýliť od preferenčného poradia vypracovaného výberovou komisiou poverenou hodnotením schopností kandidátov nominovaných členskými štátmi. V tejto súvislosti Všeobecný súd po tom, čo pripomenul znenie ustanovení upravujúcich postup vedúci k prijatiu napadnutého rozhodnutia – ktorého skutočný priebeh žalobca nespochybňoval –, na jednej strane pripomenul, že podľa bodu VII.2 tretieho odseku pravidiel fungovania výberovej komisie nemá poradie určené touto komisiou na základe kvalifikácie a skúseností troch kandidátov nominovaných príslušným členským štátom pre Radu záväzný charakter. Na druhej strane Všeobecný súd poukazoval na to, že ani článok 16 ods. 2 a 3 nariadenia 2017/1939, ani pravidlá fungovania výberovej komisie nebránia tomu, aby Rada pri výbere spomedzi troch kandidátov nominovaných členským štátom v rámci výkonu právomoci, ktorú jej priznáva uvedený článok 16 ods. 2 a 3, zohľadnila informácie, ktoré jej poskytli vlády členských štátov zastúpených v Rade, prípadne samotný dotknutý členský štát. V dôsledku toho Všeobecný súd konštatoval, že napadnuté rozhodnutie bolo prijaté v súlade s procesnými pravidlami upravujúcimi jeho prijatie³⁹⁵ a so zásadou zákazu diskriminácie.

V druhom rade Všeobecný súd skúmal, či Rada dodržala svoju povinnosť odôvodnenia vo vzťahu k žalobcovi, ktorého kandidatúra bola zamietnutá. Po tom, čo pripomenul rozsah tejto povinnosti odôvodnenia³⁹⁶ a preskúmal právnu povahu napadnutého rozhodnutia, Všeobecný súd konštatoval, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom implicitne zamietá kandidatúru žalobcu na pozíciu európskeho prokurátora Belgického kráľovstva, malo byť v zásade oznámené žalobcovi súčasne s napadnutým rozhodnutím.

V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že jediné odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí, ako bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*, sa nachádza v jeho odôvodnení 13. Uvádza sa v ňom totiž, že „pokiaľ ide o uchádzačov nominovaných Belgickom, Bulharskom a Portugalskom, Rada nepostupovala podľa nezáväzného preferenčného poradia výberovej komisie v dôsledku odlišného posúdenia zásluh uvedených uchádzačov, ktoré bolo vykonané v príslušných prípravných orgánoch Rady“. Všeobecný súd pripomenul, že z bodu VII.2 tretieho odseku pravidiel fungovania výberovej komisie vyplýva, že poradie troch kandidátov nominovaných Belgickým kráľovstvom na pozíciu európskeho prokurátora stanovené touto komisiou na základe ich kvalifikácie

³⁹⁴ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2020/1117 z 27. júla 2020, ktorým sa vymenúvajú európski prokurátori Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 244, 2020, s. 18).

³⁹⁵ Konkrétne s článkami 14 a 16 nariadenia 2017/1939, ako aj s bodmi VI.2 a VII.2 pravidiel fungovania výberovej komisie.

³⁹⁶ Povinnosť stanovená v článku 296 ZFEÚ a článku 41 ods. 2 písm. c) Charty základných práv Európskej únie.

a skúseností nebolo pre Radu záväzné. Rada teda mohla buď prijať uvedené poradie, alebo založiť svoje rozhodnutie na odlišnom porovnaní kvalít kandidátov. Podľa Všeobecného súdu žalobca teda nesprávne tvrdí, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia mu malo umožniť pochopiť, prečo sa Rada rozhodla nepostupovať podľa preferenčného poradia výberovej komisie.

Všeobecný súd napriek tomu uvádza, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia obsiahnuté v bode odôvodnenia 13 tohto rozhodnutia samo osebe neumožňuje žalobcovi ani Všeobecnému súdu pochopiť, prečo Rada usúdila, že kandidatúra uchádzača vymenovaného do funkcie európskeho prokurátora Belgického kráľovstva má väčšie kvality než kandidatúra žalobcu. Všeobecný súd však konštatuje, že Rada vo svojom liste zo 7. októbra 2020 dostatočne podrobne vysvetlila dôvody, pre ktoré sa domnievala, že vymenovaný kandidát je vhodnejší na výkon funkcie európskeho prokurátora ako ostatní dvaja kandidáti.

Hoci teda podľa Všeobecného súdu bolo žiaduce, aby boli žalobcovi dodatočné dôvody odmietnutia jeho kandidatúry oznámené súčasne s uverejnením napadnutého rozhodnutia v úradnom vestníku, poznamenáva, že žalobca sa mohol s uvedenými dôvodmi oboznámiť v liste Rady zo 7. októbra 2020, teda pred podaním žaloby, a že v prejednávanej veci mu takéto oznámenie umožnilo posúdiť opodstatnenosť tohto rozhodnutia a brániť svoje práva.

V treťom a poslednom rade sa Všeobecný súd zaoberal tvrdeniami žalobcu, podľa ktorých je napadnuté rozhodnutie postihnuté zjavne nesprávnym posúdením. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že inštitúcia má širokú mieru voľnej úvahy pri hodnotení a porovnávaní kvalít kandidátov na funkciu, ktorá sa má obsadiť, a že prvkami tohto posúdenia nie sú len schopnosti a odborná spôsobilosť dotknutých osôb, ale aj ich povaha, správanie a ich celková osobnosť. Platí to o to viac v prípade, keď obsadzovaná funkcia zahŕňa takú veľkú zodpovednosť, akú na seba preberajú európski prokurátori na základe nariadenia 2017/1939.³⁹⁷

Všeobecný súd totiž poukázal na to, že európski prokurátori majú niest vysokú zodpovednosť, čo navyše potvrdzuje platová trieda AD 13, do ktorej sú vymenovaní a ktorá podľa prílohy I Služobného poriadku úradníkov Európskej únie zodpovedá funkcii poradcu alebo rovnocennej pozícii. Funkcia európskeho prokurátora sa teda nachádza medzi funkciou riaditeľa (AD 15 – AD 14) a funkciou vedúceho útvaru alebo rovnocennou pozíciou (AD 9 – AD 14). Podľa Všeobecného súdu má preto Rada širokú mieru voľnej úvahy pri hodnotení a porovnávaní kvalít kandidátov na pozíciu európskeho prokurátora členského štátu.

Po preskúmaní jednotlivých tvrdení predložených žalobcom z hľadiska širokej miery voľnej úvahy, ktorou disponovala Rada, Všeobecný súd konštatoval, že žalobca nepreukázal, že Rada v prejednávanej veci prekročila hranice svojej širokej diskrečnej právomoci tým, že vybrala a vymenovala pána van den Bergeho do funkcie európskeho prokurátora.

³⁹⁷ Odôvodnenie 24, článok 9, článok 12 ods. 1, 3 a 5 a článok 104 nariadenia 2017/1939.

III. Hospodárska súťaž

1. Kartely (článok 101 ZFEÚ)

Rozsudok z 2. februára 2022, Scania a i./Komisia (T-799/17, [EU:T:2022:48](#))

„Hospodárska súťaž – Kartely – Trh výrobcov nákladných vozidiel – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP – Dohody a zosúladené postupy týkajúce sa predajných cien nákladných vozidiel, časový harmonogram týkajúci sa zavedenia technológií v oblasti emisií a prenesenia nákladov na tieto technológie na zákazníkov – „Hybridné“ konanie rozložené v čase – Prezumpcia nevinu – Zásada nestrannosti – Charta základných práv – Jediné a pokračujúce porušenie – Obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska jej predmetu – Geografický rozsah porušenia – Pokuta – Proporcionalita – Rovnosť zaobchádzania – Neobmedzená právomoc“

Rozhodnutím z 27. septembra 2017 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) ³⁹⁸ Európska komisia konštatovala, že spoločnosti Scania AB, Scania CV AB a Scania Deutschland GmbH, tri subjekty skupiny Scania, pôsobiace vo výrobe a predaji ťažkých nákladných vozidiel určených na diaľkovú dopravu (ďalej spoločne „Scania“), porušili pravidlá Únie zakazujúce kartely ³⁹⁹ tým, že od januára 1997 do januára 2011 uzavreli so svojimi konkurentmi utajené dohody na obmedzenie hospodárskej súťaže na trhu stredných a ťažkých nákladných vozidiel v EHP. Komisia uložila spoločnosti Scania pokutu vo výške 880 523 000 eur.

Napadnuté rozhodnutie bolo prijaté v nadväznosti na konanie nazývané „hybridné“, ktoré spája konanie o urovnaní ⁴⁰⁰ s riadnym správnym konaním v oblasti kartelov.

V prejednávanej veci každý podnik, ktorý bol adresátom oznámenia o výhradách, vrátane spoločnosti Scania, potvrdil Komisii svoju ochotu zúčastniť sa rozhovorov s cieľom urovnania. V nadväznosti na rozhovory s Komisiou sa však Scania rozhodla ďalej nezúčastňovať na tomto konaní. Komisia tak prijala rozhodnutie o urovnaní vo vzťahu k podnikom, ktoré podali formálnu žiadosť v tomto zmysle, ⁴⁰¹ a pokračovala vo vyšetrovaní týkajúcom sa spoločnosti Scania.

Svojím rozsudkom z 2. februára 2022 Všeobecný súd zamietol žalobu podanú spoločnosťou Scania, ktorou žiadala o zrušenie napadnutého rozhodnutia, pričom uvádza vysvetlenia týkajúce sa zákonnosti „hybridného“ konania v oblasti kartelov a pojmu jediné a pokračujúce porušenie.

³⁹⁸ Rozhodnutie Komisie C(2017) 6467 final z 27. septembra 2017 týkajúce sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá).

³⁹⁹ Článok 101 ZFEÚ a článok 53 Dohody o EHP.

⁴⁰⁰ Toto konanie upravuje článok 10a nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, 2004, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81). Účastníkom konaní vo veciach kartelov umožňuje uznať ich zodpovednosť a výmenou získať zníženie sumy uloženej pokuty.

⁴⁰¹ Rozhodnutie Komisie C(2016) 4673 final, týkajúce sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá). Toto rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 7 a článku 23 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide o zákonnosť „hybridného“ konania, akým postupovala Komisia, Všeobecný súd začal poznámkou, že v rozpore s tým, čo uvádzala Scania, rozhodnutie Komisie o takomto postupe so sebou neprináša porušenie zásady prezumpcie neviny, práva na obhajobu alebo povinnosti neustrannosti. Ustanovenia upravujúce konanie o urovnaní totiž nebránia možnosti Komisie postupovať takýmto spôsobom v rámci uplatnenia článku 101 ZFEÚ. Navyše v zmysle judikatúry v rámci takýchto konaní Komisia má právo prijať najskôr rozhodnutie o urovnaní a neskôr rozhodnutie po ukončení riadneho konania, s podmienkou že bude dbať na dodržiavanie vyššie uvedených zásad a práv.

Po tomto spresnení Všeobecný súd skúmal, či za takých okolností, aké sú v prejednávanej veci, Komisia dodržala uvedené zásady.

Pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení zásady prezumpcie neviny, Scania tvrdila, že rozhodnutie o urovnaní definovalo konečné stanovisko Komisie, pokiaľ ide o rovnaké skutočnosti, ako sú skutočnosti uvedené v oznámení o výhradách, a na základe rovnakých dôkazov použitých v napadnutom rozhodnutí prijala záver, že tieto skutočnosti, na ktorých sa zúčastňovala aj Scania, predstavovali porušenie.

V tejto súvislosti Všeobecný súd poznamenal po prvé, že žiadna časť odôvodnenia rozhodnutia o urovnaní posudzovaná v jeho súhrne z hľadiska osobitných okolností, za akých bolo prijaté, sa nemohla chápať ako predčasné vyjadrenie zodpovednosti spoločnosti Scania. Po druhé Všeobecný súd objasnil, že uznanie svojej zodpovednosti zo strany adresátov rozhodnutia o urovnaní nemôže viesť k implicitnému uznaniu zodpovednosti podniku, ktorý sa rozhodol ďalej nezúčastňovať na uvedenom konaní z dôvodu jeho prípadnej účasti na rovnakých skutočnostiach, ktoré sa v rozhodnutí o urovnaní považovali za porušujúce. V rámci riadneho správneho konania, ktoré nasleduje po prijatí takého rozhodnutia, sa dotknutý podnik a Komisia nachádzajú v súvislosti s konaním o urovnaní v situácii nazývanej *tabula rasa*, kde sa zodpovednosť musí ešte preukázať. Komisia je tak viazaná na jednej strane výlučne oznámením o výhradách a na druhej strane je povinná opätovne preskúmať spis vzhľadom na všetky relevantné okolnosti, vrátane všetkých informácií a všetkých argumentov, ktoré sú predložené dotknutým podnikom pri príležitosti uplatnenia svojho práva byť vypočutý. V dôsledku toho právna kvalifikácia skutočností uvedených Komisiou vo vzťahu k účastníkom urovnania sama osebe nepredpokladá, že rovnaká právna kvalifikácia skutočností bude nevyhnutne Komisiou prijatá vo vzťahu k podniku, ktorý sa ďalej nezúčastňoval takého konania. V tomto rámci nič nebráni Komisii, aby sa opierala o dôkazy, ktoré sú spoločné obojmu rozhodnutiu hybridného konania.

Vzhľadom na tieto úvahy a s prihliadnutím na skutočnosť, že Scania nespochybňovala, že mala možnosť predložiť všetky dôkazy na spochybnenie skutočností a dôkazov, z ktorých Komisia vychádzala v rámci riadneho správneho konania, vrátane dôkazov doložených do spisu po oznámení o výhradách, Všeobecný súd vylúčil existenciu porušenia zásady prezumpcie neviny v prejednávanej veci.

Pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení práva na obhajobu, Všeobecný súd poznamenal, že v rozhodnutí o urovnaní Komisia nijako neprejudikovala zodpovednosť spoločnosti Scania za porušenie. V dôsledku toho žiadne porušenie jej práva na obhajobu nemohlo vyplývať zo skutočnosti, že v rámci tohto konania nebola vypočutá.

Pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení zásady neustrannosti, Všeobecný súd konštatoval, že Scania nepreukázala, že Komisia jej počas postupu vyšetrovania neposkytla všetky záruky na vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti týkajúcej sa jej neustrannosti pri preskúmaní veci. Keď totiž Komisia skúma v rámci riadneho konania dôkazy predložené účastníkmi konania, ktorí sa rozhodli neuzavrieť urovnanie, nie je nijako viazaná skutkovými konštatovaniami a právnymi kvalifikáciami, ktoré uviedla v rozhodnutí o urovnaní. Okrem toho, keďže sa domnieval, že zásadou, ktorá prevažuje v práve Únie, je zásada slobodného predkladania dôkazov a že Komisia disponuje voľnou úvahou, pokiaľ ide

o vhodnosť prijatia opatrení na vyšetrovanie, jej odmietnutie prijať nové opatrenia na vyšetrovanie sa nezdá v rozpore so zásadou neustrannosti, pokiaľ sa nepreukáže, že absencia takých opatrení je spôsobená zaujatosťou Komisie.

Pokiaľ ide o pojem „jediné a pokračujúce porušenie“, Všeobecný súd skúmal podmienky týkajúce sa existencie takého porušenia v danom prípade a jeho pripísateľnosti spoločnosti Scania.

Pokiaľ ide o konštatovanie existencie jediného a pokračujúceho porušenia, Všeobecný súd pripomenul, že na rozdiel od toho, čo uplatňovala Scania, takéto konštatovanie nevyhnutne nepredpokladá preukázanie viacerých porušení, ktoré by všetky patrili pod článok 101 ZFEÚ, ale preukázanie, že rôzne identifikované konania zapadajú do spoločného plánu smerujúceho k dosiahnutiu jediného protisúťažného cieľa.

V prejednávanej veci Všeobecný súd konštatoval, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že utajené kontakty, ku ktorým došlo v čase na rôznych úrovniach, najmä na úrovni riadiacich inšancií, medzi rokmi 1997 a 2004, na nižšej úrovni sídla medzi rokmi 2000 a 2008, a na nemeckej úrovni medzi rokmi 2004 a 2011, sú v súhrne súčasťou spoločného plánu na dosiahnutie jediného protisúťažného cieľa, ktorým je obmedziť hospodársku súťaž na trhu stredných a ťažkých nákladných vozidiel v EHP.

Konkrétnejšie existencia spojení medzi tromi úrovňami utajených kontaktov vyplýva zo skutočnosti, že účastníkmi týchto stretnutí boli vždy zamestnanci tých istých podnikov, že existovalo časové prekryvanie sa medzi stretnutiami, ktoré sa konali na rôznych úrovniach a že existovali kontakty medzi zamestnancami na nižšej úrovni príslušných sídel účastníkov kartelu a zamestnancami na nemeckej úrovni. Okrem toho povaha zdieľaných informácií, zúčastnené podniky, ciele a dotknuté výrobky zostali rovnaké počas celého obdobia porušovania. Teda aj keď utajené kontakty na úrovni riadiacich inšancií boli v septembri 2004 prerušené, rovnaký kartel s rovnakým obsahom a rovnakým rozsahom pokračoval po tomto dátume, s jediným rozdielom, že zapojení zamestnanci patrili v zapojených podnikoch do organizačne odlišných úrovní a nie do úrovne riadiacich inšancií. V tomto kontexte údajná skutočnosť, že zamestnanci spoločnosti Scania na nemeckej úrovni nevedeli, že boli zapojení do pokračovania v praktikách, ku ktorým dochádzalo na dvoch ďalších úrovniach, alebo že zamestnanci spoločnosti Scania, ktorí sa zúčastňovali stretnutí na nižšej úrovni sídla, nemali vedomosť o stretnutiach na úrovni riadiacich inšancií, nemala vplyv na konštatovanie existencie spoločného plánu. Získanie vedomosti o existencii takého plánu sa totiž musí posudzovať na úrovni zúčastnených podnikov a nie na úrovni ich zamestnancov.

Pokiaľ ide o pripísateľnosť porušenia, Všeobecný súd poznamenal, že analogicky sa faktory určujúce pripísateľnosť jediného a pokračujúceho porušenia tiež musia posudzovať na úrovni podniku. V prejednávanej veci, keďže podnik Scania sa priamo zúčastňoval na všetkých relevantných aspektoch kartelu, Komisia bola oprávnená pripísať mu porušenie v celom jeho rozsahu bez toho, aby bola povinná preukázať splnenie kritérií záujmu, vedomosti a akceptovania rizika.

2. Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)

**Rozsudok z 19. januára 2022, Deutsche Telekom/Komisia (T-610/19,
[EU:T:2022:15](#))**

„Žaloba o neplatnosť a o náhradu škody – Hospodárska súťaž – Zneužitie dominantného postavenia – Slovenský trh širokopásmových telekomunikačných služieb – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP – Rozsudok, ktorým sa čiastočne zrušuje rozhodnutie a znižuje uložená pokuta – Odmietnutie Komisie zaplatiť úroky z omeškania – Článok 266 ZFEÚ – Článok 90 ods. 4 písm. a) delegovaného nariadenia (EÚ) č. 1268/2012 – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorá

Rozhodnutím z 15. októbra⁴⁰² 2014 Európska komisia uložila spoločnosti Deutsche Telekom AG (ďalej len „Deutsche Telekom“) pokutu vo výške 31 070 000 eur za zneužitie dominantného postavenia na slovenskom trhu širokopásmových telekomunikačných služieb v rozpore s článkom 102 ZFEÚ a článkom 54 Dohody o EHP.

Deutsche Telekom podala žalobu o neplatnosť tohto rozhodnutia a súčasne 16. januára 2015 zaplatila pokutu. Rozsudkom z 13. decembra 2018⁴⁰³ Všeobecný súd čiastočne vyhovel žalobe spoločnosti Deutsche Telekom a pri výkone svojej neobmedzenej právomoci znížil pokutu o 12 039 019 eur. Dňa 19. februára 2019 Komisia vrátila túto sumu spoločnosti Deutsche Telekom.

Listom z 28. júna 2019 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) Komisia naopak odmietla zaplatiť spoločnosti Deutsche Telekom úroky z omeškania za obdobie odo dňa zaplattenia pokuty do dňa vrátenia časti pokuty považovanej za uloženú bez právneho dôvodu (ďalej len „dotknuté obdobie“).

Deutsche Telekom preto podala na Všeobecný súd žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia, ako aj návrh uložiť Komisii povinnosť zaplatiť náhradu škody za ušlý zisk z dôvodu straty požítok, počas dotknutého obdobia, z istiny časti pokuty zaplatenej bez právneho dôvodu, a subsidiárne povinnosť zaplatiť náhradu škody, ktorá jej bola údajne spôsobená tým, že Komisia odmietla zaplatiť úroky z omeškania z tejto sumy.

Siedma rozšírená komora Všeobecného súdu svojím rozsudkom čiastočne vyhovel žalobe spoločnosti Deutsche Telekom o neplatnosť a o náhradu škody. V tomto rámci poskytla objasnenia, pokiaľ ide o povinnosť Komisie zaplatiť úroky z omeškania z časti pokuty, ktorá sa musí vzhľadom na rozsudok súdu Únie vrátiť dotknutému podniku.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade zamietol návrh spoločnosti Deutsche Telekom na náhradu škody v rámci mimozmluvnej zodpovednosti Únie za údajný ušlý zisk počas dotknutého obdobia z dôvodu straty požítok z časti pokuty zaplatenej bez právneho dôvodu, ktorý mal zodpovedať ročnému výnosu z jej investovaného kapitálu alebo váženým priemerným nákladom na jej kapitál.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že mimozmluvná zodpovednosť Únie je podmienená splnením kumulatívnych podmienok, a to existenciou dostatočne závažného porušenia právnej normy priznávajúcej práva jednotlivcom, existenciou škody, ako aj existenciou príčinnej súvislosti medzi porušením a spôsobenou škodou, čo prislúcha preukázať žalobcovi.

V prejednávanej veci však Deutsche Telekom nepredložila presvedčivé dôkazy o tom, že uvádzaná škoda je skutočná a určitá. Konkrétnejšie, Deutsche Telekom nepreukázala, že by nevyhnutne investovala sumu pokuty zaplatenej bez právneho dôvodu do svojich činností, ani to, že strata požítok z uvedenej sumy ju viedla k tomu, že upustila od konkrétnych a špecifických projektov. V tomto rámci Deutsche Telekom nepreukázala ani to, že nemala potrebné finančné prostriedky na využitie investičnej príležitosti.

⁴⁰² Rozhodnutie C(2014) 7465 final týkajúce sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (AT.39523 – Slovak Telekom), opravené rozhodnutím C(2014) 10119 final zo 16. decembra 2014 ako aj rozhodnutím C(2015) 2484 final zo 17. apríla 2015.

⁴⁰³ Rozsudok z 13. decembra 2018, **Deutsche Telekom/Komisia** (T-827/14, [EU:T:2018:930](#)).

V druhom rade sa Všeobecný súd zaoberal návrhom na náhradu škody, ktorý podala Deutsche Telekom subsidiárne pre porušenie článku 266 ZFEÚ, ktorého prvý odsek ukladá inštitúciám, ktorých akt bol zrušený rozsudkom súdu Únie, povinnosť prijať všetky opatrenia potrebné na vykonanie tohto rozsudku.

Všeobecný súd na jednej strane poznamenal, že článok 266 prvý odsek ZFEÚ tým, že inštitúciám ukladá povinnosť prijať všetky opatrenia potrebné na vykonanie rozsudkov súdu Únie, priznáva práva jednotlivcom, ktorí mali úspech v konaní pred týmto súdom. Na druhej strane Všeobecný súd pripomína, že úroky z omeškania predstavujú neoddeliteľnú súčasť povinnosti obnoviť predchádzajúci stav, ktorú majú inštitúcie podľa tohto ustanovenia. V prípade zrušenia a zníženia pokuty uloženej podniku za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže z tohto ustanovenia v dôsledku toho vyplýva povinnosť Komisie vrátiť istinu pokuty, ktorá bola zaplatená bez právneho dôvodu, zvýšenú o úroky z omeškania.

Všeobecný súd spresnil, že vzhľadom na jednej strane na to, že príslušné nariadenie o rozpočtových pravidlách⁴⁰⁴ upravuje pohľadávku na vrátenie v prospech spoločnosti, ktorá predbežne zaplatila pokutu, ktorá bola neskôr zrušená a znížená, a na druhej strane na to, že zrušenie pokuty a zníženie jej výšky súdom Únie má retroaktívny účinok, pohľadávka spoločnosti Deutsche Telekom existovala a bola istá, pokiaľ ide o jej maximálnu výšku v deň predbežného zaplatenia pokuty. Komisia bola teda podľa článku 266 prvého odseku ZFEÚ povinná zaplatiť úroky z omeškania z časti pokuty, ktorú Všeobecný súd považoval za uloženú bez právneho dôvodu, za celé dotknuté obdobie. Cieľom tejto povinnosti je paušálne odškodniť stratu požitkov vyplývajúcich z pohľadávky spojenej s objektívnym omeškaním a podnietiť Komisiu, aby preukazovala osobitnú pozornosť pri prijímaní rozhodnutí obsahujúcich zaplatenie pokuty.

Všeobecný súd dodal, že na rozdiel od toho, čo tvrdila Komisia, povinnosť zaplatiť úroky z omeškania nie je v rozpore s odstrašujúcou funkciou pokút vo veciach hospodárskej súťaže, keďže túto odstrašujúcu funkciu nevyhnutne zohľadňuje súd Únie pri výkone svojej neobmedzenej súdnej právomoci s cieľom znížiť so spätným účinkom výšku pokuty. Odstrašujúci účinok pokút musí byť navyše v súlade so zásadou účinnej súdnej ochrany uvedenou v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, ktorej dodržiavanie je zabezpečené prostredníctvom preskúmania zákonnosti upraveného v článku 263 ZFEÚ, doplneného neobmedzenou súdnou právomocou, pokiaľ ide o výšku pokuty.

Všeobecný súd tiež odmietol ďalšie tvrdenia, ktoré uvádzala Komisia.

Na jednej strane, aj keď z istiny pokuty zaplatenej žalobkyňou nevznikli počas toho, ako bola v držbe Komisie, úroky, Komisia bola po vyhlásení rozsudku Všeobecného súdu z 13. decembra 2018 povinná vrátiť žalobkyni časť pokuty, o ktorej sa rozhodlo, že bola uložená bez právneho dôvodu, spolu s úrokmi z omeškania bez toho, aby tomu bránil článok 90 delegovaného nariadenia č. 1268/2012, ktorý upravuje vymáhanie pokút. Okrem toho povinnosť zaplatiť úroky z omeškania vyplýva priamo z článku 266 prvého odseku ZFEÚ a Komisia nie je oprávnená určovať individuálnym rozhodnutím podmienky, za ktorých bude platiť úroky z omeškania v prípade zrušenia rozhodnutia, ktorým bola uložená pokuta, a zníženia jej výšky.

⁴⁰⁴ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L 362, 2012, s. 1) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012, o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Ú. v. EÚ L 298, 2012, s. 1).

Na druhej strane úroky splatné v prejednávanej veci sú úrokmi z omeškania, a nie kompenzačnými úrokmi. Hlavnou pohľadávkou spoločnosti Deutsche Telekom bola totiž pohľadávka na vrátenie, ktorá súvisela so zaplatením pokuty, ku ktorému došlo predbežným spôsobom. Táto pohľadávka existovala a bola istá, pokiaľ ide o jej maximálnu výšku, alebo ju prinajmenšom bolo možné určiť na základe objektívnych okolností stanovených v deň uvedeného zaplatenia.

Vzhľadom na skutočnosť, že Komisia bola povinná vrátiť spoločnosti Deutsche Telekom časť pokuty, ktorá bola zaplatená bez právneho dôvodu, spolu s úrokmi z omeškania, a že v tejto súvislosti nemala žiadny priestor na voľnú úvahu, Všeobecný súd dospel k záveru, že odmietnutie zaplatiť uvedené úroky spoločnosti Deutsche Telekom predstavuje závažné porušenie článku 266 prvého odseku ZFEÚ, ktoré zakladá mimozmluvnú zodpovednosť Únie. Vzhľadom na existenciu priamej súvislosti medzi zisteným porušením a ujmou, ktorá spočíva v strate úrokov z omeškania, počas dotknutého obdobia, z časti pokuty zaplatenej bez právneho dôvodu, Všeobecný súd priznal spoločnosti Deutsche Telekom náhradu škody vo výške 1 750 522,38 eura, vyčíslenú analogickým uplatnením sadzby stanovenej v článku 83 ods. 2 písm. b) delegovaného nariadenia č. 1268/2012, teda sadzby uplatňovanej Európskou centrálnou bankou na jej hlavné operácie refinancovania, čiže 0,05 % sadzby zvýšenej o tri a pol percentuálneho bodu.

**Rozsudok z 26. januára 2022, Intel Corporation/Komisia (T-286/09 RENV,
[EU:T:2022:19](#))**

„Hospodárska súťaž – Zneužitie dominantného postavenia – Trh s mikroprocesormi – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP – Vernostné zľavy – ‚Neskrývané‘ obmedzenia – Kvalifikácia ako zneužívajúce konanie – Analýza rovnako efektívneho konkurenta – Celková stratégia – Jediné a nepretržité porušenie“

Rozhodnutím z 13. mája 2009⁴⁰⁵ Európska komisia uložila spoločnosti Intel, ktorá je výrobcom mikroprocesorov, pokutu vo výške 1,06 miliardy eur z dôvodu, že zneužila svoje dominantné postavenie na celosvetovom trhu s procesormi⁴⁰⁶ x86⁴⁰⁷ v období od októbra 2002 do decembra 2007 tým, že uplatňovala stratégiu zameranú na vylúčenie svojich konkurentov z trhu.

Podľa Komisie sa toto zneužitie vyznačovalo dvoma typmi obchodného správania, ktoré Intel uplatňovala vo vzťahu ku svojim obchodným partnerom, a to konkrétne neskrývanými obmedzeniami a podmienenými zľavami. Pokiaľ ide konkrétnejšie o tieto posledné uvedené postupy, Intel poskytovala zľavy štyrom strategickým výrobcom pôvodných zariadení [Dell, Lenovo, Hewlett-Packard (HP) a NEC] pod podmienkou, že od nej budú nakupovať všetky alebo takmer všetky svoje procesory x86. Intel takisto poskytla platby európskemu predajcovi mikroelektronických zariadení (Media-Saturn-Holding) pod podmienkou, že bude predávať výhradne počítače vybavené procesormi x86 od spoločnosti Intel. Týmto zľavami a platbami (ďalej len „sporné zľavy“) sa zabezpečovala vernosť štyroch výrobcov pôvodných zariadení a spoločnosti Media-Saturn, čím sa citelne znížila schopnosť konkurentov spoločnosti Intel konkurovať na základe kvality ich procesorov x86. Protisúťažné

⁴⁰⁵ Rozhodnutie Komisie K(2009) 3726 v konečnom znení z 13. mája 2009 týkajúce sa konania podľa článku [102 ZFEÚ] a článku 54 Dohody o EHP (vec COMP/C 3/37.990 – Intel).

⁴⁰⁶ Procesor je kľúčovou zložkou každého počítača, a to v zmysle celkovej výkonnosti systému, ako aj celkovej ceny zariadenia.

⁴⁰⁷ Mikroprocesory používané v počítačoch možno rozdeliť do dvoch kategórií, a to procesory x86 a procesory založené na inej architektúre. Architektúra x86 je štandard navrhnutý spoločnosťou Intel, ktorý umožňuje fungovanie operačných systémov Windows a Linux.

správanie spoločnosti Intel tak prispelo k obmedzeniu možnosti voľby spotrebiteľov, ako aj k zníženiu inovačných stimulov.

Žalobu podanú spoločnosťou Intel proti tomuto rozhodnutiu Všeobecný súd zamietol v celom rozsahu rozsudkom z 12. júna 2014.⁴⁰⁸ Rozsudkom zo 6. septembra 2017 vydanom v rámci konania o odvolaní podanom spoločnosťou Intel Súdny dvor zrušil tento rozsudok a vrátil vec Všeobecnému súdu na ďalšie konanie.⁴⁰⁹

Na podporu svojich návrhov na zrušenie pôvodného rozsudku Intel vytýkala Všeobecnému súdu predovšetkým nesprávne právne posúdenie z dôvodu nepreskúmania sporných zliav vzhľadom na všetky relevantné okolnosti. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že Všeobecný súd podobne ako Komisia vychádzal z predpokladu, podľa ktorého vernostné zľavy, ktoré poskytol podnik v dominantnom postavení, boli svojou povahou schopné obmedziť hospodársku súťaž, takže posúdenie všetkých okolností tejto veci a najmä test AEC (v angličtine známy pod názvom „as efficient competitor test“) neboli potrebné.⁴¹⁰ Komisia však vo svojom rozhodnutí podrobne preskúmala tieto okolnosti, čo ju viedlo k záveru, že rovnako efektívny konkurent by musel uplatňovať ceny, ktoré by neboli udržateľné, a preto mohla mať sporná prax zliav účinky vylúčenia takého konkurenta z trhu. Súdny dvor dospel k záveru, že test AEC mal skutočný význam v rámci posúdenia Komisie v súvislosti so schopnosťou predmetných postupov vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu, takže Všeobecný súd bol povinný preskúmať všetky tvrdenia spoločnosti Intel uvedené v súvislosti s týmto testom a jeho vykonaním Komisiou. Vzhľadom na to, že Všeobecný súd nepristúpil k takémuto preskúmaniu, Súdny dvor zrušil pôvodný rozsudok a vrátil vec Všeobecnému súdu, aby vzhľadom na tvrdenia uvedené spoločnosťou Intel preskúmal schopnosť sporných zliav obmedziť hospodársku súťaž.

Rozsudkom z 26. januára 2022 Všeobecný súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom kvalifikuje sporné zľavy ako zneužitie v zmysle článku 102 ZFEÚ a ukladá pokutu spoločnosti Intel za všetky jej konania posúdené ako zneužívajúce.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd na úvod spresnil rozsah sporu po vrátení veci na ďalšie konanie. V tejto súvislosti uviedol, že zrušenie pôvodného rozsudku bolo odôvodnené len jediným pochybením týkajúcim sa toho, že v pôvodnom rozsudku nebola zohľadnená argumentácia spoločnosti Intel smerujúca k spochybneniu analýzy AEC, ktorú predložila Komisia. Za týchto okolností Všeobecný súd usúdil, že na účely svojho preskúmania si môže osvojiť všetky úvahy, ktoré nie sú poznačené pochybením, na ktoré odkazoval Súdny dvor. V tomto prípade išlo na jednej strane o konštatovania v pôvodnom rozsudku, ktoré sa týkali neskrývaných obmedzení a ich protiprávnej povahy z hľadiska článku 102 ZFEÚ. Podľa Všeobecného súdu Súdny dvor totiž nevyhlásil neplatnosť samotného rozlišovania, ktoré bolo v napadnutom rozhodnutí zavedené medzi postupmi, ktoré predstavujú takéto obmedzenia, a ostatnými konaniami spoločnosti Intel, ktorých sa týkala predmetná analýza AEC. Na druhej strane si Všeobecný súd osvojil úvahy nachádzajúce sa v pôvodnom rozsudku, podľa ktorých Komisia v napadnutom rozhodnutí preukázala existenciu sporných zliav.

⁴⁰⁸ Rozsudok z 12. júna 2014, *Intel/Komisia* (T-286/09, [EU:T:2014:547](#)) (ďalej len „pôvodný rozsudok“).

⁴⁰⁹ Rozsudok zo 6. septembra 2017, *Intel/Komisia* (C-413/14 P, [EU:C:2017:632](#)) (ďalej len „rozsudok o odvolaní“).

⁴¹⁰ Takto vykonaná ekonomická analýza sa v tomto prípade týkala schopnosti sporných zliav vylúčiť z trhu konkurenta, ktorý by bol rovnako efektívny ako Intel, avšak bez toho, aby bol v dominantnom postavení. Cieľom analýzy bolo v podstate stanoviť to, za akú cenu by konkurent, ktorý je rovnako efektívny ako Intel a vynakladá rovnaké výdavky ako táto spoločnosť, musel ponúkať svoje procesory, aby výrobcovi pôvodných zariadení alebo predajcovi mikroelektronických zariadení nahradil stratu predmetných zliav, aby sa určilo, či je tento konkurent v takomto prípade stále schopný pokryť svoje náklady.

Po tomto spresnení Všeobecný súd v prvom rade preskúmal návrhy na zrušenie napadnutého rozhodnutia, pričom predstavil metódu definovanú Súdnym dvorom na účely posúdenia schopnosti systému zliav obmedziť hospodársku súťaž. V tejto súvislosti pripomenul, že hoci systém zliav za exkluzivitu, ktorý zaviedol podnik v dominantnom postavení na trhu, možno kvalifikovať ako obmedzenie hospodárskej súťaže, keďže vzhľadom na jeho povahu možno predpokladať jeho obmedzujúce účinky na hospodársku súťaž, v tomto prípade ide iba o vyvrátiteľnú domnienku, ktorá v každom prípade nemôže oslobodiť Komisiu od povinnosti skúmať protisúťažné účinky tohto systému zliav. Za predpokladu, že podnik v dominantnom postavení v priebehu správneho konania uvádza dôkazy na podporu toho, že jeho správanie nemalo schopnosť obmedziť hospodársku súťaž a najmä nemohlo spôsobiť účinok vylúčenia konkurentov z trhu, ktorý sa mu vytýka, Komisii tak prináleží analyzovať schopnosť systému zliav vylúčiť konkurentov z trhu. V rámci takejto analýzy je Komisia povinná nielen analyzovať rozsah dominantného postavenia podniku na relevantnom trhu, mieru pokrytia trhu sporným postupom, ako aj podmienky a spôsoby poskytovania predmetných zliav, ich trvanie a výšku, ale aj posúdiť prípadnú existenciu stratégie zameranej na vylúčenie prinajmenšom rovnako efektívnych konkurentov z trhu. Okrem toho, ak Komisia vykonala test AEC, tento test patrí medzi skutočnosti, ktoré musí zohľadniť na účely posúdenia schopnosti systému zliav obmedziť hospodársku súťaž.

V druhom rade Všeobecný súd najskôr overil, či posúdenie schopnosti sporných zliav obmedziť hospodársku súťaž vykonané Komisiou vychádza z takto definovanej metódy. V tejto súvislosti predovšetkým uviedol, že Komisia sa v napadnutom rozhodnutí dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatovala, že test AEC, ktorý síce vykonala, nebol nevyhnutný na preukázanie zneužívajúcej povahy sporných zliav spoločnosti Intel. Všeobecný súd však usúdil, že nemôže prihliadnuť na toto konštatovanie. Vzhľadom na to, že v rozsudku o odvolaní sa uvádza, že test AEC mal skutočný význam v rámci posúdenia Komisie v súvislosti so schopnosťou predmetnej praxe zliav vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu, Všeobecný súd bol povinný preskúmať tvrdenia spoločnosti Intel uvedené v súvislosti s týmto testom.

V treťom rade, keďže analýza schopnosti sporných zliav obmedziť hospodársku súťaž patrí do rámca preukázania existencie porušenia práva hospodárskej súťaže, v tomto prípade zneužitia dominantného postavenia, Všeobecný súd pripomenul pravidlá o rozdelení dôkazného bremena a požadovanej úrovni dôkazov. Zásada prezumpcie neviny, ktorá je tiež v danej oblasti uplatniteľná, ukladá Komisii povinnosť preukázať existenciu takéhoto porušenia v prípade potreby prostredníctvom súboru presných a zhodujúcich sa nepriamych dôkazov, tak aby sa vylúčila akákoľvek pochybnosť v tejto súvislosti. Pokiaľ Komisia tvrdí, že konštatované skutočnosti možno objasniť len prostredníctvom protisúťažného správania, existenciu predmetného porušenia treba považovať za nedostatočne preukázanú, ak sa dotknutým podnikom podarí predložiť iné prijateľné vysvetlenie skutočností. Naproti tomu, ak sa Komisia opiera o dôkazy, ktoré sú v zásade dostatočné na preukázanie existencie porušenia, potom práve dotknutým podnikom prináleží preukázať nedostatočnosť dôkaznej hodnoty týchto dôkazov.

Vo štvrtom rade práve vzhľadom na tieto pravidlá Všeobecný súd preskúmal tvrdenia týkajúce sa pochybení, ktorých sa Komisia údajne dopustila vo svojej analýze AEC. V tejto súvislosti rozhodol, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala schopnosť každej zo sporných zliav vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu, a to vzhľadom na tvrdenia, ktoré Intel uviedla v súvislosti s hodnotením relevantných kritérií analýzy Komisiou.

Po prvé, pokiaľ totiž ide o uplatnenie testu AEC na spoločnosť Dell, Všeobecný súd totiž usúdil, že za okolností tejto veci bola Komisia nepochybne oprávnená vychádzať na účely ohodnotenia „sporného

podielu“⁴¹¹ z údajov, ktoré sú známe iným hospodárskym subjektom, než je podnik v dominantnom postavení. Všeobecný súd však po tom, čo preskúmal dôkazy predložené v tejto súvislosti spoločnosťou Intel, dospel k záveru, že tieto dôkazy môžu vyvolať na strane súdu pochybnosť, pokiaľ ide o výsledok tohto hodnotenia, pričom v dôsledku toho rozhodol, že skutočnosti, z ktorých vychádzala Komisia na prijatie záveru o schopnosti zliav poskytnutých spoločnosti Dell vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu počas celého relevantného obdobia, sú nedostatočné. Po druhé to isté podľa Všeobecného súdu platí v prípade analýzy zľavy poskytnutej spoločnosti HP, keďže účinok vylúčenia konkurentov z trhu nebol preukázaný najmä vo vzťahu k celému obdobiu porušenia. Po tretie, pokiaľ ide o zľavy poskytované za rôznych podmienok spoločnostiam patriacim do skupiny NEC, Všeobecný súd konštatoval dve pochybenia, ktorými je poznačená analýza Komisie, pričom jedno sa týka hodnoty podmienených zliav a druhé nedostatočne odôvodneného zovšeobecnenia výsledkov, ktoré platia pre jediný štvrtrok, na celé obdobie porušenia. Po štvrté Všeobecný súd dospel k záveru o nedostatočnej povahe dôkazu, pokiaľ ide o schopnosť zliav poskytnutých spoločnosti Lenovo vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu, a to z dôvodu pochybení, ktorých sa dopustila Komisia v rámci vyčíslenia predmetných vecných výhod. Po piate Všeobecný súd rozhodol v rovnakom zmysle, pokiaľ ide o analýzu AEC týkajúcu sa spoločnosti Media-Saturn, pričom najmä usúdil, že Komisia neposkytla nijaké vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých v rámci analýzy platieb poskytnutých tomuto predajcovi zovšeobecnila výsledky, ktoré boli získané za obdobie jedného štvrtroka na účely analýzy zliav poskytnutých spoločnosti NEC, na celé obdobie porušenia.

V piatom rade Všeobecný súd overil, či boli v napadnutom rozhodnutí náležite zohľadnené všetky kritériá umožňujúce preukázať schopnosť cenových postupov vyvolať účinok vylúčenia konkurentov z trhu, ktoré vyplývajú z judikatúry Súdného dvora. V tejto súvislosti však bolo podľa neho nesporné, že Komisia riadne nepreskúmala kritérium týkajúce sa miery pokrytia trhu spornou praxou a nevykonala ani správnu analýzu dĺžky trvania zliav.

Zo všetkých uvedených úvah preto vyplýva, že analýza vykonaná Komisiou bola neúplná a v každom prípade z právneho hľadiska neumožňovala dostatočne preukázať, že sporné zľavy mohli mať alebo pravdepodobne mali protisúťažné účinky, v dôsledku čoho Všeobecný súd zrušil rozhodnutie v rozsahu, v akom sa v ňom tieto postupy považujú za zneužitie v zmysle článku 102 ZFEÚ.

Napokon, pokiaľ ide o vplyv takéhoto čiastočného zrušenia napadnutého rozhodnutia na výšku pokuty, ktorú Komisia uložila spoločnosti Intel, Všeobecný súd usúdil, že nie je schopný určiť výšku pokuty vzťahujúcu sa výlučne na neskrývané obmedzenia. V dôsledku toho zrušil v celom rozsahu článok napadnutého rozhodnutia, v ktorom bola spoločnosti Intel uložená pokuta vo výške 1,06 miliardy eur z dôvodu konštatovaného porušenia.

Rozsudok z 15. júna 2022, Qualcomm/Komisia (Qualcomm – platby za exkluzivitu) (T-235/18, [EU:T:2022:358](#))

„Hospodárska súťaž – Zneužitie dominantného postavenia – Trh s LTE čipovými súpravami – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP – Platby za exkluzivitu – Právo na obhajobu – Článok 19 a článok 27 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003 – Účinky vylúčenia konkurentov z trhu“

⁴¹¹ Tento výraz označuje v tejto veci podiel na trhu, v prípade ktorého boli zákazníci spoločnosti Intel ochotní a spôsobilí obrátiť sa v súvislosti so svojím zásobovaním na iného dodávateľa, pričom tento podiel je nevyhnutne obmedzený vzhľadom na povahu produktu, dobrú povesť a profil spoločnosti Intel.

Žalobkyňa, Qualcomm Inc., je americká spoločnosť, ktorá vyvíja a dodáva čipové súpravy pre základné frekvenčné pásmo (ďalej len „čipové súpravy“), ktoré sa používajú ako súčasť výbavy smartfónov a tabletov a umožňujú im pripojiť sa k mobilným sieťam⁴¹² v závislosti od ich príslušného štandardu. Čipové súpravy sa teda predávajú výrobcovi pôvodného zariadenia vrátane spoločnosti Apple Inc., ktorí ich zabudovávajú do svojich zariadení.

Rozhodnutím z 24. januára 2018⁴¹³ Európska komisia uložila žalobkyni pokutu vo výške takmer jednej miliardy eur za to, že v období od februára 2011 do septembra 2016 zneužívala svoje dominantné postavenie na celosvetovom trhu s čipovými súpravami kompatibilnými so štandardom LTE.

Podľa Komisie sa toto zneužívanie vyznačovalo poskytovaním stimulačných platieb na základe zmlúv uzavretých medzi žalobkyňou a spoločnosťou Apple. Tieto zmluvy totiž upravovali stimulačné platby poskytované žalobkyňou spoločnosti Apple pod podmienkou, že Apple pokryje odberom od žalobkyne celú svoju potrebu LTE čipových súprav. Komisia sa za týchto podmienok domnievala, že tieto platby, ktoré kvalifikovala ako platby za exkluzivitu, mali schopnosť vyvolať protisúťažné účinky v rozsahu, v akom znížili motiváciu spoločnosti Apple prejsť ku konkurenčným dodávateľom LTE čipových súprav, čo potvrdili interné dokumenty a vysvetlenia poskytnuté spoločnosťou Apple.

Všeobecný súd svojím rozsudkom zrušil napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu, a to jednak na základe konštatovania viacerých procesných pochybení, ktorými bolo dotknuté právo žalobkyne na obhajobu, a jednak na základe analýzy protisúťažných účinkov dotknutých platieb, ktorú považuje za neúplnú a neprimeranú na účely potvrdenia schopnosti takýchto platieb vyvolať takéto účinky. Všeobecný súd v tejto súvislosti uviedol spresnenia týkajúce sa rozsahu povinností Komisie, ktoré súvisia jednak so založením správneho spisu s cieľom umožniť každému dotknutému podniku účinne uplatniť svoje právo na obhajobu a jednak s jej analýzou schopnosti vylúčenia prinajmenšom rovnako efektívnych konkurentov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd sa na úvod vyjadril k prípustnosti niektorých doplňujúcich dôkazov, ktoré žalobkyňa predložila po skončení písomnej časti súdneho konania. Tieto dôkazy pozostávajú v podstate z dvoch súborov dokumentov z dvoch súdnych konaní, ktoré sa konali v Spojených štátoch. Všeobecný súd najprv pripomenul, že takéto oneskorené predloženie návrhov na vykonanie dôkazov je prípustné len za predpokladu, že je odôvodnené mimoriadnymi okolnosťami, ako napríklad nemožnosťou predložiť dotknuté dôkazy skôr, a následne konštatoval, že v prejednávanej veci v rozpore s tvrdením Komisie žalobkyňa predovšetkým so zreteľom na okolnosti, za akých získala uvedené dôkazy, nedisponovala uvedenými dôkazmi v čase predloženia svojich písomných vyjadrení. Všeobecný súd v dôsledku toho rozhodol, že takto predložené doplňujúce dôkazy sa musia pripustiť.

Pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd preskúmal v prvom rade žalobný dôvod založený na zjavných procesných pochybeniach, pričom sa rozhodol začať svoje preskúmanie preskúmaním výhrad založených na porušení práva na obhajobu v súvislosti so založením spisu a následne v súvislosti s rozdielmi medzi oznámením o výhradách a napadnutým rozhodnutím.

⁴¹² Čipové súpravy sa používajú pri hlasových službách aj pri prenose údajov. Pozostávajú z viacerých komponentov. Jednou z ich základných vlastností je ich kompatibilita s jedným alebo viacerými mobilnými komunikačnými štandardmi, ako sú štandardy GSM, UMTS a LTE.

⁴¹³ Rozhodnutie Komisie C(2018) 240 final z 24. januára 2018 týkajúce sa konania podľa článku 102 [ZFEÚ] a článku 54 Dohody o EHP – Qualcomm (Platby za exkluzivitu)].

Pokiaľ ide po prvé o založenie spisu, Všeobecný súd na úvod pripomenul, že Komisii prináleží zaznamenať vo forme, ktorú si zvolí, presný obsah každého vypočúvania, ktoré vykoná podľa článku 19 nariadenia č. 1/2003 s cieľom získať informácie týkajúce sa predmetu vyšetrovania.

V prejednávanej veci Všeobecný súd po prvé uviedol, že z dokumentov, ktoré Komisia poskytla žalobkyni na jej žiadosť po doručení napadnutého rozhodnutia, vyplýva, že sa uskutočnili stretnutia a konferenčné hovory s tretími osobami v postavení konkurentov alebo zákazníkov žalobkyne. Všeobecný súd sa v tejto súvislosti domnieval, že údaje o predmete týchto výmen informácií umožňujú kvalifikovať ich ako vypočúvania, na ktoré ako také sa vzťahuje uvedená povinnosť vyhotoviť záznam. Súdny dvor pritom so zreteľom na dokumenty v spise konštatoval, že poznámky zaslané Komisiou neposkytujú nijaké informácie o obsahu diskusií, ktoré prebehli počas týchto vypočúvaní, a to najmä pokiaľ ide o druh informácií poskytnutých k diskutovaným témam. V dôsledku toho Všeobecný súd konštatoval prvé nesplnenie povinností Komisie vyhotoviť záznamy z dotknutých vypočúvaní a založiť tieto záznamy do spisu.

Po druhé podľa Všeobecného súdu rovnaký záver platí aj v prípade výmen informácií s tretou osobou, ktorých existencia bola odhalená ešte neskôr, až v priebehu súdneho konania. Všeobecný súd totiž najprv poznamenal, že je nesporné, že Komisia nezdokumentovala tieto výmeny informácií, a následne sa opierať o dokumenty v spise, ako aj o podrobnú analýzu ich procesného kontextu, aby konštatoval, že sa prinajmenšom čiastočne týkali informácií týkajúcich sa predmetu sporného vyšetrovania, a teda predstavovali vypočúvania, ktoré vyžadujú vyhotovenie takéhoto záznamu.

Po tretie Všeobecný súd konštatoval ešte aj nesplnenie povinnosti Komisie v kontexte založenia správneho spisu. V tejto súvislosti uviedol, že dôkazy, ktoré Komisia predložila Všeobecnému súdu, obsahujú informácie o stretnutí s tretím informátorom, ktoré sa uskutočnilo predtým, ako Komisia začala vyšetrovanie, ako aj o tvrdeniach v neprospech, ktoré tento informátor uviedol pri tejto príležitosti. Všeobecný súd pritom uviedol, že Komisia vôbec nezdokumentovala toto stretnutie, a následne konštatoval, že takéto opomenutie predstavuje procesnú vadu. Hoci sa totiž uvedená povinnosť vyhotoviť záznam nevzťahuje na vypočúvania uskutočnené pred prvým vyšetrovacím úkonom, o aké išlo v prejednávanej veci, Komisia je vo všeobecnosti predsa len povinná umožniť dotknutému podniku užitočný prístup k dôkazom v neprospech uvedeným v jej spise. Z toho predovšetkým vyplýva, že Komisii prináležalo zdokumentovať formou písomnosti založenej do spisu každé stretnutie s tretím informátorom, ktoré jej umožnilo získať v ústnej podobe dôkaz v neprospech, ktorý zamýšľala použiť, čo v prejednávanej veci neurobila.

Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré sa majú vyvodiť z uvedených troch konštatovaných pochybení, z ustálenej judikatúry vyplýva, že v prípade existencie takýchto pochybení možno konštatovať porušenie práva na obhajobu iba vtedy, ak žalujúci podnik preukáže, že by svoju obranu mohol zaistiť lepšie, ak by k týmto pochybeniam nedošlo. V prejednávanej veci Všeobecný súd uviedol, že dôkazy predložené žalobkyňou preukazujú, že počas týchto stretnutí a konferenčných hovorov mohli zaznieť kľúčové informácie pre ďalší vývoj konania, ktoré mohli byť pre žalobkyňu relevantné v tom zmysle, že jej mohli umožniť lepšie zaistiť svoju obhajobu, a to predovšetkým vzhľadom na postavenie dotknutých tretích osôb.

Pokiaľ ide po druhé o rozdiely medzi oznámením o výhradách a napadnutým rozhodnutím, Všeobecný súd najprv poznamenal, že napadnuté rozhodnutie sa obmedzuje na konštatovanie zneužitia len na trhu s LTE čipovými súpravami, zatiaľ čo v oznámení o výhradách sa hovorilo o zneužití tak na tomto trhu, ako aj na trhu s UMTS čipovými súpravami. Žalobkyňa sa v odpovedi na oznámenie o výhradách usilovala preukázať prostredníctvom ekonomickej analýzy nazvanej „analýza

kritickej marže⁴¹⁴, že dotknuté platby nemali schopnosť vyvolať účinky vylúčenia konkurentov na týchto dvoch trhoch. Komisia pritom v napadnutom rozhodnutí zamietla túto analýzu. Všeobecný súd sa však domnieval, že v rozsahu, v akom zmena výhrad týkajúca sa rozsahu zneužitia mala vplyv na relevantnosť údajov, na ktorých bola založená analýza žalobkyne smerujúca k spochybneniu schopnosti jej správania vyvolať účinky vylúčenia konkurentov z trhu, Komisia mala umožniť žalobkyni byť vypočítaná a prípadne zmeniť svoju analýzu s cieľom zohľadniť stiahnutie výhrad súvisiacich s UMTS čipovými súpravami, ktorých dodávky jej Komisia už nevytýkala. Všeobecný súd preto rozhodol, že Komisia tým, že riadne nevypočula žalobkyňu v tejto súvislosti, porušila jej právo na obhajobu.

Všeobecný súd zdôraznil, že takto konštatované porušenia práva žalobkyne na obhajobu postačujú na zrušenie napadnutého rozhodnutia, považoval však za vhodné pokračovať vo svojom preskúmaní aj po tom, ako vyhovel žalobnému dôvodu založenému na porušení práva na obhajobu.

Všeobecný súd tak v druhom rade preskúmal žalobný dôvod založený na zjavne nesprávnom právnom posúdení a zjavne nesprávnom posúdení, ktorého cieľom bolo spochybníť záver, že dotknuté platby mali schopnosť vyvolať potenciálne protisúťažné účinky.

V tejto súvislosti Všeobecný súd najprv pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry platí, že ak podnik uvádza dôkazy na spochybnenie schopnosti správania, ktoré je mu vytýkané, obmedziť hospodársku súťaž, a najmä vyvolať účinky vylúčenia konkurentov, Komisia je na účely preukázania zneužívajúcej povahy vytýkaného správania povinná vykonať analýzu schopnosti vylúčenia prinajmenšom rovnako efektívnych konkurentov.

Všeobecný súd na úvod uviedol, že správanie vytýkané žalobkyni spadá len do rámca jej zmluvných vzťahov so spoločnosťou Apple počas dotknutého obdobia. Na základe podrobnej analýzy napadnutého rozhodnutia a informácií poskytnutých Komisiou Všeobecný súd uviedol, že Komisia sa domnievala, že dotknuté platby znížili motiváciu spoločnosti Apple prejsť ku konkurentom žalobkyne s cieľom zásobovať sa od nich LTE čipovými súpravami pre všetky svoje zariadenia, konkrétne iPhony a iPady, pričom vychádzala z analýzy schopnosti uvedených platieb vyvolať protisúťažné účinky. Komisia sa ďalej domnievala, že uvedené platby skutočne znížili motiváciu spoločnosti Apple prejsť ku konkurentom žalobkyne s cieľom zásobovať sa od nich LTE čipovými súpravami pre niektoré svoje zariadenia, konkrétne pre určité modely iPadov, ktoré Apple plánovala uviesť na trh v rokoch 2014 a 2015, pričom vychádzala z analýzy skutočných účinkov uvedených platieb.

V tomto kontexte Všeobecný súd preskúmal dve výhrady žalobkyne týkajúce sa týchto dvoch aspektov analýzy Komisie.

Po prvé Všeobecný súd konštatoval, že Komisia pri vyvodení záveru, že dotknuté platby mali schopnosť obmedziť hospodársku súťaž v súvislosti so všetkými potrebami spoločnosti Apple týkajúcimi sa LTE čipových súprav tak pre iPhony, ako aj pre iPady, nezohľadnila všetky relevantné skutkové okolnosti. Komisia sa totiž v tejto súvislosti domnievala, že dotknuté platby znížili motiváciu spoločnosti Apple prejsť ku konkurentom žalobkyne s cieľom zásobovať sa od nich LTE čipovými súpravami, hoci, ako vyplýva z napadnutého rozhodnutia, Apple nemala technickú alternatívu k LTE čipovým súpravám žalobkyne v prípade väčšiny svojich potrieb počas dotknutého obdobia, konkrétne v časti v podstate zodpovedajúcej iPhonom. Všeobecný súd pritom pripomenul, že vzhľadom na to, že pri analýze schopnosti tohto správania narušiť hospodársku súťaž sa musia zohľadniť všetky relevantné okolnosti týkajúce sa tohto správania, táto analýza nemôže byť čisto hypotetická.

⁴¹⁴ Cieľom takejto analýzy bolo preukázať, že hypotetický konkurent rovnako efektívny ako žalobkyňa by mohol konkurovať žalobkyni v dodávkach čipových súprav kompatibilných s dotknutými dvomi štandardmi spoločnosti Apple, keďže by bol schopný ponúknuť jej cenu pokrývajúcu jeho náklady a zároveň kompenzovať spoločnosti Apple stratu dotknutých stimulačných platieb.

Po druhé Všeobecný súd konštatoval, že záver, podľa ktorého dotknuté platby skutočne znížili motiváciu spoločnosti Apple prejsť ku konkurentom žalobkyne s cieľom zásobovať sa od nich LTE čipovými súpravami pre určité modely iPadov, ktoré mali byť uvedené na trh v rokoch 2014 a 2015, nestačí na preukázanie ich protisúťažného charakteru. Všeobecný súd sa v tejto súvislosti domnieval, že takáto analýza nemôže napraviť nedostatok spočívajúci v tom, že Komisia nezohľadnila všetky relevantné skutkové okolnosti vo všeobecnom preukázaní schopnosti dotknutých platieb vyvolať počas dotknutého obdobia protisúťažné účinky v súvislosti so všetkými potrebami spoločnosti Apple týkajúcimi sa LTE čipových súprav. Všeobecný súd v každom prípade uviedol, že analýza uvedených skutočných účinkov v súvislosti s určitými modelmi iPadov, ktoré mali byť uvedené na trh v rokoch 2014 a 2015, je predovšetkým poznačená nedostatkom vnútorného súladu dôkazov uvedených na podporu jej záverov, ďalej bola vykonaná bez zohľadnenia všetkých okolností relevantných na tento účel a napokon bola vykonaná na základe dôkazov, ktoré neumožňujú podporiť jej závery.

Všeobecný súd teda konštatoval, že Komisii sa nepodarilo z právneho hľadiska dostatočne charakterizovať dotknuté platby ako akty predstavujúce zneužitie dominantného postavenia, a preto vyhovel tomuto žalobnému dôvodu a zrušil napadnuté rozhodnutie aj na tomto základe.

Rozsudok zo 14. septembra 2022, Google a Alphabet/Komisia (Google Android) (T-604/18, [EU:T:2022:541](#))

„Hospodárska súťaž – Zneužitie dominantného postavenia – Inteligentné mobilné zariadenia – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP – Pojmy mnohostranná platforma a trh („ekosystém“) – Operačný systém (Google Android) – Obchod s aplikáciami (Play Store) – Aplikácie na vyhľadávanie a prehliadanie (Google Search a Chrome) – Dohody s výrobcami zariadení a prevádzkovateľmi mobilných sietí – Jediné a trvajúce porušovanie – Pojmy celkový plán a správanie uplatňované v rámci toho istého porušovania (viazanie produktov do balíkov, platby za exkluzivitu a antifragmentačné záväzky) – Účinky vylúčenia – Právo na obhajobu – Neobmedzená právomoc“

Google⁴¹⁵, spoločnosť pôsobiaca v odvetví informačných a komunikačných technológií, ktorá sa špecializuje na produkty a služby súvisiace s internetom, získava väčšinu svojich príjmov zo svojho hlavného produktu, vyhľadávača Google Search. Jej obchodný model je založený na interakcii medzi viacerými produktmi a službami, ktoré ponúka používateľom najčastejšie bezplatne, na jednej strane a službami online reklamy, ktoré používajú údaje získané od týchto používateľov, na druhej strane. Google okrem toho ponúka operačný systém Android, ktorým bolo podľa Európskej komisie v júli 2018 vybavených približne 80 % inteligentných mobilných zariadení používaných v Európe.

Rôzne sťažnosti adresované Komisii v súvislosti s určitými obchodnými praktikami spoločnosti Google v oblasti mobilného internetu viedli Komisiu k tomu, že 15. apríla 2015 začala konanie proti spoločnosti Google v súvislosti s platformou Android.⁴¹⁶

⁴¹⁵ V prejednávanej veci „Google“ označuje spoločne spoločnosť Google LLC, predtým Google Inc., ako aj jej materskú spoločnosť Alphabet, Inc.

⁴¹⁶ Komisia už v júni 2017 uložila spoločnosti Google pokutu vo výške 2,42 miliardy eur za zneužitie jej dominantného postavenia na trhu s vyhľadávačmi tým, že protiprávne zvýhodňovala svoju vlastnú službu porovnávania cien. Toto rozhodnutie v podstatnej časti potvrdil Všeobecný súd rozsudkom z 10. novembra 2021, **Google a Alphabet/Komisia (Google Shopping)** (T-612/17, [EU:T:2021:763](#)). V súčasnosti prebieha na Súdnom dvore konanie o odvolaní spoločnosti Google proti tomuto rozsudku (C-48/22 P).

Rozhodnutím z 18. júla 2018⁴¹⁷ Komisia uložila spoločnosti Google sankciu za to, že zneužila svoje dominantné postavenie tým, že uložila výrobcam mobilných zariadení a prevádzkovateľom mobilných sietí protisúťažné zmluvné obmedzenia, v prípade niektorých obmedzení od 1. januára 2011. Ide o tri druhy obmedzení:

- po prvé obmedzenia obsiahnuté v „dohodách o distribúcii“, ktoré ukladajú výrobcam mobilných zariadení povinnosť predinštalovať aplikácie na všeobecné vyhľadávanie (Google Search) a na prehliadanie (Chrome), aby mohli získať od spoločnosti Google licenciu na používanie jej obchodu s aplikáciami (Play Store),
- po druhé obmedzenia obsiahnuté v „dohodách o antifragmentácii“, ktoré podmieňujú získanie licencií na používanie, potrebných na predinštaláciu aplikácií Google Search a Play Store, výrobcami mobilných zariadení ich záväzkom, že nebudú predávať zariadenia s verziami operačného systému Android, ktoré Google neschválila,
- po tretie obmedzenia obsiahnuté v „dohodách o podiele na príjmoch“, ktoré podmieňujú vrátenie časti príjmov spoločnosti Google z reklamy dotknutým výrobcam mobilných zariadení a prevádzkovateľom mobilných sietí ich záväzkom, že na vopred vymedzenom portfóliu zariadení nepredinštalujú konkurenčnú službu všeobecného vyhľadávania.

Podľa Komisie bolo cieľom sporných obmedzení chrániť a posilňovať dominantné postavenie spoločnosti Google v oblasti služieb všeobecného vyhľadávania, a tým aj príjmy, ktoré tento podnik získava prostredníctvom reklám pri vyhľadávaní. Spoločný cieľ sledovaný spornými obmedzeniami a ich silná vzájomná závislosť teda viedli Komisiu k tomu, že ich kvalifikovala ako jediné a trvajúce porušovanie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP.

V dôsledku toho Komisia uložila spoločnosti Google pokutu vo výške takmer 4,343 miliardy eur, čo je najvyššia pokuta, akú kedy uložil orgán pre hospodársku súťaž v Európe.

Všeobecný súd v podstatnej časti zamietol žalobu podanú spoločnosťou Google, pričom zrušil napadnuté rozhodnutie len v rozsahu, v akom sa v ňom konštatuje, že uvedené dohody o podiele na príjmoch na základe portfólia predstavujú samy osebe zneužitie. Vzhľadom na osobitné okolnosti veci Všeobecný súd na základe svojej neobmedzenej právomoci považoval tiež za vhodné stanoviť výšku pokuty uloženej spoločnosti Google na 4,125 miliardy eur.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd preskúmal žalobný dôvod založený na nesprávnom posúdení pri vymedzení relevantných trhov a následnom posúdení dominantného postavenia spoločnosti Google na niektorých z týchto trhov. V tejto súvislosti Všeobecný súd zdôraznil, že je v podstate vyzvaný, aby so zreteľom na tvrdenia účastníkov konania a odôvodnenie uvedené v napadnutom rozhodnutí overil, či uplatňovanie sily zo strany spoločnosti Google na relevantných trhoch jej skutočne umožňovalo konať do značnej miery nezávisle od rôznych faktorov spôsobilých vyvíjať tlak na jej správanie.

V prejednávanej veci Všeobecný súd na úvod uviedol, že Komisia v prvej etape identifikovala štyri druhy relevantných trhov, a to: po prvé celosvetový trh (s výnimkou Číny) s licencovateľnými operačnými systémami pre inteligentné mobilné zariadenia; po druhé celosvetový trh (s výnimkou Číny) s obchodmi s aplikáciami pre operačný systém Android; po tretie rôzne vnútroštátne trhy poskytovania služieb všeobecného vyhľadávania v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)

⁴¹⁷ Rozhodnutie Komisie C(2018) 4761 final z 18. júla 2018 týkajúce sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP [Vec AT.40099 – Google Android].

a po štvrté celosvetový trh s internetovými prehliadačmi pre mobilné zariadenia bez špecificky určeného operačného systému. V druhej etape Komisia dospela k záveru, že Google má dominantné postavenie na prvých troch uvedených trhoch. Všeobecný súd však poznamenal, že Komisia vo svojej prezentácii jednotlivých relevantných trhov riadne poukázala na ich komplementaritu, keď ich prezentovala ako vzájomne prepojené najmä vzhľadom na celkovú stratégiu, ktorú Google zaviedla s cieľom presadzovať svoj vyhľadávač tým, že ho začlenila do „ekosystému“.

Všeobecný súd, ktorý sa mal konkrétnejšie vyjadriť k vymedzeniu rozsahu trhu s licencovateľnými operačnými systémami pre inteligentné mobilné zariadenia a k následnému posúdeniu postavenia spoločnosti Google na tomto trhu, predovšetkým konštatoval, že Komisia sa bez toho, aby sa dopustila nesprávneho posúdenia vyplývajúceho z výhrad spoločnosti Google, domnievala, že operačné systémy používané výhradne vertikálne integrovanými vývojármi, ako sú iOS spoločnosti Apple alebo Blackberry, označované ako „nelicencovateľné“, nie sú súčasťou toho istého trhu, keďže výrobcovia mobilných zariadení na ne nemôžu získať licenciu. Komisia sa nedopustila pochybenia ani v prípade konštatovania, že nepriamy konkurenčný tlak, ktorý na tomto trhu vyvíja nelicencovateľný operačný systém ponúkaný spoločnosťou Apple, nespochybňuje dominantné postavenie spoločnosti Google na tomto trhu. Komisia tiež správne dospela k záveru, že otvorená povaha licencie na používanie zdrojového kódu operačného systému Android nepredstavuje dostatočný konkurenčný tlak na vyváženie predmetného dominantného postavenia.

V druhom rade Všeobecný súd preskúmal jednotlivé žalobné dôvody založené na nesprávnom posúdení sporných obmedzení ako zneužívajúcich.

Po prvé, pokiaľ ide o podmienky predinštalácie uložené výrobcom mobilných zariadení,⁴¹⁸ Komisia dospela k záveru o ich nekalej povahe, pričom jednak rozlišovala medzi balíkom aplikácií Google Search a Play Store a balíkom prehliadača Chrome a uvedených aplikácií, a jednak sa domnievala, že tieto balíky obmedzovali hospodársku súťaž počas obdobia porušovania, a to bez toho, aby sa Google mohla odvolávať na existenciu akéhokoľvek objektívneho odôvodnenia.

Všeobecný súd v tejto súvislosti uviedol, že Komisia sa na podporu existencie významnej konkurenčnej výhody, ktorú poskytujú sporné podmienky predinštalácie, domnievala, že takáto predinštalácia môže viesť k „efektu *status quo*“, ktorý vyplýva z tendencie používateľov používať aplikácie na vyhľadávanie a na prehliadanie, ktoré majú k dispozícii, a ktorý môže výrazne a trvalo zvýšiť používanie dotknutej služby bez toho, aby konkurenti spoločnosti Google mohli kompenzovať túto výhodu. Podľa Všeobecného súdu analýzu, ktorú Komisia predložila v tejto súvislosti, nemožno spochybniť nijakou z výhrad vznesených spoločnosťou Google.

Ďalej, pokiaľ ide o výhrady týkajúce sa záveru, že prostriedky, ktorými disponovali konkurenti spoločnosti Google, im neumožňovali vyvážiť konkurenčnú výhodu, ktorú Google získala zo sporných podmienok predinštalácie, Všeobecný súd uviedol, že hoci tieto podmienky nezakazujú predinštaláciu konkurenčných aplikácií, nič to nemení na skutočnosti, že takýto zákaz je predsa len stanovený v dohodách o podiele na príjmoch – či už ide o dohody o podiele na príjmoch na základe portfólia alebo o dohody o podiele na príjmoch na základe zariadení, ktorými boli prvé uvedené dohody nahradené –, vo vzťahu k zariadeniam, na ktoré sa vzťahujú, teda vo vzťahu k viac ako 50 % zariadení Google Android predaných v EHP v rokoch 2011 až 2016, čo Komisia mohla zohľadniť v rámci kombinovaných účinkov predmetných obmedzení. Okrem toho Komisia mohla na podporu svojich záverov oprávnene vychádzať zo zistenia skutočnej situácie, pričom v tejto súvislosti konštatovala, že v praxi sa konkurenčné aplikácie používajú len v obmedzenej miere, či už formou predinštalovania,

⁴¹⁸ Vzhľadom na podobnosti medzi vecami Všeobecný súd odkázal v tejto súvislosti na rozsudok zo 17. septembra 2007, **Microsoft/Komisia** (T-201/04, [EU:T:2007:289](#)), na ktorý sa Komisia odvoláva v napadnutom rozhodnutí.

sťahovania alebo prístupu ku konkurenčným službám vyhľadávania prostredníctvom prehliadačov. Napokon Všeobecný súd konštatoval aj nedôvodnosť výhrad spoločnosti Google proti úvahám Komisie, na základe ktorých dospela k záveru o neexistencii akéhokoľvek objektívneho odôvodnenia v prípade posudzovaných balíkov, a v celom rozsahu zamietol žalobný dôvod založený na nesprávnom posúdení nekalej povahy podmienok predinštalácie.

Po druhé, pokiaľ ide o posúdenie jedinej podmienky predinštalácie obsiahnutej v zmluvách o podiele na príjmoch na základe portfólia, Všeobecný súd najprv konštatoval, že Komisia oprávnené považovala sporné dohody za dohody o exkluzivite, keďže stanovené platby boli podmienené neexistenciou predinštalácie konkurenčných služieb všeobecného vyhľadávania na portfóliu dotknutých produktov.

Vzhľadom na skutočnosť, že Komisia vyvodila záver o nekalej povahe týchto dohôd, vychádzajúc z domnienky, že mohli motivovať dotknutých výrobcov mobilných zariadení a prevádzkovateľov mobilných sietí k tomu, aby nepredinštalovali takéto konkurenčné služby, v súlade s judikatúrou uplatniteľnou na tento druh praktík,⁴¹⁹ bolo jej úlohou vykonať analýzu ich schopnosti obmedziť hospodársku súťaž na základe kvality s ohľadom na všetky relevantné okolnosti, medzi ktoré patrí miera pokrytia trhu spornou praktikou a jej prirodzená schopnosť vylúčiť prinajmenšom rovnako efektívnych konkurentov.

Analýza, ktorú Komisia predložila v tejto súvislosti, bola v zásade založená na dvoch prvkoch, a to jednak na posúdení pokrytia trhu spornou praktikou a jednak na výsledkoch tzv. testu „rovnako efektívneho konkurenta“⁴²⁰, ktorý vykonala. V rozsahu, v akom Komisia v rámci prvého prvku konštatovala, že predmetné dohody pokrývali „významnú časť“ vnútroštátnych trhov so službami všeobecného vyhľadávania bez ohľadu na typ používaného zariadenia, sa však Všeobecný súd domnieval, že dôkazy, ktoré Komisia uviedla v napadnutom rozhodnutí, nepotvrdzujú toto konštatovanie. Rovnakým nedostatkom bol poznačený aj jeden z predpokladov testu AEC, konkrétne dosiahnuteľný podiel všeobecných vyhľadávacích dopytov, ktorý by mohol získať hypoteticky prinajmenšom rovnako efektívny konkurent, ktorého aplikácia by bola predinštalovaná popri aplikácii Google Search. Všeobecný súd konštatoval aj viacero chýb odôvodnenia, ktoré sa týkali posúdenia základných premenných testu AEC vykonaného Komisiou, a to konkrétne odhadu nákladov pripísateľných takémuto konkurentovi, ďalej posúdenia jeho schopnosti získať predinštaláciu svojej aplikácie a napokon odhadu príjmov, ktoré by bolo možné dosiahnuť v závislosti od veku mobilných zariadení v obehú. Z toho vyplývalo, že test AEC v podobe, v akej ho Komisia vykonala, nemôže podporiť záver o zneužití vyplývajúcom *per se* z dohôd o podiele na príjmoch na základe portfólia, takže Všeobecný súd vyhovel tomuto žalobnému dôvodu.

Po tretie, pokiaľ ide o posúdenie obmedzení obsiahnutých v dohodách o antifragmentácii, Všeobecný súd na úvod uviedol, že Komisia považuje takúto praktikú za zneužívajúcu v rozsahu, v akom je jej cieľom brániť vyvíjaniu a prítomnosti na trhu zariadení s nekompatibilnou odnožou operačného systému Android,⁴²¹ pričom však nespochybňuje právo spoločnosti Google ukladať požiadavky na kompatibilitu vzťahujúce sa len na zariadenia, na ktorých sú nainštalované jej aplikácie. Všeobecný súd konštatoval vecnú existenciu predmetnej praktiky a následne sa tiež domnieval, že Komisia mohla

⁴¹⁹ Pozri rozsudok zo 6. septembra 2017, *Intel/Komisia* (C-413/14 P, [EU:C:2017:632](#)).

⁴²⁰ Ďalej len „test AEC“ podľa jeho názvu v anglickom jazyku (As Efficient Competitor Test).

⁴²¹ V prejednávanej veci ide o operačné systémy vyvíjané tretími stranami na základe zdrojového kódu operačného systému Android, ktorý Google sprístupňuje na základe licencie s otvoreným zdrojovým kódom, ktorý zahŕňa základné prvky takéhoto systému, nie však aplikácie a služby pre Android, ktorých vlastníkom je Google. V tomto kontexte dohody o antifragmentácii definovali minimálny referenčný štandard kompatibility pre implementáciu zdrojového kódu operačného systému Android.

oprávnené pripustiť schopnosť nekompatibilných odnoží operačného systému Android vyvíjať konkurenčný tlak na spoločnosť Google. Za týchto okolností vzhľadom na skutočnosti uvedené Komisiou, ktoré boli spôsobilé preukázať prekážku vyvíjania a uvádzania konkurenčných produktov na trh s licencovateľnými operačnými systémami, sa Komisia podľa názoru Všeobecného súdu mohla domnievať, že predmetná praktika viedla k posilneniu dominantného postavenia spoločnosti Google na trhu so službami všeobecného vyhľadávania a brzdila inovácie, keďže obmedzila rozmanitosť ponúk pre používateľov.

V treťom rade Všeobecný súd preskúmal žalobný dôvod založený na porušení práva na obhajobu, ktorým sa Google domáhala určenia jednak porušenia jej práva na prístup ku spisu a jednak nerešpektovania jej práva byť vypočutá.

Všeobecný súd v prvom rade preskúmal údajné porušenie práva na prístup ku spisu, v rámci čoho na úvod spresnil, že výhrady spoločnosti Google v tejto súvislosti sa týkajú obsahu všetkých poznámok, ktoré Komisia zaslala vo februári 2018 v súvislosti so stretnutiami, ktoré uskutočnila s tretími osobami počas celého svojho vyšetovania. Keďže teda v prípade všetkých uvedených stretnutí išlo o vypočúvanie s cieľom získať informácie týkajúce sa predmetu vyšetovania v zmysle článku 19 nariadenia č. 1/2003⁴²², Komisii prináležalo zabezpečiť vyhotovenie riadneho záznamu, ktorý umožní dotknutému podniku v správnom okamihu oboznámiť sa s ním a uplatniť svoje právo na obhajobu. V prejednávanej veci Všeobecný súd konštatoval, že uvedené požiadavky neboli dodržané, a to z dôvodu jednak doby, ktorá uplynula medzi konaním vypočúvaní a zaslaním príslušných poznámok z vypočúvaní, a jednak stručnej povahy týchto poznámok. Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré sa majú vyvodiť z tohto procesného pochybenia, však Všeobecný súd pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry porušenie práva na obhajobu možno v prípade takéhoto pochybenia konštatovať iba vtedy, ak dotknutý podnik preukáže, že by svoju obranu mohol zaistiť lepšie, ak by k takémuto pochybeniu nedošlo. V prejednávanej veci sa však Všeobecný súd domnieval, že z dôkazov, ktoré mu boli predložené, ani z argumentácie, ktorá mu bola predložená v tejto súvislosti, takéto preukázanie nevyplýva.

Všeobecný súd sa v druhom rade zaoberal údajným porušením práva byť vypočutý a konštatoval, že výhrady spoločnosti Google v tejto súvislosti predstavujú procesnú časť výhrad, ktorých cieľom je spochybniť dôvodnosť konštatovania nekalej povahy niektorých dohôd o podiele na príjmoch, keďže smerujú k spochybneniu zamietnutia vypočutia k testu AEC vykonanému v tomto rámci. Keďže však Komisia túto žiadosť spoločnosti Google zamietla, hoci jej Google zaslala dva listy opisujúce skutkové okolnosti, ktorými podstatným spôsobom doplnila obsah a rozsah prístupu pôvodne uvedeného v tejto súvislosti v oznámení o výhradách, bez toho, aby prijala dodatočné oznámenie o výhradách a uskutočnila následné vypočutie, hoci tak mala urobiť, Všeobecný súd konštatoval, že Komisia porušila právo spoločnosti Google na obhajobu, a tým ju pripravila o možnosť lepšie zaistiť svoju obhajobu rozvinutím svojich tvrdení na vypočutí. Všeobecný súd dodal, že význam vypočutia je v prejednávanej veci ešte zrejmejší vzhľadom na konštatované pochybenia, ktorých sa Komisia dopustila pri vykonaní testu AEC. V dôsledku toho bolo potrebné aj na tomto základe zrušiť konštatovanie nekalej povahy dohôd o podiele na príjmoch na základe portfólia.

Napokon Všeobecný súd, ktorý bol vyzvaný, aby v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci vykonal vlastné samostatné posúdenie výšky pokuty, na úvod spresnil, že hoci je potrebné napadnuté rozhodnutie čiastočne zrušiť v rozsahu, v akom sa v ňom konštatuje, že dohody o podiele na príjmoch na základe portfólia sú samy osebe nekalé, toto čiastočné zrušenie nemá vplyv na celkovú platnosť

⁴²² Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

konštatovania porušenia vzhľadom na účinky vylúčenia vyplývajúce z ostatných zneužívajúcich praktík, ktoré Google uplatňovala počas obdobia porušovania.

Na základe vlastného posúdenia všetkých okolností týkajúcich sa sankcie Všeobecný súd rozhodol, že je potrebné zmeniť napadnuté rozhodnutie, pričom sa domnieval, že spoločnosti Google má byť za predmetné porušenie uložená pokuta vo výške 4,125 miliardy eur. Na tento účel Všeobecný súd, rovnako ako Komisia, považoval za vhodné zohľadniť úmyselnú povahu uplatňovania protiprávnych praktík, ako aj hodnotu predaja, ktorý Google dosiahla v poslednom roku svojej plnej účasti na porušení. Naopak, pokiaľ ide o zohľadnenie závažnosti a dĺžky trvania porušenia, Všeobecný súd z dôvodov uvedených v rozsudku považoval za vhodné zohľadniť pri posúdení vplyvu účinkov vylúčenia, ktoré Komisia platne konštatovala v napadnutom rozhodnutí, vývoj jednotlivých aspektov porušenia v čase a vzájomné dopĺňanie sa predmetných praktík.

3. Prínosy v oblasti koncentrácií

Rozsudok z 13. júla 2022, Illumina/Komisia (T-227/21, [EU:T:2022:447](#))

„Hospodárska súťaž – Koncentrácie – Trh farmaceutického priemyslu – Článok 22 nariadenia (ES) č. 139/2004 – Žiadosť o postúpenie veci podaná orgánom na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý podľa vnútroštátneho práva nemá právomoc preskúmať koncentráciu – Rozhodnutie Komisie o preskúmaní koncentrácie – Rozhodnutia Komisie, ktorými vyhovelá žiadostiam ďalších vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže o pripojenie sa k žiadosti o postúpenie veci – Právomoc Komisie – Lehota na podanie žiadosti o postúpenie veci – Pojem „dozvedeli“ – Primeraná lehota – Legitímna dôvera – Verejné vyhlásenia podpredsedníčky Komisie – Právna istota“

Illumina je americká spoločnosť, ktorá sa špecializuje na genomické sekvenovanie. Vyvíja, vyrába a uvádza na trh integrované systémy pre genetickú analýzu, najmä genomické sekvencery novej generácie, ktoré sa používajú okrem iného pri vývoji skríningových testov na rakovinu. Grail je americká biotechnologická spoločnosť, ktorá pri vývoji takých skríningových testov využíva genomické sekvenovanie.

Dňa 21. septembra 2020 tieto dva podniky⁴²³ zverejnili návrh na získanie výlučnej kontroly nad spoločnosťou Grail spoločnosťou Illumina. Keďže obrat nepresahoval príslušné prahové hodnoty, predmetná koncentrácia nemala európsky význam v zmysle článku 1 nariadenia o fúziách⁴²⁴, a preto nebola oznámená Európskej komisii. Nebola oznámená ani v členských štátoch EÚ, ani v štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore, keďže nedosahovala ani príslušné vnútroštátne prahové hodnoty.

Podľa článku 22 nariadenia o fúziách má vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže možnosť požiadať o postúpenie Komisii na preskúmanie v prípade akejkoľvek koncentrácie, ktorá nemá európsky význam, ale ktorá ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi a hrozí, že významne ovplyvní hospodársku súťaž na území dotknutého členského štátu.

V prejednávanej veci Komisia po tom, čo 7. decembra 2020 dostala sťažnosť týkajúcu sa predmetnej koncentrácie, dospela k predbežnému záveru, že táto koncentrácia zrejme spĺňala podmienky

⁴²³ Spolu „účastníci koncentrácie“.

⁴²⁴ Nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ L 24, 2004, s. 1; Mim. vyd. 08/003, s. 40) (ďalej len „nariadenie o fúziách“).

potrebné na to, aby mohla byť predmetom postúpenia vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže.⁴²⁵ Preto 19. februára 2021 zaslala členským štátom list (ďalej len „list s výzvou“), aby ich jednak informovala o tejto koncentrácii, a jednak ich vyzvala, aby jej zaslali žiadosť o postúpenie podľa článku 22 nariadenia o fúziách. Francúzsky orgán na ochranu hospodárskej súťaže jej 9. marca 2021 zaslal takú žiadosť o postúpenie veci, o pripojenie sa ku ktorej následne požiadali grécke, belgické, nórske, islandské a holandské orgány na ochranu hospodárskej súťaže, každý vo vlastnom mene. Komisia 11. marca 2021 informovala účastníkov koncentrácie o žiadosti o postúpenie veci (ďalej len „informačný list“). Rozhodnutiami z 19. apríla 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“) Komisia vyhovelá žiadosti o postúpenie veci spolu s príslušnými žiadosťami o pripojenie.

Illumina, podporovaná spoločnosťou Grail, podala žalobu o neplatnosť napadnutých rozhodnutí a informačného listu. Všeobecný súd svojím rozsudkom, ktorý vydala rozšírená komora zasadajúca v skrátenom súdnom konaní, zamietol túto žalobu v celom rozsahu. Pri tejto príležitosti Všeobecný súd prvýkrát rozhodoval o uplatnení mechanizmu postúpenia stanoveného v článku 22 nariadenia o fúziách na transakciu, ktorá nemusela byť oznámená v štáte, ktorý podal žiadosť o postúpenie, ale ktorá zahŕňa nadobudnutie podniku, ktorého význam pre hospodársku súťaž sa neodráža v jeho obrate. V prejednávanej veci Všeobecný súd v zásade pripustil, že Komisia v takejto situácii môže mať právomoc. Okrem toho Všeobecný súd objasnil výpočet lehoty 15 pracovných dní, v ktorej majú členské štáty v takej situácii predložiť žiadosť o postúpenie veci.

Posúdenie takto prijaté Všeobecným súdom predznamenáva nový prístup Komisie, pokiaľ ide o uplatňovanie mechanizmu postúpenia stanoveného v článku 22 nariadenia o fúziách podľa usmernenia uverejneného 31. marca 2021⁴²⁶, ktorého vykonávaním sa otvára cesta k tomu, aby pravidlá EÚ o kontrole fúzií lepšie zohľadňovali transakcie zahŕňajúce inovatívne podniky s významným konkurenčným potenciálom.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd rozhodol o prípustnosti žaloby, ktorú Komisia spochybňuje vzhľadom na povahu napadnutých aktov.

V tejto súvislosti Všeobecný súd poukázal na jednej strane na to, že napadnuté rozhodnutia sú ako také záväzné, a na druhej strane na to, že každé z nich má za následok zmenu právneho poriadku uplatniteľného na preskúmanie predmetnej koncentrácie. Okrem toho tieto rozhodnutia, ktorými sa ukončilo osobitné konanie o postúpení veci, s konečnou platnosťou určili stanovisko Komisie v tejto oblasti. Prijatím žiadostí predložených príslušnými vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže podľa článku 22 nariadenia o fúziách Komisia uznala svoju právomoc preskúmať predmetnú koncentráciu v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými pravidlami stanovenými na tento účel nariadením o fúziách, s ktorými súvisí najmä povinnosť pozastaviť koncentráciu uvedená v článku 7. Za týchto okolností bolo teda potrebné konštatovať, že napadnuté rozhodnutia predstavujú napadnuteľné akty v zmysle článku 263 ZFEÚ.

⁴²⁵ Pokiaľ ide konkrétne o potenciálny vplyv predmetnej koncentrácie na hospodársku súťaž na vnútornom trhu, predbežná analýza, ktorú vykonala Komisia, ju viedla k vyjadreniu obáv, pokiaľ ide o skutočnosť, že transakcia by mohla umožniť spoločnosti Illumina, ktorá je dobre etablovaná v Európe, zablokovať prístup konkurentov spoločnosti Grail k systémom sekvenovania novej generácie potrebným na vývoj skríningových testov na rakovinu, a teda obmedziť ich rozvoj v budúcnosti.

⁴²⁶ Usmernenie Komisie o uplatňovaní mechanizmu postupovania prípadov stanoveného v článku 22 nariadenia o fúziách na určité kategórie prípadov (Ú. v. EÚ C 113, 2021, s. 1).

Naopak podľa Všeobecného súdu to neplatí v prípade informačného listu, ktorý síce tiež vedie k povinnosti pozastaviť koncentráciu, ale je len prechodnou fázou v konaní o postúpení veci, takže žaloba sa považuje za neprípustnú v rozsahu, v akom smeruje proti tomuto informačnému listu.

Po druhé, pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd v prvom rade preskúmal žalobný dôvod založený na nedostatku právomoci Komisie. V tomto smere Všeobecný súd na úvod spresnil, že v tejto súvislosti má určiť, či má Komisia podľa článku 22 nariadenia o fúziách právomoc preskúmať koncentráciu, ktorá je predmetom žiadosti o postúpenie podanej členským štátom, ktorý má vnútroštátny systém kontroly fúzií, ale táto koncentrácia nepatrí do pôsobnosti jeho vnútroštátnej právnej úpravy.

V prejednávanej veci Všeobecný súd po prvé konštatoval, že keď Komisia v takej situácii uznala svoju právomoc, nevychádzala z nesprávneho výkladu článku 22 nariadenia o fúziách.

Zo znenia tohto ustanovenia, najmä z použitia výrazu „[akákoľvek] koncentrácia“, jasne vyplýva, že členský štát je oprávnený postúpiť Komisii akúkoľvek koncentráciu, ktorá spĺňa v ňom stanovené kumulatívne podmienky, bez ohľadu na existenciu alebo dosah vnútroštátnych pravidiel kontroly fúzií. Okrem toho z pôvodu tohto ustanovenia vyplýva, že mechanizmus postúpenia, ktorý zaviedlo, bol pôvodne určený na to, aby slúžil členským štátom, ktoré nemajú vlastný systém kontroly koncentrácií, ale jeho uplatniteľnosť nebola obmedzená len na túto situáciu. Navyše z hľadiska všeobecnej štruktúry nariadenia o fúziách a jeho cieľov Všeobecný súd zdôraznil, že jeho pôsobnosť, a teda rozsah vyšetrovacej právomoci Komisie v oblasti fúzií, závisí predovšetkým od prekročenia prahových hodnôt obratu, ktoré vymedzujú európsky význam koncentrácie, ale subsidiárne aj od mechanizmov postúpenia, stanovených okrem iného v článku 22 tohto nariadenia.

Za týchto podmienok Všeobecný súd po tom, čo poukázal na to, že cieľom nariadenia o fúziách je umožniť účinnú kontrolu všetkých koncentrácií s významnými účinkami na štruktúru hospodárskej súťaže v Európskej únii, nakoniec konštatoval, že sporný mechanizmus postúpenia je nápravným mechanizmom, ktorý je súčasťou tohto cieľa. Poskytuje flexibilitu potrebnú na to, aby boli na úrovni EÚ preskúmané koncentrácie, ktoré by mohli významne narušiť účinnú hospodársku súťaž na vnútornom trhu a ktoré by sa z dôvodu neprekročenia prahových hodnôt obratu inak vymykali kontrole v rámci systémov kontroly fúzií Európskej únie aj členských štátov. V dôsledku toho Komisia uznala svoju právomoc na preskúmanie predmetnej koncentrácie v súlade so správnym výkladom článku 22 nariadenia o fúziách.

Po druhé Všeobecný súd konštatoval, že takýto výklad neporušuje zásadu prenesenia právomocí⁴²⁷, zásadu subsidiarity⁴²⁸ ani zásadu proporcionality⁴²⁹. Nakoniec, pokiaľ ide o zásadu právnej istoty, Všeobecný súd poukázal na to, že len výklad prijatý v napadnutých rozhodnutiach zabezpečuje potrebnú právnu istotu a jednotné uplatňovanie článku 22 nariadenia o fúziách v Európskej únii. Všeobecný súd preto rozhodol, že žalobný dôvod založený na nedostatku právomoci Komisie je v celom rozsahu nedôvodný.

Pokiaľ ide v druhom rade o žalobný dôvod založený na tom, že žiadosť o postúpenie bola podaná oneskorene, Všeobecný súd konštatoval, že podľa článku 22 ods. 1 druhého pododseku nariadenia o fúziách musí byť žiadosť o postúpenie podaná v lehote 15 pracovných dní od okamihu, keď sa dotknutý členský štát „dozvedel“ o koncentrácii, ak sa nevyžaduje oznámenie tejto koncentrácie.

⁴²⁷ Ktorú stanovuje článok 4 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkom 5 ZEÚ.

⁴²⁸ Ktorú stanovuje článok 5 ods. 1 a 3 ZEÚ a vykonáva Protokol (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality (Ú. v. EÚ C 202, 2016, s. 206).

⁴²⁹ Ktorú stanovuje článok 5 ods. 1 a 4 ZEÚ.

V tejto súvislosti Všeobecný súd v prvom rade konštatoval, že takéto „dozvedenie sa“ by sa malo chápať ako aktívny prenos informácií dotknutému členskému štátu, ktorý mu umožní predbežne posúdiť, či boli splnené podmienky potrebné na podanie návrhu na postúpenie veci. Z toho vyplýva, že v prejednávanej veci predstavuje uvedené „dozvedenie sa“ list s výzvou. Za týchto okolností treba konštatovať, že žiadosť o postúpenie bola podaná včas, takže ju nemožno považovať za oneskorene podanú.

V rámci skúmania subsidiárnych výhrad založených na porušení zásad právnej istoty a „riadnej správy vecí verejných“ Všeobecný súd ďalej zdôraznil, že Komisia je napriek tomu povinná dodržať primeranú lehotu na vedenie správnych konaní, najmä v súvislosti s kontrolou koncentrácií, vzhľadom na základné ciele účinnosti a rýchlosti, na ktorých je založené nariadenie o fúziách. V prejednávanej veci však Všeobecný súd konštatoval, že lehota 47 dní, ktorá uplynula medzi dorúčením sťažnosti a zaslaním listu s výzvou, bola neprimeraná. Keďže však nebolo preukázané, že nedodržanie primeranej lehoty Komisiou ovplyvnilo schopnosť účastníkov koncentrácie účinne sa brániť, nemôže odôvodniť zrušenie napadnutých rozhodnutí. V dôsledku toho Všeobecný súd zamietol aj druhý žalobný dôvod v celom rozsahu.

V treťom a poslednom rade Všeobecný súd zamietol aj žalobný dôvod založený na porušení zásad ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty. V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že tvrdenia týkajúce sa poslednej uvedenej zásady nie sú dostatočne podložené, a preto preskúmal len výhrady týkajúce sa zásady ochrany legitímnej dôvery. V tejto súvislosti pripomenul, že ak sa chce dotknutá osoba riadne dovolávať tejto zásady, musí preukázať, že jej boli poskytnuté presné, bezpodmienečné a zhodujúce sa záruky pochádzajúce z oprávnených a spoľahlivých zdrojov, ktoré u nej vzbudili opodstatnené očakávania. V prejednávanej veci však Illumina nepreukázala takéto okolnosti a nemôže sa riadne odvolávať na zmenu smerovania rozhodovacej praxe Komisie.

4. Štátna pomoc

Rozsudok zo 4. mája 2022, Wizz Air Hungary/Komisia (TAROM; pomoc na záchranu) (T-718/20, [EU:T:2022:276](#))

„Štátna pomoc – Letecká doprava – Podporné opatrenie prijaté Rumunskom – Pomoc na záchranu spoločnosti TAROM – Rozhodnutie o nevznesení námietok – Žaloba o neplatnosť – Postavenie dotknutej osoby – Ochrana procesných práv – Prípustnosť – Usmernenia o pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach s výnimkou finančných inštitúcií – Opatrenie, ktorého cieľom je zabrániť sociálnym ťažkostiam alebo napraviť zlyhanie trhu – Zásada poskytnutia pomoci jedenkrát a naposledy – Vplyv predchádzajúcej pomoci poskytnutej pred pristúpením Rumunska k Únii – Vážne ťažkosti – Povinnosť odôvodnenia“

Dňa 19. februára 2020 Rumunsko oznámilo Európskej komisii plán pomoci na záchranu spoločnosti TAROM, rumunskej leteckej spoločnosti pôsobiacej najmä vo vnútroštátnej a medzinárodnej preprave cestujúcich, nákladu a pošty. Oznámené opatrenie tvorila pôžička na financovanie potrieb spoločnosti TAROM v likvidite vo výške približne 36 660 000 eur, ktorá mala byť splatená na konci obdobia šiestich mesiacov s možnosťou čiastočného predčasného splatenia.

Komisia bez toho, aby začala konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ, rozhodnutím z 24. februára 2020⁴³⁰ kvalifikovala oznámené opatrenie ako štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a usmernení o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach.⁴³¹

Letecká spoločnosť Wizz Air Hungary Zrt. (ďalej len „žalobkyňa“) podala žalobu o neplatnosť tohto rozhodnutia, ktorú desiata rozšírená komora Všeobecného súdu zamietla. Vo svojom rozsudku súd poskytol spresnenia týkajúce sa preskúmania zlučiteľnosti pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu s vnútorným trhom vzhľadom na podmienku stanovenú v usmerneniach, podľa ktorej takáto pomoc musí prispieť k cieľu spoločného záujmu. Všeobecný súd tiež nanovo analyzoval podmienku poskytnutia pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach jedenkrát a naposledy, stanovenú tými istými usmerneniami.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade zamietol žalobné dôvody na zrušenie založené na nesprávnom právnom posúdení, ktorého sa Komisia mala dopustiť tým, že sa rozhodla nezačať konanie vo veci formálneho zisťovania napriek pochybnostiam, ktoré mala mať pri predbežnom posúdení zlučiteľnosti oznámenej pomoci s vnútorným trhom.

V tejto súvislosti žalobkyňa najmä tvrdila, že konštatovanie o zlučiteľnosti oznámenej pomoci s vnútorným trhom odporovalo dvom z podmienok stanovených usmerneniami na to, aby sa pomoc na záchranu v prospech podniku v ťažkostiach mohla považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom, a to (1) podmienke týkajúcej sa prispenia opatrenia pomoci k cieľu spoločného záujmu a (2) podmienke poskytnutia pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach jedenkrát a naposledy. Podľa žalobkyne nedodržanie uvedených podmienok odhaľuje pochybnosti, ktoré mali viesť Komisiu k začatiu konania vo veci formálneho zisťovania.

Všeobecný súd v prvom rade pripomína, že ak oznámená pomoc vyvoláva pochybnosti o jej zlučiteľnosti s vnútorným trhom, Komisia je povinná začať konanie vo veci formálneho zisťovania.

V nadväznosti na to, pokiaľ ide o prvú podmienku uplatniteľnú na pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu, ktorej porušenie sa uvádza, a to podmienku týkajúcu sa sledovania cieľa spoločného záujmu, Všeobecný súd uvádza, že z bodu 43 usmernení vyplýva, že na to, aby oznámená pomoc bola vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe usmernení, musí sledovať cieľ spoločného záujmu v rozsahu, v akom je jej cieľom zabrániť sociálnym ťažkostiam alebo riešiť zlyhanie trhu. To potvrdzuje bod 44 týchto usmernení, podľa ktorého členské štáty musia preukázať, že úpadok príjemcu by mohol viesť k vážnym sociálnym ťažkostiam alebo závažnému zlyhaniu trhu, konkrétne tým, že preukážu, že existuje „riziko“ narušenia dôležitej služby, ktorú je ťažké nahradiť a ktorú by akýkoľvek konkurent mohol namiesto príjemcu ťažko zabezpečiť.

Podľa Všeobecného súdu z uvedených bodov usmernení vyplýva, že hoci dotknutý členský štát musí preukázať, že účelom pomoci je zabrániť sociálnym ťažkostiam alebo riešiť zlyhanie trhu, nie je povinný preukázať, že v prípade neexistencie opatrenia pomoci by nevyhnutne nastali určité negatívne dôsledky, ale len to, že by mohli nastať.

⁴³⁰ Rozhodnutie Komisie C(2020) 1160 final z 24. februára 2020 o štátnej pomoci SA.56244 (2020/N) – Rumunsko – Pomoc na záchranu TAROM (Ú. v. EÚ 2020 C 310, s. 3).

⁴³¹ Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 2014, s. 1) (ďalej len „usmernenia“).

Pokiaľ ide o otázku, či Komisia mala mať pochybnosti o existencii rizika, že v prípade absencie oznámeného opatrenia pomoci by nastali sociálne ťažkosti alebo zlyhanie trhu, alebo o skutočnosti, že toto opatrenie malo za cieľ im zabrániť alebo ich napraviť určitým spôsobom, Všeobecný súd konštatuje, že vzhľadom na zlý stav rumunskej cestnej a železničnej infraštruktúry bola Komisia oprávnená domnievať sa, že regionálne prepojenie prostredníctvom vnútroštátnych leteckých spojení a medzinárodné prepojenie zabezpečované spoločnosťou TAROM predstavovali dôležitú službu, ktorej prerušenie by mohlo spôsobiť vážne sociálne ťažkosti alebo predstavovať zlyhanie trhu v zmysle bodu 44 písm. b) usmernení.

V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že hoci pri preskúmaní existencie a zákonnosti štátnej pomoci môže byť nevyhnutné, aby Komisia prípadne išla nad rámec samotného preskúmania skutkových a právnych okolností, o ktorých sa dozvedela, nemožno z toho vyvodiť, že Komisia musí z vlastného podnetu a pri neexistencii akéhokoľvek nepriameho dôkazu v tomto zmysle vyhľadať všetky informácie, ktoré by mohli vykazovať spojitost s vecou, ktorá jej bola predložená, aj keď by také informácie boli verejne dostupné.

Vzhľadom na tieto spresnenia Všeobecný súd pri skúmaní rôznych tvrdení predložených žalobkyňou dospel k záveru, že tieto tvrdenia nemôžu spochybniť analýzu Komisie potvrdzujúcu význam spoločnosti TAROM pre prepojenie rumunských regiónov, ako aj veľmi veľký vplyv, ktorý by jej úpadok mal na tieto regióny. Z toho vyplýva, že Komisia mohla bez toho, aby mala pochybnosti, dospieť len na tomto základe k záveru, že oznámená pomoc spĺňala požiadavky stanovené v bodoch 43 a 44 usmernení.

Napokon, pokiaľ ide o druhú podmienku uplatniteľnú na pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu, ktorej porušenia sa žalobkyňa dovoľavala, a to podmienku jedenkrát a naposledy, Všeobecný súd pripomenul, že podľa bodu 70 usmernení takúto pomoc možno poskytnúť podnikom v ťažkostiach len na jednu operáciu reštrukturalizácie. V tomto kontexte bod 71 usmernení najmä stanovuje, že ak podnik už získal pomoc na záchranu alebo reštrukturalizáciu, Komisia schváli novú pomoc, len ak uplynulo najmenej desať rokov od (1) poskytnutia skoršej pomoci, (2) od skončenia predchádzajúceho obdobia reštrukturalizácie alebo (3) od pozastavenia plnenia skoršieho plánu reštrukturalizácie.

V tejto súvislosti Všeobecný súd poznamenal, že hoci TAROM až do roku 2019 bola príjemcom pomoci na reštrukturalizáciu vo forme pôžičky a viacerých záruk týkajúcich sa ostatných pôžičiek, ktoré podpísala táto spoločnosť, nič to nemení na tom, že táto pomoc bola poskytnutá v rokoch 1997 až 2003 a že všetky záruky za pôžičky boli využité bezprostredne po ich poskytnutí. Keďže skutočný prevod prostriedkov nie je na určenie dátumu poskytnutia pomoci rozhodujúci, prvá hypotéza uvedená v bode 71 usmernení, teda uplynutie lehoty najmenej desiatich rokov odo dňa poskytnutia skoršej pomoci na reštrukturalizáciu, bola v dôsledku toho preukázaná.

Pokiaľ ide o druhú a tretiu hypotézu uvedenú v bode 71 usmernení, a to uplynutie obdobia najmenej desať rokov od skončenia obdobia skoršej reštrukturalizácie alebo pozastavenia plnenia skoršieho plánu reštrukturalizácie, Všeobecný súd uviedol, že pojem „obdobie reštrukturalizácie“ odkazuje na obdobie, počas ktorého sa prijímajú opatrenia na reštrukturalizáciu, ktoré je v zásade odlišné od obdobia, počas ktorého sa vykonáva opatrenie štátnej pomoci sprevádzajúce tieto opatrenia. V rozpore s dôkazným bremenom, ktoré v tejto súvislosti znáša, žalobkyňa nepredložila nijaký dôkaz alebo indíciu, podľa ktorých by sa obdobie skoršej reštrukturalizácie skončilo menej ako desať rokov pred poskytnutím oznámeného opatrenia pomoci.

Pokiaľ ide o pojem „plán reštrukturalizácie“, Všeobecný súd okrem toho spresnil, že skutočnosť, že pomoc na reštrukturalizáciu súvisí s plánom reštrukturalizácie, neznamená, že táto pomoc je sama osebe súčasťou uvedeného plánu reštrukturalizácie, keďže existencia tohto plánu je naopak nevyhnutnou podmienkou na to, aby sa takáto pomoc mohla považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Všeobecný súd tak tiež odmietol tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého okolnosť, že pomoc na reštrukturalizáciu poskytnutá spoločnosti TAROM v rokoch 1997 až 2003 bola vykonávaná až do roku 2019, znamená, že plán reštrukturalizácie, ktorý bol spojený s touto pomocou, tiež trval až do roku 2019.

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd odmietol tiež výhrady žalobkyne založené na tom, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodla nezačať konanie vo veci formálneho zisťovania napriek pochybnostiam, ktoré mala mať pri predbežnom posúdení podmienky poskytnutia pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu jedenkrát a naposledy.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, ktorú má Komisia, a v dôsledku toho zamietol žalobu v celom jej rozsahu.

Rozsudok z 18. mája 2022, Ryanair/Komisia (Condor; pomoc na záchranu) (T-577/20, [EU:T:2022:301](#))

„Štátna pomoc – Nemecký trh s leteckou dopravou – Pôžička poskytnutá Nemeckom spoločnosti Condor Flugdienst – Rozhodnutie, ktorým sa pomoc vyhlasuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom – Článok 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ – Usmernenia pre štátnu pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach – Špecifické ťažkosti, ktoré nevznikli v dôsledku svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny – Príliš závažné ťažkosti na to, aby ich mohla riešiť len samotná skupina – Riziko narušenia dôležitej služby“

Dňa 25. septembra 2019 letecká spoločnosť Condor Flugdienst GmbH (ďalej len „Condor“), ktorá poskytuje služby leteckej dopravy najmä cestovným kanceláriám z viacerých nemeckých letísk, požiadala o začatie konkurzného konania z dôvodu vstupu spoločnosti Thomas Cook Group plc (ďalej len „skupina Thomas Cook“), ktorá je jej 100 % vlastníkom, do likvidácie.

V ten istý deň Spolková republika Nemecko oznámila Európskej komisii opatrenie pomoci na záchranu v prospech spoločnosti Condor, ktoré bolo obmedzené na šesť mesiacov. Oznámená pomoc mala za cieľ zachovať riadnu leteckú dopravu a obmedziť negatívne dôsledky na spoločnosť Condor, jej cestujúcich a zamestnancov, spôsobené likvidáciou jej materskej spoločnosti, tým, že jej umožní pokračovať vo svojich činnostiach až do dosiahnutia dohody so svojimi veriteľmi, a kým sa prípadne neuskutoční jej predaj.

Komisia bez toho, aby začala konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ, rozhodnutím zo 14. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“)⁴³² kvalifikovala oznámené opatrenie ako štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a usmernení o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach⁴³³.

Žalobu o neplatnosť tohto rozhodnutia, ktorú podala letecká spoločnosť Ryanair DAC (ďalej len „žalobkyňa“), desiata rozšírená komora Všeobecného súdu zamietla. Pri tejto príležitosti vnútroštátny súd uvádzal najmä spresnenia týkajúce sa preskúmania zlučiteľnosti pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu s vnútorným trhom z hľadiska pravidla stanoveného usmerneniami, podľa ktorého spoločnosť, ktorá je súčasťou skupiny, môže využiť takúto pomoc len pod podmienkou, že jej ťažkosti sú pre ňu špecifické a nevyplyvajú zo svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny a že tieto ťažkosti sú príliš závažné na to, aby ich mohla riešiť samotná skupina.

⁴³² Rozhodnutie Komisie C(2019) 7429 final zo 14. októbra 2019 o štátnej pomoci SA.55394 (2019/N) – Nemecko – Pomoc na záchranu spoločnosti Condor (Ú. v. EÚ C 294, 2020, s. 3).

⁴³³ Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 2014, s. 1, ďalej len „usmernenia“).

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade zamietol žalobné dôvody na zrušenie založené na skutočnosti, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodla nezačať konanie vo veci formálneho zisťovania napriek pochybnostiam, ktoré mala mať pri predbežnom posúdení zlučiteľnosti oznámenej pomoci s vnútorným trhom.

V tejto súvislosti žalobkyňa konkrétne tvrdila, že konštatovanie zlučiteľnosti oznámenej pomoci s vnútorným trhom bolo v rozpore s bodom 22, bodom 44 písm. b) a bodom 74 usmernení, čo svedčí o pochybnostiach, ktoré mali viesť Komisiu k začatiu konania vo veci formálneho zisťovania.

Hoci Všeobecný súd potvrdil, že Komisia bola povinná začať konanie vo veci formálneho zisťovania v prípade pochybností o zlučiteľnosti oznámenej pomoci s vnútorným trhom, v prvom rade odmietol výhradu založenú na porušení bodu 22 usmernení Komisiou.

Podľa uvedeného bodu 22 „spoločnosť, ktorá patrí do väčšej podnikateľskej skupiny, nie je za bežných okolností oprávnená na pomoc v zmysle týchto ustanovení, s výnimkou prípadov, keď sa dá preukázať, že ťažkosti spoločnosti sú jej vlastné a nevznikli v dôsledku svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny a že ťažkosti sú príliš závažné na to, aby ich mohla riešiť len samotná skupina“.

Pokiaľ ide o časť vety „s výnimkou prípadov, keď sa dá preukázať, že ťažkosti spoločnosti sú jej vlastné a nevznikli v dôsledku svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny“, podľa Všeobecného súdu z doslovného, teleologického a kontextuálneho výkladu uvedeného bodu 22 vyplýva, že táto časť vety obsahuje len jednu a tú istú podmienku, ktorú treba vykladať v tom zmysle, že ťažkosti podniku, ktorý je súčasťou skupiny, sa musia považovať za jemu vlastné, pokiaľ nevyplývajú zo svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny.

V tejto súvislosti Všeobecný súd poznamenal, že účelom bodu 22 usmernení je zabrániť tomu, aby sa skupina podnikov oslobodila od svojich nákladov, dlhov alebo pasív voči subjektu skupiny tým, že by z neho urobila subjekt oprávnený na pomoc na záchranu, hoci inak by na pomoc nemal nárok. Naopak, cieľom tohto bodu nie je vylúčiť z pôsobnosti pomoci na záchranu podnik, ktorý je súčasťou skupiny, len z dôvodu, že jeho ťažkosti boli spôsobené ťažkosťami zvyšku skupiny alebo inou spoločnosťou skupiny, pokiaľ uvedené ťažkosti neboli umelo vytvorené alebo svojvoľne rozdelené v rámci uvedenej skupiny.

Keďže v prejednáwanej veci sa žalobkyni nepodarilo vyvrátiť závery Komisie, podľa ktorých ťažkosti spoločnosti Condor vyplývali hlavne z likvidácie skupiny Thomas Cook a nie zo svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny, nepreukázala existenciu pochybností o zlučiteľnosti oznámeného opatrenia pomoci s podmienkou stanovenou v bode 22 usmernení.

Tento záver nie je spochybnený konštatovaním, že ťažkosti spoločnosti Condor boli v tejto súvislosti spojené s výmazom významných súm pohľadávok, ktoré mala táto spoločnosť voči skupine Thomas Cook v rámci združovania jej pokladnice. Združovanie pokladnice v rámci skupiny je totiž bežnou a rozšírenou praxou v rámci skupín spoločností, ktorej cieľom je uľahčiť financovanie skupiny tým, že spoločnostiam tejto skupiny umožní ušetriť finančné náklady. Okrem toho v prejednáwanej veci bol tento systém združovania pokladnice zavedený skupinou Thomas Cook už niekoľko rokov a nebol príčinou jej ťažkostí.

Keďže neexistuje žiadny konkrétny dôkaz umožňujúci preukázať svojvoľnú povahu systému združovania pokladnice skupiny Thomas Cook, nie je úlohou Komisie, aby z vlastného podnetu prešetrila spravodlivosť uvedeného systému.

Navyše žalobkyni sa nepodarilo preukázať existenciu pochybností pri preskúmaní podmienky stanovenej v bode 22 usmernení, podľa ktorej musia byť ťažkosti podniku, ktorý je tak ako spoločnosť Condor súčasťou skupiny, príliš závažné na to, aby ich mohla riešiť len samotná skupina. V tejto

súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že na jednej strane samotná skupina Thomas Cook bola v likvidácii a ukončila všetky svoje činnosti. Na druhej strane spresnil, že Komisia nebola povinná čakať na výsledok diskusií týkajúcich sa prípadného predaja spoločnosti Condor s cieľom vyriešiť jej finančné ťažkosti vzhľadom na naliehavosť týkajúcu sa akejkolvek pomoci na záchranu a neistotu inherentnú každému prebiehajúcemu obchodnému vyjednávaníu.

Všeobecný súd ďalej zamietol výhradu založenú na skutočnosti, že Komisia mala mať pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či oznámená pomoc spĺňala požiadavky uvedené v bode 44 písm. b) usmernení, ktorý spresňuje spôsoby, podľa ktorých členské štáty môžu preukázať, že úpadok príjemcu by mohol spôsobiť vážne sociálne ťažkosti alebo závažné zlyhanie trhu.

Podľa bodu 44 písm. b) usmernení členské štáty môžu predložiť tento dôkaz tým, že preukážu, že „existuje riziko narušenia dôležitej služby, ktorú je ťažké nahradiť, a kde by bol ťažký vstup pre akéhokoľvek konkurenta (napríklad poskytovateľ celoštátnej infraštruktúry)“.

Na to, aby sa služba považovala za „dôležitú“, sa podľa Všeobecného súdu nevyžaduje, aby podnik, ktorý poskytuje túto službu, plnil zásadnú systémovú úlohu pre hospodárstvo regiónu dotknutého členského štátu ani aby bol poverený službou všeobecného hospodárskeho záujmu alebo službou s celoštátnym významom. Vzhľadom na skutočnosť, že okamžitá repatriácia 200 000 až 300 000 cestujúcich spoločnosti Condor rozdelených v 50 až 150 rôznych destináciách nemohla byť v krátkom čase zabezpečená inými konkurenčnými leteckými spoločnosťami, Komisia správne dospela k záveru o existencii rizika narušenia dôležitej služby, ktorú je ťažké nahradiť, takže odchod spoločnosti Condor z trhu mohol spôsobiť závažné zlyhanie tohto trhu.

Napokon Všeobecný súd zamietol ako nedôvodnú aj výhradu žalobkyne, podľa ktorej Komisia vykonala neúplné a nedostatočné preskúmanie podmienky na poskytnutie pomoci na záchranu stanovenej v bode 74 usmernení, a to jedenkrát a naposledy.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, ktorú má Komisia, a v dôsledku toho zamietol žalobu v celom jej rozsahu.

Rozsudok z 8. júna 2022, Spojené kráľovstvo a ITV/Komisia (T-363/19 a T-456/19, [EU:T:2022:349](#))

„Štátna pomoc – Schéma pomoci realizovaná Spojeným kráľovstvom v prospech určitých nadnárodných skupín – Rozhodnutie, ktorým sa schéma pomoci vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom a protiprávnu a ktorým sa nariaďuje vymáhanie vyplnenej pomoci – Predbežné daňové rozhodnutia – Daňový režim týkajúci sa financovania skupín a najmä kontrolovaných zahraničných spoločností – Selektívne daňové výhody“

Podľa pravidiel zdaňovania príjmov právnických osôb sa v Spojenom kráľovstve zdaňujú iba zisky dosiahnuté činnosťami a aktívami v Spojenom kráľovstve. Pravidlá uplatniteľné na kontrolované zahraničné spoločnosti (Controlled Foreign Companies, ďalej len „CFC“) však stanovujú, že zisky týchto CFC sa zdaňujú v Spojenom kráľovstve prostredníctvom osobitnej dane (ďalej len „daň CFC“), ak sa považujú za umelo odklonené zo Spojeného kráľovstva.

Takáto daň CFC bola stanovená okrem iného pre neobchodné zisky CFC, ak tieto zisky vznikli z činností, pri ktorých sa významné personálne funkcie vykonávali v Spojenom kráľovstve, alebo boli vytvorené z finančných prostriedkov alebo aktív v Spojenom kráľovstve.

Pravidlá uplatniteľné na CFC, ktoré platili od 1. januára 2013 do 31. decembra 2018, stanovovali oslobodenie od dane CFC v prípade neobchodných finančných ziskov plynúcich z úverov v rámci skupiny, ktoré poskytli CFC ostatným členom skupiny, ktorí nemajú sídlo v Spojenom kráľovstve (ďalej

len „oprávnené úvery“), pričom v prípade týchto ziskov mohli skupiny podať žiadosť o čiastočné alebo úplné oslobodenie od dane CFC (ďalej len „systém oslobodenia od dane“).

Rozhodnutím z 2. apríla 2019⁴³⁴ Európska komisia označila tento systém oslobodenia od dane za protiprávnu schému štátnej pomoci nezlučiteľnú s vnútorným trhom v rozsahu, v akom sa vzťahoval na zisky pochádzajúce z činností, pri ktorých sa významné personálne funkcie vykonávali v Spojenom kráľovstve, keďže nebol odôvodnený potrebou stanoviť správne pravidlá proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam ani potrebou dodržiavať slobody zakotvené v Zmluvách.

Naopak, v rozsahu, v akom sa systém oslobodenia od dane uplatňoval na zisky pochádzajúce z finančných prostriedkov alebo aktív v Spojenom kráľovstve, Komisia konštatovala, že napriek *a priori* selektívnej povahe sú tieto výnimky odôvodnené tým, že ich cieľom je spravovateľným spôsobom uplatňovať pravidlá platné pre CFC.

Vláda Spojeného kráľovstva a spoločnosť ITV plc⁴³⁵, ktorá využila systém oslobodenia od dane (ďalej len „žalobcovia“), podali žaloby o neplatnosť napadnutého rozhodnutia.

Druhá rozšírená komora Všeobecného súdu tieto žaloby zamietla. Všeobecný súd vo svojom rozsudku najmä potvrdil, že daňová právna úprava Spojeného kráľovstva uplatniteľná na CFC predstavuje vhodný referenčný rámec na posúdenie selektívnosti systému oslobodenia od dane, keďže ide o súbor daňových predpisov odlišných od všeobecného systému dane z príjmov právnických osôb v Spojenom kráľovstve.

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide o analýzu daňových opatrení z hľadiska článku 107 ods. 1 ZFEÚ, Všeobecný súd na úvod uviedol, že preskúmanie tak kritéria výhody, ako aj kritéria selektívnosti si vyžaduje, aby sa určili obvyklé daňové pravidlá, ktoré tvoria relevantný referenčný rámec pre toto preskúmanie.

V prvom rade Všeobecný súd zamietol žalobné dôvody žalobcov založené na tom, že Komisia sa dopustila nesprávneho posúdenia v rozsahu, v akom identifikovala daňové pravidlá uplatniteľné na CFC ako referenčný rámec.

V tejto súvislosti Všeobecný súd poukázal na to, že referenčný rámec nemôže pozostávať z niektorých ustanovení vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu, ktoré boli umelo prevzaté zo širšieho legislatívneho rámca. Naopak, ak sa zdá, že opatrenie je jasne oddeliteľné od tohto všeobecného systému, nemožno vylúčiť, že referenčný rámec, ktorý sa má zohľadniť, môže byť obmedzenejší ako všeobecný systém.

Daňová právna úprava uplatniteľná na CFC sa teda v rozsahu, v akom sa usiluje zdaniť zisky umelo odklonené zo Spojeného kráľovstva prostredníctvom CFC, zakladá na logike odlišnej od logiky, na ktorej je založený všeobecný systém zdaňovania v Spojenom kráľovstve, ktorý sa vzťahuje na zisky dosiahnuté v Spojenom kráľovstve. Okrem toho tieto pravidlá v rozsahu, v akom osobitne definujú na účely zdanenia ziskov CFC okrem iného základ dane, zdaniteľnú osobu, zdaniteľnú udalosť a sadzby

⁴³⁴ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/1352 z 2. apríla 2019 o štátnej pomoci SA.44896, ktorú Spojené kráľovstvo poskytlo v súvislosti s oslobodením od dane z príjmov z financovania skupinových spoločností pre kontrolované zahraničné spoločnosti (Ú. v. EÚ L 216, 2019, s. 1) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

⁴³⁵ ITV plc so sídlom na daňové účely v Spojenom kráľovstve je holdingovou spoločnosťou na čele skupiny ITV Group, ktorá pôsobí v oblasti tvorby, výroby a distribúcie audiovizuálneho obsahu na rôznych platformách po celom svete. Táto skupina zahŕňa okrem iného CFC, akými sú ITV Entreprises BV a ITV (Finance) Europe BV, dve spoločnosti založené podľa holandského práva, ktoré poskytli niekoľko úverov iným spoločnostiam v skupine ITV Group.

dane, predstavujú úplný súbor pravidiel odlišný od všeobecného systému dane z príjmov právnických osôb v Spojenom kráľovstve.

Ďalej Všeobecný súd zamietol žalobné dôvody žalobcov založené na nesprávnom posúdení, ktorým je postihnuté konštatovanie existencie výhody. Keďže systém oslobodenia od dane umožňoval oslobodiť od zdanenia určité zisky, ktoré mali podliehať dani CFC, ale boli umelo odklonené zo Spojeného kráľovstva, tento systém poskytol výhodu spoločnostiam, ktoré tieto výnimky využívali.

Nakoniec pokiaľ ide o tvrdenia žalobcov založené na nesprávnom posúdení pri analýze selektívnosti systému oslobodenia od dane, Všeobecný súd v prvom rade uviedol, že Komisia sa správne domnievala, že cieľ daňovej právnej úpravy uplatniteľnej na CFC je obmedzený na zdanenie ziskov CFC umelo odklonených zo Spojeného kráľovstva s cieľom chrániť základ dane z príjmov právnických osôb v Spojenom kráľovstve. Všeobecný súd sa okrem toho domnieval, že Komisia správne konštatovala, že predmetné oslobodenia od dane v rozsahu, v akom oslobodzujú len neobchodné finančné zisky CFC pochádzajúce z oprávnených úverov a vylučujú zisky vyplývajúce z neoprávnených úverov, vedú k rozdielnemu zaobchádzaniu s týmito dvoma situáciami, hoci sú porovnateľné vzhľadom na cieľ sledovaný touto právnou úpravou. Keďže tak zisky pochádzajúce z oprávnených úverov, ako aj zisky z neoprávnených úverov mohli byť dosiahnuté v dôsledku vykonávania významných personálnych funkcií v Spojenom kráľovstve, vylúčenie neoprávnených úverov z predmetných oslobodení nemožno chápať v tom zmysle, že sa vzťahuje na osobitné situácie umelého odklonenia ziskov.

Vzhľadom na tieto pripomienky Všeobecný súd konštatoval, že keďže sa systém oslobodenia od dane odchýlil od daňových pravidiel uplatniteľných na CFC a oslobodil od dane len neobchodné finančné zisky CFC vyplývajúce z oprávnených úverov, tento systém viedol k rozdielnemu zaobchádzaniu s dvoma porovnateľnými situáciami vzhľadom na cieľ sledovaný touto právnou úpravou, a preto je *a priori* selektívny.

Všeobecný súd navyše poukázal na to, že ani jedna z okolností uvedených Spojeným kráľovstvom nemôže odôvodniť toto rozdielne zaobchádzanie. Keďže sa nepreukázalo, že identifikácia a lokalizácia významných personálnych funkcií vykonávaných v súvislosti s úvermi v rámci skupiny boli súčasťou mimoriadne nákladnej činnosti, predmetné výnimky nemožno odôvodniť administratívnou uskutočniteľnosťou. Okrem toho keďže sa daň CFC uplatňovala len na zisky považované za umelo odklonené, uloženie takej dane nemožno pokladať za prekážku slobody usadiť sa. Sporné výnimky preto nemohli byť odôvodnené potrebou dodržiavať slobodu usadiť sa.

Nakoniec Všeobecný súd potvrdil Komisiou nariadené vymáhanie pomoci od príjemcov sporných oslobodení od dane, pričom nestanovil výnimku pre prípady, v ktorých nebola získaná nijaká výhoda, a poukázal na to, že v prípade schémy pomoci Komisia nie je povinná vykonať analýzu pomoci poskytnutej v každom jednotlivom prípade.

Rozsudok z 30. novembra 2022, Rakúsko/Komisia (T-101/18, [EU:T:2022:728](#))

„Štátna pomoc – Jadrový priemysel – Pomoc plánovaná Maďarskom na spustenie dvoch nových jadrových reaktorov v lokalite Paks – Rozhodnutie vyhlasujúce pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom pod podmienkou splnenia určitých záväzkov – Článok 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ – Súlad pomoci s právom Únie v inom odvetví, než je odvetvie štátnej pomoci – Neoddeliteľná súvislosť – Podpora jadrovej energie – Článok 192 prvý odsek Zmluvy Euratom – Zásada ochrany životného prostredia, zásada znečisťovateľ platí a zásady obozretnosti a trvalej udržateľnosti – Určenie dotknutej hospodárskej činnosti – Zlyhanie trhu – Narušenie

Rozhodnutím zo 6. marca 2017⁴³⁶ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) Európska komisia schválila investičnú pomoc oznámenú Maďarskom v prospech štátneho podniku MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares (ďalej len „Paks II“), týkajúcu sa prevádzkovania dvoch jadrových reaktorov vo výstavbe v jadrovej elektrárni Paks, ktoré by mali postupne nahradiť štyri jadrové reaktory, ktoré už sú v prevádzke v tejto elektrárni.

Táto investičná pomoc (ďalej len „sporná pomoc“), ktorá v podstate spočíva v tom, že spoločnosti Paks II sa bezodplatne poskytnú nové jadrové reaktory na účely ich prevádzkovania, je z veľkej časti financovaná úverom vo forme obnoviteľnej úverovej linky vo výške 10 miliárd eur, poskytnutej Maďarsku Ruskou federáciou v rámci medzivládnej dohody o spolupráci v oblasti mierového využívania jadrovej energie. V súlade s touto dohodou bola výstavba nových reaktorov zverená priamym zadaním spoločnosti Nižnyj Novgorod Engineering Company Atomenergoprojekt (ďalej len „JSC NIAEP“).

V napadnutom rozhodnutí Komisia vyhlásila spornú pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom za určitých podmienok, v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ. Podľa tohto ustanovenia možno pomoc určenú na uľahčenie rozvoja určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom za predpokladu, že nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom.

Rakúska republika podala žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na nezákonnosti napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom Komisia vyhlásila spornú pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom napriek tomu, že priame zadanie zákazky na výstavbu nových jadrových reaktorov spoločnosti JSC NIAEP malo predstavovať porušenie pravidiel Únie upravujúcich verejné obstarávanie.

V tejto súvislosti Rakúska republika najmä tvrdila, že vzhľadom na to, že zadanie zákazky na výstavbu nových jadrových reaktorov bolo podmienkou neoddeliteľne spojenou s predmetom spornej pomoci, Komisia bola povinná preskúmať ju aj z hľadiska pravidiel Únie v oblasti verejného obstarávania. Podľa jej názoru navyše z rozsudku Rakúsko/Komisia⁴³⁷ vyplýva, že Komisia bola povinná posúdiť spornú pomoc z hľadiska ustanovení práva Únie v oblasti verejného obstarávania nezávisle od toho, či zadanie zákazky na výstavbu predstavuje podmienku neoddeliteľne spojenú s touto pomocou.

Všeobecný súd najskôr odmietol argumentáciu Rakúskej republiky vychádzajúcu z rozsudku Rakúsko/Komisia. Hoci z tohto posledného uvedeného rozsudku vyplýva, že hospodárska činnosť podporovaná pomocou musí byť zlučiteľná s právom Únie, Rakúska republika v prejednávanej veci nenamietala žiadne porušenie práva Únie z dôvodu výkonu podporovanej činnosti, konkrétne výroby jadrovej energie. Okrem toho z tohto rozsudku nevyplýva, že by Súdny dvor chcel rozšíriť rozsah kontroly prislúchajúcej Komisii v rámci konania, ktorého cieľom je overiť zlučiteľnosť štátnej pomoci s vnútorným trhom, pričom by upustil od svojej judikatúry, podľa ktorej bolo potrebné rozlišovať

⁴³⁶ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/2112 zo 6. marca 2017 o opatrení/schéme pomoci/štátnej pomoci SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ktorú Maďarsko zamýšľa zaviesť na podporu vývoja dvoch nových jadrových reaktorov v jadrovej elektrárni Paks II (Ú. v. EÚ L 317, 2017, s. 45).

⁴³⁷ Rozsudok z 22. septembra 2020, **Rakúsko/Komisia** (594/18 P, [EÚ:C:2020:742](#)).

medzi podmienkami, ktoré sú neoddeliteľne spojené s predmetom pomoci, a podmienkami, ktoré také nie sú.

Okrem toho uznať v rámci konania na overenie zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom povinnosť ukladajúcu Komisii prijať konečné stanovisko k tomu, či došlo alebo nedošlo k porušeniu iných ustanovení práva Únie, než sú tie, ktoré sa týkajú štátnej pomoci, bez ohľadu na súvislosť medzi spôsobom pomoci a jej predmetom, by na jednej strane bolo v rozpore s procesnými normami a zásadami, ktoré sú vlastné osobitným konaniam stanoveným na kontrolu uplatňovania týchto ustanovení, a na druhej strane by bolo v rozpore so zásadou autonómie správnych konaní a opravných prostriedkov.

Vzhľadom na tieto spresnenia Všeobecný súd ďalej rozhodol, že rozhodnutie o zadaní zákazky na výstavbu dvoch nových reaktorov, ktoré predchádzalo spornému opatreniu pomoci, nepredstavuje podmienku neoddeliteľne spojenú s predmetom tejto pomoci. Vyhlásenie verejného obstarávania a prípadné poverenie iného podniku na výstavbu reaktorov by nezmenilo ani predmet pomoci, t. j. bezodplatné poskytnutie dvoch nových reaktorov na účely ich prevádzkovania, ani príjemcu pomoci, ktorým je spoločnosť Paks II. Navyše aj za predpokladu, že verejné obstarávanie by malo vplyv na výšku pomoci, čo Rakúska republika nepreukázala, takáto okolnosť by sama osebe nemala žiadny vplyv na výhodu, ktorú uvedená pomoc predstavovala pre svojho príjemcu, a to bezodplatné poskytnutie dvoch nových reaktorov na účely ich prevádzkovania.

Všeobecný súd napokon zdôraznil, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Rakúska republika, Komisia bola oprávnená odkázať v napadnutom rozhodnutí na svoje posúdenie vykonané v rámci skoršieho konania o nesplnení povinnosti, v ktorom dospela k záveru, že priame zadanie výstavby dvoch nových reaktorov spoločnosti JSC NIAEP nebolo v rozpore s právom Únie v oblasti verejného obstarávania. Zásada právnej istoty totiž vylučuje, aby mohla Komisia opätovne preskúmať zadanie zákazky na výstavbu v rámci konania o štátnej pomoci, ak neexistujú nové informácie v porovnaní s okamihom, keď sa rozhodla ukončiť konanie o nesplnení povinnosti.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol žalobné dôvody založené na existencii neprimeraného narušenia hospodárskej súťaže a nerovnosti zaobchádzania, ktoré mali viesť k vylúčeniu výrobcov obnoviteľnej energie z liberalizovaného vnútorného trhu s elektrickou energiou. V tejto súvislosti pripomenul, že členské štáty si môžu voľne určiť zloženie svojho energetického mixu a že Komisia nemôže vyžadovať pridelenie štátnych finančných prostriedkov na financovanie alternatívnych zdrojov energie.

V treťom rade Všeobecný súd po zamietnutí žalobného dôvodu založeného na posilnení alebo vytvorení dominantného postavenia na trhu rovnako zamietol žalobný dôvod založený na nebezpečenstve pre likviditu maďarského veľkoobchodného trhu s elektrickou energiou.

IV. Duševné vlastníctvo

1. Ochranná známka Európskej únie

Rozsudok z 8. júna 2022, Muschaweck/EUIPO – Conze (T-293/21, [EU:T:2022:345](#))

„Ochranná známka Európskej únie – Konanie vo veci zrušenia – Slovná ochranná známka Európskej únie UM – Riadne používanie ochrannej známky – Používanie so súhlasom majiteľa – Používanie v podobe, v akej bola ochranná známka zapísaná – Článok 51 ods. 1 písm. a) nariadenia (ES) č. 207/2009 [teraz článok 58 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2017/1001] – Zastúpenie majiteľa ochrannej známky – Dôkazy o používaní predložené v stanovenej lehote“

V roku 2010 zdravotnícka spoločnosť MSM⁴³⁸ podala prihlášku slovného označenia UM ako ochrannej známky Európskej únie pre zdravotnícke služby. V roku 2015 sa voči tejto spoločnosti začalo konkurzné konanie a bol vymenovaný správca konkurznej podstaty.

Žalobkyňa, pani Ulrike Muschawecková, následne podala v roku 2017 návrh na zrušenie spornej ochrannej známky z dôvodu neexistencie jej riadneho používania.⁴³⁹ Po vyhlásení konkurzu na zdravotnícku spoločnosť MSM v tom istom roku bola táto ochranná známka prevedená na zdravotnícke zariadenie HUMJC⁴⁴⁰ a rok po tom bola opätovne zapísaná na meno pána Joachima Conzeho, právneho nástupcu tohto zdravotníckeho zariadenia.

Zrušovacie oddelenie Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) čiastočne vyhovel návrhu žalobkyne vyhlásením zrušenia spornej ochrannej známky pre všetky zapísané výrobky a služby s výnimkou zdravotníckych služieb v oblasti chirurgie hernie. Proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie, ktoré druhý odvolací senát EUIPO zamietol.

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o zrušenie týchto dvoch rozhodnutí, vykladá po prvýkrát usmernenia EUIPO týkajúce sa preskúmania ochranných známk Európskej únie⁴⁴¹, a tým spresnil predĺženie lehoty v prípade druhej žiadosti o predĺženie lehoty, ktorú možno predĺžiť. Všeobecný súd tak žalobu zamietol a rozhodol, že sporná ochranná známka bola riadne používaná pre lekárske služby v oblasti chirurgie hernie.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade sa Všeobecný súd domnieval, že pán Conze bol oprávnený sám a bez súhlasu žalobkyne ako partnera zdravotníckeho zariadenia HUMJC poveriť advokátsku kanceláriu zastupujúcu HUMJC pred zrušovacím oddelením. Ak by totiž žalobkyňa musela schváliť rozhodnutie týkajúce sa tohto zastupovania, existovalo by vysoké riziko, že ho neschváli vzhľadom na jej postavenie navrhovateľky

⁴³⁸ Medizinische Systeme D^r. Muschaweck GmbH (ďalej len „zdravotnícka spoločnosť MSM“).

⁴³⁹ Na základe článku 51 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 78, 2009, s. 1).

⁴⁴⁰ Zdravotnícke zariadenie Hernienzentrum D^r. Ulrike Muschaweck und PD D^r. Joachim Conze PartG.

⁴⁴¹ Ďalej len „usmernenia EUIPO pre prieskum“. Je možné sa s nimi oboznámiť na internetovej stránke EUIPO.

zrušenia spornej ochrannnej známky. Takáto situácia by však zasahovala do práva zdravotníckeho zariadenia HUMJC na účinnú súdnu ochranu.⁴⁴²

V druhom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod týkajúci sa oneskoreného predloženia dôkazov o používaní spornej ochrannnej známky zdravotníckym zariadením HUMJC pred zrušovacím oddelením.

Všeobecný súd pripomenul, že usmernenia EUIPO pre prieskum predstavujú kodifikáciu postupu, ktorý si samotný EUIPO navrhol prijať, a že s výhradou ich súladu s ustanoveniami právnych predpisov vyššej právnej sily sa EUIPO musí riadiť týmito pravidlami. Hoci totiž tieto usmernenia nie sú záväzné, sú zdrojom odkazov na prax EUIPO v oblasti ochranných známk. Podľa usmernení EUIPO pre prieskum, ak je žiadosť o predĺženie lehoty, ktorú možno predĺžiť, podaná pred uplynutím uvedenej lehoty, a nie je prijatá, dotknutému účastníkovi sa poskytne aspoň jeden deň, aby mohol dodržať lehotu, aj keď žiadosť o predĺženie bola doručená v posledný deň pred uplynutím lehoty.⁴⁴³ S cieľom zachovať potrebný účinok týchto usmernení sa Všeobecný súd domnieval, že táto nová lehota sa poskytne odo dňa, keď oddelenie EUIPO, ktorému bola predložená žiadosť o predĺženie lehoty, oznámi svoju odpoveď. Okrem toho druhá žiadosť o predĺženie tej istej lehoty sa zamietne, pokiaľ žiadateľ nevysvetlí a riadne neodôvodní „výnimočné okolnosti“, ktoré mu bránili v tom, aby vykonal požadované kroky počas dvoch predchádzajúcich lehôt a ktoré mu stále bránia v ich uskutočnení.⁴⁴⁴

V prejednávanej veci Všeobecný súd na jednej strane konštatoval, že lehota na predloženie dôkazov o používaní spornej ochrannnej známky, o ktorej predĺženie po druhý raz žiadalo zdravotnícke zariadenie HUMJC, je lehotou, ktorú možno predĺžiť, a že toto zdravotnícke zariadenie podalo túto žiadosť v posledný deň pred uplynutím uvedenej lehoty. Na druhej strane uviedol, že poskytnutie, v podstate z dôvodu spravodlivého zaobchádzania, aspoň jedného dňa dodatočnej lehoty v nadväznosti na žiadosť o predĺženie lehoty predloženej v posledný deň tejto lehoty, nie je v rozpore s právnym ustanovením vyššej právnej sily. Zrušovacie oddelenie sa preto nemohlo obmedziť na zamietnutie druhej žiadosti o predĺženie lehoty zdravotníckeho zariadenia HUMJC bez poskytnutia dodatočnej lehoty odo dňa oznámenia svojej odpovede. Dôkazy predložené medzi podaním tejto druhej žiadosti o predĺženie lehoty a odpoveďou zrušovacieho oddelenia tak nemožno považovať za predložené oneskorene a musia sa zohľadniť na účely preskúmania používania spornej ochrannnej známky.

V treťom rade a napokon Všeobecný súd potvrdil existenciu riadneho používania spornej ochrannnej známky pre lekárske služby v oblasti chirurgie hernie. Po prvé uviedol, že obdobie, ktoré sa má zohľadniť na preukázanie riadneho používania spornej ochrannnej známky, pozostáva z piatich rokov predchádzajúcich podaniu návrhu na zrušenie, aj keď toto obdobie čiastočne zodpovedá lehote výnimky.⁴⁴⁵ Všeobecný súd ďalej rozhodol, že sporná ochranná známka bola používaná zdravotníckym zariadením HUMJC so súhlasom zdravotníckej spoločnosti MSM, ktorá bola majiteľkou tejto ochrannnej známky počas dotknutého obdobia. Konkrétne správca konkurznej podstaty tejto spoločnosti dal už pred niekoľkými rokmi implicitný súhlas s používaním spornej ochrannnej známky. Napokon, pokiaľ ide o teritoriálne používanie spornej ochrannnej známky, Všeobecný súd konštatoval, že dôkazy

⁴⁴² Podľa článku 47 Charty základných práv Európskej únie.

⁴⁴³ Bod 4.3. usmernení EUIPO pre prieskum týkajúci sa predĺženia lehôt stanovených EUIPO.

⁴⁴⁴ Tamže.

⁴⁴⁵ Podľa článku 15 ods. 1 prvého pododseku a článku 51 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 207/2009 sa táto lehota výnimky vzťahuje na obdobie piatich rokov odo dňa zápisu ochrannnej známky Európskej únie. Počas tohto obdobia práva majiteľa nemožno zrušiť.

preukazujú činnosť zdravotníckeho zariadenia HUMJC nielen v Mníchove, ale na celom nemeckom území, ako aj v Londýne.

**Rozsudok zo 6. júla 2022, Zdút/EUIPO – Nehera a i. (nehera) (T-250/21,
[EU:T:2022:430](#))**

„Ochranná známka Európskej únie – Konanie o vyhlásenie neplatnosti – Obrazová ochranná známka Európskej únie NEHERA – Absolútny dôvod neplatnosti – Neexistencia nekonania v dobrej viere – Článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) č. 207/2009 [teraz článok 59 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2017/1001]“

Žalobca, pán Ladislav Zdút, dosiahol v roku 2014 na Úrade Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) zápis obrazovej ochrannej známky Európskej únie NEHERA pre výrobky patriace do odevného odvetvia.

Pani Nehera, pán Nehera a pani Sehnal podali v roku 2019 žiadosť o vyhlásenie neplatnosti uvedenej ochrannej známky, založenú na tvrdení, že žalobca pri podávaní prihlášky nekonal v dobrej viere.⁴⁴⁶ Uviedli najmä, že ich starý otec, Jan Nehera, založil v 30. rokoch v Československu podnik, ktorý uvádzal na trh odevy a módné doplnky, a podal prihlášku pre národnú ochrannú známku, ktorú používal a ktorá je zhodná s napadnutou ochrannou známkou, a má dobré meno.

Druhý odvolací senát EUIPO vyhovel tejto žiadosti. Tento odvolací senát dospel k záveru, že žalobca mal v úmysle neoprávnene využívať dobré meno pána Jana Neheru a staršej československej ochrannej známky, a teda nekonal pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky v dobrej viere.

Žalobca podal na Všeobecný súd žalobu s návrhom na zrušenie tohto rozhodnutia odvolacieho senátu EUIPO.

Všeobecný súd zrušil napadnuté rozhodnutie a spresnil pojem nekonanie v dobrej viere, ak sa zakladá na úmysle neprávom využívať dobré meno staršej ochrannej známky alebo známost mena určitej osoby.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd predovšetkým uviedol, že na účely posúdenia neexistencie dobrej viery prihlasovateľa možno zohľadniť stupeň všeobecnej známosti dotknutého označenia v čase podania jeho prihlášky, najmä ak toto označenie bolo v minulosti zapísané alebo používané tretou osobou ako ochranná známka. Skutočnosť, že by používanie prihlasovaného označenia prihlasovateľovi umožnilo neoprávnene využívať dobré meno ochrannej známky alebo staršieho označenia alebo dokonca meno známej osoby, totiž môže dokazovať, že prihlasovateľ nekonal v dobrej viere. Príslušnou skupinou verejnosti na posúdenie existencie tohto dobrého mena a neoprávneného prospechu z tohto dobrého mena je priemerný spotrebiteľ výrobkov, pre ktoré bola napadnutá ochranná známka zapísaná.

Všeobecný súd ďalej usúdil, že konanie parazitujúcim spôsobom vo vzťahu k dobrému menu označenia alebo mena, je v zásade možné len vtedy, ak toto označenie alebo meno má skutočne určité dobré meno alebo určitú známosť. V prejednávanej veci pritom dňu podania prihlášky

⁴⁴⁶ V zmysle článku 52 ods. 1 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 78, 2009, s. 1).

napadnutej ochrannej známky staršia československá ochranná známka a meno pána Jana Neheru už neboli ani zapísané ani chránené, ani používané treťou osobou na uvádzanie oblečenia na trh, ani nemali dobré meno v príslušnej skupine verejnosti. V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že samotná okolnosť, že prihlasovateľ ochrannej známky vedel alebo mal vedieť, že tretia osoba v minulosti používala ochrannú známku, ktorá je zhodná alebo podobná prihlasovanej ochrannej známke, nestačí na preukázanie toho, že prihlasovateľ nekonal v dobrej viere.

Všeobecný súd okrem toho pripomenul, že existencia súvislosti medzi napadnutou ochrannou známkou a starším označením vo vnímaní príslušnej skupiny verejnosti sama osebe nemôže stačiť na vyvodenie záveru o existencii neoprávnene získaného prospechu z dobrého mena staršieho označenia alebo mena. V tejto súvislosti zdôraznil, že žalobca vynaložil vlastné obchodné úsilie s cieľom oživiť obraz staršej československej ochrannej známky a že samotná skutočnosť, že odkázal na túto ochrannú známku a historickú povest jej tvorcu na propagačné účely, sa nezdá byť v rozpore s čestnými praktikami v priemysle alebo obchode.

Navyše Všeobecný súd pripustil, že za určitých osobitných okolností by opätovné použitie staršej ochrannej známky, ktorá mala kedysi dobré meno, alebo meno kedysi známej osoby, mohlo vyvolať falošný dojem o kontinuite alebo dedičskom vzťahu s touto staršou ochrannou známkou alebo s touto osobou. Tak by to mohlo byť najmä v prípade, ak prihlasovateľ ochrannej známky vystupuje v príslušnej skupine verejnosti ako právny alebo hospodársky nástupca majiteľa staršej ochrannej známky, hoci medzi majiteľom staršej ochrannej známky a ním neexistuje žiadny vzťah kontinuity alebo dedičský vzťah. Takúto okolnosť možno zohľadniť na účely prípadného preukázania toho, že prihlasovateľ nekonal v dobrej viere. V prejednáwanej veci sa pritom podľa Všeobecného súdu nezdá, že by sa žalobca úmyselne snažil vytvárať falošný dojem o kontinuite alebo dedičskom vzťahu medzi svojím podnikom a podnikom Jana Neheru.

Napokon Všeobecný súd rozhodol o údajnom úmysle žalobcu podviesť potomkov a dedičov pána Jana Neheru alebo ich zbaviť ich práv. V tejto súvislosti uviedol, že v čase podania prihlášky napadnutej ochrannej známky staršia československá ochranná známka a meno pána Jana Neheru už neboli predmetom nijakej právnej ochrany. Z toho vyplýva, že potomkovia a dediči pána Jana Neheru nemali nijaké právo, ktoré by mohlo byť predmetom podvodu alebo ktorého by ich žalobca zbavil.

Všeobecný súd preto dospel k záveru o neexistencii nekonania v dobrej viere a zrušil rozhodnutie druhého odvolacieho senátu EUIPO.

2. Dizajny

Rozsudok z 27. apríla 2022, Group Nivelles/EUIPO – Easy Sanitary Solutions (Sprchový odtokový žľab) (T-327/20, [EU:T:2022:263](#))

„Dizajn Spoločenstva – Konanie o výmaze – Zapísaný dizajn Spoločenstva zobrazujúci sprchový odtokový žľab – Skorší dizajn predložený po podaní návrhu na výmaz – Článok 28 ods. 1 písm. b) bod v) nariadenia (ES) č. 2245/2002 – Voľná úvaha odvolacieho senátu – Pôsobnosť – Článok 63 ods. 2 nariadenia (ES) č. 6/2002 – Ústne pojednávanie a spôsoby predkladania alebo získavania dôkazov – Články 64 a 65 nariadenia č. 6/2002 – Dôvod výmazu – Osobitý charakter – Článok 6 a článok 25 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 6/2002 – Identifikácia skoršieho dizajnu – Kompaktné právo prednosti – Určenie znakov sporného dizajnu – Celkové porovnanie“

Spoločnosť Easy Sanitary Solutions BV je majiteľkou dizajnu Spoločenstva zobrazujúceho sprchový odtokový žľab. Spoločnosť I-Drain BVBA, právna predchodkyňa žalobkyne, spoločnosti Group Nivelles NV, podala návrh na výmaz založený na absencii novosti a osobitého charakteru tohto dizajnu. Tento návrh na výmaz uvádzal len skorší medzinárodný dizajn. I-Drain však vo svojej odpovedi na

pripomienky spoločnosti Easy Sanitary Solutions predložila výňatky z katalógov Blücher, na ktorých sa nachádzal iný dizajn, konkrétne krycia platňa.

Výmazový odbor Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO), odvolací senát a následne Všeobecný súd preskúmali sporný dizajn s prihliadnutím na kryciu platňu katalógov Blücher ako skorší dizajn. Rozsudkom z 13. mája 2015⁴⁴⁷ Všeobecný súd zrušil prvé rozhodnutie odvolacieho senátu. Odvolania proti tomuto rozsudku boli zamietnuté rozsudkom Súdneho dvora z 21. septembra 2017.⁴⁴⁸

Vec bola postúpená odvolaciemu senátu EUIPO. Odvolací senát po tom, čo konštatoval, že skorší dizajn preskúmaný predchádzajúcimi inštanciami nie je uvedený v návrhu na výmaz, zohľadnil ako skorší dizajn iba dizajny uvedené v návrhu na výmaz. Dospel k záveru, že sporný dizajn má osobitý charakter, a teda je *a fortiori* nový. Návrh na výmaz bol zamietnutý.

Všeobecný súd žalobu podanú spoločnosťou Group Nivelles zamietol a rozhodol, že zohľadniť možno len skoršie dizajny identifikované v návrhu na výmaz.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd uviedol, že identifikácia skoršieho dizajnu sa musí vykonať hneď po podaní návrhu na výmaz, pretože definuje predmet sporu. Voľná úvaha priznaná EUIPO na účely prihliadať na skutočnosti a dôkazy, ktoré mu neboli predložené účastníkmi v určenej lehote,⁴⁴⁹ sa teda môže vzťahovať len na tieto skutočnosti a dôkazy,⁴⁵⁰ a nie na označenia a vyobrazenia skorších dizajnov.⁴⁵¹ Hoci zohľadnenie doplňujúcich dôkazov môže viesť k rozšíreniu skutkového rámca návrhu na výmaz o ďalšie dôkazy týkajúce sa už uplatnených skorších dizajnov, nemôže však rozšíriť právny rámec tohto návrhu, pretože rozsah uvedeného návrhu bol definitívne stanovený v čase jeho podania identifikáciou skorších dizajnov, na ktoré sa odvoláva. V dôsledku toho treba preskúmať len skoršie dizajny uvedené v návrhu na výmaz.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol ako neúčinný žalobný dôvod týkajúci sa pochybenia, ktorého sa dopustil odvolací senát pri určení znakov sporného dizajnu, keďže uvádzané pochybenie sa nenachádza medzi odôvodneniami rozhodnutia, ale v zhrnutí skutkových okolností. Okrem toho sporný dizajn sa má porovnať so skoršími dizajnmi v podobe, v akej je zapísaný. Závbery týkajúce sa predmetu a znakov sporného dizajnu nemožno ponechať na voľné posúdenie účastníkov konania.

V treťom rade Všeobecný súd potvrdil existenciu osobitého charakteru sporného dizajnu. Predovšetkým zdôraznil, že skorší dizajn stelesnený vo výrobku odlišnom od výrobku dotknutého sporným dizajnom v zásade predstavuje relevantný skorší dizajn na účely posúdenia osobitého charakteru. Ďalej spresnil, že prípadné pochybenia, ktorých sa dopustil odvolací senát v súvislosti so znakmi skorších dizajnov predstavujúcich len jeden prvok sprchového odtoku, nemajú vplyv na zákonnosť rozhodnutia, pretože porovnanie s kompletnými dizajnmi nie je postihnuté vadou.

⁴⁴⁷ Rozsudok z 13. mája 2015, *Group Nivelles/EUIPO – Easy Sanitary Solutions (Sprchový odtokový žľab)* (T-15/13, [EU:T:2015:281](#)).

⁴⁴⁸ Rozsudok z 21. septembra 2017, *Easy Sanitary Solutions a EUIPO/Group Nivelles* (C-361/15 P a C-405/15 P, [EU:C:2017:720](#)).

⁴⁴⁹ Článok 63 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva (Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142).

⁴⁵⁰ V zmysle článku 28 ods. 1 písm. b) bodu vi) nariadenia Komisie (ES) č. 2245/2002 z 21. októbra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia č. 6/2002 (Ú. v. ES L 341, s. 28; Mim. vyd. 05/006, s. 23).

⁴⁵¹ Článok 28 ods. 1 písm. b) bod v) nariadenia č. 2245/2002.

Vzhľadom na to, že skorší dizajn musí byť skorší kompaktne, relevantné sú len dizajny zobrazujúce kompletne sprchové odtoky. Napokon, vzhľadom na elegantnú a minimalistickú vonkajšiu úpravu sporného dizajnu pôsobí celkovo iným dojmom ako skorší dizajn, ktorý je určený viac funkčnými a nedekoratívnymi prvkami.

Okrem toho Všeobecný súd uviedol, že hoci EUIPO môže využiť ústne pojednávanie⁴⁵², zamietnutie je postihnuté zjavnou chybou len vtedy, ak sa preukáže, že nemal k dispozícii všetky potrebné informácie. Pokiaľ ide o odmietnutie vypočutia svedkov,⁴⁵³ nejde o zjavnú chybu, ak výpovede mohli byť predložené písomne, a to o to viac, ak boli tieto výpovede skutočne predložené, ako je to v prejednávanej veci.

Napokon Všeobecný súd zdôraznil, že z metodických dôvodov a z dôvodov hospodárnosti konania nie je potrebné skúmať podmienku novosti, pretože existencia osobitého charakteru dizajnu umožňuje vyvodiť záver o jeho novosti.

⁴⁵² Článok 64 ods. 1 nariadenia č. 6/2002.

⁴⁵³ Článok 65 ods. 1 a 3 nariadenia č. 6/2002.

V. Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia

1. Ukrajina

Rozsudok z 27. júla 2022, RT France/Rada (T-125/22, [EU:T:2022:483](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine – Dočasný zákaz vysielania a pozastavenie povolení na vysielanie obsahu určitých médií – Zaradenie na zoznam subjektov, na ktoré sa uplatňujú reštriktívne opatrenia – Právomoc Rady – Právo na obhajobu – Právo byť vypočutý – Sloboda prejavu a právo na informácie – Proporcionalita – Sloboda podnikania – Zásada zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti“

Po vojenskej agresii Ruskej federácie (ďalej len „Rusko“) proti Ukrajine 24. februára 2022 prijala Rada Európskej únie niekoľko „balíkov“ reštriktívnych opatrení voči Rusku. Tieto opatrenia dopĺňajú predchádzajúce opatrenia, ktoré Rada prijala od roku 2014 vzhľadom na konanie tohto štátu, ktorým destabilizovalo situáciu na Ukrajine,⁴⁵⁴ a v reakcii na protiprávnu anexiu Krymu a mesta Sevastopol týmto štátom.⁴⁵⁵

Práve v tomto kontexte Rada prijala 1. marca 2022 rozhodnutie 2022/351⁴⁵⁶ a nariadenie 2022/350⁴⁵⁷ (ďalej len „napadnuté akty“) s cieľom dočasne zakázať propagandistické akcie Ruska na podporu jeho vojenskej agresie proti Ukrajine, zamerané na občiansku spoločnosť v Únii a susedných krajinách a vykonávané prostredníctvom niektorých médií pod kontrolou Ruska, pričom tieto činnosti predstavujú hrozbu pre verejný poriadok a bezpečnosť Únie. Z tohto dôvodu je zakázané každému subjektu usadenému v Európskej únii vysielateľ obsah poskytnutý právnickými osobami, subjektmi alebo orgánmi uvedenými v prílohách napadnutých aktov.⁴⁵⁸

Žalobkyňa, spoločnosť RT France, bola zaradená na zoznam subjektov uvedený v prílohe napadnutých aktov. Predmetom činnosti tejto zjednodušenej akciovej spoločnosti s jediným akcionárom so sídlom vo Francúzsku je tvorba tematických kanálov. Celé základné imanie žalobkyne vlastní združenie ANO „TV Novosti“, autonómne neziskové združenie Ruskej federácie bez základného imania so sídlom

⁴⁵⁴ Rozhodnutie Rady 2014/512/SZBP z 31. júla 2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 229, 2014, s. 13).

⁴⁵⁵ Rozhodnutie Rady 2014/145/SZBP zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 78, 2014, s. 16).

⁴⁵⁶ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/351 z 1. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2022, s. 5).

⁴⁵⁷ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/350 z 1. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2022, s. 1).

⁴⁵⁸ Rozhodnutie 2014/512/SZBP, článok 4g: „1. Prevádzkovateľom sa zakazuje vysielanie akéhokoľvek obsahu právnickými osobami, subjektmi alebo orgánmi uvedenými v prílohe IX, a to aj prostredníctvom prenosu alebo distribúcie akýchkoľvek prostriedkami, ako sú káblové, satelitné, IP TV, poskytovatelia internetových služieb, internetové platformy alebo aplikácie na zdieľanie videí, či už nové alebo vopred nainštalované, alebo takéto vysielanie umožňovať, uľahčovať alebo k nemu inak prispievať.

2. Akákoľvek licencia na vysielanie alebo dohoda o povolení, prenose a distribúcii s právnickými osobami, subjektmi alebo orgánmi uvedenými v prílohe IX sa pozastavuje.“

v Moskve (Rusko). Žalobkyňa sa domáhala zrušenia napadnutých aktov z dôvodu, že bolo porušené jej právo na obhajobu, jej sloboda prejavu a právo na informácie, ako aj jej sloboda podnikania. Dovoľavala sa tiež porušenia zásady zákazu diskriminácie. Okrem toho spochybnila právomoc Rady prijať dotknuté akty.

Všeobecný súd rozhodujúci vo veľkej komore a po skrátenom súdnom konaní, o ktorom bolo rozhodnuté z úradnej moci⁴⁵⁹, sa prvýkrát vyjadril k reštriktívnym opatreniam prijatým Radou, ktorých cieľom je zákaz vysielania audiovizuálneho obsahu. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul právomoc Rady prijímať takéto opatrenia v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie (SZBP) a vyjadril sa najmä k dodržiavaniu práva na obhajobu a obmedzeniam výkonu slobody prejavu audiovizuálneho média vzhľadom na podmienky článku 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide v prvom rade o právomoc Rady prijať predmetné reštriktívne opatrenia, Všeobecný súd uviedol, že podľa príslušných ustanovení Zmluvy o Európskej únii prispieva Únia k medzinárodnému „mieru[a] bezpečnosti“⁴⁶⁰ a že Rade je na tento účel zverená právomoc prijímať „rozhodnutia, ktoré vymedzujú pozíciu Únie k určitej záležitosti geografickej alebo vecnej povahy“⁴⁶¹. Všeobecný súd spresňuje, že právomoc Únie v oblasti SZBP sa vzťahuje na všetky oblasti zahraničnej politiky a všetky otázky týkajúce sa bezpečnosti Únie⁴⁶² a že činnosť Únie na medzinárodnej scéne sa zameriava najmä na podporu demokracie, právneho štátu, univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv, zachovávanie ľudskej dôstojnosti, dodržiavania zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva⁴⁶³. Keďže pojem „pozícia Únie“ si vyžaduje široký výklad, takéto pozície môžu mať aj povahu rozhodnutí stanovujúcich opatrenia, ktoré môžu priamo meniť právne postavenie jednotlivcov, ako to potvrdzuje znenie článku 275 druhého odseku ZFEÚ.⁴⁶⁴ Prijatím napadnutého rozhodnutia teda Rada vykonala právomoc, ktorú Únii zverujú Zmluvy na základe ustanovení o SZBP.

V tejto súvislosti Všeobecný súd zdôraznil, že okolnosť, že vnútroštátne správne orgány, ako napríklad Úrad pre reguláciu audiovizuálnej a digitálnej komunikácie (Arcom) vo Francúzsku, majú právomoc prijímať sankcie voči dotknutým audiovizuálnym subjektom, nebráni uvedenej právomoci Rady, keďže právomoc priznaná týmto orgánom nie je založená na rovnakých hodnotách a nesleduje rovnaké ciele. Tieto orgány totiž nemôžu zaručiť rovnaké výsledky ako jednotný a okamžitý zásah Rady na celom území Únie, ktorý možno uskutočniť na základe SZBP.

Pokiaľ ide o porušenia základných práv, na ktoré poukazuje žalobkyňa, Všeobecný súd poznamenal, že v súlade s ustanoveniami článku 52 ods. 1 Charty nie sú tieto práva absolútnymi výsadami a môžu

⁴⁵⁹ V súlade s článkom 151 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Predseda Všeobecného súdu predtým uznesením z 30. marca 2022 (**RT France/Rada**, T-125/22 R, neuverejnené, [EU:T:2022:199](#)), zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia podaný žalobkyňou.

⁴⁶⁰ Článok 3 ods. 5 ZEÚ.

⁴⁶¹ Článok 29 ZEÚ.

⁴⁶² Článok 24 ods. 1 ZEÚ.

⁴⁶³ Článok 21 ods. 1 ZEÚ.

⁴⁶⁴ Článok 275 druhý odsek ZFEÚ: „Súdny dvor Európskej únie má... právomoc dohliadať na dodržiavanie článku 40 Zmluvy o Európskej únii a rozhodovať o žalobách podaných v súlade s podmienkami ustanovenými v článku 263 štvrtom odseku tejto zmluvy, ktorými sa preskúmava zákonnosť rozhodnutí upravujúcich reštriktívne opatrenia voči fyzickým alebo právnickým osobám, ktoré boli prijaté Radou na základe hlavy V kapitoly 2 Zmluvy o Európskej únii.“

podliehať obmedzeniam, pokiaľ sú tieto obmedzenia stanovené zákonom, rešpektujú podstatu dotknutého základného práva a v súlade so zásadou proporcionality sú nevyhnutné a zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu uznaným Úniou.

Pokiaľ ide teda o porušenie práva na obhajobu, a najmä práva byť vypočutý, Všeobecný súd vzhľadom na ciele SZBP poznamenal, že predmetné opatrenia patria do mimoriadneho a krajne naliehavého kontextu, ktorý sa vyznačuje rýchlym zhoršením situácie, ktoré sťažilo akúkoľvek formu úpravy opatrení, ktoré mali zabrániť rozšíreniu konfliktu. Ďalej v rámci stratégie boja proti tzv. hybridným hrozbám, vrátane dezinformácií, sa požiadavka prijať reštriktívne opatrenia týkajúce sa médií, ako je žalobkyňa, financovaných z ruského štátneho rozpočtu a priamo alebo nepriamo kontrolovaných vedením tejto krajiny, ktorá je agresorskou krajinou, pričom boli považované za pôvodcov nepretržitej a koordinovanej dezinformačnej činnosti a manipulácie s faktami, stala po vypuknutí ozbrojeného konfliktu nevyhnutnou a naliehavou v záujme zachovania integrity demokratickej diskusie v európskej spoločnosti. Vzhľadom na celkom výnimočný kontext, v ktorom boli napadnuté akty prijaté, na cieľ, ktorý sledujú, a na účinnosť reštriktívnych opatrení stanovených týmito aktmi, Všeobecný súd rozhodol, že orgány Únie neboli v dôsledku toho povinné vypočuť žalobkyňu pred prvotným zaradením jej mena do dotknutých zoznamov, a preto nedošlo k porušeniu jej práva byť vypočutá.

Pokiaľ ide ďalej o porušenie slobody prejavu a práva na informácie,⁴⁶⁵ Všeobecný súd najskôr pripomenul zásady judikatúry, ktoré v tejto oblasti stanovil Európsky súdny dvor pre ľudské práva.⁴⁶⁶ Vzhľadom na moc, ktorú majú médiá v modernej spoločnosti, je tak právo novinárov na oznámenie informácií o otázkach všeobecného záujmu chránené pod podmienkou, že na základe presných skutočností konajú v dobrej viere a poskytnú „spoľahlivé a presné“ informácie pri dodržaní novinárskeho etického postupu a zásad zodpovednej žurnalistiky. Pokiaľ ide o posúdenie primeranosti predmetných reštriktívnych opatrení, treba v tejto súvislosti zohľadniť skutočnosť, že audiovizuálne médiá majú oveľa bezprostrednejší a silnejší účinok ako písaná tlač. Všeobecný súd tiež poznamenal, že vyjadrenia týkajúce sa otázok verejného záujmu v zásade vyžadujú silnú ochranu, na rozdiel od tých, ktoré obhajujú použitie či ospravedlňovanie násilia, nenávisť alebo iných foriem neznášanlivosti, ktoré bežne nie sú chránené, a teda že je potrebné venovať osobitnú pozornosť použitým výrazom a kontextu, v ktorom boli odovysielané.

Pri skúmaní podmienok článku 52 ods. 1 Charty Všeobecný súd ďalej poznamenal, že predmetné reštriktívne opatrenia boli stanovené najmä „zákonom“ v tom zmysle, že boli vyhlásené v aktoch, ktoré majú okrem iného všeobecnú pôsobnosť a jasný právny základ v práve Únie,⁴⁶⁷ a že vo vzťahu ku konaniu žalobkyne boli predvídateľné. Rovnako je splnená podmienka týkajúca sa sledovania cieľa všeobecného záujmu uznaného Úniou. Predmetnými reštriktívnymi opatreniami totiž Rada sleduje dvojaký cieľ, a to chrániť verejný poriadok a bezpečnosť Únie ohrozené predmetnou propagandistickou kampaňou a vyvinúť tlak na ruské orgány, aby ukončili vojenskú agresiu voči Ukrajine.

Všeobecný súd okrem toho konštatoval, že Rada mohla oprávnene považovať rôzne predložené dôkazy za súbor dostatočne konkrétnych, presných a navzájom sa potvrdzujúcich nepriamych dôkazov, ktoré môžu preukázať, že žalobkyňa pred prijatím napadnutých aktov aktívne podporovala politiku vedenú Ruskom voči Ukrajine a šírla informácie ospravedlňujúce dotknutú vojenskú agresiu,

⁴⁶⁵ Článok 11 Charty.

⁴⁶⁶ V tejto súvislosti pozri najmä: rozsudok ESĽP, 5. apríla 2022, NIT S.R.L. v. Moldavská republika, CE:ECHR:2022:0405JUD002847012, body 178 až 182, a rozsudok ESĽP, 15. októbra 2015, Perinçek v. Švajčiarsko, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, body 197, 205, 206 a 230.

⁴⁶⁷ Konkrétne v článku 29 ZEÚ vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu a článku 215 ZFEÚ vo vzťahu k napadnutému nariadeniu.

ktoré predstavovali závažnú a priamu hrozbu pre verejný poriadok a bezpečnosť Únie. V tejto súvislosti zastával názor, že skutočnosti uvádzané žalobkyňou nepreukazujú, že by jej spracovanie informácií o prebiehajúcej vojne bolo celkovo vyvážené.

Napokon v kontexte zváženia dotknutých záujmov Všeobecný súd zdôraznil, že na spracovanie dotknutých informácií sa nemôže vzťahovať zvýšená ochrana, ktorú článok 11 Charty priznáva slobode tlače. V tejto súvislosti treba tiež zohľadniť Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach Organizácie spojených národov, prijatý 16. decembra 1966, ktorého zmluvnými stranami sú tak členské štáty, ako aj Rusko, a podľa ktorého „akákoľvek vojnová propagácia je zakázaná zákonom“⁴⁶⁸. Vzhľadom na mimoriadny kontext veci Všeobecný súd dospel k záveru, že predmetné obmedzenia slobody prejavu žalobkyne sú primerané cieľom sledovaným prijatými opatreniami.

Pokiaľ ide ďalej o porušenie slobody podnikania, Všeobecný súd rovnako dospel k záveru, že predmetné opatrenia, keďže sú dočasné a zvrátiteľné, nespôsobujú neprimeraný zásah do slobody podnikania žalobkyne.

Pokiaľ ide napokon o porušenie zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, ktorá je zakotvená najmä v článku 21 ods. 2 Charty, Všeobecný súd uviedol, že táto zásada sa musí uplatňovať v súlade s článkom 18 prvým odsekom ZFEÚ⁴⁶⁹, ktorý sa týka situácií patriacich do pôsobnosti práva Únie, v ktorých sa so štátnym príslušníkom členského štátu v porovnaní s príslušníkmi iného členského štátu zaobchádza diskriminujúco len na základe jeho štátnej príslušnosti. Všeobecný súd v tejto súvislosti uviedol, že v prípade údajnej diskriminácie z dôvodu ruských akcionárov žalobkyne, s ktorou sa malo z tohto dôvodu zaobchádzať menej priaznivo než s inými francúzskymi audiovizuálnymi médiami (ktoré nepodliehajú rovnakému typu kontroly zo strany subjektu z tretej krajiny), nepatrí rozdielne zaobchádzanie takejto povahy do pôsobnosti uvedeného ustanovenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd žalobu zamietol.

2. Sýria

Rozsudok z 18. mája 2022, Foz/Rada (T-296/20, [EU:T:2022:298](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia voči Sýrii – Zmrazenie finančných prostriedkov – Nesprávne posúdenie – Proporcionalita – Právo vlastníť majetok – Právo vykonávať hospodársku činnosť – Zneužitie právomoci – Povinnosť odôvodnenia – Právo na obhajobu – Právo na spravodlivý proces – Stanovenie kritérií na zaradenie do zoznamu“

Amer Foz je podnikateľ, ktorý má sýrsku štátnu príslušnosť. Jeho meno bolo vo februári 2020⁴⁷⁰ zaradené do zoznamov osôb a subjektov, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia prijaté Radou Európskej únie voči Sýrskej arabskej republike, a následne bolo na týchto zoznamoch ponechané

⁴⁶⁸ Článok 20 ods. 1.

⁴⁶⁹ Článok 18 prvý odsek ZFEÚ: „V rámci pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná.“

⁴⁷⁰ Vykonávacie rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/212 zo 17. februára 2020, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 2013/255/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Sýrii (Ú. v. EÚ L 43 I, 2020, s. 6), a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/211 zo 17. februára 2020, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 36/2012 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Sýrii (Ú. v. EÚ L 43 I, 2020, s. 1).

v máji 2020 a v máji 2021.⁴⁷¹ Do týchto zoznamov bol zaradený ako popredný podnikateľ, ktorého osobné a rodinné obchodné záujmy a činnosti zasahujú viacero odvetví sýrskeho hospodárstva, ktorý finančne ťaží z prístupu k obchodným príležitostiam a podporuje sýrsky režim, pričom má spojenie so svojím bratom Samerom Fozom, ktorý je tiež zaradený do zoznamov. V máji 2021 Rada takisto uviedla, že Amer Foz riadi množstvo podnikateľských projektov so svojím bratom, najmä v oblasti výroby lán a elektrickej energie, a že obaja bratia sú zapojení do rôznych činností s Islamským štátom v Iraku a Levante (ďalej len „ISIL“) v mene sýrskeho režimu vrátane dodávok zbraní a streliva výmenou za olej a pšenicu.

Meno Amara Fozu bolo zaradené do predmetných zoznamov na základe troch kritérií, a to kritéria popredného podnikateľa pôsobiaceho v Sýrii, kritéria spojenia so sýrskym režimom a kritéria spojenia s osobou alebo subjektom, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia.⁴⁷²

Všeobecný súd zamietol žalobu o neplatnosť, ktorú podal Amer Foz proti aktom, ktorými bolo jeho meno zaradené do sporných zoznamov (ďalej len „pôvodné akty“, „ponechávajúce akty z roku 2020“ a „ponechávajúce akty z roku 2021“), pričom spresnil kritériá týkajúce sa uvedeného zaradenia v prípade, že Rada uplatňuje súbežne rôzne kritériá na zaradenie do zoznamu. V tomto kontexte Všeobecný súd špecifikoval najmä rozsah kritéria spojenia s inou osobou alebo subjektom, na ktorý sa už vzťahujú reštriktívne opatrenia. Opätovne tiež z nového pohľadu skúmal podmienku týkajúcu sa existencie dostatočných informácií svedčiacich o tom, že osoby zaradené do zoznamov nepredstavujú skutočné riziko obchádzania prijatých opatrení. Ak je táto podmienka splnená, osoba, ktorá má spojenie s inou osobou alebo subjektom, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, nie je na uvedených zoznamoch ponechaná.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade pripomenul, že v prípade tej istej osoby sa môžu prelínať viaceré dôvody na zaradenie do zoznamu, pričom v takomto prípade sa opiera o odlišné kritériá. Analogicky podľa rozsudku Kaddour/Rada⁴⁷³ môže byť osoba kvalifikovaná ako popredný podnikateľ pôsobiaci v Sýrii a považovaná za osobu, ktorá má na základe tých istých činností, najmä prostredníctvom obchodných vzťahov, spojenie s inou osobou, na ktorú sa vzťahujú reštriktívne opatrenia. Rovnako môže byť táto osoba spojená so sýrskym režimom a zároveň z rovnakých dôvodov mať spojenie s osobou, na ktorú sa vzťahujú reštriktívne opatrenia.

Ďalej, pokiaľ ide o kritérium spojenia Amara Foza s osobou alebo subjektom, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia,⁴⁷⁴ Všeobecný súd pripomína, že brat Amara Foza bol zaradený do zoznamu

⁴⁷¹ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/719 z 28. mája 2020, ktorým sa mení rozhodnutie 2013/255/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Sýrii (Ú. v. EÚ L 168, 2020, s. 66) a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/716 z 28. mája 2020, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 36/2012 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Sýrii (Ú. v. EÚ L 168, 2020, s. 1); rozhodnutie Rady (SZBP) 2021/855 z 27. mája 2021, ktorým sa mení rozhodnutie 2013/255/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Sýrii (Ú. v. EÚ L 188, 2021, s. 90) a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2021/848 z 27. mája 2021, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 36/2012 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Sýrii (Ú. v. EÚ L 188, 2021, s. 18).

⁴⁷² Dôvody sa opierajú jednak o kritérium popredného podnikateľa pôsobiaceho v Sýrii definované v článku 27 ods. 2 písm. a) a článku 28 rozhodnutia 2013/255, zmeneného rozhodnutím 2015/1836, a v článku 15 ods. 1a písm. a) nariadenia č. 36/2012, zmeneného nariadením 2015/1828, a jednak o kritérium spojitosti so sýrskym režimom, definované v článku 27 ods. 1 a článku 28 ods. 1 uvedeného rozhodnutia, ako aj v článku 15 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia, a napokon o kritérium spojenia s osobou alebo subjektom, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, definované v poslednej časti vety odseku 2 článku 27 a v článku 28 ods. 2 rozhodnutia 2013/255, ako aj v poslednej časti vety odseku 1a článku 15 nariadenia č. 36/2012.

⁴⁷³ Rozsudok z 23. septembra 2020, *Kaddour/Rada* (T-510/18, [EU:T:2020:436](#), bod 77).

⁴⁷⁴ Článok 27 ods. 2 a článok 28 ods. 2 rozhodnutia 2013/255, zmeneného rozhodnutím 2015/1836.

z dôvodu svojho postavenia popredného podnikateľa pôsobiaceho v Sýrii a svojho spojenia so sýrskym režimom. Keďže brat Amera Foza pred Všeobecným súdom nepreukázal,⁴⁷⁵ že opatrenia prijaté voči nemu sa majú zrušiť, vzťahuje sa na ne prezumpcia zákonnosti aktov inštitúcií Únie, a teda aj naďalej majú právne účinky dovtedy, kým neboli zrušené orgánom, ktorý ich prijal, zrušené na základe žaloby o neplatnosť alebo vyhlásené za neplatné. Keďže Rada netvrdila, že príslušnosť k rodine Fozovcov je samostatným kritériom na zaradenie do zoznamu, na rozdiel od príslušnosti k rodinám al-Asadovcov alebo Makhloufovcov v zmysle rozhodnutia 2013/255, Všeobecný súd zastával názor, že existencia tejto súrodeneckej väzby sa musí skúmať ako skutková okolnosť, najmä v rámci preskúmania obchodných vzťahov medzi Amerom Fozom a Samerom Fozom.

Všeobecný súd v tejto súvislosti dospel k záveru, že Rada predložila súbor dostatočne konkrétnych, presných a zhodujúcich sa nepriamych dôkazov, pokiaľ ide o väzby medzi Amerom Fozom a Samerom Fozom v rámci uvedených obchodných vzťahov ku dňu prijatia pôvodných aktov, jednak prostredníctvom rodinného podniku Aman Holding a spoločnosti ASM International General Trading a jednak prostredníctvom uvedeného rodinného podniku, pokiaľ ide o ponechávajúce akty z roku 2020, a napokon, pokiaľ ide o ponechávajúce akty z roku 2021, keďže sa zúčastňovali na činnostiach ISIL v mene sýrskeho režimu. Existencia obchodných vzťahov medzi oboma mužmi sa prejavuje formou zosúladeného konania pri správe ich akciových portfólií.

Všeobecný súd napokon s ohľadom na relevantné ustanovenia rozhodnutia 2013/255, zmeneného rozhodnutím 2015/1836, a vzhľadom na privilegované postavenie Samera Foza v sýrskom hospodárstve a jeho vplyv, existujúce či minulé obchodné väzby medzi Amerom Fozom a Samerom Fozom, skutočnosť, že sú bratia, význam rodinného podniku, v ktorom mali podiely a zastávali zodpovedné pozície, ako aj nemožnosť vylúčiť možné zosúladené konanie medzi Amerom Fozom a jeho bratom s cieľom previesť ich podiely v rozličných spoločnostiach, rozhodol, že je odôvodnené prijať záver, že Amer Foz predstavuje reálne riziko obchádzania reštriktívnych opatrení.

3. Konžská demokratická republika

Rozsudok z 27. apríla 2022, Ilunga Luyoyo/Rada (T-108/21, [EU:T:2022:253](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia prijaté s ohľadom na situáciu v Konžskej demokratickej republike – Zmrazenie finančných prostriedkov – Obmedzenie vstupu na územie členských štátov – Ponechanie mena žalobcu na zoznamoch dotknutých osôb – Dôkaz o dôvodnosti zápisu a ponechania na zoznamoch – Pretrvávajúce skutkových a právnych okolností, ktoré viedli k prijatiu reštriktívnych opatrení“

Vzhľadom na zhoršenie bezpečnostnej situácie a politickej situácie v Konžskej demokratickej republike (KDR) na konci roka 2016 prijala Rada 12. decembra 2016 rozhodnutie 2016/2231 a nariadenie 2016/2230⁴⁷⁶, ktorými okrem iného ustanovuje zmrazenie finančných prostriedkov a hospodárskych zdrojov, ktoré patria osobám zapojeným do poškodzovania právneho štátu v KDR alebo do činov, ktoré predstavujú závažné porušovanie ľudských práv.

⁴⁷⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. novembra 2021, **Foz/Rada** (T-258/19, neuvverejnený, [EU:T:2021:820](#)).

⁴⁷⁶ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2016/2231 z 12. decembra 2016, ktorým sa mení rozhodnutie 2010/788/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 336, 2016, s. 7), a nariadenie Rady (EÚ) 2016/2230 z 12. decembra 2016, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1183/2005, ktorým sa zavádzajú určité osobitné reštriktívne opatrenia namierené proti osobám, ktoré porušujú zbrojné embargo voči Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 336 I, 2016, s. 7).

Meno žalobcu, ktorým je Ilunga Luyoyo, bolo pôvodne v roku 2016 zapísané do zoznamov osôb, na ktoré sa vzťahujú tieto reštriktívne opatrenia. Rozhodnutím 2020/2033 a nariadením 2020/2021⁴⁷⁷ Rada ponechala tento zápis⁴⁷⁸ do uvedených zoznamov v platnosti s odôvodnením, že ako veliteľ poriadkovej jednotky (Légion nationale d'intervention, ďalej len „LNI“) do roku 2017 a ako veliteľ útvaru zodpovedného za ochranu inštitúcií a vysoko postavených osobností (unité chargée de la protection des institutions et des hautes personnalités, ďalej len „UPIHP“) do decembra 2019 niesol zodpovednosť za porušovanie ľudských práv, ktorých sa dopustila konžská štátna polícia (police nationale congolaise, ďalej len „PNC“), ktorá v septembri 2016 prišlo k neprimeranému použitiu sily a násilným represiam v Kinshase. Rada dodala, že Ilunga Luyoyo si ponechal hodnosť generála a ostáva v KDR aktívny vo verejnom živote.

Pán Ilunga Luyoyo vytýkal Rade, že sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keďže už od roku 2019 nezastával žiadnu funkciu v rámci PNC a nemá žiadnu osobitnú verejnú právomoc. Okrem iného tvrdil, že jeho bývalé funkcie nemôžu odôvodniť ponechanie jeho mena na sporných zoznamoch.

Všeobecný súd vyhovel žalobe o neplatnosť, ktorú podal Ilunga Luyoyo, lebo Rada nebola schopná preukázať dôvodnosť ponechania reštriktívnych opatrení voči nemu v platnosti, predovšetkým so zreteľom na zmenu týkajúcu sa jeho osobnej situácie od pôvodného zápisu jeho mena do dotknutých zoznamov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade pripomenul, že súd Únie sa musí uistiť, či rozhodnutie, ktorým sa ukladajú reštriktívne opatrenia, je založené na dostatočne pevnom skutkovom základe. Vzhľadom na to, že príslušnému orgánu Únie prináleží, aby v prípade pochybností preukázal opodstatnenosť dôvodov uplatňovaných proti dotknutej osobe, je preto potrebné, aby dôvody, ktoré sa uplatnili, boli podložené informáciami a dôkazmi. V tejto súvislosti Všeobecný súd poznamenal, že medzi účastníkmi konania je nesporné, že Ilunga Luyoyo už od decembra 2019 nevykonával funkciu v rámci PNC a že Rada touto informáciou disponovala už v čase preskúmania dotknutých reštriktívnych opatrení.

Všeobecný súd ďalej pripomenul, že reštriktívne opatrenia majú ochrannú a pojmovu predbežnú povahu a ich platnosť vždy závisí od trvania skutkových a právnych skutočností, ktoré viedli k ich prijatiu, ako aj od potreby ich ponechania v platnosti, aby sa dosiahol ich cieľ. Preto pri pravidelnom preskúmaní týchto reštriktívnych opatrení prináleží Rade, aby vykonala aktualizované posúdenie situácie a vypracovala zhodnotenie vplyvu takýchto opatrení.

Všeobecný súd v prejednávanej veci konštatoval, že Rada sa neodvolávala na žiadne skutočnosti, ktoré by mohli preukázať súvislosť medzi porušovaním ľudských práv a Ilungom Luyoyom od decembra 2019, teda približne rok pred prijatím napadnutých aktov, alebo ktoré by preukazovali jeho prípadné opätovné dosadenie do akejkoľvek funkcie, ktorá by sa spájala s bezpečnostnou situáciou v KDR. Okrem toho okolnosť, že Ilunga Luyoyo si ponechal hodnosť generála, sama osebe neumožňuje domnievať sa, že mohol mať akýkoľvek vplyv na bezpečnostné sily v KDR. Pokiaľ ide

⁴⁷⁷ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/2033 z 10. decembra 2020, ktorým sa mení rozhodnutie 2010/788/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 419, 2020, s. 30), a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/2021 z 10. decembra 2020, ktorým sa vykonáva článok 9 nariadenia (ES) č. 1183/2005, ktorým sa zavádzajú určité osobitné reštriktívne opatrenia namierené proti osobám, ktoré porušujú zbrojné embargo voči Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 419, 2020, s. 5) (ďalej len „napadnuté akty“).

⁴⁷⁸ Stalo sa to už trikrát. Pozri v tejto súvislosti rozsudky z 12. februára 2020, *Ilunga Luyoyo/Rada* (T-166/18, neuvverejnený, [EU:T:2020:50](#)); z 3. februára 2021, *Ilunga Luyoyo/Rada* (T-124/19, neuvverejnený, [EU:T:2021:63](#)), a z 15. septembra 2021, *Ilunga Luyoyo/Rada* (T-101/20, neuvverejnený, [EU:T:2021:575](#)).

o funkciu predsedu Konžskej federácie boxu, ktorú Ilunga Luyoyo zastával, žiadna konkrétna informácia vychádzajúca z článkov predložených Radou neumožňuje doložiť existenciu vplyvu, ktorý by mohla mať osoba pôsobiaca v takejto funkcii na bezpečnostnú politiku v KDR, alebo usudzovať, že Ilunga Luyoyo z tohto dôvodu vykonával vysoko spolitizovanú funkciu.

Vzhľadom na to, že Rada neuviedla dostatočné dôkazy, ktoré by umožňovali domnievať sa, že ešte existovala dostatočná súvislosť medzi Ilungom Luyoyom a bezpečnostnou situáciou, ktorá viedla k porušovaniu ľudských práv v KDR, napriek tomu, že už značne dlhú dobu pred prijatím napadnutých aktov nezastával rôzne funkcie, ktoré by odôvodňovali zápis jeho mena do dotknutých zoznamov, Všeobecný súd sa tiež domnieval, že Rada na podporu ponechania reštriktívnych opatrení voči Ilungovi Luyoyovi v platnosti nemohla platne vychádzať zo skutočnosti, že nezaujal stanovisko, ktorým by sa dištancoval od bývalého mocenského režimu v KDR.

4. Boj proti terorizmu

Rozsudok z 30. novembra 2022, Strana kurdských pracujúcich (PKK)/Rada (spojené veci T-148/19 a T-316/14 RENV [EU:T:2022:727](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Obmedzujúce opatrenia prijaté proti PKK v rámci boja proti terorizmu – Zmrazenie finančných prostriedkov – Spoločná pozícia 2001/931/SZBP – Uplatniteľnosť na situácie ozbrojeného konfliktu – Teroristická skupina – Skutkový základ pre rozhodnutia o zmrazení finančných prostriedkov – Rozhodnutie prijaté príslušným orgánom – Orgán tretieho štátu – Opätovné preskúmanie – Proporcionalita – Povinnosť odôvodnenia – Práva na obhajobu – Právo na účinnú súdnu ochranu – Úprava žaloby“

Od roku 2002 je Kurdistan Workers' Party (PKK) zapísaná ako organizácia zapojená do teroristických činov do zoznamov osôb alebo subjektov, na ktoré sa vzťahujú opatrenia zmrazenia finančných prostriedkov, pripojených k spoločnej pozícii 2001/931/SZBP a nariadeniu č. 2580/2001⁴⁷⁹. V aktoch, ktoré Rada voči tejto organizácii prijala v roku 2014, táto vychádzala z vnútroštátnych rozhodnutí prijatých britským orgánom a americkými orgánmi, ku ktorým sa od roku 2015 pridali súdne rozhodnutia prijaté francúzskymi súdmi.

Rozsudkom z 22. apríla 2021, Rada/PKK (C-46/19 P)⁴⁸⁰, Súdny dvor zrušil rozsudok Všeobecného súdu z 15. novembra 2018 vo veci PKK/Rada (T-316/14)⁴⁸¹, v ktorom boli zrušené viaceré akty prijaté Radou Európskej únie v rokoch 2014 až 2017,⁴⁸² ktoré ponechávali PKK zapísanú na sporných zoznamoch.

⁴⁷⁹ Spoločná pozícia Rady 2001/931/SZBP z 27. decembra 2001 o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom (Ú. v. ES L 344, 2001, s. 93; Mim. vyd. 18/001, s. 217) a nariadenie Rady (ES) č. 2580/2001 z 27. decembra 2001 o určitých obmedzujúcich opatreniach zameraných proti určitým osobám a subjektom s cieľom boja proti terorizmu (Ú. v. ES L 344, 2001, s. 70; Mim. vyd. 18/001, s. 207). Tieto akty boli pravidelne aktualizované.

⁴⁸⁰ Rozsudok z 22. apríla 2021, **Rada/PKK** (C-46/19, [EU:C:2021:316](#)).

⁴⁸¹ Rozsudok z 15. novembra 2018, **PKK/Rada** (T-316/14, [EU:T:2018:788](#)).

⁴⁸² Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) č. 125/2014 z 10. februára 2014 (Ú. v. EÚ L 40, 2014, s. 9), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) č. 790/2014 z 22. júla 2014 (Ú. v. EÚ L 217, 2014, s. 1), rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/521 z 26. marca 2015 (Ú. v. EÚ L 82, 2015, s. 107), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2015/513 z 26. marca 2015 (Ú. v. EÚ L 82, 2015, s. 1), rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1334 z 31. júla 2015 (Ú. v. EÚ L 206, 2015, s. 61), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2015/1325 z 31. júla 2015 (Ú. v. EÚ L 206, 2015, s. 12), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2015/2425 z 21. decembra 2015 (Ú. v. EÚ L 334, 2015, s. 1), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2016/1127 z 12. júla 2016 (Ú. v. EÚ L 188, 2016, s. 1), vykonávacie nariadenie Rady

Táto vec bola vrátená Všeobecnému súdu (T-316/14 RENV) a spojená s vecou PKK/Rada (T-148//19), v ktorej PKK tiež navrhla zrušenie aktov, ktoré voči nej prijala Rada v rokoch 2019 až 2020.⁴⁸³

Rozsudkom vydaným v oboch veciach Všeobecný súd zrušil nariadenia prijaté Radou v roku 2014, pokiaľ ide o ponechanie PKK na sporných zoznamoch z dôvodu, že Rada porušila svoju povinnosť vykonať aktualizáciu posúdenia pretrvávania nebezpečenstva zapojenia PKK do terorizmu. Pokiaľ ide o neskoršie akty Rady, Všeobecný súd naopak dospel k záveru, že žalobné dôvody vznesené žalobkyňou v súvislosti s vnútroštátnymi americkými a britskými rozhodnutiami neumožňujú spochybniť posúdenie Rady založené najmä na zohľadnení udalostí a neskorších skutočností, pokiaľ ide o pretrvávajúce tohto rizika. Pri tejto príležitosti Všeobecný súd tiež spresnil svoju judikatúru týkajúcu sa pôsobnosti článku 266 ZFEÚ v oblasti obmedzujúcich opatrení.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade pripomenul zásady, ktoré vyžadujú pôvodné prijatie obmedzujúcich opatrení a ich preskúmanie Radou na základe spoločnej pozície 2001/931/SZBP.⁴⁸⁴ V prípade neexistencie prostriedkov Únie na to, aby sama vykonala vyšetrovania, tak konanie, ktoré môže viesť k prijatiu pôvodného opatrenia zmrazenia finančných prostriedkov, prebieha na dvoch úrovniach: prvá je vnútroštátna, keď príslušný vnútroštátny orgán prijme rozhodnutie voči dotknutej osobe, a druhá európska, keď Rada prijme rozhodnutie, ktorým bola dotknutá osoba zaradená na predmetný zoznam, na základe presných informácií alebo dôkazov v spise, ktoré preukazujú, že takéto rozhodnutie bolo prijaté na vnútroštátnej úrovni. Účelom takéhoto predchádzajúceho rozhodnutia je preukázať existenciu závažných a dôveryhodných dôkazov alebo indícií o zapojení dotknutej osoby do teroristických činností, ktoré uvedené vnútroštátne orgány považujú za spoľahlivé. V dôsledku toho Rade neprináleží, aby overila existenciu alebo pripísanie skutkov konštatovaných vo vnútroštátnych rozhodnutiach o odsúdení, na ktorých sa zakladá pôvodný zápis, a dôkazné bremeno, ktoré jej v tejto súvislosti prináleží, má teda relatívne obmedzený cieľ.

Všeobecný súd ďalej poznamenal, že v prípade každého z napadnutých aktov treba rozlišovať podľa toho, či sú založené na rozhodnutiach príslušných vnútroštátnych orgánov, ktoré odôvodnili pôvodný zápis žalobkyne, alebo podľa toho, či sa opierajú o neskoršie rozhodnutia týchto vnútroštátnych

(EÚ) 2017/150 z 27. januára 2017 (Ú. v. EÚ L 23, 2017, s. 3), rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/1426 zo 4. augusta 2017 (Ú. v. EÚ L 204, 2017, s. 95), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2017/1420 zo 4. augusta 2017 (Ú. v. EÚ L 204, 2017, s. 3).

⁴⁸³ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2019/25 z 8. januára 2019 (Ú. v. EÚ L 6, 2019, s. 6), rozhodnutie Rady (SZBP) 2019/1341 z 8. augusta 2019 (Ú. v. EÚ L 209, 2019, s. 15), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2019/1337 z 8. augusta 2019 (Ú. v. EÚ L 209, 2019, s. 1), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/19 z 13. januára 2020 (Ú. v. EÚ L 8I, 2020, s. 1), rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/1132 z 30. júla 2020 (Ú. v. EÚ L 247, 2020, s. 18), vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/1128 z 30. júla 2020 (Ú. v. EÚ L 247, 2020, s. 1).

⁴⁸⁴ Pozri článok 1 ods. 4 a 6 spoločnej pozície 2001/931/SZBP.

orgánov, alebo o skutočnosti, ktoré Rada použila samostatne.⁴⁸⁵ Teda, pokiaľ ide o prvky, o ktoré sa Rada môže oprieť s cieľom preukázať pretrvávajúce nebezpečenstvo zapojenia do teroristických činností v štádiu pravidelného opätovného preskúmania predtým prijatých opatrení,⁴⁸⁶ prináleží Rade, aby v prípade pochybností preukázala dôvodnosť konštatovaných skutočností uvedených v aktoch o ponechaní dotknutej osoby na zoznamoch a súdu Únie, aby overil ich vecnú správnosť.

Všeobecný súd okrem toho uviedol, že Rada má tiež povinnosť odôvodnenia, pokiaľ ide tak o incidenty konštatované vo vnútroštátnych rozhodnutiach zohľadnených v štádiu pôvodného prijatia predmetných aktov, ako aj o incidenty uvedené v neskorších vnútroštátnych rozhodnutiach alebo o incidenty, ktoré Rada prípadne zohľadnila samostatne.

Pokiaľ ide o uznesenie ministra vnútra Spojeného kráľovstva z 29. marca 2001, ktorého cieľom bolo zakázať PKK, Všeobecný súd pripomenul, že vo svojej judikatúre už považoval toto rozhodnutie za rozhodnutie pochádzajúce od „príslušného orgánu“ v zmysle spoločnej pozície 2001/931/SZBP, keďže táto posledná uvedená spoločná pozícia nevylúčila zohľadnenie rozhodnutí správnych orgánov, pokiaľ tieto orgány možno považovať za „rovnocenné“ so súdnymi orgánmi, pod podmienkou, že ich rozhodnutia môžu byť predmetom súdneho preskúmania týkajúceho sa skutkových, ako aj právnych okolností. Proti uzneseniam ministra vnútra Spojeného kráľovstva totiž možno podať opravný prostriedok na Proscribed Organisations Appeal Commission (Odvolacia komisia pre zakázané organizácie) a prípadne na odvolacom súde.

V prejednávanej veci Všeobecný súd po tom, čo spresnil, že spoločná pozícia nevyžaduje, aby rozhodnutie príslušného orgánu nevyhnutne patrilo do rámca trestného konania *stricto sensu*, konštatoval, že uznesenie z roku 2001 je súčasťou boja proti terorizmu a je súčasťou vnútroštátneho konania, ktorého cieľom je uloženie preventívnych alebo represívnych opatrení voči PKK. Všeobecný súd dospel k záveru, že napadnuté akty rešpektovali podmienky stanovené v tejto súvislosti spoločnou pozíciou.⁴⁸⁷

Všeobecný súd sa naopak domnieval, že Rade prináležalo, aby overila kvalifikáciu skutkov vykonanú príslušným vnútroštátnym orgánom a to, či akty zohľadnené týmto orgánom zodpovedajú definícii teroristického činu stanovenej spoločnou pozíciou. Všeobecný súd v tejto súvislosti považoval za dostatočnú informáciu, uvedenú v odôvodneniach prijatých Radou na podporu napadnutých aktov, podľa ktorej overila, či sa na dôvody, ktoré viedli k prijatiu rozhodnutí príslušných vnútroštátnych orgánov, vzťahovala definícia terorizmu uvedená v spoločnej pozícii 2001/931/SZBP. Všeobecný súd spresnil, že táto povinnosť overenia sa týka len incidentov konštatovaných v rozhodnutiach vnútroštátnych orgánov, na základe ktorých bol dotknutý subjekt pôvodne zapísaný. Keď totiž Rada ponechá meno subjektu na zoznamoch zmrazenia finančných prostriedkov v rámci pravidelného preskúmania,⁴⁸⁸ musí len preukázať, že riziko, že tento subjekt bude zapojený do takýchto aktov, pretrváva.

V rámci tohto preskúmania je teda Rada povinná overiť, či sa skutkové okolnosti od pôvodného zápisu mena dotknutej osoby alebo subjektu nezmenili vzhľadom na jej zapojenie do teroristických činností, a najmä či vnútroštátne rozhodnutie nebolo zrušené alebo vzaté späť z dôvodu nových skutočností alebo zmeny posúdenia príslušného vnútroštátneho orgánu. V tejto súvislosti samotná skutočnosť, že

⁴⁸⁵ Tieto dva typy odôvodnení sa riadia odlišnými ustanoveniami spoločnej pozície 2001/931/SZBP, pričom prvý z nich patrí do pôsobnosti článku 1 ods. 4 tejto pozície a druhý do pôsobnosti článku 1 ods. 6.

⁴⁸⁶ Pozri článok 1 ods. 6 spoločnej pozície 2001/931/SZBP.

⁴⁸⁷ Článok 1 ods. 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP.

⁴⁸⁸ Podľa článku 1 ods. 6 spoločnej pozície 2001/931/SZBP.

vnútroštátne rozhodnutie, ktoré slúžilo ako základ pre pôvodný zápis, zostáva v platnosti, vzhľadom na uplynutý čas a v závislosti od vývoja okolností prejednávanej veci, nestačí na prijatie záveru o pretrvávajúcom riziku. V takejto situácii je teda Rada povinná založiť zachovanie obmedzujúcich opatrení na aktualizovanom posúdení situácie, ktorá preukazuje, že toto riziko pretrváva. V takom prípade sa Rada môže opierať o najnovšie skutočnosti založené nielen na vnútroštátnych rozhodnutiach prijatých príslušnými orgánmi, ale aj na iných zdrojoch, a teda na jej vlastných posúdeniach.

Všeobecný súd uviedol, že v takom prípade je súd Únie povinný z dôvodu dodržania povinnosti odôvodnenia overiť dostatočne presný a konkrétny charakter dôvodov uvedených v zhrnutí dôvodov, na ktorom je založené ponechanie na zoznamoch zmrazenia finančných prostriedkov, a v rámci preskúmania materiálnej zákonnosti overiť, či sú tieto dôvody podložené a zakladajú sa na dostatočne pevnom skutkovom základe. Bez ohľadu na otázku, či tieto skutočnosti vychádzajú z vnútroštátneho rozhodnutia prijatého príslušným orgánom alebo z iných zdrojov, tak prináleží Rade, aby v prípade pochybností preukázala dôvodnosť konštatovaných skutkových zistení a súdu Únie prislúcha overiť vecnú správnosť dotknutých skutkových zistení.

Napokon, pokiaľ ide o článok 266 ZFEÚ, na ktorý sa odvoláva PKK iba vo veci T-148/99, podľa ktorého je inštitúcia, ktorej akt bol vyhlásený za neplatný, povinná urobiť nevyhnutné opatrenia, aby vyhověla akémukoľvek zrušujúcemu rozsudku,⁴⁸⁹ Všeobecný súd pripomenul, že táto povinnosť na rozdiel od rozsudku zrušujúceho nariadenie platí už od vyhlásenia predmetného rozsudku, ak tento rozsudok zrušuje rozhodnutie.⁴⁹⁰ Ku dňu prijatia rozhodnutí z roku 2019 týkajúcich sa PKK bola teda Rada povinná buď odstrániť PKK zo zoznamu, alebo prijať akt o opätovnom zápise v súlade s odôvodnením rozsudku z 15. novembra 2018 (T-316/14). Všeobecný súd zdôraznil, že bez tejto povinnosti by zrušenie vyhlásené súdom Únie bolo zbavené potrebného účinku.

Všeobecný súd v tejto súvislosti poznamenal, že Rada v rozhodnutiach z roku 2019 uviedla tie isté dôvody, aké uviedla v aktoch z rokov 2015 až 2017, ktoré boli vytknuté v rozsudku z 15. novembra 2018. Hoci Rada podala odvolanie proti tomuto rozsudku, ktorý nemal odkladný účinok, takéto odmietnutie Rady vyvodíť dôsledky z rozhodnutej veci mohlo poškodiť dôveru, ktorú osoby podliehajúce súdnej právomoci vzbudzujú pri dodržaní súdnych rozhodnutí. Keďže však rozsudok z 15. novembra 2018 (T-316/14) bol zrušený rozsudkom Súdneho dvora z 22. apríla 2021 (C-46/19 P), konkrétne v rozsahu, v akom sám zrušil akty z rokov 2015 až 2017, a vzhľadom na retroaktívnu povahu tohto zrušenia Súdny dvorom, Všeobecný súd dospel k záveru, že to, že Rada porušila svoje povinnosti, nemôže viesť k zrušeniu rozhodnutí z roku 2019. Keďže sa žalobkyňa mohla domnievať, že je oprávnená podať žalobu vo veci T-148/19, Všeobecný súd v dôsledku toho zobral túto skutočnosť do úvahy v rámci rozdelenia trov konania medzi účastníkmi konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Súdny dvor dospel k záveru, že pokiaľ ide o pravidelné preskúmanie vykonané Radou,⁴⁹¹ Rada porušila svoju povinnosť aktualizovať svoje posúdenie pretrvávania rizika teroristickej účasti PKK v súvislosti s činmi z roku 2014. Všeobecný súd preto zrušil vykonávacie nariadenia Rady č. 125/2014 a č. 790/2014 vo veci T-316/14 RENV. Na druhej strane, pokiaľ ide o následné akty z rokov 2015 až 2017 a rozhodnutia z roku 2019, Súdny dvor dospel k záveru, že žalobné dôvody uvádzané žalobkyňou neumožňujú spochybniť posúdenie Rady týkajúce sa pretrvávajúceho rizika účasti PKK na terorizme, ktoré je naďalej platne založené na pokračujúcom

⁴⁸⁹ Článok 266 ZFEÚ: „Inštitúcia, orgán alebo úrad alebo agentúra, ktorej akt bol vyhlásený za neplatný alebo ktorej nečinnosť bola vyhlásená za odporujúcu zmluvám, je povinná urobiť nevyhnutné opatrenia, aby vyhověla rozsudku Súdneho dvora Európskej únie. Táto povinnosť nemá vplyv na povinnosti, ktoré môžu vyplývať z článku 340 druhý odsek.“

⁴⁹⁰ Podľa článku 60 druhého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie rozsudky zrušujúce nariadenia nadobúdajú účinnosť až uplynutím lehoty na podanie odvolania alebo po jeho zamietnutí.

⁴⁹¹ Podľa článku 1 ods. 6 spoločnej pozície 2001/931/SZBP.

uplatňování příkazu ministra vnútra Spojeného královstva, ako aj prípadne na ďalších následných incidentoch. Súdny dvor preto zamietol zvyšnú časť žaloby vo veci T-316/14 RENV a žalobu vo veci T-148/19.

VI. Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť

Rozsudok z 22. júna 2022, Taliansko/Komisia (T-357/19, [EU:T:2022:385](#))

„EFRR – Regionálna politika – Operačné programy spadajúce pod cieľ ‚Investovanie do rastu a zamestnanosti‘ v Taliansku – Rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje finančný príspevok z EFRR na veľký projekt ‚Národný veľký projekt širokopásmové siete – nepokryté oblasti‘ – Neoprávnenosť výdavkov prijímateľa na DPH – Článok 69 ods. 3 písm. c) nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 – Pojem ‚DPH vratná podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH‘“

V roku 2015 Talianska republika prijala „Taliansku stratégiu pre širokopásmové siete“. Súčasťou tejto stratégie bol najmä cieľ zabezpečiť na území Talianska vysokorýchlostné pripojenie na internet. Týkalo sa to najmä oblastí, v ktorých dochádzalo k zlyhávaniu trhu a v ktorých siete prístupu na internet novej generácie neexistovali alebo kde súkromní poskytovatelia neplánovali vybudovať v blízkej budúcnosti také siete (ďalej len „nepokryté oblasti“).

Na účely vybudovania sietí prístupu na internet novej generácie v týchto nepokrytých oblastiach bola naplánovaná priama verejná intervencia vo výške približne 4 miliárd eur.⁴⁹²

V roku 2017 talianske orgány zaslali Európskej komisii žiadosť o poskytnutie finančného príspevku z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na účely realizácie „Národného veľkého projektu širokopásmové siete – nepokryté oblasti“. Ministerstvo pre hospodársky rozvoj Talianska bolo označené ako prijímateľ príspevku z EFRR, zatiaľ čo za realizáciu tohto projektu zodpovedala Infratel Italia SpA (ďalej len „Infratel“), spoločnosť vo vlastníctve Ministerstva hospodárstva a financií Talianska. Na účely vybudovania infraštruktúry siete prístupu na internet a zabezpečenia jej údržby a komerčného využívania teda Infratel vybrala ako koncesionára spoločnosť Open Fiber SpA.

Podľa talianskych orgánov bola daň z pridanej hodnoty (DPH) z nákladov na vybudovanie siete oprávnená na účely financovania z EFRR, keďže ju muselo zaplatiť ministerstvo pre hospodársky rozvoj, pričom ju nemôže získať späť podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH, keďže nie je zdaniteľnou osobou na účely DPH, a nemôže si ju odpočítať. V rámci fakturačnej schémy totiž koncesionár zaslal spoločnosti Infratel faktúry, v ktorých boli uvedené náklady na realizované práce vrátane DPH, a Infratel následne zaslala ministerstvu pre hospodársky rozvoj faktúry na tie isté sumy vrátane DPH. Toto ministerstvo na jednej strane zaplatilo sumy uvedené vo faktúrach, ktoré mu zaslala Infratel, bez dane a na druhej strane zaplatilo DPH priamo Ministerstvu hospodárstva a financií Talianska podľa schémy oddelenej platby DPH upravenej vnútroštátnymi právnymi predpismi.

⁴⁹² Rozhodnutím C(2016) 3931 final z 30. júna 2016 Komisia usúdila, že toto verejné financovanie predstavuje štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom.

Komisia v napadnutom rozhodnutí⁴⁹³ konštatovala, že výdavok na DPH súvisiacu s „Národným veľkým projektom širokopásmové siete – nepokryté oblasti“ nie je oprávnený na finančný príspevok z EFRR. Podľa jej názoru DPH, ktorú ministerstvo pre hospodársky rozvoj zaplatilo v súvislosti s realizáciou tohto projektu, nepredstavovala pre prijímateľa ekonomickú záťaž, a nebolo možné považovať ju za nevratnú podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH v zmysle článku 69 ods. 3 písm. c) nariadenia č. 1303/2013⁴⁹⁴.

Všeobecný súd vyhovel žalobe, ktorú podala Talianska republika proti tomuto rozhodnutiu.

Všeobecný súd v tejto veci po prvý raz podal výklad článku 69 ods. 3 písm. c) nariadenia č. 1303/2013, podľa ktorého je DPH v zásade vylúčená z nákladov oprávnených na granty z EŠIF, s výnimkou prípadov, keď je nevratná „podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH“. V prípade mnohých verejných investícií, ktoré sú oprávnené na účely financovania z prostriedkov Únie, náklady na DPH predstavujú dôležitú sumu pre verejné subjekty (v prejednávanom prípade celkové náklady na DPH predstavovali viac ako 210 miliónov eur, z ktorých sa 125 miliónov eur mohlo financovať z EFRR).

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade konštatoval, že článok 69 ods. 3 písm. c) nariadenia č. 1303/2013 tým, že stanovuje, že DPH nepredstavuje náklady oprávnené na príspevok z EŠIF, ktorý má charakter grantu, s výnimkou prípadov, keď je táto DPH nevratná podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH, zaručuje riadne fungovanie mechanizmov hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti zavedených týmto nariadením.

Na jednej strane by totiž zahrnutie DPH do nákladov oprávnených na grant z EŠIF viedlo k bezdôvodnému obohateniu prijímateľa tohto grantu, ak by prijímateľ po zaplatení DPH z dodania tovaru alebo poskytovania služieb, na ktoré bol poskytnutý grant, mohol získať túto DPH späť na základe vnútroštátnych právnych predpisov. Na druhej strane by vylúčenie DPH z oprávnených nákladov, ak je táto daň nevratná, malo za následok zvýšenie finančnej účasti prijímateľa prostriedkov z EŠIF, a preto by mohlo brániť uskutočneniu operácií, ktoré sa majú z týchto fondov financovať.

Všeobecný súd ďalej vzhľadom na znenie článku 69 ods. 3 písm. c) nariadenia č. 1303/2013 a so zreteľom na prípravné práce konštatoval, že toto ustanovenie v súčasnosti obmedzuje neoprávnenosť DPH na príspevky z EŠIF len na prípad, keď je táto daň vratná podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH, a nie na prípad, keď je vratná akýmkoľvek spôsobom.⁴⁹⁵

⁴⁹³ Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2019) 2652 final z 3. apríla 2019, ktorým sa schvaľuje finančný príspevok na veľký projekt „Národný veľký projekt širokopásmové siete – nepokryté oblasti“, vybraný v rámci operačných programov „POR Abruzzo FESR 2014 – 2020“, „Basilicata“, „POR Calabria FESR FSE“, „Campania“, „POR Emilia Romagna FESR“, „POR Lazio FESR“, „POR Liguria FESR“, „POR Lombardia FESR“, „POR Marche FESR 2014 – 2020“, „POR Piemonte FESR“, „POR Puglia FESR FSE“, „POR Sardegna FESR“, „Sicilia“, „Toscana“, „POR Umbria FESR“, „POR Veneto FESR 2014 – 2020“ a „Podniky a konkurencieschopnosť“ v Taliansku.

⁴⁹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/13 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 320). Nariadenie č. 1303/2013 stanovuje s účinnosťou k 1. januáru 2014 spoločné pravidlá platné pre „európske štrukturálne a investičné fondy“ (ďalej len „EŠIF“), ku ktorým patrí EFRR, ako aj všeobecné ustanovenia o EFRR.

⁴⁹⁵ Na rozdiel od predchádzajúceho právneho stavu, v rámci ktorého bola DPH vylúčená z fondov Únie, ak bola vratná akýmkoľvek spôsobom [pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2012, *Maďarsko/Komisia* (T-89/10, neuverejnený, [EU:T:2012:451](#)), a z 20. septembra 2012, *Maďarsko/Komisia* (T-407/10, neuverejnený, [EU:T:2012:453](#))].

Okrem toho Všeobecný súd spresnil, že slovné spojenie „DPH vratná podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH“ nevyhnutne zahŕňa odpočítateľnú DPH, pričom však nie je obmedzené len na tento prípad, keďže iné možnosti vrátenia, ktoré stanovujú vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa DPH, tiež môžu brániť zohľadneniu DPH v rámci príspevku z EŠIF.

Všeobecný súd napokon konštatoval – pričom sa opiera o systematický výklad a judikatúru, ako aj o históriu vzniku predchádzajúcej právnej úpravy, na základe ktorej bolo prijaté nariadenie č. 1303/2013⁴⁹⁶ –, že prijímateľ príspevku z EFRR je subjekt alebo osoba, z pohľadu ktorej sa má posudzovať, či je DPH vratná.

Ak teda DPH s platnosťou z dôvodu uskutočňovania operácie, na ktorú bol poskytnutý grant z EŠIF, skutočne a s konečnou platnosťou znáša prijímateľ tohto grantu a tento prijímateľ môže získať túto DPH späť podľa vnútroštátnych právnych predpisov o DPH, táto DPH sa nemôže zahrnúť do nákladov oprávnených na tento grant.

Vzhľadom na tieto úvahy Všeobecný súd rozhodol, že dôvody, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie, uvádzané Komisiou, neodôvodňujú nezohľadnenie DPH z nákladov na realizáciu „Národného veľkého projektu širokopásmové siete – nepokryté oblasti“ v rámci nákladov oprávnených na príspevok z EFRR.

V prvom rade totiž Všeobecný súd konštatoval, že ministerstvo pre hospodársky rozvoj malo v súvislosti s realizáciou „Národného veľkého projektu širokopásmové siete – nepokryté oblasti“ postavenie prijímateľa v zmysle nariadenia č. 1303/2013 a že toto ministerstvo muselo znášať bremeno DPH z nákladov na vybudovanie siete širokopásmového pripojenia na internet.

Ďalej rozhodol, že dôvod, podľa ktorého zaplatenie DPH týmto ministerstvom inému ministerstvu, v prejednávacom prípade ministerstvu hospodárstva a financií, nemožno považovať za náklady vynaložené ústrednou správou štátu, nemožno akceptovať, a to najmä preto, lebo taký dôvod by mal za následok systematické vylúčenie DPH z nákladov oprávnených na príspevky z EFRR, ak je prijímateľom ústredná správa členského štátu, akou je ministerstvo, v rozpore s článkom 2 bodom 10 nariadenia č. 1303/2013.⁴⁹⁷

V druhom rade Všeobecný súd rozhodol, že druhý dôvod uvedený v napadnutom rozhodnutí, ktorý bol založený v podstate na tom, že bremeno DPH nemalo znášať ministerstvo pre hospodársky rozvoj, ale ho mala znášať Infratel ako „interná spoločnosť“ (spoločnosť „in house“), pričom táto spoločnosť mohla následne získať DPH späť tým, že si ju odpočíta, je protiprávny. Okrem toho, že pojmy „interná transakcia“ a „interná spoločnosť“ sa nenachádzajú v smernici o DPH⁴⁹⁸, Všeobecný súd najmä konštatoval, že možnosť považovať úzko prepojené osoby za jednu zdaniteľnú osobu, ktorú členským štátom poskytuje článok 11 tejto smernice, nebola v talianskej právnej úprave uskutočnená, pokiaľ ide o také subjekty, akými sú ministerstvo pre hospodársky rozvoj a Infratel, ktoré sú z právneho hľadiska dvoma samostatnými subjektmi.

V treťom a poslednom rade Všeobecný súd v súvislosti s tretím dôvodom uvedeným v napadnutom rozhodnutí rozhodol, že samotná okolnosť, že koncesné poplatky za sieť širokopásmového pripojenia

⁴⁹⁶ Najmä nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999 (Ú. v. EÚ L 210, 2006, s. 1).

⁴⁹⁷ Podľa tohto ustanovenia pojem „prijímateľ“ zahŕňa verejné subjekty bez ohľadu na to, či sú súčasťou ústrednej správy členského štátu, alebo majú samostatnú právnu subjektivitu a sú nezávislé od štátu, ku ktorému patria.

⁴⁹⁸ Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

na internet, ktoré platí koncesionár spoločnosti Infratel, podliehajú DPH, nemá vplyv na možnosť konštatovať, že ministerstvo pre hospodársky rozvoj skutočne a s konečnou platnosťou znáša výdavky na DPH z realizácie dotknutého projektu. V tejto súvislosti Všeobecný súd poukázal najmä na to, že z listín založených v spise nevyplýva, že ministerstvo pre hospodársky rozvoj by mohlo nepriamo, čo i len čiastočne, a na základe vnútroštátneho právneho predpisu o DPH, získať späť DPH, ktorú musí koncesionár zaplatiť z koncesných poplatkov počas fázy prevádzkovania siete širokopásmového pripojenia na internet, takže by sa mohlo konštatovať, že toto ministerstvo nenesie skutočné a konečné bremeno DPH.

VII. Ochrana osobných údajov

Rozsudok z 27. apríla 2022, Veen/Europol (T-436/21, [EU:T:2022:261](#))

„Mimozmluvná zodpovednosť – Spolupráca policajných orgánov a iných orgánov členských štátov presadzujúcich výkon práva – Boj proti trestnej činnosti – Poskytovanie informácií zo strany Europolu členskému štátu – Údajné nezákonné spracúvanie údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/794 – Článok 50 ods. 1 – Nemajetková ujma“

V rámci vyšetrovania, ktoré nasledovalo po zaistení 1,5 tony metamfetamínu, slovenská polícia požiadala Europol o pomoc, pričom Europol⁴⁹⁹ informovala, že pán Veen je podozrivý z účasti na obchodovaní s touto látkou.

Na základe informácií poskytnutých členskými štátmi vypracoval Europol správu, ktorá bola určená iba Francúzsku, Holandsku, Slovensku a Spojeným štátom. V tejto správe sa uvádza, že pán Veen bol spomenutý v rámci niekoľkých vyšetrovaní v Holandsku a bol nahlásený v rámci vyšetrovaní vo Švédsku a v Poľsku.

Pán Veen sa domnieval, že utrpel ujmu z dôvodu nepresnosti informácie o tom, že boli voči nemu vedené vyšetrovania vo Švédsku a v Poľsku. Na základe nariadenia o Europole⁵⁰⁰ tak podal žalobu na Všeobecný súd, ktorou sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu údajne vznikla v dôsledku nezákonného spracúvania osobných údajov zo strany Europolu.

Všeobecný súd žalobu zamietol a po prvýkrát uplatnil osobitný a autonómny režim ochrany osobných údajov v rámci činnosti Europolu.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd najskôr zdôraznil, že to, že sa v správe Europolu uvedú osobné informácie týkajúce sa určitej osoby, nemôže samo osebe predstavovať protiprávnosť, ktorá by mohla viesť ku vzniku jeho zodpovednosti. Úlohou Europolu je totiž najmä zhromažďovať, uchovávať, spracúvať, analyzovať a vymieňať informácie vrátane spravodajských informácií o trestných činoch, ako aj bezodkladne oznamovať členským štátom všetky informácie alebo súvislosti medzi trestnými činmi, ktoré sa ich týkajú.

Na tento účel nariadenie o Europole oprávňuje túto agentúru na spracúvanie informácií vrátane osobných údajov, a to najmä tým, že vykonáva krížové kontroly určené na zistenie súvislostí medzi informáciami, ktoré sa týkajú rôznych kategórií osôb.⁵⁰¹ Musí však dodržiavať záruky ochrany údajov stanovené týmto nariadením.⁵⁰² Táto ochrana je tak samostatná a prispôbená osobitnému charakteru spracúvania osobných údajov v oblasti presadzovania práva.

⁴⁹⁹ Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol).

⁵⁰⁰ Článok 50 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Ú. v. EÚ L 135, 2016, s. 53).

⁵⁰¹ Článok 18 ods. 1 a 2 nariadenia o Europole.

⁵⁰² V súlade s článkom 18 ods. 4 nariadenia o Europole.

V tomto rámci nariadenie o Europole spresňuje rozdelenie zodpovednosti v oblasti ochrany osobných údajov najmä medzi Europol a členské štáty.⁵⁰³ Europol tak preberá najmä zodpovednosť za dodržiavanie všeobecných zásad v oblasti ochrany údajov, s výnimkou požiadavky správnosti a aktualizácie týchto údajov, ako aj zodpovednosť za všetky operácie spracúvania údajov, ktoré uskutočňuje. Členské štáty zodpovedajú za kvalitu osobných údajov, ktoré poskytujú Europolu, ako aj za zákonnosť ich prenosu.

V dôsledku toho, aj za predpokladu, že by informácie uvedené v správe boli nesprávne, Europol nemôže byť zodpovedný za prípadnú nesprávnosť údajov, ktoré poskytol členský štát.

Všeobecný súd ďalej uviedol, že Europol nemá povinnosť získať predchádzajúce povolenie súdu alebo nezávislého správneho orgánu pred každým spracúvaním osobných údajov, ani povinnosť vypočítať každú osobu predtým, než v správe uvedie také údaje, ktoré sa jej týkajú. Tým, že by bola Europolu uložená táto posledná uvedená povinnosť, by mohol byť spochybnený potrebný účinok nariadenia o Europole, ako aj činnosť konkrétnych policajných orgánov a orgánov presadzujúcich výkon práva.

Napokon, pokiaľ ide o tvrdenia o porušení článkov 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie⁵⁰⁴ týkajúcich sa rešpektovania súkromného a rodinného života a ochrany osobných údajov, Všeobecný súd pripomenul, že z článku 52 ods. 1 Charty, ktorý sa týka rozsahu zaručených práv, vyplýva, že právna úprava obsahujúca opatrenie umožňujúce zásah do týchto práv musí stanoviť jasné a presné pravidlá, ktoré budú upravovať pôsobnosť a uplatnenie predmetného opatrenia a ukladať minimálne požiadavky.

Nariadenie o Europole však bolo vypracované najmä s cieľom zabezpečiť dodržiavanie práva na ochranu osobných údajov a práva na rešpektovanie súkromného života, a to pri sledovaní cieľa účinne bojovať proti závažným formám trestnej činnosti, ktoré sa dotýkajú viacerých členských štátov. V tomto rámci normotvorca Únie stanovil jasné a presné pravidlá týkajúce sa rozsahu právomocí zverených Europolu, stanovil minimálne požiadavky na činnosť Europolu v oblasti ochrany osobných údajov a zaviedol nezávislé, transparentné a zodpovedné kontrolné štruktúry.

Keďže pán Veen nepreukázal, že by Europol porušil svoje povinnosti, nebolo možné konštatovať žiadne porušenie článkov 7 a 8 Charty.

⁵⁰³ Článok 38 ods. 2, 4, 5 a 7 nariadenia o Europole.

⁵⁰⁴ Ďalej len „Charta“.

VIII. Verejné zdravie

Rozsudok z 27. apríla 2022, Roos a i./Parlament (T-710/21, T-722/21 a T-723/21, [EU:T:2022:262](#))

„Verejné zdravie – Požiadavka predloženia platného digitálneho COVID 19 preukazu Únie na účely vstupu do budov Parlamentu – Právny základ – Sloboda a nezávislosť poslancov – Povinnosť zabezpečiť zdravie zamestnancov v službách Únie – Poslanecká imunita – Spracúvanie osobných údajov – Právo na rešpektovanie súkromného života – Právo na fyzickú integritu – Právo na bezpečnosť – Rovnosť zaobchádzania – Proporcionalita“

Dňa 27. októbra 2021 prijalo predsedníctvo Európskeho parlamentu mimoriadne pravidlá v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri vstupe do budov Parlamentu na jeho troch pracoviskách (Brusel, Štrasburg a Luxemburg). Cieľom tohto rozhodnutia je v podstate podmieniť vstup do uvedených budov predložením digitálneho COVID-19 preukazu o očkovaní, o vykonaní testu alebo o prekonaní ochorenia⁵⁰⁵, alebo rovnocenného potvrdenia⁵⁰⁶, počas obdobia, ktoré pôvodne trvalo až do 31. januára 2022. Žalobcovia, ktorí sú všetci európskymi poslancami, sa obrátili na Všeobecný súd Európskej únie s cieľom dosiahnuť zrušenie tohto rozhodnutia.

Všeobecný súd rozhodujúci v rozšírenej komore po prvýkrát preskúmal zákonnosť niektorých obmedzení uložených inštitúciami EÚ na účely ochrany zdravia najmä svojich zamestnancov v kontexte pandémie ochorenia COVID-19. Zamietol žaloby európskych poslancov a rozhodol, že Parlament im môže uložiť povinnosť predložiť platný COVID preukaz na účely vstupu do svojich budov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade rozhodol, že Parlament nepotreboval výslovné oprávnenie od normotvorcu Únie na účely prijatia napadnutého rozhodnutia. Vzhľadom totiž na to, že toto rozhodnutie smeruje k vymedzeniu vstupu do budov Parlamentu len pre osoby, ktoré majú platný COVID preukaz, toto rozhodnutie patrí do právomoci vnútornej organizácie Parlamentu⁵⁰⁷ a má byť uplatňované len v jeho priestoroch. Okrem toho môže stanoviť základné aspekty spracúvania osobných údajov, pretože predstavuje „zákon“⁵⁰⁸, keďže tento pojem nie je obmedzený na legislatívne texty prijaté po parlamentnej rozprave.

Po druhé Všeobecný súd zdôraznil, že napadnuté rozhodnutie nepredstavuje neprimeraný alebo neopodstatnený zásah do slobodného a nezávislého výkonu mandátu poslanca. Uznal síce, že v rozsahu, v akom ukladá poslancom dodatočnú podmienku na povolenie vstupu do budov Parlamentu, toto rozhodnutie zasahuje do slobodného a nezávislého výkonu mandátu poslancov. Dané rozhodnutie však sleduje legitímny cieľ smerujúci k vyváženiu dvoch konkurenčných záujmov

⁵⁰⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/953 zo 14. júna 2021 o rámci pre vydávanie, overovanie a uznávanie interoperabilných potvrdení o očkovaní proti ochoreniu COVID 19, o vykonaní testu a prekonaní tohto ochorenia (digitálny COVID preukaz EÚ) s cieľom uľahčiť voľný pohyb počas pandémie ochorenia COVID 19 (Ú. v. EÚ L 211, 2021, s. 1).

⁵⁰⁶ V zmysle článku 8 nariadenia 2021/953 („Potvrdenia súvisiace s ochorením COVID 19 a iné dokumenty vydané treťou krajinou“).

⁵⁰⁷ V zmysle článku 25 ods. 2 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu, ktorý je založený na článku 232 ZFEÚ.

⁵⁰⁸ V zmysle článku 8 Charty základných práv Európskej únie.

v kontexte pandémie, a síce kontinuity činnosti Parlamentu a zdravia zamestnancov nachádzajúcich sa v jeho budovách.

Pokiaľ ide o údajné porušenie imunit priznaných poslancom, Všeobecný súd uvádza, že ani z Protokolu o výsadách a imunitách Európskej únie⁵⁰⁹, ani z rokovacieho poriadku Parlamentu nevyplýva, že Parlament nebol príslušný prijať predmetné vnútorné organizačné opatrenia. Naopak, tento rokovací poriadok výslovne stanovuje, že právo poslancov aktívne sa zúčastňovať na práci Parlamentu sa musí vykonávať v súlade s jeho ustanoveniami.⁵¹⁰

Po tretie Všeobecný súd rozhodol, že spracúvanie osobných údajov vykonávané Parlamentom podľa napadnutého rozhodnutia nie je nezákonné alebo nelojálne. Na jednej strane napadnuté rozhodnutie prijaté na základe právomoci vnútornej organizácie vyplývajúcej zo Zmluvy o FEÚ predstavuje právny základ na spracúvanie údajov uvedených v COVID preukazoch.⁵¹¹ Všeobecný súd v tejto súvislosti uvádza, že dané spracúvanie sleduje cieľ všeobecného verejného záujmu Únie, a síce ochranu verejného zdravia. Na druhej strane spracúvanie údajov je transparentné a lojálne, keďže Parlament predtým poskytol dotknutým osobám informácie o ďalšom spracúvaní údajov na iný účel, ako je ten, na ktorý boli pôvodne získané.⁵¹²

Po štvrté Všeobecný súd sa domnieva, že napadnuté rozhodnutie nezasahuje alebo nezasahuje neprimerane do práva na fyzickú integritu, do zásad rovnosti zaobchádzania a zákazu diskriminácie, do práva na slobodný a informovaný súhlas s každým lekárske zásahom na ľudskom tele, do práva na slobodu, a napokon do práva na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov. Okrem toho rozhodol, že vzhľadom na epidemiologickú situáciu a vedecké poznatky existujúce v čase ich prijatia boli predmetné opatrenia potrebné a primerané. Hoci je totiž pravda, že ani očkovanie, ani testy, a ani prekonanie ochorenia neumožňujú úplne vylúčiť prenos vírusu COVID-19, povinnosť predložiť platný COVID preukaz umožňuje objektívnym a nediskriminačným spôsobom znížiť toto riziko a dosiahnuť tak cieľ ochrany zdravia.

Všeobecný súd okrem toho konštatoval, že predmetné opatrenia sú primerané tiež vo vzťahu k sledovanému cieľu. Žalobcovia totiž nepreukázali existenciu menej obmedzujúcich, ale rovnako účinných opatrení. V prípade absencie predmetných opatrení by totiž osoba, ktorá nie je očkovaná a ani neprekonala ochorenie, ktorá je potenciálne nositeľkou vírusu, mohla voľne vstúpiť do budov Parlamentu a spôsobiť riziko, že nakazí iných ľudí. Navyše napadnuté rozhodnutie prihliada na všeobecnú epidemiologickú situáciu v Európe, ale tiež na osobitosti Parlamentu, najmä na časté medzinárodné cesty osôb vstupujúcich do jeho budov. Okrem toho predmetné opatrenia sú časovo obmedzené a pravidelne preskúmavané.

Všeobecný súd sa napokon domnieval, že praktické nevýhody vzniknuté pri predkladaní platného preukazu nemôžu prevážiť nad ochranou ľudského zdravia, ani byť pripodobňované k neprimeraným zásahom do základných práv žalobcov.

⁵⁰⁹ Protokol č. 7 o výsadách a imunitách Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 1).

⁵¹⁰ Článok 5 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu.

⁵¹¹ Pri dodržaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 2018, s. 39).

⁵¹² V súlade s článkom 16 ods. 4 nariadenia 2018/1725.

Pripomenul však, že tieto opatrenia musia byť pravidelne prehodnocované s ohľadom na všeobecnú zdravotnú situáciu v Únii a v troch pracoviskách Parlamentu a majú sa uplatňovať len v rozsahu, v akom pretrvávajú výnimočné okolnosti, ktoré ich odôvodňujú.

Rozsudok z 23. novembra 2022, CWS Powder Coatings/Komisia (spojené veci T-279/20, T-288/21 a T-283/20, [EU:T:2022:725](#))

„Životné prostredie a ochrana ľudského zdravia – Nariadenie (ES) č. 1272/2008 – Klasifikácia, označovanie a balenie látok a zmesí – Delegované nariadenie (EÚ) 2020/217 – Klasifikácia oxidu titaničitého vo forme prášku obsahujúceho 1 % alebo viac častíc s priemerom rovným alebo menším ako 10 µm – Kritériá klasifikácie látky ako karcinogénnej látky – Spôľahlivosť a akceptovateľnosť štúdií – Látka, ktorá je prirodzene schopná spôsobiť rakovinu – Výpočet pľúcnej záťaže v časticiach – Zjavne nesprávne posúdenie“

Oxid titaničitý je anorganická chemická látka, ktorá sa používa najmä vo forme bieleho pigmentu, pre jeho farbiace a krycie vlastnosti v rôznych výrobkoch, od farieb až po lieky a hračky. V roku 2016 predložil príslušný francúzsky orgán Európskej chemickej agentúre (ECHA) návrh na klasifikáciu oxidu titaničitého ako karcinogénu.⁵¹³ Nasledujúci rok Výbor ECHA pre hodnotenie rizík (ďalej len „VHR“) vydal stanovisko, v ktorom dospel k záveru, že oxid titaničitý by mal byť klasifikovaný ako karcinogénna látka kategórie 2 s označením nebezpečnosti „H 351 (inhalácia)“.

Na základe stanoviska VHR Európska komisia prijala nariadenie 2020/217⁵¹⁴, ktorým pristúpila k harmonizovanej klasifikácii a označovaniu oxidu titaničitého, pričom uznala, že táto látka je podozrivá z karcinogenosti pre ľudí pri vdýchnutí vo forme prášku obsahujúceho 1 % alebo viac častíc s priemerom rovným alebo menším ako 10 µm.

Žalobkyne v postavení výrobcov, dovozcov, následných užívateľov alebo dodávateľov oxidu titaničitého podali na Všeobecný súd žaloby o čiastočné zrušenie nariadenia 2020/217.

Svojím rozsudkom, ktorý bol vydaný rozšírenou komorou v troch spojených veciach⁵¹⁵, Všeobecný súd zrušil napadnuté nariadenie v rozsahu, v akom sa týka harmonizovanej klasifikácie a označovania oxidu titaničitého. Pri tejto príležitosti sa vyjadril k novým otázkam založeným na zjavne nesprávnom posúdení a porušení kritérií stanovených pre harmonizovanú klasifikáciu a označovanie podľa nariadenia č. 1272/2008, pokiaľ ide jednak o spoľahlivosť a akceptovateľnosť vedeckej štúdie, na ktorej bola založená klasifikácia, a jednak o dodržanie kritéria klasifikácie stanoveného týmto nariadením, podľa ktorého látka musí byť prirodzene schopná spôsobiť rakovinu.⁵¹⁶

⁵¹³ Návrh na harmonizovanú klasifikáciu a označovanie podaný podľa článku 37 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006 (Ú. v. EÚ L 353, 2008, s. 1).

⁵¹⁴ Delegované nariadenie Komisie zo 4. októbra 2019, ktorým sa na účely prispôbenia technickému a vedeckému pokroku mení a opravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí (Ú. v. EÚ L 44, 2020, s. 1, ďalej len „napadnuté nariadenie“).

⁵¹⁵ (T-279/20, T-283/20 a T-288/20).

⁵¹⁶ Kritériá uvedené v bode 3.6.2.2.1 prílohy I k nariadeniu č. 1272/2008.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd rozhodol, že v prejednávanej veci nebola splnená požiadavka založiť klasifikáciu karcinogénnej látky na spoľahlivých a akceptovateľných štúdiách.

Tým, že uznal, že výsledky vedeckej štúdie, na ktorej založil svoje stanovisko o klasifikácii a označovaní oxidu titaničitého, boli dostatočne spoľahlivé, relevantné a primerané na posúdenie karcinogénneho potenciálu tejto látky, sa VHR dopustil zjavne nesprávneho posúdenia. Konkrétne s cieľom overiť úroveň pľúcnej záťaže v časticiach oxidu titaničitého v tejto vedeckej štúdii na účely hodnotenia karcinogenosti, VHR stanovil hodnotu koncentrácie, ktorá zodpovedá koncentrácii neaglomerovaných primárnych častíc oxidu titaničitého, ktorá je stále vyššia, než je koncentrácia aglomerátov nanometrických častíc tejto látky. Týmto spôsobom však nezohľadnil všetky skutočnosti relevantné pri dotknutej vedeckej štúdii na účely výpočtu pľúcnej záťaže, a to vlastnosti častíc testovaných v tejto vedeckej štúdii, teda skutočnosť, že tieto častice mali tendenciu aglomerovať sa, ako aj skutočnosť, že koncentrácia aglomerátov častíc bola nižšia než koncentrácia častíc a že z tohto dôvodu tieto aglomeráty zaberali v pľúcach väčší objem. Závery VHR, podľa ktorých bola pľúcna záťaž v rámci dotknutej vedeckej štúdie prijateľná, tak boli zbavené akejkoľvek hodnovernosti.

V dôsledku toho, keďže Komisia na účely harmonizovanej klasifikácie a označovania oxidu titaničitého založila napadnuté nariadenie na stanovisku VHR, a nasledovala tak záver VHR, pokiaľ ide o spoľahlivosť a akceptovateľnosť výsledkov predmetnej vedeckej štúdie, ktorá predstavovala rozhodujúcu štúdiu pre návrh klasifikácie oxidu titaničitého, dopustila sa toho istého zjavne nesprávneho posúdenia ako VHR.

V druhom rade Všeobecný súd konštatoval, že napadnutá klasifikácia a označovanie porušili kritérium, podľa ktorého klasifikácia látky ako karcinogénnej látky sa môže vzťahovať len na látku, ktorá je prirodzene schopná spôsobiť rakovinu.

V tomto kontexte vzhľadom na skutočnosť, že podľa nariadenia č. 1272/2008 harmonizovaná klasifikácia a označovanie látky ako karcinogénnej látky sa môžu zakladať len na prirodzených vlastnostiach látky, ktoré určujú jej prirodzenú schopnosť spôsobiť rakovinu, Všeobecný súd podal výklad pojmu „prirodzené vlastnosti“. V tejto súvislosti spresnil, že hoci tento pojem nie je uvedený v nariadení č. 1272/2008, treba ho vykladať v jeho doslovnom zmysle tak, že označuje „vlastnosti látky, ktoré sú jej vlastné“, čo je v súlade najmä s cieľmi a predmetom harmonizovanej klasifikácie a označovania podľa tohto nariadenia.

Navyše uviedol, že napadnutá klasifikácia a označovanie majú za cieľ identifikovať a informovať o nebezpečenstve karcinogenity oxidu titaničitého, ktoré bolo podľa stanoviska VHR kvalifikované ako „nie prirodzené v tradičnom zmysle“. Spresnil, že táto povaha „nie prirodzená v tradičnom zmysle“ vyplýva z viacerých prvkov uvedených tak v tomto stanovisku, ako aj v napadnutom nariadení. Nebezpečenstvo karcinogenity je totiž spojené len s určitými časticami oxidu titaničitého, ktoré možno vdýchnuť a ktoré sa nachádzajú v určitých fyzických stavoch, forme, veľkosti a množstve, a teda sa prejavuje iba v podmienkach pľúcnej záťaže a zodpovedá toxicite častíc.

Všeobecný súd z toho teda vyvodil, že Komisia sa tým, že potvrdila záver obsiahnutý v stanovisku VHR, podľa ktorého spôsob karcinogénneho účinku, o ktorý sa tento výbor opieral, nemožno považovať za prirodzenú toxicitu v tradičnom zmysle, ktorú však bolo potrebné zohľadniť v rámci harmonizovanej klasifikácie a označovania podľa nariadenia č. 1272/2008, dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

Všeobecný súd spresnil, že príklady klasifikácie a označovania iných látok uvádzané na účely ich porovnania s klasifikáciou a označovaním oxidu titaničitého ilustrujú len prípady, v ktorých aj keď sa prihliadalo na tvar a veľkosť častíc, niektoré vlastnosti prirodzené látkam boli napriek všetkému rozhodujúce pre ich klasifikáciu, čo nezodpovedá prejednávanej veci.

IX. Energetika

Rozsudok zo 7. septembra 2022, BNetzA/ACER (T-631/19, [EU:T:2022:509](#))

„Energetika – Vnútrotný trh s elektrickou energiou – Nariadenie (EÚ) 2019/942 – Rozhodnutie odvolacej rady ACER-u – Žaloba o neplatnosť – Akt, ktorý nie je možné napadnúť žalobou – Nepripustnosť – Právomoc ACER-u – Článok 8 nariadenia (ES) č. 713/2009 – Článok 6 ods. 10 nariadenia 2019/942 – Článok 9 ods. 12 nariadenia (EÚ) 2015/1222 – Uplatniteľné právo – Nariadenie (EÚ) 2019/943“

Dňa 24. júla 2015 Európska komisia prijala nariadenie 2015/1222, ktorým sa stanovuje usmernenie pre pridelovanie kapacity a riadenie preťaženia⁵¹⁷ v odvetví elektrickej energie. Toto nariadenie stanovuje súbor požiadaviek týkajúcich sa pridelenia výmennej kapacity medzi zónami a riadenia preťaženia na dennom a vnútrodenom trhu, medzi ktoré patrí najmä stanovenie spoločnej metodiky týkajúcej sa koordinovaného výpočtu kapacity (ďalej len „CCM“) v každom z regiónov výpočtu kapacity (ďalej len „CCR“).⁵¹⁸

Na základe tohto nariadenia⁵¹⁹ prevádzkovatelia prepravných sústav Core CCR⁵²⁰ predložili na schválenie vnútroštátnym regulačným orgánom dotknutého regiónu dva návrhy týkajúce sa v uvedenom poradí regionálneho projektu dennej CCM a regionálneho projektu vnútrodennej CCM, ktoré boli na žiadosť uvedených orgánov zmenené.

Vzhľadom na to, že regulačné orgány nedospeli k jednomyselnej dohode o schválení dvoch zmenených návrhov, Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) prijala na základe toho istého nariadenia⁵²¹ rozhodnutie týkajúce sa dennej a vnútrodennej CCM Core CCR (ďalej len „pôvodné rozhodnutie“).

Žalobkyňa, spoločnosť Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (BNetzA), ako vnútroštátny regulačný orgán Spolkovej republiky Nemecko podala proti pôvodnému rozhodnutiu odvolanie⁵²² na odvolaciu radu ACER-u (ďalej len „odvolacia rada“). Keďže táto rada zamietla toto odvolanie, žalobkyňa podala na Všeobecný súd žalobu, ktorou sa domáhala v prvom rade zrušenia niektorých ustanovení pôvodného rozhodnutia, ako aj rozhodnutia odvolacej rady, a subsidiárne zrušenia týchto dvoch rozhodnutí v celom rozsahu.

Druhá rozšírená komora Všeobecného súdu vo svojom rozsudku vyhlásila žalobu za neprípustnú v rozsahu, v akom sa ňou napáda pôvodné rozhodnutie, ale zrušila zamietavé rozhodnutie odvolacej rady. Pri tejto príležitosti Všeobecný súd na jednej strane spresňuje rozsah právomoci ACER-u vo

⁵¹⁷ Nariadenie Komisie z 24. júla 2015, ktorým sa stanovuje usmernenie pre pridelovanie kapacity a riadenie preťaženia (Ú. v. EÚ L 197, 2015, s. 24).

⁵¹⁸ Články 20 až 26 nariadenia 2015/1222.

⁵¹⁹ Článok 9 ods. 7 a článok 20 ods. 2 nariadenia 2015/1222.

⁵²⁰ „Core CCR“ je zemepisná oblasť zahŕňajúca Belgicko, Českú republiku, Nemecko, Francúzsko, Chorvátsko, Luxembursko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko, ktorá bola vytvorená na účel výpočtu kapacity v súlade s článkom 15 nariadenia 2015/1222.

⁵²¹ Článok 9 ods. 12 nariadenia 2015/1222.

⁵²² Podľa článku 19 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 1).

vzťahu k právomoci vnútroštátnych regulačných orgánov v rámci prijímania regionálnych CCM a na druhej strane spresňuje hmotné právo uplatniteľné v prejednávanej veci.

Posúdenie Všeobecným súdom

Najskôr Všeobecný súd vyhlásil žalobu o neplatnosť podanú žalobkyňou za neprípustnú v rozsahu, v akom sa týkala pôvodného rozhodnutia. V tejto súvislosti uviedol, že prípustnosť žaloby o neplatnosť podanej fyzickými alebo právnickými osobami proti aktom ACER-u, ktoré majú vo vzťahu k nim vyvolávať právne účinky, sa musí preskúmať vzhľadom na osobitné podmienky stanovené aktom, ktorým bola táto agentúra zriadená, a to nariadením 2019/942⁵²³. V súlade s uvedeným nariadením teda žalobu o neplatnosť rozhodnutia prijatého ACER-om možno v prípade interného odvolania podaného proti tomuto rozhodnutiu považovať za prípustnú len v rozsahu, v akom je namierená proti rozhodnutiu odvolacej rady o zamietnutí tohto interného odvolania alebo prípadne potvrdení pôvodného rozhodnutia.⁵²⁴ V dôsledku toho platí, že pokiaľ rozhodnutie odvolacej rady vychádza z dôvodov uvedených v pôvodnom rozhodnutí, či dokonca potvrdzuje uvedené dôvody, všetky žalobné dôvody a tvrdenia uvedenej žaloby, ktoré smerujú proti tomu istému odôvodneniu, treba považovať za plne účinné na účely preskúmania zákonnosti rozhodnutia odvolacej rady.

V súlade s vyššie uvedeným určením Všeobecný súd pokračuje vo svojej meritórnej analýze. V prvom rade skúma, či odvolacia rada vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď nekonštatovala, že prijatím pôvodného rozhodnutia ACER prekročila hranice svojej právomoci. V tejto súvislosti overuje, či ustanovenia nariadení 2019/942⁵²⁵ a 2015/1222⁵²⁶, ktoré boli účinné a uplatňovali sa v čase prijatia rozhodnutia odvolacej rady, oprávňovali ACER prijať s konečnou platnosťou denné a vnútrodenné CCM Core CCR. Podľa týchto ustanovení má ACER právomoc rozhodovať alebo prijímať individuálne rozhodnutia o regulačných otázkach alebo problémoch, ktoré majú vplyv na cezhraničný obchod alebo na bezpečnosť cezhraničnej sústavy, ako sú prijatie dennej a vnútrodennej CCM každého CCR, pokiaľ tak ako v prejednávanej veci príslušné vnútroštátne regulačné orgány nedospeli k dohode. Na rozdiel od argumentácie žalobkyne totiž z uvedených ustanovení nevyplýva, že by bola právomoc ACER-u obmedzená len na otázky, na ktorých sa nedohodli dotknuté orgány. Naproti tomu regulačné otázky alebo problémy, pôvodne patriace do právomoci vnútroštátnych regulačných orgánov, ale po nedosiahnutí dohody týchto orgánov patriace do právomoci ACER-u⁵²⁷, sa chápu ako nedeliteľný celok, ktorý musia vnútroštátne regulačné orgány a následne ACER vyriešiť celkovo, pričom sa nerozlišuje medzi tými, na ktorých sa dohodli, a tými, na ktorých sa nedohodli.

Tento doslovný výklad je potvrdený kontextom a cieľmi sledovanými právnou úpravou, ktorej súčasťou sú tieto ustanovenia. V tejto súvislosti z dôvodových správ k návrhom nariadenia 2019/942 a nariadenia č. 713/2009⁵²⁸, ktoré sa uplatňovalo predtým, vyplýva jasná vôľa normotvorcu Únie zabezpečiť prijímanie rozhodnutí o cezhraničných otázkach efektívnejšie a rýchlejšie, a to posilnením individuálnych rozhodovacích právomocí ACER-u, ktoré bude zlučiteľné so zachovaním ústrednej úlohy vnútroštátnych regulačných orgánov v oblasti regulácie energetiky, v súlade so zásadami

⁵²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 158, 2019, s. 22, ďalej len „nariadenie 2019/942“).

⁵²⁴ Odôvodnenie 34 a články 28 a 29 nariadenia 2019/942.

⁵²⁵ Článok 6 ods. 10 nariadenia 2019/942, predtým článok 8 ods. 1 nariadenia č. 713/2009.

⁵²⁶ Článok 9 ods. 12 nariadenia 2015/1222.

⁵²⁷ Článok 6 ods. 10 nariadenia 2019/942, predtým článok 8 ods. 1 nariadenia č. 713/2009.

⁵²⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 13. júla 2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 1).

subsidiarity a proporcionality. Z preambuly nariadenia 2019/942⁵²⁹ tiež vyplýva, že ACER bola zriadená s cieľom zaplniť medzeru v právnych predpisoch na úrovni Únie a prispieť k účinnému fungovaniu vnútorných trhov s elektrickou energiou a zemným plynom.

Účel vykladaných ustanovení a kontext, do ktorého patria, ako aj okolnosti vlastné prejednávanej veci teda potvrdzujú, že ACER je oprávnená sama rozhodnúť o stanovení regionálnych CCM, ak regulačné orgány na úrovni členských štátov nedokázali v tejto súvislosti prijať rozhodnutie, bez toho, aby bolo dotknuté zachovanie ústrednej úlohy vnútroštátnych regulačných orgánov prostredníctvom súhlasného stanoviska rady regulačných orgánov, v ktorej sú zastúpené, a bez toho, aby bola jej právomoc obmedzená jedine na konkrétne aspekty, pri ktorých sa prejavil nesúhlas medzi uvedenými orgánmi. Rovnako v rozsahu, v akom boli ACER-u priznané vlastné rozhodovacie právomoci na to, aby sa jej umožnilo plniť svoje regulačné úlohy nezávisle a účinne, je ACER oprávnená zmeniť návrhy prevádzkovateľov prenosovej sústavy tak, aby sa zabezpečil ich súlad s právom Únie v oblasti energetiky, a nemôže byť viazaná prípadnými čiastkovými dohodami medzi príslušnými vnútroštátnymi regulačnými orgánmi.

Všeobecný súd preto dospel k záveru, že odvolacia rada nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď nekonštatovala, že ACER prekročila hranice svojej právomoci tým, že v pôvodnom rozhodnutí rozhodla o otázkach dennej a vnútrodennej CCM Core CCR, ktoré mali byť predmetom dohody medzi vnútroštátnymi regulačnými orgánmi tohto CCR.

V druhom rade Všeobecný súd overil, či odvolacia rada tým, že nepreskúmala zákonnosť CCM uvedených v pôvodnom rozhodnutí ACER-u z hľadiska požiadaviek vymedzujúcich prijatie CCM stanovených v článkoch 14 až 16 nariadenia 2019/943, nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia pri určení uplatniteľného práva.

V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že články 14 až 16 nariadenia 2019/943 vymedzujú pridelovanie kapacity na trhoch každodennej a vnútrodennej cezhraničnej výmeny elektrickej energie a určujú tak požiadavky, ktoré sa musia zohľadniť na účely prijatia dennej a vnútrodennej CCM. Okrem iného pripomenul, že nová právna norma sa v zásade uplatní od nadobudnutia účinnosti aktu, ktorý ju zavádza, a že hoci sa neuplatní na právne situácie, ktoré vznikli a definitívne prebehli počas účinnosti predchádzajúceho zákona, uplatní sa na ich budúce účinky, ako aj na nové právne situácie. V čase prijatia pôvodného rozhodnutia, teda 21. februára 2019, však články 14 až 16 nariadenia 2019/943 ešte nenadobudli účinnosť ani sa neuplatňovali, zatiaľ čo v čase prijatia rozhodnutia odvolacej rady, teda 11. júla 2019, už boli účinné a uplatňovali sa, s určitými obmedzeniami, pokiaľ ide o článok 16. Za predpokladu, že tak ako v prejednávanej veci je podané odvolanie na odvolaciu radu proti rozhodnutiu ACER-u týkajúcemu sa dennej alebo vnútrodennej CCM, teda práve rozhodnutie odvolacej rady potvrdzujúce toto rozhodnutie s konečnou platnosťou určuje stanovisko ACER-u k tejto metodike po uskutočnení úplného preskúmania predmetného skutkového a právneho stavu zo strany uvedenej rady z hľadiska práva uplatniteľného v čase, keď rozhoduje. V dôsledku toho vzhľadom na to, že články 14 až 16 nariadenia 2019/943 sa už uplatňovali k tomuto dátumu, bola odvolacia rada povinná overiť, či CCM schválené ACER-om v pôvodnom rozhodnutí boli v súlade s novými pravidlami vyplývajúcimi z týchto článkov.

Z toho vyplýva, že odvolacia rada tým, že nepreskúmala zákonnosť dennej a vnútrodennej CCM Core CCR z hľadiska požiadaviek článkov 14 až 16 nariadenia 2019/943, vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia pri určení práva uplatniteľného v okamihu konečného prijatia uvedených CCM.

V dôsledku toho sa rozhodnutie odvolacej rady zrušuje.

⁵²⁹ Odôvodnenie 10 nariadenia 2019/942, predtým odôvodnenie 5 nariadenia č. 713/2009.

X. Spoločná obchodná politika

Rozsudok z 18. mája 2022, Uzina Metalurgica Moldoveneasca/Komisia (T-245/19, [EU:T:2022:295](#))

„Ochranné opatrenia – Trh s výrobkami z ocele – Vykonávacie nariadenie (EÚ) 2019/159 – Žaloba pre neplatnosť – Záujem na konaní – Aktívna legitimácia – Prípustnosť – Rovnosť zaobchádzania – Legitímna dôvera – Zásada riadnej správy vecí verejných – Povinnosť náležitej starostlivosti – Hrozba vážnej ujmy – Zjavne nesprávne posúdenie – Začatie ochranného prešetrovania – Právomoc Komisie – Právo na obhajobu“

V kontexte politiky obrany obchodu Európskej únie Európska komisia rozhodla o predchádzajúcom monitorovaní dovozu určitých výrobkov z ocele s pôvodom v niektorých tretích krajinách⁵³⁰ (ďalej len „dotknutý výrobok“). Na základe štatistických údajov zhromaždených na tento účel Komisia začala ochranné prešetrovanie, v nadväznosti na ktoré prijala vykonávacie nariadenie (EÚ) 2019/159⁵³¹, ktorým sa zaviedli konečné ochranné opatrenia v podobe colných kvót na tieto dovozy.⁵³²

Spoločnosť Uzina Metalurgica Moldoveneasca OAO (ďalej len „žalobkyňa“) so sídlom v Moldavsku je vyvážajúcim výrobcom určitých kategórií dotknutého výrobku a podala žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia napadnutého nariadenia v rozsahu, v akom sa na ňu vzťahuje.

Všeobecný súd síce vyhlásil túto žalobu za prípustnú v súvislosti s ochrannými opatreniami, ale zamietol ju po tom, čo preskúmal, či Komisia tým, že zaobchádzala s Moldavskom inak ako s členskými štátmi Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), porušila zásadu nediskriminácie ako základnú zásadu práva EÚ. Po prvýkrát tiež poskytol výklad článku 5 ods. 1 základného nariadenia o ochranných opatreniach⁵³³ vzhľadom na právomoc Komisie začať ochranné prešetrovanie z vlastnej iniciatívy.

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide o prípustnosť žaloby, Všeobecný súd zamietol námietku neprípustnosti, ktorou Komisia namieta, že žalobkyňa nemá právny záujem na konaní a aktívnu legitimáciu.

Pokiaľ ide o záujem žalobkyne na konaní, Všeobecný súd sa domnieval, že čiastočné zrušenie napadnutého nariadenia by samo osebe mohlo mať právne následky a bolo by spôsobilé priniesť žalobkyni prospech. Z mechanizmu zavedeného napadnutým nariadením, konkrétne z uloženia cla pri prekročení kvóty vo výške 25 % v prípade vyčerpania colných kvót, vyplýva, že právne predpisy

⁵³⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2016/670 z 28. apríla 2016, ktorým sa zavádza predbežný dohľad Únie nad dovozom určitých železných a ocelových výrobkov s pôvodom v určitých tretích krajinách (Ú. v. EÚ L 115, 2016, s. 37).

⁵³¹ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/159 z 31. januára 2019, ktorým sa ukladajú konečné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele (Ú. v. EÚ L 31, 2019, s. 27) (ďalej len „napadnuté nariadenie“).

⁵³² V predjednávanej veci napadnuté nariadenie stanovilo colnú kvótu pre jednotlivé krajiny, ktoré majú významný záujem na dodávka a „zvyškovú“ colnú kvótu pre ostatné krajiny vyvážajúce do EÚ. Krajiny s významným záujmom na dodávkach, ako napríklad Moldavsko, mohli fungovať v rámci týchto dvoch samostatných systémov, pričom príslušné orgány boli povinné uplatňovať dodatočné clo vo výške 25 % na dovoz z týchto krajín po vyčerpaní oboch colných kvót (ďalej len „colná sadzba pri prekročení kvóty“).

⁵³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/478 z 11. marca 2015 o spoločných pravidlách na dovozy (Ú. v. EÚ L 83, 2015, s. 16).

uplatniteľné na vývoz výrobkov žalobkyne do Európskej únie sú menej priaznivé ako tie, ktoré sa na ňu vzťahovali pred prijatím tohto nariadenia.

Pokiaľ ide o aktívnu legitímáciu žalobkyne, Všeobecný súd poukázal na to, že žalobkyňa je priamo a osobne dotknutá napadnutým nariadením. Pokiaľ ide o priamu dotknutosť, po prvé konštatuje, že napadnuté nariadenie vyvoláva priame účinky na právnu situáciu žalobkyne: určuje právny rámec a podmienky, za akých môže žalobkyňa vyvážať do Európskej únie, pokiaľ ide o objem i ceny, keďže jej výrobky teraz podliehajú systému kvót a už sa na ne nevzťahuje voľný pohyb v rámci Európskej únie, pri ktorom nie je potrebné pridelenie množstiev ani povolenie od Komisie. Po druhé napadnuté nariadenie neponecháva príslušným orgánom členského štátu priestor na voľnú úvahu pri vykonávaní ochranných opatrení, lebo tieto orgány sú po vyčerpaní colných kvót povinné uplatňovať clo pri prekročení kvóty. Pokiaľ ide o osobnú dotknutosť, Všeobecný súd rozhodol, že existuje súbor skutkových a právnych okolností tvoriacich osobitnú situáciu, ktorá žalobkyňu odlišuje od všetkých ostatných hospodárskych subjektov a preukazuje, že žalobkyňa je osobne dotknutá napadnutým nariadením. Žalobkyňa (i) je súčasťou uzavretej skupiny; (ii) je možné identifikovať ju v napadnutom nariadení; (iii) zúčastnila sa na prešetrovaní v rámci prípravy na zavedenie ochranných opatrení a (iv) je jediným hospodárskym subjektom, ktorého obchodné údaje boli použité na stanovenie colných kvót vo vzťahu k Moldavsku.

Pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd v prvom rade zamietol výhradu žalobkyne, ktorá je založená na porušení zásady nediskriminácie v tom zmysle, že Komisia nevylúčila Moldavskú republiku z uplatňovania napadnutého nariadenia podobne ako členské štáty EHP, hoci sa nachádza v porovnateľnej situácii, pokiaľ ide o úzku integráciu s trhom EÚ, celkové údaje o dovoze a nízke riziko odklonenia obchodných tokov. V tejto súvislosti Všeobecný súd vysvetlil, že porovnateľnosť situácií by sa mala posudzovať vzhľadom na kontext vzťahov medzi Európskou úniou a dotknutým tretím štátom. Dohoda o Európskom hospodárskom priestore a Dohoda o pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a ich členskými štátmi na jednej strane a Moldavskou republikou na strane druhej sa líšia z hľadiska svojej pôsobnosti, cieľov a inštitucionálnych mechanizmov. Komisii teda nemožno vytýkať, že sa domnievala, že situácia Moldavska nie je porovnateľná so situáciou príslušných členských štátov EHP.

Po druhé Všeobecný súd zamietol výhradu, ktorou žalobkyňa namieta porušenie článku 5 ods. 1 základného nariadenia o ochranných opatreniach⁵³⁴ v tom zmysle, že Komisia začala ochranné prešetrovanie z vlastnej iniciatívy, zatiaľ čo takéto prešetrovanie môžu iniciovať len členské štáty. V tejto súvislosti Všeobecný súd rozhodol, že výklad presadzovaný žalobkyňou, ktorý znamená, že začatie prešetrovania by bolo podmienené tým, že členský štát postúpi záležitosť Komisii, je okrem toho, že podľa všetkého je nekonzistentný s ďalšími ustanoveniami napadnutého nariadenia, aj nezlučiteľný so všeobecnou schémou systému zavedeného týmto nariadením. Keďže bez začatia predchádzajúceho prešetrovania nie je možné uložiť nijaké ochranné opatrenia, právomoc udelená Komisii, na základe ktorej môže z vlastnej iniciatívy uložiť ochranné opatrenia, ak sú splnené hmotnoprávne podmienky, by mala obmedzené účinky.⁵³⁵ Okrem toho samotný účel monitorovacieho mechanizmu by bol ovplyvnený tým, že štúdium údajov zhromaždených v rámci tohto mechanizmu by stratilo väčšinu svojho významu, keďže na základe týchto údajov sa Komisia môže domnievať, že trendy v dovoze dotknutého výrobku by mohli spôsobiť, že bude potrebné uchýliť sa k ochranným opatreniam. Všeobecný súd preto dospel k záveru, že Komisia má možnosť konať

⁵³⁴ Článok 5 ods. 1 základného nariadenia o ochranných opatreniach znie takto: „Ak sa Komisia domnieva, že existujú dostatočné dôkazy odôvodňujúce začatie prešetrovania, Komisia začne prešetrovanie do jedného mesiaca odo dňa prijatia informácií od členského štátu a uverejní oznámenie v Úradnom vestníku Európskej únie...“

⁵³⁵ Podľa článku 15 ods. 1 základného nariadenia o ochranných opatreniach môže Komisia s cieľom chrániť záujmy Európskej únie okrem iného uložiť takéto opatrenia z vlastnej iniciatívy, ak sú splnené hmotnoprávne podmienky.

z vlastnej iniciatívy, ak má dostatok dôkazov na odôvodnenie svojho konania, a že takáto možnosť je uznaná v súvislosti so začatím prešetrovaní uvedených v článku 5 ods. 1 základného nariadenia o ochranných opatreniach.

XI. Hospodárska a menová politika

1. Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií⁵³⁶

Rozsudok z 1. júna 2022, Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL/SRB (T-481/17, [EU:T:2022:311](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Postup riešenia krízovej situácie v prípade subjektu, ktorý zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá – Prijatie programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español zo strany SRB – Žaloba o neplatnosť – Napadnuteľný akt – Prípustnosť – Právo byť vypočutý – Majetkové právo – Povinnosť odôvodnenia – Články 18, 20 a 24 nariadenia (EÚ) č. 806/2014“

Rozsudok z 1. júna 2022, Del Valle Ruíz a i./Komisia a SRB (T-510/17, [EU:T:2022:312](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Postup riešenia krízovej situácie v prípade subjektu, ktorý zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá – Prijatie programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español zo strany SRB – Právo byť vypočutý – Prenesenie právomoci – Majetkové právo – Povinnosť odôvodnenia – Články 18 a 20 a článok 21 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 806/2014“

Rozsudok z 1. júna 2022, Eleweté Invest Group a i./Komisia a SRB (T-523/17, [EU:T:2022:313](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Postup riešenia krízovej situácie v prípade subjektu, ktorý zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá – Prijatie programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español zo strany SRB – Právo byť vypočutý – Povinnosť odôvodnenia – Články 18 a 20 nariadenia (EÚ) č. 806/2014 – Mimozmluvná zodpovednosť“

Rozsudok z 1. júna 2022, Algebris (UK) a Anchorage Capital Group/Komisía (T-570/17, [EU:T:2022:314](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Postup riešenia krízovej situácie v prípade subjektu, ktorý zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá – Prijatie programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español zo strany SRB – Prenesenie právomoci – Povinnosť odôvodnenia – Zásada dobrej správy vecí verejných – Článok 20 nariadenia (EÚ) č. 806/2014 – Právo byť vypočutý – Majetkové právo“

⁵³⁶ Spoločné zhrnutie vecí: *Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL/SRB* (T-481/17), *Del Valle Ruíz a i./Komisia a SRB* (T-510/17), *Eleweté Invest Group a i./Komisia a SRB* (T-523/17), *Algebris (UK) a Anchorage Capital Group/Komisía* (T-570/17) a *Aeris Invest/Komisía a SRB* (T-628/17).

Rozsudok z 1. júna 2022, Aeris Invest/Komisia a SRB (T-628/17, [EU:T:2022:315](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Postup riešenia krízovej situácie v prípade subjektu, ktorý zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá – Prijatie programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español zo strany SRB – Prenesenie právomoci – Právo byť vypočutý – Majetkové právo – Povinnosť odôvodnenia – Články 14, 18 a 20 nariadenia (EÚ) č. 806/2014“

Banka Banco Popular Español, SA (ďalej len „Banco Popular“) bola španielska úverová inštitúcia podliehajúca priamemu prudenciálnemu dohľadu Európskej centrálnej banky (ECB). Jednotná rada pre riešenie krízových situácií (SRB) prijala 7. júna 2017 rozhodnutie o prijatí programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular⁵³⁷ (ďalej len „program riešenia krízovej situácie“). V ten istý deň Európska komisia prijala rozhodnutie 2017/1246⁵³⁸, ktorým tento program riešenia krízovej situácie schválila.

Pred prijatím programu riešenia krízovej situácie bolo vykonané ocenenie banky Banco Popular, ktoré zahŕňalo dve správy pripojené k programu riešenia krízovej situácie, a to prvé ocenenie (ďalej len „ocenenie 1“) z 5. júna 2017, ktoré vypracovala SRB, a druhé ocenenie (ďalej len „ocenenie 2“) zo 6. júna 2017, vypracované nezávislým expertom. Cieľom ocenenia 2 bolo odhadnúť hodnotu aktív a pasív banky Banco Popular a podložiť informáciami rozhodnutie o akciách a nástrojoch vlastníctva, ktoré sa majú previesť, pričom na základe týchto informácií môže SRB určiť, čo predstavuje komerčné podmienky na účely nástroja odpredaja obchodnej činnosti. ECB tiež 6. júna 2017 po konzultácii so SRB vykonala posúdenie toho, či Banco Popular⁵³⁹ zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá, v ktorom dospela k záveru, že vzhľadom na problémy s likviditou, ktorým Banco Popular čelí, banka pravdepodobne nebude v blízkej budúcnosti schopná uhrádzať svoje dlhy alebo si splniť ďalšie splatné záväzky.⁵⁴⁰ V ten istý deň správna rada Banco Popular informovala ECB, že dospela k záveru, že inštitúcia pravdepodobne zlyhá.

V programe riešenia krízovej situácie SRB konštatovala, že Banco Popular spĺňa podmienky na prijatie opatrenia na riešenie krízových situácií,⁵⁴¹ t. j. že zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá, že neexistujú iné opatrenia, ktoré by mohli v primeranej lehote zabrániť jej zlyhaniu, a že opatrenie na riešenie krízovej situácie v podobe nástroja odpredaja obchodnej činnosti⁵⁴² je nevyhnutné vo verejnom záujme. SRB uplatnila svoju právomoc na odpísanie a konverziu nástrojov vlastného kapitálu banky Banco Popular⁵⁴³ a nariadila, aby nové akcie, ktoré takto vzniknú, boli prevedené na banku Banco Santander za cenu jedno euro.

⁵³⁷ Rozhodnutie výkonného zasadnutia SRB SRB/EES/2017/08 zo 7. júna 2017 o prijatí programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español, SA.

⁵³⁸ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/1246 zo 7. júna 2017, ktorým sa schvaľuje program riešenia krízovej situácie banky Banco Popular Español (Ú. v. EÚ L 178, 2017, s. 15).

⁵³⁹ V súlade s článkom 18 ods. 1 druhým pododsekom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 z 15. júla 2014, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 (Ú. v. EÚ L 225, 2014, s. 1) (ďalej len „nariadenie o SRM“). Článok 18 tohto nariadenia sa týka postupu riešenia krízových situácií.

⁵⁴⁰ V súlade s článkom 18 ods. 1 písm. a) a článkom 18 ods. 4 písm. c) nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴¹ V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia 806/2014.

⁵⁴² Článok 24 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴³ V súlade s článkom 21 nariadenia č. 806/2014.

Žaloby boli označené ako „pilotné veci“, ktoré reprezentujú stovku žalôb podaných fyzickými a právnickými osobami, ktoré boli držiteľmi kapitálových nástrojov banky Banco Popular pred riešením krízovej situácie. Žalobcovia sa domáhali zrušenia programu riešenia krízovej situácie a/alebo rozhodnutia 2017/1246, ako aj náhrady škody.

Piatimi rozsudkami, ktoré vydala tretia rozšírená komora, Všeobecný súd zamietol žaloby žalobcov v celom rozsahu. Prejednávané veci prvýkrát poskytujú Všeobecnému súdu príležitosť vyjadriť sa k zákonnosti rozhodnutia o programe riešenia krízových situácií, ktoré prijala SRB.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd zdôraznil, že proti programu riešenia krízovej situácie prijatému zo strany SRB je možné podať opravný prostriedok, pričom nie je potrebné podať zároveň žalobu aj proti rozhodnutiu Komisie o schválení tohto programu, takže po schválení Komisiou takýto program vyvoláva právne účinky a predstavuje akt, ktorý môže byť sám osebe predmetom žaloby o neplatnosť.

Po druhé, pokiaľ ide o rozsah preskúmania, Všeobecný súd dospel k záveru, že keďže rozhodnutia, ktoré SRB prijíma v rámci postupu riešenia krízovej situácie, sú založené na veľmi komplexných ekonomických a technických posúdeniach, vykonáva obmedzené preskúmanie. Všeobecný súd však konštatoval, že aj v prípade komplexného posúdenia, aké vykonala SRB v prejednáwanej veci, musí súd Únie overiť nielen vecnú presnosť predložených dôkazov, ich spoľahlivosť a koherentnosť, ale aj preskúmať, či tieto dôkazy predstavujú všetky relevantné údaje, ktoré treba zohľadniť pri posúdení komplexnej situácie, a či sú spôsobilé opodstatniť závery, ktoré sa z nich vyvodili.

Po tretie Všeobecný súd preskúmal tvrdenia žalobcov z hľadiska Charty základných práv Európskej únie.

Po prvé Všeobecný súd rozhodol, že hoci nemožno vylúčiť, že akcionári a veritelia subjektu, ktorý je predmetom opatrenia na riešenie krízovej situácie, sa môžu v rámci postupu riešenia krízovej situácie dovolávať práva na vypočutie, výkon tohto práva môže podliehať obmedzeniam. V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že postup riešenia krízovej situácie Banco Popular sledoval cieľ všeobecného záujmu, a to cieľ spočívajúci v zabezpečení stability finančných trhov, ktorý môže odôvodniť obmedzenie práva byť vypočutý. V rámci postupu riešenia krízovej situácie Banco Popular tak neexistencia ustanovenia upravujúceho vypočutie akcionárov a veriteľov dotknutého subjektu a nevypočutie žalobcov predstavujú obmedzenie práva byť vypočutý, ktoré je odôvodnené a nevyhnutné na dosiahnutie cieľa všeobecného záujmu a ktoré je v súlade so zásadou proporcionality. Takéto vypočutia by totiž ohrozili ciele spočívajúce v ochrane stability finančných trhov a v kontinuite vykonávania zásadných funkcií subjektu, ako aj požiadavky na rýchlosť a účinnosť postupu riešenia krízovej situácie.

Po druhé, pokiaľ ide o právo vlastniť majetok, Všeobecný súd najmä pripomenul, že Banco Popular zlyhávala alebo pravdepodobne zlyhávala a že neexistovali nijaké alternatívne opatrenia na zabránenie tejto situácii. Rozhodnutie odpísať a konvertovať nástroje vlastného kapitálu banky Banco Popular v rámci programu riešenia krízovej situácie teda nepredstavuje neprimeraný a neprípustný zásah do samotnej podstaty majetkového práva žalobcov, ale treba ho považovať za odôvodnené a primerané obmedzenie ich majetkového práva.

Po tretie, pokiaľ ide o právo na prístup ku spisu, Všeobecný súd zdôraznil, že skutočnosť, že počas správneho konania, ktoré viedlo k prijatiu programu riešenia krízovej situácie, na jednej strane SRB nesprístupnila ocenenie 2 a na druhej strane SRB a Komisia nezverejnili dokumenty, o ktoré sa opierali, nepredstavuje porušenie tohto práva. Určité informácie, ktorými disponuje SRB a ktoré sú obsiahnuté v programe riešenia krízovej situácie, v ocenení 2 a v dokumentoch, o ktoré sa SRB opierala, totiž podliehajú služobnému tajomstvu a sú dôverné. Všeobecný súd preto konštatoval, že po prijatí programu riešenia krízovej situácie žalobcovia nemajú právo na sprístupnenie celého spisu, z ktorého SRB vychádzala.

Po štvrté Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na námietke nezákonnosti v rozsahu, v akom sú relevantné ustanovenia nariadenia o SRM⁵⁴⁴ v rozpore so zásadami prenesenia právomoci, pričom zdôraznil, že na to, aby program riešenia krízovej situácie vyvolával právne účinky, je potrebné, aby ho inštitúcia Únie, konkrétne Komisia alebo Rada, schválila na základe aspektov týkajúcich sa voľnej úvahy. Normotvorca Únie tak priznal inštitúcii právnu a politickú zodpovednosť za určenie politiky Únie v oblasti riešenia krízových situácií, čím zabránil „skutočnému presunu zodpovednosti“⁵⁴⁵, zároveň však SRB nepriznal autonómnu právomoc.

Po piate, pokiaľ ide o ocenenia 1 a 2, Všeobecný súd uviedol, že vzhľadom na naliehavosť situácie sa SRB mohla pri prijímaní programu riešenia krízovej situácie opierať o ocenenie 2. Vzhľadom na časové obmedzenia a dostupné informácie sú totiž určité neistoty a aproximácie vlastné každému predbežnému oceneniu a výhrady vyjadrené expertom, ktorý toto ocenenie vykonal, neznamenujú, že nebolo „spravodlivé, obozretné a realistické“⁵⁴⁶. Okrem toho poukázal na to, že keďže ocenenie 1 malo určiť, či Banco Popular zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá, s cieľom zistiť, či sú splnené podmienky na uplatnenie postupu riešenia krízovej situácie, prípadne na odpísanie alebo konverziu kapitálových nástrojov, stalo sa zastaraným po posúdení, ktoré vykonala ECB 6. júna 2017 v súvislosti s tým, či Banco Popular zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá.

Po šieste Všeobecný súd rozhodol, že SRB a Komisia sa nedopustili zjavne nesprávneho posúdenia, keď konštatovali, že podmienky stanovené v článku 18 ods. 1 nariadenia o SRM na prijatie opatrenia na riešenie krízovej situácie sú splnené.

Po prvé Všeobecný súd uviedol, že platobná neschopnosť subjektu nie je podmienkou na konštatovanie, že subjekt zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá, a preto nie je podmienkou prijatia programu riešenia krízovej situácie. Skutočnosť, že subjekt je platobne schopný z hľadiska svojej súvahy, totiž neznamená, že má k dispozícii dostatočnú likviditu, t. j. finančné prostriedky na to, aby uhradil svoje dlhy alebo si splnil ďalšie splatné záväzky. Všeobecný súd preto dospel k záveru, že SRB a Komisia sa nedopustili zjavne nesprávneho posúdenia konštatovaním, že Banco Popular zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá. Zároveň poukázal na to, že program riešenia krízovej situácie bol právoplatne prijatý bez ohľadu na to, z akých dôvodov Banco Popular zlyhávala alebo pravdepodobne zlyhávala.

Po druhé Všeobecný súd uviedol, že žalobcovia nepreukázali existenciu alternatívnych opatrení k riešeniu krízovej situácie a že SRB a Komisia sa nedopustili zjavne nesprávneho posúdenia konštatovaním, podľa ktorého neexistujú reálne vyhliadky, že iné opatrenia súkromného sektora alebo opatrenia dohľadu by zabránili zlyhaniu Banco Popular v primeranom časovom horizonte.

Po tretie Všeobecný súd poukázal na to, že SRB a Komisia sa nedopustili zjavne nesprávneho posúdenia konštatovaním, že opatrenie na riešenie krízovej situácie bolo potrebné a primerané vzhľadom na sledované ciele verejného záujmu.

Po siedme Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na tom, že Komisia nepreskúmala program riešenia krízovej situácie pred jeho schválením, pričom poukázal na to, že Komisia vymenúva zástupcu oprávneného zúčastňovať sa na zasadnutiach SRB, a to na výkonnom zasadnutí a na plenárnom zasadnutí, ako stály pozorovateľ a že tento zástupca má právo zúčastňovať sa na rozpravách a má prístup ku všetkým dokumentom. Komisia sa teda zúčastnila na viacerých

⁵⁴⁴ Články 18, 21, 22 a 24 nariadenia o SRM.

⁵⁴⁵ V zmysle rozsudku z 13. júna 1958, *Meroni/Vysoký úrad* (9/56, [EU:C:1958:7](#)).

⁵⁴⁶ Podľa článku 20 ods. 1 nariadenia o SRM.

stretnutiach so SRB, v dôsledku čoho sa podieľala na rôznych fázach, ktoré predchádzali prijatiu programu riešenia krízovej situácie, oboznámila sa s predbežnými návrhmi tohto programu a podieľala sa na ich vypracovaní.

Po ôsme Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, ktorú má Komisia. Zdôraznil, že keď Komisia schválila program riešenia krízovej situácie v rozhodnutí 2017/1246, bola oprávnená uviesť na opodstatnenie jeho prijatia len odôvodnenie v tom zmysle, že súhlasí s obsahom tohto programu riešenia krízovej situácie a s dôvodmi, ktoré uviedla SRB.

Po deviate Všeobecný súd zamietol tvrdenia týkajúce sa nezrovnalostí v postupe predaja. Potvrdil najmä zákonnosť rozhodnutia SRB požiadať vnútroštátny orgán na riešenie krízových situácií, aby kontaktoval len tie inštitúcie, ktoré sa zúčastnili na postupe súkromného predaja Banco Popular. Tento orgán je oprávnený zvlášť osloviť určitých potenciálnych nadobúdateľov.⁵⁴⁷

Po desiate a nakoniec Všeobecný súd v prejednávanej veci vylúčil mimozmluvnú zodpovednosť SRB a Komisie. V tejto súvislosti poukázal na to, že žalobcovia nepreukázali existenciu protiprávneho konania SRB alebo Komisie. Nepreukázalo sa totiž, že SRB alebo Komisia zverejnili dôverné informácie týkajúce sa realizácie postupu riešenia krízovej situácie Banco Popular, a preto nie je možné konštatovať porušenie zásady dôvernosti alebo povinnosti služobného tajomstva z ich strany.

Okrem toho žalobcovia nepreukázali príčinnú súvislosť medzi protiprávnosťami, ktorých sa dopustila SRB a Komisia, pokiaľ by boli preukázané, a krízou likvidity Banco Popular, a teda medzi uvedenými protiprávnosťami a namietanou ujmu.

2. Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami

Rozsudok z 22. júna 2022, Anglo Austrian AAB a Belegging-Maatschappij „Far-East“/ECB (T-797/19, [EU:T:2022:389](#))

„Hospodárska a menová politika – Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami – Osobitné úlohy dohľadu zverené ECB – Rozhodnutie o odňatí povolenia na činnosť úverovej inštitúcie – Závažné porušenie vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa preberá smernica 2005/60/ES – Proporcionalita – Porušenie právnej úpravy týkajúcej sa riadenia úverových inštitúcií – Právo na obranu – Zjavne nesprávne posúdenie – Právo na účinnú súdnu ochranu“

Od roku 2010 Österreichische Finanzmarktbekörde (rakúsky orgán pre dohľad nad finančnými trhmi, ďalej len „FMA“) vydal veľké množstvo príkazov a sankcií voči banke AAB Bank, úverovej inštitúcii so sídlom v Rakúsku. Na tomto základe FMA v roku 2019 predložil Európskej centrálnej banke (ECB) návrh rozhodnutia o odňatí povolenia AAB Bank na začatie činností úverovej inštitúcie. Na základe tohto rozhodnutia ECB⁵⁴⁸ zrušila toto povolenie. V podstate sa domnievala, že na základe zistení FMA v rámci výkonu jeho úlohy prudenciálneho dohľadu a týkajúcich sa pokračujúceho a opakovaného nedodržievania požiadaviek týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu

⁵⁴⁷ Podľa článku 39 ods. 2 druhého pododseku smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 190).

⁵⁴⁸ Rozhodnutie ECB-SSM-2019-AT 8 WHD-2019 0009 zo 14. novembra 2019.

terorizmu, ako aj vnútorného riadenia zo strany AAB Bank, táto spoločnosť nie je schopná zabezpečiť riadne riadenie svojich rizík.

Deviata rozšírená komora Všeobecného súdu zamietla žalobu o neplatnosť rozhodnutia ECB. Vo svojom rozsudku Všeobecný súd po prvýkrát rozhodol o odňatí povolenia na výkon činnosti úverovej inštitúcie z dôvodu závažných porušení právnych predpisov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a porušeniu pravidiel o riadení úverových inštitúcií.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade konštatoval, že v prejednávanej veci boli splnené kritériá odôvodňujúce odňatie povolenia stanovené v smernici 2013/36⁵⁴⁹ a prebrané do vnútroštátneho práva.

Na jednej strane v súvislosti s konštatovaním ECB, podľa ktorého bola AAB Bank vyhlásená za zodpovednú za závažné porušenia vnútroštátnych ustanovení týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu prijatých na základe smernice 2005/60⁵⁵⁰,⁵⁵¹ Všeobecný súd rozhodol, že ECB sa nedopustila žiadneho zjavne nesprávneho posúdenia.

Všeobecný súd na úvod poznamenal, že ECB je pri výkone svojej právomoci týkajúcej sa odnímania licencií úverovým inštitúciám povinná uplatňovať okrem iného ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorými sa preberá smernica 2013/36.

V prejednávanej veci uviedol, že ECB sa s prihliadnutím najmä na rozhodnutia FMA a rozsudky rakúskych súdov domnievala, že AAB Bank už niekoľko rokov porušovala vnútroštátne ustanovenia preberajúce smernicu 2013/36. Nemala totiž zavedené primerané mechanizmy na riadenie rizík na účely predchádzania praniu špinavých peňazí a boli u nej konštatované závažné, opakované alebo systematické porušenia vnútroštátnej právnej úpravy o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

Všeobecný súd sa domnieval, že vzhľadom na význam boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu môže byť úverová inštitúcia vyhlásená za zodpovednú za závažné porušenia na základe správnych rozhodnutí prijatých príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré samy osebe postačujú na odôvodnenie odňatia jej povolenia na výkon činnosti. Skutočnosť, že k týmto porušeniam došlo už dávno alebo boli napravené, nemá vplyv na vznik takejto zodpovednosti. Relevantné vnútroštátne právo totiž nestanovuje lehotu, ktorú treba dodržať, aby sa zohľadnili skoršie rozhodnutia zakladajúce zodpovednosť. Nevyžaduje ani to, aby v čase prijatia rozhodnutia o odňatí povolenia neboli prerušené závažné porušenia alebo aby ešte stále existovali, a to o to viac, že v prejednávanej veci boli porušenia konštatované iba niekoľko rokov pred prijatím napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ ide o stanovisko AAB Bank, že porušenia boli napravené, a preto už nemôžu odôvodniť odňatie povolenia, Všeobecný súd spresnil, že takýto prístup sponchybňuje cieľ spočívajúci v ochrane európskeho bankového systému, pretože umožňuje úverovým inštitúciám, ktoré sa dopustili závažných porušení, pokračovať v činnosti, pokiaľ príslušné orgány opätovne nepreukážu, že sa dopustili nových porušení. Navyše úverová inštitúcia vyhlásená za zodpovednú za závažné

⁵⁴⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES, (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 338).

⁵⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (Ú. v. EÚ L 309, 2005, s. 15).

⁵⁵¹ Kritérium vedúce k zrušeniu povolenia podľa článku 67 ods. 1 písm. o) smernice 2013/36.

porušenia rozhodnutím, ktoré nadobudlo právoplatnosť, sa nemôže odvolávať na prípadné premlčanie takýchto porušení.

Všeobecný súd tiež zamietla tvrdenia AAB Bank smerujúce k spochybneniu závažnosti zistených porušení.

V tejto súvislosti okrem iného zdôrazňuje, že závažnosť porušení nemožno spochybniť v štádiu správneho konania pred ECB, keďže v rozhodnutiach predchádzajúcich návrhu na odňatie povolenia FMA, ktoré nadobudli právoplatnosť k dátumu napadnutého rozhodnutia, príslušné orgány považovali AAB Bank za zodpovednú za tieto porušenia. Okrem toho vzhľadom na cieľ zabezpečiť ochranu európskeho bankového trhu nemožno ECB vytykať, že sa domnievala, že systematické, závažné a pretrvávajúce porušenia vnútroštátnej právnej úpravy o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu treba kvalifikovať ako závažné porušenia odôvodňujúce odňatie povolenia.

Na druhej strane Všeobecný súd potvrdil stanovisko ECB, podľa ktorého AAB Bank nezaviedla mechanizmy v oblasti riadenia vyžadované príslušnými orgánmi v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami preberajúcimi smernicu 2013/36.⁵⁵² V tejto súvislosti odmieta tvrdenia AAB Bank, podľa ktorých ku dňu prijatia napadnutého rozhodnutia nedošlo k porušeniam právnej úpravy týkajúcej sa mechanizmov riadenia. Uvádza, že výklad, podľa ktorého minulé alebo zmiernené porušenia nemôžu odôvodniť odňatie povolenia, nevyplýva ani zo smernice 2013/36, ani z relevantného vnútroštátneho práva.

Všeobecný súd ďalej dospel k záveru, že ECB sa tým, že odmietla pozastaviť uplatňovanie napadnutého rozhodnutia, nedopustila žiadneho pochybenia. Uvádza najmä, že odmietnutie ECB prerušiť okamžité uplatňovanie tohto rozhodnutia nebránilo AAB Bank podať žalobu o neplatnosť a návrh na nariadenie predbežných opatrení. Navyše predseda Všeobecného súdu nariadil odklad výkonu napadnutého rozhodnutia šesť dní po jeho prijatí, na čas potrebný na rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežných opatrení. Nebolo preto možné konštatovať nijaké porušenie práva na účinnú súdnu ochranu.

Všeobecný súd následne rozhodol, že napadnuté rozhodnutie bolo prijaté pri dodržaní práva AAB Bank na obranu. V tejto súvislosti spresňuje, že AAB Bank bola pri prijímaní napadnutého rozhodnutia riadne vypočutá. Mala totiž možnosť predložiť svoje pripomienky k návrhu tohto rozhodnutia. ECB naopak nebola povinná oznámiť AAB Bank návrh rozhodnutia FMA a umožniť jej tak na toto rozhodnutie reagovať.

Okrem toho Všeobecný súd konštatoval, že ECB v prejednávanej veci neopomenula určiť, starostlivo a nestranne preskúmať a posúdiť všetky vecné skutočnosti relevantné pre odňatie povolenia. Konkrétne ECB v nadväznosti na svoje vlastné hodnotenie platne vyhlásila, že súhlasí s konštatovaniami FMA o spáchaní porušení zo strany AAB Bank, potvrdenými správnymi rozhodnutiami FMA, ako aj rozhodnutiami vnútroštátnych súdov. ECB po svojom vlastnom hodnotení kvalifikovala predmetné skutkové okolnosti tak, že preukázali, že AAB Bank bola uznaná za zodpovednú za závažné porušenie vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Rovnako sa neobmedzila na zopakovanie zistení FMA týkajúcich sa toho, že AAB Bank nezaviedla potrebné mechanizmy riadenia. ECB naopak vychádzala z vlastného posúdenia dodržiavania vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú v tejto súvislosti relevantné.

Všeobecný súd napokon zamietol žalobný dôvod AAB Bank, podľa ktorého napadnuté rozhodnutie zničilo hospodársku hodnotu akcií, ktoré jej akcionár vlastnil na jej základnom imaní, a poškodilo

⁵⁵² Kritérium vedúce k zrušeniu povolenia podľa článku 67 ods. 1 písm. d) smernice 2013/36.

podstatu vlastníckeho práva tohto akcionára. AAB Bank totiž nie je majiteľkou tohto prednostného práva, a preto sa ho nemôže dovolávať na podporu svojej žaloby o neplatnosť.

Rozsudok zo 7. decembra 2022, PNB Banka/ECB (T-275/19, [EU:T:2022:781](#))

„Hospodárska a menová politika – Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami – Právomoci ECB – Vyšetrovacie právomoci – Kontroly na mieste – Článok 12 nariadenia (EÚ) č. 1024/2013 – Rozhodnutie ECB vykonať kontrolu v priestoroch menej významnej úverovej inštitúcie – Žaloba o neplatnosť – Akt, ktorý možno napadnúť žalobou – Prípustnosť – Právomoc ECB – Povinnosť odôvodnenia – Okolnosti, ktoré môžu odôvodniť kontrolu – Článok 106 rokovacieho poriadku – Neodôvodnená žiadosť o nariadenie pojednávania“

Žalobkyňa, PNB Banka AS, je úverovou inštitúciou založenou podľa lotyšského práva, ktorá bola pred 1. marcom 2019 považovaná za „menej významnú“ úverovú inštitúciu⁵⁵³ a z tohto dôvodu podliehala priamemu prudenciálnemu dohľadu, ktorý vykonávala Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Komisia pre finančné a kapitálové trhy, Lotyšsko, ďalej len „KFKT“). V roku 2017 bola klasifikovaná ako „menej významná inštitúcia v kríze“, čo malo za následok, že nad ňou vykonávala osobitný dohľad skupina pre krízové riadenie zložená z KFKT a Európskej centrálnej banky (ECB). Dňa 21. decembra 2018 KFKT požiadala ECB, aby prevzala priamy dohľad nad žalobkyňou. Na základe návrhu rozhodnutia schváleného Radou pre dohľad ECB a keďže jej Rada guvernérov nevzniesla námietku, sa rozhodnutie vykonať kontrolu na mieste v priestoroch žalobkyne považovalo za prijaté Radou guvernérov 21. januára 2019 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu, rozhodoval o viacerých bezprecedentných otázkach. Najprv potvrdil svoju možnosť rozhodnúť o žalobe bez ústnej časti konania v prípade, keď žiadosť o nariadenie pojednávania nie je odôvodnená. Všeobecný súd ďalej preskúmal možnosť napadnúť rozhodnutie ECB o kontrole na mieste. Okrem toho posúdil žalobné dôvody týkajúce sa formálnej zákonnosti napadnutého rozhodnutia (právomoc ECB a právo žalobkyne byť vypočutý). Napokon posúdil vecné otázky týkajúce sa jednak skĺbenia kontrol účtovných záznamov a kontrol na mieste a jednak právomoci ECB sama vyšetriť skutky korupcie. Všeobecný súd na záver žalobu v celom rozsahu zamietol.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd rozhodol, že z príslušných procesných pravidiel vyplýva, že ak nie je podaná žiadosť o nariadenie pojednávania alebo ak je podaná žiadosť o nariadenie pojednávania, ktorá nie je odôvodnená, Všeobecný súd môže rozhodnúť, že o žalobe rozhodne bez ústnej časti konania, ak sa domnieva, že má na základe písomností v spise vo veci dostatok informácií. V tomto prípade preto konštatoval, že žiadosť o nariadenie pojednávania formulovaná žalobkyňou neuvádza žiadny dôvod, pre ktorý chce byť žalobkyňa vypočutá, a po tom, čo sa domnieval, že má dostatok informácií, rozhodol, že o žalobe rozhodne bez ústnej časti konania.

Po druhé Všeobecný súd rozhodol, že také rozhodnutie o kontrole na mieste prijaté Radou guvernérov ECB, ako je napadnuté rozhodnutie, je aktom, ktorý možno napadnúť na súde Únie. Domnieval sa totiž, že toto rozhodnutie sa môže dotknúť záujmov právnickej osoby, ktorej je

⁵⁵³ V zmysle článku 6 ods. 4 nariadenia Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami (Ú. v. EÚ L 287, 2013, s. 63) (ďalej len „nariadenie JMD“).

oznámené tým, že podstatným spôsobom zmení jej právne postavenie. Zdôraznil najmä, že legislatívny a regulačný rámec tým, že stanovuje, že kontroly právnických osôb a predovšetkým kontroly úverových inštitúcií musí ECB vykonávať na základe rozhodnutia, ktoré definuje ich predmet a účel a musí byť oznámené dotknutej osobe, priznáva aktu, ktorým sa rozhoduje o tejto kontrole, záväzné právne účinky voči dotknutej osobe.

Po tretie, pokiaľ ide o žalobné dôvody týkajúce sa formálnej zákonnosti napadnutého rozhodnutia, Všeobecný súd jednak rozhodol, že ECB má právomoc vykonávať vo vzťahu k „menej významnej“ úverovej inštitúcii vyšetrovacie právomoci, ktorými disponuje⁵⁵⁴, najmä právomoc vykonať kontrolu na mieste. Pripomenul totiž, že ECB má výlučnú právomoc plniť úlohy dohľadu, ktoré sú jej zverené⁵⁵⁵ vo vzťahu ku všetkým úverovým inštitúciám bez rozlišovania medzi tými, ktoré sú „významné“, a tými, ktoré sú „menej významné“, a domnieval sa, že hoci vnútroštátne orgány pomáhajú ECB decentralizovaným spôsobom a pod jej dohľadom pri plnení uvedených úloh, táto pomoc nemá vplyv na právomoc ECB kedykoľvek vykonať jej vyšetrovacie právomoci.

Všeobecný súd sa okrem toho domnieval, že z príslušnej právnej úpravy⁵⁵⁶ v súlade s povahou vyšetrovacieho opatrenia, ktorého jediným cieľom je zhromaždiť informácie, vyplýva, že na rozhodnutie ECB pristúpiť pri výkone jej vyšetrovacích právomocí ku kontrole na mieste v úverovej inštitúcii, sa nevzťahuje právo dotknutého subjektu byť vypočutý pred prijatím tohto rozhodnutia. ECB je až po tomto rozhodnutí a pred prípadným prijatím rozhodnutia najmä na základe jej právomocí osobitného dohľadu⁵⁵⁷ povinná poskytnúť dotknutým osobám príležitosť byť vypočuté.

Po štvrté, pokiaľ ide o žalobné dôvody týkajúce sa dôvodnosti napadnutého rozhodnutia, Všeobecný súd dospel k záveru, že úverové inštitúcie podliehajú „priebežnému“ dohľadu, ktorý sa zakladá na kombinácii kontrol účtovných záznamov vykonávaných na základe informácií pravidelne oznamovaných príslušným orgánom a kontrol na mieste, ktoré umožňujú overiť oznámené informácie. Kontroly účtovných záznamov v zásade nenahrádzajú kontroly na mieste, ktoré najmä umožňujú príslušnému orgánu, aby nezávisle overil informácie nahlásené týmito úverovými inštitúciami. Všeobecný súd spresnil, že na rozdiel od niektorých kontrol vykonávaných Európskou komisiou v rámci vykonávania pravidiel hospodárskej súťaže, ktorých cieľom je odhaliť porušenia, majú kontroly na mieste, ktoré vykonáva ECB, v rámci priebežného dohľadu kombinujúceho kontroly účtovných záznamov a kontroly na mieste overiť, či úverové inštitúcie zabezpečujú zdravé riadenie a krytie svojich rizík a či sú oznámené informácie spoľahlivé, takže ich vykonávanie nie je podmienené podozrením z porušenia.

Všeobecný súd okrem toho rozhodol, že ECB nemá právomoc sama vyšetriť oznámené skutky korupcie a že v tejto súvislosti spolupracuje s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

⁵⁵⁴ Podľa článkov 10 až 13 nariadenia JMD.

⁵⁵⁵ Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia JMD.

⁵⁵⁶ Predovšetkým z článku 31 nariadenia Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 468/2014 zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi ECB, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (nariadenie o rámci JMD) (Ú. v. EÚ L 141, 2014, s. 1).

⁵⁵⁷ Podľa kapitoly III oddielu 2 nariadenia JMD.

„Hospodárska a menová politika – Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami – Článok 6 ods. 5 písm. b) nariadenia (EÚ) č. 1024/2013 – Potreba priameho dohľadu ECB nad menej významnou úverovou inštitúciou – Žiadosť príslušného vnútroštátneho orgánu – Článok 68 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 468/2014 – Rozhodnutie ECB klasifikujúce PNB Banka ako významný subjekt podliehajúci jej priamemu prudenciálnemu dohľadu – Povinnosť odôvodnenia – Proporcionalita – Právo na obhajobu – Prístup k správne mu spisu – Správa upravená v článku 68 ods. 3 nariadenia č. 468/2014 – Článok 106 rokovacieho poriadku – Neodôvodnená žiadosť o nariadenie pojednávania“

V súvislosti s vyššie uvedeným povolením udeleným úverovej inštitúcii PNB Banka⁵⁵⁸ dňa 1. marca 2019 generálny tajomník Rady guvernérov ECB oznámil žalobkyni rozhodnutie ECB klasifikovať ju ako „významný“ subjekt podliehajúci jej priamemu prudenciálnemu dohľadu⁵⁵⁹ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu, rozhodoval o viacerých bezprecedentných otázkach. Najprv určil predmet a podmienky prijatia rozhodnutia ECB, že bude sama priamo vykonávať prudenciálny dohľad vo vzťahu k menej významnej úverovej inštitúcii na zabezpečenie jednotného uplatňovania vysokej úrovne dohľadu. Ďalej preskúmal otázku práva na prístup ku spisu pri postupe ECB vo veci dohľadu. Napokon Všeobecný súd spresnil predmet správy pripojenej k žiadosti príslušného vnútroštátneho orgánu adresovanej ECB o to, aby sa ECB rozhodla vykonávať priamy dohľad. Všeobecný súd na záver žalobu v celom rozsahu zamietol.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd rozhodol, že keď sa ECB rozhodne sama vykonávať priamy prudenciálny dohľad vo vzťahu k menej významnej úverovej inštitúcii v súlade s príslušnou právnou úpravou⁵⁶⁰ na účely zabezpečenia jednotného uplatňovania vysokej úrovne dohľadu, musí prijať rozhodnutie klasifikujúce túto inštitúciu ako významnú.

Všeobecný súd spresnil, že rozhodnutie klasifikovať subjekt ako významný v prípade, keď sa ECB rozhodne nad ním vykonávať priamy prudenciálny dohľad, sa týka iba určenia príslušného orgánu a nemení ani prudenciálne pravidlá, ktoré sa uplatňujú na uvedenú úverovú inštitúciu, ani právomoci dohľadu, ktorými disponuje príslušný orgán vo vzťahu k nej na účely úloh v oblasti dohľadu, ktoré sú v rámci jednotného mechanizmu dohľadu (JMD) zverené ECB.

Všeobecný súd dodal, že vykonávanie normatívnych ustanovení⁵⁶¹, na základe ktorých je prijaté toto rozhodnutie, nie je podmienené existenciou výnimočných okolností.

Po druhé, pokiaľ ide o právo na prístup dotknutého účastníka konania ku spisu v rámci postupu vo veci dohľadu, Všeobecný súd rozhodol, že tento prístup predpokladá, že uvedený účastník podá žiadosť. Keď boli totiž dotknutému subjektu oznámené dostatočne presné informácie, ktoré mu

⁵⁵⁸ Pokiaľ ide o skutkové a právne okolnosti sporu, pozri rozsudok zo 7. decembra 2022, **PNB Banka/ECB** (T-275/19, [EU:T:2022:781](#)), uvedený v tej istej časti na s. 286.

⁵⁵⁹ Podľa článku 6 ods. 5 písm. b) nariadenia JMD a časti IV nariadenia Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 468/2014 zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi ECB, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (nariadenie o rámci JMD) (Ú. v. EÚ L 141, 2014, s. 1).

⁵⁶⁰ Podľa článku 6 ods. 5 písm. b) nariadenia JMD a článku 68 ods. 5 nariadenia o rámci JMD.

⁵⁶¹ A to článku 6 ods. 5 písm. b) nariadenia JMD.

umožňujú účinne uviesť jeho názor na zamýšľané opatrenie, zásada rešpektovania práva na obhajobu neznamená povinnosť ECB spontánne poskytnúť prístup k dokumentom obsiahnutým v spise.

Po tretie, pokiaľ ide o predmet správy⁵⁶² pripojenej k žiadosti príslušného vnútroštátneho orgánu adresovanej ECB, aby sa ECB rozhodla vykonávať priamy dohľad na zabezpečenie jednotného uplatňovania vysokej úrovne dohľadu, Všeobecný súd zdôraznil, že bez ohľadu na jej záväznú povahu je cieľom tejto správy najmä zabezpečiť hladké odovzdanie informácií medzi príslušným vnútroštátnym orgánom a ECB. Konkrétnejšie táto správa umožňuje ECB posúdiť žiadosť o prevzatie dohľadu podanú príslušným vnútroštátnym orgánom a ak ECB tejto žiadosti vyhovie, prispieva k zabezpečeniu harmonického prenesenia právomocí vzťahujúcich sa na tento dohľad. Táto správa teda nepredstavuje procesnú záruku, ktorá má chrániť záujmy dotknutej úverovej inštitúcie, a tým skôr ani podstatnú formálnu náležitosť v zmysle článku 263 ZFEÚ.

Rozsudok zo 7. decembra 2022, PNB Banka a i./ECB (T-330/19, [EU:T:2022:775](#))

„Hospodárska a menová politika – Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami – Článok 22 smernice 2013/36/EÚ – Nesúhlas ECB s nadobudnutím kvalifikovaných účastí v úverovej inštitúcii – Začiatok plynutia lehoty na posúdenie – Zásah ECB počas úvodnej fázy postupu – Kritéria finančnej stability navrhovaného nadobúdateľa a plnenia prudenciálnych požiadaviek – Existencia dostatočného dôvodu nesúhlasu s nadobudnutím na základe jedného alebo viacerých kritérií posudzovania – Článok 106 rokovacieho poriadku – Neodôvodnená žiadosť o nariadenie pojednávania“

Aj naďalej v súvislosti s vyššie uvedenou úverovou inštitúciou PNB Banka⁵⁶³ žalobkyňa 1. októbra 2018 oznámila KFKT svoj úmysel priamo nadobudnúť kvalifikovanú účasť v inej lotyšskej úverovej inštitúcii (ďalej len „nadobudnutie“). Dňa 1. marca 2019 KFKT predložila Európskej centrálnej banke (ECB) návrh rozhodnutia⁵⁶⁴ na vyslovenie nesúhlasu s navrhovaným nadobudnutím. Rozhodnutím oznámeným 21. marca 2019 ECB nesúhlasila s nadobudnutím, pretože nebolo splnené ani kritérium finančného zdravia navrhovaného nadobúdateľa, ani kritérium plnenia prudenciálnych požiadaviek (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu, rozhodoval o viacerých bezprecedentných otázkach. Najprv preskúmal právo ECB zasiahnuť do konania o povolenie nadobudnutia kvalifikovanej účasti v úverovej inštitúcii už od začiatku tohto konania. Všeobecný súd ďalej spresnil podmienky, za ktorých môže ECB nesúhlasiť s nadobudnutím na základe kritéria finančného zdravia navrhovaného nadobúdateľa. Napokon určil podmienky, za ktorých môže príslušný orgán nesúhlasiť s nadobudnutím úverovej inštitúcie. Všeobecný súd na záver žalobu v celom rozsahu zamietol.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd rozhodol, že vzhľadom na osobitný mechanizmus spolupráce, ktorý chcel normotvorca Únie zaviesť medzi ECB a príslušným vnútroštátnym orgánom pri preskúmaní žiadostí o súhlas predchádzajúci každému nadobudnutiu alebo zvýšeniu kvalifikovaných účastí v úverových

⁵⁶² V zmysle článku 68 ods. 3 nariadenia o rámci JMD.

⁵⁶³ Pokiaľ ide o skutkové a právne okolnosti sporu, pozri rozsudky zo 7. decembra 2022, **PNB Banka/ECB** (T-275/19, [EU:T:2022:781](#)), a **PNB Banka/ECB** (T-301/19, [EU:T:2022:774](#)), uvedené v tej istej časti na s. 286 a 288.

⁵⁶⁴ V zmysle článku 15 ods. 2 nariadenia JMD.

inštitúciách, môže ECB vstúpiť do postupu posúdenia pred tým, ako jej tento vnútroštátny orgán postúpi návrh rozhodnutia,⁵⁶⁵ a to dokonca už od začiatku postupu.

Všeobecný súd totiž pripomenul, že ak sa normotvorca Únie rozhodne pre správne konanie, ktoré stanovuje, že vnútroštátne orgány prijímajú prípravné akty konečného rozhodnutia inštitúcie Únie, ktoré vyvoláva právne účinky a môže spôsobiť ujmu, má v úmysle vytvoriť medzi touto inštitúciou a týmito vnútroštátnymi orgánmi osobitný mechanizmus, ktorý je založený na výlučnej rozhodovacej právomoci inštitúcie Únie. Podľa príslušnej právnej úpravy⁵⁶⁶ však má ECB výlučnú právomoc rozhodnúť, či povolí alebo nepovolí navrhované nadobudnutie na záver dotknutého konania. Všeobecný súd dodal, že v rámci vzťahov, ktoré sa riadia zásadou lojálnej spolupráce,⁵⁶⁷ úloha vnútroštátnych orgánov spočíva v zaznamenávaní žiadostí o povolenie, poskytovaní pomoci ECB, ktorá má ako jediná rozhodovaciu právomoc, a to najmä tým, že jej poskytujú všetky informácie nevyhnutné na plnenie jej úloh, posudzujú uvedené žiadosti a následne postupujú ECB návrh rozhodnutia, ktorý pre ňu nie je záväzný a v prípade ktorého navyše právo Únie nestanovuje, aby sa žiadateľovi oznamovalo.

Po druhé, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých môže ECB nesúhlasiť s nadobudnutím na základe kritéria finančného zdravia navrhovaného nadobúdateľa, Všeobecný súd rozhodol, že na tento účel, vzhľadom na účinnú právnu úpravu⁵⁶⁸ ECB nie je povinná jednak preukázať existenciu negatívneho významného účinku navrhovaného nadobudnutia v porovnaní so situáciou, ak by sa toto nadobudnutie nezrealizovalo, a jednak ani vykonať kontrafaktuálnu analýzu situácie, v ktorej by k tomuto nadobudnutiu nedošlo.

V tomto prípade Všeobecný súd konštatoval, že naopak relevantná právna úprava definuje finančné zdravie navrhovaného nadobúdateľa ako jeho schopnosť financovať navrhované nadobudnutie a udržať v dohľadnej budúcnosti zdravú finančnú štruktúru pre seba a cieľový podnik, pričom neodkazuje na dôvod nesúhlasu založený na významnom negatívnom účinku navrhovaného nadobudnutia, ani nevyžaduje analýzu situácie, v ktorej by k tomuto nadobudnutiu nedošlo.

Po tretie Všeobecný súd rozhodol, že príslušný orgán môže nesúhlasiť s nadobudnutím úverovej inštitúcie bez toho, aby vo svojom rozhodnutí preskúmal všetky kritériá posudzovania formulované v smernici 2013/36.⁵⁶⁹ Zdôraznil totiž, že v súlade s cieľom, ktorým je zaručiť zdravé a obozretné riadenie úverovej inštitúcie, na ktorú sa vzťahuje navrhované nadobudnutie, upraveným touto smernicou, stačí, ak na to existujú dostatočné dôvody na základe jedného alebo viacerých uvedených kritérií.

⁵⁶⁵ Upravený v článku 15 ods. 2 nariadenia JMD.

⁵⁶⁶ Podľa článku 4 ods. 1 písm. c) nariadenia JMD, vykladaného v spojení s článkom 15 ods. 3 toho istého nariadenia a s článkom 87 nariadenia Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 468/2014 zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi ECB, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (nariadenie o rámci JMD) (Ú. v. EÚ L 141, 2014, s. 1).

⁵⁶⁷ Podľa článku 6 ods. 2 nariadenia JMD.

⁵⁶⁸ Článok 23 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 338) a Spoločné usmernenia Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA) pre obozretné posudzovanie nadobudnutí a zvýšení kvalifikovaných účastí v subjektoch finančného sektora, uverejnené 20. decembra 2016 (JC/GL/2016/01).

⁵⁶⁹ Kritériá uvedené v článku 23 smernice 2013/36.

XII. Verejné obstarávanie inštitúcií Únie

Rozsudok z 26. januára 2022, Leonardo/Frontex (T-849/19, [EU:T:2022:28](#))

„Verejné zákazky na služby – Verejné obstarávanie – Služby leteckej kontroly – Žaloba o neplatnosť – Nedostatok záujmu na konaní – Nepripustnosť – Mimozmluvná zodpovednosť“

Dňa 18. októbra 2019 Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) oznámením o vyhlásení zadávacieho konania⁵⁷⁰ vyhlásila verejné obstarávanie⁵⁷¹ (ďalej len „napadnuté oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania“) s cieľom obstarieť služby leteckej kontroly realizované prostredníctvom systému diaľkovo pilotovaných lietadiel dlhého doletu v strednej výške na námorné účely.

Žalobkyňa, Leonardo SpA, spoločnosť pôsobiaca v oblasti letectva, sa nezúčastnila na verejnom obstarávaní vyhlásenom napadnutým oznámením o vyhlásení verejného obstarávania.

Komisia pre vyhodnotenie ponúk predložila 31. mája 2020 svoju hodnotiacu správu príslušnému povoliujúcemu úradníkovi, ktorý následne schválil hodnotiacu správu týkajúcu sa ponúk a podpísal rozhodnutie o zadaní zákazky (ďalej len „napadnuté rozhodnutie o zadaní zákazky“).

Žalobkyňa preto podala na Všeobecný súd jednak návrh na zrušenie napadnutého oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania a jeho príloh,⁵⁷² ako aj napadnutého rozhodnutia o zadaní zákazky, a jednak návrh na náhradu škody, ktorá jej vznikla z dôvodu protiprávnej povahy dotknutého verejného obstarávania.⁵⁷³

Všeobecný súd rozsudkom vyhláseným rozšírenou komorou žalobu žalobkyne zamietol v celom rozsahu. Hlavná osobitosť tejto veci spočívala v tej skutočnosti, že žaloba o neplatnosť sa vzťahovala na oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania a jeho prílohy, pričom bola podaná podnikom, ktorý sa nezúčastnil verejného obstarávania vyhláseného v tomto oznámení. Otázka, či je takáto žaloba prípustná, nebola doteraz zodpovedaná.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd v rámci skúmania prípustnosti návrhov na zrušenie napadnutých aktov uviedol, že vzhľadom na tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého sa nezúčastnila predmetného verejného obstarávania, pretože požiadavky formulované v súťažných podkladoch jej znemožnili predložiť ponuku, je otázkou, či za týchto okolností má záujem na konaní v zmysle článku 263 ZFEÚ proti uvedenému verejnemu obstarávaniu. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul prístup, aký zaujal Súdny dvor v rámci jedného rozsudku v prejudiciálnom konaní, podľa ktorého keďže právo na preskúmanie možno iba výnimočne priznať subjektu, ktorý nepredložil ponuku, nemožno považovať za neprimerané od neho vyžadovať, aby preukázal, že ustanovenia oznámenia o vyhlásení

⁵⁷⁰ Oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania uverejnené v Dodatku k Úradnému vestníku Európskej únie (Ú. v. EÚ 2019/S 0202 490010).

⁵⁷¹ Verejné obstarávanie FRONTEX/OP/888/2019/JL/CG s názvom „Systémy diaľkovo pilotovaných lietadiel (RPAS) pre leteckú kontrolu námorného priestoru pomocou lietadiel dlhého doletu v strednej výške“.

⁵⁷² Článok 263 ZFEÚ.

⁵⁷³ Článok 268 ZFEÚ.

zadávacieho konania znemožňujú samotné predloženie ponuky.⁵⁷⁴ Hoci uvedený rozsudok bol vydaný v nadväznosti na prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu ustanovení smernice 89/665⁵⁷⁵, ktorá zaväzuje len členské štáty, Všeobecný súd konštatoval, že riešenie, ktoré z neho vyplýva, možno mutatis mutandis uplatniť v prípade, o aký ide v prejednávanej veci, v ktorom žalobkyňa tvrdí, že jej bolo znemožnené predložiť ponuku z dôvodu technických špecifikácií požadovaných v súťažných podkladoch verejného obstarávania vyhláseného agentúrou Európskej únie, ktoré sú technickými špecifikáciami, ktoré napáda. Podľa Všeobecného súdu treba teda určiť, či žalobkyňa preukázala, že jej bolo znemožnené predložiť ponuku, a teda či má záujem na konaní.

V tejto súvislosti, pokiaľ ide po prvé o predmetné verejné obstarávanie, Všeobecný súd pripomenul, že v prejednávanej veci tomuto konaniu predchádzalo verejné obstarávanie FRONTEX/OP/800/2017/JL vyhlásené v roku 2017, ktorého cieľom bolo vykonanie testov dvoch typov systémov diaľkovo pilotovaných lietadiel (RPAS). Dané verejné obstarávanie bolo rozdelené na dve časti a žalobkyňa získala zákazku pre druhú časť. Po vykonaní týchto zmlúv Frontex pripravila podrobné hodnotenia a práve na základe príslušných hodnotiacich správ definovala požiadavky uvedené v napadnutom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania a v jeho prílohách, v otázkach a odpovediach a zápisnici z informačného stretnutia, ktoré sú uvedené v žalobe, medzi ktorými sú aj tie, ktoré žalobkyňa považuje za diskriminačné. Definícia týchto požiadaviek bola teda podľa Všeobecného súdu formulovaná v rámci viacfázového procesu, ktorý sa vyznačoval spätnou väzbou, čo agentúre Frontex umožnilo podrobne a dôsledne posúdiť ich nevyhnutnosť.

Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie žalobkyne, že „podmienky oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania obsahujú ustanovenia, ktoré sú contra legem a neodôvodnené a ktoré vystavujú potenciálnych súťažiteľov riziku neuskutočniteľných požiadaviek z technického hľadiska“, Všeobecný súd konštatoval, že tri podniky predložili ponuku a že aspoň dva z nich spĺňali všetky technické špecifikácie, keďže zákazka im bola zadaná.

Po tretie, čo sa týka zaobchádzania so žalobkyňou v porovnaní s ostatnými uchádzačmi, Všeobecný súd dospel k záveru, že nepreukázala ani to, že by technické špecifikácie boli na ňu uplatnené inak ako na ostatných uchádzačov alebo, všeobecnejšie, že sa s ňou zaobchádzalo odlišne, hoci sa nachádzala v podobnej situácii ako ostatní uchádzači.

Po štvrté, pokiaľ ide o tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého jej účasť bola „znemožnená“ alebo že si vyžadovala „nadmerné ekonomické výdavky do takej miery, že to znemožnilo predloženie konkurenčnej ponuky“, Všeobecný súd konštatoval, že takéto tvrdenie nemôže preukazovať akúkoľvek diskrimináciu vo vzťahu k žalobkyni.

Za týchto podmienok žalobkyňa podľa Všeobecného súdu nepreukázala, že požiadavky predmetného verejného obstarávania mohli byť voči nej diskriminačné. Žalobkyňa preto nepreukázala, že jej bolo znemožnené predložiť ponuku, a teda nepreukázala záujem na zrušení napadnutých aktov. Všeobecný súd teda zamietol ako neprípustné návrhy na zrušenie týchto aktov a v dôsledku toho aj návrhy na zrušenie rozhodnutia o zadaní zákazky bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o požiadavkách týkajúcich sa existencie napadnuteľného aktu a aktívnej legitimácie žalobkyne, ako aj

⁵⁷⁴ Rozsudok z 28. novembra 2018, *Amt Azienda Trasporti e Mobilità a i.* (C 328/17, [EU:C:2018:958](#), bod 53). Tento rozsudok bol vydaný v rámci odpovede na prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu článku 1 ods. 3 smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (Ú. v. ES L 395, 1989, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 246), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007 (Ú. v. EÚ L 335, 2007, s. 31).

⁵⁷⁵ Pozri poznámku pod čiarou 5 pre úplný odkaz na smernicu 89/665.

bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o účelnosti navrhovaných opatrení na vykonanie dokazovania.

V druhom rade Všeobecný súd pri skúmaní návrhu na náhradu škody pripomína, že pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa skutočnej existencie škody, zodpovednosť Únie môže vzniknúť len vtedy, ak žalobkyni preukázateľne vznikla „skutočná a určitá“ škoda. V dôsledku toho prináleží žalobkyni, aby predložila súdu Únie dôkazy na preukázanie existencie a rozsahu takejto škody. V prejednávanej veci Všeobecný súd konštatoval, že žalobkyňa predložila len návrh na náhradu celej škody vzniknutej alebo budúcej, ktorá akýmkoľvek spôsobom vznikla v dôsledku protiprávnej povahy predmetného verejného obstarávania, bez toho, aby predložila dôkazy na preukázanie existencie a rozsahu tejto škody. Z toho vyplýva, že na vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie⁵⁷⁶ nie je splnená podmienka týkajúca sa existencie škody.

Za týchto podmienok Všeobecný súd rozhodol, že návrh žalobkyne na náhradu škody treba zamietnuť a v dôsledku toho treba zamietnuť jej žalobu v celom rozsahu.

⁵⁷⁶ Podľa článku 340 druhého odseku ZFEÚ.

XIII. Rozpočet Únie a subvencie

Rozsudok z 29. júna 2022, LA International Cooperation/Komisia (T-609/20, [EU:T:2022:407](#))

„Nástroj predvstupovej pomoci – Vyšetrovanie OLAF om – Rozhodnutie Komisie o uložení správnej sankcie – Vylúčenie z postupov verejného obstarávania a udeľovania grantov financovaných zo všeobecného rozpočtu Únie na obdobie štyroch rokov – Zápis do databázy systému včasného odhaľovania rizika a vylúčenia – Rozpočtové pravidlá – Neobmedzená právomoc – Primeranosť sankcie“

Podľa nariadenia č. 1085/2006⁵⁷⁷ Európska únia podporuje krajiny dotknuté predvstupovou pomocou vrátane Severomacedónskej republiky tak, aby postupne zosúladzovali svoje normy a politiky. V rámci dvoch vnútroštátnych programov v prospech tejto krajiny boli žalobkyni, spoločnosti LA International Cooperation Srl, zadane dve zákazky, ktoré boli uzavreté v rokoch 2013 a 2015.

V nadväznosti na vyšetrovanie a záverečnú správu Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF), ktorá sa týkala skutkov podvodu a korupcie, ktorých sa údajne dopustila žalobkyňa v období od októbra 2012 do januára 2017, prijal príslušný orgán⁵⁷⁸ odporúčanie. So zreteľom na toto odporúčanie Európska komisia rozhodla vylúčiť žalobkyňu na obdobie štyroch rokov z účasti na postupoch verejného obstarávania a poskytovania grantov financovaných zo všeobecného rozpočtu Únie,⁵⁷⁹ ako aj z účasti na postupoch udeľovania finančných prostriedkov v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu⁵⁸⁰.

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť rozhodnutia Komisie, po prvýkrát uplatnil svoju neobmedzenú právomoc na preskúmanie sankcií prijatých Komisiou.⁵⁸¹ Tiež preskúmal, či je štvorročná doba trvania vylúčenia, ktorú stanovila Komisia, primeraná a proporcionálna.

⁵⁷⁷ Nariadenie Rady zo 17. júla 2006, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA) (Ú. v. EÚ L 210, 2006, s. 82), článok 1. Dotknuté krajiny sú uvedené v prílohách I a II k tomuto nariadeniu.

⁵⁷⁸ V súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1), článok 143.

⁵⁷⁹ Podľa platného práva:

- nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 248, 2002, s. 1; Mim. vyd. 01/004, s. 74), zmenené nariadením Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 z 13. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 390, 2006, s. 1), článok 93, uplatniteľný od 1. augusta 2006,
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Ú. v. EÚ L 298, 2012, s. 1), článok 106 ods. 1, uplatniteľný od 1. januára 2013,
- nariadenie č. 966/2012, zmenené nariadením Európskeho parlamentu (EÚ, Euratom) 2015/1929 z 28. októbra 2015 (Ú. v. EÚ L 286, 2015, s. 1), článok 106 ods. 1.

⁵⁸⁰ Nariadenie Rady (EÚ) 2015/323 z 2. marca 2015 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond (Ú. v. EÚ L 58, 2015, s. 17).

⁵⁸¹ Podľa článku 108 ods. 11 nariadenia č. 966/2012, zmeneného nariadením (EÚ, Euratom) 2015/1929.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd uviedol, že nad rámec jednoduchého preskúmania zákonnosti disponuje neobmedzenou právomocou na preskúmanie rozhodnutia, ktorým verejný obstarávateľ vylúčil hospodársky subjekt a/alebo mu uložil peňažnú sankciu, vrátane skrátenia alebo predĺženia trvania vylúčenia a/alebo zrušenia, zníženia alebo zvýšenia uloženej peňažnej sankcie.

Všeobecný súd posudzoval, či dĺžka predmetného vylúčenia zohľadňuje poľahčujúce okolnosti, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa, a to jej dobrú spoluprácu počas vyšetrovania a následne prijaté organizačné opatrenia.

Po prvé Všeobecný súd pripomenul, že verejný obstarávateľ, ktorý vylučuje hospodársky subjekt, musí dodržiavať zásadu proporcionality a z tohto dôvodu zohľadniť najmä závažnosť situácie, jej trvanie, jej prípadné opakovanie, úmysel alebo stupeň nedbanlivosti alebo akúkoľvek inú poľahčujúcu okolnosť, ako je spolupráca uvedeného subjektu a jeho účasť na vyšetrovaní.

Po druhé konštatoval, že skutky korupcie a závažného odborného pochybenia, ktorých sa dopustila žalobkyňa, sú svojou povahou veľmi závažné. Treba zohľadniť tak závažnosť samotných skutkov, ako aj závažnosť ich vplyvu na finančné záujmy Únie.

Po tretie je pravda, že skutočnosti uvedené žalobkyňou, pokiaľ ide o jej veľmi dobrú a úplnú spoluprácu pri kontrolách na mieste, sú preukázané. Všeobecný súd však spresnil, že žalobkyňa mala povinnosť spolupracovať s OLAF-om a že v prejednávanej veci môže mať jej správanie len slabý vplyv na stupeň príslosti sankcie vzhľadom na závažnosť predmetných skutkov.

Po štvrté sa Všeobecný súd rozhodol nezohľadniť organizačné opatrenia prijaté žalobkyňou v roku 2016, pretože konštatuje, že nielenže neviedli k ukončeniu jej protiprávneho konania, ktoré pokračovalo až do januára 2017, ale okrem toho nemali nijaký vplyv na uvedené konanie počas relevantného obdobia.

Po piate konanie žalobkyne spočívalo tak v závažnom odbornom pochybení, za ktoré sa pred 1. januárom 2016 ukladalo opatrenie vylúčenia v trvaní piatich rokov, a tri roky po tomto dátume, ako aj v korupcii, na ktorú sa vzťahujú opatrenia vylúčenia v trvaní najviac päť rokov po 1. januári 2016.

Vzhľadom na všetky tieto konštatovania a okolnosti Všeobecný súd rozhodol, že vylúčenie v trvaní štyroch rokov je primerané a proporcionálne.

XIV. Prístup k dokumentom inštitúcií

1. Výnimka vzťahujúca sa na ochranu súdnych konaní

Rozsudok z 12. októbra 2022, Saure/Komisia (T-524/21, [EU:T:2022:632](#))

„Prístup k dokumentom – Nariadenie (ES) č. 1049/2001 – Korešpondencia Komisie so spoločnosťou AstraZeneca a nemeckými orgánmi týkajúca sa množstva a dodacích lehôt vakcín proti COVID 19 – Výnimka vzťahujúca sa na ochranu súdnych konaní – Dokumenty, ktoré boli predložené v rámci súdneho konania ukončeného v čase prijatia rozhodnutia o odmietnutí prístupu k týmto dokumentom – Výnimka vzťahujúca sa na ochranu súkromia a bezúhonnosti jednotlivca – Výnimka vzťahujúca sa na ochranu obchodných záujmov tretej osoby“

Žalobca, pán Hans-Wilhelm Saure, je novinár zamestnaný v nemeckom denníku Bild. Začiatkom roka 2021 podal žiadosť o prístup⁵⁸² ku kópiám všetkej korešpondencie od 1. apríla 2020 medzi Komisiou a spoločnosťou AstraZeneca plc alebo jej dcérskymi spoločnosťami, ako aj medzi Komisiou a nemeckými spolkovými orgánmi, týkajúcej sa najmä množstva a dodacích lehôt vakcín proti COVID-19 od tejto spoločnosti.

Komisia najprv uviedla rôzne dokumenty, ku ktorým sa mal odmietnuť prístup na základe ochrany súdnych konaní,⁵⁸³ keďže na Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvého stupňa Brusel, Belgicko) prebiehalo konanie medzi Európskou úniou a spoločnosťou AstraZeneca. Keďže toto posledné uvedené konanie bolo ukončené na základe dohody medzi účastníkmi konania, Komisia po opätovnom preskúmaní žiadosti žalobcu prijala druhé rozhodnutie, ktoré nahradilo prvé rozhodnutie. V tomto novom rozhodnutí Komisia uviedla, že výnimka vzťahujúca sa na ochranu súdnych konaní sa v celom rozsahu alebo čiastočne uplatňuje na viaceré dokumenty, na ktoré sa vzťahuje žiadosť žalobcu o prístup. Okrem toho zamietla prístup k určitým dokumentom na základe ochrany súkromia a bezúhonnosti jednotlivca, ochrany obchodných záujmov⁵⁸⁴ alebo na základe všeobecnej domnienky dôverylosti podľa tejto poslednej uvedenej výnimky.

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť, najmä proti druhému rozhodnutiu Komisie, rozhodoval o uplatnení výnimky vzťahujúcej sa na ochranu súdnych konaní, a najmä povinnosti lojálnej spolupráce so súdnymi orgánmi členských štátov. Navrhol, aby bolo uplatnenie tejto výnimky v prejednávanej veci nezákonné, a následne, aby bolo druhé rozhodnutie čiastočne zrušené.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd na úvod pripomenul, že uplatnenie výnimky vzťahujúcej sa na ochranu súdnych konaní bráni zverejneniu dokumentov iba dovtedy, pokiaľ vzhľadom na ich obsah pretrvávajú riziko narušenia súdneho konania. Táto ochrana je odôvodnená potrebou zabezpečiť na jednej strane dodržiavanie zásady rovnosti zbraní, najmä s cieľom zabrániť tomu, aby kritika k stanovisku inštitúcie

⁵⁸² Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

⁵⁸³ Výnimka stanovená v článku 4 ods. 2 druhej zarážke nariadenia č. 1049/2001.

⁵⁸⁴ Výnimky stanovené v článku 4 ods. 1 písm. b) a článku 4 ods. 2 prvej zarážke nariadenia č. 1049/2001.

v spore, obsiahnutá vo zverejnenom dokumente, mohla nenáležite ovplyvniť uvedené stanovisko, a na druhej strane riadny výkon spravodlivosti a integritu súdneho konania, aby sa v priebehu uvedeného konania zaručilo, že diskusie medzi účastníkmi konania, ako aj porada o danej veci sa konajú nerušene, bez vonkajších tlakov na súdnu činnosť.

V prejednávanej veci Všeobecný súd po prvé konštatoval, že ku dňu prijatia druhého rozhodnutia bolo súdne konanie, ktoré mohlo odôvodniť uplatnenie výnimky vzťahujúcej sa na ochranu súdnych konaní, ukončené. Pripomenul však, že dokument, ktorý nebol vypracovaný v kontexte osobitného súdneho konania, môže byť chránený, ak v čase, keď sa na túto žiadosť odpovedalo, bol predložený v rámci súdneho konania. Normotvorca však z práva občanov na prístup nevylúčil činnosť inštitúcií súvisiacu so súdnymi konaniami a takýto dokument môže byť chránený len vzhľadom na jeho obsah.

Po druhé na účely posúdenia toho, či výnimka vzťahujúca sa na ochranu súdnych konaní už nemôže odôvodniť sporné odmietnutie prístupu po ukončení súdneho konania na Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvého stupňa Brusel), Všeobecný súd skúmal, či vzhľadom na obsah predmetných dokumentov Komisia preukázala, že ich zverejnenie by naďalej viedlo k narušeniu takéhoto konania. Konštatoval však, že Komisia nevysvetlila, akým spôsobom by tento prístup mohol naďalej konkrétne a skutočne narušiť konanie.

Takisto, pokiaľ ide o potrebu zaručiť rešpektovanie integrity súdneho konania, konštatoval, že diskusie medzi účastníkmi konania, ako aj porada mohli prebehnúť úplne nerušene bez vonkajšieho tlaku na súdnu činnosť. Okrem toho neuviedol žiadne iné súdne konanie, ktoré prebiehalo alebo malo byť bezprostredne začaté v čase prijatia druhého napadnutého rozhodnutia, v ktorom by tvrdenia vypracované v rámci ukončeného konania mohli byť použité na podporu právneho stanoviska, ktoré táto inštitúcia obhajuje.

Po tretie Súdny dvor odmietol tvrdenie Komisie, že na základe zásady lojálnej spolupráce s vnútroštátnym súdom, ktorému bola vec predložená, bola povinná odmietnuť prístup k sporným dokumentom v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z belgického Code judiciaire (Súdny poriadok).⁵⁸⁵ Podľa uvedených požiadaviek účastník súdneho konania nie je oprávnený zverejniť obchodné tajomstvo alebo údajné obchodné tajomstvo, o ktorom sa dozvedel z dôvodu jeho účasti na konaní, a to aj po ukončení tohto konania, pokiaľ súd rozhodol, že takéto tajomstvo musí zostať dôverné.

Po prvé konštatoval, že tieto požiadavky vyplývajú z ustanovení, ktorými bola prebratá smernica o ochrane nesprístupneného „know-how“ a obchodných informácií pred ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením.⁵⁸⁶ Z tejto smernice však vyplýva, že Komisia sa nemôže odvolávať na ustanovenie vnútroštátneho práva preberajúce túto smernicu s cieľom zabrániť jej povinnostiam vzťahujúcim sa na prístup k dokumentom.

Po druhé na jednej strane konštatoval, že sporné dokumenty mala Komisia k dispozícii pred začatím tohto konania. Na druhej strane vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, neprijal žiadne rozhodnutie na základe vyššie uvedených ustanovení belgického Súdneho poriadku. Boli to práve samotní účastníci konania, ktorí uzavreli dohodu, podľa ktorej niektoré dokumenty predložené v priebehu tohto konania zostanú dôverné. Za týchto podmienok Komisia nemôže prostredníctvom jednoduchej dohody uzavretej s treťou spoločnosťou obmedziť právo občana Únie na prístup k dokumentom, ktoré mala v držbe, a obchádzať tak svoju povinnosť, až na niektoré výnimky,

⁵⁸⁵ Článok 871a belgického Súdneho poriadku.

⁵⁸⁶ Článok 9 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením (Ú. v. EÚ L 157, 2016, s. 1).

poskytnúť k nim prístup. V tomto kontexte sa nemôže odvolávať ani na svoju povinnosť lojálnej spolupráce so súdnymi orgánmi členských štátov, aby odôvodnila odmietnutie prístupu k týmto dokumentom.

Všeobecný súd nakoniec uviedol, že cieľ dotknutých ustanovení belgického Súdneho poriadku, ktorým je chrániť obchodné tajomstvo, sa odlišuje od cieľa sledovaného ustanoveniami na zabezpečenie dodržiavania zásady rovnosti zbraní, ako aj zásady riadneho výkonu spravodlivosti a integrity súdneho konania. Samotná skutočnosť, že sporné dokumenty obsahujú obchodné tajomstvo, tak neumožňuje vysvetliť, akým spôsobom by prístup k týmto dokumentom mohol konkrétne a skutočne naďalej narúšať súdne konanie, ktoré bolo ukončené v čase prijatia druhého napadnutého rozhodnutia.

2. Výnimka vzťahujúca sa na kontrolu, vyšetrowanie a audit

Rozsudok z 28. septembra 2022, Agrofert/Parlament (T-174/21, [EU:T:2022:586](#))

„Prístup k dokumentom – Nariadenie (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkajúce sa vyšetrowania bývalého predsedu vlády Českej republiky v súvislosti so zneužitím finančných prostriedkov EÚ a možnými konfliktmi záujmov – Zamietnutie prístupu – Výnimka vzťahujúca sa na ochranu účelu inšpekcie, vyšetrowania a auditu – Čiastočný zánik záujmu na konaní – Čiastočné zastavenie konania – Povinnosť odôvodnenia“

Žalobkyňa je česká holdingová spoločnosť, ktorá ovláda viac ako 230 spoločností pôsobiach v rôznych odvetviach hospodárstva, ako je poľnohospodárstvo, výroba potravín, chemický priemysel alebo médiá. Pôvodne ju založil pán Andrej Babiš, ktorý bol v rokoch 2017 až 2021 predsedom vlády Českej republiky. Uznesenie Parlamentu⁵⁸⁷ o obnovení trestného stíhania predsedu vlády Českej republiky v súvislosti so zneužitím finančných prostriedkov EÚ a možnými konfliktmi záujmov obsahovalo tvrdenie, že A. Babiš po svojom vymenovaní za predsedu vlády stále ovláda skupinu Agrofert. Žalobkyňa, ktorá toto tvrdenie považovala za nesprávne a uviedla, že by ju zaujímalo, aké zdroje a informácie mal Parlament k dispozícii pred prijatím tohto uznesenia, predložila Parlamentu žiadosť o prístup k viacerým dokumentom.⁵⁸⁸ Vo svojej prvotnej odpovedi zo 14. septembra 2020 Parlament identifikoval určité dokumenty ako verejne prístupné a zamietol prístup k listu Komisie zaslanému českému predsedovi vlády a k záverečnej audítorskej správe Komisie týkajúcej sa auditu fungovania systémov riadenia a kontroly zavedených v Českej republike na zabránenie konfliktom záujmov.⁵⁸⁹ V odpovedi na opakovanú žiadosť Parlament rozhodnutím z 15. januára 2021⁵⁹⁰ okrem iného potvrdil svoje rozhodnutie o zamietnutí prístupu k týmto dvom dokumentom na základe

⁵⁸⁷ Uznesenie Parlamentu 2019/2987(RSP) z 19. júna 2020 o obnovení trestného stíhania predsedu vlády Českej republiky v súvislosti so zneužitím finančných prostriedkov EÚ a možnými konfliktmi záujmov (Ú. v. EÚ C 362, 2021, s. 37).

⁵⁸⁸ Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

⁵⁸⁹ V súlade s článkami 72 až 75 a 125 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 320).

⁵⁹⁰ Rozhodnutie Európskeho parlamentu A(2019) 8551 C (D 300153) z 15. januára 2021, ktorým bol žalobkyni zamietnutý prístup k dvom dokumentom týkajúcim sa vyšetrowania bývalého predsedu vlády Českej republiky v súvislosti so zneužitím finančných prostriedkov EÚ a možnými konfliktmi záujmov.

výnimky týkajúcej sa ochrany účelu inšpekcií, vyšetrovania a auditu stanovenej nariadením č. 1049/2001⁵⁹¹.

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu, jednak konštatoval zánik záujmu žalobkyne na konaní proti rozhodnutiu Parlamentu, ktorým jej bol zamietnutý prístup k záverečnej audítorskej správe Komisie, a jednak zamietol žalobu proti rozhodnutiu o zamietnutí prístupu k listu Komisie zaslanému českému predsedovi vlády.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade skúmal, či má žalobkyňa po tom, čo Komisia uverejnila svoju záverečnú audítorskú správu, naďalej záujem na konaní v rozsahu, v akom sa jej návrh na zrušenie týka zamietnutia prístupu k tejto správe Parlamentom.

Konštatoval, že po uverejnení uvedenej správy už rozhodnutie Parlamentu o zamietnutí prístupu k tomuto dokumentu nevyvoláva nijaké účinky, keďže autor tohto dokumentu – t. j. Komisia – sa rozhodol sprístupniť ho verejnosti, a že zrušenie napadnutého rozhodnutia v časti, v ktorej zamietla prístup k uvedenej správe, by nevyvolalo nijaké ďalšie dôsledky v porovnaní so sprístupnením tohto dokumentu a nemohlo by žalobkyni priniesť prospech.

Toto konštatovanie nie je spochybnené tým, že Komisia neuverejnila úplné znenie záverečnej audítorskej správy. Všeobecný súd totiž pripomenul, že žiadosť o prístup má za následok sprístupnenie predmetného dokumentu verejnosti a môže viesť len ku sprístupneniu jeho verejnej verzie. V tejto súvislosti uviedol, že rozhodnutie Komisie nesprístupniť verejnosti určité údaje obsiahnuté v záverečnej audítorskej správe nie je založené na výnimke týkajúcej sa ochrany účelu inšpekcií, vyšetrovania a auditu stanovenej nariadením č. 1049/2001, ale na požiadavkách na ochranu určitých informácií, ako sú osobné údaje alebo obchodné tajomstvo. Z toho vyvodil, že zrušenie rozhodnutia Parlamentu o zamietnutí prístupu k záverečnej audítorskej správe na základe výnimky týkajúcej sa ochrany účelu inšpekcií, vyšetrovania a auditu stanovenej nariadením č. 1049/2001 by nemalo za následok zverejnenie týchto údajov, keďže Parlament nie je autorom uvedenej správy, a teda nemôže ísť nad rámec sprístupnenia povoleného Komisiou, t. j. autorom tohto dokumentu. V dôsledku uverejnenia záverečnej audítorskej správy teda žalobkyňa získala jediný prospech, ktorý jej mohla priniesť jej žaloba.

Všeobecný súd dodal, že skutočnosť, že sa žalobkyňa rozhodla požiadať o prístup k záverečnej audítorskej správe Parlament a nie inštitúciu, ktorá je jej autorom, nemôže viesť k tomu, že by sa uverejnenie tohto dokumentu Komisiou považovalo za sprístupnenie „tretou osobou“, keďže Komisia je jeho autorom.

Všeobecný súd dospel k záveru, že žalobkyňa stratila záujem na konaní proti napadnutému rozhodnutiu v rozsahu, v akom Parlament zamietol prístup k záverečnej audítorskej správe.

V druhom rade Všeobecný súd analyzoval návrh na čiastočné zrušenie napadnutého rozhodnutia v časti, v ktorej Parlament zamietol žalobkyni prístup k listu Komisie.

Všeobecný súd po prvé zamietol prvý žalobný dôvod založený na porušení výnimky týkajúcej sa ochrany účelu inšpekcií, vyšetrovania a auditu stanovenej nariadením č. 1049/2001 spočívajúcom v tom, že Parlament nepreukázal dodržanie podmienok pre zamietnutie prístupu k listu Komisie.

⁵⁹¹ Výnimka stanovená v článku 4 ods. 2 tretej zarážke nariadenia č. 1049/2001.

V tejto súvislosti Všeobecný súd rozhodol, že účel vyšetrovania Komisie, ktorým je zabezpečiť súlad systémov kontroly a riadenia členského štátu s právom Únie, nebol v prejednávanej veci prijatím napadnutého rozhodnutia dosiahnutý. Tento účel totiž nemožno obmedziť len na analýzu systémov zavedených dotknutým členským štátom; vykonanie odporúčaní Komisie obsiahnutých v záverečnej audítorskej správe zo strany členského štátu je tiež jednou z etáp na jeho dosiahnutie. Ochrana účelu vyšetrovania zaručená touto výnimkou sa teda nekončí vydaním uvedenej správy, ani vydaním „follow-up“ listu, ktorým Komisia zabezpečuje monitorovanie odporúčaní formulovaných v uvedenej správe. V oboch prípadoch sa začína fáza komunikácie s členským štátom, pričom jedna sa týka pôvodných odporúčaní a druhá odporúčaní, ktoré zostávajú otvorené; obe tieto fázy komunikácie sú súčasťou vyšetrovania, na ktoré sa táto výnimka vzťahuje.

Všeobecný súd okrem toho odmietol tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého Parlament nepreukázal, že by sprístupnenie listu Komisie mohlo ohroziť vyšetrovanie. Na jednej strane na preukázanie väzby medzi listom Komisie a predmetným audítorským vyšetrovaním bol totiž Parlament povinný len preukázať, že tento list je súčasťou dokumentov týkajúcich sa prebiehajúceho vyšetrovania. Na druhej strane odôvodnenie uvedené v napadnutom rozhodnutí je dostatočné na vysvetlenie dôvodu, prečo sprístupnenie listu Komisie mohlo ohroziť účel audítorského vyšetrovania, a to tým skôr, že vzhľadom na priame zapojenie českého predsedu vlády bolo dôležité rešpektovať dôvernú dialógu medzi ním a Komisiou.

Po druhé Všeobecný súd zamietol druhý žalobný dôvod založený na nezohľadnení existencie prevažujúceho verejného záujmu na zverejnení listu Komisie. Je totiž pravda, že existencia práva na obhajobu predstavuje sama osebe všeobecný záujem. Skutočnosť, že v prejednávanej veci sa toto právo prejavuje ako subjektívny záujem žalobkyne na obhajobe pred závažnými obvineniami, ktoré voči nej vyjadril Parlament, však znamená, že záujem, ktorého sa dovoľáva žalobkyňa, nie je záujem všeobecný, ale súkromný, takže žalobkyňa nepreukázala, že existuje prevažujúci verejný záujem na zverejnení listu Komisie.

3. Výnimka vzťahujúca sa na ochranu rozhodovacieho procesu

Rozsudok zo 14. septembra 2022, Pollinis France/Komisia (T-371/20 a T-554/20, [EU:T:2022:556](#))

„Prístup k dokumentom – Nariadenie (ES) č. 1049/2001 – Stály výbor pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá – Usmernenie EFSA k hodnoteniu rizík prípravkov na ochranu rastlín pre včely – Jednotlivé stanoviská členských štátov – Zamietnutie prístupu – Článok 4 ods. 3 nariadenia č. 1049/2001 – Výnimka týkajúca sa ochrany rozhodovacieho procesu“

Žalobkyňa, Pollinis France, je francúzska mimovládna organizácia, ktorej činnosť sa týka ochrany životného prostredia a ktorej účelom je ochrana divých včiel a včiel medonosných, ako aj podpora trvalo udržateľného poľnohospodárstva s cieľom pomôcť zachovať opeľovače.

Žalobkyňa podala 27. januára a 8. apríla 2020 Európskej komisii dve žiadosti o prístup⁵⁹² k určitým dokumentom týkajúcim sa usmernenia Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA)

⁵⁹² Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. EÚ L 145, 2001, s. 43) a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, 2006, s. 13).

k hodnoteniu rizík prípravkov na ochranu rastlín pre včely, ktoré úrad EFSA prijal 27. júna 2013 (ďalej len „usmernenie o včelách z roku 2013“).

Dvoma rozhodnutiami z 19. júna 2020 a 21. júla 2020⁵⁹³ Komisia odmietla poskytnúť žalobkyni prístup k určitým dokumentom a poskytla čiastočný prístup k niektorým ďalším dokumentom týkajúcim sa usmernenia o včelách z roku 2013 (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“). Odmietnutia poskytnutia prístupu sa zakladali na výnimke týkajúcej sa ochrany súkromia a integrity jednotlivca⁵⁹⁴ a výnimke týkajúcej sa ochrany prebiehajúceho rozhodovacieho procesu, ktoré sú obe stanovené v nariadení 1049/2001.⁵⁹⁵

Žalobkyňa podala na Všeobecný súd dve žaloby, ktorými sa domáhala zrušenia napadnutých rozhodnutí.

Všeobecný súd v rozšírenom rozhodovacom zložení svojím rozsudkom zrušil tieto rozhodnutia v rozsahu, v akom zamietajú prístup k požadovaným dokumentom na základe výnimky týkajúcej sa ochrany prebiehajúceho rozhodovacieho procesu. Pri tejto príležitosti rozhodoval o tom, či sa má rozhodovací proces klasifikovať ako prebiehajúci alebo skončený, a o prístupe k dokumentom obsahujúcim jednotlivé stanoviská členských štátov vyjadrené v rámci komitologického výboru.

Posúdenie Všeobecným súdom

Predtým, ako Všeobecný súd preskúmal opodstatnenosť žalôb, v prvom rade objasnil predmet žaloby o zrušenie rozhodnutia z 19. júna 2020.

V tejto veci toto rozhodnutie nahradilo implicitné rozhodnutie o zamietnutí tým, že poskytlo výslovnú odpoveď na opakovanú žiadosť podanú žalobkyňou 25. marca 2020. Žalobkyňa predložila návrh na úpravu žaloby,⁵⁹⁶ v ktorom žiadala, aby sa žaloba odteraz považovala za žalobu smerujúcu k zrušeniu tohto výslovného rozhodnutia.

Všeobecný súd poznamenal, že návrh na úpravu žaloby nemá nahradiť žalobu v celom rozsahu, ale musí obsahovať zmenené návrhy a prípadne upravené žalobné dôvody a tvrdenia, ako aj dôkazy predložené v súvislosti s úpravou návrhu žaloby.⁵⁹⁷ V tejto veci návrh na úpravu doplnil žalobu, čo účastníci konania chápali rovnako. Všeobecný súd preto konštatoval, že predmetom predmetnej žaloby bol návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie z 19. júna 2020.

Pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd v prvom rade skúmal, či Komisia správne uplatnila výnimku týkajúcu sa ochrany prebiehajúceho rozhodovacieho procesu. V tejto súvislosti sa domnieval, že rozhodovací proces, na ktorý sa vzťahujú požadované dokumenty, nemožno považovať za prebiehajúci v čase prijatia napadnutých rozhodnutí. Všeobecný súd totiž poznamenal, že v tom čase už neexistoval žiadny rozhodovací proces, ktorý by mal za cieľ vykonávanie uvedeného usmernenia

⁵⁹³ Rozhodnutia Komisie C(2020) 4231 final z 19. júna 2020 a C(2020) 5120 final z 21. júla 2020.

⁵⁹⁴ Článok 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1049/2001.

⁵⁹⁵ Článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia č. 1049/2001.

⁵⁹⁶ V súlade s článkom 86 ods. 1 a 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu ak je akt, ktorého zrušenie sa navrhuje, nahradený alebo zmenený iným aktom s rovnakým predmetom, žalobca môže pred skončením ústnej časti konania alebo pred rozhodnutím Všeobecného súdu, že vec prejedná bez ústnej časti konania, upraviť žalobu tak, aby prihliadala na túto novú okolnosť tým, že vykoná túto úpravu samostatným podaním a v lehote podľa článku 263 šiesteho odseku ZFEÚ, v ktorej možno podať návrh na zrušenie aktu, ktorý odôvodňuje úpravu žaloby.

⁵⁹⁷ Článok 86 ods. 4 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

o včelách z roku 2013, a že naopak, Komisia sa implicitne, ale nevyhnutne rozhodla, že nebude vykonávať uvedené usmernenie z roku 2013, a dokonca výslovne požiadala úrad EFSA o jeho revíziu. Táto revízia, ktorá v čase prijatia napadnutých rozhodnutí stále prebiehala, znamenala, že nebolo možné určiť obsah žiadneho revidovaného dokumentu, formu jeho prípadného prijatia ani postup, ktorý by sa mohol na tento účel použiť, a tak Všeobecný súd konštatoval, že táto revízia znamenala absenciu samotného účelu rozhodovacieho procesu Komisie v čase prijatia napadnutých rozhodnutí.

Všeobecný súd okrem toho uviedol, že sa zdá, že preskúmanie sa zvažovalo vzhľadom na nemožnosť prijatia usmernenia o včelách z roku 2013 a s cieľom umožniť rýchle prijatie „revidovaného usmernenia o včelách“.

Z toho podľa Všeobecného súdu vyplýva, že rozhodovací proces Komisie týkajúci sa usmernenia o včelách z roku 2013 bol v čase prijatia napadnutých rozhodnutí ukončený, a preto Komisia nemohla platne založiť napadnuté rozhodnutia na výnimke, ktorej cieľom je chrániť rozhodovací proces inštitúcie týkajúci sa záležitosti, v ktorej daná inštitúcia ešte neprijala rozhodnutie.

V druhom rade za predpokladu, že uvedená výnimka bola uplatniteľná, Všeobecný súd skúmal dôvody uvedené Komisiou v napadnutých rozhodnutiach. V tejto súvislosti v rozsahu, v akom Komisia v napadnutých rozhodnutiach uviedla, že v niektorých ustanoveniach vzorového rokovacieho poriadku⁵⁹⁸ sa výslovne vylučuje prístup verejnosti k jednotlivým stanoviskám členských štátov, Všeobecný súd konštatoval, že tieto výbory podliehajú rovnakým pravidlám ako Komisia, pokiaľ ide o prístup verejnosti k dokumentom, hlavne tým, ktoré sú stanovené v nariadení č. 1049/2001, a že neexistujú žiadne osobitné pravidlá o prístupe verejnosti k dokumentom, pokiaľ ide o prácu výborov.⁵⁹⁹ Ustanovenia vzorového rokovacieho poriadku, na ktoré sa Komisia odvolávala v napadnutých rozhodnutiach, teda nemôžu umožniť ochranu jednotlivých stanovísk vyjadrených členskými štátmi nad rámec toho, čo je stanovené nariadením č. 1049/2001.⁶⁰⁰

Okrem toho z ustálenej judikatúry⁶⁰¹ vyplýva, že právne predpisy Únie o prístupe k dokumentom nemôžu odôvodniť zásadné odmietnutie inštitúcie poskytnúť prístup k dokumentom týkajúcim sa jej rokovaní na základe toho, že obsahujú informácie o stanoviskách, ktoré zaujali zástupcovia členských štátov. Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o prístup verejnosti k dokumentom, ktoré sú súčasťou práce komitologických výborov, Komisia nemôže zastávať názor, že príslušný právny rámec v zásade vylučuje prístup verejnosti k jednotlivým stanoviskám členských štátov.

Okrem toho Všeobecný súd poznamenal, že ustanovenia vzorového rokovacieho poriadku, na ktoré sa Komisia odvolávala v napadnutých rozhodnutiach, nemožno vykladať tak, že vylučujú prístup verejnosti k jednotlivým stanoviskám členských štátov, o ktorý požiadajú prostredníctvom žiadosti. Všeobecný súd spresnil, že skutočnosť, že podľa vzorového rokovacieho poriadku súhrnný záznam o práci výborov neobsahuje jednotlivé stanoviská členských štátov, nemá v oblasti prístupu k dokumentom žiadny vplyv, a preto nemôže ovplyvniť prístup verejnosti k dokumentom obsahujúcim tieto jednotlivé stanoviská, o ktorý bolo požiadané prostredníctvom žiadosti.

⁵⁹⁸ Štandardný rokovací poriadok výborov (Ú. v. EÚ C 206, 2011, s. 11) (ďalej len „štandardný rokovací poriadok“), ktorý prijala Komisia.

⁵⁹⁹ Pozri odôvodnenie 19 a článok 9 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 2011, s. 13).

⁶⁰⁰ Článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia č. 1049/2001.

⁶⁰¹ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. októbra 2001, *British American Tobacco International (Investments)/Komisia* (T-111/00, [EU:T:2001:250](#), bod 52 a citovaná judikatúra).

Všeobecný súd tak dospel k záveru, že na rozdiel od toho, čo tvrdila Komisia v napadnutých rozhodnutiach, komitologické postupy, a najmä vzorový rokovací poriadok, samy osebe nevyžadujú, aby bol prístup k dokumentom obsahujúcim jednotlivé stanoviská členských štátov zamietnutý s cieľom chrániť rozhodovací proces príslušného výboru,⁶⁰² čo však žiadnym spôsobom nebráni Komisii, aby v riadne odôvodnených prípadoch zamietla prístup k dokumentom obsahujúcim jednotlivé stanoviská členských štátov v rámci daného výboru, ak by ich zverejnenie mohlo konkrétne ohroziť záujmy chránené výnimkami stanovenými v nariadení č. 1049/2001.⁶⁰³

Po preskúmaní ostatných dôvodov uvádzaných Komisiou v napadnutých rozhodnutiach Všeobecný súd konštatoval, že tieto dôvody neumožňujú preukázať takúto ujmu, a teda ani odôvodniť odvolanie sa na výnimku stanovenú v článku 4 ods. 3 prvom pododseku nariadenia č. 1049/2001, a to ani za predpokladu, že sa uplatňuje.

Všeobecný súd preto konštatoval, že Komisia v napadnutých rozhodnutiach porušila článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia č. 1049/2001 tým, že odmietla zverejniť požadované dokumenty z dôvodu, že by to vážne narušilo prebiehajúci rozhodovací proces.

⁶⁰² V zmysle článku 4 ods. 3 prvého pododseku nariadenia č. 1049/2001.

⁶⁰³ Článok 4 nariadenia č. 1049/2001.

XV. Verejná služba

1. Neexistencia sporu medzi Úniou a jedným z jej zamestnancov

Uznesenie z 13. júna 2022, Mendes de Almeida/Rada (T-334/21, [EU:T:2022:375](#))

„Verejná služba – Vymenovanie európskych prokurátorov Európskej prokuratúry – Vymenovanie jedného z uchádzačov nominovaných Portugalskom – Neexistencia sporu medzi Úniou a niektorým z jej zamestnancov v medziach a za podmienok stanovených služobným poriadkom a PZOZ – Článok 270 ZFEÚ – Zjavný nedostatok právomoci“

Dňa 12. októbra 2017 Rada Európskej únie prijala nariadenie 2017/1939, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry.⁶⁰⁴ Toto nariadenie zriaďuje Európsku prokuratúru ako orgán Európskej únie a stanovuje podmienky jeho fungovania.

V súlade s článkom 16 ods. 1 nariadenia 2017/1939 každý členský štát, ktorý sa zúčastňuje na tejto posilnenej spolupráci, musí vymenovať troch uchádzačov o miesto európskeho prokurátora. Článok 16 ods. 2 tohto nariadenia stanovuje, že po doručení odôvodneného stanoviska výberovej komisie⁶⁰⁵ poverenej vypracovaním užšieho zoznamu uchádzačov Rada vyberie a vymenuje jedného z uchádzačov do funkcie európskeho prokurátora dotknutého členského štátu. Spresňuje tiež, že ak výberová komisia zistí, že uchádzač nespĺňa podmienky požadované na výkon funkcie európskeho prokurátora, jej stanovisko zaväzuje Radu. Podľa článku 16 ods. 3 uvedeného nariadenia Rada sa jednoduchou väčšinou uznáva o výbere a vymenovaní európskych prokurátorov na funkčné obdobie šiestich rokov, ktoré nie je obnoviteľné, a na konci šesťročného funkčného obdobia môže rozhodnúť o jeho predĺžení o najviac tri roky.

Článok 96 ods. 1 nariadenia 2017/1939 stanovuje, že Služobný poriadok úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok“) a podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskej únie (ďalej len „PZOZ“) sa uplatňujú najmä na európskych prokurátorov „ak sa v tomto nariadení neustanovuje inak“.

Dňa 23. apríla 2019 po skončení vnútroštátneho výberového konania boli vybratí traja uchádzači o miesto európskeho prokurátora, ktorých mala nominovať Portugalská republika. Žalobkyňa, pani Ana Carla Mendesová de Almeida, patrila medzi nich. Mená týchto troch kandidátov zoradené v abecednom poradí boli oznámené výberovej komisii.

Dňa 18. novembra 2019 po vypočutí týchto uchádzačov výberová komisia zaslala svoje odôvodnené stanovisko Rade a uviedla preferenčné poradie, ktoré sa ich týkalo, a to: žalobkyňa, nasledovaná dvomi ostatnými kandidátmi.

⁶⁰⁴ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 2017, s. 1).

⁶⁰⁵ Uvedené v článku 14 ods. 3 nariadenia 2017/1939.

Dňa 27. júla 2020 prijala Rada vykonávacie rozhodnutie 2020/1117⁶⁰⁶, ktorým sa od 29. júla 2020 vymenúvajú európski prokurátori Európskej prokuratúry, a predovšetkým pán Moreira Alvesa d'Oliveira Guerra (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Dňa 22. októbra 2020 žalobkyňa zaslala Rade na základe článku 90 služobného poriadku sťažnosť proti napadnutému rozhodnutiu. Rozhodnutím z 8. marca 2021 menovací orgán Rady (ďalej len „MO“) považoval túto sťažnosť za zjavne neprípustnú z dôvodu nedostatku právomoci vyhovieť tejto sťažnosti (ďalej len „rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti“).

Žalobkyňa následne podala žalobu podľa článku 270 ZFEÚ, ktorou sa domáhala zrušenia napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom vymenúva pána Moreira Alvesa d'Oliveira Guerra za európskeho prokurátora a zamietajú jej kandidatúru, ako aj rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti.

Všeobecný súd zamietol žalobu a spresnil právny základ, na základe ktorého treba podať žalobu týkajúcu sa vymenovania európskych prokurátorov, a to článok 263 ZFEÚ, a nie článok 270 ZFEÚ. Tento posledný uvedený článok zavádza opravný prostriedok pre spory vo verejnej službe, ktorý je odlišný od všeobecných opravných prostriedkov, akým je žaloba o neplatnosť upravená článkom 263 ZFEÚ.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade uvádzal, že zo znenia článku 270 ZFEÚ vyplýva, že právomoc, ktorá je v ňom stanovená, sa vzťahuje na všetky spory medzi Úniou a jej zamestnancami v medziach a za podmienok stanovených služobným poriadkom a PZOZ.

Všeobecný súd ďalej pripomenul, že pojem spor medzi Úniou a jej zamestnancami je v judikatúre chápaný široko, čo vedie k tomu, že v tomto rámci sa preskúmajú spory týkajúce sa osôb, ktoré nemajú postavenie úradníka ani postavenie zamestnanca, ale ktoré si na toto postavenie robia nárok. To sa vzťahuje tiež na osoby, ktoré sú uchádzačmi o pracovné miesto, ktorého podmienky vymenovania sú stanovené v služobnom poriadku alebo v PZOZ.

Všeobecný súd ďalej uviedol, že pokiaľ ide o Európsku prokuratúru, nevzťahujú sa na ňu *per se* všetky ustanovenia služobného poriadku. Pokiaľ ide o európskych prokurátorov, iba podmienky ich zamestnania a odmeňovania patria do PZOZ a do právomoci orgánu oprávneného uzatvárať pracovné zmluvy Európskej prokuratúry. Podmienky a postupy vedúce k ich vymenovaniu sú odlišné.

Keďže tieto podmienky a postupy nie sú stanovené služobným poriadkom alebo PZOZ, ale článkom 16 nariadenia 2017/1939, ktorý v tejto súvislosti stanovuje osobitné konanie s vlastnými pravidlami, spory, ktoré sa ich týkajú, nemožno považovať za spory medzi Úniou a jedným z jej zamestnancov v zmysle článku 270 ZFEÚ. Všeobecný súd teda zjavne nemal právomoc rozhodovať o tejto žalobe proti rozhodnutiu o vymenovaní európskeho prokurátora na základe tohto posledného uvedeného článku.

Okrem toho, keďže napadnuté rozhodnutie nie je rozhodnutím, na ktoré sa vzťahuje služobný poriadok a PZOZ, nemožno sa domnievať, že na sťažnosť podanú žalobkyňou voči nemu, ako aj na rozhodnutie prijaté Radou na účely zamietnutia tejto sťažnosti sa môže vzťahovať služobný poriadok a PZOZ. Všeobecný súd teda zjavne nemal právomoc rozhodovať o rozhodnutí o zamietnutí sťažnosti.

⁶⁰⁶ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2020/1117 z 27. júla 2020, ktorým sa vymenúvajú európski prokurátori Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 244, 2020, s. 18).

Prináležalo žalobkyni vykonať výber právneho odôvodnenia svojej žaloby, zvoliac najvhodnejší právny základ, a nie súdu Únie. Túto žalobu pritom nemožno považovať za podanú na základe článku 263 ZFEÚ, keďže žalobkyňa sa výslovne dovolávala článku 270 ZFEÚ.

Pokiaľ ide o rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti, za predpokladu, že žalobkyňa mala v úmysle podať žalobu proti tomuto rozhodnutiu na základe článku 263 ZFEÚ, Všeobecný súd v každom prípade predovšetkým z tých istých dôvodov konštatuje, že MO nemal právomoc rozhodovať o sťažnosti proti rozhodnutiu o vymenovaní podanej žalobkyňou na základe článku 90 služobného poriadku. Rada teda správne zamietla túto sťažnosť a žaloba je teda v každom prípade zjavne v tejto súvislosti nedôvodná.

2. Príspevok na presídlenie

Rozsudok zo 7. septembra 2022, LR/EIB (T-529/20, [EU:T:2022:523](#))

„Verejná služba – Zamestnanci EIB – Odmeňovanie – Príspevok na presídlenie – Zriadenie bydliska zamestnanca v jeho vlastnej domácnosti po skončení služobného pomeru – Článok 13 prvý odsek druhá zarážka administratívnych predpisov uplatniteľných na zamestnancov EIB – Pojem domácnosť – Doslovný výklad podľa prevažujúcej jazykovej verzie – Neobmedzená právomoc – Spor finančného charakteru – Prípustnosť“

LR, bývalý zamestnanec Európskej investičnej banky (EIB), ju požiadal o vyplatenie príspevku na presídlenie z dôvodu, že po svojom odchode do dôchodku sa presťahoval mimo svojho miesta zamestnania.

EIB zamietla túto žiadosť z dôvodu, že je vlastníkom domu, do ktorého sa presídlil, a že v dôsledku toho nespĺňa podmienky na priznanie príspevku na presídlenie po skončení služobného pomeru podľa článku 13 administratívnych predpisov uplatniteľných na zamestnancov EIB (ďalej len „administratívne predpisy“). Keďže žiadosť LR o preskúmanie tohto zamietnutia bola tiež zamietnutá, LR podal na Všeobecný súd žalobu smerujúcu jednak na zrušenie rozhodnutia, ktorým mu bol zamietnutý nárok na príspevok na presídlenie, a jednak na to, aby bola EIB uložená povinnosť vyplatiť tento príspevok.

Všeobecný súd rozhodujúci v rozšírenej komore tejto žalobe vyhovel a spresnil podmienky priznania príspevku na presídlenie po skončení služobného pomeru podľa článku 13 administratívnych predpisov. V tomto rámci Všeobecný súd okrem iného poskytol spresnenia, pokiaľ ide o výklad tejto normy všeobecnej povahy, ktorú prijala EIB, v prípade jazykových rozdielov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd najprv konštatoval, že hoci článok 13 administratívnych predpisov stanovuje vyplatenie paušálneho príspevku na presídlenie zamestnancovi EIB, ktorý zmenil miesto svojho bydliska po skončení služobného pomeru s cieľom zriadiť si ho vo vzdialenosti najmenej päťdesiat kilometrov od svojho posledného miesta zamestnania, nárok na tento príspevok je však podmienený tým, že dotknutý zamestnanec si nezriadil svoje bydlisko vo svojej vlastnej domácnosti.

Pokiaľ ide o doslovný výklad tohto ustanovenia, Všeobecný súd poukázal na neexistenciu definície pojmov „bydlisko“ a „domácnosť“ v administratívnych predpisoch a možnosť vykladať rôzne na jednej strane výraz „propre foyer“ použitý vo francúzskej jazykovej verzii článku 13 administratívnych predpisov a na druhej strane výraz „own home“ použitý v jeho anglickom znení.

Po tom, čo pripomenul ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa v prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva Únie má predmetné ustanovenie v zásade vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou⁶⁰⁷, sa Všeobecný súd od tejto judikatúry odchyľil, a to za konkrétnych okolností prejednávanej veci, keďže jednak článok 13 administratívnych predpisov vychádza z návrhu vypracovaného a prijatého vo francúzštine a jednak EIB sa rozhodla v poslednom odseku úvodu administratívnych predpisov výslovne uviesť, že okrem iného anglické znenie uvedených ustanovení je „prekladom pôvodného francúzskeho znenia“.

Všeobecný súd tak na účely objektívneho určenia úmyslu autora sporného ustanovenia pri jeho prijatí rozhodol vykladať znenie článku 13 administratívnych predpisov v súlade s ich obvyklým významom v prevažujúcej jazykovej verzii, v danom prípade vo francúzskom jazyku.

V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že vo francúzskom jazyku pojem „foyer“ označuje miesto, kde je ohnisko, a v širšom zmysle miesto bydliska rodiny určitej osoby, zatiaľ čo pojem „résidence“ označuje miesto, kde je určitá osoba usadená. Zo znenia článku 13 administratívnych predpisov tak vyplýva, že vyplatenie paušálneho príspevku za presídlenie je vylúčené, ak sa nové bydlisko bývalého zamestnanca zhoduje s miestom, kde býva jeho rodina. Keďže obydlie vo vlastníctve určitej osoby nemusí nevyhnutne alebo systematicky zodpovedať miestu bydliska rodinných príslušníkov tejto osoby, z doslovného výkladu tohto ustanovenia vyplýva, že vyplatenie príspevku na presídlenie je vylúčené len vtedy, ak dotknutý zamestnanec premiestni svoje obvyklé bydlisko do miesta, kde bývajú jeho rodinní príslušníci, a nie, keď mu bydlisko, do ktorého sa zamestnanec presídľuje, patrí.

Tento doslovný výklad článku 13 administratívnych predpisov je podporený jeho kontextuálnym výkladom. Ostatné články administratívnych predpisov totiž používajú pojem „domácnosť“ na označenie miesta, kde majú rodinní príslušníci zamestnanca obvyklé bydlisko, a nie obydlie, ktoré je vo vlastníctve zamestnanca.

Všeobecný súd okrem toho poznamenal, že článok 5 ods. 4 prílohy VII k Služobnému poriadku úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok“) obsahuje ustanovenie o vylúčení nároku na príspevok na usídlenie, ktoré sa podľa judikatúry⁶⁰⁸ uplatní v prípade, že je úradník pridelený na miesto, kde už býva jeho rodina, a presťahuje sa za ňou. Všeobecný súd síce potvrdil, že EIB má funkčnú autonómiu pri určovaní podmienok zamestnávania jej zamestnancov, domnieval sa však, že táto inštitúcia nepreukázala, v čom je jej funkčná samostatnosť porušená tým, že sa táto judikatúra analogicky uplatní na ustanovenie o vylúčení z nároku na príspevok na presídlenie podľa článku 13 prvého odseku druhej zářazky administratívnych predpisov.

Všeobecný súd napokon uviedol, že teleologický výklad článku 13 administratívnych predpisov potvrdzuje tento doslovný a kontextuálny výklad uvedeného článku.

Účelom príspevku na presídlenie je pokryť a znížiť náklady vyplývajúce z presídlenia bývalého úradníka alebo zamestnanca do nového prostredia na neurčitý, ale dlhší čas z dôvodu zmeny jeho hlavného bydliska po definitívnom skončení jeho služobného pomeru.

Okolnosť, že sa zamestnanec pri skončení služobného pomeru presídli do obydlija, ktorého je vlastníkom alebo spoluvlastníkom, môže zaiste znížiť určité náklady spojené s jeho presídlením. Z takejto okolnosti však nemožno vyvodiť všeobecnú domnienku, že začlenenie dotknutého zamestnanca do iného prostredia, ako je prostredie jeho posledného miesta zamestnania, ho nevystavuje nijakým výdavkom.

⁶⁰⁷ Rozsudok z 21. decembra 2021, *Trapeza Peiraios* (C-243/20, [EU:C:2021:1045](#), bod 32 a citovaná judikatúra).

⁶⁰⁸ Rozsudok z 18. novembra 2015, *FH/Parlament* (F-26/15, [EU:F:2015:137](#), bod 35).

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd rozhodol, že EIB tým, že LR odmietla priznať príspevok na presídlenie z dôvodu, že je vlastníkom obydlija, do ktorého sa presídlil, porušila článok 13 administratívnych predpisov. V dôsledku toho Všeobecný súd toto rozhodnutie EIB zrušil.

Okrem toho Všeobecný súd analogicky uplatnil článok 91 ods. 1 služobného poriadku, ktorý v sporoch finančného charakteru vedených zamestnancami proti inštitúcii, priznáva súdu Únie neobmedzenú právomoc, a uložil EIB povinnosť zaplatiť príspevok na presídlenie spolu s úrokmi z omeškania⁶⁰⁹, čím vyhovel návrhom LR v tomto zmysle.

3. Ukončenie zmluvného záväzku

Rozsudok z 5. októbra 2022, WV/CdT (T-618/21, [EU:T:2022:603](#))

„Verejná služba – Dočasní zamestnanci – Pracovné voľno zo zdravotných dôvodov – Neospravedlnená neprítomnosť – Ukončenie zmluvy bez výpovednej lehoty – Článok 16 PZOZ – Článok 48 písm. b) PZOZ – Zodpovednosť“

WV bol v roku 1997 prijatý do pracovného pomeru v Prekladateľskom centre pre orgány Európskej únie (CdT) a v roku 2004 podpísal zmluvu na dobu neurčitú. Od 23. júla do 15. novembra 2019 bolo WV poskytnuté pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy. Jeho neprítomnosť od 18. novembra 2019 do 7. februára 2020 bola zo strany CdT považovaná za neospravedlnenú. Jeho neprítomnosti od 8. februára do 10. apríla 2020 a od 29. apríla do 4. mája 2020 boli zase zo strany CdT uznané za ospravedlnené. Od 5. mája 2020 sa jeho neprítomnosť považovala za neospravedlnenú.

Právna zástupkyňa WV požiadala o jeho odchod do invalidného dôchodku. Uviedla, že vzhľadom na zdravotný stav WV sa v blízkej budúcnosti nepredpokladá návrat do normálneho stavu. CdT listom zo 14. septembra 2020 túto žiadosť zamietol a informoval WV o tom, že zvažuje uplatnenie článku 48 písm. b) Podmienok zamestnávania ostatných zamestnancov Európskej únie (ďalej len „PZOZ“) s cieľom ukončiť jeho pracovný pomer.

Dňa 26. novembra 2020 bolo na základe vyššie citovaného ustanovenia, upravujúceho možnosť ukončiť pracovný pomer bez výpovednej lehoty v prípade, že zamestnanec po uplynutí obdobia pracovného voľna zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy nemôže pokračovať v plnení svojich povinností, prijaté rozhodnutie, ktorým bol pracovný pomer WV ukončený bez výpovednej lehoty. Následne podal WV na Všeobecný súd žalobu o zrušenie tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Všeobecný súd žalobe vyhovel a napadnuté rozhodnutie zrušil. Vo svojom rozsudku sa Všeobecný súd vyjadril k otázke, ktorá ešte nebola v judikatúre vyriešená, či správny orgán môže ukončiť pracovný pomer zamestnanca na základe článku 48 písm. b) PZOZ, vychádzajúc iba z neospravedlnenej neprítomnosti tohto zamestnanca, ako aj zo záujmu služby, a to bez toho, aby preskúmal, či sú splnené podmienky stanovené článkom 16 druhým odsekom PZOZ, na ktorý odkazuje článok 48 písm. b) PZOZ.

⁶⁰⁹ Rozsudok z 2. októbra 2001, *EIB/Hautem* (C-449/99 P, [EU:C:2001:502](#), bod 95).

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd uviedol, že z článku 16 druhého odseku a článku 48 písm. b) PZOZ vyplýva, že zmluvný pracovný pomer zamestnanca možno ukončiť, ak sú splnené dve podmienky, a to prekročenie obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy a nemožnosť zamestnanca pokračovať v plnení svojich povinností po uplynutí tohto obdobia.

Pokiaľ ide o prvú podmienku týkajúcu sa prekročenia obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, Všeobecný súd pripomenul, že pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, uvedené v článku 48 písm. b) PZOZ, po uplynutí ktorého sa musí posúdiť možnosť zamestnanca pokračovať v plnení svojich povinností, je pracovným voľnom stanoveným v článku 16 druhom odseku PZOZ.

Z výkladu článku 48 písm. b) PZOZ v spojení s článkom 16 druhým odsekom PZOZ vyplýva, že pracovný pomer zamestnanca možno ukončiť bez výpovednej lehoty po uplynutí obdobia jeho pracovného voľna zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy v prípade, že toto pracovné voľno presahuje buď obdobie troch mesiacov, alebo obdobie odpracované dotknutým zamestnancom, pokiaľ je toto obdobie dlhšie.

Preto na účely ukončenia pracovného pomeru žalobcu na základe článku 48 písm. b) PZOZ malo CdT povinnosť overiť, že táto podmienka bola splnená.

Všeobecný súd v tejto súvislosti skonštatoval, že CdT usúdilo, že neospravedlnená neprítomnosť WV tým, že na jej základe došlo k zániku jeho nárokov na pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, pozbavila správny orgán povinnosti overiť, že bola splnená podmienka týkajúca sa prekročenia obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, ktoré bolo žalobcovi poskytnuté. Platí však, že ani článok 48 písm. b) PZOZ, na ktorom je napadnuté rozhodnutie založené, ani ustanovenia článku 16 druhého odseku PZOZ, ktorý uvedenú podmienku zakotvuje, nestanovujú, že by rozhodnutie o ukončení pracovného pomeru bez výpovednej lehoty mohlo byť prijaté bez toho, aby sa predtým overilo prekročenie obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, priznané dotknutému zamestnancovi v súlade s podmienkami stanovenými v článku 16 druhom odseku PZOZ. Okrem toho zo žiadneho z týchto ustanovení, a ani z článku 59 služobného poriadku, ktorý okrem iného stanovuje právny režim uplatniteľný na pracovné voľno zo zdravotných dôvodov a neospravedlnenú neprítomnosť, nevyplýva, že by overenie podmienky týkajúcej sa prekročenia obdobia pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, stanovené v článku 16 druhom odseku PZOZ, mohlo byť v prípade neospravedlnenej neprítomnosti ku dňu sporného ukončenia pracovného pomeru, ako aj pred týmto dňom, nahradené konštatovaním takejto neprítomnosti. V dôsledku uvedeného CdT napadnutým rozhodnutím uplatnilo podmienku neospravedlnenej neprítomnosti, ktorá v článku 48 písm. b) a článku 16 druhom odseku PZOZ nie je stanovená, a ukončilo pracovný pomer WV na dobu neurčitú WV bez toho, aby overilo, že bola splnená prvá podmienka stanovená v týchto ustanoveniach.

Pokiaľ ide o druhú podmienku, týkajúcu sa nemožnosti zamestnanca pokračovať v plnení svojich povinností po uplynutí obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, Všeobecný súd skonštatoval, že z listov právnej zástupkyne WV vyplýva, že WV uznal, že nemá možnosť pokračovať v plnení svojich povinností, čo CdT zohľadnilo v napadnutom rozhodnutí, keď prevzalo obsah uvedených listov.

Keďže však deň, ku ktorému mala byť táto nemožnosť konštatovaná, je podľa článku 48 písm. b) PZOZ dňom, ktorý nastal po uplynutí obdobia stanoveného pre pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy, pričom vo vzťahu k tomuto obdobiu už bolo vyššie uvedené, že zo strany CdT nebolo posúdené, druhú podmienku nemožno považovať za splnenú. Všeobecný súd preto dospel k záveru, že CdT prijatím napadnutého rozhodnutia porušilo článok 48 písm. b) a článok 16 druhý odsek PZOZ.

XVI. Návrhy na nariadenie predbežného opatrenia

Uznesenie z 30. marca 2022, RT France/Rada (T-125/22 R, neuverejnené, [EU:T:2022:199](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine – Dočasný zákaz vysielania a pozastavenie povolení na vysielanie obsahu určitých médií – Zaradenie na zoznam subjektov, na ktoré sa uplatňujú reštriktívne opatrenia – Právomoc Rady – Právo na obhajobu – Právo byť vypočutý – Sloboda prejavu a právo na informácie – Proporcionalita – Sloboda podnikania – Zásada zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti“

Po vojenskej agresii Ruskej federácie (ďalej len „Rusko“) proti Ukrajine 24. februára 2022 prijala Rada Európskej únie 1. marca 2022⁶¹⁰ niekoľko nových opatrení, ktoré dopĺňajú opatrenia, ktoré Rada prijímala od roku 2014 vzhľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizovalo situáciu na Ukrajine⁶¹¹. Cieľom týchto nových opatrení bolo pozastaviť vysielanie niektorých médií vrátane RT France v Európskej únii alebo smerom do Únie. Podľa Rady Rusko vykonávalo propagandistické aktivity zamerané na členov občianskej spoločnosti v EÚ a jej susedných krajinách, pričom závažným spôsobom skresľovalo a manipulovalo fakty a na tento účel využívalo médiá pod kontrolou ruského vedenia.

RT podala na Všeobecný súd Európskej únie žalobu o zrušenie aktov Rady.⁶¹² Podala tiež návrh na vydanie predbežného opatrenia s cieľom dosiahnuť odklad jeho vykonania.

Predseda Všeobecného súdu svojím uznesením z 30. marca 2022 zamietol návrh RT France na nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu, že chýbala podmienka naliehavosti na odklad výkonu rozhodnutia a že rovnováha záujmov bola v prospech Rady.

Posúdenie predsedu Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu najprv skúmal, či argumenty predložené RT France preukazujú splnenie podmienky naliehavosti, ktorá je potrebná na to, aby sudca rozhodujúci o predbežnom opatrení mohol odložiť výkon rozhodnutia alebo nariadiť iné predbežné opatrenia. RT France po prvé tvrdila, že predmetné reštriktívne opatrenia budú mať dramatické hospodárske, finančné a ľudské dôsledky, keďže jej bránia v podnikaní. V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu predovšetkým konštatoval, že zo sociálneho hľadiska údaje poskytnuté spoločnosťou RT France neumožňujú zistiť počet pracovných miest, ktoré by boli v krátkom čase priamo ohrozené, dátum, ku ktorému by spoločnosť prestala disponovať prostriedkami potrebnými na vyplácanie miezd svojim zamestnancom, a návrh sociálneho plánu, ktorý by pravdepodobne zaviedla, najmä pokiaľ ide o možnosti preloženia alebo opätovného zamestnania dotknutých zamestnancov. Tvrdená škoda je preto čisto ekonomická a finančná. Predseda Všeobecného súdu pripomenul, že tento druh ujmy

⁶¹⁰ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/351 z 1. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2022, s. 5) a nariadenie Rady (EÚ) 2022/350 z 1. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2022, s. 1).

⁶¹¹ Rozhodnutie Rady 2014/512/SZBP z 31. júla 2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 229, 2014, s. 13).

⁶¹² V tejto súvislosti pozri rozsudok z 27. júla 2022, **RT France/Rada** (T-125/22, [EU:T:2022:483](#)).

nemožno až na výnimočné okolnosti považovať za nenapraviteľnú, pretože finančná náhrada je vo všeobecnosti schopná vrátiť situáciu poškodenej strany do stavu pred vznikom škody. Sudca rozhodujúci o predbežnom opatrení musí mať k dispozícii konkrétne a presné údaje podložené podrobnými a overenými listinnými dôkazmi, ktoré preukazujú situáciu účastníka, ktorý žiada o predbežné opatrenie, a umožňujú posúdiť dôsledky, ktoré by nastali v prípade, že by sa požadované opatrenia neuplatnili. Predseda Všeobecného súdu konštatoval, že RT France nevysvetlila svoju finančnú situáciu a v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia neuviedla žiadne údaje, najmä číselné, ktoré by umožnili posúdiť vážnu a nenapraviteľnú povahu jej finančnej ujmy a preukázať riziko jej vzniku.

V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu pripomína, že hoci RT France nemôže vysielat svoje programy, a teda nemôže vykonávať svoju činnosť, zákaz vysielania je práve cieľom týchto opatrení a že nestačí, aby RT France predložila všeobecné a abstraktné úvahy týkajúce sa jej finančnej životaschopnosti na to, aby sa dospelo k záveru, že v tejto súvislosti existuje bezprostredné riziko. Predseda Všeobecného súdu v tejto súvislosti dodáva, že povinnosť pozastaviť vysielanie RT France v Únii alebo smerom do Únie je len dočasná a že napadnuté opatrenia nebránia vysielaniu jej obsahu mimo Únie.

Vzhľadom na tieto skutočnosti RT France teda nepreukázala, že by utrpela vážnu a nenapraviteľnú finančnú ujmu, keby sa nenariadil požadovaný odklad výkonu rozhodnutia.

Pokiaľ ide po druhé o tvrdenie RT France, že napadnuté akty vážne poškodzujú jej povest', keďže je v nich prezentovaná ako médium pod stálou a výlučnou kontrolou ruských orgánov, predseda Všeobecného súdu uviedol, že akákoľvek ujma na jej povesti už bola spôsobená napadnutými aktmi a bude trvať dovtedy, kým tieto akty nebudú zrušené rozsudkom vo veci samej. Účelom konania o predbežnom opatrení však nie je zabezpečiť náhradu už utrpenej ujmy a zrušenie napadnutých aktov po skončení konania vo veci samej by predstavovalo dostatočnú náhradu tvrdenej nemajetkovej ujmy. Okrem toho je vydanie požadovaného predbežného opatrenia odôvodnené len vtedy, ak je predmetný akt rozhodujúcou príčinou údajnej vážnej a nenapraviteľnej ujmy. Nebolo pritom preukázané, že údajná škoda, konkrétne skutočnosť, že RT France bola prezentovaná ako médium pod stálou a výlučnou kontrolou ruských orgánov, bola rozhodujúcou príčinou napadnutých aktov, keďže iné zdroje už predtým kritizovali nedostatok objektivity a nezávislosti RT France voči ruskej vláde.

Po tretie, RT France tvrdila, že závažnosť a nenapraviteľnosť ujmy je preukázaná skutočnosťou, že činnosť informačnej služby je úplne a trvalo obmedzená a že takéto činy sú nenapraviteľné a obzvlášť závažné v demokratických spoločnostiach. Predseda Všeobecného súdu zdôraznil, že bolo úlohou RT France, aby uviedla a preukázala pravdepodobný vznik takejto ujmy, a poznamenal, že sa vo všeobecnosti a abstraktné odvoláva na porušenie, ktoré by napadnuté akty spôsobili demokratickému charakteru európskej spoločnosti bez toho, aby spresnila, ako sa jej toto porušenie týka alebo ako ju ovplyvňuje. Predseda Všeobecného súdu preto konštatoval, že podmienka naliehavosti nie je preukázaná.

Domnieval sa tiež, že predmetné zváženie záujmov svedčí je v prospech Rady, keďže záujmy, ktoré táto inštitúcia sleduje, súvisia s potrebou chrániť členské štáty pred dezinformačnými a destabilizačnými kampaňami, ktoré uskutočňujú médiá pod kontrolou ruských predstaviteľov a ktoré ohrozujú verejný poriadok a bezpečnosť v Únii v kontexte vojenskej agresie proti Ukrajine. Predstavujú teda verejný záujem zameraný na ochranu európskej spoločnosti a sú súčasťou celkovej stratégie na čo najrýchlejšie ukončenie agresie, ktorej je Ukrajina vystavená. V tejto súvislosti by okamžité pozastavenie platnosti napadnutých aktov mohlo ohroziť plnenie cieľov Únie, najmä mierových, v súlade s článkom 3 ods. 1 a 5 Zmluvy o Európskej únii.

Záujmy, na ktoré sa RT France odvolávala, sa týkajú situácie jej zamestnancov a jej finančnej životaschopnosti. Ide o záujmy súkromnej spoločnosti, ktorej hlavné činnosti sú dočasne zakázané.

Predseda Všeobecného súdu dodal, že v prípade, že by RT France mala úspech v súvislosti so zrušením napadnutých aktov v konaní vo veci samej, môže byť ujma spôsobená poškodením jej záujmov ohodnotená, takže prípadne vzniknutá škoda môže byť predmetom následnej náhrady škody. Nakoniec spresňuje, že vzhľadom na predmetné mimoriadne okolnosti súd rozhodujúci vo veci samej rozhodol, že sa bude rozhodovať v skrátanom konaní, takže o návrhu RT France na zrušenie sa rozhodne v čo najkratšom čase.⁶¹³

Vzhľadom na uvedené skutočnosti predseda Všeobecného súdu rozhodol zamietnuť návrh na nariadenie predbežného opatrenia bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o existencii *fumus boni iuris*.

Uznesenie z 31. marca 2022, AL/Rada (T-22/22 R, neuverejnené, [EU:T:2022:200](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Verejná služba – Úradníci – Disciplinárne konanie – Odvolanie z funkcie – Návrh na nariadenie predbežného opatrenia – Naliehavosť – Fumus boni iuris – Zváženie záujmov“

Al, úradník Rady Európskej únie, podal v rokoch 2009 až 2019 viacero vyhlásení menovaciemu orgánu (ďalej len „MO“) s cieľom získať peňažné príspevky a výhody stanovené služobným poriadkom úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok“) pre určitý počet osôb, ktoré boli počas obdobia služby začlenené do jeho rodiny, a najmä pre jeho adoptívneho syna so zdravotným postihnutím.

V nadväznosti na obavy vyjadrené menovacím orgánom v súvislosti s týmito žiadosťami o rodinné prídavky začal Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vyšetrovanie týkajúce sa podozrení z podvodu zo strany žalobcu týkajúceho sa zloženia rodiny, ako aj podmienok vyžadovaných na získanie rodinných prídavkov.

OLAF po skončení svojho vyšetrovania okrem iného odporučil Rade, aby jednak prijala všetky vhodné opatrenia na vymáhanie sumy, ktorá bola žalobcovi neoprávnene vyplatená, a jednak začala voči nemu disciplinárne konanie. V nadväznosti na disciplinárne konanie Rada prijala rozhodnutie o odvolaní žalobcu z funkcie (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). MO sa však rozhodol čiastočne vyhovieť sťažnosti podanej žalobcom proti niektorým rozhodnutiam o finančnom vymáhaní a obnoviť vyplácanie predmetných príspevkov.

Predseda Všeobecného súdu, ktorému bol predložený návrh na nariadenie predbežného opatrenia podaný žalobcom v rovnakom čase ako žaloba o zrušenie napadnutého rozhodnutia, vyhovel tomuto návrhu a nariadil Rade pozastaviť výkon napadnutého rozhodnutia.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Po prvé, v rámci skúmania podmienky naliehavosti, pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, podľa ktorého je odklad výkonu napadnutého rozhodnutia nevyhnutný na ochranu zdravia, ba dokonca života jeho zdravotne postihnutého syna, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že tvrdenú ujmu môže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení zohľadniť len v rozsahu, v akom môže byť spôsobená záujmom účastníka konania navrhujúceho predbežné opatrenie. Z toho vyplýva, že súd rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení môže prípadne zohľadniť náhradu škody, ktorú môže výkon

⁶¹³ V tejto súvislosti pozri rozsudok z 27. júla 2022, *RT France/Rada* (T-125/22, [EU:T:2022:483](#)).

napadnutého rozhodnutia spôsobiť inému účastníkovi konania, než je ten, ktorý žiada o predbežné opatrenie, len v rámci zvažovania dotknutých záujmov.

Za týchto podmienok môže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení zohľadniť ujmu na zdraví a živote zdravotne postihnutého syna, ako aj ujmy súvisiace so stratou finančných výhod pre svojho syna, na ktoré sa odvolával žalobca, len v rozsahu, v akom môžu byť spôsobené žalobcovi.

Nemožno spochybniť, že zdravie syna je stredobodom záujmu a obáv otca, či už je adoptovaný alebo nie. Vážna a nenapraviteľná ujma na zdraví a živote jeho syna, ktorú tvrdí žalobca, sa ho preto môže priamo dotknúť ako adoptívneho otca.

Žalobca ako osamelý rodič, ktorý prevzal a naďalej preberá zodpovednosť za liečbu a výchovu svojho adoptovaného syna, ktorý je postihnutý mozgovou obrnou/vrodenou spastickou tetraparézou a súvisiacimi patologickými stavmi, by totiž nevyhnutne utrpel osobnú vážnu a nenapraviteľnú ujmu, ak by z dôvodu neexistencie potrebnej lekárskej pomoci nebolo možné zabezpečiť zdravotný stav jeho adoptovaného syna až do prípadného priaznivého rozsudku vo veci samej.

Keďže táto zdravotná podpora závisí od príspevkov a finančných výhod, na ktoré mali žalobca a jeho syn nárok na základe postavenia žalobcu ako úradníka, strata týchto príspevkov a výhod by žalobcovi spôsobila priamu ujmu. Žalobca ako osamelý rodič, ktorý je finančne zodpovedný za zdravotnú podporu a výchovu svojho adoptovaného syna so zdravotným postihnutím, utrpí osobnú vážnu a nenapraviteľnú ujmu, ak bude jeho syn zbavený tejto zdravotnej a vzdelávacej podpory, čím bude vystavený údajnému ohrozeniu jeho zdravia.

Po druhej predseda Všeobecného súdu pripustil existenciu *fumus boni iuris*, keďže niektoré žalobné dôvody uvádzané žalobcom sa na prvý pohľad zdajú byť vážne.

V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu pripomína, že rozhodnutie o uložení sankcie odvolania z funkcie nevyhnutne zahŕňa citlivé úvahy zo strany inštitúcie vzhľadom na mimoriadne závažné dôsledky, ktoré z neho vyplývajú. Inštitúcia má v tomto ohľade širokú diskrečnú právomoc a Všeobecný súd nemôže nahradiť posúdenie MO. Súdne preskúmanie sa obmedzuje na overenie vecnej správnosti skutkových zistení, neexistencie zjavne nesprávneho posúdenia skutkového stavu a neexistencie zneužitia právomoci. Okrem toho zákonnosť akejkoľvek disciplinárnej sankcie predpokladá, že skutočnosti, ktoré sa dotknutej osobe vytykajú, sú preukázané.

V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu zastával názor, bez toho, aby bolo dotknuté budúce rozhodnutie súdu vo veci samej, že zníženie vymáhaných súm musí mať priamy vplyv na disciplinárnu sankciu uloženú žalobcovi a že pri určovaní závažnosti pochybenia a rozhodovaní o disciplinárnej sankcii, ktorá sa má uložiť žalobcovi, MO mal pri analýze povahy pochybenia a okolností, za ktorých bolo spáchané, zohľadniť skutočnosť, že príslušné vnútroštátne orgány nezačali žiadne trestné konanie alebo trestné stíhanie v súvislosti s pochybením, ktoré sa mu vytyka.

Okrem toho predseda Všeobecného súdu uznáva, že hoci dobré životné podmienky detí nemôžu v žiadnom prípade ospravedlniť konanie žalobcu, na prvý pohľad sa zdá, že MO mal túto okolnosť zohľadniť ako dôvod, ktorý viedol žalobcu k spáchaniu pochybenia, najmä keď, ako uznáva aj samotný MO, žalobca nemal zlý úmysel alebo snahu osobne sa obohatiť.

Po tretie a v poslednom rade, pokiaľ ide o zvažovanie záujmov, a najmä pokiaľ ide o záujem Rady, predseda Všeobecného súdu pripomína, že povinnosť lojality má určite vplyv na zachovanie vzťahu osobnej dôvery medzi inštitúciou a jej úradníkmi, ktoré je podmienkou zachovania pracovného pomeru. Táto povinnosť si vyžaduje nielen to, aby sa úradníci zdržali správania, ktoré poškodzuje dôstojnosť ich funkcie a úctu, ktorú si zasluhuje inštitúcia a jej orgány, ale aj to, aby sa správali spôsobom, ktorý vylučuje akékoľvek podozrenie, aby sa zachovával vzťah dôvery, ktorá existuje medzi nimi a inštitúciou. Z toho však nevyplýva, že akékoľvek porušenie povinnosti lojality by systematicky viedlo k strate tejto dôvery, a teda k prepusteniu zo zamestnania ako nevyhnutnému dôsledku.

Na druhej strane, pokiaľ by neboli nariadené predbežné opatrenia, o ktoré žiadal žalobca, adoptovaný syn žalobcu by už nedostával príspevky, ktoré mu umožňujú mať lekársku starostlivosť nevyhnutnú na jeho prežitie. Zvažovanie záujmov preto svedčí v prospech žalobcu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel.

**Uznesenie z 25. apríla 2022, HB/Komisia, T-408/21 R, neuverejnené,
[EU:T:2022:241](#))**

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Verejné zákazky na služby – Nezrovnalosti v postupe zadávania zákazky – Vymáhanie neoprávnene vyplatených súm – Rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Naliehavosť – Fumus boni iuris – Zváženie záujmov“

V rámci dvoch verejných obstarávaní vyhlásených Európskou úniou, ako sú opísané nižšie,⁶¹⁴ boli dve zákazky zadane⁶¹⁵ konzorciu, ktoré koordinovala žalobkyňa HB, spoločnosť s ručením obmedzeným podľa belgického práva, ktorej jediným akcionárom bola iná spoločnosť s ručením obmedzeným.

Na základe analytickej správy Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) Komisia najprv pozastavila plnenie zmlúv TACIS a CARDS z dôvodu, že pri ich zadávaní došlo k závažným chybám alebo nezrovnalostiam, alebo k podvodu. Následne prijala dve rozhodnutia o znížení dlžných súm podľa týchto zmlúv a o vymáhaní neoprávnene vyplatených súm. Nakoniec prijala dve rozhodnutia, ktoré predstavujú exekučný titul, týkajúce sa vymáhania každej z pohľadávok voči žalobkyni v rámci každej z dvoch zmlúv TACIS a CARDS.

Predseda Všeobecného súdu, ktorý rozhodoval o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia podanom žalobkyňou súčasne so žalobou o zrušenie posledných dvoch uvedených rozhodnutí, vyhovel tomuto návrhu a nariadil Komisii, aby pozastavila vykonávanie týchto rozhodnutí.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu najprv preskúmal podmienku naliehavosti navrhovaných predbežných opatrení a dospel k záveru, že v tomto prípade je splnená. V tejto súvislosti, keďže uvádzaná škoda je výlučne finančná, pripomenul, že v takomto prípade sú navrhované predbežné opatrenia odôvodnené, ak sa zdá, že v prípade ich neexistencie by sa účastník konania, ktorý o ne žiada, dostal do situácie, ktorá by mohla ohroziť jeho finančnú životaschopnosť pred prijatím rozhodnutia o ukončení konania vo veci samej, alebo že by sa výrazne zmenili jeho podiely na trhu, najmä vzhľadom na veľkosť a obrat jeho podniku, prípadne vzhľadom na charakteristiky skupiny podnikov, do ktorej patrí.

Pokiaľ ide konkrétne o prípadnú platobnú neschopnosť spoločnosti, nemusí nevyhnutne znamenať, že podmienka naliehavosti je splnená. V kontexte skúmania finančnej životaschopnosti spoločnosti sa totiž posúdenie jej majetkovej situácie môže vykonať najmä s prihliadnutím na charakteristiky skupiny, s ktorou je spoločnosť spojená svojimi akcionármi, čo môže viesť sudcu rozhodujúceho o predbežných opatreniach k záveru, že podmienka naliehavosti nie je splnená napriek predvídateľnému stavu platobnej neschopnosti spoločnosti.

⁶¹⁴ Pokiaľ ide o skutkové a právne okolnosti sporu, pozri uznesenie z 20. októbra 2022, **PB/Komisia** (T-407/21 R, [EU:T:2022:655](#)) uvedené v tej istej časti na s. 303.

⁶¹⁵ Zmluvy s referenčným číslom TACIS/2006/101-510 a CARDS/2008/166-429.

V prejednávanej veci predseda Všeobecného súdu s cieľom posúdiť finančnú silu spoločnosti žalobkyne pripomenul právnu formu žalobkyne, jej akcionárov a konštatoval, že jej konateľ je tiež spoločne so žalobkyňou zodpovedný voči Komisii za sumu uloženú napadnutými rozhodnutiami. Z týchto okolností vyvodil, že spôsob, akým žalobca patrí do tejto skupiny, a charakteristiky tejto skupiny, najmä finančné možnosti, ktorými disponuje ako celok, predstavujú podstatné prvky na účely preskúmania naliehavosti návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Vzhľadom na údaje predložené žalobkyňou sa domnieval, že po prvé je zrejmé, že celková výška aktív patriacich skupine, do ktorej patrí žalobkyňa, je podstatne nižšia ako suma presahujúca 5 000 000,00 eur, ktorú tvrdí Komisia. Po druhé osvedčenie podnikového audítora potvrdzuje, že zaistenie majetku dvoch spoločností v skupine, do ktorej patrí aj žalobkyňa, možno považovať za okolnosť, ktorá môže ohroziť kontinuitu prevádzky, a teda potenciálny zánik týchto spoločností. Predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že na to, aby sa zabránilo vážnej a nenapraviteľnej ujme na záujmoch žalobkyne, je potrebné, aby bolo pozastavenie výkonu napadnutých rozhodnutí vyhlásené a nadobudlo účinnosť pred rozhodnutím vo veci samej.

Po druhé predseda Všeobecného súdu skúmal podmienku týkajúcu sa *fumus boni iuris* a v tejto súvislosti vykonal *prima facie* preskúmanie dôvodnosti výhrad, ktoré žalobkyňa uviedla na podporu žaloby vo veci samej, a teda overil, či aspoň jedna z nich je tak dostatočne závažná, aby nebola zamietnutá v konaní o nariadení predbežného opatrenia.

Pokiaľ ide o žalobný dôvod založený na nedostatku právomoci Komisie prijať napadnuté rozhodnutia, na neexistencii právneho základu a na porušení zásady legitímnej dôvery, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že nariadenie o rozpočtových pravidlách môže slúžiť ako právny základ⁶¹⁶ pre Komisiu na prijatie rozhodnutí, ktoré sú exekučným titulom,⁶¹⁷ aj keď má sporný peňažný záväzok zmluvnú povahu. Na jednej strane však súd Únie nemá právomoc rozhodovať o žalobe o neplatnosť, ak sa právna situácia žalobcu nachádza výlučne v rámci zmluvných vzťahov, ktorých právny režim sa riadi vnútroštátnymi pravidlami určenými zmluvnými stranami, a na druhej strane Komisia nemôže prijať rozhodnutie, ktoré predstavuje exekučný titul v rámci zmluvných vzťahov, ktoré neobsahujú rozhodcovskú doložku v prospech súdu Únie, a ktoré preto patria do právomoci súdov členského štátu. Právomoc Komisie prijímať rozhodnutia, ktoré predstavujú exekučný titul v rámci zmluvných vzťahov, sa preto musí obmedziť na zmluvy, ktoré obsahujú rozhodcovskú doložku zverujúcu právomoc súdu Únie.

V prejednávanej veci, hoci sa napadnuté rozhodnutia zakladajú na ZFEÚ a na nariadení o rozpočtových pravidlách, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že zmluvy neobsahujú rozhodcovskú doložku, na základe ktorej by bola daná právomoc súdov Únie.

Dospel k záveru, že bez toho, aby bolo dotknuté rozhodnutie Všeobecného súdu o žalobe vo veci samej, sa žalobný dôvod, ktorý žalobca uvádza, zdá byť na prvý pohľad nepodložený. Vyžaduje si preto dôkladné preskúmanie, ktoré nemôže vykonať sudca rozhodujúci o predbežnom opatrení, ale musí sa vykonať v rámci konania vo veci samej.

Po tretie predseda Všeobecného súdu zvážil riziká spojené s každým z možných riešení. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o záujem žalobkyne na odklade výkonu napadnutých rozhodnutí, konštatoval, že

⁶¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1).

⁶¹⁷ V zmysle článku 299 ZFEÚ.

za okolností prípadu by výkon napadnutých rozhodnutí pravdepodobne viedol k ukončeniu hospodárskej činnosti žalobkyne. Pokiaľ ide o záujem na okamžitom uplatnení napadnutých rozhodnutí, konštatoval, že Komisia v tejto súvislosti neposkytla žiadne vysvetlenie a že sa zrejme domnievala, že v prejednávanej veci by bolo vhodné odložiť výkon napadnutých rozhodnutí. Predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že zvažovanie záujmov svedčí v prospech odkladu výkonu napadnutých rozhodnutí.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel.

Uznesenie z 30. mája 2022, OT/Rada (T-193/22 R, neuverejnené, [EU:T:2022:307](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Spoločná zahraničná a bezpečnostná – Reštriktívne opatrenia prijaté s ohľadom na konanie Ruska, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny – Zmrazenie finančných prostriedkov – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Neexistencia fumus boni iuris – Neexistencia naliehavosti“

V nadväznosti na vojenskú agresiu Ruskej federácie (ďalej len „Rusko“) 24. februára 2022 voči Ukrajine Rada Európskej únie prijala 15. marca 2022 rozhodnutie (SZBP) 2022/429 a vykonávacie nariadenie (EÚ) 2022/427⁶¹⁸, ktorým sa meno žalobcu doplnilo do zoznamov osôb, subjektov a orgánov, ktoré Rada prijala od roku 2014 v dôsledku podpory akcií, ktoré narúšajú alebo ohrozujú územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny.

OT podal na Všeobecný súd Európskej únie žalobu o zrušenie aktov Rady. Podal tiež návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal odkladu výkonu týchto aktov a vydania rôznych predbežných opatrení.

Uznesením z 30. mája 2022 predseda Všeobecného súdu zamietol návrh OT na nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu nesplnenia podmienok týkajúcich sa *fumus boni iuris* a podmienky naliehavosti.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu na úvod skúmal, či je splnená podmienka týkajúca sa *fumus boni iuris*, a to tak, že *prima facie* preskúmal dôvodnosť tvrdení žalobcu vo veci samej. Žalobca uvádzal rôzne žalobné dôvody na preukázanie protiprávnosti opatrení, ktoré voči nemu Rada prijala.

Predseda Všeobecného súdu najprv preskúmal tvrdenie žalobcu týkajúce sa porušenia práva na obhajobu a pripomenul, že v rámci prvého zápisu do týchto zoznamov si dodržiavanie práva na obhajobu a práva na súdnu ochranu vyžaduje, aby príslušný orgán Únie – v tomto prípade Rada – oznámil dotknutej osobe informácie, ktorými voči nej disponuje, aby sa mohla brániť, a v prípade potreby sa obrátiť na súd Únie a účinne vyjadriť svoje stanovisko k dôvodom zápisu. S cieľom zabezpečiť, aby opatrenia mali účinok prekvapenia a mohli sa uplatňovať okamžite, však Rada nie je povinná informovať dotknutú osobu o dôvodoch opatrení pred jej prvým zaradením do zoznamu, ale až súčasne s prijatím príslušného rozhodnutia alebo bezprostredne po ňom.

⁶¹⁸ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/429 z 15. marca 2022, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie Rady 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 871, 2022, s. 44) a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/427 z 15. marca 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 871, 2022, s. 1).

Keďže adresa žalobcu nebola verejná, v prejednávanej veci Rada uverejnila v *Úradnom vestníku Európskej únie* zo 16. marca 2022⁶¹⁹ oznámenie, v ktorom žalobcu informovala o rozhodnutí Rady uložiť mu reštriktívne opatrenia a uviedla, že dôvody zaradenia do zoznamu sú uvedené v prílohách k dotknutým aktom, ako aj o jeho práve podať Rade žiadosť o preskúmanie tohto rozhodnutia. Dôvody rozhodnutia teda boli oznámené žalobcovi. Predseda Všeobecného súdu dospel *prima facie* k záveru, že neexistencia individuálneho oznámenia predmetného rozhodnutia žalobcovi neporušila jeho právo na obhajobu.

Okrem toho, keďže akt spôsobujúci ujmu je dostatočne odôvodnený vtedy, keď bol prijatý v kontexte, ktorý bol dotknutej osobe známy a umožňuje jej pochopiť dosah opatrenia prijatého vo vzťahu k nej, predseda Všeobecného súdu uvádza, že v prejednávanej veci možno ťažko spochybníť, že žalobca mal v plnom rozsahu vedomosť o kontexte, v ktorom boli prijaté opatrenia, ktoré sa ho týkajú. Na prvý pohľad je totiž zrejmé, že odôvodnenie bolo dostatočne jasné a presné, aby žalobca mohol pochopiť dôvody, pre ktoré bolo jeho meno zaradené do predmetných zoznamov, a že Rada žalobcovi poskytla celý spis týkajúci sa jeho osoby.

Pokiaľ ide po druhé o žalobný dôvod žalobcu založený na porušení povinnosti odôvodnenia, predseda Všeobecného súdu konštatuje, že žalobca v skutočnosti namieta dôvodnosť odôvodnenia, ktoré voči nemu uplatnila Rada. V tejto súvislosti zo spisu vyplýva, že dôkazy, ktoré Rada zohľadnila, predstavujú *prima facie* súbor dostatočne konkrétnych, presných a zhodných nepriamych dôkazov, ktoré umožňujú kvalifikovať skutočnosti pripísané žalobcovi ako konanie, ktoré narúša alebo ohrozuje územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny, a tým podporiť dôvody jeho zaradenia na zoznam. Keďže skutočnosti, na ktoré sa Rada odvoláva, predchádzali dátumu ruskej invázie na Ukrajinu a netýkajú sa tohto konfliktu, a keďže žalobca nepredložil žiadne ďalšie dôkazy o opaku, predseda Všeobecného súdu sa domnieva, že *prima facie* nie je dôvod pochybovať o spoľahlivosti skutočností, na ktoré sa Rada odvoláva.

Pokiaľ ide o tretí žalobný dôvod žalobcu založený na porušení zásady proporcionality, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že základné práva nepoživajú absolútnu ochranu podľa práva Únie, ale musia byť zohľadnené vo vzťahu k ich funkcii v spoločnosti. Obmedzenia sa preto môžu uložiť, ak spĺňajú ciele všeobecného záujmu Únie a ak vzhľadom na sledovaný cieľ nepredstavujú neprimeraný a neúnosný zásah, ktorý by mohol narušiť podstatu zaručeného práva. V prejednávanej veci sa vzhľadom na základný cieľ ochrany civilného obyvateľstva zmrazenie finančných prostriedkov a zákaz vstupu na územie Únie, o ktorých bolo rozhodnuté voči žalobcovi, nezdajú byť neprimerané. Predseda Všeobecného súdu tiež konštatoval, že alternatívne a menej reštriktívne opatrenia by neboli rovnako účinné pri dosahovaní sledovaného cieľa, konkrétne vytvorenie tlaku proti podpore konaní narúšajúcich alebo ohrozujúcich územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny, najmä vzhľadom na možnosť obchádzať uložené obmedzenia. Vzhľadom na prvoradý význam zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti sa teda predmetné obmedzenia na prvý pohľad zdajú byť odôvodnené cieľom všeobecného záujmu a nezdajú sa byť neprimerané vo vzťahu k sledovaným cieľom.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že tvrdenia žalobcu na podporu jeho návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nepreukázali existenciu *fumus boni iuris*.

⁶¹⁹ Oznámenie určené osobám, subjektom a orgánom, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia ustanovené v rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP v znení rozhodnutia Rady (SZBP) 2022/429 a nariadenia Rady (EÚ) č. 269/2014, ktoré sa vykonáva nariadením Rady (EÚ) 2022/427 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ 2022, C 121I, s. 1).

Toto riešenie je podľa predsedu Všeobecného súdu v súlade s posúdením podmienky týkajúcej sa naliehavosti požadovaných opatrení.

V prejednávanej veci mal žalobca, ktorý sa domáha nariadenia predbežného opatrenia v rozsahu, v akom ho napadnuté opatrenia zbavujú slobody pohybu a možnosti stretávať sa so svojou rodinou, možnosť z naliehavých humanitárnych dôvodov požiadať orgány dotknutého členského štátu o výnimku zo zákazu, ktorý sa na neho vzťahuje. Nepreukázal však, že vyčerpал všetky možnosti získania takejto výnimky. Takisto nepreukázal existenciu vážnej a nenapraviteľnej ujmy, ktorá by odôvodňovala jeho zlúčenie s rodinou. Nakoniec žalobca požiadal o uvoľnenie niektorých zmrazených finančných prostriedkov, ako to umožňujú napadnuté opatrenia, takže predseda Všeobecného súdu sa domnieval, že výnimky, ktoré v tejto súvislosti získal, umožňujú rodine žalobcu viesť normálny život. Predseda Všeobecného súdu preto dospel k záveru, že podmienka naliehavosti chýba, a preto treba návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnuť.

Uznesenie z 8. júna 2022, Maďarsko/Komisia (T-104/22 R, neuverejnené, [EU:T:2022:351](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Prístup k dokumentom – Nariadenie (ES) č. 1049/2001 – Európsky štrukturálny a investičný fond – Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013 – Dokument vydaný členským štátom – Návrh na odklad výkonu – Fumus boni iuris – Naliehavosť – Vyváženie záujmov“

Na základe žiadosti adresovanej Komisii o prístup k dokumentom týkajúcim sa korešpondencie medzi Komisiou a maďarskými orgánmi v súvislosti s výzvou na predkladanie návrhov financovaných v rámci spoločného riadenia⁶²⁰ Komisia najprv prístup zamietla, ale po opakovanej žiadosti sa nakoniec rozhodla poskytnúť žiadateľovi, ktorý je tretou stranou, čiastočný prístup k predmetným dokumentom, a to napriek nesúhlasu maďarskej vlády.

Predseda Všeobecného súdu, ktorý rozhodoval o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia podanom Maďarskom súčasne so žalobou o neplatnosť rozhodnutia Komisie, vyhovel tomuto návrhu a nariadil Komisii pozastaviť vykonávanie tohto rozhodnutia v rozsahu, v akom umožňuje prístup k dokumentom pochádzajúcim od maďarských orgánov.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Po prvé predseda Všeobecného súdu pripustil existenciu *fumus boni iuris*, keďže obe tvrdenia uvedené Maďarskom sa na prvý pohľad nezdajú byť nepodložené, takže si zasluhujú dôkladné preskúmanie, ktoré nemôže vykonať sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení, ale musí sa uskutočniť v rámci konania vo veci samej.

V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu predovšetkým pripomenul, že hoci členský štát môže od inštitúcie požadovať, aby bez jeho predchádzajúceho súhlasu⁶²¹ nezverejnila dokument, ktorý

⁶²⁰ Podľa článkov 74 a 125 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 320).

⁶²¹ Podľa článku 4 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

pochádza z tohto štátu, nepriznáva dotknutému členskému štátu všeobecné a bezpodmienečné právo veta, ktoré by mu umožňovalo výlučne diskrečným spôsobom a bez toho, aby musel uviesť dôvody svojho rozhodnutia, namietat proti zverejneniu akéhokoľvek dokumentu, ktorý má inštitúcia k dispozícii, len na základe toho, že tento dokument pochádza z tohto členského štátu. Ďalej je úlohou inštitúcie overiť, či vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci a uplatniteľné právne predpisy boli dôvody, ktoré členský štát uviedol na podporu svojej námietky, také, aby *prima facie* odôvodňovali také zamietnutie. Napokon toto preskúmanie zo strany Komisie sa musí uskutočniť v rámci lojálneho dialógu, ktorý charakterizuje rozhodovací proces stanovený pravidlami prístupu k dokumentom pochádzajúcim z členského štátu, ktoré sú v držbe inštitúcie.

Pokiaľ ide o prvé tvrdenie, podľa ktorého sa v prípade spoločného riadenia uplatní výnimka založená na riziku závažného zásahu do rozhodovacieho procesu inštitúcie ⁶²² v prípade zverejnenia dokumentu, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že v rámci spoločného riadenia, o ktoré ide v prejednávanej veci, majú členské štáty a Komisia spoločnú zodpovednosť za riadenie a kontrolu programov a že Komisii prináleží najmä dohliadať na riadne využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov členskými štátmi. Z toho vyplýva, že *prima facie* nemožno vylúčiť, že dokumenty, o ktoré ide v prejednávanej veci, možno považovať za súčasť procesu prijímania rozhodnutia Únie, najmä preto, že podľa judikatúry Súdneho dvora právo členského štátu požiadať inštitúciu, aby nezverejnila dokument, ktorý pochádza od neho, bez jeho predchádzajúceho súhlasu „je ustanovením zakotveným v procese prijímania rozhodnutia Spoločenstva“.

Pokiaľ ide o druhé tvrdenie, podľa ktorého mala Komisia v rámci lojálneho dialógu vysvetliť, prečo zmenila svoju predchádzajúcu prax, a vzhľadom na to poskytnúť Maďarsku možnosť uviesť iné možné dôvody zamietnutia, predseda Všeobecného súdu uviedol, že napadnuté rozhodnutie je potvrdzujúcim rozhodnutím, ktoré sa odchyľuje od rozhodnutia o zamietnutí, ktoré Komisia pôvodne prijala. Vzhľadom na osobitný kontext veci preto nevylučuje, že Komisia mala pred prijatím napadnutého rozhodnutia poskytnúť Maďarsku možnosť lepšie vysvetliť svoje dôvody alebo uviesť iné možné dôvody zamietnutia. Okrem toho poznamenáva, že Komisia mohla z vlastnej iniciatívy preskúmať, či sa na predmetnú žiadosť o prístup vzťahujú iné výnimky z práva na prístup k dokumentom.

Po druhé sa predseda Všeobecného súdu domnieval, že v prejednávanej veci je splnená podmienka naliehavosti, keďže nebezpečenstvo vážnej a nenapraviteľnej ujmy pre Maďarsko bolo z právneho hľadiska dostatočne preukázané. Uvádzal, že tvrdená ujma vyplýva zo zverejnenia údajne dôverných informácií a že tieto informácie sa týkajú organizácie výberového konania súťažnej povahy, na ktorom sa má zúčastniť niekoľko zainteresovaných strán. Hladký priebeh tohto postupu by preto mohol byť v prípade zverejnenia informácií ohrozený. Predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že keďže sporné dokumenty sú pravdepodobne dôverné, ako tvrdí Maďarsko, ich sprístupnenie by porušilo výnimku závažného zásahu do rozhodovacieho procesu inštitúcie a ich dôvernú povahu by nebolo možné obnoviť, aj keby sa žalobe vo veci samej napokon vyhovel.

Po tretie v rámci zvažovania záujmov, ktoré spočíva v určení, či záujem účastníka konania, ktorý sa domáha vydania predbežného opatrenia, prevažuje nad záujmom na bezodkladnom uplatnení sporného aktu, predseda Všeobecného súdu skúma podmienku, podľa ktorej právny stav vytvorený uznesením o nariadení predbežného opatrenia musí byť zvrátiteľný. V tejto súvislosti konštatuje, že v prejednávanej veci by sa rozsudok o neplatnosti stal iluzórnym a bol by zbavený svojho užitočného účinku, keby bola zamietnutá žiadosť Maďarska o nariadenie predbežného opatrenia, keďže v dôsledku tohto zamietnutia by sa Komisii umožnilo okamžite sprístupniť sporné dokumenty, a tým *de facto* prejudikovať zmysel budúceho rozhodnutia vo veci samej, konkrétne zamietnutia žaloby

⁶²² V zmysle článku 4 ods. 3 prvého pododseku nariadenia č. 1049/2001.

o neplatnosť. Napokon pripomína, že samotná Komisia nenamieta proti odkladu výkonu napadnutého rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel.

**Uznesenie z 20. októbra 2022, PB/Komisia (T-407/21 R, neuverejnené,
[EU:T:2022:655](#))**

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia služby – Nezrovnalosti v postupoch zadávania zákaziek – Vymáhanie neoprávnene vyplatených súm – Rozhodnutia predstavujúce exekučné tituly – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Naliehavosť – Fumus boni iuris – Zváženie záujmov“

V nadväznosti na dve verejné obstarávania, ktoré vyhlásila Európska únia s cieľom uzavrieť na jednej strane zmluvu TACIS o službách poskytovania technickej pomoci ukrajinským orgánom pri aproximácii ukrajinských právnych predpisov s právnymi predpismi EÚ a na druhej strane zmluvu CARDS o poskytovaní služieb budovania kapacít, odborných znalostí a podpory srbskému ministerstvu spravodlivosti, boli tieto dve zákazky udelené ⁶²³ konzorciu koordinovanému súkromnou spoločnosťou, ktorej konateľom bol žalobca PB.

Na základe analytickej správy Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) Komisia najprv pozastavila plnenie zmlúv TACIS a CARDS z dôvodu, že pri ich zadávaní došlo k závažným chybám alebo nezrovnalostiam, alebo k podvodu. Následne prijala rozhodnutie o uplatnení správneho opatrenia voči žalobcovi, ktorým odňala platby neoprávnene prijaté na základe uvedených zmlúv, a uložila žalobcovi povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť predmetné sumy spolu so spoločnosťou, ktorej bol konateľom. Nakoniec prijala rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom, na vymáhanie neoprávnene vybraných súm, pričom žalobcu zaviazala spoločne a nerozdielne so spoločnosťou, ktorej bol konateľom, na zaplatenie predmetnej sumy.

Predseda Všeobecného súdu, ktorý rozhodoval o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia podanom žalobcom súčasne so žalobou o zrušenie posledného uvedeného rozhodnutia, vyhovel tomuto návrhu a nariadil Komisii odložiť výkon tohto rozhodnutia.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu najprv skúmal podmienku naliehavosti navrhovaných predbežných opatrení. V tejto súvislosti zastával názor, že táto podmienka je splnená, keďže za konkrétnych okolností prejednávanej veci treba považovať vážnu a nenapraviteľnú ujmu, ktorú uvádzal žalobca, za preukázanú, keďže neschopnosť zabezpečiť si počas dlhšieho obdobia uspokojenie svojich základných potrieb nemožno napraviť následnou finančnou kompenzáciou.

Vzhľadom na okolnosti týkajúce sa situácie žalobcu sa totiž nezdá, že by v prípade výkonu napadnutého rozhodnutia mal žalobca príjem, ktorý mu umožní pokryť všetky výdavky nevyhnutné na zabezpečenie uspokojenia svojich základných potrieb až do prijatia rozhodnutia vo veci samej.

Po druhé predseda Všeobecného súdu skúmal podmienku týkajúcu sa *fumus boni iuris* a v tejto súvislosti vykonal *prima facie* preskúmanie dôvodnosti výhrad, ktoré žalobca uviedol na podporu

⁶²³ Zmluvy s referenčným číslom TACIS/2006/101-510 a CARDS/2008/166-429.

žaloby vo veci samej, a teda overil, či aspoň jedna z nich je tak dostatočne závažná, aby nebola zamietnutá v konaní o nariadení predbežného opatrenia.

Pokiaľ ide o žalobný dôvod založený na nedostatku právomoci Komisie prijať rozhodnutia, ktoré predstavujú exekučný titul, na neexistencii právneho základu a na zjavne nesprávnom posúdení, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že nariadenie o rozpočtových pravidlách nesporne môže Komisii slúžiť ako právny základ⁶²⁴ pre prijatie rozhodnutí, ktoré predstavujú exekučný titul,⁶²⁵ aj keď má sporný peňažný záväzok zmluvnú povahu. Na jednej strane však súd Únie nemá právomoc rozhodovať o žalobe o neplatnosť, ak sa právna situácia žalobcu nachádza výlučne v rámci zmluvných vzťahov, ktorých právny režim sa riadi vnútroštátnymi pravidlami určenými zmluvnými stranami, a na druhej strane Komisia nemôže prijať rozhodnutie, ktoré predstavuje exekučný titul v rámci zmluvných vzťahov, ktoré neobsahujú rozhodcovskú doložku v prospech súdu Únie, a ktoré preto patria do právomoci súdov členského štátu. Právomoc Komisie prijímať rozhodnutia, ktoré predstavujú exekučný titul v rámci zmluvných vzťahov, sa preto musí obmedziť na zmluvy, ktoré obsahujú rozhodcovskú doložku zverujúcu právomoc súdu Únie.

Predseda Všeobecného súdu uviedol, že jednak nariadenie o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev⁶²⁶ nemôže samo osebe predstavovať relevantný právny základ pre prijatie správnych opatrení na vymáhanie neoprávnene prijatých súm a jednak ustanovenia tohto nariadenia, ktoré definujú správne opatrenia,⁶²⁷ neuvádzajú, že by sa tieto opatrenia mohli vzťahovať na iné osoby alebo subjekty ako ich príjemca, najmä tým, že tretej osobe by sa uložila povinnosť vrátiť neoprávnene získané sumy týmto príjemcom.

V prejednávanej veci sa síce správne opatrenia prijaté Komisiou zakladajú na ZFEÚ, nariadení o rozpočtových pravidlách a nariadení o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, ale predseda Všeobecného súdu konštatoval, že zmluvy uzavreté so spoločnosťou, ktorej je žalobca konateľom, neobsahujú rozhodcovskú doložku, ktorá by zakladala právomoc súdu Európskej únie.

Dospel k záveru, že bez toho, aby bolo dotknuté rozhodnutie Všeobecného súdu o žalobe vo veci samej, sa žalobný dôvod žalobcu založený na nedostatku právomoci Komisie prijímať rozhodnutia, ktoré sú exekučným titulom, nedostatku právneho základu a zjavne nesprávnom posúdení, nezdá byť *prima facie* nepodložený. Vyžaduje si preto dôkladné preskúmanie, ktoré nemôže vykonať sudca rozhodujúci o predbežnom opatrení, ale musí sa vykonať v rámci konania vo veci samej.

Po tretie predseda Všeobecného súdu zvažoval riziká spojené s každým z možných riešení. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o záujem žalobcu vyhnúť sa okamžitému vymáhaniu predmetných súm, konštatuje, že za okolností prejednávanej veci by výkon napadnutého rozhodnutia pravdepodobne viedol k tomu, že žalobca by nebol schopný uspokojiť svoje najzákladnejšie potreby. Pokiaľ ide o finančné záujmy Únie, konštatoval, že Komisia v tejto súvislosti neposkytuje žiadne vysvetlenie a že sa zrejme sama domnieva, že odklad výkonu napadnutého rozhodnutia by bol v prejednávanej veci žiaduci. Predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že zváženie záujmov svedčí v prospech žalobcu.

⁶²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1).

⁶²⁵ V zmysle článku 299 ZFEÚ.

⁶²⁶ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340).

⁶²⁷ V prejednávanej veci článok 4 nariadenia č. 2988/95.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel.